PROCLI DIADOCHI

IN PLATONIS REM PVBLICAM COMMENTARII

EDIDIT

GVILELMVS KROLL

VOL. I

LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI
MDCCCXCIX

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEVBNERI.

FRANCISCO SKVTSCH

Priori huic Procli volumini ea continenti, quae insunt in codice Florentino, pauca habeo quae prooemii loco praemittam; plura alteri praefabor.

Commentationes igitur ad Platonis rem publicam pertinentes in uno extant codice scripto saec. IX—X, olim ab homine avaro in duas partes dirempto, quarum altera nunc est in bibliotheca Laurentiana (codex LXXX 9), altera ex Salviatorum libris transiit in Columnenses et ex his in Vaticanos (Vatic. 2197). Et haec quidem diu delituit; illa vero quamquam per plus quattuor saecula ad omnium usus exposita fuit, tamen a nemine fere aliquo cum fructu adhibita est.[1]) Quae enim sola prodiit editio prioris partis, Basileensis anni 1534 a Grynaeo publicata, non ex ipso fluxit Laurentiano, sed ex apographo Oxoniensi (collegii corporis Christi 99 chart. saec. XV)[2]); archetypum inspexerunt nonnulli, sed varias lectiones nemo excerpsit ante Pitram (Analecta sacra et classica V. Romae 1888 part. II p. 197—264), de cuius diligentia praestat tacere.

Contuli igitur Laurentianum quam potui diligentissime annis 1891 et 1893 paucosque locos denuo examinavi a. 1896 (de uno a me rogatus N. Festa amicus comiter respondit). Codex est membranaceus foliorum scriptorum

---

1) Excipio Valentinum Rose, qui indicem capitum edidit in Hermae vol. II 96 sqq.

2) Grynaeus in epistula dedicatoria Kal. Martiis a. 1534 scripta ad Jo. Morum Thomae filium testatur codicem se accepisse anno 1531 ab Jo. Claimundo; eum vero hunc ipsum codicem anno 1521 emisse a Guilelmi Grocini heredibus narrat Coxe catal. II 35.

164[1]) cm. 27:18 saeculo nono vel decimo ineunte summa cum cura scriptus ab eodem homine, qui exaravit Marcianum 246 Damascii, Parisinum 1807 Platonis (A), Palatinum 398 paradoxographorum (nihil affirmo de Parisino 1962 Maximi Tyrii et Albini, de quo cf. Duebnerum in praef. Theophrasti p. VIII). Et librarius quidem nihil nisi ex archetypi maiusculis fecit minusculas neque accentus ponens neque spiritus; quem excepit revisor non modo hos addens, sed totum librum accuratissime cum archetypo conferens mendaque omnia fere tollens. Aliquanto post, saeculo fortasse XI vel XII, supervenit corrector, qui partim ex altero codice partim suo Marte haud pauca immutavit. Manus recens in primis potissimum foliis grassata est, dum ductus evanidos restituere studet. Revisorem in adnotatione distinxi signo m^2, correctorem m^3. Atque illius si omnes indicassem mutationes, nugis infinitis apparatum obruissem; incredibile enim est dictu, quotiens iotacismos et alia id genus vitia sustulerit, praeterquam quod eis locis, ubi idem utriusque atramenti color est, alter ab altero vix distinguitur. Et si voluissem, sine ullo damno etiam rariorem eius mentionem inicere poteram; sed utile duxi lectorem subinde admonere eiusmodi hominem ad codicem conficiendum haud paulum contulisse. Id unum moneo eum, ubicunque singulas litteras aut tota verba eraserat, quibus nihil substituendum erat, spatium vacuum explesse

1) Numerantur 165, ved 177 bis extat, 4 omnino deest, 1 postea praemissum est. Post quaternionem primum exciderunt quattuor; nam in f. 5 extat numerus $\bar{A}$, in 13 $\bar{S}$ (cf. ad 19, 25). Post quaternionem vicesimum quartum (f. 156—163) iterum aliquot folia quaternionis sequentis perierunt (cf. ad p. 293, 32), cuius supersunt f. 164. 165 (nunc cum duobus foliis scriptura carentibus conglutinata). Vicesimi sexti nunc quidem duo folia extant in codice Vaticano (f. 151. 152), sed saeculo sexto decimo extiterunt praeter ea duo alia, quae e codice soluta et nescio quo delata bis descripta sunt (Diehl mus. Rhen. 54).

brevibus lineis sive nudis sive duobus punctis circumdatis (— aut ÷), quibus ad miras opiniones inducti sunt quidam homines docti.

Littera b significavi editionem Basileensem, cuius etiam paginarum numeros margini adposui; in qua Grynaeus nonnulla feliciter emendavit, nisi forte in apographo Oxoniensi emendata invenit: quam in rem inquirere non tanti esse mihi videbatur, ut ideo Oxoniam proficiscerer.

In notis meis im. est in margine, ir. in rasura, ss. supra scripsit, exp. expunxit, uv. ut videtur. Platonis codices ubi attuli, Schanzii notis usus sum. Meum de oraculis chaldaicis libellum (Bresl. phil. Abh. VII 1) saepius commemorare necesse fuit.

Restat ut gratias agam omnibus qui me in hoc volumine edendo adiuverunt; quorum post Ricardum Reitzenstein, qui mihi edendi Procli auctor fuit, primi mihi nominandi sunt Ludovicus Radermacher et Paulus Wendland amici, qui plagulas corrigentes et codicis vitia meosque errores tollentes de hac editione optime meruerunt; praeterea Ivo Bruns et Constantinus Ritter, qui mihi de Legum Platonicarum locis nonnullis interroganti benignissime responderunt.

Vratislaviae.

W. K.

f. 3r.

ΠΡΟΚΛΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

ΛΥΚΙΟΥ ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

Τὰ τῆς βίβλου κεφάλαια.

Περὶ τοῦ τίνα χρὴ καὶ πόσα πρὸ τῆς συναναγνώσεως τῆς Πολιτείας Πλάτωνος κεφάλαια διαρθρῶσαι τοὺς ὀρθῶς ἐξηγουμένους αὐτήν.

Περὶ τῶν πρὸς τὸν ὅρον τῆς δικαιοσύνης τὸν τοῦ Πολεμάρχου ῥηθέντων ὑπὸ τοῦ Σωκράτους συλλογισμῶν.

Περὶ τῶν ὑπὲρ δικαιοσύνης τεττάρων λόγων ἐν Πολιτείᾳ πρὸς τὰ Θρασυμάχου τέτταρα δόγματα περὶ αὐτῆς.

Περὶ τῶν ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς Πολιτείας εἰρημένων θεολογικῶν τύπων.

Περὶ ποιητικῆς καὶ τῶν ὑπ' αὐτὴν εἰδῶν καὶ τῆς ἀρίστης ἁρμονίας καὶ ῥυθμοῦ τὰ Πλάτωνι δοκοῦντα.

Α'. Περὶ τῶν ἐν Πολιτείᾳ πρὸς Ὅμηρον καὶ ποιη- Βιβ. α'·
τικὴν Πλάτωνι ῥηθέντων.

Β'. Περὶ τοῦ τρόπου τῆς τῶν θείων μύθων διασκευῆς παρὰ τοῖς θεολόγοις αἰτίων ἀποδόσεις καὶ λύσεις τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐπιστάσεων.

Γ'. Τίνες οἱ παρὰ τοῖς θεολόγοις θεομαχίας διάφοροι τρόποι, τὴν ἐν αὐτῇ ἀπόρρητον ἀλήθειαν εἰς φῶς ἄγοντες.

Δ'. Πῶς ἄν τις ὑπὲρ τῶν θείων ἀπολογήσαιτο μύθων τῶν δοκούντων τοὺς θεοὺς αἰτιᾶσθαι τῶν κακῶν.

14 *αὐτῆς* hic et infra (possis ⟦*ὑπ'*⟧)   24 *αἰτιᾶισθαι*

Ε΄. Πῶς τὴν τῶν ὅρκων σύγχυσιν δοκεῖ ἡ ποίησις εἰς θεοὺς ἀναπέμπειν, ἡ ἀληθὴς περὶ αὐτῶν ὑφήγησις.

ς΄. Τίς ἐστιν ἡ ἐν τῇ ποιήσει τοῦ Διὸς τῶν θεῶν εἰς ἔριν κατάστασις διὰ Θέμιδος, ἀνάπτυξις τῆς ὅλης τοῦ μύθου θεωρίας.

Ζ΄. Τίς ἡ τῶν θεῶν κρίσις ἡ ἐν τοῖς μύθοις τοῖς τοῦ ποιητοῦ καὶ τίνας αἰνίσσεται βίων διαφοράς.

Η΄. Τίνες εἰσὶν αἱ ἐν ταῖς θεομυθίαις μεταβολαὶ τῶν θεῶν εἰσαγόμεναι καὶ κατὰ πόσους τρόπους αὐτὰς διατιθέασι καὶ διὰ ποίας αἰτίας.

Θ΄. Περὶ τῆς τοῦ ἐνυπνίου πομπῆς δοκούσης ψεῦδος ἐπὶ θεοὺς ἀναπέμπειν πῶς ἀπολογητέον, ἀψευδὲς τὸ θεῖον δεικνύουσιν.

Ι΄. Κοινὴ ἀπολογία ὑπὲρ τῶν Ὁμηρικῶν μύθων καὶ f. 3v.
τῶν Πλατωνικῶν, ἐν οἷς περὶ τῶν ἐν Ἅιδου λέγουσι δικαιωτηρίων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς λήξεων τῶν διαφόρων, ἃς ἔχουσιν αἱ ἐξελθοῦσαι τῶν σωμάτων ψυχαὶ κατὰ τὰ ἰδιώματα τῆς ἐν σώματι ζωῆς.

ΙΑ΄. Τίνες αἰτίαι, δι' ἃς ἡ ποίησις ἀναπέμπει θρήνους κἀπὶ τοὺς ἥρωας καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς καὶ ἐπὶ τὸν ἄριστον αὐτὸν τῶν ἡρώων καὶ ἐπὶ τὸν μέγιστον τῶν θεῶν.

ΙΒ΄. Τίς αἰτία τοῦ ἐν τοῖς θεοῖς λεγομένου γέλωτος ἐν τοῖς μύθοις, καὶ διὰ τί ἡ ποίησις ἐπὶ τῷ Ἡφαίστῳ τοὺς θεοὺς ἐποίησε γελῶντας ἀσχέτως.

ΙΓ΄. Ἀπολογία ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ Ὁμήρου ποιήσει δοκούντων εἰς καταφρόνησιν σωφροσύνης τοὺς ἀκούοντας κινεῖν παντοδαπῶν τρόπων.

ΙΔ΄. Τί αἰνίττεται ἡ τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Ἥραν συνουσία, καὶ τίς ὁ τῆς Ἥρας κόσμος, καὶ τίς ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἡ συνουσία, καὶ τίς ὁ ἔρως τοῦ Διός, καὶ τίς ὁ θεῖος ὕπνος, καὶ ἁπλῶς πάσης ἐκείνης τῆς μυθολογίας ἐξήγησις.

14 *ὑπέρ τε τῶν* infra   16 infra post *δικαιωτηρίων καὶ τῶν ψυχῶν* add. m[3]

ΙΕ΄. Τί αἰνίττεται ἡ μυθολογία περὶ Ἀφροδίτης καὶ Ἄρεως καὶ τῶν Ἡφαίστου δεσμῶν, οἷς λέγει συνδεῖν ἀμφοτέρους τὸν Ἥφαιστον.

Ις΄. Τίνα ῥητέον πρὸς τὰς τοῦ Σωκράτους ἐπιστάσεις περὶ φιλοχρηματίας τῆς παρ' Ὁμήρῳ τοῖς ἥρωσιν ἀποδιδομένης.

ΙΖ΄. Πῶς δεῖ ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τῆς φαινομένης περὶ τὸ θεῖον ὀλιγωρίας ἐν τῇ ποιήσει τῶν ἡρώων.

ΙΗ΄ Πῶς ἀπολογητέον ὑπὲρ τῆς τῶν ἡρώων ἐν τῇ ποιήσει περὶ τὸν βίον φαινομένης ὀλιγωρίας ἢ ὅλως ἀτόπου παρὰ τοῖς ποιηταῖς ἐν τοῖς μύθοις ἱστορίας.

Α΄. Ὅτι πανταχοῦ τὸν Ὅμηρον ὡς ἡγεμόνα πάσης ἀληθείας ὁ Πλάτων εἴωθε γεραίρειν. Βιβ. β΄.

Β΄. Διὰ τίνας αἰτίας ἐν Πολιτείᾳ τὴν Ὁμήρου ποίησιν
f. 4r. *ὡς | ἀνεπιτήδειον ἀκούειν τοῖς νέοις ἀπεδοκίμασεν.*

Γ΄. Ὅτι διὰ πάσης τῆς ἑαυτοῦ συγγραφῆς Ὁμήρου ζηλωτής ἐστιν ὁ Πλάτων ταῖς τε λεκτικαῖς ἀρεταῖς καὶ ταῖς πραγματικαῖς.

Δ΄. Πῶς ἄν τις ἀπολογήσαιτο πρὸς τὰ ἐν Φαίδρῳ ῥηθέντα περὶ Ὁμήρου, ἐν οἷς δοκεῖ τὸν Στησίχορον ὡς μουσικώτερον προκρίνειν.

Ε΄. Τίνες εἰσὶν αἱ τρεῖς ἕξεις τῶν ψυχῶν, καὶ πῶς τὴν ποιητικὴν τριττὴν ἀποδείξομεν κατὰ ταύτας συνδιαιρουμένην τὰς τρεῖς ἕξεις ἐν ἡμῖν.

ς΄. Ὅτι κατὰ Πλάτωνα τὰς τρεῖς ἰδέας τῆς ποιητικῆς ἀποδείξομεν τοιαύτας οὔσας καὶ τοσαύτας.

Ζ΄. Ὅτι καὶ ἡ Ὁμήρου ποίησις ἐπιδείκνυσιν τὰς τρεῖς ἰδέας ἐν ἑαυτῇ τῆς ποιητικῆς.

Η΄. Τί ἐστιν ὅπερ ὁ Σωκράτης ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς Πολιτείας ἐκβάλλει τῆς Ὁμήρου ποιητικῆς, καὶ διὰ τίνας αἰτίας, καὶ ὅτι οὐχ ὅλην αὐτήν, ἀλλ' ὅτι τὸ ἔσχατον αὐτῆς ἀποδοκιμάζει μόνον.

Θʹ. Τίνα ἄν τις ἀπολογήσαιτο πρὸς τοὺς ἐλέγχοντας λόγους, ὡς οὐκ ὄντα τὸν Ὅμηρον ἀνθρώπων παιδευτικὸν οὐδὲ ὅλως πολιτικόν.

Ιʹ. Διὰ ποίας αἰτίας ὁ Πλάτων ἐλέγχειν εἵλετο τὸν Ὅμηρον ὡς μὴ ὄντα παιδευτικὸν ἀνθρώπων ἱκανόν.

Περὶ τῶν ἐν τῷ τετάρτῳ τῆς Πολιτείας ἀποδείξεων τοῦ τρία εἶναι μόρια τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ τέτταρας τὰς ἐν αὐτοῖς ἀρετάς.

Περὶ τῶν ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς Πολιτείας δεικνύντων λόγων κοινὰς εἶναι τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν παιδείαν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

Περὶ τῶν Θεοδώρου τοῦ Ἀσιναίου λόγων τῶν κατασκευαζόντων τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἀνδρὸς εἶναι καὶ γυναικός, καὶ ὧν ὁ Σωκράτης εἶπεν ἐξέτασις.

Περὶ τοῦ ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς Πολιτείας λόγου δεικνύντος, τίς ἡ τῶν | φιλοσόφων φιλομαθία καὶ τίς ἡ τῶν πολλῶν. f. 4 v.

Περὶ τοῦ ἐν Πολιτείᾳ λόγου τοῦ δεικνύντος, τί ποτέ ἐστι τἀγαθόν.

Περὶ τοῦ ἐν τῷ ἑβδόμῳ τῆς Πολιτείας σπηλαίου.

Μέλισσα εἰς τὸν ἐν Πολιτείᾳ λόγον τῶν Μουσῶν.

Περὶ τῶν δεικνύντων τριῶν λόγων εὐδαιμονέστερον τοῦ ἀδίκου τὸ δίκαιον.

Περὶ τῶν ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς Πολιτείας κεφαλαίων.

Εἰς τὸν ἐν Πολιτείᾳ μῦθον.

- *Τίς ἡ πρόθεσις τοῦ μύθου παντός.*
- *Πόσα δεῖ προληφθῆναι τῶν ψυχικῶν κρίσεων.*
- *Πῶς δεῖ νοεῖν τὸ εἰσιέναι καὶ ἐξιέναι ψυχὴν ἀπὸ σώματος.*
- *Πῶς ἡ τῶν παίδων βρῶσις γίνεται ἐκ τοῦ παντός, καὶ πῶς τοῦτο φιλεῖται ψυχῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατιούσῃ.*

Ἐπίσκεψις τῶν ὑπ' Ἀριστοτέλους ἐν δευτέρῳ τῶν Πολιτικῶν πρὸς τὴν Πλάτωνος Πολιτείαν ἀντειρημένων.

---

f. 5r. 349

ΠΡΟΚΛΟΥ ΛΥΚΙΟΥ ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ

περὶ τοῦ τίνα χρὴ καὶ πόσα πρὸ τῆς συναναγνώσεως τῆς Πολιτείας Πλάτωνος κεφάλαια διαρθρῶσαι τοὺς ὀρθῶς ἐξηγουμένους αὐτήν.

Τοὺς προλόγους τῶν Πλατωνικῶν διαλόγων ὅπως χρὴ διατιθέναι τὸν μὴ παρέργως αὐτῶν ἁπτόμενον δηλῶσαι βουλόμενος, ἐνδείξομαι καὶ ὑμῖν ἐφ' ἑνὸς τοῦ τῆς Πολιτείας συγγράμματος· ὑμεῖς δὲ ὥσπερ ἴχνεσιν ἑπόμενοι τοῖς ῥηθησομένοις λόγοις, τὸν αὐτὸν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τρόπον μετιόντες τὰς ἐξηγήσεις στοχάζοισθε ἂν τῆς περὶ ταῦτα μεθόδου. δεῖ γὰρ δὴ μήτε τοὺς πολλοὺς τῶν ἐξηγητῶν μιμουμένους ξηρὸν καὶ ἐλλιπῆ τὸν τόπον τοῦτον παραλείπειν, τοσοῦτον μόνον προαυδῶντας τὸ πρόβλημα περὶ οὗ ὁ λόγος, μήτε προσπεριβάλλεσθαι πόρρωθέν τινας καὶ μηδὲν προσᾳδούσας τοῖς προκειμένοις ζητήσεις ἐν τοῖς πρὸ τῆς λέξεως σκέμμασιν, ὥσπερ ἑτέρους οἶδα τῶν Πλάτωνος φίλων ἀμήχανον ὅσην ἀπεραντολογίαν ἐπεισάγοντας διὰ τὰς πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους ἀντιρρήσεις, ἀλλ' αὐτὸ μόνον τὸ προκείμενον σύγγραμμα προστησαμένους ὑπ' ὄψιν ἄγειν τοῖς συσχολάζουσιν, τὴν πρόθεσιν διερευνωμένους ἑκάστου, τὸ εἶδος, τὴν ὕλην, τὰ δόγματα, συνῃρημένως τὴν δι' ὅλου τοῦ συγγράμματος διήκουσαν τῶν λόγων ὑπόθεσιν. οὕτω γὰρ ἂν τοῖς ἀκούουσι γένοιτο καταφανὲς τὸ πᾶν βούλημα τοῦ διαλόγου.

Φέρ' οὖν ὅπερ εἶπον τὸν τύπον ἐπὶ τῆς Πολιτείας ἐπεκδιηγήσωμαι. λέγω τοίνυν πρὸ τῆς ἀναγνώσεως τῆς Πολιτείας ἑπτὰ ταῦτα χρῆναι τὸν πρεπόντως αὐτῆς ἀκουσόμενον

1—5 Inscr. im. sup. uncialibus scripta, ductus partim evanidi et a m. rec. renovati 10 λόγοισ] λ m. rec. ir. 13 ἐλλιπῆ (ἐλλ eras. et ἀλ scr. m. rec.)] im. ἀλειπῆ m[2] 24 post διαλόγου extat ʻτοῖσ ἀκουσομένοισʼ

α̅ διεγνωκέναι. πρῶτον μέν, ὅστις ποτέ ἐστιν αὐτῆς ὁ σκοπός,
ὃν δεῖ καταδήσασθαι κατ' ἐκείνους, οὓς πολλάκις οἶδα
κανόνας εἰπὼν περὶ τῆς εὑρέσε|ως τῶν ἐν τοῖς Πλατωνικοῖς f. 5v.
β̅ διαλόγοις σκοπῶν. δεύτερον δέ, ποῖόν ἐστιν τῶν λόγων εἶδος,
καθ' ὃ τὴν Πολιτείαν διέθηκεν ὁ τῆς Πολιτείας συγγραφεύς·
δῆλον δὲ ἔσται καὶ τοῦτο τοῖς μεμνημένοις τῶν ἐν τοῖς
γ̅ διαλόγοις εἰδῶν, ποῖά τε καὶ πόσα τυγχάνει ὄντα. τρίτον δὲ
τὴν ὕλην καθ' ἑαυτὴν ἐπισκέψασθαι τῶν ἐν τῇ Πολιτείᾳ
λόγων, ἣν ἔν τε προσώποις καὶ τόποις καὶ καιροῖς θεωρεῖσθαι
συμβέβηκεν· οἶδα γοῦν καὶ περὶ τούτων εἰπών, ὡς ἄρα δέοι
συμβαίνοντα δείκνυσθαι πάντα πρὸς τὸν ἑκάστου διαλόγου
δ̅ σκοπόν. τέταρτον, ἐπειδὴ περὶ πολιτείας ὁ πολὺς ἐν τῷδε
τῷ συγγράμματι λόγος, διελέσθαι τὰς πολιτείας κατὰ Πλά-
τωνα τοῦτον τὸν τρόπον, ὃν ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ παρ'
αὐτῷ διῄρηνται, καὶ εἰπεῖν ὑπὲρ τῆς ποίας ἐστὶν αὐτῷ
ε̅ πολιτείας ὁ λόγος. πέμπτον τὴν κατὰ λόγον μόνον πολι-
τείαν αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς λαβόντας ἀπὸ τῶν κατὰ τὰ πάθη
πολιτειῶν, κατιδεῖν εἰ μία μόνον ἢ καὶ πολλαί, καὶ εἰ
πολλαί, πόσαι καὶ τίνες, καὶ ταῦτα καταδησάμενον δι'
ἀναγκαίων λόγων, περὶ ποίας τῶν πολλῶν τούτων ἔσται
ς̅ προηγουμένως ἡ θεωρία τῷ λογισμῷ λαβεῖν. ἕκτον αὐτὴν
πάλιν τὴν ἐγκριθεῖσαν θεάσασθαι ποσαχῶς αὐτὸς ἀξιοῖ Πλά-
των ἡμᾶς ὁρᾶν, καὶ εἰ μηδένα τρόπον ἀδιερεύνητον ἀφῆκεν
ζ̅ τῆς περὶ αὐτὴν θεωρίας. ἕβδομον τὴν δι' ὅλου τοῦ συγ-
γράμματος διήκουσαν τῶν δογμάτων ἀκολουθίαν ὑπ' ὄψιν
ἀγαγεῖν καὶ ἐπιδεῖξαι, καθάπερ αὐτὸς ἐν τῷ Φαίδρῳ φησίν
[p. 264c], ὡς εἰς ἑνὸς ζῴου μέρη τε καὶ μέλη συντεταγμένα
πρὸς ἄλληλα σύστασιν τὴν πρα|γματείαν ἅπασαν ἀπηκριβω- f. 6r.

2 κατ' ἐκεῖνόγὲ οὓσ π., im. κατ' ἐκείνους m. rec. 18 λό-γοσ] ras. inter ο et σ in qua ι scr. m. rec. 16 μόνην cf. add. 18 εἰ μία] ἢ μία 28 aliquid turbatum; possis ἔχοντος addere ante πρὸς | σύστᾶσάν (α alterum ex ι) | ἠκριβωμένην m[1], ἀπ ss. m[3]

μένην· ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ διεξόδῳ καὶ τὸ πλῆθος τῶν κεφαλαίων ἔσται γνώριμον, καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς εἱρομένη τάξις κατάδηλος ὀφθήσεται, καὶ ὅπως εἰς τὸν ἕνα βλέπει πάντα σκοπόν.

Πρῶτον οὖν εἰ βούλεσθε τῶν ἑπτὰ τούτων ὃ πρῶτον ᾱ
εἴπομεν σκοπήσωμεν· τοῦτο δὲ ἦν τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἰδεῖν τῆς πολιτείας. δοκῶ γάρ μοι πολλῶν διαμφισβητούντων ἀκούειν ἀνδρῶν εὖ μάλα προϊσταμένων τῆς ἑαυτῶν δόξης. εἰσὶ γοῦν τινες συχνοὶ περὶ δικαιοσύνης τὴν πρόθεσιν εἶναι διατεινόμενοι καὶ ἀξιοῦντες ἡμᾶς ἐννοεῖν, πρῶτον μὲν ὅτι τοῦτ' ἐστὶν τὸ πρῶτον ἐν τῷ συγγράμματι ζήτημα, τί ποτέ ἐστιν τὸ δίκαιον καὶ τίς ὁ δίκαιος, καὶ οἱ πρὸς Κέφαλον λόγοι καὶ Πολέμαρχον καὶ Θρασύμαχον περὶ τούτου γεγόνασιν. δεύτερον δὲ ὅτι καὶ ἡ περὶ πολιτείας σκέψις δικαιοσύνης ἕνεκα τοῖς περὶ αὐτῆς ἐπεισῆλθεν λόγοις, ἵν' ἐν μεγάλοις γράμμασιν θεάσασθαι δυνηθῶμεν, ὅσα μὴ ῥᾴδιον ἐν μικροῖς ἰδεῖν, ἀπὸ τῆς Ἀδειμάντου καὶ Γλαύκωνος ἀπορίας τῆς ἀκριβεστέρας περὶ δικαιοσύνης ζητήσεως ἀρξαμένης, καὶ τοῦ Σωκράτους ἐναργέστερον αὐτὴν δεῖξαι τοῖς παροῦσιν ἐθελήσαντος ἀπὸ τῶν περὶ πολιτείας τούτων λόγων. εἰ οὖν τὸ μὲν ἕνεκά του σκέψεως ἀξιοῦται, τὸ δὲ οὗ ἕνεκά ἐστιν ἐν τοῖς ζητουμένοις, ἀνάγκη δήπου φασὶν ἐκεῖνον τίθεσθαι σκοπόν, οὗ ἕνεκα θάτερον εἰσῆκται τῶν ζητημάτων· τὸ μὲν γάρ ἐστι προηγούμενον, τὸ δὲ ἐμπῖπτον τοῖν δυοῖν. τρίτον
350 *τοίνυν καὶ αὐτὸν μαρτυρεῖν τὸν Σωκράτη πολλάκις βοῶντα περὶ δικαιοσύνης εἶναι τὴν πρόθεσιν, ὅταν ἄλλου του μεμνη-*
I. 6v. |*μένος εἰς τὴν δικαιοσύνην ἐμπέσῃ προαγόμενος ὑπὸ τῶν λόγων καὶ ἐπάγῃ συχνόν· οὗ δὴ ἕνεκα ἡμῖν ἐστιν ἡ ζήτησις· καὶ τέλος ὅταν ἀποτελέσῃ τὸν δίκαιον, καὶ περὶ τῶν*

17 cf. Pl. II p. 368 | τῶν (ης superscr.) . . . ἀποριῶν (ας superscr.) 19 post σωκράτουσ extat τὸ 21 an τὸ δὲ ⟨τὸ⟩ οὗ ἕνεκά ἐστιν? 23 fuit ἑκάτερον, corr. m[1] 26 *μεμνημένου* ex -οσ m. rec. 28 cf. Pl. I 336e II 368e IX 588b

ἐν Ἅιδου τιμῶν ὧν λαγχάνει διαλεχθεὶς ἐπιφέρῃ, πάντων ἕνεκα χρῆναι δικαιοσύνην ἐπιτηδεύειν καὶ ζῆν οὕτως ὡς ὑπὸ θεοῖς ἀθλοθέταις ἀγωνιζομένους, καὶ τῶν ἄθλων μεγάλων ὄντων τῆς τοιᾶσδε ζωῆς [X p. 621^cd]. οὗτοι μὲν οὖν τοιούτοις δή τισιν χρῶνται λόγοις εἰς τὸν περὶ δικαιοσύνης ἡμᾶς ἄγουσι σκοπόν. — Ἕτεροι δὲ οὐκ ἐλάττους τούτων οὐδὲ ἀνεχεγγυώτερα γράφοντες περὶ πολιτείας εἶναι τὴν πρόθεσιν ἀξιοῦσιν, εἰ καὶ πρότερον ζήτημα γέγονεν περὶ δικαιοσύνης, οὐχ ὡς προηγούμενον ὄν, ἀλλ' ὡς †εὐρυπρόσωπον τῷ περὶ πολιτείας σκέμματι παρέχον ὁδόν. καὶ μαρτύρονται καὶ οὗτοι τὴν ἐπιγραφὴν ἀρχαιοτάτην οὖσαν· καὶ γὰρ Ἀριστοτέλης ἐπιτεμνόμενος τὴν πραγματείαν ταύτην οὑτωσί φησιν, ἐπιτέμνεσθαι τὴν Πολιτείαν, καὶ ἐν τῷ Συσσιτικῷ τοῦτον αὐτὴν προσαγορεύει τὸν τρόπον καὶ ἐν τοῖς Πολιτικοῖς ὡσαύτως, καὶ Θεόφραστος ἐν Νόμοις καὶ ἄλλοθι πολλαχοῦ. τῆς δὲ ἐπιγραφῆς ἀρχαίας οὔσης τοῦτ' εἶναι πᾶσι δῆλον, ὡς οἱ ἐκ τῶν πραγμάτων ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐπιγεγραμμένοι διάλογοι, καὶ μὴ ἐκ προσώπων ὡς ὁ Ἀλκιβιάδης ἢ Φαίδων, καὶ ἐκ τῶν ἐν τοῖς διαλόγοις ζητουμένων πραγμάτων, ἀλλ' οὐ τῶν περιστατικῶν, ὥσπερ τὸ Συμπόσιον, οὗτοι δ' οὖν πάντες ἀπὸ τοῦ προηγουμένου προβλήματος ἔχουσιν ἐπιγραφήν, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τοῦ ἕνεκά του καὶ μὴ προηγουμένην ἔχοντος τὴν σκέψιν. τὸν γοῦν Σο|φιστὴν οὕτως ἐπέγραψεν, ἐπειδὴ τοῦτ' ἦν τὸ προ- f. 7r.
κείμενον εἰς τὴν ἐν ἐκείνῳ τῷ διαλόγῳ σκέψιν, ὁ σοφιστής· καίτοι καὶ περὶ τοῦ ὄντος εἴρηται μυρία καὶ περὶ τοῦ μὴ ὄντος, ἀλλὰ ταῦτα συνέωσται πρὸς τὸν περὶ τοῦ σοφιστοῦ λόγον. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν Πολιτικὸν ἀπὸ τοῦ προηγου-

9 ἀλλ' ἢ (η ex ι) ὡς] corr. b | εὐπρόσωπον b possis εὔπορον 10 μαρτυροῦνται corr. m³ 12 fr. 180. 181 Rose 13 συσσιτικῶι] σιτι ir. 14 Ar. pol. II 1261ª 6 etc. | locus Theophrasti fragmentis addendus 16 ἄλλοι, ss. θι 17 cf. Diog. La. III 57 prol. in Plat. 18 19 φαίδων ex φαῖδροσ

μένου ζητήματος ἐπέγραψε, καίτοι περὶ τῆς ἀνακυκλήσεως τοῦ κόσμου πολλὰ διεξελθών [p. 272ᵉ]· *ἀλλ' ὡς καὶ τούτων τοῦ πολιτικοῦ ῥηθέντων χάριν ἡ ἐπιγραφὴ μόνον ἀπείληφεν τὸν πολιτικόν. οὕτω τοίνυν καὶ τοῦτο τὸ ἐπίγραμμα τῆσδε τῆς πραγματείας, ἡ πολιτεία ὄν, ἐναργέστατα παρίστησιν, ὅτι τὸ ζητούμενον τοῦτ' ἐστὶν ἐν ταύτῃ προηγουμένως, εἴπερ αἱ ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἐπιγραφαὶ τῶν μὴ περιστατικῶν ἀπ' αὐτῶν κεῖνται τῶν ζητουμένων προηγουμένως ἐν τοῖς διαλόγοις. πρῶτον μὲν οὖν ὅπερ ἔφην δύο ταῦτα δείξαντες περὶ τῆς ἐπιγραφῆς, ἓν μὲν ὅτι ἀρχαία καὶ οὐ νενοθευμένη καθάπερ ἄλλαι τῶν ἐπιγραφῶν προσθέσεις οὖσαι τῶν νεωτέρων τῆς ἐξουσίας ἀπολαυόντων, ἕτερον δὲ ὅτι πραγματικὴ καὶ ἀπὸ τῶν προηγουμένων, ἀλλ' οὐ περιστατικῶν, ἵνα μὴ τὰς ἀπὸ τῶν προσώπων ἢ ἀπὸ τῶν περιστατικῶν παραφέρωμεν, ἐναργῆ ταύτην οἴονται πεπορίσθαι τὴν ἐπιγραφήν, περὶ πολιτείας εἶναι τὴν πρόθεσιν. δεύτερον δὲ καὶ οὗτοι μαρτύρονται τὸν Πλάτωνα σαφῶς ἐν πέμπτῳ λέγοντα τῶν Νόμων αὐτόν* [p. 739ᵇ ss.], *πρώτην εἶναι καὶ ἀρίστην πολιτείαν, ἐν ᾗ πᾶσα κοινωνία πάντων* f. 7v. *ἐστίν, γυναικῶν παίδων κτημάτων χρημάτων, εἴτε θεῶν* | *οὖσαν εἴτε θείων τινῶν φύσει, παράδειγμα πολιτείας οὖσαν τῆς τῷ ὄντι θείας· δευτέραν δὲ ἐκείνην τὴν ἐν Νόμοις, ἣν ἐκδιδάσκειν φησίν, ἀθανασίας πῃ κἀκείνην μετέχουσαν καὶ οὐ πόρρω τῆς πρὸ αὐτῆς οὖσαν· τρίτην δὲ μετ' αὐτὴν διαπερανεῖσθαι συνᾴδουσαν μὲν ταύταις, πολὺ δὲ λειπομένην ἀμφοτέρων. εἰ οὖν τὴν μὲν διϊέναι φησίν, τὴν δὲ εἰσαῦθις ἀξιώσειν λόγου, δῆλον δήπουθεν ὅτι τὴν πρὸ τούτων ὡς ἤδη που διαπερανάμενος οὔτε λέγειν οὔτε λέξειν φησίν. ποῦ δὴ οὖν πάντα κοινὰ εἶναι καὶ μηδὲν ἴδιόν ἐστιν παρ' αὐτῷ κεκηρυγ-*

4 *τοὐπίγραμμα* ex *τὸ ἐπίγραμμα* 14 *περιστατικῶν* corruptum; an *ἐπεισάκτων*? 15 malim *ἐναργῆ* ⟨*πίστιν*⟩ | *οἴονται*] *οἷόν τε* ex *οἴονται* 25 *διαπεραίνεσθαι* corr. m³? 28 *λέξειν* ex *λέγειν* m. rec.] *λείπειν* b

μένον ἢ ἐν τῇδε τῇ πραγματείᾳ; καὶ τί τὸ μάλιστα χαρακτηρίζον τὴν πολιτείαν ταύτην ἢ τὸ διὰ πάντων κοινόν; εἰ οὖν ταύτην εἰρηκέναι φησὶν οὕτως ὡς τὴν δευτέραν λέγειν καὶ τὴν τρίτην διαπερανεῖσθαι, παντί που δῆλον, ὅτι τὸν αὐτὸν τρόπον τῶν τε Νόμων ὁ σκοπός ἐστιν περὶ τῆς δευτέρας πολιτείας, καὶ ταύτης τῆς προκειμένης πραγματείας περὶ τῆς πρώτης, καὶ ἐκείνης τῆς τὴν τρίτην ἐκδιδαξούσης περὶ τῆς τρίτης. ὡς οὖν οἱ Νόμοι τοῦτον ἔχουσι τὸν σκοπόν, τὴν πρώτην διῃρημένην κατὰ κλήρους ὑφηγήσασθαι πολιτείαν, οὕτως ἡ Πολιτεία τὴν ἀδιαιρέτως κατὰ μίαν εὐζωΐαν ἀφοριζομένην κοινωνίαν ἐκφῆναι τῶν εἰς τὴν αὐτὴν εὐνοϊκῶς συνοίκησιν ἠθροισμένων ἀνθρώπων, καὶ οὐχ ἕν τι τῆς ἀρετῆς εἶδος τῶν ἄλλων ἀποδιῃρημένον, οἷόν τινες εἶναι τὴν δικαιοσύνην φασίν. καὶ γὰρ πολὺ τοῦτο καὶ ἐπιστημονικώτερόν ἐστι καὶ τελειότερον, πάντα μετὰ τῆς δικαιοσύνης τὰ ἀγαθὰ συνῃρηκὸς καὶ οὐχ ἑνὶ μόνῳ | τῆς ἀρετῆς f. 8r. εἴδει κατεχόμενον. τρίτον τοίνυν φασὶν οἱ τόνδε τὸν λόγον χορηγοῦντες, καὶ αὐτὸν ἐν Τιμαίῳ τὸν Σωκράτην παρὰ τῶν ἀμφὶ Τίμαιον ἀξιωθέντα τοὺς τῇ προτεραίᾳ ῥηθέντας αὐτῷ λόγους ἀνακεφαλαιώσασθαι τοὺς περὶ τῆς πολιτείας τύπους ἀναλαβεῖν πάντας ἑξῆς, ὅσους ἦν τῇ προτεραίᾳ κατατείνας [p. 17[b] ss.], ὡς ἂν καὶ τῶν περὶ δικαιοσύνης σκεμμάτων ταύτης ἕνεκα κεκινημένων, καὶ τούτου μὲν ὄντος παρέργου, θεωρῆσαι τὴν δικαιοσύνην καὶ αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν καὶ ὅπως ἔχει πρὸς τὴν ἀδικίαν, ἔργου δὲ τὴν ἀρίστην ὑφηγήσασθαι πολιτείαν, ὁποίαν ἔχει γένεσιν καὶ γενομένη πῶς σῴζεται καὶ διὰ ποίων ἐπιτηδευμάτων. οὐ γὰρ ἂν αἰτηθεὶς τῶν ῥηθέντων ὑπομνῆσαι πάλιν τοὺς ἀκούσαντας λόγων μόνων ἀνεμίμνησκεν τῶν εἰς τὴν τῆς πολιτείας σύστασιν τεινόντων, εἰ μὴ καὶ τῶν ῥηθέντων αὐτῷ λόγων τοῦτ' ἦν τὸ

9 πρώτὴν, ως ss. m[2]   12 εὐνοικῶσυν (σ ss.) | ἠθροισμένων] ad συν im. οίκησιν   16 μόνωσ (ι ss.)   27 σώζεται   28 ἀκούσαντασ (ο ss.)

σκοπιμώτατον τέλος, ἡ τῆς πολιτείας σύστασις. ὥστε διὰ πάντων εἶναι δῆλον τὸν τῆς Πολιτείας εἶναι σκοπὸν μὴ ἄλλον ἢ τὴν τῆς ἀρίστης πολιτείας ὑφήγησιν, ὡς τῶν Νόμων τὴν τῶν νόμων.

Τοιαῦτα δὴ τούτων ἀμφοτέρων κατατεινόντων ἡμεῖς τοὺς
351 *ἀμφοτέρων ἀποδεχόμεθα λόγους, καὶ μὴ διαφέρεσθαι κατ' ἀλήθειαν τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' εἶναι περί τε πολιτείας τὴν πρόθεσιν καὶ τῆς ὡς ἀληθῶς δικαιοσύνης, οὐχ ὡς δύο τῶν σκοπῶν ὄντων (οὐδὲ γὰρ δυνατόν· δεῖ γοῦν ἐπείπερ ζῴῳ προσέοικεν ὁ λόγος, οὗ τι καὶ ὄφελός ἐστιν, ἕνα σκοπὸν ἔχειν, ὥσπερ πᾶν ζῷον πρὸς τὰ μέρη πάντα συντέτακται*
f. 8v. *κατὰ | μίαν ὁμολογίαν), ἀλλ' ὡς τῶν δύο τούτων ἀλλήλοις τῶν αὐτῶν ὄντων. ὃ γάρ ἐστιν ἐν μιᾷ ψυχῇ δικαιοσύνη, τοῦτο ἐν τῇ εὖ οἰκουμένῃ πόλει πάντως ἡ τοιαύτη πολιτεία· καὶ γὰρ τὰ γένη τὰ ἐν τῇ πολιτείᾳ τρία τοῖς τρισὶ μορίοις ἐστὶ τῆς ψυχῆς ἀνάλογον, τὸ φυλακικὸν ὡς βουλευόμενον τῷ λόγῳ, τὸ ἐπικουρικὸν ὡς προπολεμοῦν τῷ θυμῷ, τὸ θητικὸν ὡς τὰς φυσικὰς χρείας ἐκπληροῦν τῷ ἐπιθυμητικῷ. εἰ οὖν ἕκαστος ὃ ζῇ τοῦτο ἔστιν, ὁ μέν ἐστι λόγος ὁ φύλαξ, ὁ δὲ θυμὸς ὁ ἐπίκουρος, ὁ δὲ ἐπιθυμία τις ὁ θής, ὥστε καὶ ⟨δικαιοσύνη⟩ ἡ διὰ πάντων διήκουσα πολιτεία, τὸ ἑαυτοῦ πράττοντος ἑκάστου, καὶ ζῶντος τοῦ μὲν θητικῶς τοῦ δὲ ἐπικουρικῶς τοῦ δὲ φυλακικῶς, ταῦτα δέ ἐστιν, φυσικῶς φρουρητικῶς νοερῶς· ἐπεὶ καὶ τοῦτο δοκεῖ Πλάτωνι, μίαν ἕξιν εἶναι τήν τε πόλιν κοσμοῦσαν καὶ οἶκον καὶ ἕνα ἕκαστον. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἕκαστος ἡμῶν ζῇ πολιτικῶς ὑπὸ δικαιοσύνης κεκοσμημένος, καὶ ἡ πόλις ζῇ δικαίως ταχθεῖσα κατὰ τὴν ἀρίστην πολιτείαν. εἰ δὲ καὶ ὅπερ δῆμος ἐν πόλει, τοῦτό ἐστιν ἐν ἑκάστῳ τὸ ἐπιθυμητικόν, ὅπερ δὲ τὸ βουλευόμενον, τοῦτο ὁ λόγος, ὡς ἐν Νόμοις φησὶν* [III p. 689b],

1 *'δι' αὐτῶν'*, im. *γρ. διὰ πάντων* 2 *μὴ ἄλλον*: *μᾶλλον* 9 cf. p. 6, 26 12 *ἀλλ' ὡς* b] *ἄλλως* | cf. in Tim. 10c sqq.
19 ὃ : ὧι sed ω puncto del. et ss. ο *ζῇ* (id. 26) *μέν ἐστι*αι

εἴη ἂν καὶ ἡ δικαιοσύνη κατ' αὐτὸν πολιτεία ψυχῆς, καὶ ἡ ἀρίστη πολιτεία δικαιοσύνη πόλεως. εἰ δὲ ταῦτα ἀληθῆ καὶ ὁ περὶ δικαιοσύνης διδάσκων, εἰ μὴ ἀτελῶς αὐτὴν διδάσκοι, τὴν πανταχοῦ δικαιοσύνην ὁρῶν περὶ πολιτείας διδάσκει, καὶ ὁ περὶ τῆς ὀρθῆς πολιτείας λέγων, εἰ πᾶσαν ὁρῴη καὶ μή τινά, πάντως ἐρεῖ καὶ περὶ δικαιοσύνης τῆς ἐν ἑνὶ πολιτείας οὔσης καὶ ταττούσης | τὸν ἐν ἡμῖν δῆμον f. 9r. *διὰ τοῦ ἐν ἡμῖν ἐπικουρικοῦ κατὰ τὴν τοῦ ἐν ἡμῖν φυλακικοῦ κρίσιν. ὅτι δὲ καὶ Πλάτων ταύτην ἔχει περὶ τούτων τὴν δόξαν, λάβοιμεν ἂν ἐννοήσαντες ὅπως μεταβαίνων ἀπὸ τοῦ περὶ δικαιοσύνης ζητήματος ἐπὶ τὸν περὶ τῆς πολιτείας λόγον οὕτω φησὶν ποιεῖσθαι τὴν μετάβασιν, οὐχ ὡς ἀπ' ἄλλου πράγματος ἐπ' ἄλλο τῇ φύσει διαφέρον, ἀλλ' ὡς ἀπὸ μικρῶν γραμμάτων ἐπὶ μείζω καὶ φανερώτερα, τὰ αὐτὰ δὲ δηλοῦντα* [II p. 368d]· *οὐκοῦν ἡ μὲν ὕλη διάφορος ὡς τῶν μικρῶν καὶ μεγάλων γραμμάτων, τὸ δὲ εἶδος ταυτὸν ὡς ἐκείνων· μόνῳ ἄρα τῷ ποσῷ τῶν ὑποκειμένων διεστήκατον τό τε τῆς ἀρίστης πολιτείας εἶδος καὶ τὸ τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης, τὴν δὲ οὐσίαν μίαν εἰλήχατον. καὶ διὰ ταῦτα ἄρα καὶ τὸν ἕκαστον ἡμῶν φησιν βλέπειν εἰς τὴν ἐν αὐτῷ πολιτείαν, οὑτωσὶ καὶ τῷ ῥήματι λέγων* [IX p. 591e], *καὶ τῷ ἀρίστῳ παραδιδόναι τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἀλλὰ μὴ τῷ φιλοχρημάτῳ· ταῦτα γὰρ ἐν τῷ ἐνάτῳ γέγραπται. καὶ κατὰ τοῦτον πάλιν τὸν λόγον τὴν ἐν ἑκάστῳ δικαιοσύνην πολιτείαν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένην ηὑρήκαμεν· καὶ γὰρ αὖ καὶ ὡς ἐν ἄλλοις διείλομεν, ἡ μὲν σωφροσύνη μάλιστα χαρακτηρίζει τὴν ἠθικὴν ἀρετήν (οὐδὲν γὰρ οὕτω τοῖς παιδευομένοις οἰκεῖον ὡς τὸ σωφρονεῖν), ἡ δὲ δικαιοσύνη τὴν*

2 *ἀληθῶσ* ss. *ῆ* 10 *ἐνοήσαντες* ss. m³ 14 *φανερα* m¹, *ώτερ* ss. m² 15 *δηλοῦντα*] *δηλούντων* 17 *μόνωι ἄρα* 21 *αὐτῷ* Us.: *αὐτῶι* 22 *αὐτῆς* b] *ἑαυτῆσ* sed *ἑ* post add. 25 *ηὑρήκαμεν*] *ἠρρήκαμεν* m. rec. 26 *χαρικτηρίζει*

πολιτικήν (τὸ γὰρ κοσμεῖν ἄλλους μάλιστα δεῖται τῆς τὸ κατ' ἀξίαν ἑκάστοις ὁριζούσης), ἡ δὲ ἀνδρεία τὴν καθαρτικήν (τὸ γὰρ ἄτρωτον ὑπὸ τῶν παθῶν ἀληθινῶν ἡμῖν f. 9 v. πολεμίων ἔνδον ἐγκαθημένων ταύτης ἐξαί|ρετον), ἡ ⟨δὲ⟩ φρόνησις τὴν θεωρητικήν· τοῦτο γὰρ θεωρίας ἴδιον φρονεῖν ἃ δεῖ περὶ τῶν ὄντων. εἰ οὖν τὴν πολιτικὴν ἡ δικαιοσύνη χαρακτηρίζει, πῶς οὐκ ἀνάγκη ψυχῆς τε πολιτείαν εἶναι τὴν δικαιοσύνην ἑκάστης, καὶ πόλεως δικαιοσύνην πάσης τὴν ὡς ἀληθῶς πολιτείαν· μὴ οὖν λέγωμεν δύο σκοπούς, ἀλλ' ἕνα τόν τε περὶ τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης καὶ τὸν περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας· καὶ ἄρξασθαι μὲν ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης τὴν ζήτησιν ὡς ἐν ἑνὶ πολιτείας οὔσης, μεταβῆναι δὲ εἰς τὴν περὶ πολιτείας τῆς ἀρίστης ὡς ἐν πολλοῖς δικαιοσύνης οὔσης, καθάπερ ἀπὸ σμικρῶν γραμμάτων ἐπὶ μείζω τῆς μεταβάσεως γιγνομένης, ὥς αὐτός φησιν, τῆς ⟦δὲ⟧ κατὰ τὸ ὑποκείμενον διαφορᾶς τὸ εἶδος οὐκ ἐξαλλαττούσης ἓν καὶ ταὐτὸν ὂν ἐν ὑποκειμένοις διαφόροις. ἀπὸ πολιτείας οὖν ἐπὶ πολιτείαν ἡ μετάβασις, ἀπὸ τῆς ἐν ἑνὶ θεωρουμένης ἐπὶ τὴν ἐν πολλοῖς, καὶ ἀπὸ δικαιοσύνης ἐπὶ δικαιοσύνην ἀπὸ τῆς συνῃρημένης ἐπὶ τὴν φανοτέραν. καὶ οὐκ ἔστιν τὸ μὲν προηγούμενον ζήτημα, τὸ δὲ ἐμπῖπτον· τὸ γὰρ προηγεῖσθαι καὶ τὸ ἐμπίπτειν ἐπὶ δυεῖν ἀληθές, ταῦτα δὲ οὐ δύο φαμὲν ἀλλ' ἕν. καὶ διὰ ταῦτα ἄρα καὶ ἐν τοῖς περὶ μεταβολῆς τῶν πολιτειῶν λόγοις ἑκάστην ἐφ' ἑνός τε ἀνδρὸς ὁρᾷ καὶ ἐπὶ πόλεως συμπάσης, τὸν τιμοκρατικὸν ἄνδρα σκοπῶν καὶ τὴν τιμοκρατικὴν πόλιν, καὶ αὖ τὸν ὀλιγαρχικὸν καὶ τὴν ὀλιγαρχικήν, καὶ τὸν δημοκρατικὸν καὶ τὴν δημοκρατικήν, καὶ τὸν τυραννικὸν καὶ τὴν τυραννικήν [VIII p. 544d ss.]. καὶ τὴν αὐτὴν ἐκφέρει ψῆφον περὶ τῆς ἀριστοκρατικῆς πολιτείας καὶ τῆς τυραννι-

1 πολιτείαν ss. ική 2 τὴν] τῆς m. rec., quid m^1 inc. 5 θεωρητικῆς ss. ιας 7 πολιτικῆς ss. είαν 22 ἐμπίπτειν b] ἐμπῖπτον

κῆς, ἣν περὶ δικαιοσύνης αὐτῆς καὶ ἀδικίας τῆς ἐσχάτης, ὡς ἂν οὐδὲν διαφερόντων ἀλλήλων, ἀλλὰ τῆς ἐν ἑνὶ δικαιοσύνης ἀριστοκρα|τίας οὔσης ἐν πόλει, καὶ τῆς ἐσχάτης f. 10r. ἀδικίας τυραννίδος ἐν πόλει. συνᾴδειν ἄρα φήσομεν ἡμεῖς καὶ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς πραγματείας πρὸς τὴν περὶ δικαιοσύνης ζήτησιν, αὐτὸ τοῦτο λέγουσαν, ὅ ἐστιν ἡ δικαιοσύνη, πολιτεία ψυχῆς οὖσα ζώσης κατὰ λόγον τὸν ὀρθόν. εἰ δὲ μὴ τῷ τῆς δικαιοσύνης ὀνόματι τὴν πραγματείαν ἐσήμηνεν, ἀλλὰ τῷ τῆς πολιτείας, ὥσπερ ἄλλην τῷ τῶν νόμων, οὐδὲν οἶμαι χρὴ θαυμάζειν. δεῖ γὰρ τὰς ἐπιγραφὰς ἀπὸ τῶν γνωριμωτέρων ποιεῖσθαι· γνωριμώτερον δὲ τὸ τῆς πολιτείας ὄνομα, καθάπερ καὶ αὐτὸς εἶπεν [II p. 368^{d}], ἢ τὸ τῆς δικαιοσύνης. τοῦτο μὲν οὖν καὶ δὴ πεπεράνθαι φῶμεν καὶ τὸν σκοπὸν ἡμῖν τελέως πεπιέσθαι τοῦ τῆς πολιτείας συγγράμματος. 352

β̄ Δεύτερον δὲ ἦν ἐπὶ τούτῳ κεφάλαιον, ὁποῖόν ἐστιν τῶν λόγων τὸ εἶδος, καθ' ὃ διέθηκεν τὴν πραγματείαν ταύτην ὁ συγγραφεύς. τοῦτο δὲ οὐ πολλῶν οἶμαι δεήσεσθαί μοι λόγων, ἀλλ' ἀναμνῆσαι χρῆναι μόνον ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν τῷδε τῷ συγγράμματι [III p. 392^{d} ss.] τρία φησὶν εἴδη λέξεως ὑπάρχειν, τὸ μὲν δραματικὸν καὶ μιμητικὸν μόνως τῆς κωμῳδίας λέγων καὶ τραγῳδίας· τὸ δὲ ἀφηγηματικὸν καὶ ἀμίμητον, οἷον καὶ οἱ τοὺς διθυράμβους γράφοντες καὶ οἱ τὰς ἱστορίας τῶν γεγονότων ἄνευ προσωποποιίας μετέρχονται· τρίτον δὲ τὸ μικτὸν ἐξ ἀμφοτέρων, οἵαν καὶ τὴν Ὁμήρου ποίησιν εἶναι, τὰ μὲν ταῖς τῶν πραγμάτων ἀφηγήσεσι, τὰ δὲ ταῖς τῶν προσώπων μιμήσεσι πεποικιλμένην. τριῶν δὲ τούτων παρ' αὐτῷ διῃρημένων, δεῖ δήπου τὴν προκειμένην πραγματείαν εἰς τὸ μικτὸν εἶδος τῶν λόγων ἀναπέμπειν, τὰ μὲν ὡς ἔργα λέγουσαν, τὰ δὲ λόγους, καὶ ἐν μὲν τοῖς ἔργοις | τὴν f. 10v.

3 ἀριστοκρατείας 4 πόλει : πόλεσι 8 ἐσήμηῑνεν 19 συγγράμματι] συγ ss. m^{3} 20 an ⟨τὸ⟩ τῆς? 24 post εἶναι extat τὴν ἐν 25 τὰ μὲν — τὰ δὲ im. m^{3} 29 ἐν μὲν] μὲν ss. m^{3}

ἀφήγησιν μόνην παρεχομένην, δυεῖν δεομένην ἰδέαιν, εὐκρινείας τε τῶν προσώπων καὶ πραγμάτων καὶ ἀκριβείας εἰς παράστασιν (οἷον ὅτι κατῆλθεν εἰς Πειραιᾶ καὶ προσηύξατο τῇ θεῷ καὶ τὴν ἑορτὴν ἐθεάσατο καὶ τὴν πομπὴν ἀπεδέξατο τὴν ἀστικὴν καὶ τὴν ξενικήν, καὶ ἐπανιὼν οἴκαδε πάλιν ἀνέστρεψεν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τοῦ Πολεμάρχου καὶ εἶδεν τὸν Κέφαλον καὶ τοὺς τῷ Κεφάλῳ συνόντας, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἱστορίαν περιέχοντα τῆς συνουσίας), ἐν δὲ τοῖς ἑκάστων λόγοις τὴν μίμησιν ἀκριβεστάτην ποιουμένην, τῶν μὲν πρεσβυτικῶς φθεγγομένων, τῶν δὲ μυθοειδῶς, τῶν δὲ σοφιστικῶς, καὶ τήν τε γνῶσιν καὶ τὴν ζωὴν οἰκείως ἑκάστοις ἀποδιδοῦσαν. τὸ γὰρ ἐν τούτοις διασώσασθαι τὸ πρέπον τῆς ἀκροτάτης ἐστὶ μιμήσεως· ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς δράμασιν ἄλλως μὲν τὰ οἰκετικὰ πρόσωπα φθεγγόμενα μιμητέον, ἄλλως δὲ τὰ τῶν ἐλευθέρων, καὶ ἄλλως μὲν γυναῖκας, ἄλλως δὲ ἄνδρας τι λέγοντας· δεῖ γὰρ ἀποδιδόναι τὰ οἰκεῖα ταῖς φύσεσι ταῖς ἡλικίαις ταῖς τύχαις τοῖς ἐπιτηδεύμασι ταῖς ἀξίαις ῥήματα τὸν ἑκάστων μιμητήν. τὴν δ' οὖν πραγματείαν ταύτην εἰς τὸ μικτὸν εἶδος τῶν λόγων ἀνενεκτέον. εἰ δὲ δὴ καὶ οὕτω τὰ εἴδη διαιροῖμεν ὡς τῶν Πλατωνικῶν τινες, εἰς τὸ ὑφηγητικὸν εἰς τὸ ζητητικὸν εἰς τὸ μικτόν, πάλιν καὶ τούτων τὸ μικτὸν ἐκλεξάμενοι τὴν πολιτείαν εἰς τοῦτο φέροντες ἀναπέμψομεν. καὶ γὰρ εἰσὶ μὲν καὶ ζητητικοί τινες ἐν αὐτῇ λόγοι πλείους, εἰσὶν δὲ καὶ ὑφηγητικοί, τοῦ Σωκράτους ἢ τὴν λύσιν ὑφηγουμένου τῆς ἀρίστης πολιτείας διὰ τοῦ λόγου τῶν Μουσῶν ἢ τῶν ἐν Ἅιδου τὴν σκηνὴν διὰ τῶν
f. 11r. *τοῦ Ἠρὸς ῥημάτων. καὶ ἴσως | καὶ ἔστι τὸ μικτὸν εἶδος τῶν λόγων πρέπον τοῖς περὶ πολιτείας λόγοις, ἐν ᾗ καὶ*

6 *εἶδεν*] *ι* supra *ει* 7 *Κέφαλον*] *πολέμαρχον* ss. m^3 | *τοιαύτην* (*τα* ss.) ss. m^3 8 cf. [Dionys.] ars XI 4 ss. (W.) 9 *ην* in *ποιουμένην* ss. et *τῶν μὲν* im. add. m^3 10 *μυθοειδῶς* b] *θυμοειδῶς* (*αρ* ss.) (ss. m^3) 23 cf. Diog. La. III 49 Albin. introd. 3 25 *ὑφηγημένου* corr. b 27 *ηρὸς* | ante *καὶ* prius est *ἤ*

ἔργων ἐστὶ καὶ λόγων παντοίων ὥσπερ καὶ ζωῶν σύλληψις. ἐπεὶ καὶ τοῦτο δεῖ μὴ παρέργως ἰδεῖν, ὅτι τρὶς τῆς πολιτείας ταύτης ῥηθείσης, ἐν Πειραιεῖ μὲν ἀγωνιστικῶς, ἐν δὲ τοῖς πρὸς Τίμαιον τῇ τρίτῃ μετ' ἐκείνην ἄνευ προσώπων συνοπτικῶς, ἐν δὲ τῇ μέσῃ διηγηματικῶς, τά τε πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα τῆς διηγήσεως ἐχούσης, ἀλλ' ἐν τάξει μᾶλλον ἢ τῆς πρὸ αὐτῆς, οὔθ' ἡ πρώτη προσᾴδειν ἔδοξεν οὔθ' ἡ τρίτη τοῖς περὶ πολιτείας οὕτω λόγοις ὡς ἡ μέση. μιμεῖται γὰρ ἣ μὲν ψυχῆς ἔτι πρὸς τὰ πάθη μαχομένης ζωήν, ἣ δὲ παντελῶς εἰς θεωρίαν ἀνηγμένης καὶ ἀπεκδυσαμένης τὴν μνήμην τῶν ἀγώνων ἐκείνων, ἡ δὲ μέση τούτων ἠρεμούσης μὲν ἤδη, μεμνημένης δὲ ὅμως ὧν ἤθλησεν καταστέλλουσα τὸν πολὺν ὄχλον τῶν ἀλόγων εἰδῶν. εἰκότως δὴ οὖν τὴν μέσην ταύτην συνουσίαν προσήκειν ὑπέλαβεν τοῖς περὶ πολιτείας λόγοις· καὶ γὰρ ἡ πολιτικὴ ζωὴ τούτων ἐστὶ θεραπευτικὴ καὶ ⟦εἰ⟧ τέλος ἔχει τὴν θεωρίαν συναιροῦσα τὸν ἐν ἡμῖν λόγον, ὃς μόνος ἐν τῇ συναιρέσει συνοπτικῶς μὲν οἶδεν ὅπως ἐκόσμησεν τὰ μεθ' ἑαυτόν, ἀναπλοῖ δὲ λοιπὸν ἑαυτὸν εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ὅλων, ἵνα ἴδῃ τὴν ἐν ἐκείνοις πολιτείαν καὶ τὸν ἕνα πολιτικὸν τοῦ κόσμου. καὶ γὰρ εἰ ἐν οὐρανῷ τὸ παράδειγμα τῆς ἀρίστης ἐστὶ ταύτης πολιτείας καὶ τῶν πολιτικῶν ἄριστος ὁ τοῦ οὐρανοῦ δημιουργός, ὃν θεωρήσει μόνος ὁ τὴν ἐν ἑαυτῷ πολιτείαν καταστησάμενος. ἀλλὰ τὸ μὲν εἶδος τῶν | λόγων ἱκανῶς οἶμαι f. 11 v.
δεδηλωκέναι.

γ̄ Τρίτον δὲ ἦν ἐν τοῖς προκειμένοις τὴν ὕλην ἰδεῖν τῆς πραγματείας ἐν τρισὶν δρωμένην, προσώποις καιροῖς τόποις.

1 ζώιων ex ζωῶν m[3] 2 ἰδεῖν m[3]] εἰδεῖν m[1] 4 τῆι m[3]] τοῖς m[1] 10 ζωήν ex ζωη m[3] | ἀπεκδυσαμένης] ολ ss. m[3] 16 εἰ] ἓν Raderm. 17 μόνος non sanum; an μένων? | συνοπτικῶς ut vid. m[1], ῶν ex ῶς m. rec. 18 an εἶδεν? | ἀναπλοῖ] ἀνάπτοι (ἀνάπτει b) 19 ὅλων] λόγων (ὄντων b) 23 καιταστησάμενος 25 δεδήλωκεν corr. Raderm.

λέγωμεν οὖν ἑπομένως τοῖς ἔμπροσθεν. ὁ μὲν δὴ τόπος ἐστὶν ὡς τῆς πρώτης συνουσίας ὁ Πειραιεύς, οὕτω τῆς δευτέρας καὶ τρίτης ἡ πόλις. δῆλον δέ που τοῦτο τοῖς Πλάτωνος ἀκηκοόσιν, ὅτι τοὺς ἐπιθαλαττιδίους τόπους τῆς θορυβώδους ζωῆς καὶ ποικίλης γέμειν ἀναγκαῖον, τὰς δὲ πορρωτέρω θαλάττης πόλεις ἐκείνων καθαρεύειν τῶν κακῶν. εἰ δὲ καὶ τοιούτων εἶεν θεῶν αἱ πόλεις (οἷς ἀνεῖνται, διότι φρονιμωτάτων εἰσὶν δεκτικαὶ ψυχῶν, ὅπερ πάλιν αὐτός φησιν [Crit. p. 109^{c}] *περὶ τοῦ κλήρου τῆς Ἀθηνᾶς, ὃν ἐκλέξασθαι τὴν θεὸν ὡς ἄνδρας οἴσοντα προσφερεστάτους αὐτῇ διαφερόντως), δῆλον δήπουθέν ἐστι μᾶλλον, ὅτι τάξις καὶ* ⟦*ἡ*⟧ *ἔμφρων ζωὴ καὶ λόγος οἰκεῖος ἂν εἴη πρὸς τὴν τοιαύτην πόλιν. εἰ δὴ ταῦτα Πλάτωνι δέδοκται περὶ ἀμφοτέρων, οὐκ ἂν ἀπᾴδοντα λέγοιμεν, εἰ τὸν μὲν τῇ πρώτῃ συνουσίᾳ φαῖμεν οἰκειότατον εἶναι, καθ' ἣν ὡς τὸ εἰκὸς οὐκ ἀθόρυβος ἦν ὁ περὶ δικαιοσύνης, εἰ δὲ βούλει, καὶ ὁ περὶ πολιτείας λόγος, οὐδ' ἄνευ τῶν σοφιστικῶν ἀγώνων τοῦ Σωκράτους ἀθλοῦντος ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης πρὸς τὴν πολυκέφαλον σοφιστικὴν ζωήν, τὸν δὲ πάλιν τῇ ἀθορύβῳ καὶ μετὰ τῆς πρεπούσης φιλοσοφίᾳ γαλήνης ἀναχωρησάσῃ πρὸς ἑαυτὴν καὶ τοῖς ὁμοίοις συνούσῃ θεωρίᾳ τῶν αὐτῶν, ὧν ἐν τῷ θορυβώδει τότε μετὰ πραγμάτων ἐθεάσατο πολλῶν.*
f. 12r. *καὶ τάχα ἂν ὃ μὲν εἴη γενέσει προσήκων τῶν | τόπων, ὃ δὲ τῷ γενέσεως καθαρεύοντι καὶ αἰθερίῳ, φαίη ἂν ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης. ἥ τε γὰρ γένεσις ἁλμυρᾶς ἐστι πλήρης ζωῆς*

3 *ἡ πόλις*] *πολιτείας* | cf. legg. IV 704^{d} 4 *ὅτι* ss. m^{3} 9 *τῆσ ἀθηνᾶσ ὃν* (*ων ων ἡ*) ss. m^{3} 10 cf. Pr. hymn. 7, 23 | *οἴοντα* (*σ*) *προσ φερεστάτουσ* ss. m^{2}, acc. in *ά* a m^{2} 15 post *φαῖμεν* extat *ὡσ* exp. 19 cf. Pl. Soph. 240^{c} | *τὸν δὲ πάλιν* (*ἡ ὁ*) ss. m^{3} 20 *ἀναχωρησάσῃ* et *συνούσῃ*] *ἀναχωρησάσησ* et *συνούσησ* 22 *τότε* (*πωι*) (*ε* ex *ο*)] ss. m^{3} 24 *φαίδρωι* (*νι*) ss. m^{3} cf. Pl. Phaed. 109^{b}. 111^{b} 25 cf. Pl. legg. IV 705^{a} rep. V 472^{a}

καὶ ζάλης μεστὴ καὶ τῶν τρικυμιῶν τῶν τὰς ψυχὰς βαπτιζουσῶν, ὅθεν ἀθόρυβος οὐκ ἔστιν αὐταῖς ἡ ζωή, κἂν **358** *ζῶσι κατὰ λόγον, καὶ ἐκεῖνος ὁ τόπος ψυχῶν ἐστιν καθαρὰν καὶ ἀπήμονα περίοδον ἤδη λαχουσῶν, εἰ καὶ μέμνηνται τῆς ἐν τῇ γενέσει ταραχῆς ἔτι καὶ τῶν ἄθλων, ὧν ἤθλησαν ἐν τοῖσδε τοῖς τόποις. — Περὶ μὲν δὴ τῶν τόπων τοσαῦτα. τοὺς δὲ καιροὺς τούτοις συνᾴδοντας ἔξεστιν ὁρᾶν, οἷς διεῖλεν τὰς συνουσίας, τὴν μὲν ἐν Πειραιεῖ τοῖς Βενδιδίοις ἀποδούς, τὴν δὲ ἐν ἄστει τοῖς Παναθηναίοις. ἢ οὐκ ἴσμεν ὡς τὰ μὲν Βενδίδια τὴν Ἄρτεμιν θεραπεύειν κατὰ τὸν Θρᾳκῶν νόμον ἐθέλει, καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο Θρᾴκιον ἡ Βένδις; οὕτω καὶ τοῦ Θρᾳκὸς θεολόγου μετὰ τῶν πολλῶν τῆς Σελήνης ὀνομάτων καὶ τὴν Βένδιν εἰς τὴν θεὸν ἀναπέμψαντος·*

Πλουτώνη τε καὶ Εὐφροσύνη Βένδις τε κραταιά·

τὰ δὲ Παναθήναια καὶ ταῦτα μικρὰ λέγων τοῖς Βενδιδίοις ἑπόμενα τὴν Ἀθηνᾶν εἶχεν τῆς ἑορτῆς πρόφασιν. οὐκοῦν ἄμφω μὲν παῖδες Διός, ἄμφω παρθένοι, προσκείσθω δὲ ὅτι καὶ ἄμφω φωσφόροι, εἰ καὶ ἡ μὲν ὡς εἰς φῶς ἄγουσα τοὺς ἀφανεῖς λόγους τῆς φύσεώς ἐστι φωσφόρος, ἡ δὲ ὡς τὸ νοερὸν ἀνάπτουσα φῶς ταῖς ψυχαῖς·

δαῖέ οἱ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἀκάματον πῦρ·

καὶ ὡς ἀφαιροῦσα τὴν ἀχλύν, ἧς παρούσης οὐχ ὁρᾷ ψυχή, τί μὲν τὸ θεῖον, τί δὲ τὸ ἀνθρώπειον. ἀμφοῖν δὲ τοιαύτας ἰδιότητας ἐχουσῶν δῆλον, ὡς ἡ μὲν γενέσεώς ἐστιν προστάτις καὶ λο|χευτικὴ τῶν γενεσιουργῶν λόγων, ἡ δὲ ἀναγωγὸς f. 12v. *ψυχῶν καὶ νοῦ χορηγὸς καὶ φρονήσεως ἀληθοῦς καὶ ἐν τοῖς*

4 *μέμνηνται*] *μέμνηται* 5 *ἔτι* m[3]] *τε* ex *τι* m[1] | *τῶν* ss. m[3] 8 *οἷσ* ss. m[3]] *εἰσ δύο* (*εἰσδ* ir.) m[1] 9 cf. schol. Pl. 327[a] 12 Orph. fr. 184 17 cf. in Tim. 9[b]. 26[e] sqq. | *λέγων* suspectum 23 Iliad. *E* 4 cf. *E* 127 sq. 26 *ἀμφοῖν*] *ν* ss. m[3]

οὐρανίοις δυναστεύουσα μειζόνως, ἄνωθεν δὲ τελειοῦσα πᾶσαν τὴν σεληναίαν διακόσμησιν. εἰ δὴ ταῦτ' ἀληθῆ φαμεν, πρέποι ἂν ἡ μὲν τῶν Βενδιδίων ἑορτὴ τῇ πρώτῃ συνουσίᾳ, καθάπερ καὶ ὁ τόπος, τῇ μιμουμένῃ ψυχὴν κοσμοῦσαν οὐκ ἀθορύβως δὲ τὴν γένεσιν· τὰ δὲ Παναθήναια τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ μιμουμέναις ψυχὴν ἀναχωροῦσαν εἰς ἑαυτὴν καὶ συμπτύσσουσαν τὴν ζωὴν ἀπὸ τῶν κάτω πρὸς τὸν ἑαυτῆς νοῦν, καὶ ἀντὶ τοῦ τὰ ἀνόμοια πρὸς ἑαυτὴν κοσμεῖν τοῖς ὁμοίοις συνοῦσαν καὶ κοινωνοῦσαν νοήσεων καὶ θεαμάτων εὐδαίμοσιν θεαταῖς πρεπόντων. εἰ δὲ βούλει, καὶ τὸ μὲν ξενικὸν τῶν ἱερῶν οἰκεῖον τίθει τῇ ζώσῃ μὲν ἱερῶς κἂν τῇ γενέσει, ξένοις δὲ ἱεροῖς πλησιαζούσῃ, τοῖς γενεσιουργοῖς ἀντὶ τῶν οὐρανίων, τὸ δὲ πάτριον οἷον δὴ τὸ τῶν Παναθηναίων τῇ εἰς τὰ οἰκεῖα ἤδη ἐπιστρεψάσῃ καὶ ζώσῃ νοερῶς καὶ πρεπόντως τῷ συννόμῳ, φησὶν ἐκεῖνος [Tim. 42^b^], *ἄστρῳ. πάτρια γὰρ ὄντως ἐκεῖνα ταῖς ψυχαῖς, διότι καὶ πατρὶς ἡμῖν ἐκεῖ κατὰ τὴν δημιουργικήν ἐστι σποράν· ξενικὰ δὲ τὰ τῆς γενέσεως ἱερά, καὶ ταῦτα ἱερὰ θεῶν ἐφόρων τυγχάνοντα· καὶ δεῖ καὶ τούτοις ἐκπληροῦν τὰ καθήκοντα τὸν ἔχοντα νοῦν, βλέπειν δὲ εἰς ἐκεῖνα καὶ ἐπιστρέφειν ὅτι τάχιστα, καθάπερ ὁ Σωκράτης ἐποίησεν, τῆς μὲν ἐν τούτοις ἑορτῆς μετασχών, προσευξάμενος δὲ καὶ θεωρήσας οἴκαδε εὐθὺς ὁρμήσας. τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν καιρῶν. — Λείπεται δὲ ἔτι περὶ τῶν προσώπων διελθεῖν. οὐκοῦν δέκα μὲν οἱ συνόντες ἀλλήλοις* * * * * *

4 καθάπερ im. m[3] 9 cf. Pl. Phaed. 111[a] 18 post ἱερὰ καὶ ss. γαρ m[3] nempe ⟨εἰ⟩ καὶ aut del. ἱερὰ alterum 23 τοιαῦτα m[1], sed σ ss. m[3] 25 exciderunt quattuor quaterniones cum huius capitis fine, altero toto (cf. Pl. I 331[e] 336[a]), tertii initio.

⟨*Περὶ τῶν πρὸς τὸν ὅρον τῆς δικαιοσύνης τὸν τοῦ Πολεμάρχου ῥηθέντων ὑπὸ τοῦ Σωκράτους συλλογισμῶν.*⟩

⟨*Περὶ τῶν ὑπὲρ δικαιοσύνης τεττάρων λόγων ἐν Πολιτείᾳ πρὸς τὰ Θρασυμάχου τέτταρα δόγματα περὶ αὐτῆς.*⟩

* * * * * | *δυνατώτερόν ἐστιν τοῦ δεομένου τὸ μὴ δεό-* f. 13r.
μενον, ἀλλ' αὔταρκες ἑαυτῷ πρὸς τὸ εἶναι ὅ ἐστιν. τούτου γὰρ ὄντος ἀληθοῦς δείκνυσιν τὴν ἀδικίαν εἰς τὸ ὁπωσοῦν εἶναι δεομένην τῆς δικαιοσύνης. μὴ γὰρ οὔσης δικαιοσύνης ἀργὸν εἶναι καὶ ἄπρακτον τὴν ἀδικίαν· καὶ τοῦθ' ὑπομιμνήσκει διὰ πολλῶν, οἷον πόλεως, εἰ αὕτη γέμουσα εἴη ἀδικίας, μὴ ἄν ποτε δυνηθῆναι αὐτὴν ἢ πρὸς ἄλλην τι πόλιν πρᾶξαι ἢ αὐτὴν πρὸς αὑτὴν διὰ τὸ διχονοεῖν, ἐξ ἀδικούντων οὖσαν καὶ ἀδικουμένων· ὁμοίως δὲ καὶ στρατοπέδου, εἰ ἐν αὐτῷ εἴη πᾶσα ἀδικία, στασιάσει πρὸς αὑτὸ καὶ στασιάζον περὶ αὑτὸ καταρρεύσεται καὶ ἀδρανὲς ἔσται κατὰ τῶν πολεμίων· ὡσαύτως δὲ καὶ οἴκου τινός, ἐν ᾧ μηδέν ἐστιν ἴχνος δικαιοσύνης, τοῦτον ἀνάγκη διχονοίας ὄντα μεστὸν μηδὲν δύνασθαι πράττειν οὐ συμβαινόντων ἀλλήλοις τῶν ἐνοικούντων. τὸ δὲ πάντων θαυμαστότατον, ὅτι καὶ ἐν ἑνὶ μόνῳ τὴν ἀδικίαν ἐνοῦσαν ἀνάγκη στάσεως αὐτὸν πρὸς ἑαυτὸν πληροῦν καὶ διὰ τοῦ στασιάζειν ἀσθενέστερον ἀποφαίνειν, ἐπ' ἄλλα μὲν καὶ ἄλλα φερόμενον, ἑαυτὸν δὲ ἀρέσκειν οὐ δυνάμενον. ἀναγκαῖον ἄρα πάντ' ἄδικον, εἰ μέλλοι τι καὶ ὁπωσοῦν δυνήσεσθαι, δικαιοσύνης ἴχνος ἔχειν. ἐκ δὴ τούτων γίνεται συλλογισμὸς τοιόσδε· πᾶσα

7 pertinent haec ad tertium Socratis argumentum p. 351[c] sqq. 13 ἢ ss. m[3] 14 αὑτὴν] αὐτὴν (ʼ ex ʽ) 16 αὑτὸ] αὐτὸ 17 αὑτὸ] αυτωι cf. Demosth. 2, 10 22 ἐτῆνοῦσαν (ἐ add. m[3]) 25 ἄδἰκάἰον

ἀδικία χωρὶς δικαιοσύνης ἀσθενής ἐστιν· πᾶν τὸ δικαιοσύνης χωρίς, ἀσθενὲς ὄν, δεῖται τῆς δικαιοσύνης εἰς τὸ δύνασθαι· πᾶσα ἄρα ἀδικία δεῖται δικαιοσύνης εἰς τὸ δύνασθαι. πάλιν ἄλλος συλλογισμός· πᾶσα ἀδικία δεῖται δικαιοσύνης εἰς τὸ f. 13v. *δύνασθαι· πᾶν τὸ* | *δεόμενον δικαιοσύνης εἰς τὸ δύνασθαι δικαιοσύνης ἐστὶν ἀσθενέστερον· πᾶσα ἄρα ἀδικία δικαιοσύνης ἐστὶν ἀσθενέστερον. τοῦτο δ' ἦν τὸ προκείμενον. — Ἴσως δ' ἄν τις ἀπορήσειεν, μήποτε τὴν τελέαν ἀδικίαν οὐ λαμβάνομεν ἐφ' ἑνός, ὅταν λέγωμεν καὶ τοῦτον, εἴπερ ἄδικος εἴη, διχονοεῖν πρὸς ἑαυτόν. τὸν μὲν γὰρ τοιοῦτον ἔχειν τι τοῦ δικαίου, καθ' ὅσον ὁ λόγος ἔτι δύναται μάχεσθαι τῷ πάθει, τὸν δὲ τελέως ἄδικον χρῆσθαι τῷ λόγῳ δουλεύοντι καὶ συνηγοροῦντι τῷ πάθει καὶ ὁδοὺς ὑπαγορεύοντι τῶν πράξεων. πῶς οὖν ἐν τῷ τοιούτῳ διχόνοιαν εἶναι συγχωρήσομεν, πάσης τῆς ψυχῆς ἓν λεγούσης ὃ φθέγγεται τὸ πάθος, καὶ ὁρμώσης ἐφ' ὅπερ ἐκεῖνο κινεῖ τὴν ζωήν, καὶ πραττούσης τῆς ἀδικίας ἃ δοκεῖ αὐτῇ, δικαιοσύνης οὐκ ἐνούσης; Λέγωμεν οὖν πρὸς τὴν ἀπορίαν ταύτην, ὅτι πρώτη μέν ἐστιν ἕξις ψυχῆς, ἐν ᾗ πάντῃ κρατεῖ τοῦ πάθους ὁ λόγος* **354** *καὶ ἔχει τὴν ἑαυτοῦ τελειότητα τὴν διττήν, τήν τε γνωστικὴν καὶ τὴν ζωτικήν· ἐσχάτη δὲ ἐν ᾗ πάντῃ δυναστεύει τοῦ λόγου τὸ πάθος, ὥστ' ἀπ' ἐναντίας ἔχειν ἐκείνῃ καὶ μήτε διορατικόν τινος εἶναι τὸν λόγον μήτε ὄρεξιν ἔχειν ὀρθήν. τούτων δὲ ἄκρων οὐσῶν, ἐκ μεσοτήτων ἡ μέν ἐστιν ἀμείνων, ἡ δὲ χείρων, ἡ δὲ μέση τούτων ἀμφοτέρων. ἐὰν μὲν γὰρ μάχηται τῷ λόγῳ τὸ πάθος, κρατῇ δὲ ὅμως ποτὲ τὸ πάθος, ἀμείνων ἡ τοιάδε ἕξις τῆς ἐσχάτης ῥηθείσης καὶ χείρων τῆς πρώτης καὶ μέση τῷ ὄντι ἀμφοῖν. ἔτι γὰρ ὁ λόγος ἰσχύων ὁπωσοῦν καὶ κατὰ τὸ ζωτικὸν καὶ κατὰ τὸ* f. 14r. *γνωστικὸν μάχεται τῷ πά*|*θει, διότι δὲ οὐκ ἔχει γνῶσιν τελέαν, ἀλλὰ δοξαστικὴν μόνον, ἐνδίδωσί ποτε τῷ πάθει·*

15 ὃ] ἃ   17 *αὐτῇ* b] *αὐτῆσ*

παρούσης γὰρ ἐπιστήμης οὐκ ἂν ἠναντιώθη τὸ πάθος, ἐκείνης ἐκ πρύμνης κοσμούσης πᾶσαν τὴν ζωήν. ἐὰν δὲ μὴ μάχηται ὁ λόγος τῷ πάθει διὰ τὸ ἠνδραποδίσθαι κατὰ τὴν ζωὴν καὶ τὸ αὐτὸ τίθεσθαι ὀρεκτὸν τῷ πάθει, τὸ δὲ γνωστικὸν ἔχῃ πως ἔτι βλέπειν δυνάμενον, ὃ καὶ διὰ τοῦτο ἐκείνῳ δοὺς ἐξευρίσκῃ πρὸς τὴν τοῦ πάθους ἀποπλήρωσιν, ἡ τοιαύτη ἕξις χείρων τῆς εἰρημένης τοῦ λόγου κατὰ τὸ ἥμισυ ζῶντος τὸ ἑαυτοῦ· γνωστικῆς γάρ ἐστι δυνάμεως ἴδιον τὸ εὑρίσκειν τὰ προτεθέντα. ἐὰν δὲ γιγνώσκῃ ὁ λόγος ἃ δεῖ καὶ ὀρέγηται ὧν δεῖ, μὴ τελέως δὲ γιγνώσκῃ, τὸ δὲ μὴ τέλεον μὴ οὕτως ἔχῃ ὥστε δόξας εἶναι μόνον ἐν αὐτῷ βελτίστας ἀλλ' ἤδη καὶ εἰς ἐπιστήμην ὁδεύειν, ἡ τοιαύτη ἕξις ἐστὶν ἐγγυτάτω τῆς ἀρίστης, ἐν ᾗ οὐδεμία μάχη ἐστίν, τοῦ μὲν πάθους ὅλως μαχομένου, διότι μήπω κρατεῖ ὁ τῆς ἐπιστήμης λόγος, τοῦ δὲ λόγου δυναμένου, καὶ πολεμοῦντος αὐτῷ τοῦ πάθους, κρατεῖν, διότι μὴ μόνον ἔχει δόξας ὀρθάς, ἀλλ' ὁπωσοῦν ἐπιστήμης ἤρξατο μετέχειν· δυναμοῖ γὰρ αὐτοῦ τὸ γνωστικὸν ἡ τοιαύτη γνῶσις καὶ παρασκευάζει συντονώτερον ἀντέχειν πρὸς τὸ πάθος τῷ μειζόνως ὁρᾶν τὸ ἀγαθὸν καὶ μᾶλλον ἔχειν κατὰ φύσιν. ὅταν μὲν οὖν τέλειος ᾖ παντελῶς ὁ λόγος, οὐδὲν πράττεται τῶν ἀδίκων διὰ τὴν τοῦ ἀρίστου δύναμιν· καὶ ὅταν παντελῶς ἀτελὴς τῷ μηδὲ τὸ γνωστικὸν ἔχειν ⟦τι⟧ διορατικὸν μηδέ γε τὸ ζωτικὸν κατωρθωμένον, πάλιν οὐδὲν πράττεται διὰ τὸ μη|δ' ὅλως f. 14v. εἶναι τὸ βουλευόμενον. τῶν δὲ ἄκρων ⟦καὶ⟧ ἕξεων τοιούτων οὐσῶν λοιπὸν ἐν ταῖς μέσαις ἡ μὲν πρὸς τῇ ἀμείνονι πάλιν ἀπέχεται τῶν πράξεων ἔνδον μόνον ἔχουσα τὴν ἀδικίαν· ἡ δὲ μετ' αὐτὴν καὶ πράξειεν ἄν, ἀλλ' οὐχ ὅλῃ τῇ ψυχῇ

2 cf. Pl. Crit. 109c 3 μάχηιται 6 ἐκείνῳ b] ἐκεῖνο | ἐξευρίσκει b 10 ὀρέγηιται 13 ἐγγυτατάτω 16 κρατεῖν διότι] κρατοίη (οι ir.) δὲ ὅτι 17 δυναμοῖ ex δυνάμει ut vid. m3 19 συντονώτερον] συντομώτερον 24 κατορθωμένον 25 τῶν] ἓν (ὂν s.l.) · τῶν

δεδογμένα διὰ τὸ εἶναί τινα μάχην· ἡ δὲ μετὰ ταύτην ἐστὶν ἡ δοκοῦσα καὶ πράττειν καὶ ὅλῃ τῇ ψυχῇ πράττειν, οὐδ' αὐτὴ δὲ ἄνευ δικαιοσύνης οὖσα. τί γὰρ ἴδιον δικαιοσύνης ἢ τὸ αὐτοπραγεῖν; ἔστι δὲ τοῦτό πῃ καὶ ἐν ταύτῃ· καθ' ὅσον γὰρ τὸ ἐν τῷ λόγῳ γνωστικὸν τὸ οἰκεῖον ἔργον ἐργάζεται δριμὺ βλέπον καὶ εὑρίσκον ὃ ζητεῖ, κατὰ τοσοῦτον αὐτοπραγεῖ, καθ' ὅσον δὲ δουλωθὲν τὴν ὄρεξιν ἔχει κοινὴν πρὸς τὸ πάθος, οὐκ αὐτοπραγεῖ. πάντως τοίνυν ὅταν γίνηταί τις ἀπὸ ἀδικίας πρᾶξις, δεῖ μετεῖναι τῷ πράττοντι δικαιοσύνης. εἰ δὲ λάβοις καὶ τὴν ταύτης χείρονα ἕξιν, ἐν ᾗ καὶ ὁ λόγος ἤδη τετύφλωται καὶ τὸ ὀρεκτικὸν διέστραπται, εἰκότως ἄπρακτος ἡ ἕξις αὕτη, δικαιοσύνης ἀμυδροτάτης ἔτι οὔσης, ὡς μηδ' εἶναι δοκεῖν· ἔστι γάρ πως, καθ' ὅσον ἀπολείπειν τὴν ψυχὴν πάντῃ τὰς κοινὰς ἐννοίας ἀδύνατον, καὶ μάλιστα τῇ τοῦ ἀγαθοῦ ἐφέσει. καθ' ὅσον οὖν ὡς πρὸς ἀγαθὸν ὁρμᾷ, δικαιοσύνης μετείληχεν· καὶ γὰρ εἰ ἐνεγένετο παντελὴς ἀδικία ψυχῇ, τάχ' ἂν ἀπώλεσεν καὶ τὸ εἶναι ψυχή· καὶ γὰρ σῶμα κατὰ πᾶν νοσῆσαν ἀπόλλυται. δεῖ οὖν εἶναί τι δικαιοσύνης ἴχνος καὶ ἐπὶ τῆς ἐσχάτης ἀδικίας καὶ ἐν μιᾷ ψυχῇ, δι' ὃ σῴζεται κατ' οὐσίαν· ὥστε διχόνοια μὲν καὶ ἐν ταύτῃ πάντως ἐστίν, μαχομένης σχεδὸν πάσης τῆς ψυχῆς
f. 15 r. *| πρὸς τὰς ὑποκειμένας ἐν αὐτῇ κοινὰς ἐννοίας· ἄπρακτος δέ ἐστιν ἕξις, διότι τὸ τῆς δικαιοσύνης ἴχνος ἀμυδρωθὲν ἐκείνην σχεδὸν μόνην ἀπέφηνεν οὖσαν τὴν μηδὲν καθ' ἑαυτὴν δι' ἀσθένειαν πρᾶξαι ἰσχύουσαν. ὅτι δὲ καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ ἕξει πάντως ἐστὶν δικαιοσύνης ἴχνος, δῆλον· οὐ γάρ που καὶ ἑαυτὸν ἀδικεῖν ἐθέλει καὶ διαφθείρειν τὰ ἑαυτοῦ· φυλάττων οὖν τό γε πρὸς ἑαυτὸν δίκαιον οὐκ ἔστιν μόνως ἄδικος, οὐκ εἰδὼς δὲ ὅπως ἂν φυλάξειεν, ἄδικός ἐστιν, δι' ὧν οὐ χρὴ φυλάττειν ἑαυτὸν φυλάττων. πάντα ἄρα τὰ δόγματα ἀληθῆ,*

8 *γίν*^{η}*ται* ss. m^3 12 de *ἔτι* dubito   17 *ψυχῇ*] *ψυχῆι* (*ψυχήν* b)   18 fort. *καὶ γὰρ* ⟨*καὶ*⟩   20 *διό*   27 an *πού* ⟨*τίς*⟩?

καὶ ὅτι διχονοίας αἰτία ἡ ἀδικία αὐτῷ πρὸς ἑαυτόν, οὐ μόνον πρὸς ἄλλον· καὶ ὅτι πᾶσα ἀδικία τὴν τοῦ πράττειν ἀφαιρεῖται δύναμιν τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳπέρ ἐστιν ἀδικία μᾶλλον· καὶ ὅτι δικαιοσύνης μὲν ἀδικία δεῖται, ἀδικίας δὲ δικαιοσύνη πρὸς τὸ πράττειν οὐ δεῖται. τούτων δὲ ὄντων ἀληθῶν κρατήσει τὸ δυνατωτέραν εἶναι τῆς ἀδικίας τὴν δικαιοσύνην. Λάβοις δ' ἂν καὶ πόρισμα διὰ τῶν νῦν εἰρημένων, ὅπερ πρῶτος εἶδεν Ἀμέλιος, ἀπὸ μείζονος ἀδικίας ἐλάσσονα γίνεσθαι κακὰ πολλάκις, ἀπὸ δὲ ἐλάσσονος μείζονα. κρατούσης γὰρ τελέως ἀδικίας ἄπρακτός ἐστιν ἡ ζωή, συνούσης δὲ αὐτῇ δικαιοσύνης γίνεταί τις πρᾶξις ἀπ' αὐτῆς. καὶ μηδεὶς οἰέσθω ψεῦδος εἶναι τὸ ῥηθέν, διότι μείζονα κακὰ γένοιτ' ἂν ἀπὸ ἀκολασίας ἢ ἀκρασίας, καὶ ταῦτα μείζονος οὔσης κακίας. ἡ γὰρ ἀκρασία κακία τέ ἐστιν καὶ οὐ κακία· μάχεται γὰρ ὁπωσοῦν ὁ λόγος πρὸς τὸ πάθος, ὅπερ οὔπω κακίαν ποιεῖ τελείαν, | ὥστε διὰ τοῦτο ἐλάττονα f. 15v. *γίνεται ἀπὸ τῆς ἀκρασίας, διότι σύμμικτός ἐστιν ἐκ κακίας καὶ μὴ κακίας. τὸ δὲ ῥηθὲν ἐπὶ δυεῖν κακίαιν ἀληθές, οὐκ ἐπὶ κακίας καὶ οὐ κακίας. ὅτι δὲ καὶ τοῦτο τὸ ἀξίωμα ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν ἀνάγειν δυνατόν, ᾧ χρώμενος τὸν τρίτον διέθηκεν λόγον, δῆλον. τὸ γὰρ αὐταρκέστερον ἔγγιον τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ δὲ ἔγγιον τοῦ ἀγαθοῦ δυνατώτερον τοῦ πορρωτέρου ἐξ ἀνάγκης. ὥστ' εἰκότως δυνατώτερόν ἐστιν δικαιοσύνη τῆς ἀδικίας.*

Λοιπὸς δὲ ἡμῖν ὁ τέταρτός ἐστιν λόγος, δεικνὺς ὡς προείπομεν τὸν δίκαιον εὐδαίμονα καὶ οὐ τὸν ἄδικον ὄντα, ὡς ἔλεγεν Θρασύμαχος. δείκνυσι δὲ κανόνα τοιόνδε θέμενος, παντὸς ἔργον εἶναι τοῦτο ὅπερ ἂν ἢ μόνον ἢ κάλλιστα ἀπεργάζηται· μόνον μὲν ὡς ὀφθαλμοῦ τὸ ὁρᾶν καὶ ὤτων τὸ ἀκούειν καὶ τὸ γεύεσθαι γλώσσης· κάλλιστα δέ, **355**

4 *διότι* corr. m³ 8 *εἶδεν* (*ει* ex *ι* m³ aut m. rec.) 18 *δυεῖν* (*ε* ex *ο*) 19 *καὶ οὐ κακίας* im. m³ 25 cf. Pl. 343ᶜ 344ᵃᵇ 352ᵈ

ὡς τοῦ δρεπάνου τέμνειν ἄμπελον, ἀλλ' οὐ σμίλης, σμίλης δέ, ὡς τὸ σκύτη τέμνειν, ἀλλ' οὐ μαχαίρας, μαχαίρας δὲ ὡς τὸ κρέα τέμνειν, ἀλλ' οὐ τῶν λοιπῶν, διότι τούτων ἕκαστον ἐφ' ὧν εἴπομεν κάλλιστα ἔχει τὸ τέμνειν, τὰ δὲ ἄλλα χειρόνως, καὶ ἐκείνων τῶν ἔμπροσθεν, διότι ἕκαστον μόνον ποιεῖ τὸ εἰρημένον ἔργον, τὸ ὁρᾶν τὸ ἀκούειν τὸ γεύεσθαι. καὶ ἀνάγοις ἂν ἐπὶ τὴν πάντων ἀρχὴν καὶ τοῦτον τὸν κανόνα, διότι τοῖς μὲν δίδωσιν τὸ οἰκεῖον ἐκπληροῦν ὡς οὖσα αὐτοὲν μόνοις, τοῖς δὲ ὡς οὖσα τἀγαθὸν εἰ καὶ μὴ μόνοις, ἀλλὰ κάλλιστα. παρ' ἐκείνης γὰρ πᾶσιν ὑπάρχει τὸ οἰκεῖα ἔργα ἔχειν ἄλλα ἄλλοις, διότι καὶ ἐκείνης πρώτης ἐστὶν ἔργα τὰ ὄντα πάντα, καθάπερ τοῦ ἐσχάτου ⟨οὐδέν⟩, τῶν δὲ μέσων τὰ μὲν ἔστιν, τὰ δὲ οὐκ ἔστιν. τούτου δὴ
f. 16r. τε|θέντος τοῦ κανόνος λαμβάνει πρότασιν τοιαύτην ἀναμφισβήτητον· πᾶν τὸ οἰκεῖον ἔργον εὖ ἀπεργάζεται τῷ ἔχειν οἰκείαν ἀρετήν, μεθ' ἧς ἐκπληροῖ τὸ ἑαυτοῦ ἔργον καὶ κατ' ἐκείνην· ἑκάστου γὰρ ἡ ἀρετὴ τελειότης ἐστίν, καὶ ἐνεργοῦν αὐτὸ ποιεῖ τελείως ἐνεργεῖν. εἶθ' ἑτέραν πρότασιν περὶ ψυχῆς διπλῆν· τότε μὲν εἰ τῆς ψυχῆς ἔργον ἐστὶν τὸ βουλεύεσθαι καὶ ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἄρχειν ἐρωτῶν (μόνῳ γὰρ τούτῳ ἄν φησιν πρᾶξαι), τότε δὲ εἰ τὸ ζῆν ἔργον ψυχῆς· καὶ γὰρ ζῶμεν μόνῳ τούτῳ, τῇ ψυχῇ. πεποίηται δὲ διπλῆν τὴν ἐρώτησιν, ἢ ἵνα λάβῃ τό τε τῆς λογικῆς ἴδιον ἔργον, οἷον τὸ βουλεύεσθαι καὶ τὰ τούτῳ σύστοιχα, καὶ τὸ μὴ ταύτης μόνον, ἀλλὰ καὶ πάσης ψυχῆς ἔργον (καὶ γὰρ τοῦ ἀλόγου τὸ ζῆν ἔργον, οὐκ ἐκεῖνα)· ἢ ἵνα λάβῃ τῆς ψυχῆς τό τε γνωστικὸν καὶ τὸ ὀρεκτικόν, ὃ ἐκάλεσεν ζῆν. Τούτων δ' οὖν ὑποκειμένων οὑτωσὶ πρόεισιν ὁ λόγος· τὸ βουλεύεσθαι καὶ ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἄρχειν καὶ ἁπλῶς τὸ ζῆν μόνῃ ὑπάρχει

9 μὴ im. add. m[3] 18 εἶθ' ex εἰσ m[3] ut vid. 20 ἐρωτῶν (ν et ˜ ss. m[3], ε ex ο) 21 post φησὶν extat γὰρ
22 μόνῳ b] μόνωσ 23 ἐρώτησινὴν ἵνα] ἐρώτησιν ἵνα b
25 ταυτησ πάσησ 26 λάβησ τὸν τῆσ

ψυχῇ· τὸ δὲ μόνῃ ψυχῇ ὑπάρχον ἔργον ἐστὶ ψυχῆς διὰ τὸν κανόνα· τὸ ἄρα ζῆν ἁπλῶς καὶ τὸ βουλεύεσθαι καὶ ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἄρχειν ἔργον ψυχῆς. δεύτερος ἕτερος· τὸ ζῆν ἔργον ἐστὶ ψυχῆς, ὡς δεδείχαμεν· πᾶν ἔργον μετὰ τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἔχει τὸ εὖ· τὸ ἄρα ζῆν τῆς ψυχῆς μετὰ τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἔχει τὸ εὖ. τρίτος· τὸ εὖ ζῆν τῆς ψυχῆς μετὰ τῆς ψυχικῆς ἀρετῆς παραγίνεται. τὸ δὲ μετὰ τῆς ψυχικῆς ἀρετῆς παραγινόμενον μετὰ τῆς δικαιοσύνης παραγίνεται· δέδεικται γὰρ ἀρετὴ ψυχῆς· τὸ ἄρα εὖ ζῆν τῇ ψυχῇ μετὰ δικαιοσύνης παραγίνεται. τέταρτος· ἡ δικαιοσύνη τοῦ εὖ ζῆν αἰτία· τὸ δὲ αἴτιον τοῦ εὖ | ζῆν αἴτιόν ἐστιν τοῦ f. 16v. εὐδαιμονεῖν· ἡ ἄρα δικαιοσύνη τοῦ εὐδαιμονεῖν ἐστιν αἰτία. τὴν γὰρ εὐζωΐαν εὐδαιμονίαν εἶναι· καὶ γὰρ τοῦτο πάντες ὁμολογοῦσιν, ταὐτὸν εἶναι τὴν εὐζωΐαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν, οἵ τε ἐν ψυχῇ τὸ εὖ ζῆν εἶναι λέγοντες καὶ οἱ ἐν τοῖς ἐκτὸς καὶ οἱ ἐν ἀμφοτέροις· μὴ γὰρ εἶναι τὸ εὐδαιμονεῖν ἄνευ τοῦ εὖ ζῆν. Ὅτι μὲν οὖν ἡ δικαιοσύνη συντελεῖ πρὸς τὸν εὐδαίμονα βίον, δέδεικται διὰ τούτων. ὅτι δὲ ἀρετὴ ψυχῆς ἐστιν, ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ δεῖξαι πρότερον [p. 349c ss.] φρονήσει καὶ σοφίᾳ σύστοιχον αὐτήν, τὴν δὲ ἀδικίαν τοῖς ἐναντίοις. ἅπαντες γὰρ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν σοφίαν ἀρετὴν ὑπειλήφασιν· καὶ γὰρ γελοῖον μὴ οὕτω λέγειν, ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ μὴ λέγειν τὴν φρόνησιν ἀρετὴν ἐμφρόνως ἢ ἀφρόνως λέγουσιν. εἰ μὲν γὰρ ἀφρόνως, οὐκ ἀληθές ἐστιν ὃ λέγουσιν, ἀλλ' ἀρετή ἐστιν ἡ φρόνησις· εἰ δὲ ἐμφρόνως καὶ διὰ τοῦτο ὀρθῶς, ἀρετὴ πάλιν ἐστὶν ἡ φρόνησις. εἰ οὖν τὸ τῇ φρονήσει σύστοιχον ἀρετῇ σύστοιχόν ἐστιν, τὸ δὲ ἀρετῇ σύστοιχον ἀρετή ἐστιν, ἀλλ' οὐ κακία, δῆλον ὅτι τὴν δικαιοσύνην ἀρετὴν εἶναι ψυχῆς ἀναγκαῖον. εἰ δέ τις ἀποροίη, πῶς ἔργον εἶναι ψυχῆς εἶπεν τὸ βουλεύεσθαι καὶ ἄρχειν, ἀλλ' οὐ τὸ θεωρεῖν κρεῖττον ὄν, ῥᾴδιον ἀπαντᾶν,

3 post καὶ ss. καὶ sed exp. 6 an τῇ ψυχῇ?

ὅτι τῆς πολιτικῆς εὐδαιμονίας ἴδια ταῦτ' ἐστιν, ὅσα τῆς ψυχῆς ἔργα ἔθετο εἶναι· ταύτην δὲ ἔδει σκοπεῖν καὶ τὰ ταύτης ἔργα, διότι καὶ δικαιοσύνην ζητοῦμεν τὴν πολιτικήν, εἰς ἣν καὶ ὁ Θρασύμαχος βλέπων ἔλεγεν αὐτὴν εἶναι τὸ συμφέρον τοῦ κρείττονος [p. 338c]· ὥςτε εἰκότως τὰ τῆς πολιτικῆς ἔργα μόνα παρέλαβεν ὡς μόνης ὄντα ψυχῆς.

Περὶ τῶν ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς Πολιτείας εἰρημένων θεολογικῶν τύπων.

Ἐν τοῖς τύποις τοῖς θεολογικοῖς, οὓς ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς Πολιτείας ἐξέφηνεν, πρῶτον ἐκτίθεται τὸν τῆς ἀγαθότητος ἀεὶ στοχαζόμενον τῶν θεῶν καὶ μόνων τούτων αὐτοὺς αἰτιώμενον, τῶν ἀγαθῶν λέγω πάντων, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τῶν ἐναντίων· ἀξίωμα προλαβών [p. 379a], ὅτι πᾶς θεὸς ἀγαθός. ὅταν γὰρ λέγῃ τόν θεὸν ἀγαθόν, δεῖ τοῦτο πρῶτον ἐννοεῖν, ὅτι πάντα λέγει θεόν· ἡ γὰρ τοῦ ἄρθρου πρόσθεσις ἢ τὸ καθ' ὑπεροχὴν δηλοῖ μόνον (ὡς ὅταν λέγωμεν· ὁ ποιητὴς εἶπεν, τῷ ἀκροτάτῳ τοῦτο ἐξαίρετον ἀπονέμοντες), ἢ τὸ ὅλον πλῆθος, ὡς ὅταν λέγωμεν· ὁ ἄνθρωπος λογικός, ἀντὶ τοῦ παντὸς τὸ ἄρθρον προσάπτοντες. οὐκοῦν ἐπείπερ οὕτω φησίν· ὁ θεὸς ἀγαθός, ἢ τὸν πρῶτον λέγοι ἂν ἢ πάντα θεόν. ἀλλ' ὅτι οὐ περὶ μόνου τοῦ πρώτου βούλεται τοὺς τύπους τούτους κρατεῖν, δηλοῖ μετὰ ταῦτα συμπεραινόμενος, ὅτι ἕκαστος τῶν θεῶν κάλλιστός ἐστιν καὶ ἄριστος εἰς δύναμιν [p. 381c]· δηλοῖ δὲ καὶ τοὺς ποιητὰς ἀξιῶν ἐν τούτοις γράφειν τοῖς τύποις, οἷς οὐκ ἔστι περὶ τοῦ πρώτου πάντως ὁ λόγος. εἰ οὖν ὀρθῶς εἴπομεν, ἀξίωμα τοῦτο πρῶτον ληπτέον· πᾶς θεὸς ἀγαθός, καὶ τῶν λογίων τῷ ἀξιώματι μαρτυρούντων, ἐν οἷς αἰτιώμενα τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀσέβειάν φησιν·

2. 3 δὲ — ταύτησ im. m[2] 9 cf. theol. plat. 10, 36
11 αὐτοὺς] αὐτὸν 18 λέγωμεν — λογικός im. m[3]

οὐδ' ὅτι πᾶς ἀγαθὸς θεὸς εἰδότες· ὦ ταλαεργοὶ 356
νήψατε.

τριῶν δὲ εἰρημένων ἐν *Νόμοις* [X p. 900^{d} sqq.] τοὺς θεοὺς χαρακτηρίζειν, ἀγαθότητος δυνάμεως γνώσεως, τὸ μὲν πρῶτον διὰ τοῦ πρώτου τύπου λαμβάνει, τὰ δὲ δύο διὰ τοῦ δευτέρου, τὴν ἀλήθειαν εἶναι λέγων ἐν θεοῖς καὶ τὴν | ἀμεταβλησίαν. τούτων γὰρ τὸ μὲν τῇ γνώσει, τὸ δὲ τῇ f. 17 v. δυνάμει προσήκει· τῆς γοῦν γνώσεως ἡ ἀλήθεια τελειότης, τῆς δὲ δυνάμεως ἡ ἀπάθεια. τὸ μὲν οὖν ἀξίωμα τοῦτο πρῶτον· εἴληπται δὲ μετὰ διορισμοῦ τινος ἀναγκαίου. οὐ γὰρ ἁπλῶς εἶπεν· ὁ θεὸς ἀγαθός, ἀλλ' ὅτι τῷ ὄντι ἀγαθός, εἰωθὼς διαστέλλειν τὸ ὄντως ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντως τῷ ἐκεῖνο μὲν ἄμικτον φυλάττειν πρὸς τὸ ἐναντίον, τοῦτο δὲ λέγειν ἤδη τοῦ χείρονος ἀναπεπλῆσθαι. ζωὴν γὰρ ὄντως καλεῖ καὶ νοῦν ὄντως καὶ κάλλος, οἷς μηδὲν ὑπάρχει τῶν ἀντικειμένων, ἀζωΐας ἀνοίας αἴσχους· μὴ ὄντως δὲ ἕκαστον τούτων, οἷς συμμέμικταί τι τῶν χειρόνων. πᾶς οὖν θεὸς ὄντως ἀγαθός, οὐσιωμένος κατὰ τὸ ἀγαθὸν καὶ οὐκ ἔχων ἐπίκτητον οὐδ' ὡς ἕξιν τὸ ἀγαθόν (τὸ γὰρ οὕτως ἀγαθὸν οὐ τῷ ὄντι ἀγαθὸν ⟨ὂν⟩ τοῦ ἀγαθοῦ μετέσχεν)· κατ' αὐτὴν ἄρα τὴν ὕπαρξιν ὁ θεὸς ἀγαθός, καθ' ὃ καὶ ἔστιν θεός, οὐκ ἄλλο τι ὤν, εἶτα ἀγαθός, ἀλλ' αὐτοαγαθός, ὥσπερ τὸ πρῶτον αὐτὸ τἀγαθόν. Τούτου δ' οὖν ληφθέντος ἑνὸς ἀξιώματος δύο σχίζονται συλλογισμοί, δι' ὧν δείκνυται πᾶς θεὸς ἀγαθῶν μὲν αἴτιος, κακοῦ δὲ οὐδενός, καὶ οὗτος μὲν τοιῶσδε πρόεισιν· πᾶς θεὸς ἀγαθὸς τῷ ὄντι· οὐδὲν τῷ ὄντι ἀγαθὸν βλαβερόν· τὸ μὴ βλαβερὸν οὐ βλάπτει· τὸ μηδὲν κακὸν ποιοῦν οὐδενὸς αἴτιόν ἐστι τῶν κακῶν· πᾶς ἄρα θεὸς οὐδενός ἐστιν αἴτιος τῶν κακῶν. ἐν οἷς πρῶτον ἐκεῖνο δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὸ οὐδὲν καὶ τὸ οὐδενὸς ὡς μέρος εἴληπται τῆς προτάσεως καὶ τοῦ κατηγορουμένου· οὐ γὰρ ἂν καὶ ὁ

1 cf. de or. chald. 15 | θεός im. m^3 | ἀταλαεργοί

f. 18r. ὑποκείμενος εἶχεν προσδιορισμὸν τὸ | πᾶς. ἔπειθ' ὅτι ἀποφατικαὶ δοκοῦσιν εἶναι πᾶσαι πλὴν μιᾶς ἐκ μεταθέσεως οὖσαι καταφάσεις· δηλοῦσι δὲ αἱ ἑξῆς ἀεὶ τὰ ὑποκείμενα μετὰ τῆς ἀποφάσεως λαμβάνουσαι. τῶν δὲ λογικῶν θεωρημάτων ἐρρωμένων ὅρα καὶ τὸ πραγματειῶδες τῶν λημμάτων καὶ τὴν συνέχειαν. πᾶς θεὸς τῷ ὄντι ἀγαθός· τούτου ἀξίωμα· τὸ τῷ ὄντι ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν βλαβερόν. εἰ γὰρ οὐσίωται ἐν τῷ ἀγαθῷ καὶ μή πη ἀγαθόν ἐστιν (τῷ ὄντι γὰρ εἴληπται ἀγαθόν), οὐκ ἔχει τὴν δύναμιν τὴν βλαπτικήν. ταύτην γὰρ ἔχον μετέχοι ἂν τοῦ ἐναντίου καὶ οὐκέτ' ἂν εἴη τῷ ὄντι ἀγαθόν· οὐδὲ γὰρ ἄλλο τι τῶν τοῦ ἐναντίου μετεχόντων. οὐ γὰρ τῷ ὄντι καλὸν τὸ τοῦ αἰσχροῦ μέτοχον ἢ κατὰ δύναμιν ἢ κατ' ἐνεργείαν, εἴπερ ὀρθῶς διώρισται τὸ ὄντως καὶ μὴ ὄντως. τὸ δ' οὖν τῷ ὄντι ἀγαθόν, ⟨διότι⟩ οὐκ ἔχει δύναμιν τὴν τοῦ ἐναντίου τῷ ἀγαθῷ, οἷον τὴν βλαπτικήν, διὰ τοῦτο οὐκ ἔστι βλαβερόν. τὸ δὲ μὴ ὂν βλαβερόν, φησίν, οὐδαμῶς βλάπτει. τίνι οὖν ταῦτα διέστηκεν; ἢ τὸ μὲν τὴν δύναμιν ἀφεῖλεν τὸ πρότερον, τοῦτο δὲ ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος τὴν ἐναντίαν ἐνέργειαν. βλαβερὸν γὰρ λέγεται, κἂν μὴ βλάπτῃ, δυνάμενον δὲ ᾖ βλάπτειν, βλάπτον δὲ τὸ ἤδη ἐνεργοῦν. ᾗ οὖν διαφέρει τὸ θερμαντικὸν καὶ τὸ θερμαῖνον, ταύτῃ διέστηκεν τὸ βλαβερὸν καὶ τὸ βλάπτον. ἐκεῖνο δὲ ἐν πᾶσι τοῖς τοιούτοις δῆλον, ὅτι τὸ μὲν ἐνεργοῦν καὶ δύναται, τὸ δὲ δυνάμενον οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἐνεργεῖ· ὥστ' εἴ τι βλάπτει, καὶ βλαβερόν, οὐ μέντοι ἀνάπαλιν. σὺν ἀντιθέσει οὖν ἀντιστρέψας ἔλαβεν, f. 18v. ὅτι τὸ μὴ βλαβερὸν οὐδαμῶς βλάπτει. τὸ δὲ μὴ βλά|πτον, φησίν, οὐδὲν ποιεῖ κακόν· ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἐξισάζει, καὶ εἴ τι βλάπτει, κακόν τι δίδωσι τῷ βλαπτομένῳ, καὶ εἴ τι κακὸν ποιεῖ, βλάπτει τὸ πάσχον. τοῦτο δὲ ὅτι ἀληθές, λά-

5 λημάτων 19 ad ἐκ-περιόντος cf. Philop. de aet. 209, 16. 282, 23 Heliod. aeth. 263, 23 20 θερμάτικὸν] ν ss. m³?

βοις ἂν ἐκ τοῦ ὅρου τῆς βλάβης· ὡρίσατο γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ [p. 335^b] βλάβην εἶναι τὴν χεῖρον ποιοῦσαν εἰς τὴν οἰκείαν ὁτιοῦν ἀρετήν. εἰ δὲ χεῖρον ποιεῖ, δῆλον ὅτι κακύνει τὸ βλαπτόμενον. εἰ ἄρα τι μηδαμῶς βλάπτει, οὐδὲν ποιεῖ χεῖρον εἰς τὴν οἰκείαν ἀρετήν· εἰ μηδὲν ποιεῖ χεῖρον εἰς τὴν οἰκείαν ἀρετήν, οὐδὲν κακύνει τῶν πάντων· ⟨εἰ μηδὲν κακύνει τῶν πάντων⟩, οὐδενὶ ποιεῖ τι κακόν. τὸ γὰρ κακόν τι ποιοῦν κακύνει τὸ δεχόμενον, καὶ ἔοικεν ἀντιστρέφειν μὲν ταῦτα, τὸ βλάπτειν καὶ τὸ κακὸν ποιεῖν· ἀλλὰ τὸ μὲν ὡς πρὸς τὸ μετεχόμενον ἀναφέρεσθαι, τὸ δὲ ὡς πρὸς τὸ μετέχον. κακὸν γάρ ἐστι τὸ μετεχόμενον, βλάπτεται δὲ οὐ τοῦτο, ἀλλ᾽ ἐκεῖνο ἐν ᾧ ἐστιν τοῦτο, ὥστε βλάπτει μὲν τὸ ὑποκείμενον, ποιεῖ δὲ κακὸν τὸ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ· οἷον νόσον μέν τι ποιεῖ, βλάπτει δὲ οὐ τὴν νόσον, ἀλλὰ τὸ λαβὸν τὴν νόσον. ἐπεὶ οὖν οὐδὲν τῶν κακῶν χωριστόν, ἀλλ᾽ ἐν ἄλλῳ πάντως, δῆλον ὅτι πᾶν τὸ ποιοῦν τι κακὸν ὑποκείμενόν τι πρότερον τῷ κακῷ βλάπτει. λέγων οὖν τὸ μὴ βλάπτον μηδὲν κακὸν ποιεῖν ἐκ τοῦ μηδὲν ὑποκείμενον διατιθέναι χεῖρον λαμβάνει μηδὲ διάθεσιν ἐν αὐτῷ ποιεῖν παρὰ φύσιν. καὶ οὕτως οἱ ὅροι διαφέροντές εἰσι καὶ τῆς προτάσεως ταύτης. Τὸ δὲ δὴ μηδὲν κακὸν ποιοῦν οὐδενός, φησίν, αἴτιόν ἐστι τῶν κακῶν. εἰ γὰρ αἴτιόν τινός ἐστιν, δύναμιν ἂν ἔχοι κακὸν ποιεῖν, ὥστε καὶ ἐνέργειαν ἕξει ποτὲ τοιαύτην· ἐὰν οὖν τὸ δυνάμενον ἤδη ὡς ἐνεργοῦν θῶμεν, ἔσται τὸ αἴτιον τῶν κακῶν τινος ποιοῦν τι κακόν, ἐξ ὧν συμβαίνει τὸ μηδαμῶς κακὸν ποιοῦν κακόν τι ποιοῦν. τοῦτο δὲ τὸ ἀδύνατον οὐκ ἠκολούθησεν τῇ ὑποθέσει τῇ λαβούσῃ τὸ δυνάμενον ἤδη τι ἐνεργοῦν (δυνατῷ γὰρ οὐκ ἀκολουθεῖ ἀδύνατον), ἀλλὰ τῷ τὸ μηδαμῶς κακὸν ποιοῦν αἴτιον εἰπεῖν κακοῦ τινος. ἀληθὲς ἄρα τὸ μηδενὸς αἴτιον εἶναι τοῦτο τῶν

4 ποιεῖ b] ποιῆι   6 εἰ — πάντων add. b (quae tamen οὐδὲν)   8 ποιοῦν b] ποιεῖν   21 δὴ] δ ir. m^2 aut m^3, ᾿ m^3

κακῶν. οὗτος μὲν οὖν ὁ συλλογισμὸς συνάγει πάντα θεὸν αἴτιον εἶναι κακοῦ μηδενός. — Ὁ δὲ ἑπόμενος τούτῳ διὰ τῶν ἀντικειμένων τοῖς εἰρημένοις, ὧν τὰς ἀποφάσεις ἐλάμβανεν, ἀγαθῶν αἴτιον μόνων εἶναι δεικνύει πάντα θεόν. καὶ ἔχουσι τάξιν ὀρθήν, πρότερον μὲν εἶναι τὸν ἀφαιροῦντα τὸ χεῖρον ἀπὸ τῶν θεῶν, δεύτερον δὲ τὸν προστιθέντα τὸ κρεῖττον. οὐδὲ γὰρ ἦν πλεονέκτημα τῶν θεῶν τὸ μὴ εἶναι κακῶν αἰτίους (οὐδὲ γὰρ ὁ τραγέλαφος), ἀλλὰ τὸ πάντων
357 *ἀγαθῶν αἰτίους ὑπάρχειν. ἔστιν οὖν ὁ δεύτερος λόγος τοιόσδε. πᾶς θεὸς τῷ ὄντι ἀγαθός· τὸ τῷ ὄντι ἀγαθὸν μόνως ὠφέλιμον. τοῦτο γὰρ ἀντίκειται τῷ βλαβερῷ, δύναμιν σημαῖνον ὠφελητικήν. ἄλλο γὰρ τὸ ὠφέλιμον καὶ ἄλλο τὸ ὠφελοῦν· ὠφέλιμον γὰρ τὸ σιτίον καὶ μὴ ἐνεργοῦν. διὸ καὶ ἑξῆς ἐπάγειν δυνατόν· τὸ δὲ μόνως ὠφέλιμον μόνως ὠφελεῖ· οὐ γὰρ δὴ βλάπτει μόνως ὠφέλιμον ὄν, βλαβερὸν δὲ οὐδ' ὅλως, οὐδ' αὖ μηδέποτε ὠφελεῖν αὐτὸ δυνατόν· τὸ γὰρ δυνατὸν ἐνδέχεται γενέσθαι. ἐὰν οὖν ληφθῇ γεγονός, ἔσται τὸ μηδέποτε ὠφελοῦν ποτὲ ὠφελοῦν, ὅπερ ἀδύνατον. τοῦτο δὲ οὐ διὰ τὴν ὑπόθεσιν, ἀλλ' ὅτι μηδέποτε ὠφελοῦν ἐθέμεθα τὸ δυνατὸν ὠφελεῖν. ἀλλὰ μὴν τὸ μόνως ὠφε-*
f. 19v. *λοῦν μόνως ἀγαθὰ | ποιεῖ· βλάπτοι γὰρ ἂν καὶ τῶν κακῶν τι ποιοῦν, κεῖται δὲ μόνως ὠφελεῖν. καὶ πάλιν ἰστέον τὴν τῶν δύο τούτων ὅρων διαφοράν, ὅτι τὸ μὲν ὠφελεῖν πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἀναφέρει τὴν ἐνέργειαν, τὸ δὲ ἀγαθοποιεῖν πρὸς τὰ ἐν ὑποκειμένῳ. ποιεῖ γὰρ ὑγείαν εἰ τύχοι καὶ ἀρετήν, ἀλλ' οὐχὶ τὰ ποιούμενα ὠφελεῖ, ἀλλὰ τὰ μεταλαμβάνοντα τούτων, σῶμα καὶ ψυχήν· ὥστε οὐκ εἰσὶν οἱ ὅροι οἱ αὐτοί, πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο τὴν ἀναφορὰν ἔχοντες, κἂν ἀντιστρέφωσιν, ὃ δή τινες ἐνεκάλεσαν τούτοις τοῖς συλλογισμοῖς.*

5 *ἕξουσι* ir. m[3], quid scripserit m[1] inc., dedi *ἔχουσι* ut b
τοῦτο
7 *κρεῖττον· γὰρ ἦν*, im. *γρ. οὐδὲ γὰρ ἦν* m[3] 15 *ὠφελεῖ*] *ὠφελεῖν*

ὑπόλοιπον δὲ λῆμμα καὶ ἐν τούτῳ τῷ συλλογισμῷ, τὸ μόνως ἀγαθὰ ποιοῦν μόνων εἶναι ἀγαθῶν αἴτιον· ἀφ᾽ ὧν συνάγεται πάντα θεὸν μόνων εἶναι ἀγαθῶν αἴτιον. καὶ ἡμεῖς μὲν καὶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου συλλογισμοῦ πάσαις ἐπεξήλθομεν ταῖς προτάσεσιν· ὁ δὲ Πλάτων τὰς ἄκρας μόνας ἔθηκεν εἰπών· πᾶν τῷ ὄντι ἀγαθὸν μόνως ὠφέλιμον, καὶ πᾶν τὸ μόνως ὠφέλιμον μόνης εὐπραγίας αἴτιον, ἀντὶ παντὸς ἀγαθοῦ τὴν εὐπραγίαν λαβών. διὸ καὶ ἐπάξει τοῖς ἀνθρώποις μόνων ἀγαθῶν εἶναι τὸν θεὸν αἴτιον· τὴν γὰρ εὐπραγίαν ἐν ἀνθρώποις εἶναι, διότι καὶ τὰς πράξεις· τοῦτο δέ, διότι καὶ προαίρεσιν. ἐν δὲ ἀλόγοις ἢ ἀψύχοις ἔστι μὲν ἀγαθά, πράξεις δὲ οὐκ εἰσίν· διὸ οὐδὲ τὸ ἀγαθὸν τὸ ἐν τούτοις εὐπραγίαν ὀνομάζουσιν. Τίς μὲν οὖν ἀρχὴ κοινὴ τῶν δύο συλλογισμῶν, εἴπομεν, τί δὲ ἀπ᾽ ἀμφοτέρων πόρισμα συνάγειν δυνατόν, νῦν λέγωμεν. εἰ γὰρ μόνων ἀγαθῶν αἴτιος ὁ θεὸς καὶ πᾶς θεὸς κακοῦ οὐδενός, συναποδέδεικται καὶ ὅτι κακῶν ἰδέα οὐκ ἔστιν· καὶ γὰρ ἡ τῶν κακῶν ἰδέα θεὸς ἔσται, ἐπεί|περ πᾶσα ἰδέα θεός, ὡς ὁ Παρμενίδης εἴ- f. 20r. ρηκεν [p. 134c]. εἰ οὖν καὶ ἡ τῶν κακῶν ἰδέα θεός, πᾶς δὲ θεὸς ἀγαθῶν μόνων αἴτιος, κακοῦ δὲ οὐδενός, ἔσται καὶ ἡ τῶν κακῶν ἰδέα μόνων ἀγαθῶν αἰτία, κακοῦ δὲ οὐδενός. τὸ δὲ μηδενὸς κακοῦ αἴτιον οὐδὲ παράδειγμά ἐστι κακῶν· καὶ γὰρ τὸ παράδειγμα ἕν τι τῶν αἰτίων. τὸ δὲ μὴ ὂν παράδειγμα τῶν κακῶν οὐκ ἔστιν ἰδέα κακῶν· πᾶσα γὰρ ἰδέα παράδειγμα. συμβαίνει ἄρα τὴν ἰδέαν τῶν κακῶν μὴ εἶναι αὐτὸ τοῦτο ἰδέαν κακῶν. οὔσης δὲ ἰδέας κακῶν τί τὸ ποιοῦν πρὸς αὐτήν; ἴσως γὰρ εἴποις ἂν τὴν ἰδέαν μὴ ποιεῖν, ἀλλὰ ἄλλο τι πρὸς αὐτὴν βλέπον. εἰ μὲν οὖν ὁ ἔχων αὐτὴν θεός, ἀδύνατον, εἴπερ τῶν κακῶν οὐδενὸς αἴτιος ὁ θεός· εἰ δὲ ὁ ποιῶν τι τῶν ἐνταῦθα κακῶν, πᾶς

6 an πᾶν ⟨τὸ⟩ τῷ? 22 μόνων b] μόνον 23 δὲ post τὸ ss. m[3] 24 τὸ prius ss. m[3]

δὲ ὁ τὸ παράδειγμα εἰδὼς οἶδε καὶ τὴν εἰκόνα, γιγνώσκων ἄρα τὸ κακὸν ποιήσει ὁ ποιῶν, ὅπερ ἀδύνατον· ἀγνοίᾳ γὰρ δρῶσι τὰ κακὰ πάντες, ὡς ἐν Μένωνι δέδεικται. ταῦτα περὶ τῶν δύο συλλογισμῶν τῶν ἐν τῷ πρώτῳ τύπῳ περιεχομένων, καθ' οὓς δεῖ μυθολογεῖν περὶ θεῶν ὑμνοῦντας αὐτῶν ἀεὶ τὴν ἀγαθότητα καὶ φυλάττοντας ἀναιτίους κακῶν.

Ἐπὶ δὲ τὸν δεύτερον μεταβάντες διπλοῦν αὐτὸν εὑρήσομεν. κοινὸν μὲν γὰρ αὐτῷ δόγμα δεῖξαι πάντῃ τὸ θεῖον ἀπαθές, καὶ μήτε μεταβάλλον μήτε ἐξαπατῶν ὡς μεταβάλλον· καὶ γὰρ τοῦτο πάθος ἐπ' αὐτό τι φέρει· τὸ γὰρ ἑκούσιον τῆς ἀπάτης οὐκ ἀπαθές. διῃρημένου δὲ τοῦ λόγου παντὸς εἰς τὸ μήτε μεταβάλλειν αὐτὸ κατ' ἀλήθειαν μήτε ἀμετάβλητον
f. 20 v. *ὂν σοφίζεσθαι καὶ ἐξαπατᾶν ὡς μεταβάλλον | τοὺς ὁρῶντας, εἴποις ἂν διπλοῦν εἶναι τὸν δεύτερον τύπον· καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ δεικνύναι ὅτι ἀμετάβλητον τὸ θεῖον, τὸ δὲ ὅτι μόνως ἀληθευτικόν, ἀπάτης πάσης καὶ ψεύδους καθαρεῦον. Πῶς οὖν δείκνυται τὸ πρότερον τοῖν δυεῖν; λαμβάνει δὴ πάλιν ἀξίωμα πρὸ τοῦ λόγου τοιόνδε· πᾶν τὸ μεταβάλλον ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ μεταβάλλει, ὡς ψυχὴ κακυνομένη καὶ ἀρετὴν ἴσχουσα προαιρετικῶς, ἢ ὑπ' ἄλλου, ὡς σῶμα θερμαινόμενον ἢ ψυχόμενον. τούτου δὲ ληφθέντος ἐπιφέρει, ὅτι καὶ τὸ θεῖον, εἰ μή ἐστιν ἀμετάβλητον, δεῖ κατὰ θάτερον μεταβάλλειν τούτων. κείσθω πρότερον ὑπ' ἄλλου τινὰ μεταβάλλειν θεόν. οὐκοῦν τὸ μεταβαλλόμενον πᾶν τοῦ μεταβάλλοντος ἀσθενέστερον, εἴπερ τὸ μὲν ποιεῖ, τὸ δὲ πάσχει· τὸ δὲ θεῖον πᾶν δυνατώτατον, καὶ ἀσθένεια πάθος οὖσα ὑλικὸν πόρρω τῶν θεῶν. οὐκ ἄρα ὑπ' ἄλλου μεταβάλλεταί τις τῶν θεῶν· οὐδὲν γὰρ ἔχει δυνατώτερον· τὸ δὲ ὑπ' ἄλλου μεταβαλλόμενον ἔχει τι δυνατώτερον. δόξειεν δ' ἂν οὗτος ὁ λόγος*

3 cf. Pl. Men. 77c sqq. 24 an ⟨*καὶ*⟩ *κείσθω*? 28 *τις*] *τι* (possis etiam *θείων*) 30 *ἔχειγέτι* (*γ* post ins.) del. m[3]?

ἕνα μόνον ποιεῖν θεόν· πολλῶν γὰρ ὄντων ἔστι καὶ τὸ δυνατώτερον. ἢ τὸ μὲν δυνατώτερον ἔστιν, οὐκ ἀσθενεστέρου δὲ δυνατώτερον, ἀλλὰ τὴν οἰκείαν ἔχοντος ἀσάλευτον δύναμιν. οὐ γὰρ ἀσθενὴς ὁ ἡλιακὸς νοῦς, ὅτι μὴ ταύτην ἔχει τὴν δύναμιν ἣν ὁ δημιουργός, ἀλλ' ἐν τῷ οἰκείῳ εἴδει τὴν ἀκροτάτην ἔχει δύναμιν. τὸ οὖν ἀσθενὲς δι' ἀπόπτωσίν ἐστι τῆς οἰκείας δυνάμεως ἀσθενές, οὐ δι' ὕφεσιν τὴν πρὸς τὸ κρεῖττον. ἅπαντα γὰρ οὕτως ἂν εἴη ἀσθενῆ πλὴν ἑνός, καὶ εἰ ἡ ἀσθένεια κακόν, πάντα κακοῦ μέτοχα πλὴν ἑνός. οὐδενὶ δὲ ἡ ὕφεσις κακόν· οὐσίωται | γὰρ κατὰ f. 21 r. *ταύτην. εἰ οὖν ἡ ὡς ὕφεσις ἀσθένεια οὐσιώδης, πᾶν δὲ κακὸν ᾧ ἐστι κακὸν οὐκ οὐσιῶδες (τὸ γὰρ οὐσιῶδες κατὰ φύσιν, τὸ δὲ κακὸν παρὰ φύσιν), οὐκ ἂν εἴη κακὸν ἡ ὕφεσις οὐδὲ τὸ οὕτως ἀσθενές· ἀλλ' ὅταν τι μὴ ἔχῃ τὴν ἐπιβάλλουσαν αὐτῷ δύναμιν, τότε ἡ ἀδυναμία κακόν. τοιαύτην δὲ ἀνάγκη ἔχειν τὸ ὑπ' ἄλλου μεταβάλλον, τῆς οἰκείας ἀποπῖπτον δυνάμεως. εἰ οὖν πᾶν τὸ θεῖον ἐν τῇ ἑαυτοῦ τάξει δυνατώτατον καὶ ἄριστον, καὶ εἰ ἄλλο ἄλλου δυνατώτερον, οὐδεμίαν ὑπομένει μεταβολὴν τὸ καταδεέστερον ὑπὸ τοῦ κρείττονος. καὶ γὰρ ἐκεῖνο ἄριστον μειζόνως, οὐδὲν δὲ τῶν ἀρίστων μεταβλητικόν ἐστι τῶν ὁμοίων, ἀλλὰ μειζόνως τοῦ ἐν αὐτοῖς ἀρίστου φυλακτικόν. πᾶν γὰρ τὸ μεταβάλλον ἑαυτῷ τὸ μεταβαλλόμενον ἐξομοιοῖ πάντως. εἰ* 358 *οὖν τὸ κρεῖττον μεταβάλλοι τι τῶν χειρόνων, ἑαυτῷ τὸ μεταβαλλόμενον ἐξομοιώσει· τὸ δὲ τῷ κρείττονι ὁμοιούμενον*

4 *μάτην* (ss. *ταύ*) ss. m[3]   5 *ἣν* ex *ἢ* m[3]   9 *πάνταχοῦ* corr. m[3] | *κακοῦ-ἑνός* im. m[3]   15 *η* post *τότε* ss. m[3] | an *ταύτην*? 17 *ἀποπίπτον* b] *ἀποπίπτειν*. Possis etiam ⟨*τῷ*⟩ *τῆς*   18 *καὶ εἰ* del. m[3], im. *κἂν ᾖι* m[3] (unde *ἄριστον ἂν εἴη* b)   19 *τὸ*] *ὑπὸ* (ss. *τὸ*) ss. m[3] | ex *καταδεέστερον* fecit *καταδεεστέρου* ἢ m[1], rursus *καταδεέστερον* m[3]   20 *οὐδὲν* — 22 *μειζόνως* im. m[3]

25 *τό δὲ* (ss. *τ*) ss. m[3]

δυνατώτερον γίνεται· τὸ δὲ δυνατώτερον γινόμενον ἀμεταβλητότερον γίνεται· εἰ ἄρα τὸ κρεῖττον ἐκεῖ μεταβάλλοι τι τῶν χειρόνων, τὸ μεταβαλλόμενον ἀμεταβλητότερον γίνοιτ' ἄν, ὅπερ ἀδύνατον. Ὅτι μὲν οὖν πᾶν τὸ θεῖον ἀμετάβλητον ὑφ' ἑτέρου, δέδεικται· λείπεται δὲ εἰ μεταβάλλει τοῦτο ὑφ' ἑαυτοῦ πάσχειν. ἀλλὰ πᾶν τὸ ὑφ' ἑαυτοῦ μεταβαλλόμενον ἢ ἐπὶ κρεῖττον ἢ ἐπὶ χεῖρον ἴσχει τὴν μεταβολήν. ἀλλ' ἐπὶ μὲν τὸ χεῖρον ἑκουσίως οὐδὲν ἂν ἑαυτό ποτε μεταβάλλοι· πᾶν γὰρ τὸ πάσχον τοῦτο δι' ἄγνοιαν αὐτὸ φαίνεται πάσχον τοῦ ἀγαθοῦ. ἐπὶ δὲ τὸ κρεῖττον εἴ τι μεταβάλλοι ἑαυτό, πρὸ τῆς μεταβολῆς ἐνδεὲς ὂν τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ τὴν τοι-
f. 21 v. *αύτην αἱρεῖται μεταβολήν. ἐξ ἀμφοῖν δὲ | ἢ ἀκούσιον ἐνέργειαν ἀνοίσομεν ἐπὶ τὸ θεῖον ἢ ἔνδειαν ἀγαθῶν. ἀλλὰ μὴν καὶ γνῶσίς ἐστιν τοῖς θεοῖς ἡ ἀρίστη καὶ ζωὴ αὐτάρκης· οὔτε ἄρα ἐνδεεῖς εἰσιν ἀγαθοῦ τινος οὔτε ἀκούσιόν τι πάσχουσιν. εἰ δὲ ταῦτα, οὐδὲ ὑφ' ἑαυτῶν μεταβάλλουσιν, ὥσπερ οὐδ' ὑπ' ἄλλων. καὶ λαμβάνει πόρισμα πάλιν ἐκ τούτων, ὅτι οὔτε τοῖς σώμασιν οὔτε ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν ὁμοούσιοί εἰσιν οἱ θεοί. τὸ μὲν γὰρ ὑπ' ἄλλων μεταβάλλειν σώμασι πᾶσι προσήκει, τὸ δὲ ὑφ' ἑαυτῶν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν. εἰ οὖν ἐν Νόμοις* [X p. 894c ss.] *λέγοιντο τὴν αὐτοκίνητον κίνησιν μεταβολῶν οὖσαν τὴν πρωτίστην αἱ θεῖαι ψυχαὶ κινεῖσθαι, τὸν τρόπον τῆς μεταβολῆς ἐκεῖνον ἐροῦμεν μήτ' ἐπὶ τὸ κρεῖττον εἶναι μήτε ἐπὶ τὸ χεῖρον, ἀλλὰ μεταβατικὴν ζωὴν ἀπ' ἄλλης νοήσεως ἐπ' ἄλλην, τῆς αὐτῆς τελειότητος μενούσης. διὸ καὶ ἀμετάβλητόν τινες ἐκείνην μεταβολὴν καλοῦσιν, ὡς οὐκ ἐξισταμένην τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἀεὶ ἐν τέλει οὖσαν, ὅ φησιν Ἀριστοτέλης περὶ τῆς οὐρανίας φορᾶς. ὁ δὲ παρὼν λόγος ταύτας ἔλαβεν τὰς ἀλλοιωτικὰς τοῦ κινουμένου μεταβολάς, ἀλλ' οὐ τὰς μεταβατικάς, διὰ*

10 *ἑαυτὸν* 16 *οὐδὲ*] *οὔτε* 17 an *λαμβάνεται*? 27 *ἀεὶ* ex *εἰ* m[3] 28 *ἐντελῆ* Raderm. | cf. maxime de caelo II 4

τὴν τῶν ἑπομένων ἐξέτασιν. ἕπεται δὲ ὡς μαθησόμεθα διελέγξαι τοὺς λέγοντας μεταβάλλειν τοὺς θεοὺς εἰς ἀνθρώπους ἢ καὶ εἰς ἄλλο τι ζῷον ἐν ταῖς εἰς ἀνθρώπους κοινωνίαις καὶ ἐν ταῖς ἐπιφοιτήσεσιν. ἀλλοιοῦσθαι μὲν οὖν ἀδύνατον θεούς, μεταβατικῶς δὲ ζῆν δυνατόν, ἀναλλοιώτου τῆς μεταβάσεως οὔσης· ὥσπερ καὶ τὰ ἐμφανῆ ταῦτα τὰς τοπικὰς μεταβάσεις ἄνευ ἀλλοιώσεως ὑπομένειν φαμέν. αἱ δὲ ἅμα | ἀλλοιώσεσι μεταβάσεις τῶν μερικῶν εἰσι ψυχῶν f. 23 r. *κατιουσῶν ἢ ἀνιουσῶν, ὡς καὶ σωμάτων τῶν ἐνύλων. — Ταῦτα μὲν οὖν δείκνυσιν ἀμετάβλητον πάντα θεόν· λείπεται δὲ ἐκεῖνο κατιδεῖν, εἰ μὴ μεταβάλλον αὐτὸ μήθ' ὑφ' ἑαυτοῦ μήθ' ὑπ' ἄλλου κατὰ τὸν τῶν γοήτων τρόπον ἡμᾶς ἐξαπατᾷ, φανταζόμενον οἷον οὐκ ἔστιν. πάλιν οὖν ἀξίωμα προειλήφθω τούτων, ὅτι πᾶν τὸ ἐξαπατῶν ἢ ἐν ἑαυτῷ ἔχον τὸ ψεῦδος καὶ ἠπατημένον ἀπατᾷ ἕτερον, ἢ αὐτὸ μὲν οἶδε τἀληθές, ἐξαπατᾷ δὲ διὰ τῆς εἰς ἄλλο ἐνεργείας, οὐ δυνάμενον ἄλλως ἢ ἐχθρῶν κρατῆσαι ἢ φίλους ἀνοήτους ὄντας καὶ μὴ δυναμένους ὠφεληθῆναι διὰ τοῦ ἀληθοῦς εὖ ποιῆσαι. πότερον οὖν ἔνδον ἔχουσι τὸ ψεῦδος οἱ θεοὶ καὶ οὕτως ἀπατῶσιν; ἀλλὰ ἀδύνατον· πᾶν γὰρ τὸ τοιοῦτον ψεῦδος καὶ ἀνθρώποις ἐχθρὸν καὶ θεοῖς· οὐδεὶς γὰρ ἂν οὕτως ἀπάτην ἔχειν ἐν ἑαυτῷ βούλοιτο· παντὶ γὰρ τὸ ἠπατῆσθαι ἀκούσιον. ἀλλ' ἆρα οὐκ ἠπατημένοι ἄλλους ἀπατῶσιν; ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο δυνατόν· οὔτε γὰρ ἐχθρόν τι τοῖς θεοῖς ἐστιν οὔτε φίλον, ἀνοήτως διακείμενον. οὐδαμῶς ἄρα τοῖς θεοῖς ἀπατᾶν προσῆκεν, οὔθ' ὡς ἠπατημένοις οὔθ' ὡς φίλοις τῶν ἀπατωμένων οὔτε ὡς ἐχθροῖς. Οἱ μὲν οὖν τύποι τοιοῦτοι, καθ' οὓς ἐθέλει τοὺς περὶ θεῶν διατιθέναι μύθους ταῦτα τρία σώζοντας· ἀγαθὸν τὸ θεῖον καὶ μόνων ἀγαθῶν αἴτιον· ἀμετάβλητον τὸ θεῖον, οὔθ' ὑπ' ἄλλου μεταβαλλόμενον οὔθ'*

8 an *ἀλλοιώσει*? 11 *μήθ' ὑφ'*] *ϑ* ex *τ* et '' a m^3?

16 *ἐξαπατᾶ$^{\iota}$ται* corr. m^1 21 *οὗτοσ*] *οὕτως* b

ὑφ' ἑαυτοῦ· ἀληθευτικὸν τὸ θεῖον, οὔτε διὰ τὸ ἀπατᾶσθαι ἀπατῶν οὔτε δι' αὐτὸ τὸ ἀπατᾶν.

Τούτων δὲ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος δεδειγμένων πρὸς μὲν f. 22v. τὸ πρῶτον | ἀπορεῖται, πόθεν τὰ κακά· καὶ γὰρ εἴτε ᾱ θεόθεν, ψευδὴς λόγος ὁ δεικνὺς μόνων ἀγαθῶν τὸ θεῖον αἴτιον· εἴτε ἀλλαχόθεν, εἰ μὲν ἐκεῖνο θεόθεν, πολλῷ μειζόνως τὸ θεῖον αἴτιον τῶν κακῶν· εἰ δὲ μὴ θεόθεν, αἱ ἀρχαὶ πλείους μιᾶς, ἣ μὲν ἀγαθῶν ἣ δὲ κακῶν. πρὸς δὲ τὸ δεύτερον, πῶς αἱ αὐτοφάνειαι γίγνονται τῶν β̄ θεῶν, φαινομένων τότε μὲν ἀτυπώτων φώτων, τότε δὲ τετυπωμένων· μὴ γὰρ προσέμενοι ταῦτα τὴν ἱερατικὴν ὅλην ἀνατρέπομεν καὶ τὰ ἔργα τῶν θεουργῶν, καὶ ἄνευ τούτων τὰς αὐτομάτους ἐπιφανείας τῶν θεῶν ἐν σχήμασιν ἄλλοτε ἄλλοις φανταζομένων. ἄπορον οὖν πῶς μὴ μεταβάλλον τι τῶν θείων ἐν διαφόροις αὐτοπτεῖται μορφαῖς. πρὸς δὲ τὸ γ̄ τρίτον, πῶς χρησμοὶ δίδονται ψευδεῖς τῶν χρώντων μὴ ψευδομένων, ὧν τὰ χρηστήρια μεστὰ πάντα· καὶ πῶς οὐχὶ τοῦ ἀγαθοῦ πρὸ τῆς ἀληθείας ὄντος διὰ τὸ ἀγαθὸν οἱ θεοὶ καὶ ψεύσονταί ποτε καὶ ἀπατήσουσι τοὺς ἀναξίους τῆς ἀληθείας αὐτόθεν τυχεῖν. ταῦτα γὰρ ἄν τις διαπορήσειεν πρὸς τοὺς εἰρημένους λόγους, καίτοι δι' ἀναγκαίων ἀποδεδειγμένους.

Εἴρηται μὲν οὖν διὰ πλειόνων ἐν ἄλλοις περὶ τούτων, λεγέσθω δὲ καὶ νῦν συντόμως εἰ δοκεῖ, πρὸς μὲν τὴν πρώ- ᾱ την ἀπορίαν, ὅτι τὸ κακὸν οὔτε θεόθεν οὔτ' ἀπ' ἄλλης αἰτίας τινὸς προηγουμένης εἰς τὰ ὄντα τὴν πάροδον ⟨δέχεται⟩. οὐδὲ γὰρ ἢ κακῶν ἰδέαν εἰσάγειν ἢ τὴν ὕλην αἰτίαν λέγειν αὐτῶν δυνατόν· πάντα γὰρ τὰ εἴδη θεῖά τέ ἐστι καὶ νοερὰ f. 23r. καὶ οὐσιῶν ἢ τῶν ἐν ταῖς οὐσίαις τελειοτήτων προέστη|κεν· καὶ ἡ ὕλη παρῆκται θεόθεν ὡς ἀναγκαία τῷ κόσμῳ, καὶ

2 οὔτε δι' b] οὐδὲ δι' | τὸ ss. m[3] 10 an del. φώτων? 15 ἐν] ἔνδε 16 χρώντων im. m[3] 26 τινὸς] ἐστὶν ὡσ | προηγουμένην, corr. b 27 εισὰνάγειν exp. m[3] 28 τα (pro τὰ) ss. m[3]

οὔτε κακοποιὸς ἡ συντελοῦσα πρὸς τὴν γένεσιν τοῦ παντός, οὔτε ἀγαθὸν ἡ ἐσχάτη τῶν ὅλων, ἀλλ' ἔχει τὴν τάξιν ἐν τοῖς ἀναγκαίοις· πᾶν γὰρ τὸ ἕνεκά του τοιοῦτον. οὐδεμίαν οὖν οὔτε εἰδητικὴν οὔθ' ὑλικὴν τῶν κακῶν αἰτίαν ὑποθετέον, οὔθ' ὅλως μίαν ἀρχήν, ἀλλ' ὡς αὐτὸς εἶπεν, μερικὰ καὶ διεσπαρμένα τὴν παρυπόστασιν αὐτοῖς προξενεῖν λεκτέον· μερικὰ μέν, ὅτι μηδὲν τῶν ὅλων, οἷον νοῦν ἢ ψυχὴν ἢ σῶμα, πολλὰ δέ, ὅτι μὴ ἕν· διὸ καὶ αὐτός φησιν ἄλλ' ἄττα 359
αὐτῶν χρῆναι ζητεῖν τὰ αἴτια [p. 379c]. πάντως γὰρ εἰ σῶμά ἐστιν κακοῦ μετέχον, ἔστιν ἐν τούτῳ διάφορα ἄττα, ὧν ἀσυμμέτρως ἐχόντων πρὸς ἄλληλα παρυφίσταται νόσος, ἑκάστου κρατεῖν ἐθέλοντος. καὶ εἰ ψυχή, διάφορα ζωῆς εἴδη καὶ ἐν ταύτῃ καὶ ἐναντία πώς ἐστιν, ὧν μαχομένων ἐκ τῶν ἑτέρων τοῖς ἑτέροις ἐνδύεταί τι κακόν, ἑκατέρου τὸ ἑαυτοῦ πράττοντος. ἔδει δὲ καὶ σῶμα εἶναι τοιοῦτον ἐκ μαχομένων, ἵν' ᾖ τι καὶ φθαρτὸν καὶ ὁ κόσμος τέλειος ἐκ πάντων ὑποστάς, καὶ ψυχῶν ἐνταῦθα σύμμιξιν, ἵν' ᾖ μὴ λογικῶν ἄμοιρα τὰ τῇδε ζῴων, μηδ' αὖ λογικαὶ ζωαὶ σώμασιν ἐμφύωνται χωρὶς μεσότητος καὶ ποιῶσι καὶ πάσχωσι τὰ τῶν ἀλόγων, ὀρέγωνται αἰσθάνωνται φαντάζωνται· τούτων γὰρ χρεία τοῖς θνητοῖς, εἰ μέλλοι καὶ βραχύν τινα σώζεσθαι χρόνον. παρυφίσταται οὖν τὰ κακὰ ταῖς προηγουμέναις τῶν ὄντων ἐνεργείαις καὶ οὐδὲ δι' ἄλλο τι ἢ τὸ ἀγαθόν, καὶ παρυποστᾶσιν αὐτοῖς εἰς δέον χρῆται τὸ πᾶν καὶ ἀγαθύνε- 24
ται | καὶ ταῦτα τῇ τῶν χρωμένων δυνάμει. διὸ καὶ οὐδὲν f. 23 v.
ἄκρατον κακόν, ἀλλ' ἴχνους ἀγαθοῦ μετείληχεν. καὶ τὸ κακὸν οὖν θεόθεν, ὡς ἀγαθόν πῃ, καὶ ταῦτα ὑπ' ἄλλων μερικῶν αἰτίων καὶ πλειόνων ἐπεισοδιῶδες γεγονὸς αὐτοῖς τοῖς πολλοῖς ἐκείνοις. πρὸς μὲν οὖν τὴν περὶ τῶν κακῶν ζήτησιν τοσαῦτά φησιν ὁ λόγος, ἀναιτίους αὐτῶν ἀποφαίνων τοὺς

1 cf. de mal. subs. 237, 21 5 cf. Tim. 48a. 68e Pr. de mal. subs. 250, 5 6 *διεσπαρμένα*] *ε* prius ex *α* m[3] 8 *ἕν* ex *ὄν*, deinde *ο* ss. 11 *ὧν* corr. m[3] 14 *τοῖς* ex *τὸ* m[3] 21 *θνητοῖς* im. add. m[3]

θεούς. Πρὸς δὲ τὴν δευτέραν τὴν περὶ τῶν αὐτοφανειῶν λεκτέον, ὅτι τῶν θεῶν μενόντων ἀμεταβλήτων καὶ μηδὲν προσλαμβανόντων ἢ ἀποβαλλόντων αὐτῶν φάσματα θεῖα προβάλλεται, τὴν γένεσιν ἐν τῷ περὶ ἡμᾶς δεχόμενα τόπῳ. τῶν γὰρ δρώντων σώμασι χρωμένων καὶ τῶν θεῶν αὐτῶν ἀσωμάτων ὄντων τὰ ἀπ' αὐτῶν προτεινόμενα θεάματα τοῖς ἐπαξίοις ἔχει μέν τι καὶ ἀπὸ τῶν προτεινόντων, ἔχει δέ τι καὶ τοῖς δρῶσιν συγγενές· διὸ καὶ δρᾶται καὶ οὐ πᾶσιν δρᾶται. καὶ γὰρ τοῖς δρῶσιν αὐτοῖς δρᾶται τοῖς αὐγοειδέσι τῶν ψυχῶν περιβλήμασιν· καλυπτομένων γοῦν τῶν ὀμμάτων δρᾶται πολλάκις. ὡς μὲν οὖν διαστατὰ καὶ ἐν ἄλλῳ τοιούτῳ τῷ ἀέρι φανταζόμενα συγγενῆ τοῖς δρῶσιν ὑφίσταται· ὡς δὲ θεῖον προβεβλημένα φῶς καὶ ὡς δραστήρια καὶ ὡς ἐνεικονιζόμενα τὰς τῶν θεῶν δυνάμεις διὰ τῶν ἐναργῶν συμβόλων αὐτῶν ἐξήρτηται τῶν προτεινόντων αὐτὰ κρειττόνων· διὸ καὶ τὰ ἄρρητα συνθήματα ἐκείνων ἀποτυποῦται, τὰ μὲν ἄλλην τὰ δὲ ἄλλην μορφὴν προβεβλημένα. δηλοῖ δὲ καὶ τὰ λόγια πρὸς τὸν θεουργὸν λέγοντα σαφῶς, ὅτι ἀσώματα μέν ἐστι τὰ θεῖα πάντα, σώματα δὲ αὐτοῖς f. 24r. ὑμῶν ἕνεκεν ἐνδέδεται, μὴ δυναμένων μετα|σχεῖν ἀσωμάτως τῶν ἀσωμάτων, διὰ τὴν σωματικὴν εἰς ἣν ἐνεκεντρίσθητε φύσιν. ταῦτα μὲν οὖν καὶ φαίνεται καὶ ἀφανῆ γίνεται κατὰ τὴν βούλησιν τῶν θεῶν· αὐτοὶ δὲ ἀφανεῖς εἰσιν, μένοντες οἷοίπέρ εἰσιν μήτε τι προσλαμβάνοντες ἐκ τῶν φασμάτων τούτων μήτε ἀλλοιούμενοι· καθάπερ οὐδὲ τὰ εἴδη τὰ νοερὰ ἢ σωματοειδῆ γίνεται ἢ σύνθετα ἢ μεμορφωμένα τῶν ὑφισταμένων κατ' αὐτὰ τοιούτων ὑφισταμένων, ἐκ μὴ τοιούτων ἐκείνων ὄντων. πᾶς οὖν θεὸς β

1 cf. Macrob. in somn. I 2, 20 4 προσβάλλεται 8. 9 δρᾶιται bis 9 αὐτοῖς suspectum | δρᾶται τοῖσ im. m[3] 11 δρᾶιται | διαστατὰ τὰ exp. m[3] 16 διὸ] nempe δ 18 cf. de or. chald. 56 28 ἐκ μὴ ir. 6 litt. m[3] | ἐκείνων ir. 5 litt. m[3], deinde sequitur | μένων καταύτα τὸ σὸυ τωὶ ὑφισταμενὄντων· | πᾶσ etc.: exp. m[1], ultimum ο ex ω m[3], ῞ et ultimum ν add. m[3]

ἀμόρφωτος, κἂν αὐτοπτῆται μορφωτικῶς· οὐ γὰρ ἐν αὐτῷ ἡ μορφή, ἀλλ' ἀπ' αὐτοῦ, μὴ δυναμένου τοῦ αὐτοπτοῦντος ἀμορφώτως ἰδεῖν τὸν ἀμόρφωτον, ἀλλ' ὁρῶντος κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν μορφωτικῶς. τοσαῦτα καὶ πρὸς τὴν δευτέραν εἰρήσθω ζήτησιν.

γ̅ *Πρὸς δὲ τὴν τρίτην ἀπαντητέον, ὡς ἄρα τὸ ψεῦδος οὐκ ἐν τοῖς χρῶσίν ἐστιν, ἀλλ' ἐν τοῖς ὑποδεχομένοις τὰς χρησμῳδίας, ἐν ἅπασι τοῖς μαντείοις τοῦ μὲν χρῶντος οὔτε ἀπατῶντος οὔτε ἀπατωμένου, τῶν δὲ χρωμένων διὰ τὴν ἑαυτῶν ἀνεπιτηδειότητα καὶ ἀσθένειαν ἀλλοτρίως δεχομένων τὴν χρησμῳδίαν, ⟦καὶ⟧ οὐδὲ τούτου γινομένου παρὰ τὴν βούλησιν τῶν χρώντων. ἀξίους γὰρ ὄντας τοὺς χρωμένους ἐθέλουσιν ὧν εἰσιν ἄξιοι μόνων τυγχάνειν· ἔστι δὲ οἷς τὸ μὲν ἀληθὲς παρ' αὐτοῖς καθαρῶς ἱδρυμένον οὐ προσήκει γνῶναι, διὰ δὲ τοῦ ψευδοῦς εἰς αὐτοὺς ἥκοντος καὶ ἐν αὐτοῖς ὑποστάντος παθεῖν ὅσα προσήκει. οὔτε οὖν ἀγνοοῦσιν τὴν ἀλήθειαν οὔτε ἀφανίζουσιν (οὐ γὰρ θέμις αὐτοῖς), ἀλλ' ἀ|φανιζομένῃ διὰ τοὺς μετέχοντας εἰς ὠφέ-* f. 24 v. *λειαν χρῶνται τῶν τὴν ἀλήθειαν ἀφανιζόντων. τίς δὲ ἡ ἀνεπιτηδειότης, δι' ἧς τῆς ἀληθείας ἐνδέχεται μὴ τυγχάνειν ὡς ἔστιν ἀλλ' ὡς οὐκ ἔστιν παρατρέποντας αὐτὴν τοὺς ὑποδεχομένους, εἴρηται διὰ πλειόνων ἐν τοῖς* εἰς τὰ λόγια γεγραμμένοις, *καὶ τῆς ἐν τοῖς μαντικοῖς ἱστορίας μαρτυρούσης ἡμῖν, ὅταν λέγωσιν ἢ διὰ τὸν τόπον ἢ διὰ τὸν καιρὸν ἢ διὰ τὸν τρόπον τῆς τῶν χρησμῶν ἐκδόσεως ἢ διά τινα ἄλλην πλημμέλειαν παρυφίστασθαι τὸ ψεῦδος ἐν τοῖς χρηστηρίοις. καὶ γὰρ παρὰ τὰς ἐρωτήσεις οὐκ ὀρθῶς γενομένας, μὴ ὅτι γε παρὰ τὰς ἄλλας τὰς κυριωτέρας αἰτίας δυνατὸν τοῦτο συμβαίνειν, κάτωθεν τῶν αἰτίων ὄντων,*

4 post *φύσιν* extat *ἤ* 20 *ὡσ ἔσται, η ἄλλ' ὡσ οὐκ ἔστιν*] ʼʽ inter *λ* et *ω* add. m[3] 24 *χρησμῶν*] *μῶν* ss. m[3] 27 dici solet *μή τι γε* (Schmid Attic. III 333 Porph. ad Gaur. 34, 25 Geopon. 112, 12 B.) aut *μὴ ὅτι* (cf. Matthiae 624); ita ut hic *μὴ ὅτι γε* in pap. mus. Brit. 42, 23 K. (a. 172 a. Chr.)

αὐτῶν δὲ τῶν θεῶν ἄνωθεν τὴν ἀλήθειαν ἀεὶ προτεινόντων τοῖς δυναμένοις αὐτῆς τυγχάνειν.

Ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἐν ἄλλοις ἔτυχεν διαίτης μετρίας, δέδεικται δὲ ἐκ τούτων πάντων, ὅτι δύο τῶν νόμων ὄντων τῶν θεολογικῶν, καὶ τοῦ δευτέρου διπλοῦ, τρεῖς οἱ τύποι πάντες εἰσίν· ὧν ὃ μὲν τὸ ἀγαθουργὸν μόνως ἀπονέμειν ἀξιοῖ τοῖς θεοῖς, ὃ δὲ τὸ ἀμετάβλητον παντελῶς (καὶ γὰρ ὑφ' ἑαυτῶν καὶ ὑπ' ἄλλων), ὃ δὲ τὸ ἀληθευτικὸν ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐνεργείαις. καὶ ταῦτα συμβαίνει τοῖς ἐν τῷ δεκάτῳ τῶν Νόμων [p. 900[d] sqq.] *τρισὶν ὡς εἴπομεν, τῇ ἀγαθότητι τῇ δυνάμει τῇ γνώσει. προσθέντος δὲ τοῦ Πλάτωνος ἐν τοῖς περὶ τῆς ἀληθείας* [p. 382[e]], *ὅτι πάντῃ ἀψευδὲς οὐ μόνον τὸ θεῖον, ἀλλὰ καὶ τὸ δαιμόνιον, δεῖ λαβεῖν ἀπὸ ταύτης τῆς προσθήκης, ὅτι τὸ ὡς ἀληθῶς δαι-*
f. 25r. *μόνιον πάντῃ (οὐ τὸ κατὰ σχέ|σιν, ὃ καὶ μεταβολὰς ὑπομένει παντοίας καὶ ἀπατᾷ τούτους οἷς ἂν γένηται φίλον), πᾶν δὲ τὸ κατ' οὐσίαν δαιμόνιον λογικὸν μὲν ὂν πάντως ἀληθευτικόν ἐστιν, ἄλογον δὲ ὂν ἄδεκτον καὶ ἀληθείας καὶ*
360 *ψεύδους. διὸ καὶ καὶ ὁ Πλάτων οὐκ εἶπεν ἀληθευτικὸν πᾶν τὸ δαιμόνιον καὶ θεῖον, ἀλλ' ὅτι ἀψευδὲς πᾶν· ἄδεκτον γὰρ πᾶν ψεύδους· ἀλλὰ τὸ μὲν ὡς πεφυκὸς ἀληθεύειν μόνως, τὸ δὲ ὡς μήτ' ἀληθεῦον μήτε ψευδόμενον. ὅσον οὖν ἀπατητικὸν γένος, ὃ ἱστορεῖται ἢ τὰς χρησμῳδίας ὑποδυόμενον ἢ ταῖς κλήσεσιν ὑπακοῦον ἢ καὶ ἐκ ταὐτομάτου τισὶν συγγινόμενον, τῶν κατὰ σχέσιν ἐστὶ δαιμόνων· εἰ δέ τινες ὑπὸ δαιμόνων ἀπατῶνται τῶν ὄντως δαιμόνων, δι' ἑαυτοὺς ἀπατῶνται καὶ οὐ δι' ἐκείνους, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν θεῶν ἐλέγομεν. κοινὸς γὰρ εἴρηται λόγος ἐπί τε θεῶν τῷ Πλάτωνι καὶ δαιμόνων τῆς ἀψευδείας.*

4 *ὄντων* ss. m[3] 15 an *πᾶν*? 16 *γένηιται* (*ηι* ir.) 17 *μὲν ὂν*] *μένον* 18 *ἀληθευτικόν* — *ἄδεκτον καὶ* im. m[3] 20 *ἄκτον* (*δε* ss.) m[3] ex *ακ* ... (???) 21 *γὰρ* im. add. m[3] 22 *ὅσον* ex *οἷον* m[3] 23 cf. de myst. 91, 10. 175, 14. 190, 7 26 *ἀπατῶνται* — *δαιμ.* im. m[3]

Περὶ ποιητικῆς καὶ τῶν ὑπ' αὐτὴν εἰδῶν καὶ τῆς ἀρίστης ἁρμονίας καὶ ῥυθμοῦ τὰ Πλάτωνι δοκοῦντα.

Πρῶτον εἰπεῖν χρὴ καὶ διαπορῆσαι περὶ τῆς αἰτίας, δι' ἣν οὐκ ἀποδέχεται τὴν ποιητικὴν ὁ Πλάτων, ἀλλὰ ἐξοικίζει τῆς ὀρθῆς πολιτείας, εἰ καὶ μύρον αὐτῆς καταχέας, ὡς τῶν ἐν τοῖς ἁγιωτάτοις ἱεροῖς ἀγαλμάτων θέμις, καὶ ὡς ἱερὰν στέψας αὐτήν, ὥσπερ καὶ ἐκεῖνα στέφειν ἦν νόμος [p. 398ᵃ].
ᾱ *καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο ζητήσεως ἄξιον, εἰ μέν τι θεῖον ἔχει κατ' αὐτόν, πῶς ἐκβάλλεται τῆς θείας πολιτείας, εἰ δὲ μη-*
β̄ *δέν, πῶς τιμᾶται ταῖς τῶν θεῶν τιμαῖς. δεύτερον, τί δήποτε μάλιστα τὴν τραγῳδίαν καὶ τὴν κωμικὴν οὐ παρα|δέχεται, καὶ ταῦτα συντελοῦσαν πρὸς ἀφοσίωσιν τῶν πα-* f. 25 v.
θῶν, ἃ μήτε παντάπασιν ἀποκλείειν δυνατὸν μήτε ἐμπιμπλάναι πάλιν ἀσφαλές, δεόμενα δή τινος ἐν καιρῷ κινήσεως, ἣν ἐν ταῖς τούτων ἀκροάσεσιν ἐκπληρουμένην ἀνενοχλήτους
γ̄ *ἡμᾶς ἀπ' αὐτῶν ἐν τῷ λοιπῷ χρόνῳ ποιεῖν. τρίτον πῶς ἐν Συμποσίῳ* [p. 223ᵈ] *μὲν ἠνάγκαζεν τῆς αὐτῆς ἐπιστήμης εἶναι κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν ἐργάζεσθαι τοὺς ἀμφὶ Ἀγάθωνα καὶ Ἀριστοφάνη συνομολογεῖν, ἐν Πολιτείᾳ δὲ οὐκ ἐθέλει τὸν αὐτὸν εἶναι τούτων δημιουργόν, καὶ ταῦτα ἐγγύτατα οὐσῶν, οὐδέ γε ὑποκριτὴν ἀμφοτέρων, οὐχ ὅτι μιμητὴν τὸν*
δ̄ *αὐτόν* [p. 395ᵃ]. *τέταρτον, τί δήποτε τὰς ἁρμονίας οὔ φησιν* [p. 398ᵉ ss.] *εἰδέναι τὰς συμποτικὰς αἵτινές εἰσιν καὶ τὰς θρηνώδεις, οὐδὲ ἃς ὁ προσδιαλεγόμενος ὡς ἀμείνους τῶν ἄλλων προτείνει καὶ πρὸς παιδείαν ἀξιοχρεωτέρας, καίτοι περί γε τῶν ῥυθμῶν εἰδέναι τι προσποιούμενος ἀπὸ τῆς Δάμωνος ὑφηγήσεως ὁ Σωκράτης, καὶ ὀνομάζων οὓς*
ε̄ *ἐκεῖνος παρεδίδου ῥυθμούς* [p. 400ᵇ]. *πέμπτον τίς ἡ ὄντως κατ' αὐτὸν μουσική, καὶ τίνες αἱ δεύτεραι καὶ τρίται*

1 *ὑπ' αὐτῆς* 10 *τιμᾶται* 12 *συντελούσας* Bernays zwei Abh. 46 (Rose Aristot. fr. 81) 14 *δή*] *δέ* 15 *ἥν* ss. m³ 25 an *προκρίνει?* 26 *προσποιούμενος* b] *ποιούμενοσ*

μουσικαί· δοκεῖ γοῦν ἄλλα ἀλλαχοῦ περὶ τούτων λέγειν, καὶ
δὴ καὶ τὴν ποιητικὴν τότε μὲν μουσικήν τινα τίθεσθαι,
τότε δὲ διοικίζειν ἀπὸ τῆς μουσικῆς. ἕκτον, ποῖον ἐγκρίνει ς̄
τῶν ἁρμονιῶν γένος ὡς παιδείᾳ χρήσιμον, ὃ δεῖ μεταχειρί-
ζεσθαι τοὺς παρ' αὐτῷ ποιητάς, καὶ τί τῶν ῥυθμικῶν εἰ-
δῶν ἐκλέγεται· δοκεῖ γὰρ ἀδιόριστα ταῦτα ἀφεῖσθαι, καίτοι
f. 86r. δεόμενα διορισμοῦ μάλι|στα τοῖς περὶ παιδείας διαλεγο-
μένοις. ἕβδομον, τίνα ἁμαρτήματα εἶναι τῶν κατ' αὐτόν ζ̄
φησιν ποιητῶν, καὶ διὰ ποίας αἰτίας μήποτε ἂν τὰς
Μούσας αὐτὰς ἁμαρτεῖν [legg. II 669^c]. διὰ γὰρ τούτων
γνωσθέντων εὑρήσομεν, ὅπως ἄριστος ἦν κριτὴς ποιητικῆς,
ἀλλ' οὐχ ὥς τινες ᾠήθησαν τῶν ἔμπροσθεν φαῦλος διὰ
τὸν ἐν Τιμαίῳ κατὰ τῶν Σόλωνος ποιημάτων ἔπαινον.
ὄγδοον, τίς ὁ κατὰ Πλάτωνα ποιητὴς ἄριστος, καὶ ἐκ ποίων η̄
τῶν τε πραγματικῶν καὶ τῶν λεκτικῶν χαρακτηριζόμενος
πλεονεκτημάτων. δεῖν γὰρ εἶναί τινα πάντως κατωρθωμένον,
πρὸς ὃν ἀποβλέποντες κρίνειν οἰόμεθα χρῆναι τὴν ποιητι-
κήν. ἔνατον, τί τέλος ἐστὶ κατ' αὐτὸν τῆς ὀρθῆς ποιητικῆς· θ̄
δεῖ γὰρ τὴν ὀρθότητα παντὸς εἴς τι τέλος ἀναφέρεσθαι,
καὶ δι' ἐκεῖνο ἢ ἁμαρτανόμενον ἢ κατορθούμενον ποιεῖν τὸ
ὀρθὸν καὶ διάστροφον ἕκαστου τῶν ἐπιτηδευμάτων. δέκατον, ῑ
τίς ὁ ἐν τῷ παντὶ ποιητής, εἰς ὃν βλέπων καὶ ὁ τῇδε ποιη-
τὴς τεύξεται τοῦ οἰκείου τέλους. οὐ γάρ ἐστιν οὐδὲν τῶν
ὡς ἀληθῶς ἀγαθῶν, ὃ μὴ πολλῷ πρότερόν ἐστιν ἐν τοῖς
ὅλοις ἢ τοῖς μέρεσιν.

Ἄνωθεν οὖν ἀρξάμενοι λέγωμεν, δι' ἣν αἰτίαν τὴν ᾱ
ποιητικὴν καὶ ταῦτα εὐδοκιμοῦσαν ὡς παιδευτικὴν ἐν ἐκεί-
νοις τοῖς χρόνοις οὐκ ἀποδέχεται, τῆς παιδείας τοὺς τύπους

2 καὶ post δὴ ss. m^3 4 παιδείᾳ] παιδείασ 6 ἀφεῖσθαι] εῖ ex ί m^3 (possis ἀφέσθαι) 9 αἰτίασ· αν| 11 πῶς m^1, corr. m^3 12 sc. Callimachus et Duris, cf. in Tim. 28^c
15 πραγματικῶν] πραγμάτων m^1 πρακτικῶν m^3 16 δεῖ b
18 τί] εἰ m^1, del. et τί ss. m^3 20 ἢ prius ss. m^3
23 οὐδὲν] ν post add. m^3 24 im. πρ. τὸ ά et sic deinceps

αὐτὸς παραδιδούς. ἔοικεν γὰρ μιμητικῆς ἁπάσης οὔσης τῆς τῶν ποιητῶν πραγματείας συνιδεῖν, ὅτι δύο ταῦτα πλημμελοῦσιν ἐν ταῖς μιμήσεσιν, τότε μὲν ἀνομοίως μιμούμενοι τὰ πράγματα, περὶ ὧν ποιοῦνται τοὺς λό|γους, τότε δὲ ὁμοίως f. 26 v.
μὲν ποικίλων δὲ ὄντες μιμηταὶ ποικίλας παρεχόμενοι τὰς μιμήσεις εἰκότως. ὅταν μὲν οὖν τὰ τῶν θεῶν ἢ τὰ τῶν ἡρώων μιμῶνται, λανθάνειν αὐτοὺς ἀνομοίως μιμουμένους, δι' ἐμπαθῶν ὀνομάτων καὶ ἤτοι παρὰ φύσιν ὄντων ἢ παρὰ θεσμὸν ἐπιχειροῦντάς τι λέγειν περὶ αὐτῶν εἴτε ἐν μύθων πλάσμασιν εἴτε ἄνευ μύθων, ἐξομοιοῦντας μὲν τὰ ἡρωϊκὰ τοῖς ἀνθρωπίνοις ἤθεσιν, καὶ καθέλκοντας εἰς τὰ αὐτὰ τῷ λόγῳ πάθη, φιλοχρηματίαν ἀνελευθερίαν ἀλαζονείαν ἀκολασίαν (εἶναι δὲ ταῦτα τῶν ἡρώων ἀνάξια πάντως, οὓς θεῶν παῖδας ὑπειλήφαμεν), παραπετάσμασιν δὲ χρωμένους ὀνόμασιν αἰσχροῖς ἐπὶ τῶν θεῶν τῆς περὶ αὐτῶν ἀληθείας, ὧν οὐ ῥᾴδιον τοῖς ἀκούουσιν ἄλλως τε καὶ νέοις οὖσι γενέσθαι κριταῖς. ταῦτα δὲ ἀμφότερα δηλοῦν τὴν ἀνόμοιον μίμησιν, τῶν μὲν αὐτόθεν οὐκ ἐφαρμοζόντων, οἷς μιμοῦνται, τῶν δὲ οὐκ αὐτόθεν ἐφαρμοζόντων διὰ τὴν κατὰ τὸ πρόσχημα τῆς μυθοποιΐας φαινομένην ἀτοπίαν. δεῖ γὰρ τὸν μιμητὴν καὶ τὰς ἐννοίας οἰκείας παρέχεσθαι τοῖς πράγμασιν, εἰκόνας ἐκείνων εἶναι βουλομένας, καὶ τὰ ὀνόματα 361
πρέποντα ταῖς ἐννοίαις ἐκλέγεσθαι. διὸ περὶ μὲν τῆς τῶν μύθων τῶν θείων ποιήσεως εἴωθεν λέγειν συχνόν, ὅτι καλῶς ψεύδεται, ψεῦδος ἐκεῖνο καλὸν ὀνομάζων, ὅπερ ἂν ᾖ δι' ὀνομάτων καλῶν ἀποκρύπτον τὴν ἀλήθειαν· περὶ δὲ τῆς τῶν ἡρωϊκῶν πραγμάτων μιμήσεως, οὐχ ὅτι οὐ καλῶς ψεύδεταί φησιν, ἀλλ' ὅλως ὅτι ψεύδεται, τοιούτους εἶναι τοὺς |

1 ἁπάσησ] ἁ ir. m³ 2 post ποιητῶν extat πραγματων 7 ἡρώ^ι^ων 9 inter εἴτε et μύθων διὰ exp. m³, ἐν add. eadem 10 πλάσμασιν (σμ ir.) 12 ἀλαζονείαν] ει ex ι m³ 13 ἡρώ^ι^ων ^ἀν^ἄξια] ἀν ss. m³ quae in ά eras. 23 cf. Pl. II 377^d^ sq. 26 δὲ ss. m³

f. 27r. ἥρωας δεικνῦσα οἵους τοὺς ἀνθρώπους. ὅπου μὲν οὖν δέον τὰ ἀληθῆ λέγειν ψεύδεσθαι διὰ τὴν ἀνοικειότητα τῶν παθῶν, ἅπερ ἐπὶ τοὺς ἥρωας ἀναπέμπουσιν, ὅπου δὲ ψεύδεσθαι δέον μὴ καλῶς ψεύδεσθαι διὰ τὴν ἀνοικειότητα τῶν ὀνομάτων, ὧν ἐν ταῖς θεομυθίαις παραλαμβάνουσιν, πρὸς τοὺς θεούς. αἴτιον δὲ εἶναι τούτων, ὅπερ αὐτὸς ἐν Τιμαίῳ λέγει σαφῶς [p. 19^{d}], ὅτι τὸ μιμητικὸν ἔθνος οἷς ἂν ἐντραφῇ, ταῦτα μιμεῖσθαι δύναται μάλιστα· τὸ δὲ ἐκτὸς τῆς τροφῆς ἑκάστοις γινόμενον χαλεπὸν μὲν ἔργοις μιμεῖσθαι γίνεται, χαλεπώτερον δὲ λόγοις. οὐκοῦν οὔτε ἔργα πρέποντα τοῖς ἥρωσιν ἀποδιδόναι δύνανται καὶ διὰ τούτων μιμεῖσθαι τὴν ἐκείνων ζωήν, τὰ μὲν ἀνδρικῶς τὰ δὲ σωφρονητικῶς ἐνεργοῦσαν, οὔτε λόγους οὓς ἂν ἐκεῖνοι φθέγξαιντο, ἢ ἐν πολέμοις ἀναστρεφόμενοί τισιν ἢ ἐν εἰρήναις, ἢ πρὸς θεοὺς ἢ πρὸς ἀνθρώπους, ἀλλ' οὓς οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἢ βλασφημοῦντες εἰς θεοὺς καὶ ἀπαυθαδιζόμενοι, ἢ κολακεύοντες ἀνθρώπους ἢ ὑβρίζοντες. διὰ δὲ τὴν αὐτὴν αἰτίαν καὶ περὶ θεοὺς πλημμελοῦσιν, ἀπὸ τῶν συνήθων αὐτοῖς ὀνομάτων λαμβάνοντες καὶ οἷς ἐνετράφησαν, ὅσα πρὸς τὴν κρύψιν οἴονται συντελεῖν αὐτοῖς, τῶν θεῶν κλοπὰς ἁρπαγὰς πλάνας μοιχείας πολέμους ἐπιβουλάς, πολλοῦ δέοντες ἐκεῖνα τὰ ὀνόματα τοῖς πράγμασιν τιθέναι περὶ ὧν λέγουσιν, ὅσα τῶν εὖ τραφέντων ἐστὶν καὶ ἐν ταῖς ὀρθαῖς ἄνω καὶ κάτω θρυλεῖται πολιτείαις, οἷον θέμιν δίκην νόμον ὠφέλειαν αἰδῶ πάντα τὰ τοιαῦτα, σύντροφα τοῖς εὖ πολιτευομένοις
f. 27v. ὄντα. τὰ γοῦν | αἰσχρὰ καὶ ἄθεσμα οὐδὲ προφέρεσθαι τούτοις ἀνεκτόν· οὐ γὰρ ἡγοῦνται χρῆναι μολύνειν τὴν γλῶτταν, ὄργανον οὖσαν τῆς θεῶν ὑμνῳδίας καὶ τῆς πρὸς

10 an οὔκουν? 12 σωφρονήτικῶσ (η ex ι) exp. m^{3}? 13 ἐνεργοῦσάν 14 ἢ προσ θεούσ im. m^{3} 16 ἀπαυλείζο-μενοι (θαδι) ss. m^{3}, im. μὴ προσαυλοῦντες κατὰ τρόπον et paulo infra γρ. ἀπαυθαδιζόμενοι m^{1} aut m^{2} 20 ἁρπαγάσ add. m^{3}

τοὺς ἀγαθοὺς συνουσίας, διὰ τῆς τούτων φθέγξεως. τὴν μὲν οὖν ἀνόμοιον μίμησιν διπλῆν οὖσαν παρὰ τοῖς ποιηταῖς διὰ ταῦτα ἐπερράπισεν, ὅμοιον ταύτην πράττουσαν, ὡς εἰ ζωγράφος Ἀχιλλέα μιμεῖσθαι προθέμενος Θερσίτην γράψειεν, ἢ Ἀχιλλέα μὲν οὐ φυλάττοντα δὲ τὴν ἀνδρικὴν ζωήν, ὅπερ ἐν Νόμοις [II p. 668^d] ἐκάλεσεν τὸ εὖ μετὰ τῆς ὀρθότητος. Τὴν δὲ ἀνομοίαν μίμησιν ἐκάκισεν τὴν παρὰ τοῖς ποιηταῖς καθ' ἕτερον τρόπον διὰ τὴν τῶν παντοίων ἠθῶν καὶ εἰδῶν ζωτικὴν ὁμοίωσιν ὡσαύτως μιμουμένην δειλοὺς ἀκολάστους ἀνοήτους ὡς ἀνδρείους σώφρονας ἔμφρονας. ταύτην γὰρ τὴν ποικιλίαν παντάπασιν ἀνεπιτήδειον εἶναι πρὸς τὴν παιδείαν, τυποῦν τὰ ἤθη τῶν παιδευομένων ἐν μόνοις τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις τε καὶ λόγοις σπουδάζουσαν. φύσει γὰρ τὴν ψυχὴν ἡμῶν χαίρειν τοῖς μιμήμασιν, διὸ καὶ φιλόμυθοι πάντες ἐσμέν, καὶ παῖδες ὄντες, ἐὰν συνεθιζώμεθα συζῆν μιμήμασι παντοδαποῖς, ἐξομοιούμεθα μὲν αὐτοῖς διὰ τὸ προσπάσχειν, γιγνόμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς τοιοῦτοί τινες καὶ ἀποβαίνομεν τὰ ἤθη ποικίλοι διὰ τὸ χαίρειν τοῖς ποικίλοις ὑπὸ τῶν ποικίλων πλαττόμενοι μιμημάτων. αἴτιον δὲ πάλιν τοῦ τὴν ποιητικὴν τῶν ποικίλων ἠθῶν μᾶλλον εἶναι ποιητικὴν ἢ τῶν ἁπλῶν ταὐτόν, ὃ καὶ ἔμπροσθεν εἴπομεν ἐν Τιμαίῳ γεγραμμένον, τὸ μιμητικὸν ἔθνος ταῦτα μιμεῖσθαι ῥᾷον, οἷς | ἂν ἐντραφῇ. τοὺς οὖν ποιητὰς f. 28r.
τοιούτοις συντρόφους ὄντας ἀνθρώποις ποικίλοις καὶ παντοδαποῖς ἀπᾴδειν τῆς τῶν ἁπλῶν καὶ ἀπλάστων μιμήσεως καὶ τὰ ποιήματα παρέχεσθαι τοιαῦτα, τοιούτους ἄλλους δυνάμενα ποιεῖν τοὺς σπουδάζοντας περὶ αὐτά. τοιγαροῦν εὑρήσομεν καὶ τῶν νῦν ἀνθρώπων τοὺς μάλιστα ζηλωτὰς αὐτῶν μάλιστα τὸ ἦθος ποικίλους· ἔχει γοῦν λόγον παν-

3 πράττουσαν] πράττουσιν 8 παθῶν (η supra α) 9 post ὁμοίωσιν extat 'ὡσ μιμουμένων δὲ ὁμοιῶσιν' | μιμουμένων, corr. b 18 διὰ — ποικίλοισ im. m^8 21 an μιμητικὴν? 22 τὸτὸ

ταχοῦ τὸ θαυμάζον ὁμοιοῦσθαι πρὸς τὸ θαυμαζόμενον, καὶ πᾶν τὸ ἡδόμενον συμφύεσθαι πρὸς τὸ ἧδον. τοῖς τοίνυν παιδευτικοῖς τῶν νέων μάλιστα νόμοις φυλακτέον τὴν τοιαύτην ποιητικήν, ὡς ἡδεῖαν μὲν οὖσαν παισίν, οὐ μέντοι καὶ πρὸς ἀρετὴν ὠφέλιμον, ἀλλ' ὅσῳπερ ἡδεῖα μᾶλλον, τοσούτῳ βλαβερὰν οὖσαν μᾶλλον· καὶ Μοῦσαν ἐκλεκτέον τὴν αὐστηροτάτην μέν, εὐθὺ δὲ τῆς ἀρετῆς ἄγουσαν. οὐδὲ γὰρ ἰατρικὴν θαυμάζομεν τὴν ἥδουσαν, ἀλλὰ τὴν ὑγιάζουσαν· ἔστι δὲ καὶ ἡ παιδεία τῶν ψυχῶν ἰατρική, τὴν ἀνωμαλίαν ἐξορθοῦσα καὶ τὴν διαστροφὴν τῶν ἐν αὐταῖς παθῶν, ὥστε καὶ ταύτην ἐκλέγεσθαι δεῖ καὶ ποιήματα καὶ ἐπιτηδεύματα πάντα πρὸς τὴν τῶν νέων ἀγωγήν, οὐχ ὅσα τέρπει τὴν νεότητα βλάπτοντα, ἀλλ' ὅσα κοσμεῖ, κἂν ᾖ δυσκολώτερα. — Δύο τοίνυν, ἵνα συλλαβόντες εἴπωμεν, αἴτια τοῦ μὴ εἶναι παραδεκτέαν τὴν ποιητικὴν εἰς παιδείαν ὀρθήν, ⟨ἐν⟩ οἷς μὲν ἀληθῶς μιμεῖται (ταῦτα δ' ἐστὶν τὰ ἀνθρωπικά), τὸ ποικίλον τῆς μιμήσεως, ἐν οἷς δὲ ψευδῶς μιμεῖται, τὸ ἀπᾳδον τῆς μιμήσεως, καὶ τοῦτο διττόν, ἢ ἐν
f. 28v. *τοῖς ὀνόμασιν μόνοις ἢ καὶ τοῖς πράγμασιν, ὡς ἐδείκνυ|μεν. ἐπειδὴ δὲ ὅλως τὴν ποιητικὴν ἱερὰν εἶναι τῶν Μουσῶν ἅπαντες ὑπειλήφαμεν καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς ἀνθρώπους παρελθεῖν κατὰ τὴν ἐκείνων ἐπίπνοιαν, εἰκότως δήπου καὶ τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας ἐκπέμπων αὐτὴν διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας οὐκ οἴεται δεῖν ἀτιμάσας ἐκπέμπειν, ἀλλ' ὡς ἱερὰν Μουσῶν ταῖς ὁμοίαις τιμαῖς τῶν ἀγαλμάτων τιμήσας, μύρῳ καὶ στέμματι. μὴ γὰρ δὴ τοῦτο οἰηθῶμεν, ὅτι καὶ τὴν τοιαύτην ποιητικήν, καὶ εἰ τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ τυγχάνει προσήκουσα μηδέν, πρὸς πᾶσαν ζωὴν ἀνάρμοστον εἶναι θήσεται καὶ βλαβεράν, ἀλλ' εἶναί τινας, οἳ καὶ ἀπὸ τῶν ταύτης ὀνί-*

2 *ἡστόν* (δ ss.) m³ 5 an *ἡδεῖαν*? 6 *βλαβερὰν*] *α* posterius ex *ο* m³ 10 *ἐν-ταύτην* im. m³ *αὐταῖς*] *αὐτοῖσ* 19 *ἐν* post *καὶ* ss. m³; at cf. ad f. 165r 24 *οὐκ οἴεται*] *οὐχ ὥστε* (*ε* ir.), im. *γρ. οὐκ οἴεται* m³ (*οὐκ ᾤετο* Raderm.) 25 *τιμαῖσ* ss. m³

ναιντο ἂν λόγων. ὡς γοῦν αὐτός φησιν, καὶ τὴν ψευδῶς τὰ θεῖα μεμιμημένην ἐν μέσοις ἱεροῖς χώραν ἔχειν, ἐν οἷς καὶ τὰ συμβολικῶς λεγόμενα πρέποντα φαίνεται τῇ συμπάσῃ θεραπείᾳ τῶν θείων καὶ ἡ τούτων ἀκρόασις συντελεῖ πρὸς τὴν ὅλην ἱερατικήν, αὐτῆς τῆς ζωῆς τῶν ἀκουόντων ἐνιδρυ- 362 θείσης τοῖς θεοῖς καὶ ἀσφαλῶς ἤδη τῶν τοιούτων ἀκουούσης λόγων, δι' ὧν ἐπανάγεται καὶ τὰ τελευταῖα τῶν πνευμάτων, καὶ θέλξαντα τοῖς τοιοῖσδε συμβόλοις ἀκώλυτον προξενεῖ παρ' ἐκείνων εἰς ἡμᾶς προϊέναι τὴν θείαν ἐπίπνοιαν, οἷον ἀποπλησθέντων οἷς χαίρουσιν ὀνόμασιν καὶ πράγμασιν, οὕτω δὴ καὶ τὴν τῶν ποικίλων μιμητικὴν ἠθῶν εὕροιμεν ἄν πού τισιν ὠφέλιμον, οἷς τὸ μὴ ποικίλον τοῦ ποικίλου βλαβερώτερον· διὸ δὴ πρὸς τὴν τυραννικὴν ἅπασαν πολιτείαν εἶναι χρήσιμον, οὐκ ἐῶσαν ἐνὶ χαίρειν τῷ χειρίστῳ τῆς ζωῆς εἴδει μόνον, ἀλλ' ἐπεισάγουσαν τὴν ἐκ τῆς | τῶν παντοδαπῶν f. 29r. ἠθῶν μιμήσεως ἀγωγήν, ⟦πρὸς⟧ τὴν ὁμοῦ καὶ τὰ ἀμείνω καὶ τὰ χείρω περιπτυσσομένην ἐπιτηδεύματα. καὶ γὰρ ἔοικεν ὡς τῷ βασιλικῷ καὶ θείῳ τῆς πολιτείας εἴδει τοῦτο εἶναι τὸ ποικίλον βλαβερόν, οὕτω τῷ ἐσχάτῳ καὶ τυραννικῷ ὠφέλιμον· διττὸν γοῦν τὸ ἁπλοῦν, ἢ τὸ κρεῖττον ἢ τὸ χεῖρον τοῦ ποικίλου, καὶ τὸ μὲν βλάπτοιτο ἂν τῷ ποικίλῳ προσχρώμενον χεῖρον γιγνόμενον, ὡς τοῦ χείρονος ἀναπιμπλάμενον, τὸ δὲ ὠφελοῖτ' ἂν κρεῖττον γινόμενον, ὡς τοῦ κρείττονος ἀπολαῦον. εἰ δ' οὖν καὶ ἄλλαις ἐστὶ πολιτείαις τισὶν ἡ ποιητικὴ χρήσιμος, ὡς μὲν τῇ πρωτίστῃ μὴ προσᾴδουσαν ἀποπεμπτέον, ὡς δὲ Μουσῶν ἄγαλμα οὖσαν τιμητέον. ἐπεὶ καὶ πᾶσαν τέχνην ἱερὰν εἶναι θείου τινός φαμεν, ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο τοὺς παρ' ἡμῖν φύλακας τεχνικοὺς ἐθελήσομεν

1 cf. Pl. III 398a 2 an μεγίστοις? 7 haec non sana; an ἐπάγεται? 10 ἀπολησθέντων m[1], π ss. m[3] 11 δὴ b] δὲ 14 ἐνὶ ex ἐνι m[3] | χαίρειν] αί ir. m[3] | χειρίστωι im. m[3] 15 ἀλλ' ἐπεισάγουσαν] ' ἐπ m[3] ex ο? 18 εἴδει] ras. supra et post ει, ss. ναι (unde εἰδέναι b) 27 θείου ex θεοῦ m[3]

ἀποτελεῖν, ἓν ἐπιτήδευμα μόνον ἔχοντας τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν. τὰς μὲν οὖν τέχνας εἰς τὴν κάτω πόλιν ἀπέπεμψεν, τὴν δὲ ποιητικὴν εἰς ἄλλην εἰκότως. αἳ μὲν γὰρ ὀργανικὴν παρέχονται τῷ πολιτικῷ καὶ τοῖς ἄρχουσιν χρείαν, ὡς ὑποτετάχθαι καὶ μὴ ἀμφισβητεῖν τὴν ἑαυτῶν φυλαττούσας τάξιν πρὸς τοὺς τῆς πόλεως σωτῆρας· τὴν δὲ ποιητικὴν φρονήματος οὖσαν ἀνάπλεων καὶ παιδεύειν ἐπαγγελλομένην οὐκ ἔστι συγκαταλέγειν ταῖς τέχναις, μὴ λάθωμεν ἐπιτειχίσματα κατασκευάζοντες πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἐκ τῆς κάτω πόλεως καὶ τρέφοντες ἐπιτήδευμα πρὸς τὴν τῶν φυλάκων ἐπιτήδευσιν ἐναντιώτατον. τὸ μὲν οὖν πρῶτον τῶν προβλη-
f. 29v. μάτων | ταύτῃ διαθήσομεν.

Τὸ δὲ δεύτερον (τοῦτο δ' ἦν τὸ τὴν τραγῳδίαν ἐκ- β̄
βάλλεσθαι καὶ κωμῳδίαν ἀτόπως, εἴπερ διὰ τούτων δυνατὸν ἐμμέτρως ἀποπιμπλάναι τὰ πάθη καὶ ἀποπλήσαντας εὐεργὰ πρὸς τὴν παιδείαν ἔχειν, τὸ πεπονηκὸς αὐτῶν θεραπεύσαντας), τοῦτο δ' οὖν πολλὴν καὶ τῷ Ἀριστοτέλει παρασχὸν αἰτιάσεως ἀφορμὴν καὶ τοῖς ὑπὲρ τῶν ποιήσεων τούτων ἀγωνισταῖς τῶν πρὸς Πλάτωνα λόγων οὑτωσί πως ἡμεῖς ἑπομένως τοῖς ἔμπροσθεν διαλύσομεν. πᾶν τὸ μιμητικὸν τῶν παντοδαπῶν ἠθῶν, διὰ μὲν τὴν μίμησιν ῥᾳδίως εἰσδυόμενον εἰς τὰς τῶν ἀκουόντων διανοίας, διὰ δὲ τὴν ποικιλίαν βλαβερὸν αὐτοῖς γιγνόμενον (ὁποῖ' ἄττα γὰρ ἂν ᾖ τὰ μιμητά, τοιαῦτα ἀνάγκη γίνεσθαι τὸν προσπάσχοντα τοῖς μιμήμασιν), ἀλλοτριώτατόν ἐστιν πρὸς τὴν εἰς ἀρετὴν τῶν νέων ἀγωγήν. ἁπλοῦν γὰρ ἡ ἀρετὴ καὶ αὐτῷ τῷ θεῷ μάλιστα προσεοικός, ᾧ φαμεν διαφερόντως προσήκειν τὸ ἕν. τὸν οὖν τῷ τοιούτῳ παραπλήσιον γενησόμενον φεύγειν δεῖ τὴν ἐναντίαν τῇ ἁπλότητι ζωήν, ὥστε πάσης αὐτὸν δεήσει καθαρεύειν ποικιλίας· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τῶν εἰς ταύτην καθελκόντων πάν-

5 ἑαυτῶν] ν ss. m³ | φυλαττούσασ ex φυλάττουσα m³ 10 καί | τρέφοντεσ ex καί | τι ἐπιόντεσ m³ 15 ἀποπλήσαντα, corr. Bernays 17 fr. 81 Rose.

των ὅτι μάλιστα πορρωτάτω νέον ὄντα καὶ διὰ τὴν νεότητα ῥᾳδίως πλαττόμενον ἐπιτηδευμάτων ἀφεστάναι. δῆλον οὖν ὅτι καὶ τὴν τραγῳδίαν καὶ τὴν κωμῳδίαν παντοίων οὔσας μιμητικὰς ἠθῶν καὶ μεθ' ἡδονῆς προσπιπτούσας τοῖς ἀκούουσιν διευλαβηθησόμεθα, μὴ τὸ ἐπαγωγὸν αὐτῶν εἰς συμπάθειαν τὸ ἀγώγιμον ἑλκύσαν τὴν τῶν παίδων | ζωὴν f. 30 r. ἀναπλήσῃ τῶν ἐκ τῆς μιμήσεως κακῶν, καὶ ἀντὶ τῆς πρὸς τὰ πάθη μετρίας ἀφοσιώσεως ἕξιν πονηρὰν ἐντέκωσιν ταῖς ψυχαῖς καὶ δυσέκνιπτον, τὸ ἓν καὶ τὸ ἁπλοῦν ἀφανίσασαν, τὰ δ' ἐναντία τούτων ἐκμαξαμένην ἀπὸ τῆς πρὸς τὰ παντοῖα μιμήματα φιλίας. ἐπεὶ καὶ διαφερόντως αἱ ποιήσεις αὗται πρὸς ἐκεῖνο τῆς ψυχῆς ἀποτείνονται τὸ μάλιστα τοῖς πάθεσιν ἐκκείμενον, ἣ μὲν τὸ φιλήδονον ἐρεθίζουσα καὶ εἰς γέλωτας ἀτόπους ἐξάγουσα, ἣ δὲ τὸ φιλόλυπον παιδοτριβοῦσα καὶ εἰς θρήνους ἀγεννεῖς καθέλκουσα, ἑκατέρα δὲ τρέφουσα τὸ παθητικὸν ἡμῶν, καὶ ὅσῳ ἂν μᾶλλον τὸ ἑαυτῆς ἔργον ἀπεργάζηται, τοσούτῳ μᾶλλον. δεῖν μὲν οὖν τὸν πολιτικὸν διαμηχανᾶσθαί τινας τῶν παθῶν τούτων ἀπεράσεις καὶ ἡμεῖς φήσομεν, ἀλλ' οὐχ ὥστε τὰς περὶ αὐτὰ προσπαθείας συντείνειν, τοὐναντίον μὲν οὖν ὥστε χαλινοῦν καὶ τὰς κινήσεις αὐτῶν ἐμμελῶς ἀναστέλλειν· ἐκείνας δὲ ἄρα τὰς ποιήσεις πρὸς τῇ ποικιλίᾳ καὶ τὸ ἄμετρον ἐχούσας ἐν ταῖς τῶν παθῶν τούτων προκλήσεσιν πολλοῦ δεῖν εἰς ἀφοσίωσιν εἶναι χρησίμους. αἱ γὰρ ἀφοσιώσεις οὐκ ἐν ὑπερβολαῖς εἰσιν, ἀλλ' ἐν συνεσταλμέναις ἐνεργείαις σμικρὰν ὁμοιότητα πρὸς ἐκεῖνα ἐχούσαις ὧν εἰσιν ἀφοσιώσεις. εἰ τοίνυν οὐ δεῖ φιλοθρήνους ἡμῖν ἀποτελεῖσθαι καὶ φιλογέλωτας τοὺς παιδευομένους, οὐκ ἂν δέοι προσομιλεῖν αὐτοὺς ταῖς ταῦτα ἀμφότερα τὰ πάθη πολλαπλασιαζούσαις μιμήσεσιν. δύο τοίνυν ταῦτα πε-

6 τὸ ἀγώγιμον im. add. m³ | ἑλκύσαν ex ἕλκομεν m³ 9 cf. Pl. II 378d 14 γέλωτας Bernays] τελετὰς (ε alt. ir.)

18 ἀπεράσεισ (ν supra σ) 20 χαλινοῦν (post λ ras., ου ex ο), im. γρ. χαλᾶν (perperam ex 54, 13) 26 ἔχουσαι b

f. 80v. *ποίηται τὸν Πλάτωνα μὴ προσέσθαι τρα|γῳδίαν καὶ κωμῳδίαν εἰς τὴν ὀρθὴν πολιτείαν ὡς ἀξίας οὔσας σπουδῆς τοῖς νέοις, ἓν μὲν τὸ ποικίλον ὡς εἴρηται τῶν ἐν ταύταις μιμήσεων, ἕτερον δὲ τὸ τῶν παθῶν ἀμέτρως κινητικόν, ἃ βούλεται συστέλλειν κατὰ δύναμιν, τρίτον δὲ ἐπὶ τούτοις τὸ πρὸς πᾶσαν τὴν περὶ τὸ θεῖον καὶ ἡρωϊκὸν γένος αὐτῶν πλημμέλειαν εὐχερές. οὐδενὸς γοῦν ἀπέχονται τῶν εἰς δυσσέβειαν τεινόντων ῥημάτων, βλασφημοῦσαι μὲν περὶ τοὺς θεούς, ἀπορρίπτουσαι δὲ εἰς τοὺς ἥρωας ἀναξίους τῶν ἡρώων λόγους· οἷς εἰ μὲν πιστεύσαιεν ἡμῖν οἱ νέοι, τὴν Γιγαντικὴν ζωὴν ἐκθρέψουσιν καὶ τὴν ἄθεον φαντασίαν, ἧς ἐπιταθείσης οἰχήσεται πᾶς ὁ τῆς ἀρετῆς χορός· οὐ γὰρ* **368** *ἐθέλει συνοικεῖν ἀθέῳ ζωῇ καὶ ἀποθρασυνομένῃ πρὸς τοὺς κρείττονας· εἰ δὲ μὴ πιστεύσαιεν, οὐδ᾽ εἴ τι χρηστὸν ἔχουσιν αἱ ποιήσεις, αὐτὸ πιστὸν ἡγήσονται διὰ τὴν περὶ τὰ μέγιστα πρὸς αὐτὰς ἀπιστίαν. πεφύκαμεν γὰρ ἅπαντες οἷς ἂν ἐπὶ τῶν σπουδῆς ἀξίων διαφερόντως ἀπιστήσωμεν, μηδὲ ἐπὶ τῶν ἀτιμοτέρων ἐνδιδόναι τὴν ἑαυτῶν διάνοιαν· ὥστ᾽ ἢ περιττὰς ἀναγκαίως αὐτὰς ἢ βλαβερὰς τοῖς παιδευομένοις εἶναι. καὶ ταῦτα προϊδόμενος ὁ Πλάτων οὐ δίδωσι χορὸν τοῖς τῶν τοιούτων ποιήσεων δημιουργοῖς, οὐδὲ ἐπιτρέπει νέοις οὖσιν αὐτῶν ἀκροᾶσθαι, τριῶν ὡς εἴρηται φυλακῆς ἕνεκα, δοξῶν πονηρίας, παθῶν ἀμετρίας, τῆς ἐν τῇ πάσῃ ζωῇ ποικιλίας· ὧν τὸ μέν ἐστιν τοῦ ἐν ἡμῖν γνωστικοῦ κακόν, τὸ δὲ τοῦ ὀρεκτικοῦ, τὸ δὲ τῆς ὅλης ψυχῆς.*

f. 81r. *Τούτων δὲ διηυκρινημένων ἐκεῖνο προσθῶ|μεν, ὃ δὴ* γ̄ *προὐθέμεθα συγγενὲς ὂν τῷ πρόσθεν, πῶς ἂν αὐτὸς συνᾴδοι πρὸς ἑαυτόν, ἐν Συμποσίῳ μὲν ἀναγκάζων τῆς αὐτῆς εἶναι τέχνης κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν ποιεῖν, ἐν Πολιτείᾳ δὲ μη-*

9 *ἀπορρίπτουσαι*] ρ prius ir. m³ 11 cf. th. pl. 49 in Tim. 52ᵇ. 345ᵈ 15 *αὐτόπιστον* (post *ό* ras.) 16 *οἷς ἂν* ex *οἳ κἂν* m³ 18 *ἐνδιδόναι*] ν prius ss. m³? 20 *προειδόμενοσ* (ει ex ι)

δὲν ταύτας γειτνιώσας ἀλλήλαις ⟨οὐ⟩ τῆς αὐτῆς ἕξεως εἶναι λέγων ἀποτελεῖν, διὰ τὸ τὴν φύσιν ἡμῶν ἄλλην πρὸς ἄλλο πεφυκέναι κατακεκερματισμένην, ὡς μηδὲ ἐπὶ τραγῳδίας μόνης πάντας ὁμοίως ἔχειν πρὸς πάντα τὰ μέρη τῆς ποιήσεως ταύτης, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐν ἄλλοις αὐτῆς μέρεσιν τοὺς δὲ ἐν ἄλλοις κατορθοῦν, καὶ κωμῳδίας ὡσαύτως. ὅτι μὲν οὖν ἀληθὲς τὸ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν διὰ τὴν ἀπόστασιν τῆς ζωῆς καὶ τὴν εἰς τὸ ἔσχατον πτῶσιν ἀπὸ τῆς ὁλικῆς ἐνεργείας εἰς τὴν μερικωτάτην καταντῆσαι, παντός ἐστι συνιδεῖν. ἐκείνη μὲν γὰρ αὐτὴν ἐποίει κοσμικήν, εἰς τὸ ὅλον βλέπουσαν καὶ τοῖς θεοῖς συνδιοικοῦσαν τὸ πᾶν σμικρὸν δρῶσαν τὴν γένεσιν, ὅπου γε καὶ ὁ ἐνταῦθα κορυφαῖος τὴν γῆν εἰωθὼς εἰς τὸ ὅλον βλέπειν· ἡ δὲ εἰς τοῦτο τὸ εἶδος κάθοδος ἀπὸ τοῦ ὅλου καὶ παντὸς εἰς τὸ μερικώτερον ἀγομένης γέγονεν, ἀπὸ μὲν τοῦ κοσμικοῦ λόγου καθ' ὃν ἔζη πρότερον ⟨τὸν⟩ τοῦ θνητοῦ ζῴου μόνον προχειριζούσης, ἀπὸ δὲ τούτου μερικώτερον ἄλλον τὸν ἀνθρώπειον προβαλλομένης ἀντὶ ⟨τῆς⟩ τοῦ παντὸς θνητοῦ ζῴου προνοίας ὡς ἑνός, ἀπὸ δὲ τούτου κατὰ τὸν τινὸς ἀνθρώπου βίον ἀπερειδούσης τὴν ἑαυτῆς ζωήν, οἷον φιλοσόφου, καὶ τὸν κοινὸν τοῦ ἀνθρώπου λόγον ἀφείσης, ἀπὸ δὲ τούτου τὸν ἐν τῷδε τῷ κλίματι καὶ τῆδε τῇ πόλει καὶ τῷ|δε τῷ γένει βίον f. 31 v. ἐνδυσαμένης, καὶ οὕτω δὴ γινομένης μερικῆς ἀντὶ τῆς ὁλικῆς, ἀπὸ δὲ τῆς εἰς τοῦτο πτώσεως λοιπὸν ἐπιτηδειότητας ἄλλας προσλαβούσης, τὰς μὲν ἐκ τῶν προσεχῶν αἰτίων, οἷον πατέρων καὶ σπερμάτων, τὰς δὲ ἐκ τοῦ περιέχοντος καὶ τῆς ἐν τούτῳ φύσεως ἰδίας, τὰς ⟨δὲ⟩ ἐκ τῶν περιστάσεων τῆς ζωῆς τῆς οἰκείας τοῖς τόποις, ἐν οἷς κατετάχθη πεσοῦσα τὴν τελευταίαν πτῶσιν. ἐκ γὰρ τούτων πάντων ὄντως ἡ φύσις

1 οὐ add. b 2 post ἄλλο extat τάν, an τι? 3 cf. Pl. 395^{b} | μηδὲ] δὲ 7 ὑπόστασιν 12 sc. Sol cf. Pl. VI 509^{d}
16 τοῦ] υ ex ν 18 ⟨τῆς⟩ τοῦ] τῆσ (ου suprascr.) 21 αφείσησ ex αφισισ ut vid. m^{3} 27 δὲ add. b | περιστάσεων] προστατὴν

αὐτῆς κατακεκερματισμένη τὴν πρὸς τὰς διαφερούσας τέχνας καὶ ἐπιστήμας καὶ ἐπιτηδεύσεις ἀπεστένωσεν ἐπιτηδειότητα, καὶ ἄλλη πρὸς ἄλλα πέφυκεν, καὶ οὐδὲ πρὸς ταῦτα ὅλα, διελοῦσα ταῖς ἑαυτῆς δυνάμεσι τὰς περὶ αὐτὰ ζωάς. τοῦτο μὲν οὖν ὅπερ ἔφην πάντων ἐστὶν ἀληθέστατον καὶ ὡς διὰ τοῦτο τοῖς μὲν κωμῳδίαν τοῖς δὲ τραγῳδίαν ἐργάζεσθαι δυνατόν καὶ οὐδὲ ὅλην κωμῳδίαν τισὶν ἢ τραγῳδίαν ὡσαύτως πᾶσαν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖς ταύτας ἐργαζομένοις τὰς ποιήσεις δυοῖν τούτοιν δεῖ, τῆς τε γνώσεως καὶ τῆς ζωῆς, τῆς μὲν ὅπως ἂν ἔχωσι τέχνην τοῦ πῶς ἑκατέραν μεταχειριστέον καὶ ἐκ τίνων μερῶν διασκευαστέον καὶ πῶς τεταγμένων καὶ ὁποίων προσώπων, ἃ δὴ καὶ λέγειν εἰώθασιν οἱ περὶ αὐτῶν γράφοντες, τῆς δὲ ὅπως ἂν τοιαύτην παράσχωνται τὴν τῶν ἠθῶν μίμησιν, ὁποῖά τά τε πράγματά ἐστι τὰ ὑποκείμενα καὶ τὰ πρόσωπα, καὶ μὴ ἀνόμοιοι γένωνται μιμηταὶ τῶν προτεθέντων αὐτοῖς, τὴν μὲν γνῶσιν
f. 32r. *μίαν ἐν ἀμφοτέραις εἶναι τὴν τεχνικὴν δυ|νατόν, ὃ καὶ ὁ Σωκράτης ὁ ἐν Συμποσίῳ φησίν (οὐ γὰρ μιμεῖσθαι τὸν αὐτόν, ἀλλ' ἐπίστασθαι ποιεῖν κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν)· τὴν δὲ διὰ τῶν ἠθῶν ἐπιτηδειότητα πρὸς αὐτὰς τὴν μιμητικὴν ἀναγκαῖον μηκέτι μίαν ὑπάρχειν. ⟨ὃ⟩ καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ λέγει Σωκράτης· μιμεῖσθαι γὰρ τὸν αὐτὸν κωμικῶς καὶ τραγικῶς οὐκ εἶναι δυνατόν. μάλιστα γὰρ ἠθοποιός ἐστιν ἡ μίμησις, οὐκ ἔστιν δὲ ταὐτὸν ἦθος ἐπιτήδειον πρός τε τραγῳδίαν φιλόθρηνον οὖσαν καὶ πρὸς κωμῳδίαν φιλόγελων. ὥστ' εἰκότως διελὼν ὁ Σωκράτης τὸ τεχνικὸν τοῦ ἠθικοῦ τότε μὲν ἔφατο τὸν αὐτὸν ἐπίστασθαι ποιεῖν ἀμφοτέρας, τότε δὲ οὐ τὸν αὐτὸν μιμεῖσθαι δυνατὸν ἀμφοτέρας· δεῖ γὰρ καὶ τέχνης πρὸς αὐτὰς καὶ ἤθους, ὧν ἡ μὲν κοινὴ*

3 *ἄλληὶν* 5 an *ὡς* delendum? 6 ante *δυνατόν* extat *τὸ*] exp. m[3] | *τισὶν ἢ τραγωιδίαν* im. m[3] 8 *πᾶσαν*] *πᾶσιν* 10 *ἔχωσι* b] *ἔχόυσι* 19 *ποιεῖ* 21 cf. ad. 42, 21 25 *φιλόθρηνον — κωμωιδίαν* im. m[3] 26 *ὥστ'*] *ὥῖγ'* (ω ex ο, ιγ ex?, ˜ ex ´. τ et ´ ss. m[3])

γένοιτ' ἂν ἀμφοῖν, τὸ δὲ ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ διάφορον. τοσαῦτα καὶ περὶ τούτου.

δ̄ *Τί δὲ δὴ περὶ τοῦ τετάρτου φήσομεν, πῶς ὁ Σωκράτης ἀναίνεται τὰς τῶν ἁρμονιῶν εἰδέναι διαφοράς, καὶ ταῦτα περί γε τῶν ῥυθμῶν ἀκηκοέναι τι παρὰ Δάμωνος λέγων, καὶ εἰς τὸν Γλαύκωνα τὴν γνῶσιν αὐτῶν ἀποπέμπει προστιθείς· σὺ γὰρ μουσικός. λέγωμεν τοίνυν καὶ πρὸς ταύτην τὴν ζήτησιν, τῷ πολιτικῷ προσήκειν καὶ περὶ ἁρμονιῶν τι λέγειν καὶ περὶ ῥυθμῶν, ἀλλ' οὐχ ὡς τῷ μουσικῷ. τοῦ μὲν γὰρ ἔργον ἀφορίσασθαι τὸ εἶδος οἷον εἶναι δεῖ τῶν ἁρμονιῶν τῶν εἰς ὀρθὴν ἀγωγὴν νέων καὶ παιδείαν συντεινουσῶν, τῷ δὲ πάσας ἠκριβωκέναι τὰς ἐν αὐταῖς διαφοράς, ὅσαι τε τὸ φιλόλυπον ἐγείρουσιν τῆς ψυχῆς καὶ ὅσαι χαλῶσι τὸ φιλήδονον καὶ ὅσαι μετροῦσι τὰς ἀμφοτέρων κινήσεις. δεῖ γὰρ αὐτόν, εἴπερ ἐστὶ τῷ ὄντι μου|σικός, ἐπεσκέφθαι τίνες* f. 32v. *ὠφέλιμοι ταῖς πολιτείαις. διὸ καὶ ὀρθῶς οἱ λέγοντες, ὡς ἄρα δεῖ μήτε τὸν πολιτικὸν ἄμουσον εἶναι μήτε τὸν μουσικὸν ἀπολίτευτον. ὃ μὲν γὰρ ἄμουσος ὢν οὐδ' ὅτι συντελεῖ τις ἁρμονία πρὸς παιδείαν γνώσεται διὰ τὴν ἄγνοιαν τῆς μουσικῆς· ὃ δὲ ἀπολίτευτος ὢν ὁμοίως ἀσπάσεται πάσας, ὅσαι τε συντείνουσιν εἰς ἀπαιδευσίαν καὶ ὅσαι συντελοῦσι πρὸς παιδείαν· καίτοι τῆς μουσικῆς ἐπαγγελλομένης τὴν ψυχὴν συμπάσχουσαν μὲν τοῖς καλοῖς ἀποφαίνειν, ἀνιλλομένην δὲ ἐπὶ τοῖς αἰσχροῖς. τῷ τοίνυν πολιτικῷ τὸ πρέπον φυλάττων ὁ Σωκράτης ἅτε πολιτείας ὢν δημιουργὸς εἰς ἄλλους ἀποπέμπει τὴν τῶν ἁρμονιῶν διάκρισιν, αὐτὸς τοὺς τύπους μόνον ὑπογράφων τῆς πρὸς παιδείαν συντεινούσης ἁρμονίας. οὕτω δὲ καὶ τῷ στρατηγῷ τὸ μὲν τέλος αὐτὸν προσῆκεν ὁρίζειν τὸν ὡς ἀληθῶς πολιτικόν, τίσιν πολεμητέον, ὅτι τοῖς*

3 *δὲ δὴ* m[3]] *δέ πω* m[1]   6 *αὐτῶν*] *ῶ* ir. m[3]   10 *ἀφορίσθαι* m[1], *ασ* ss. m[3] (*ἀφορίσαι* b)   11 *τῶν — νέων* im. m[3]
19 *τισ — γνώσε-* im. m[3]   23 *αλλομένην*, im. *γρ. ἀνιλλομένην* m[3]

ἀδικεῖν ἐγχειροῦσιν, τοὺς δὲ τρόπους τοὺς πολεμικοὺς καὶ τὰς διαφορὰς ἐκείνῳ καταλιπεῖν ὡς εἰδότι, ποῦ καὶ πῶς καὶ διὰ τίνων πολεμητέον. οὕτω καὶ τῷ ἰατρῷ προστάξει
364 μὲν ὁ πολιτικὸς ὑγιάζειν οὓς δέον, μὴ μακρὸν ποιοῦντι τὸν θάνατον, τοὺς δὲ τρόπους τῆς ὑγιάσεως ἐκείνῳ παραδώσει γιγνώσκειν, εἴτε διαίταις τοῦτο ποιεῖν δυνατὸν εἴτε φαρμακείαις εἴτε χειρουργίαις. οὕτω καὶ τῷ ῥήτορι παρακελεύσεται ῥητορεύειν καὶ πείθειν, ὡς τῶν αὐτῶν ὄντων δικαίων καὶ συμφερόντων, τὰ δὲ εἴδη τῶν λόγων οἷς χρώμενος πείθειν δύναται καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς διαφορότητας ἐκείνῳ
f. 33r. καταλείψει διελέσθαι καὶ δρᾶν, εἰ διὰ σεμνῶν λό|γων ἢ διὰ ἠθικῶν ἢ διὰ δεινότητα πλείονα ἐχόντων χρὴ πείθειν τοὺς ἀκούοντας· ἑκάστους γὰρ ἐπάξεται διὰ τῶν οἰκείων. οὕτω δὴ οὖν καὶ περὶ τῶν ἁρμονιῶν μέχρι τῶν τύπων ὁ πολιτικὸς ἐστήξεται τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν, αὐτὴν δὲ τὴν λεπτουργίαν τῶν ἐν αὐταῖς διαφορῶν ἐπιτρέψει τῷ μουσικῷ. διὰ ταῦτ' οὖν ὁ Σωκράτης οὐδ' εἰδέναι φησὶ τὰς ἁρμονίας, οὔτε τίνες θρηνῴδεις οὔτε τίνες συμποτικαί, τοσοῦτον δὲ μόνον ὁρίζειν, ὅτι τὸν παιδεύοντα δεῖ πρὸς ἐκείνην βλέπειν τὴν ἁρμονίαν, ἥτις ἂν ἀπεργάζηται τὸν παιδευόμενον ἐν πάσαις πράξεσιν καὶ πάσαις περιστάσεσιν καὶ πᾶσιν πάθεσιν τεταγμένον, ἐν μὲν τοῖς βιαίοις καὶ ἀκουσίοις ἀνδριζόμενον καὶ μὴ χαλῶντα τὸν τόνον τῆς ζωῆς, ἐν δὲ ταῖς εὐροωτέραις καὶ ἑκουσίοις σωφρονοῦντα καὶ μὴ ἐκμελῆ γιγνόμενον ὑπὸ τῆς παρούσης εὐπραξίας. φιλεῖ γὰρ τὰ μὲν ἀβούλητα τῶν συμπιπτόντων ταπεινοῦν, τὰ δὲ βουλητὰ χαυνοῦν τὰς ψυχάς. εἰ δὲ ⟦μὴ⟧ τὰς ἁρμονίας ἀναινόμενος εἰδέναι διὰ τὸ τῷ πολιτικῷ προσῆκον λέγει τι περὶ ῥυθμῶν, τούτου δήπου τὴν τοῦ Γλαύκωνος αἰτιατέον ἄγνοιαν· τὰς μὲν γὰρ ἁρμο-

3 cf. Pl. III p. 406b 5 ὑγιάσεωσ] ν ss. m3 7 φαρμακίαις b 9 λόγον, corr. b 14 οὕτω] τούτω[l] 18 οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ 19 δεῖ ss. m3 22 μὲν ss. m3 27 possis etiam δὴ

νίας εἰδέναι καὶ τὰ εἴδη τὰ ἐν αὐταῖς, τοὺς δὲ ῥυθμοὺς ἀγνοεῖν ἔφατο, καὶ εἰ καὶ τούτων εἰσί τινες ἐπιτήδειοι πρὸς παιδείαν. ἵν' οὖν ἐνδείξηται καὶ τῆς τούτων δυνάμεως πέρι καὶ μὴ ἀτελὴς ὁ λόγος αὐτῷ καταλειφθῇ περὶ τῆς ὅλης μουσικῆς καὶ τῆς εἰς παιδείαν αὐτῆς συντελείας, βραχέα περὶ τῶν ῥυθμῶν εἰκότως εἶπεν, ἐφιστὰς πῶς ἐστι καὶ ἐν τούτοις παιδευτικὸν | καὶ φέρον εἰς ἀρετήν· εἶτ' εὐθὺς τὸν f. 33v. *πολιτικὸν φυλάττων, ἀλλ' οὐκ εἰς τὸν μουσικὸν μεταπεσεῖν ἐθέλων, καὶ εἰς Δάμωνα τὴν περὶ τῶν ῥυθμῶν ἀποπέμψας θεωρίαν ἓν ἐκ πάντων συλλογίζεται, χρῆναι τὸν παιδευτικὸν εὐλογίας στοχάζεσθαι καὶ εὐαρμοστίας καὶ εὐρυθμίας, τάχα κἀν τούτοις εἰς πᾶσαν βλέπων τὴν ψυχήν. διὰ μὲν γὰρ τῆς εὐλογίας ὁ ἐν ἡμῖν τελειοῦται λόγος, διὰ δὲ τῆς εὐαρμοστίας καὶ εὐρυθμίας τὸ ἄλογον κοσμεῖται· τῆς μὲν ἀπὸ τῶν δυνάμεων αὐτῶν ἀρχομένης (ἁρμόζονται γὰρ ἐκεῖναι πρὸ τῶν ἐνεργειῶν), τῆς δὲ ἐν ταῖς ἐνεργείαις μόνως ἐμφαινομένης· τάττονται γὰρ αἱ κινήσεις διὰ τῶν ῥυθμῶν, διότι καὶ τούτων ἐστὶ τάξις ὁ ῥυθμός, καθ' ὅσον χρόνῳ μετροῦνται καὶ τὸ πρότερόν ἐστιν ἐν αὐταῖς καὶ ὕστερον.*

ε̄ *Τούτων μὲν οὖν ἅδην· τὸ δὲ ἑπόμενον σκοπῶμεν, τίνα εἰδέναι χρὴ κατ' αὐτὸν περὶ μουσικῆς καὶ ποιητικῆς, πῶς ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας καὶ πόσαι τάξεις εἰσὶν μουσικῆς. δόξειεν γὰρ ἂν ὡδὶ μὲν τὴν μουσικὴν συνάπτειν πρὸς τὴν ποιητικήν, ὅταν λέγῃ τὸν ποιητὴν ἐν τῷ τρίποδι καθῆσθαι τῆς Μούσης* [legg. IV p. 719b] *καὶ ὅταν τὴν ἀπὸ Μουσῶν κατοκωχὴν λαβοῦσαν ἁπαλὴν καὶ ἄβατον ψυχὴν ἀνεγείρειν καὶ ἐκβακχεύειν κατά τε ᾠδὰς καὶ τὴν ἄλλην ποίησιν* [Phaedr. p. 245a], *ὡδὶ δὲ διϊστάνειν αὐτὰς ἀλλήλων, ὥσπερ ὅταν τοὺς βίους διορίζων τὸν μὲν μουσικὸν εἰς τὸν πρῶτον φέ-*

4 *καταληφθῆι*, corr. b 6 nempe *ἔστι* ⟨*τι*⟩ 9 *ἐθέλων εἰσ δάμωνα καὶ τὴν π.* | *ἀποπέμψασθαι* 10 *χρῆναι* b] *χρῆν* 15 *ἐκεῖναι*] *ἐκείνην*

ρων κατατάττῃ, καθάπερ καὶ πάντα τὸν φιλόκαλον, τὸν δὲ ποιητικὸν εἰς τὸν ἕκτον, καθάπερ καὶ πάντα τὸν μιμητικόν f. 34r. [Phaedr. p. 248d]. *ἔοικεν | δὴ οὖν πολλὰ τῆς μουσικῆς εἴδη θεασάμενος πᾶν μὲν τὸ ποιητικὸν γένος ὑπὸ τὴν μουσικὴν ἀναπέμπειν, οὐ πᾶν δὲ τὸ μουσικὸν εἰς τὴν ποιητικὴν κατακλείειν. τίνα οὖν μουσικὴν ἂν φαίη ποιητικήν, ἄξιον ἡμᾶς λέγειν διορισαμένους πρῶτον τὰ εἴδη πάντα τῆς μουσικῆς. λέγομεν οὖν καὶ τὴν φιλοσοφίαν αὐτὴν μεγίστην* ᾱ *εἶναι μουσικήν, ὥσπερ καὶ ἐρωτικὴν εἰ βούλει φάναι τὴν ἐρωτικωτάτην ἁρμοσαμένην οὐ λύραν, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ψυχὴν τὴν ἀρίστην ἁρμονίαν, δι' ἣν ἡ ψυχὴ τά τε ἀνθρώπινα πάντα δυνατὸν κοσμεῖν καὶ τὰ θεῖα τελέως ὑμνῳδεῖν, αὐτὸν μιμουμένη τὸν μουσηγέτην, ὃς ὑμνεῖ μὲν τὸν πατέρα ταῖς νοεραῖς ᾠδαῖς, συνέχει δὲ τὸν ὅλον κόσμον τοῖς ἀλύτοις δεσμοῖς ὁμοπολῶν πάντα, καθάπερ ὁ ἐν τῷ Κρατύλῳ λέγει Σωκράτης* [p. 405c]. *διὸ καὶ τὴν ἔνθεον μουσικὴν παρὰ τῷ φιλοσόφῳ πρώτως ἂν εἶναι φαίη (καὶ γὰρ ὁ φιλόσοφος ἐνθουσιάζων λέληθε τοὺς πολλούς) καὶ τὰ τῆς παιδευτικῆς ἀγαθὰ μουσικῆς μειζόνως καὶ πάντα ἁπλῶς, εἰς ἃ βλέποντες ἡγούμεθα τὴν μουσικὴν εἶναι σπουδῆς ἅπασιν ἀξίαν. καὶ ὅ γε τῶν μουσικῶν ἀκρότατος οὗτός ἐστιν, ὁ αὐτὸς ὢν ὡς εἴρηται τῷ ὡς ἀληθῶς φιλοσόφῳ, μηδενὶ τῶν κατὰ μουσικὴν ἀγαθῶν ἐλλείπων. λέγει δὲ καὶ τὴν ἐκ Μουσῶν κατο-* β̄ *κωχὴν μουσικὴν τρόπον ἄλλον ὡς ἐξορμῶσαν καὶ κινοῦσαν εἰς τὴν ἔνθεον ποιητικὴν τὰς ψυχάς· ὃς γὰρ ἄν, φησίν, ἄνευ Μουσῶν μανίας ἐπὶ ποιητικῆς θύρας ἀφίκηται, καὶ αὐτὸς ἀτελὴς ἐστι ποιητὴς καὶ ἡ ποίησις* f. 34v. *αὐτοῦ ὑπὸ τῆς | τῶν μαινομένων ἡ τοῦ σωφρονοῦντος ἠφανίσθη* [Phaedr. p. 245a]· *κἀνταῦθα τὸ μουσικὸν*

1 *καθάπερ* im. m3 8 cf. Pl. Phaed. 61a 10 cf. Pl. Lach. 188d 12 an *δύναται?* 14 *ᾠδαῖσ* 17 cf. Pl. Phaedr. 244a. 249d 26 *μανίας* Pl. (qui *μανίας Μουσῶν*): *λαλιᾶς* (*λα* ex?) 27 *ποιητικὰς* Pl. | *ἡ* post *καὶ* ss. m3 28 *ἡ*] *ἢ* (item Pl. T, *η* Pl. B)

εἰς ταὐτὸν ἥκει καὶ τὸ ποιητικόν, τῆς ἐνθέου μουσικῆς τὸν ἔνθεον ἀποτελούσης ποιητήν· οὐ γὰρ εἰς ἄλλο τί φησιν τὸν ἐκ Μουσῶν κάτοχον ἐνθεάζειν ἢ εἰς τὸ ποιητὴν γενέσθαι, τῶν μὲν ἔμπροσθεν γεγονότων ἔργων ἀγαθῶν ὑμνῳδόν, εἰς ζῆλον δὲ ἀνεγείροντα παιδείας διὰ τούτων τοὺς ἐπιγινομένους. ὅπου δὴ καὶ τὸ ἔργον μάλιστα τῆς ποιητικῆς ὅσον ἐστὶν εἰς παιδείαν ἀνῆκον ἐξέφηνεν καὶ οἷον, καὶ ὡς οὐ νομοθετικόν ἐστιν, ἀλλ' ὄντως τρίτον ἀπὸ τῆς ἀληθείας, διὰ τῶν εἰς τοὺς ἀγαθοὺς γεγονότας ἐγκωμίων παιδεῦον τοὺς ζηλοῦντας τὰ τῶν ἀγαθῶν ἐπιτηδεύματα. καὶ γὰρ καὶ οὗτός ἐστιν παιδείας τις τρόπος τοῖς ἀρχαίοις μάλιστα συνήθης, διὰ δή τινα πεῖραν τῶν κατ' ἀρετὴν ζησάντων ὁδηγεῖν ἄλλους κατὰ τὴν ἐκείνων μίμησιν εἰς ἀρετήν· οἷον δηλοῖ καὶ ἐκεῖνος ὁ παρὰ τῷ ποιητῇ λέγων οὕτω·

Καὶ τῶν πρόσθεν ἐπευθόμεθα κλέα ἀνδρῶν [*I* 524].

καί·

Οὐχ ὁράᾳς οἷον κλέος ἔλλαβε δῖος Ὀρέστης,
πάντας ἐπ' ἀνθρώπους [*α* 298 sq.].

καί·

Οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι·
κάρτιστοι μὲν ἔσαν [*Α* 262. 267].

ἕκαστα γὰρ τῶν τοιούτων παιδεύει μέν, ἀλλὰ διὰ παραδειγμάτων· νομοθέτου δὲ οὐχ οὗτος ὁ τρόπος, ἀλλὰ τίς ὁ τῷ ὄντι λέγειν ἀγαθός, καὶ πῶς ἂν ὁ παιδευόμενος γένοιτο τοιοῦτος, καὶ ἡ παιδεία ὑπὸ καθολικῶν οὐχὶ μερικῶν παρα-
γ̄ *δειγμάτων. λέγει δὲ ἄρα καὶ τὸ τρίτον μουσικῆς εἶδος, οὐκέτι τοῦτο καθάπερ τὸ προρρηθὲν ἐν|θεαστικόν, ἀναγω-* f. 35r.
γὸν δὲ ὅμως ἀπὸ τῶν φαινομένων ἁρμονιῶν εἰς τὸ ἀφανὲς

2 *τὸν* b] *τῶν* 7 *ἐξέφη*^{ι}*νεν* 12 *διὰ δή*] uterque acc. et *δ* alt. ir. m^3 13 *ἢ οὐκ ἀίεις οἷον* Hom. 21 *γάρ πω*] ʹ ir. m^3, *πω* ss. m^3 | *κάρτιστοι* ex *κράτιστοι* m^3 26 *ὑπὸ*] *τύπου* (*δή που* b) 27 an *καί τι τρίτον*?

τῆς θείας ἁρμονίας κάλλος· φιλόκαλος γὰρ καὶ ὁ τοιοῦτος
365 *μουσικός, ὥσπερ καὶ ὁ ἐρωτικός, εἰ καὶ ὃ μὲν δι' ὄψεως, ὃ δὲ δι' ἀκοῆς ἀναμιμνήσκεται τοῦ καλοῦ. τοῦτον δ' οὖν καὶ ἐν τῷ πρώτῳ βίῳ συνηρίθμησε τῷ ἐρωτικῷ καὶ τρεῖς ἐποίησεν τοὺς τὸν ἀναγωγὸν καὶ ἐπιστρεπτικὸν ἑλομένους βίον ἀπὸ τῶν τελευταίων εἰς τὰ πρῶτα πάλιν, ὅθεν δεῦρο κατεληλύθασιν, τὸν φιλόσοφον, τὸν ἐρωτικόν, τὸν μουσικόν, τὸν μὲν περὶ τὶ καλὸν ἐνεργοῦντα τὸ ἐν ἁρμονίαις καὶ ῥυθμοῖς καὶ ἀπὸ τούτου πρὸς τὰς ἀφανεῖς ἁρμονίας ἀνιόντα καὶ ῥυθμοὺς ἐκείνους οὐκέτι δι' ἀκοῆς ὄντας γνωστούς, ἀλλὰ τῷ τῆς διανοίας λογισμῷ καταφανεῖς, τὸν δὲ περὶ πᾶν τὸ ἐν αἰσθήσει καλόν, ἀναμνηστικὸν ὄντα κάλλους ἁπλῶς, ἀλλ' οὐ τινός, τὸν δὲ ἀπὸ πάντων τῶν αἰσθητῶν εἰδῶν εἰς τὴν θέαν τῶν νοητῶν, ὧν εἰκόνες τὰ αἰσθητὰ ταῦτα, στελλόμενον καὶ προειληφότα τό τε τοῦ μουσικοῦ καὶ τὸ τοῦ ἐρωτικοῦ τέλος. τὸ γὰρ τὶ καλὸν πάντως δήπου καὶ καλόν ἐστιν καὶ τὸ τὶ εἶδος πάντως καὶ εἶδος· ὁ τοίνυν παντὸς εἴδους θεατὴς οἶδεν ἄμφω,¦ καὶ τὸ ἁπλῶς μὲν καλόν, τὶ δὲ εἶδος, καὶ τὸ τὶ καλόν· ὥστ' εἴη ἂν ὁ τοιοῦτος μουσικὸς τῷ φιλοσόφῳ σύστοιχος. λέγει δὴ οὖν καὶ ⟨δ̄⟩ ἄλλην ἐπὶ ταύταις μουσικήν, τὴν παιδευτικὴν τῶν ἠθῶν διά τε ἁρμονιῶν τῶν εἰς ἀρετὴν καὶ ῥυθμῶν, ἀνευρίσκουσαν τίνες μὲν ἁρμονίαι καὶ ῥυθμοὶ παιδεύειν δύνανται*
f. 35 v. | *τὰ πάθη τῶν ψυχῶν καὶ πλάττειν ἤθεσι βελτίστοις ἐν πάσαις πράξεσι καὶ περιστάσεσιν, τίνες δὲ ἐναντίοι τούτοις ἐκμελεῖς αὐτὰς ἀποτελοῦσιν ἐπιτείνουσαι ἢ χαλῶσαι καὶ εἰς ἀναρμοστίαν ἄγουσαι καὶ ἀρρυθμίαν. καὶ ταύτην εἴποις ἂν εἶναι τὴν παιδευτικὴν μουσικὴν ὑπὸ τῷ πολιτικῷ τεταγμένην τῇ γυμναστικῇ σύστοιχον, εἰς ἣν ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης*

10 *ῥυθμοὺς* ex *ῥυθμοῦ* m^2 12 fort. post *καλόν* excidit *στρεφόμενον* vel sim. 22 an *ἀρετὴν ⟨ἀγουσῶν⟩*? 27 *ἀρυθμίαν* 28 *τῶν πολιτικῶν* 29 cf. Pl. II 376^e

βλέπων τοὺς περὶ ἁρμονιῶν καὶ ῥυθμῶν κεκίνηκεν λόγους, ὥσπερ εἰς τὴν πρὸ ταύτης, ἡνίκα τὰς ἐπιστήμας ζητῶν τὰς ἐχούσας τι πρὸς τὴν ἀλήθειαν ὁλκὸν ἀξιοῖ καὶ τὴν ἁρμονίαν μὴ τὴν αἰσθητὴν ἀσπάζεσθαι ταύτην, ἀλλ' εἰς τοὺς καθολικοὺς ἀνάγειν λόγους, μεθιστᾶσαν τὸν νοῦν ἡμῶν εἰς τὰ νοητὰ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν. Τοσούτων τοίνυν ὄντων τῶν παρ' αὐτῷ μουσικῶν ἤδη φανερόν, ὅπως τὴν ποιητικὴν ὑπὸ τὴν μουσικὴν τακτέον, εἴτε τὴν ἔνθεον εἴτε τὴν μὴ τοιαύτην, καὶ τίνος διοριστέον, ὅτι τῆς ἀναγομένης. ταύτην γὰρ εἶχεν ὁ πρώτιστος βίος, καὶ ταύτην διώριζεν τῆς ποιητικῆς ὡς μιμητικῆς, οὐκ ἐθέλουσαν μιμητικῶς ζῆν, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν μιμητῶν ἀναρπάζειν ἑαυτὴν εἰς τὰ παραδείγματα τῶν ἁρμονιῶν τῶν τῇδε καὶ ῥυθμῶν.

ς *Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ταῦτα διώρισται, μηδὲ ἐκεῖνα παραλείπωμεν ἀδιόριστα τούτοις ἑπομένως, τίνας ἁρμονίας ἐγκρίνει δεῖν τὸν ποιητὴν παραλαμβάνειν εἰς τὴν τῶν νέων παιδείαν, καὶ τίνας αὐτὸν ῥυθμοὺς προσαναγκάζει ζηλοῦν, τὴν πασῶν μὲν ἁρμονιῶν πάντων δὲ ῥυθμῶν ἐπιτήδευσιν ἐκτρεπόμενος ὡς ποικιλίας ἀμούσου πρόξενον γιγνομένην τοῖς ἤθεσιν | τῶν παιδευομένων. δοκεῖ γοῦν δι' ἃς εἴπομεν* f. 36 r. *αἰτίας ἄλλοις ἐπιτρέπων τὴν τούτων ἐπίκρισιν μετεώρους ἡμᾶς ἀφεῖναι διψῶντας ἀκοῦσαι, τί ποτέ ἐστι τὸ τῷ Σωκράτει περὶ τούτων δοκοῦν, ὅς ἐστιν τῶν μουσικῶν ἀκρότατος· ὥσπερ οἶμαι καὶ αὐτὸς ὁμολογεῖ, φιλοσοφίαν μὲν εἶναι λέγων τὴν μεγίστην μουσικήν, ἑαυτὸν δὲ μηδὲν ἀπολελοιπέναι ταύτης ἐν παντὶ τῷ βίῳ, καὶ ταῦτα διατεινόμενος ὁ εἰρωνικὸς ἐκεῖνος καὶ μηδὲν εἰδέναι λέγων πρὸ τῆς τελευταίας ἡμέρας. Τίνα οὖν αὐτῷ δοκεῖ περί τε ἁρμονίας καὶ ῥυθμοῦ τῶν εἰς παιδείαν φερόντων, ἐν οἷς καὶ τοὺς ποιητὰς ἀναγκάζει ποιεῖν, ὅσα προσᾴσονται τοῖς νέοις καὶ*

1 cf. Pl. VII 530[e] sqq. 5 *ἀναγωγὸν* Wendl. 10 *τὴν ποιητικὴν ὡς μιμητικην* 14 cf. Arist. Quint. II 6 16 *τῶν* ss. m[3] 17 *δηλοῦν* 19 *ἐκτρεπομένους* 24 cf. p. 57, 7 29 an *συμφερόντων*?

οἷς μόνοις δώσειν χορόν φησιν, ἀλλ' οὐχὶ τοῖς παντοίων ἠθῶν μιμηταῖς; τοὺς μὲν οὖν ῥυθμούς, ἐξ ὧν καὶ Δάμωνος ἀκοῦσαι λέγει καὶ ἀποδέχεται τοῦ λόγου, δῆλός ἐστιν τῶν μὲν συνθέτων τὸν ἐνόπλιον ἀποδεχόμενος, ὅς ἐστιν ἔκ τε ἰάμβου καὶ δακτύλου καὶ τῆς παριαμβίδος· τοῦτον γὰρ ἀνδρικὸν ἦθος ἐμποιεῖν καὶ παρατεταγμένον πρὸς πάσας τὰς ἀναγκαίας καὶ ἀκουσίους πράξεις· τῶν δὲ ἁπλῶν τὸν ἡρῷον δάκτυλον, περὶ οὗ καὶ λόγων φησὶν ἀκοῦσαι Δάμωνος καὶ δάκτυλόν γε καὶ ἡρῷον διακοσμοῦντος, ἐνδεικνύμενος ὡς ἄρα τὸν τοιοῦτον ῥυθμὸν ἡγεῖται κοσμιότητος εἶναι ποιητικὸν καὶ ὁμαλότητος καὶ τῶν τοιούτων ἀγαθῶν. ἐκ δὲ ἀμφοτέρων ἀποτελεῖσθαι τὴν ψυχὴν ἅμα μὲν εὐκίνητον ἅμα δὲ ἠρεμαίαν· ταῦτα δὲ ἄμφω καλῶς ἀλλήλοις συγκραθέντα
f. 36v. *παιδείαν | τὴν ὡς ἀληθῶς ἐντιθέναι. δεῖν γὰρ καὶ ἐν τῷ Πολιτικῷ* [p. 309ᵇ] *φησιν μήτε τὸ εὐκίνητον μόνον αἱρεῖσθαι τῶν ἠθῶν, ὀξύρροπον καθ' αὑτὸ καὶ ἄστατον ὄν, μήτε τὸ ἠρεμαῖον ἀργὸν καὶ ἀδρανὲς ὑπάρχον θατέρου χωριζόμενον. ἄμφω τοίνυν οἱ ῥυθμοὶ την ἀμφοτέρων μετριότητα προξενοῦσιν ἀλλήλοις συμπλεκόμενοι. τὰς δὲ αὖ ἁρμονίας ἤδη μέν τινες τῶν θρηνοποιῶν καὶ συμποτικῶν, ὧν αἳ μὲν τὸ φιλήδονον χαλῶσιν, αἳ δὲ τὸ φιλόλυπον συντείνουσιν, τούτων δ' οὖν ἐκβεβλημένων ἀξιοῦσιν τὰς λοιπάς, ὧν Δάμων ἐδίδασκεν, τήν τε Φρύγιον καὶ τὴν Δώριον αὐτὸν ὡς παιδευτικὰς παραδέχεσθαι· καὶ διαμφισβητοῦσι πρὸς ἀλλήλους, οἳ μὲν τὴν Φρύγιον εἰρηνικήν, τὴν δὲ Δώριον λέγοντες εἶναι κατ' αὐτὸν πολεμικὴν* ⟦*εἶναι*⟧, *οἳ δὲ ἀνάπαλιν, τὴν μὲν Φρύγιον ὡς ἐκστατικὴν εἶναι πολεμικήν, τὴν δὲ Δώριον καταστηματικὴν καὶ εἰρηνικήν. ἡμεῖς δὲ εὑρόντες ἐν Λάχητι* [p. 188ᵈ] *λέγοντα σαφῶς αὐτὸν τὸν ἀγαθὸν*

4 *ὅσ* post ins. m² 16 post *ἄστατον* extat *καθαυτὸ* (exp. m³?) 20 sive *θρηνητικῶν* sive *θρηνωδῶν* verum puto
21 post *χαλῶσιν* extat *ἀι δὲ το φι'λήδονοὶ χάλωσιν'* 22 cf. Ar. pol. 1340ᵃ 38 24 *παιδευτικὸν* 26 *κατὰ ταυτὸν* | *εἶναι* del. b

ἄνδρα εἶναι καὶ ὄντως πεπαιδευμένον τὸν ἁρμοσάμενον ⟨οὐ⟩ λύραν οὐδὲ ὄργανα παιδείας, ἀλλ' αὐτὸν τὴν αὑτοῦ ψυχήν, οὐ φρυγιστὶ οὐδὲ αὖ ἰαστὶ ἢ λυδιστί, ἀλλὰ δωριστί, ἥπερ μόνη ἐστὶν ἁρμονία Ἑλληνική, ταύτην μὲν αὐτὸν ἡγούμεθα μόνην οἴεσθαι τῶν ἁρμονιῶν ἐν παιδείᾳ ἐξαρκεῖν, τὴν δὲ φρυγιστὶ πρὸς ἱερὰ καὶ ἐνθεασμοὺς ἐπιτηδείαν ὑπάρχειν (ὡς καὶ τοῦτο ἐν Μίνωϊ λέγει [p. 318ᵇ] *σαφῶς, τὰ Ὀλύμπου μέλη μόνα τοὺς εἰς κατοκωχὴν πεφυκότας κινεῖν ἐξιστάντα, πρὸς δὲ παιδείαν μὴ συντελεῖν)· τῶν δὲ ῥυθμῶν* | 9 *τὸν μὲν ἐνόπλιον οὐκ εἰς τὸ παιδεύειν νέων ψυχάς, ἀλλ'* f. 37 r. *εἰς τὸ ἐξορμᾶν εἰς τὰς πολεμικὰς πράξεις παρέχεσθαι χρείαν ὑπειληφέναι, καὶ τὸ ὄνομα λαβεῖν ἐντεῦθεν τὸν ῥυθμόν· μόνον δὲ τὸν δάκτυλον καὶ ἡρῷον ἁρμόττειν παιδευομένοις καὶ ὅλως τὸν τῇ ἰσότητι κεκοσμημένον. διό μοι δοκεῖ καὶ οὕτω εἰπεῖν Δάμωνος ἀκοῦσαι τοῦτον διακοσμοῦντος τὸν ῥυθμόν, ὡς εἰς κατακόσμησιν ὡς ἀληθῶς συντελοῦντα τῆς* **366** *ζωῆς καὶ παιδευτικόν. μίαν οὖν ἁρμονίαν τὴν Δώριον καὶ ῥυθμὸν ἕνα τὸν δακτυλικὸν αὐτὸν ἐγκρίνειν ἡμῖν λεκτέον τοῖς παιδεύειν μέλλουσι ποιηταῖς ἐμπρέπειν· καὶ γάρ ἐστι τούτοις κοινωνία κατὰ τὸν τῆς ἰσότητος λόγον. καὶ γὰρ ὥσπερ ⟨ὁ⟩ δακτυλικὸς ῥυθμὸς ἐν τῷ ἴσῳ συνίσταται τῆς ἄρσεως καὶ θέσεως, οὕτω καὶ ἡ Δώριος ἁρμονία τὸν ἴσον ἐφ' ἑκάτερα τοῦ τόνου λόγον ἁρμόζει· δύο γὰρ τετράχορδα διοριζόμενα τόνῳ μελῳδεῖται κατ' αὐτήν. ἐμπρέπει δὲ ὁ τῆς ἰσότητος λόγος ταῖς τῶν ἀλόγων εἰδῶν ἀρεταῖς, τὰς ὑπερβολὰς καὶ τὰς ἐνδείας ἀφελών, αἳ δὴ τῆς τοῦ ἀνίσου μερίδος εἰσίν. ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω δεικνύντα, τίνας ἁρμονίας ἐκλέγεται καὶ τίνας ῥυθμοὺς εἰς ποίησιν παιδευτικήν. ὅτι*

6 *ἐπιτηδείαν* ex *ἐπιτήδειον* (vel -*δευμα*) m³ 9 cf. Arist. Quint. II 15 | *δὲ* ir. m³ 10 *ψυχὰς* ex *ψυχῶν* m³ 14 *ὅλοισ,* corr. b | *δοκεῖν* 15 *τοῦτο,* corr. b 19 *μέλουσι* 26 *αἳ* (acc. et spir. a m³?) *δὴ* (*η* ir. m³) 27 *δεικνύντα*] *ῦ* ss. et *ν* ex *υ* fecit m¹, ´ ex ˜ fecit m³

δὲ ὥσπερ ἐν τῇ μιμήσει τὴν ποικιλίαν ἀπεσκευάζετο καὶ διὰ τοῦτο τὴν τοιαύτην ποιητικὴν ἐξέπεμπεν, οὕτω καὶ ἐν ταῖς ἁρμονίαις καὶ τοῖς ῥυθμοῖς τὰς παντοδαπὰς αὐτῶν ἕξεις, αἳ δὴ χειροῦνται τὰς τῶν πολλῶν ἀκοάς, ἐκτρέπεται,
f. 87 v. *δηλοῖ* [p. 399ᶜ] *καὶ τῶν ὀργάνων ἀτιμάζων τὰ καλού|μενα παναρμόνια καὶ τοὺς τριγώνους καὶ αὐτὸν τὸν αὐλόν, ἐοικότα τοῖς παναρμονίοις διὰ τὸ πλῆθος τῶν τρυπημάτων, οἷς τὸ ὄνομα γέγονεν ἐκ τοῦ παντοίας ἁρμονίας εἶναι δυνατὸν ἐπιδείκνυσθαι δι' αὐτῶν. ὡς οὖν συντόμως εἰπεῖν, πανταχοῦ δεῖ τὸν παρ' αὐτῷ ποιητὴν εἰς δύο ταῦτα βλέπειν καὶ ἐν ταῖς μιμήσεσιν καὶ ἐν ταῖς ἁρμονίαις καὶ ἐν τοῖς ῥυθμοῖς, τὸ καλὸν καὶ τὸ ἁπλοῦν, ὧν τὸ μέν ἐστι νοερὸν τὸ δὲ θεῖον· καὶ εἰκότως. δεῖν γὰρ ὁμοιωθῆναι τούτοις τὴν ψυχὴν πρὸ αὐτῆς οὖσιν· καὶ γὰρ μετ' αὐτὴν σῶμα καὶ ὕλη, αὕτη μὲν αἶσχος οὖσα, τὸ δὲ σῶμα σύνθετον.*

Τούτων οὖν ἡμῖν συμπερανθέντων ἴδωμεν, τίνα ποτέ ξ
ἐστιν, ἃ τοῖς καθ' ἑαυτὸν ἐπιτιμᾷ ποιηταῖς καὶ δι' ἅ φησιν αὐτοὺς ἀποπίπτειν τῆς ἀληθοῦς μουσικῆς. τὸ γὰρ μὴ ἄν ποτε τὰς Μούσας αὐτὰς ἐξαμαρτεῖν ἅπερ οὗτοι πλημμελοῦσιν ἐκβαίνοντας αὐτοὺς δείκνυσι τὴν τῷ ὄντι μουσικὴν καὶ φερομένους εἰς τὴν τὸν πολὺν ὄχλον ἀρέσκουσαν. ἔστι δὴ οὖν τούτων, ὧν φησι τοὺς καθ' ἑαυτὸν ποιητὰς πλημμελεῖν, ἓν μὲν τὸ τοὺς λόγους καὶ τὰς ἁρμονίας καὶ ῥυθμοὺς μὴ ποιεῖν οἰκείους τοῖς εἴδεσι τῆς ζωῆς ἃ μιμοῦνται, περιάπτοντας γυναιξὶν μὲν ἀνδρικοὺς λόγους, ἀνδράσι δὲ γυναικῶν καὶ οὐδὲ τούτων σπουδαίων· τοῦτο γὰρ οὐκ ἔστιν μιμήσεως ὀρθῆς, ὥσπερ οὐδὲ τὸ δειλοῖς ῥυθμοὺς ἀνδρείων ἢ ἀνάπαλιν διανέμειν. ἕτερον δὲ τὸ συγχεῖν τὰς ἁρμονίας καὶ τοὺς ῥυθμοὺς πρὸς τὰ εἴδη τῶν λόγων καὶ τὰ ἀσύγκλωστα

15 *αὕτη* b] *αὐτῆι* 19 post *οὗτοι* est *τὴ*, exp. m³ 21 *τὸν* ss. m³ 24 *τῆς ζωῆς*] *τοῖσ ζώοισ* 28 cf. etiam rep. II 397ᵇ 398ᵈ

συγκλώθειν, οἷον λόγοις θρηνη|τικοῖς ἁρμονίαν Δώριον f. 38r *ἐπιφέρειν, καὶ ἀνδρικοῖς Λύδιον γοερὰν οὖσαν. δεῖν γὰρ ἕπεσθαι τῷ μὲν λόγῳ τὴν ἁρμονίαν, τῇ δὲ ἁρμονίᾳ τὸν ῥυθμόν· καὶ εἰ μὲν ἀνδρικὸς ὁ λόγος, καὶ τὰ λοιπὰ εἶναι τοιαῦτα πάντως, εἰ δὲ θρηνώδης, κἀκεῖνα τῆς ὁμοίας εἶναι δυνάμεως. καὶ ἔοικεν διὰ τούτου ⟦καὶ ταῦτα⟧ κἀκεῖνο διδάσκειν, ὡς ἄρα τῶν ἁρμονιῶν κατὰ τὰ εἴδη διῃρημένων τῆς ζωῆς οἱ ποιηταὶ χρώμενοι πάσαις ἐπὶ πάντων ἀτάκτως δόξαν παρεῖχον, ὡς ἄρα μὴ οὔσης ἐν ταῖς ἁρμονίαις τοιαύτης διαφορᾶς, ἀλλὰ ἁπασῶν εἰς πᾶν ἦθος ἐναρμόζεσθαι δυναμένων· ὡς θρηνεῖν μὲν ἰαστὶ τυχόν, ἐν δὲ συμποσίοις διαγίγνεσθαι μιξολυδιστί. καὶ εἵλοντο λέγειν τινὲς καὶ ταῦτα συγχωροῦντες εἶναι καὶ λόγων καὶ ῥυθμῶν διαφοράς, καὶ μὴ ἂν τὸν τοῦ ἀνδρικοῦ λόγον ἁρμόσαι τῷ δειλῷ, μηδὲ τὸν ἀνδρικὸν ῥυθμὸν γενέσθαι ἂν ἐμπρέποντα δειλῷ. γελοῖον γὰρ τῶν ἄκρων ταύτῃ διωρισμένων τὴν ἁρμονίαν μὴ κατὰ ταῦτα διῃρῆσθαι καὶ ἄλλην ἄλλοις ἤθεσιν ἐμπρέπειν. τοῦτο μὲν οὖν ὅπερ ἔφην, τὸ πάντα συγχεῖν, ἔοικεν τοῦτο τοῖς ποιηταῖς ἐπιτιμᾶν. τὸ δὲ πρότερον, τὸ τοῖς ὑποκειμένοις ἤθεσι καὶ εἴδεσι τῆς ζωῆς μὴ παρέχεσθαι συνᾴδοντας τοὺς λόγους καὶ τὰς ἁρμονίας καὶ τοὺς ῥυθμούς, εἰ καὶ ἀλλήλοις εἴη ταῦτα μὴ ὡς ἔτυχεν συγκεκλωσμένα, διδάσκοντος ἡμᾶς ἐστιν τὴν πάντων τούτων χρείαν καὶ σύνταξιν εἰς τὰ πράγματα δεῖν ἀναφέρειν. τὰς γὰρ ἐννοίας ἐκείνοις ἕπεσθαι δεῖν, αἳ προηγουμένην ἐν τοῖς λόγοις ἔχουσι δύναμιν· | οἷς* f. 38v *ἕπεσθαι προσήκει τὰς ἁρμονίας, ὡς ταύταις τοὺς ῥυθμούς.*

Εἰ δὲ ταῦτα ἀληθῶς ἐν Νόμοις [II p. 669b sqq.] *εἰρημένα πεφωράκαμεν, δῆλον δήπουθεν, ὅτι τὸν τοῖς ὅροις τούτοις χρώμενον τῆς ποιητικῆς καὶ διορίζοντα τὰ μέτρα*

6 *καὶ ταῦτα* ss. m² 8 *ἀτάκτων* 12 an *διάγεσθαι*? | requiritur ⟨δ⟩ *καὶ εἵ. λ. τινές, καὶ τ. σ.* 17 possis *κατὰ ταὐτὰ* 18 *τοῦτο* alterum non sanum; possis ⟨*διὰ*⟩ *τοῦτο* aut *οὕτω* 25 *οἷς* sc. *λόγοις*

πάντων τούτων, λόγων ἁρμονιῶν ῥυθμῶν, καὶ μάλιστα ἂν θείμεθα κριτὴν ποιητῶν ἄριστον εἶναι, καὶ οὐχ ὥσπερ ἔδοξέν τισιν κίβδηλον ἐκ τῶν ἐν Τιμαίῳ [p. 21c] περὶ τῶν Σόλωνος ποιημάτων λόγων, οὓς εἰς Κριτίαν ἀνέπεμψεν τὸν πρεσβύτερον, ὃν ἔδει περὶ ἀνδρὸς προσήκοντος αὐτῷ λέγοντα τὰ αἰσιώτερα λέγειν· πρὸς τῷ καὶ τὸν ἔπαινον ἐστοχάσθαι τῆς Σόλωνος περὶ τὴν ποίησιν τῶν τε ὀνομάτων ἕνεκα καὶ τῶν νοημάτων ἐξουσίας. τὸ γὰρ ἐλευθεριώτατον εἶναι τῶν ποιητῶν τὴν ἐν τούτοις ἄδειαν δηλοῖ, μήτε ὀνομάτων ὥρας φροντίζουσαν, οἵαν οἱ πολλοὶ περὶ πλείονος ἄγοντες βοστρυχίζουσι τοὺς στίχους, μήτε νοημάτων πέρι τῆς ποικιλίας, οἵας ἀντεχόμενοί τινες τὸ ἦθος ἀμβλύνουσιν τὸ ἀνηγμένον εἰς ἀρετήν. ὥστε ἐμοὶ δοκεῖ καὶ τοῦτο πρέπον ὄνομα τῇ ἰδιότητι τῶν Σόλωνος ποιημάτων εἰς αὐτὸν ἀπορρῖψαι, κἂν ᾖ Κριτίας ὁ κριτής.

Ἀλλὰ τούτων ἱκανῶν ὄντων εἰς ταύτην τὴν ζήτησιν η̅ ἕπεται λέγειν ἡμᾶς, τίς ὁ κατὰ Πλάτωνα ποιητὴς ἄριστος ἂν εἴη, καὶ τίνα μὲν αὐτὸν εἰδοποιεῖ πραγματικά, τίνα δὲ λεκτικὰ καθήκοντα. χρὴ μὲν οὖν τὴν ὡς ἀληθῶς ἐπαινετὴν παρ' αὐτῷ ποιητικήν, εἴτε περὶ θεῶν εἴτε περὶ δαιμόνων λέγοι, πρὸς ἐκείνους ὁρᾶν τοὺς τύπους, οὓς αὐτὸς f. 89r. εἶπεν, ὑμνῳδὸν οὖσαν αὐτῶν ὡς ἀγαθοποιῶν μό|νως, ὡς ἀμεταβλήτων ταῖς τε οὐσίαις καὶ ταῖς δυνάμεσι καὶ ταῖς ἐνεργείαις, ὡς ἀλήθειαν συμφυᾶ ταῖς ἑνώσεσιν ἀεὶ τὴν αὐτὴν ἐχόντων· κἂν πλάττῃ τινὰς περὶ αὐτῶν μύθους, ὥσπερ οὖν δεῖ πλάττειν (πάντως γὰρ τὸ μυθολογικὸν καὶ Πλάτων ἀποδίδωσιν τοῖς ποιηταῖς· τὸν γὰρ ποιητήν φησιν [Phaed. p. 61b], εἴπερ μέλλοι ποιητὴς εἶναι, χρὴ ποιεῖν μύθους ἀλλ' οὐ λόγους), ὁμοίους πλάττειν τοῖς ὑποκειμένοις, ἀλλὰ μὴ διὰ τῶν ἀνομοίων ἐθέλειν αὐτὰ κρύπτειν· λαμβά-

3 ἐκ τῶν] ῆ (η ir.) τὸν   8 ἐλευθερώτατον, corr. b
11 τύχουσ (στοίχους b)   16 ὄντων dedi pro τῶν quod ss. m³
17 ἡμᾶσ (α ex ι)] ἡμῖν b

νειν δὲ ἀπὸ μὲν τῶν φυσικῶν ὀνομάτων ὅσα κατὰ φύσιν, οἷον γάμους καὶ τόκους καὶ ἐκτροφὰς τῶν γεννηθέντων καὶ συστάσεις κατὰ φύσιν γενομένας, ἀλλ' οὐ τερατώδεις· ἀπὸ δὲ τῶν ἠθικῶν τὰ ἔνθεσμα καὶ ἄξια τῶν ἀεὶ τῷ καλῷ καὶ τῷ ἀγαθῷ κεκοσμημένων, οἷον νόμον καὶ δίκην καὶ παίδων εἰς πατέρας τιμὰς καὶ πατέρων εἰς παῖδας παραδόσεις τῆς 367 ἀρχῆς. ταῦτα γὰρ ἂν εἴη πρέποντα παραπετάσματα τῶν θείων νοημάτων ἀπὸ τῶν μετ' αὐτοὺς ἑλκόμενα πραγμάτων ἐπ' αὐτούς. εἰ δὲ περὶ ἡρώων ἢ ἀνθρώπων λέγοι, χωρὶς ἁπάσης κρύψεως τὰ μὲν περὶ ἡρώων προσήκοντα τοῖς ἥρωσι ποιεῖν, ἀπάθειαν αὐτοῖς ἀπονέμοντα τὴν ἡμιθέοις πρέπουσαν, τὰ δὲ περὶ ἀνθρώπων εἰς ἔπαινον τείνοντα τῶν ἀγαθῶν ἀεί, καὶ κοσμοῦσαν λόγοις τὰ ἐκείνων ἔργα καὶ μιμήσει χρωμένην τῶν τοιούτων, τὰ δὲ τῶν κακῶν ἐπιρραπίζουσαν, ἵν' ᾖ τοῖς νέοις ὠφέλιμα πρὸς ἀκρόασιν, καὶ ἐνδιατρίβουσαν τοῖς περὶ τῶν ἀμεινόνων λόγοις, τὸ δὲ ἁπλοῦν ἀεὶ μεταδιώκουσαν ἦθος ἀντὶ | τοῦ ποικίλου κατὰ τὴν μίμησιν. f. 39v

Τὸ μὲν οὖν πραγματικὸν τῆς ποιητικῆς τοιοῦτον εἶναι δεῖ κατ' αὐτόν· τὸ δὲ λεκτικὸν κατὰ μὲν τὴν λέξιν ἑπομένως ταῖς διανοίαις μάλιστα μὲν ἀφηγηματικὸν εἶναι τῶν εἰρημένων ἐννοιῶν ἀντεχόμενον, εἰ δέ που δεῖ καὶ μιμήσεως (καὶ γὰρ τοῦτο Πλάτων διώρισεν, ὥσπερ μυθολογικόν, οὕτω καὶ μιμητικὸν εἶναι τὸν ποιητήν), ἐξ ἀνάγκης τὴν μίμησιν μὴ ποικιλίας μετέχειν, ἀλλ' εἶναι τῶν ἀγαθῶν μόνων, κἄν ποτε μιμήσηταί τινα παθαινόμενον, μήτε ἀνεπίπληκτον ἐᾶν μήτε ἀπολαύειν τῆς μιμήσεως· τούτοις δὲ οἰκείως καὶ μελοποιοῦντα τὴν εἰς ἀρετὴν τείνουσαν ἁρμονίαν τιμᾶν καὶ ταύτῃ προσχρῆσθαι διαφερόντως· εἰ δέ ποτε τῶν ἄλλων τινὰ παραλάβοι τῶν κακῶν τινα μιμουμένη πρὸς ὀλίγον, δή-

6 cf. Orph. fr. 85. 86. 96   9 et 10 ἡρῴων   13 κοσμοῦσαν sc. τὴν ποιητικήν   21 an δέοι?   22 cf. rep. II 392[d] sqq. X 595[b] sqq.   29 παραλάβοι τῶν] παραλαβόντων | μιμουμένη m[1], sed ν in fine ss. m[3]

λην γίνεσθαι πρὸς τὸ εἶδος ἀνιλλομένην ἐκεῖνο τῆς ἁρμονίας ὡς οὐ σπουδαῖον, ἀλλὰ δυσχεραίνουσαν,ˈ ἵν' ᾗ τῇ πολιτικῇ προσήγορος. καὶ δὴ καὶ εἰ ῥυθμοῖς χρῷτο, πρέποντας αὐτοὺς τῇ ἁρμονίᾳ συγκλώθειν, τοὺς μὲν ἐπὶ πλέον ὡς σπουδάζουσαν, τοὺς δὲ ἐπ' ἐλάχιστον ὡς παίζουσαν· οὕτω γὰρ ἂν εἴη πρὸς ἑαυτὴν σύμφωνος. ὥστ' εἴη ἂν ἡ ποιητικὴ κατ' αὐτὸν ἕξις μιμητικὴ διά τε μύθων καὶ λόγων μετὰ ἁρμονιῶν καὶ ῥυθμῶν κατ' ἀρετὴν διατιθέναι δυναμένων τὰς τῶν ἀκουόντων ψυχάς.

Τὸ μὲν οὖν τῆς ποιητικῆς ἄριστον εἶδός ἐστιν παρ' ϑ̄
αὐτῷ τοιοῦτον· ἑξῆς δὲ τούτῳ τί ποτε τὸ τέλος αὐτῆς ἐστι παντὶ συλλογίσασθαι ῥᾴδιον. εἰ γὰρ μιμητής ἐστιν ὁ ποιη-
f. 40r. *τής, ὅτι μὲν οὐκ ἔχει τέλος τὴν ἡδο|νήν, ὥσπερ ὑπέλαβον οἱ πάντα μὲν νομίζοντες πράγματα παραλαμβάνειν εἰς μίμησιν αὐτόν, πάσαις δὲ ἁρμονίαις χρῆσθαι, πάντων δὲ ῥυθμῶν εἶναι ζηλωτήν, ἵνα ἡδυσμένην ἀποτελῇ τὴν ποίησιν, ὅτι δ' οὖν τοῦτ' οὐκ ἀληθές, ἐν Νόμοις* [II p. 667c] *ἔδειξεν οὑτωσὶ συλλογιζόμενος· ὁ ποιητὴς μιμητής· πᾶς μιμητὴς τέλος ἔχει ὅμοιον ποιῆσαι τῷ παραδείγματι, ἄν τε ἤδειν μέλλῃ τινὰς ἄν τε μή· δῆλον ἄρα ὅτι καὶ ὁ ποιητὴς οὐ τὸ ἤδειν ἁπλῶς ποιήσεται τέλος. ὅτι δὲ εἴπερ μέλλοι τοιοῦτος εἶναι μιμητὴς οἷον εἴπομεν, εἰς τέλος βλέψει τὸ ἀγαθόν, καὶ τοῦτο γνώριμον· πάσης γὰρ τῆς κατ' ἀρετὴν ἐπιτηδεύσεως, εἴτε ἐν μιμήσεσιν εἴτ' ἄνευ μιμήσεων, οὐκ ἄλλο τι φήσομεν εἶναι τέλος πλὴν τοῦ ἀγαθοῦ. τοῦτο δὲ δή τί ἐστιν, ἄξιον συνιδεῖν, ὅτι πρόδρομον εἶδος τῆς πολιτικῆς ζωῆς, οὐκ εἰς τὸ θεωρητικὸν ἀνάγον τὴν ψυχὴν τέλος, ἀλλ' εἰς τὸ πολιτικόν· διὸ καὶ ἀναγκαῖον ἐλέγομεν εἶναι τῷ ποιητῇ τὰ μέτρα τῶν ἐνεργειῶν ἀφορίζειν τὸν πολιτικόν, ὡς τῷ στρατηγῷ καὶ ἰατρῷ καὶ ῥήτορι, τὸν δὲ οἷς ἐκεῖνος*

3 *χρῶτο* 5 *τοὺσ δὲ — παίζουσαν* im. add. m[2] 16 *ἀποτελεῖ*, corr. b 19 *ὅμοιόν* ⟨*τι*⟩ Raderm. 20 exciditne *τὸ εἰκαζόμενον*?

διακελεύεται χρώμενον ὅροις τὸν εἰρημένον τρόπον ποιεῖν, εἰς ἐκεῖνο φέροντα τὰ ποιήματα τὸ τέλος.

ι Τούτου δὲ ἡμῖν γνωσθέντος οἶμαι καὶ τὸ τελευταῖον εἶναι δῆλον τῶν προβληθέντων ἡμῖν εἰς ζήτησιν, τίς ποτε ἄρα ἐστὶν ὁ ἐν τῷ παντὶ ποιητής, καὶ εἰς τίνα βλέπει καὶ οὗτος πολιτικὸν ὑπὲρ αὐτὸν ὄντα· καθάπερ ἄλλος ὁ ἐν τῷ παντὶ στρατηγὸς καὶ ῥήτωρ ἄλλος καὶ ἰατρός, ὃ μὲν τὸν κοσμικὸν πόλεμον τῷ πατρὶ συνδιακοσμῶν καὶ τὰ ἀμείνω κρατεῖν ἀεὶ τῶν χειρόνων παρασκευάζων, μετὰ τοῦ μηδὲ τὴν | ἐκείνων ἀφανίζειν δύναμιν (δεῖ γὰρ εἶναι κἀκεῖνα f. 40 v. πάντως, ἵν' ᾖ τὸ πᾶν ἐκ τῶν ἐναντίων), ὃ δὲ τὴν ἐν τῷ παντὶ φύσιν δυναμῶν, ἵνα συνέχῃ τὰ σώματα πάντα, καὶ ἀγήρων ᾖ καὶ ἄνοσον ἀεὶ τὸ πᾶν κατὰ φύσιν ἔχον, ὃ δὲ τοῖς νοεροῖς λόγοις πείθων ταῦτα ζῆν ἃ βούλεται ὁ πολιτικὸς ἐν τῷ παντὶ νοῦς. οὕτω γάρ που καὶ ποιητὴς ἄλλος ἐστὶ κοσμικός, μυθολογικὸς μόνως, μιμήματα ποιῶν τὰ ἐμφανῆ τῶν ἀφανῶν καὶ καλῶν καλά, τῶν κατὰ νοῦν τὰ κατὰ φύσιν, ἁρμονίαις χρώμενος, δι' ὧν ἀρετὴν ἐν τῷ ὅλῳ παρέχεται κρατοῦσαν, ἡττωμένην δὲ κακίαν· καὶ ῥυθμίζων τὰς κινήσεις, ὥστε κατὰ λόγον κινεῖσθαι, καὶ μίαν ἐκ πάντων ζῶσαν ἀποτελῶν ἁρμονίαν καὶ ἕνα ῥυθμόν. τοῦτον ἐγὼ τὸν ποιητὴν οὐκ ἄλλον εἶναι φαίην ἂν ἢ τὸν τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ μέγαν συνεργὸν καὶ παιδευτικὸν ὡς ἀληθῶς θεόν, εἰς τὸν ἐκείνου βλέποντα νοῦν. ὁ μὲν γὰρ ἐν τῷ παντὶ πολιτικός ἐστιν ὁ μέγας ὑμνούμενος Ζεύς, παρ' ᾧ καὶ αὐτὸς εἶναί φησιν τὴν πολιτικήν [leg. I 624a]· ὁ δὲ τούτῳ μὲν συνεργὸς τῆς ἐν τῷ παντὶ πάσης τάξεως ἔν τε ὀξείαις καὶ βαρείαις κινήσεσι καὶ ἐν βραχυπορωτέραις ἢ μακροπορωτέραις περιόδοις οὐκ ἄλλος ἐστὶν ἢ ὁ Ἀπόλλων,

2 φέροντα] φέρον. Possis etiam ποιεῖν εἰς ἐκ. φέροντα π. τὸ τ. | πρ. τὸ ῑ im. m[3] 3 δ]ὲ ἡμῖν — τελευ[ταῖον im. m[3] (usque ad γνωσ- ir.) 13 an ⟨καὶ⟩ κατὰ? 17 καλῶν] κακῶν

ποιητὴς ὧν μιμημάτων ἐναρμονίων καὶ ἐνρύθμων. ἐκείνων δὲ ὁ μὲν στρατηγὸς ὁ μέγιστος Ἄρης, πολέμων προστάτης θεὸς καὶ ἀνεγείρων πάντα πρὸς τὴν ἐναντίωσιν τὴν κοσμικήν· ὁ δὲ πειθοῦς δημιουργὸς οὐκ ἄλλος ἢ ὁ Ἑρμῆς, δι' ὃν καὶ δημηγοροῦσιν ἄλλοι θεοὶ κατ' ἄλλους, καὶ πρὸς πάντας ὁ Ζεὺς τὸν ἐν ἑαυτῷ προχειρίσας Ἑρμῆν· ὁ δὲ f. 41 r. *πάντα κατὰ φύσιν | ἔχοντα δεικνὺς Ἀσκληπιός, δι' ὃν οὐ νοσεῖ ⟨τὸ⟩ πᾶν, οὐ γηράσκει, τὰ στοιχεῖα οὐκ ἀνίησι τῶν ἀλύτων δεσμῶν. εἰ οὖν με δεῖ τὰ ἀνέξοιστα λαλεῖν, ὁ μὲν ποιητὴς ὅστις ἐστὶ δῆλον· κινεῖ δὲ τὰς Σειρῆνας ᾄδειν μίαν φωνὴν ἱείσας ἕνα τόνον, ὡς ὁ ἐν τῷ δεκάτῳ λέγει τῆς Πολιτείας μῦθος* [p. 617b]· *κινεῖ δὲ ὡς ὁ Τίμαιος* [p. 36c] *τοὺς τῶν θείων ψυχῶν κύκλους ἐν λόγῳ προφερομένους ἐνρύθμους κινήσεις. πάντα δὲ ἀπὸ τῶν ψυχῶν ἀρξάμενα ποιήματά ἐστιν Ἀπόλλωνος ἐναρμόνια καὶ ἔρρυθμα· καὶ εἰς τοῦτον βλέπων ὁ τῇδε ποιητὴς ὑμνείτω μὲν θεούς, ὑμνείτω δὲ ἀγαθοὺς ἄνδρας ἔν τε μύθοις καὶ ἄνευ μύθων, ἢ περὶ ἄλλα στρεφόμενος γιγνωσκέτω καὶ ποιητικῆς ἁμαρτὼν καὶ Ἀπόλλωνος.*

---

368 ***Πρόκλου διαδόχου περὶ τῶν ἐν Πολιτείᾳ πρὸς Ὅμηρον καὶ ποιητικὴν Πλάτωνι ῥηθέντων.***

⟨Βιβλίον α̅⟩

Ἔναγχος ἡμῖν ἐν τοῖς τοῦ Πλάτωνος γενεθλίοις διαλεγομένοις παρέστη διασκέψασθαι, τίνα ἄν τις τρόπον ὑπέρ τε Ὁμήρου πρὸς τὸν ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτη τοὺς προσήκοντας ποιήσαιτο λόγους καὶ ἐπιδείξειεν τῇ τε φύσει τῶν πραγμά- A

5 *ἄλλους* sc. *Ἑρμᾶς*   8 *τὸ* add. b   14 an *περιφερομένους*? | *ἐνρύθμωσ* m[1], *ου* ss. m[3] | *κινεῖσθαι* (*ει* ir.) m[1], *ήσεισ* ss. m[3]   16 *ἐρρύθμια*, corr. b   22 add. ex indice   23 cf. Porph. vit. Plot. 15 Plut. quaest. conv. 8, 1 Euseb. pr. ev. X 3 in.

των καὶ τοῖς αὐτῷ ⟨τῷ⟩ φιλοσόφῳ μάλιστα πάντων ἀρέσκουσιν συμφωνότατα περί τε τῶν θείων καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀναδιδάσκοντα, καὶ τὸν Πλάτωνα τῆς πρὸς ἑαυτὸν ἐξέλοι διαφωνίας, καὶ ἀποφήνειεν ὡς ἄρα ἐκ μιᾶς ἐπιστήμης ἅπαντα καὶ νοερᾶς ἐπιβλέψεως καὶ προαιρέσεως θεοπρεποῦς, ὅσα τε ἐγκωμιάζων γέγραφεν τὴν Ὁμήρου ποίησιν καὶ ὅσα | ἐπαιτιώμενος ἔφθεγκται. καὶ γὰρ ἄν τις ἀπορήσειεν f. 41v εἰς ταῦτα ἀποβλέψας, εἰ μὲν ὀρθῶς ὁ Πλάτων αὐτὸν ἐλέγχειν προὔθετο καὶ δεικνύναι τῆς προσηκούσης τοῖς πράγμασιν ἀληθείας ἀπᾴδοντα, πῶς ἔτι δυνατὸν ἐν τοῖς ἐπιστήμοσιν καὶ τόνδε τὸν ποιητὴν καταλέγειν, καὶ ταῦτα τῆς περὶ τῶν θείων γενῶν καὶ τῶν ἀεὶ ὄντων διδασκαλίας· εἰ δὲ τά τε ἄλλα Ὁμήρῳ καὶ ταῦτα τῆς πρεπούσης ἠξίωται παραδόσεως, πῶς ἔτι κατὰ νοῦν τὸν Πλάτωνα καὶ τὴν ἀνέλεγκτον γνῶσιν ἐνεργεῖν συγχωρήσει τις; ἔστιν μὲν οὖν ὅπερ ἔφην καὶ ταῦτα σκέψεως δεόμενα, μάλιστα δὲ ἁπάντων ἐκεῖνο ἡμῖν δοκεῖ παμπόλλην ἐξέτασιν ἀπαιτεῖν, τὸ καὶ αὐτὸν τὸν Πλάτωνα πρὸς ἑαυτὸν ἐν τοῖς περὶ Ὁμήρου λόγοις διαμάχεσθαι. πῶς γὰρ ἂν ἀλλήλοις συμβαίνοιεν ὅ τε ἐν τῷ Φαίδωνι [p. 95ᵃ] λεγόμενος παρ' αὐτῷ θεῖος ποιητὴς καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ [X p. 597ᵉ] τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας δεικνύμενος; οὐ γὰρ λίνον λίνῳ συνάπτειν ἐστὶν τὸ ταῦτα ἀλλήλοις συμπλέκειν, οὐδὲ ἔστιν τις μηχανὴ τὸν αὐτὸν ἑκάτερον τιθέναι. τὸ μὲν γὰρ ἐπέκεινα πάσης τῆς ἀνθρωπικῆς καὶ μεριστῆς ἐπιβολῆς αὐτὸν ἐνεργήσαντα καὶ τοῖς θεοῖς ἐνιδρύσαντα τὴν ἑαυτοῦ νόησιν ἐπιδείκνυσιν, τὸ δὲ εἰδώλοις συνόντα τῆς ἀληθείας καὶ πόρρω πῃ τῆς περὶ θεῶν ἐπιστήμης πλανώμενον. ἐῶ λέγειν, ὅτι καὶ τὴν ποιητικὴν αὐτὴν τότε μὲν ἐκ Μουσῶν κατοκωχήν τε καὶ μανίαν τιθέμενος καὶ θεῖον τὸ ποιητικὸν γένος ἀποκαλῶν, τότε δὲ εἰδωλοποιὸν καὶ φανταστικὸν καὶ πολλο|στὸν ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς γνώ- f. 42r

28 Pl. Phaedr. 245ᵃ 30 εἴδωλον οἷον, corr. Raderm.

σεως ἀποφαίνων δόξειεν ἂν κἂν ταῖς περὶ τῶν πραγμάτων κρίσεσιν τῆς πρὸς ἑαυτὸν οὐκ ἀπηλλάχθαι διαφωνίας. Φέρ' οὖν ὅσα κἀνταῦθα τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν ἠκούσαμεν περὶ τούτων διατακτομένου καὶ τῆς κοινωνίας τῶν δογμάτων, ἣν ἔχει τὰ Ὁμήρου ποιήματα πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν ὑστέροις χρόνοις καθεωραμένην ἀλήθειαν, συλλαβόντες ἐν τάξει διέλθωμεν καὶ θεωρήσωμεν πρῶτον μέν, εἴ πῃ δυνατὸν τὰς τοῦ Σωκράτους ἀπορίας διαλύειν· δεύτερον δὲ τὸν σκοπὸν τῆς φαινομένης ταύτης πρὸς Ὅμηρον ἀπαντήσεως· τρίτον δὲ αὖ τὴν τῶν Πλάτωνι δοκούντων περί τε ποιητικῆς αὐτῆς καὶ Ὁμήρου μίαν καὶ ἀνέλεγκτον ἀλήθειαν πανταχοῦ προβεβλημένην. οὕτω γὰρ ἂν ἑκάτερος ἡμῖν ἀποφανθείη τῶν θείων κατὰ νοῦν καὶ ἐπιστήμην θεωρὸς καὶ περὶ τῶν αὐτῶν ἀμφότεροι τὰ αὐτὰ διδάσκοντες καὶ ὡς ἀφ' ἑνὸς θεοῦ προεληλυθότες καὶ μίαν συμπληροῦντες σειράν, τῆς αὐτῆς περὶ τῶν ὄντων ἀληθείας ὑπάρχοντες ἐξηγηταί.

Περὶ τοῦ τρόπου τῆς τῶν θείων μύθων διασκευῆς παρὰ τοῖς θεολόγοις αἰτίων ἀποδόσεις καὶ λύσεις τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐπιστάσεων.

Τὰ μὲν δὴ προκείμενα τοιαῦτα ἄττα ἐστίν, περὶ ὧν B *ποιήσομαι τοὺς λόγους. δεῖ δὲ ὅπερ ἔφην ὑμᾶς μὲν καὶ τούτων αἰτιᾶσθαι τόν τε Πλάτωνα αὐτὸν καὶ τὸν ἐκείνου ζηλωτὴν καί, ὡς ἂν ἐγὼ φαίην, ἱεροφάντην· ἐμὲ δὲ τὸν λέγοντα πειρᾶσθαι πάντα ἀκριβῶς ὑμῖν εἰς δύναμιν τὰ τότε ῥηθέντα διαμνημονεῦσαι καὶ ὅσα καὶ ὕστερον ἡμᾶς περὶ τῶν αὐτῶν διασκοπουμένους ἐπεκδιδάσκειν ἐκεῖνος ἠξίωσεν.*

2 *διαφωνίασ*] *φωνίασ* im. m[3], post *α* prius erasum *σ* 4 *διαττατομένου* 7 *θεωρήσομεν* 10 *τῶν*] *τῶ*[ι] 23 Syrianum dicit cf. 3 27 *διασκοπουμένοισ*, corr. b

ἐπεὶ δὲ πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάν|των ὁ Σωκράτης αἰτιᾶται f. 42 v. *τὸν τῆς μυθοποιΐας τρόπον, καθ' ὃν Ὅμηρός τε καὶ Ἡσίοδος τοὺς περὶ θεῶν παρέδοσαν λόγους, καὶ πρὸ τούτων Ὀρφεὺς καὶ εἰ δή τις ἄλλος ἐνθέῳ στόματι γέγονεν τῶν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἐχόντων ἐξηγητής, ἀνάγκη δήπου καὶ ἡμᾶς, πρὶν τοὺς περὶ τῶν καθ' ἕκαστα δογμάτων ἀνασκεψώμεθα τῆς θεωρίας τύπους, αὐτὴν τὴν τῶν Ὁμηρικῶν μύθων διάθεσιν προσήκουσαν ἐπιδεῖξαι τοῖς πράγμασιν, ὧν δὴ καὶ παρέχονται τὴν ἔνδειξιν. πῶς γὰρ δὴ ταῦτα, φαίη τις ἄν, τὰ πόρρω τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς τάξεως ἀποπλανώμενα καὶ αἰσχρὰ καὶ ἔκθεσμα τῶν ὀνομάτων πρέποντα ἂν γένοιτό ποτε τοῖς κατ' αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν τὴν ὕπαρξιν λαχοῦσιν καὶ τῷ καλῷ συνυφεστηκόσιν, καὶ ἐν οἷς ἡ τάξις πρώτως ἐστὶν καὶ ἀφ' ὧν πάντα τὰ ὄντα μεστὰ μὲν καλλονῆς, μεστὰ δὲ τῆς ἀχράντου δυνάμεως ἀνεφάνη. πῶς οὖν τοῖς τοιούτοις ἐφαρμόζει τὰ τῆς τραγικῆς τερατολογίας ἀναπεπλησμένα καὶ τοῖς ἐνύλοις συνυπάρχοντα φαντάσματα, τῆς τε ὅλης δίκης καὶ τοῦ θείου νόμου στερόμενα· μὴ γὰρ οὐκ ᾖ θεμιτὸν τὰ τοιάδε ταῖς πάντων τῶν ὄντων ἐξῃρημέναις τῶν θεῶν ὑποστάσεσιν προσφέρειν, μοιχείας λέγω καὶ κλοπὰς καὶ ἀπ' οὐρανοῦ ῥίψεις καὶ πατέρων ἀδικίας καὶ δεσμοὺς καὶ ἐκτομάς, καὶ ὅσα ἄλλα παρά τε Ὁμήρῳ θρυλεῖται καὶ τοῖς ἄλλοις ποιηταῖς. ἀλλ' ὥσπερ αὐτοὶ χωριστοὶ τῶν ἄλλων ὄντες οἱ θεοὶ τῷ ἀγαθῷ συνήνωνται καὶ οὐδὲν | εἰς αὐτοὺς παρεισδύεται τῶν χειρόνων, ἀλλ' εἰσὶν* f. 43 r. *ἀμιγεῖς πρὸς πάντα καὶ ἄχραντοι καθ' ἕνα ὅρον καὶ μίαν τάξιν ἑνοειδῆ προϋπάρχοντες, οὕτω καὶ τοὺς περὶ αὐτῶν λόγους προσήκει τὰ ἐξαίρετα τῶν ὀνομάτων καὶ τὰ νοῦ πλήρη καὶ τὰ ἀπεικάζεσθαι δυνάμενα κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν πρὸς τὴν ἐκείνων ἄρρητον ὑπεροχὴν ἐπ' αὐτοὺς ἀνα-*

1 *πρὸσ*, corr. b 6 *πρὶν τοὺς*] *πρὸ τοὺσ*, post *πρὸ* ss. *τοῦ* (unde *ἀνασκέψασθαι* b) 9 *παρέχεται*

369 πέμπειν. καὶ δεῖ καὶ τὰς τῆς ψυχῆς ἐπιβολὰς καθαρεύειν μὲν τῶν ὑλικῶν φαντασμάτων ἐν ταῖς περὶ τοῦ θείου μυστικαῖς νοήσεσιν, ἀποσκευάζεσθαι δὲ ἅπαν τὸ ἀλλότριον καὶ κάτωθεν ἀπὸ τῆς ἀλογίας ὁρμώμενον δόξασμα, μικρὰ δὲ πάντα πρὸς τὴν ἄχραντον τῶν θεῶν ὑπερβολὴν ἡγεῖσθαι, καὶ μόνῳ τῷ ὀρθῷ λόγῳ πιστεύειν καὶ τοῖς κρείττοσιν τοῦ νοῦ θεάμασιν εἰς τὴν περὶ αὐτῶν ἀλήθειαν. μὴ οὖν λεγέτω τις ἡμῖν τοιαῦτ' ἄττα περὶ τῶν θεῶν, οἷα καὶ περὶ ἀνθρώπων ἁρμόσει λέγειν, μηδὲ τὰ τῆς ἀλογίας τῆς ἐνύλου παθήματα τοῖς τοῦ νοῦ καὶ τῆς νοερᾶς οὐσίας καὶ ζωῆς ὑπερηπλωμένοις ἐπιχειρείτω προσάγειν· οὐ γὰρ ἐοικότα φανεῖται τὰ σύμβολα ταῦτα ταῖς ὑπάρξεσι τῶν θεῶν. δεῖ δὲ ἄρα τοὺς μύθους, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἀποπεπτωκότες ἔσονται τῆς ἐν τοῖς οὖσιν ἀληθείας, ἀπεικάζεσθαί πως τοῖς πράγμασιν, ὧν ἀποκρύπτειν τοῖς φαινομένοις παραπετάσμασιν τὴν θεωρίαν ἐπιχειροῦσιν. ἀλλ' ὥσπερ αὐτὸς ὁ Πλά-
f. 48v. των πολλαχῇ διά τινων εἰκόνων | τὰ θεῖα μυστικῶς ἀναδιδάσκει, καὶ οὔτε αἶσχος οὐδὲν οὔτε ἀταξίας ἔμφασις οὔτε ἔνυλον καὶ ταραχῶδες φάντασμα παρεμπίπτει τοῖς μύθοις, ἀλλ' αὐτὰ τὰ περὶ θεῶν νοήματα ἄχραντα ἀποκέκρυπται, προβέβληται δὲ αὐτῶν οἷον ἀγάλματα ἐμφανῆ τοῖς ἔνδον ἀπεικασμένα ὁμοιώματα τῆς ἀπορρήτου θεωρίας, οὕτως ἄρα καὶ τοὺς ποιητὰς ἔδει καὶ αὐτὸν Ὅμηρον, εἰ τοῖς θεοῖς προσήκοντας μύθους ἔπλαττον, τὰς μὲν πολυειδεῖς ταύτας συνθέσεις καὶ διὰ τῶν ἐναντιωτάτων τοῖς πράγμασιν ὀνομάτων συμπληρουμένας ἀποδοκιμάζειν, τὰς δὲ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ στοχαζομένας προϊσταμένους διὰ τούτων ἅμα μὲν ἀποκλείειν τοὺς πολλοὺς τῆς μηδὲν αὐτοῖς προσηκούσης τῶν θείων γνώσεως, ἅμα δὲ εὐαγῶς περὶ τοὺς θεοὺς χρῆσθαι τοῖς μυθικοῖς πλάσμασιν. ταῦτ' ἐστίν, ἃ καὶ ὁ

1 δεῖ b] δὴ 8 τοιαῦτα τὰ, corr. Raderm. 18 an οὔτε ⟨τι⟩? 22 ἀπεικασμένα cf. Schneider ad rep. 473c | ἀπορήτου | οὕτωσ] σ ss. m³

Σωκράτης οἶμαι τῇ τε Ὁμήρου μυθοποιΐᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιπλήττει ποιηταῖς, ⟨καὶ⟩ ἕτερός τις ἴσως ἂν ἐγκαλέσειεν, ταῖς φαινομέναις τῶν ὀνομάτων τερατολογίαις οὐκ ἀρεσκόμενος. καὶ δὴ διαφερόντως οἱ καθ' ἡμᾶς ἄνθρωποι τοῖς παλαιοῖς μύθοις ἐπιτιμᾶν εἰώθασιν, ὡς πολλῆς μὲν εὐχερείας ἐν ταῖς περὶ θεῶν δόξαις, πολλῆς δὲ ἀτόπου καὶ πλημμελοῦς φαντασίας αἰτίοις γεγονόσιν καὶ οὐδὲν ἀλλ' ἢ πρὸς τὴν παροῦσαν τοὺς πολλοὺς δεινὴν καὶ ἄτακτον σύγχυσιν τῶν ἱερῶν θεσμῶν συνεληλακόσιν. Ἡμεῖς δὲ πρὸς μὲν τούτους οὐ πολλοῦ δεησόμε|θα λόγου τοὺς τῆς περὶ f. 44 r. *⟨τὸ⟩ θεῖον πλημμελείας αἰτιωμένους τὴν τῶν μύθων παραδοχήν· πρῶτον μὲν ὅτι τοὺς διὰ τὰ φαινόμενα πλάσματα τῆς περὶ τοὺς κρείττους ἡμῶν κατολιγωρήσαντας θεραπείας οὔτε τὸν σκοπὸν τῆς μυθοποιΐας οὔτε τὴν δύναμιν ἐγνωκότας εἰς ταύτην ὑπενηνέχθαι τὴν ἀλόγιστον καὶ Γιγαντικὴν ἀνοσιουργίαν συμβέβηκεν. εἰ γὰρ οἱ μὲν μῦθοι τὴν προβεβλημένην αὐτῶν ἅπασαν σκευὴν ἀντὶ τῆς ἐν ἀπορρήτοις ἱδρυμένης ἀληθείας προεστήσαντο καὶ χρῶνται τοῖς φαινομένοις παραπετάσμασι τῶν ἀφανῶν τοῖς πολλοῖς καὶ ἀγνώστων διανοημάτων (καὶ τοῦτό ἐστιν, ὃ μάλιστα ἐξαίρετον αὐτοῖς ἀγαθὸν ὑπάρχει, τὸ μηδὲν τῶν ἀληθῶν εἰς τοὺς βεβήλους ἐκφέρειν, ἀλλ' ἴχνη τινὰ μόνον τῆς ὅλης μυσταγωγίας προτείνειν τοῖς ἀπὸ τούτων εἰς τὴν ἄβατον τοῖς πολλοῖς θεωρίαν περιάγεσθαι πεφυκόσιν), οἱ δὲ ἀντὶ μὲν τοῦ ζητεῖν τὴν ἐν αὐτοῖς ἀλήθειαν τῷ προσχήματι μόνῳ χρῶνται τῶν μυθικῶν πλασμάτων, ἀντὶ δὲ τῆς καθάρσεως τοῦ νοῦ ταῖς φανταστικαῖς ἐφέπονται καὶ μορφωτικαῖς ἐπιβολαῖς, τίς μηχανὴ τοὺς μύθους αἰτιᾶσθαι τῆς τούτων παρανομίας, ἀλλ' οὐκ ἐκείνους τοὺς κακῶς τοῖς μύθοις χρωμένους τῆς περὶ αὐτοὺς πλημμελείας. ἔπειθ' ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἄλλων*

7 ex *ἀλλὴ* (post *η* ras.) fecit *ἀλλ' ἢ* m[3] | Christianismum dicit 8 *δεινὴν*] acc. et *ει* ir. a m[3] 10 *τοὺς*] *τοῦ* 13 *κατολιγορήσαντασ* (*η* ex *ι*) 17 *αυτῶν* m[1], *ἑ* praemisit m[3]

ἁπάντων, ὅσα δὴ σεμνὰ καὶ τίμια δοκεῖ διαφερόντως εἶναι
καὶ αὐτοῖς ἐνιδρυμένα τοῖς θεοῖς καὶ ὑπ' αὐτῶν παραγό-
f. 44 v. μενα, τοὺς πολλοὺς βλαπτο|μένους ὁρῶμεν, καὶ οὐ διὰ
ταῦτα τὴν ἐκείνων αἰτιώμεθα γένεσιν, ἀλλὰ τὴν τούτων
ἀνόητον τῆς ψυχῆς ἕξιν. τίς γὰρ οὐκ ἂν συνομολογήσειεν
τά τε μυστήρια καὶ τὰς τελετὰς ἀνάγειν μὲν ἀπὸ τῆς ἐνύλου
καὶ θνητοειδοῦς ζωῆς τὰς ψυχὰς καὶ συνάπτειν τοῖς θεοῖς,
ἀφανίζειν δὲ ἅπασαν τὴν ἐκ τῆς ἀλογίας παρεισδυομένην
ταραχὴν ταῖς νοεραῖς ἐλλάμψεσιν, ἐξωθεῖν δὲ τὸ ἀόριστον
καὶ τὸ σκοτεινὸν τῶν τελουμένων τῷ φωτὶ τῶν θεῶν; ἀλλ'
ὅμως οὐδὲν παραιρεῖται τοὺς πολλοὺς τὸ μὴ οὐχὶ καὶ ἐκ
τούτων παντοίας ὑπομένειν διαστροφάς, καὶ τοῖς ἐκ τούτων
ἀγαθοῖς καὶ ταῖς δυνάμεσιν κατὰ τὴν οἰκείαν ἕξιν ἐπὶ τὸ
χεῖρον χρωμένους ἀφίστασθαι μὲν τῶν θεῶν καὶ τῆς ὄντως
ἱερᾶς θρησκείας, φέρεσθαι δὲ εἰς τὴν ἐμπαθῆ καὶ ἀλόγιστον
ζωήν. ὅστις οὖν ἡμῶν αἰτιᾶται τοὺς μύθους τῆς δεινῆς
ταύτης καὶ πλημμελοῦς τῶν παλαιῶν νομίμων συγχύσεως,
καὶ τῶν μυστηρίων αἰτιάσθω τὴν ἔκφανσιν καὶ τῶν τελετῶν
τὴν εἰς ἀνθρώπους πάροδον. καὶ τί δεῖ περὶ τούτων λέγειν;
ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἐξέσται τὴν δημιουργίαν αἰτιᾶσθαι τοῦ παν-
τὸς καὶ τὴν τάξιν τῶν ὅλων καὶ πρόνοιαν τῶν τῇδε πάν-
των, διότι δὴ καὶ τοῖς ἐκ τούτων ἐνδιδομένοις οἱ δεχόμενοι
χρῶνται κακῶς. ἀλλ' οὔτε ταῦτα ὅσια φαίην ἂν οὔτε τὴν
κατὰ τῶν μύθων διαβολὴν ἀπὸ τῆς τῶν πολλῶν παραφορᾶς
δικαίαν ἄξιον ἡγεῖσθαι. οὐ γὰρ ἐκ τῶν διαστρόφως χρω-
μένων τὴν τῶν πραγμάτων ἀρετήν τε καὶ κακίαν κριτέον,
ἀλλ' ἀπὸ τῆς οἰκείας ἕκαστα φύσεως καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς |
f. 45 r. ὀρθότητος δοκιμάζειν προσήκει. ταῦτά τοι καὶ ὁ Ἀθη-
ναῖος ξένος [leg. I 646a sqq.] οὐδὲ αὐτὴν ἐκβάλλειν

5 συνομολογήειεν 9 ἐλλάμψεσιν] λ prius ins. m³
16 αἰτιᾶῖται 17 post πλημμελοῦς est ἐν, exp. m³ | in τῶν acc. et ν ss. m³

οἴεται χρῆναι τὴν μέθην τῆς εὖ διοικουμένης πόλεως διὰ τὴν τῶν πολλῶν ἄσκοπον καὶ ἀόριστον περὶ αὐτὴν φοράν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐναντίας χρήσεως τῆς ὀρθῆς καὶ ἔμφρονος μεγάλην μοῖραν καὶ ταύτην εἰς παιδείαν συμβάλλεσθαί φησιν. καίτοι φαίη τις ἂν καὶ τὴν μέθην διαφθείρειν τά τε σώματα καὶ τὰς ψυχὰς τῶν χρωμένων· ἀλλ' οὐχ ὅ γε νομοθέτης διὰ ταῦτα τῆς προσηκούσης αὐτὴν ἀξίας παραιρεῖται καὶ τῆς πρὸς ἀρετὴν συντελείας. οὔτ' οὖν ἡ μέθη φευκτὸν διὰ τοὺς πολλοὺς καὶ ἀπαιδεύτως αὐτὴν καὶ ἀμούσως μεταδιώκοντας, οὔτε αἱ τελεταὶ καὶ αἱ τῶν μυστηρίων δυνάμεις διὰ τὴν τῶν δεχομένων μοχθηρίαν κατηγορίας ἄξιαι τοῖς ἔμφροσιν, οὔτε οἱ μῦθοι διὰ τὴν τῶν εἰκῇ καὶ ἀλόγως αὐτοῖς χρωμένων διαστροφὴν βλαβεροὶ τοῖς ἀκούουσιν ἂν **370**
νομίζοιντο δικαίως, ἀλλ' ἐν ἅπασι τούτοις τὴν τῶν μεταχειριζομένων αἰτιατέον πλημμελῆ καὶ ἀνόητον ἕξιν, δι' ἣν καὶ τοῖς τοῦ ἀγαθοῦ στοχαζομένοις ἐπὶ τὸ χεῖρον χρώμενοι τοῦ προσήκοντος αὐτοῖς τέλους ἀποτυγχάνουσιν. Εἰ δέ τις τὴν προφαινομένην αἰτιᾶται τῆς μυθοποιΐας αἰσχρότητα καὶ τὸ τῶν ὀνομάτων φορτικὸν καὶ διὰ ταῦτα τῆς πρεπούσης αὐτὸν ἀποστερεῖ τῶν θείων μιμήσεως (ἅπας γὰρ δήπου μιμητὴς διὰ τῶν φύσει προσηκόντων τοῖς παραδείγμασιν ἀπεικονίζεται τὴν ἐκείνων ἰδέαν, ἀλλ' οὐ διὰ τῶν ἐναντιωτάτων καὶ πόρρω τῆς τῶν ἀρχετύπων οὐσίας καὶ | δυνά- f. 45 v.
μεως βεβλημένων), πρῶτον μὲν διαιρετέον οἶμαι τὰς τῶν μύθων προαιρέσεις καὶ χωρὶς ἀφοριστέον τούς τε παιδευτικοὺς λεγομένους καὶ τοὺς ἐνθεαστικωτέρους καὶ πρὸς τὸ πᾶν ἀποβλέποντας μᾶλλον ἢ τὴν τῶν ἀκουόντων ἕξιν· ἔπειτα διακριτέον τὰς τῶν χρωμένων αὐτοῖς ζωάς, καὶ τὰς μὲν νεαροπρεπεῖς καὶ ἐν ἤθεσιν ἁπαλοῖς τρεφομένας θετέον,

2 *τὴν — ἄσκοπον*] *τὸν* (*ο* ir.) — *σκοπὸν* 6 *τῶν*] *ν* ss. m[3] uv. 13 *διαστροφων* m[1], *ὴ* ss. m[3] 17 *τυγχάνουσιν* 18 *φαινομένην* m[1], *προ* ss. m[3] 20 *αὐτῶν* | *ἀπεστέρει* m[1], corr. m[3]

τὰς δὲ ἀνεγείρεσθαι πρὸς νοῦν δυναμένας καὶ πρὸς τὰ ὅλα γένη τῶν θεῶν καὶ τὰς διὰ πάντων προόδους τῶν ὄντων καὶ τὰς σειρὰς καὶ τὰς ἀποτελευτήσεις τὰς ἄχρι τῶν ἐσχάτων ἀνατείνεσθαι σπευδούσας. καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον τάς τε τῶν μύθων ἰδέας διαστήσαντες ἀπ' ἀλλήλων καὶ τὰς τῶν ὑποδεχομένων αὐτοὺς ἐπιτηδειότητας, τὸ μὲν μήτε πρὸς παιδείαν συντελεῖν τοὺς μύθους τούτους, οὓς Ὅμηρός τε καὶ Ἡσίοδος ἐγραψάτην, μήτε τοῖς νέοις προσήκειν αὐτῶν τὴν ἀκρόασιν συγχωρῶμεν τοῖς λέγουσιν· ὅτι δὲ τῇ φύσει τῶν ὅλων ἕπονται καὶ τῇ τάξει τῶν ὄντων καὶ τοὺς ἀνάγεσθαι δυναμένους εἰς τὴν τῶν θείων πραγμάτων περιωπὴν αὐτοῖς συνάπτουσιν τοῖς ὄντως οὖσιν, τοῦτο προστιθῶμεν. κατιδόντες γὰρ οἱ τῆς μυθοποιΐας πατέρες, ὅτι καὶ ἡ φύσις εἰκόνας δημιουργοῦσα τῶν ἀΰλων καὶ νοητῶν εἰδῶν καὶ τόνδε τὸν κόσμον ποικίλλουσα τοῖς τούτων μιμήμασιν τὰ μὲν ἀμέριστα μεριστῶς ἀπεικονίζεται, τὰ δὲ αἰώνια διὰ τῶν κατὰ χρόνον προϊόντων, τὰ δὲ νοητὰ διὰ τῶν αἰσθητῶν, ἐνύλως τε τὸ ἄϋλον ἀποτυποῦται καὶ διαστατῶς τὸ ἀδιάστα-
f. 46r. τον καὶ διὰ μεταβο|λῆς τὸ μονίμως ἱδρυμένον, ἑπομένως τῇ τε φύσει καὶ τῇ προόδῳ τῶν φαινομένως ὄντων καὶ εἰδωλικῶς, εἰκόνας καὶ αὐτοὶ πλάττοντες ἐν λόγοις φερομένας τῶν θείων τοῖς ἐναντιωτάτοις καὶ πλεῖστον ἀφεστηκόσιν τὴν ὑπερέχουσαν τῶν παραδειγμάτων ἀπομιμοῦνται δύναμιν, καὶ τοῖς μὲν παρὰ φύσιν τὸ ὑπὲρ φύσιν αὐτῶν ἐνδείκνυνται, τοῖς δὲ παραλόγοις τὸ παντὸς λόγου θειότερον, τοῖς δὲ φανταζομένοις ὡς αἰσχροῖς τὸ παντὸς μεριστοῦ κάλλους ὑπερηπλωμένον· καὶ οὕτω δὴ κατὰ λόγον τὸν εἰκότα τῆς ἐκείνων ἡμᾶς ἀναμιμνήσκουσιν ἐξῃρημένης ὑπεροχῆς. πρὸς δὲ αὖ τούτοις καθ' ἑκάστην τάξιν θεῶν ἄνωθεν ἄχρι

4 ἐνάνατείνεσθαι, exp. et spir. in α pos. m[3] 6 μὲν ss. m[3] 10 ὅλων ὁδῶν 12 τῆς m[1], οἱ ss. m[3] 15 ποικίλουσα 19 ἱδρυδμένον corr. m[3] 25 ἐνδείκνυται m[1], ν ins. m[3] 29 θεῶν exp. m[3]

τῶν τελευταίων ὑφιζάνουσαν καὶ δια πάντων ἐπεξιοῦσαν τῶν ἐν τοῖς οὖσιν γενῶν ἔξεστιν θεᾶσθαι τῶν σειρῶν ἀποτελευτήσεις τοιαύτας ἰδιότητας προστησαμένας, ὁποίας οἱ μῦθοι τοῖς θεοῖς αὐτοῖς ἀπονέμουσιν, καὶ τοιούτων πραγμάτων ὑποστατικὰς καὶ συνεκτικάς, δι' οἵων ἐκεῖνοι τὴν περὶ τῶν πρωτίστων ἀπόρρητον θεωρίαν κατέκρυψαν. τὰ γὰρ ἔσχατα τῶν δαιμονίων γενῶν καὶ περὶ τὴν ὕλην στρεφόμενα τῆς τε τῶν κατὰ φύσιν δυνάμεων παρατροπῆς καὶ τῆς αἰσχρότητος τῶν ἐνύλων καὶ τῆς εἰς τὴν κακίαν παραφορᾶς καὶ τῆς ἀτάκτου καὶ πλημμελοῦς προέστηκεν κινήσεως. δεῖ γὰρ εἶναι καὶ ταῦτα ἐν τῷ παντὶ καὶ συμπληροῦν τὴν ποικιλίαν τῆς ὅλης διακοσμήσεως, καὶ τῆς παρυποστάσεως | αὐτῶν f. 46 v. καὶ τῆς στάσεως καὶ τῆς διαμονῆς ἐν τοῖς ἀϊδίοις γένεσιν περιέχεσθαι τὴν αἰτίαν. ἃ δὴ καὶ οἱ τῶν ἱερῶν θεσμῶν ἡγεμόνες κατανοήσαντες περιόδοις ὡρισμέναις ἔταξαν γέλωτά τε καὶ θρήνους ἐπιτελεῖσθαι, τοῖς τοιούτοις γένεσιν ἀφοσιούμενοι καὶ τῆς ὅλης περὶ τὸ θεῖον ἁγιστείας τὴν προσήκουσαν μοῖραν ἀποκληρώσαντες. ὥσπερ οὖν ἡ τῶν ἱερῶν τέχνη κατανείμασα δεόντως τὴν σύμπασαν θρησκείαν τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς τῶν θεῶν ὀπαδοῖς, ἵνα μηδὲν ἄμοιρον τῆς ἐπιβαλλούσης θεραπείας ἀπολείπηται τῶν ἀϊδίως ἑπομένων τοῖς θεοῖς, τοὺς μὲν ταῖς ἁγιωτάταις τελεταῖς καὶ τοῖς μυστικοῖς συμβόλοις προσάγεται, τῶν δὲ τοῖς φαινομένοις παθήμασιν προκαλεῖται τὰς δόσεις διὰ δή τινος ἀρρήτου συμπαθείας, οὕτως ἄρα καὶ οἱ τῶν τοιῶνδε μύθων πατέρες εἰς πᾶσαν ὡς εἰπεῖν ἀποβλέψαντες τὴν τῶν θείων πρόοδον καὶ τοὺς μύθους εἰς ὅλην ἀνάγειν σπεύδοντες τὴν ἀφ' ἑκάστου προϊοῦσαν σειρὰν τὸ μὲν προβεβλημένον αὐτῶν καὶ εἰδωλικὸν ἀνάλογον ὑπεστήσαντο τοῖς ἐσχάτοις γένεσιν καὶ τῶν τελευταίων καὶ ἐνύλων προεστηκόσι παθῶν, τὸ δὲ ἀποκεκρυμμένον καὶ ἄγνωστον τοῖς πολλοῖς τῆς ἐν ἀβάτοις ἐξῃρημένης

17 ἀγιστίασ 27 προϊοῦσαν — μὲν im. m² 31 ἐν ἀβάτοισ exp. m³? | ἐξηρημένησ

τῶν θεῶν οὐσίας ἐκφαντικὸν τοῖς φιλοθεάμοσιν τῶν ὄντων παρέδοσαν. καὶ οὕτω δὴ τῶν μύθων ἕκαστος δαιμόνιος μέν ἐστιν κατὰ τὸ φαινόμενον, θεῖος δὲ κατὰ τὴν ἀπόρρητον θεωρίαν.

Εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς εἴπομεν, οὔτε τοὺς Ὁμηρικοὺς μύ- f. 47r. θους διὰ ταῦτα τῆς πρὸς τὰ πράγμα|τα τὰ ὄντως ὄντα οἰκειότητος παραιρεῖσθαι προσήκει, διότι μὴ πρὸς παιδείαν ἡμῖν συντελοῦσιν τῶν νέων (οὐ γὰρ παιδευτικὸν τῶν τοιούτων ἐστὶ μύθων τὸ τέλος, οὐδὲ εἰς τοῦτο βλέποντες αὐτοὺς οἱ μυθοπλάσται παρέδοσαν), οὔτε τοὺς παρὰ τῷ Πλάτωνι γεγραμμένους εἰς τὴν αὐτὴν ἰδέαν ἀναπέμπειν τοῖς ἐνθεαστικωτέροις, ἀλλὰ χωρὶς ἑκατέρους ἀφορίζειν· καὶ τοὺς μὲν φιλοσοφωτέρους τίθεσθαι, τοὺς δὲ τοῖς ἱερατικοῖς θεσμοῖς προσήκοντας, καὶ τοὺς μὲν νέοις ἀκούειν πρέποντας, τοὺς δὲ τοῖς διὰ πάσης ὡς εἰπεῖν τῆς ἄλλης παιδείας ὀρθῶς ἠγμένοις καὶ εἰς τὴν τῶν τοιῶνδε μύθων ἀκρόασιν ὥσπερ ὄργανόν τι μυστικὸν ἱδρῦσαι τὸν τῆς ψυχῆς νοῦν ἐφιεμένοις. ἀλλ' ὁ μὲν Σωκράτης καὶ ταῦτα ἱκανῶς ἐνδείκνυται τοῖς συνορᾶν δυναμένοις, καὶ ὅτι τῆς Ὁμήρου μυθοποιΐας ὡς μήτε παιδευτικῆς μήτε τοῖς τῶν νέων ἀπλάστοις καὶ ἀβάτοις ἤθεσιν συναρμοζομένης ἐπιλαμβάνεται, καὶ ὡς τὸ ἀπόρρητον αὐτῆς καὶ κρύφιον ἀγαθὸν μυστικῆς τινος δεῖται καὶ ἐνθεαστικῆς νοήσεως. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν 371 Σωκρατικῶν λόγων οὐκ ἐπῃσθημένοι πόρρω ποι τῆς τοῦ φιλοσόφου διανοίας ἀποπεπτωκότες διαβάλλουσιν ἅπαν τὸ τοιοῦτον τῶν μύθων εἶδος.

Τί δὴ οὖν φησιν ὁ Σωκράτης περὶ αὐτῶν, ἄξιον ἀκούειν, καὶ δι' ἣν αἰτίαν ἀποσκευάζεται τὴν τοιάνδε μυθολογίαν. ὁ γὰρ νέος οὐχ οἷός τε κρίνειν ὅτι τε ὑπόνοια καὶ ὃ μή, ἀλλ' ὅσ' ἂν τηλικοῦτος ὢν λάβῃ ἐν ταῖς δόξαις,

7 παραιρεῖσθαι im. m² 15 τοῖς] οἷσ 17 τι] τινα
30 ὅσ' ex ὃσ m³] ἃ Pl.

δυσέκνιπτά τε καὶ ἀμετάστατα | φιλεῖ γίνεσθαι, f. 47v *ὧν δὴ ἴσως ἕνεκα περὶ παντὸς ποιητέον ἃ πρῶτα ἀκούουσιν, ὅτι κάλλιστα μεμυθολογημένα πρὸς ἀρετὴν ἀκούειν* [II p. 378^d]. *εἰκότως ἄρα τοὺς Ὁμηρικοὺς μύθους οὐκ εὖ μεμιμῆσθαι λέγομεν τὸ θεῖον· οὐ γὰρ πρὸς ἀρετὴν καὶ παιδείαν οὐδὲ τὴν ὀρθὴν τῶν νέων ἀγωγὴν συντελοῦσιν τοῖς νομοθέταις, ἀλλὰ ταύτῃ μὲν οὐδὲν ἐοικότες φαίνονται τοῖς οὖσιν, οὐδ' ἂν πρέποιεν τοῖς τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης προϊσταμένοις, τρόπον δὲ ἄλλον συναρμόζονται τοῖς θεοῖς καὶ ἀνάγουσιν εἰς τὴν ἐκείνων θεωρίαν τοὺς εὖ πεφυκότας· καὶ τὸ ἀγαθὸν αὐτῶν ἐστιν οὐ παιδευτικὸν ἀλλὰ μυστικόν, οὐδὲ νεαροπρεποῦς ἕξεως ἀλλὰ πρεσβυτικῆς στοχαζόμενον. δηλοῖ δέ που καὶ τοῦτο ὁ Σωκράτης λέγων, ὅτι δι' ἀπορρήτων ἀκούειν ὡς ὀλιγίστους πρέπει τῶν τοιούτων μύθων, θυσαμένους οὐ χοῖρον ἀλλά τι μέγα καὶ ἄπορον θῦμα* [p. 378^a]. *πολλοῦ ἄρα δεῖ κατὰ τὴν πολλῶν δόξαν ἀτιμάζειν τὸν τρόπον τοῦτον τῆς μυθοποιΐας, ⟨ὅτε⟩ ταῖς τε ἁγιωτάταις τῶν τελετῶν καὶ τοῖς τελειοτάτοις τῶν μυστηρίων σύστοιχον αὐτῆς ἀποφαίνεται τὴν ἀκρόασιν ὑπάρχειν. τὸ γὰρ μετὰ θυσιῶν καὶ τούτων τῶν μεγίστων καὶ τελεωτάτων ἐν ἀπορρήτῳ χρῆναι τοὺς τοιούτους μύθους ἐκφαίνεσθαι μυσταγωγίαν καὶ τελετὴν ἀναγωγὸν τῶν ἀκουόντων εἶναι δηλοῖ τὴν ἐν αὐτοῖς θεωρίαν. ὅστις οὖν ἡμῶν τὸ παιδαριῶδες τῆς ψυχῆς καὶ νεαροπρεπὲς ἀπεσκευάσατο καὶ τὰς τῆς φαντασίας ἀορίστους ὁρμὰς κατεστήσατο καὶ νοῦν ἡγεμόνα προὐστή|σατο τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς, οὗτος* f. 48r *ἐγκαιρότατα ἂν μετέχοι τῶν ἐν τοῖς τοιοῖσδε μύθοις ἀποκεκρυμμένων θεαμάτων, παιδείας δὲ αὖ ἔτι καὶ τῆς τῶν ἠθῶν συμμετρίας προσδεόμενος οὐκ ἂν ἀσφαλῶς ἅπτοιτο τῆς τούτων θεωρίας. οὐ γὰρ δεῖ τι τοῖς τῶν θεῶν μυστικοῖς νοή-*

1 *γίγνεσθαι* Pl. 5 *μεμιμεῖσθαι* (ει ex ι) 17 *τὸν* ss. m^3
18 *λεπτοτάτοισ* 27 *μετέχει*, corr. b

μασιν κάτωθεν ἀπὸ τῆς ὕλης προσφέρειν, οὐδὲ κατατεινόμενον ὑπὸ τῶν φανταστικῶν κινήσεων ἐπιπηδᾶν ταῖς τῷ νῷ καταφανέσιν ἐπιβολαῖς, οὐδὲ συγχεῖν ἀλλήλοις τά τε τῆς ἀλογίας παθήματα καὶ τὰ τῆς θεωρητικῆς ἐνεργείας ἐξαίρετα ἀγαθά, ἀλλὰ τῷ τε Σωκράτει πειθομένους καὶ τῇ τάξει τῆς ἐπὶ τὸ θεῖον ἀναγωγῆς χωρὶς μὲν τῆς ὀρθῆς ἅπτεσθαι τῶν ἠθῶν παιδείας, χωρὶς δὲ τῆς νοερᾶς τῶν ὄντων περιωπῆς ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ ζῆν ἑκατέρᾳ πρεπόντως, ἀρχομένους μὲν ἀπὸ τῆς καταδεεστέρας καὶ πολιτικωτέρας ἀγωγῆς, τελευτῶντας δὲ εἰς αὐτὴν τὴν πρὸς τὸ θεῖον μυστικὴν ἕνωσιν.

Ταῦτα μὲν οὖν ἄλλος ἂν εἴη τρόπος λόγων· ὅτι δὲ καὶ τῷ Σωκράτει δέδοκται καὶ τὸ τῶν μύθων εἶδος εἶναι διττόν, ἐκ τῶν εἰρημένων ὑπέμνησται, λέγω δὲ ὡς τὸ μέν ἐστι παιδευτικόν, τὸ δὲ τελεστικόν, καὶ τὸ μὲν πρὸς τὴν ἠθικὴν ἀρετὴν παρασκευάζον, τὸ δὲ τὴν πρὸς τὸ θεῖον συναφὴν παρεχόμενον, καὶ τὸ μὲν τοὺς πολλοὺς ἡμῶν ὠφελεῖν δυνάμενον, τὸ δὲ ἐλαχίστοις συναρμοζόμενον, καὶ τὸ μὲν κοινὸν καὶ γνώριμον τοῖς ἀνθρώποις, τὸ δὲ ἀπόρρητον καὶ ἀσύμμετρον τοῖς μὴ τελέως ἐνιδρῦσθαι τῷ θείῳ σπουδάζουσιν,
f. 48v. *καὶ τὸ μὲν ταῖς τῶν νέων ἕξεσιν σύστοι|χον, τὸ δὲ μετὰ θυσιῶν καὶ μυστικῆς παραδόσεως μόλις ἐκφαινόμενον. εἰ τοίνυν ταῦτα καὶ ὁ Σωκράτης ἡμᾶς ἀναδιδάσκει, πῶς οὐχὶ συμφωνεῖν μὲν αὐτὸν πρὸς τὸν Ὅμηρον φήσομεν περὶ ὧν μυθικῶς διεξέρχεται, τοσοῦτον δὲ ἄρα τῆς παρ' αὐτῷ μυθοποιΐας ἀποσκευάζεσθαι καὶ διελέγχειν, ὅσον πρὸς τὴν παροῦσαν τῶν λόγων ὑπόθεσιν καὶ τὴν τῆς παιδείας τῶν νέων ὑφήγησιν ἀνάρμοστον αὐτῆς καταφαίνεται; Ἀλλὰ ταῦτα μὲν μικρὸν ὕστερον· εἰ δὲ δεῖ τῶν μυθικῶν πλασμάτων ἄλλως μὲν τοὺς νομοθέτας ἐφάπτεσθαι καὶ τὰς ἀτελεστέρας ἕξεις θεραπεύειν ἐπιχειροῦντας, ἄλλως δὲ τοὺς ἐνθεαστικαῖς ἐπι-*

2 *τῶ* 5 *τῇ* | *τῆσ ἐπὶ* — 6 *μὲν* im. m[3] 17 *ἐλαχίστοισ* m[1]] (*πρὸς*) *ἐλάχιστον* m[3] 29 *τὰς*] nempe *τοὺς*

βολαῖς τὴν ἄρρητον τῶν θεῶν οὐσίαν τοῖς ἕπεσθαι πρὸς τὸ ἄναντες τῆς θεωρίας δυναμένοις ἐνδεικνυμένους, οὔτε τὰς Ἡφαίστου ῥίψεις ἀπορήσομεν ἀνάγειν εἰς τὴν περὶ θεῶν ἀνέλεγκτον ἐπιστήμην οὔτε τοὺς Κρονίους δεσμοὺς οὔτε τὰς Οὐρανοῦ τομάς, ἃ δὴ ταῖς τῶν νέων ἀκοαῖς ἀσύμμετρά φησιν ὁ Σωκράτης ὑπάρχειν καὶ οὐδαμῶς συναρμόζεσθαι ταῖς ἕξεσιν τῶν παιδείας μόνης δεομένων· ὅλως γὰρ ἐν ἀλλοτρίαις ὑποδοχαῖς ἡ μυστικὴ τῶν θείων γνῶσις οὐκ ἄν ποτε ἐγγένοιτο. τούτοις δὴ οὖν τοῖς τῶν τοιῶνδε θεαμάτων ἐπηβόλοις λέγοντες, ὡς ἄρα ἡ μὲν Ἡφαίστου ῥῖψις τὴν ἄνωθεν ἄχρι τῶν τελευταίων ἐν τοῖς αἰσθητοῖς δημιουργημάτων τοῦ θείου πρόοδον ἐνδείκνυται, κινουμένην καὶ τελειουμένην καὶ ποδηγετουμένην ὑπὸ τοῦ πάντων δημιουργοῦ καὶ πατρός, οἱ δὲ Κρό|νιοι δεσμοὶ τὴν ἕνωσιν τῆς f. 49 r.
ὅλης δημιουργίας πρὸς τὴν νοερὰν τοῦ Κρόνου καὶ πατρικὴν ὑπεροχὴν δηλοῦσιν, αἱ δὲ τοῦ Οὐρανοῦ τομαὶ τὴν διάκρισιν τῆς Τιτανικῆς σειρᾶς ἀπὸ τῆς συνεκτικῆς διακοσμήσεως αἰνίσσονται, τάχα ἂν γνώριμα λέγοιμεν καὶ τὸ τῶν μύθων τραγικὸν καὶ πλασματῶδες εἰς τὴν νοερὰν τῶν θείων γενῶν ἀναπέμποιμεν θεωρίαν. πάντα γὰρ τὰ παρ' ἡμῖν κατὰ τὸ χεῖρον ἐμφανταζόμενα καὶ τῆς καταδεεστέρας ὄντα συστοιχίας ἐπ' ἐκείνων οἱ μῦθοι κατ' αὐτὴν τὴν κρείττονα φύσιν καὶ δύναμιν παραλαμβάνουσιν. οἷον ὁ δεσμὸς παρ' ἡμῖν μὲν κώλυσίς ἐστι καὶ ἐπίσχεσις τῆς ἐνεργείας, ἐκεῖ δὲ συναφὴ πρὸς τὰ αἴτια καὶ ἕνωσις ἄρρητος. καὶ ἡ ῥῖψις ἐνταῦθα μὲν κίνησίς ἐστι βίαιος ὑπ' ἄλλου, παρὰ δὲ τοῖς θεοῖς τὴν γόνιμον ἐνδείκνυται πρόοδον καὶ τὴν ἄφετον ἐπὶ πάντα παρουσίαν καὶ εὔλυτον, οὐκ ἀφισταμένην τῆς οἰκείας ἀρχῆς, ἀλλ' ἀπ' ἐκείνης διὰ πάντων ἐν τάξει προϊοῦσαν. καὶ αἱ τομαὶ τοῖς μὲν μεριστοῖς πράγμασιν καὶ ἐνύλοις

9 τοῖσ ἰού 16 cf. theol. pl. V 5 27 πρόδον | ἄφθαστον m[1], corr. m[3]

ἐλάττωσιν ἐμποιοῦσιν τῆς δυνάμεως, ἐν δὲ ταῖς πρωτουργοῖς αἰτίαις πρόοδον τῶν δευτέρων εἰς ὑφειμένην τάξιν ἀπὸ τῶν σφετέρων αἰτίων αἰνίσσονται, τῶν πρώτων ἀνελαττώτων ἐν ἑαυτοῖς ἱδρυμένων, καὶ μήτε κινουμένων ἀφ' ἑαυτῶν διὰ τὴν τούτων πρόοδον μήτε ἐλασσουμένων διὰ τὸν τούτων
872 χωρισμὸν μήτε διαιρουμένων διὰ τὴν ἐν τοῖς καταδεεστέροις διάκρισιν. ἀλλὰ ταῦτα καὶ ὁ Σωκράτης φησὶν νέοις μὲν
f. 49v ἀνεπιτήδεια ἀκούειν, τοῖς δὲ ἐν ἀπορ|ρήτῳ τὴν περὶ θεῶν ἀλήθειαν συναιρεῖν ἀπὸ τῶν μυθικῶν συμβόλων δυναμένοις ζητεῖν τε καὶ θεάσασθαι προσήκει· καὶ οὐ διὰ τοῦτο παντελῶς ἐκβλητέα, διότι πρὸς τὰς τῶν νέων ἕξεις ἐστὶν ἀνάρμοστα. πέπονθεν γὰρ τοῦτο καὶ ταῦτα τὰ μυθικὰ πλάσματα, ὅπερ ὁ Πλάτων πού φησι τὰ θεῖα καὶ παναγέστατα τῶν δογμάτων πεπονθέναι. καὶ γὰρ ταῦτα τοῖς μὲν πολλοῖς ἐστι καταγέλαστα, τοῖς δὲ εἰς νοῦν ἀνεγειρομένοις ὀλίγοις δή τισιν ἐκφαίνει τὴν ἑαυτῶν πρὸς τὰ πράγματα συμπάθειαν, καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν τῶν ἱερατικῶν ἔργων παρέχεται πίστιν τῆς πρὸς τὰ θεῖα συμφυοῦς δυνάμεως· καὶ γὰρ οἱ θεοὶ τῶν τοιῶνδε συμβόλων ἀκούοντες χαίρουσιν καὶ τοῖς καλοῦσιν ἑτοίμως πείθονται καὶ τὴν ἑαυτῶν ἰδιότητα προφαίνουσιν διὰ τούτων ὡς οἰκείων αὐτοῖς καὶ μάλιστα γνωρίμων συνθημάτων· καὶ τὰ μυστήρια καὶ αἱ τελεταὶ καὶ τὸ δραστήριον ἐν τούτοις ἔχουσιν καὶ ὁλόκληρα καὶ ἀτρεμῆ καὶ ἁπλᾶ θεάματα διὰ τούτων προξενοῦσιν τοῖς μύσταις καθορᾶν, ὧν ὁ νέος τὴν ἡλικίαν καὶ πολὺ μᾶλλον ὁ τὸ ἦθος τοιοῦτος ἄδεκτός ἐστιν. μὴ τοίνυν λέγωμεν ὡς οὐ παιδευτικοὶ πρὸς ἀρετήν εἰσιν οἱ τοιοίδε μῦθοι τῶν παρ' Ἕλλησιν θεολόγων, ἀλλ' ὡς οὐχὶ τοῖς ἱερατικοῖς θεσμοῖς συμφωνότατοι δεικνύωμεν, μηδὲ ὡς ἀνομοίως μιμοῦνται τὰ θεῖα διὰ τῶν ἀπεμφαινόντων συμβόλων, ἀλλ' ὡς οὐχὶ συμπάθειαν

10 θεάσασθαι exp. m^3 13 cf. rp. V 452^a 17 ἐξ | αὐτῶν (ξ post ins.) m^1, ἐπ ss. m^3 (unde ἐπ' αὐτῶν b) 20 προφωνοῦσιν 22 del. καὶ ante τὸ? (idem Rad.) 23 cf. Pl Phaedr. 250c

ἡμῖν ἄρρητον προπαρασκευάζουσιν εἰς τὴν μετουσίαν τῶν θεῶν. οἱ μὲν γὰρ εἰς τὴν τῶν | νέων παιδείαν συντείνοντες f. 50 r. ἔστωσαν πολὺ μὲν τὸ εἰκὸς ἔχοντες, πολλὴν δὲ τὴν ἐν τοῖς φαινομένοις τύποις τῆς μυθοποιΐας εὐπρέπειαν, πάντῃ δὲ τῶν ἐναντίων ὀνομάτων καθαρεύοντες καὶ δι' ὁμοιότητος τῶν συμβόλων πρὸς τὰ θεῖα συνάπτοντες, οἱ δὲ ἐνθεαστικωτέρας στοχαζόμενοι ἕξεως καὶ δι' ἀναλογίας μόνης τὰ ἔσχατα τοῖς πρωτίστοις συναρμόζοντες καὶ τῆς ἐν τῷ παντὶ συμπαθείας τῶν ἀποτελεσμάτων πρὸς τὰ γεννητικὰ αὐτῶν αἴτια ποιούμενοι τὸν σύμπαντα λόγον εἰκότως δήπου τῶν πολλῶν ἡμῶν ὑπεριδόντες χρῶνται παντοίως τοῖς ὀνόμασιν εἰς τὴν τῶν θείων πραγμάτων ἔνδειξιν. ἐπεὶ καὶ τὴν ἁρμονίαν ἄλλην μὲν εἶναι τὴν μιμητικήν φαμεν καὶ διὰ τῶν πρὸς ἀρετὴν ἐγειρόντων μελῶν τὰς τῶν νέων ψυχὰς θεραπεύουσαν, ἄλλην δὲ τὴν ἔνθεον καὶ κινητικὴν τῶν ἀκουόντων καὶ τῆς θείας μανίας ποιητικήν, ἣν δὴ κρείττονα σωφροσύνης ἐπονομάζομεν· καὶ τὴν μὲν συμπληροῦν τὴν ὅλην παιδείαν ὑπειλήφαμεν, τὴν δὲ ὡς ἀνάρμοστον πρὸς τὴν πολιτικὴν διακόσμησιν ἀποσκευαζόμεθα. ἢ οὐ διὰ τοῦτο καὶ τὴν Φρύγιον ἁρμονίαν ὁ Σωκράτης ὡς ἐκστατικὴν τῶν ψυχῶν ἐκβάλλειν τῶν πρὸς παιδείαν συντελούντων τῆς μουσικῆς τρόπων ἠξίωσεν [Lach. p. 188^{d}]; ὥσπερ οὖν ἡ ἁρμονία διττή, καὶ ἡ μὲν οἰκεία τοῖς παιδευτικοῖς, ἡ δὲ ἀλλότριος, οὕτως ἄρα καὶ ἡ μυθολογία διῄρηται πρός τε τὴν τῶν νέων ὀρθὴν ἀγωγὴν καὶ πρὸς τὴν ἱερατικὴν καὶ συμ|βολικὴν τοῦ θείου πρόκλησιν. καὶ ἡ μὲν δι' εἰκόνων f. 50 v. μέθοδος τοῖς γνησίως φιλοσοφοῦσιν προσήκει, ἡ δὲ δι' ἀπορρήτων συνθημάτων τῆς θείας οὐσίας ἔνδειξις τοῖς τῆς μυστικωτέρας ἡγεμόσιν τελεσιουργίας, ἀφ' ἧς δὴ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων πολλὰ τῶν οἰκείων δογμάτων ἀξιοῖ πιστότερα καὶ

1 προπαρασκευάζουσιν] προ ex το m^{3} 11 an παντοίοις? 20 cf. 61, 24 30 ἀξιοπιστότερα

ἐναργέστερα δεικνύναι. δηλοῖ δὲ ἐν *Φαίδωνι* [p. 62ᵇ. 69ᶜ. 108ᵃ] τό τε ἐν ἀπορρήτοις λεγόμενον, ὡς ἔν τινι φρουρᾷ ἐσμεν οἱ ἄνθρωποι, σιγῇ τῇ πρεπούσῃ σέβων, καὶ τὰς τελετὰς μαρτυρόμενος τῶν διαφόρων λήξεων τῆς ψυχῆς κεκαθαρμένης τε καὶ ἀκαθάρτου εἰς Ἅιδου ἀπιούσης, καὶ τάς τε σχίσεις αὖ καὶ τὰς τριόδους ἀπὸ τῶν ὁσίων καὶ τῶν πατρίων θεσμῶν τεκμαιρόμενος, ἃ δὴ τῆς συμβολικῆς ἅπαντα θεωρίας ἐστὶ μεστά, καὶ τῶν παρὰ τοῖς ποιηταῖς θρυλουμένων ἀνόδων τε καὶ καθόδων, τῶν τε Διονυσιακῶν συνθημάτων καὶ τῶν Τιτανικῶν ἁμαρτημάτων λεγομένων, καὶ τῶν ἐν Ἅιδου τριόδων καὶ τῆς πλάνης καὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων. ὥστ' οὐδ' ἂν αὐτὸς παντελῶς ἀτιμάσειεν τὴν τοιαύτην μυθοποιΐαν, ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν παιδευτικὴν τῶν νέων προαίρεσιν ἀλλοτρίαν αὐτὴν ὑπείληφεν· καὶ διὰ ταῦτα τοὺς τῆς θεολογίας τύπους συμμέτρους τοῖς τῶν παιδευτικῶν ἤθεσιν παραδίδωσιν. δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ τῶν ποιητικῶν πλασμάτων τραγικὸν καὶ τὸ τερατῶδες καὶ τὸ παρὰ φύσιν κινεῖν τοὺς ἀκούοντας παντοδαπῶς εἰς τὴν τῆς ἀληθείας ζήτησιν καὶ εἶναι πρὸς τὴν ἀπόρρητον γνῶσιν ὁλκὸν
f. 51r. καὶ μὴ ἐπιτρέπειν ἡμῖν διὰ τὴν φαι|νομένην πιθανότητα μένειν ἐπὶ τῶν προβεβλημένων ἐννοιῶν, ἀλλ' ἀναγκάζειν εἰς τὸ ἐντὸς τῶν μύθων διαβάλλειν καὶ τὸν κεκρυμμένον ἐν ἀφανεῖ τῶν μυθοπλαστῶν περιεργάζεσθαι νοῦν, καὶ θεωρεῖν ὁποίας μὲν φύσεις, ἡλίκας δὲ δυνάμεις ἐκεῖνοι λαβόντες εἰς τὴν αὐτῶν διάνοιαν τοῖσδε τοῖς συμβόλοις αὐτὰς τοῖς μεθ' ἑαυτοὺς ἐσήμηναν. ὅτε τοίνυν ἀνεγείρουσιν μὲν οἱ τοιοίδε μῦθοι τοὺς εὐφυεστέρους πρὸς τὴν ἔφεσιν τῆς ἐν αὐτοῖς

2 *τό*] *τόν* 3 *τῆι* ss. m³ 6 *σχίσεις* Lobeck Agl. 1343 e Plat. 108ᵃ] *σχέσεισ* (*ε* ex *ι*) | *πριόδους* (*π* ut vid. ex *τ*, *τ* ss. m²?)] *περιόδους* Pl. *τριόδους* etiam Olympiod. 158 F. Pl. Gorg. 524ᵃ | *ὁσίων* Pl.] *οὐσιῶν* (*θυσιῶν* Lobeck et ita Plat. E et Stob.) 9 *παθημάτων* coni. Abel ad Orph. fr. 221 21 *μένειν*] *μ* et *ν* prius ir. m³ 26 *ἑαυτοῖσ*

ἀποκρύφου θεωρίας καὶ διὰ τὴν φαινομένην τερατολογίαν τῆς ἐν τοῖς ἀδύτοις ἱδρυμένης ἀληθείας ἀνακινοῦσιν τὴν ζήτησιν, τοῖς δὲ βεβήλοις ὧν μὴ θέμις αὐτοῖς ⟨οὐ⟩ συγχωροῦσιν ἐφάπτεσθαι, πῶς οὐ διαφερόντως ἂν προσήκοιεν τοῖς θεοῖς αὐτοῖς, ὧν εἰσιν ἐξηγηταὶ τῆς ὑποστάσεως; καὶ γὰρ τῶν θεῶν πολλὰ προβέβληται γένη, τὰ μὲν τῆς δαιμονίας τάξεως, τὰ δὲ τῆς ἀγγελικῆς, καταπλήττοντα τοὺς εἰς τὴν μετουσίαν αὐτῶν ἐγειρομένους καὶ γυμναζομένους πρὸς τὴν τοῦ φωτὸς καταδοχὴν καὶ εἰς ὕψος ἐπαίροντα πρὸς τὴν ἕνωσιν τῶν θεῶν. μάλιστα δ' ἄν τις κατίδοι τὴν τῶν μύθων τούτων πρὸς τὸ τῶν δαιμόνων φῦλον συγγένειαν καὶ διὰ τῆς ἐκείνων ἐνεργείας συμβολικῶς τὰ πολλὰ δηλούσης, οἷον εἴ τινες ἡμῶν ὕπαρ ἐγένοντο δαίμοσιν προστυχεῖς ἢ καὶ ὄναρ τῆς παρ' αὐτῶν ἀπολελαύκασιν ἐπιπνοίας πολλὰ τῶν γενομένων ἢ καὶ ἐσομένων ἐκφαινούσης. ἐν πάσαις γὰρ ταῖς τοιαύταις φαντασίαις κατὰ τοὺς μυθοπλάστας ἄλλα **378** ἐξ ἄλλων ἐνδείκνυται, καὶ οὐ τὰ μὲν | εἰκόνες, τὰ δὲ παραδείγματα, f. 51 v. ὅσα διὰ τούτων σημαίνουσιν, ἀλλὰ τὰ μὲν σύμβολα, τὰ δὲ ἐξ ἀναλογίας ἔχει τὴν πρὸς ταῦτα συμπάθειαν. εἰ τοίνυν δαιμόνιος ὁ τρόπος ἐστὶ τῆς τοιαύτης μυθοποιΐας, πῶς οὐ πάντῃ φήσομεν αὐτὸν ἐξῃρῆσθαι τῆς ἄλλης ἁπάσης τῶν μύθων ποικιλίας, τῆς τε εἰς τὴν φύσιν βλεπούσης καὶ τὰς φυσικὰς δυνάμεις ἀφερμηνευούσης, καὶ τῆς τὰ ἤθη τῶν ψυχῶν παιδεύειν προστησαμένης;

2 ἀδυΐάτοισ | ἱδρυμένωσ, corr. b 4 οὐ] οὐν 7 καταπλήττονΐασ, corr. b 17 τούτου 19 τοιαύτησ im. m[3]

Τίνες οἱ παρὰ τοῖς θεολόγοις θεομαχίας διάφοροι τρόποι τὴν ἐν αὐτῇ ἀπόρρητον ἀλήθειαν εἰς φῶς ἄγοντες. Γ

Περὶ μὲν οὖν τῆς τῶν μύθων ἰδέας, καθ' ἣν οἵ τε ἄλλοι ποιηταὶ καὶ Ὅμηρος τὰς περὶ θεῶν μυστικὰς ἐννοίας ἀφανεῖς τοῖς πολλοῖς κατεστήσαντο, τοσαῦτα προειρήσθω. ἕπεται δὲ οἶμαι τοῖς τοῦ Σωκράτους λόγοις τὴν προσήκουσαν ἀποδοῦναι τῶν καθ' ἕκαστα πλασμάτων διάρθρωσιν καὶ θεωρῆσαι, κατὰ ποίας ἄρα τῆς ψυχῆς ἐπιβολὰς ἢ μαχομένους τοὺς θεοὺς ἢ καὶ ἄλλο τι ποιοῦντας ἢ πάσχοντας Ὅμηρος παραδίδωσι διὰ τῆς ἑαυτοῦ ποιήσεως. καὶ πρῶτον εἰ βούλεσθε τὴν λεγομένην ταύτην θεομαχίαν, ἣν Ὅμηρος μὲν ἐποίησεν, ὁ δὲ Σωκράτης ὡς τοῖς παιδευομένοις ἀκούειν οὐδαμῇ πρέπουσαν ἐπιστάσεων ἠξίωσεν, ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν κατανοήσωμεν. ὅτι μὲν γὰρ οὔτε στάσις ἐστὶν ἐν τοῖς θεοῖς οὔτε διαφορὰ καὶ μερισμὸς θνητοειδής, ἀλλ' εἰρήνη καὶ ἀπήμων βίος, δηλοῖ που καὶ αὐτὸς ὁ ποιητὴς περὶ τοῦ Ὀλύμπου λέγων, ὡς ὑπέστρωται μὲν τοῖς θεοῖς, οἳ δὲ
f. 52r. *εὐφροσύνην ἔ|χουσι πᾶσαν καὶ θέας ἀμηχάνους τὸ κάλλος·*

τῷ ἔνι τέρπονται μάκαρες θεοὶ ἤματα πάντα [ζ 46].

τίς οὖν διάστασίς ποτε παρεισδύεσθαι δύναται καὶ πόλεμος εἰς τοὺς αἰώνιον λαχόντας τὴν εὐφροσύνην καὶ τὸ ἵλεων ἀεὶ προβεβλημένους καὶ χαίροντας ἐφ' οἷς ἔχουσιν ἀγαθοῖς; εἰ δὲ δεῖ τῆς τε προνοίας τῶν θεῶν καὶ τῆς τῶν προνοουμένων φύσεως ⟦προβάλλεσθαι⟧ στοχάζεσθαι τοὺς περὶ αὐτῶν λόγους, οὑτωσί πως οἶμαι τὴν μυθικὴν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους ἐναντίωσιν ἀφερμηνεύσομεν.

Καθ' ἕνα μὲν δὴ τρόπον αἱ τῶν ὄντων ἁπάντων διῃρημέναι πρόοδοι καὶ αἱ κατ' οὐσίαν διακρίσεις ἄνωθεν ἀπὸ

7 *τοῦ* ins. m[3] 14 *ἐπιστάσεως* b 22 *ποτε*] *ὅτε* (del. b) 26 *προβάλλεσθαι* exp. m[3]?

τῆς ἀγνώστου τοῖς πᾶσιν ἄρχονται τῶν πρωτουργῶν αἰτίων διαιρέσεως καὶ κατὰ τὰς ὑπερηπλωμένας τῶν ὅλων ἀρχὰς ὑφιστάμεναι διεστήκασιν ἀπ' ἀλλήλων· αἳ μὲν τῆς τοῦ πέρατος ἑνοποιοῦ μονάδος ἐξηρτημέναι καὶ περὶ ἐκείνην ἀφορίζουσαι τὴν ἑαυτῶν ὑπόστασιν, αἳ δὲ τῆς γεννητικῆς τῶν ὅλων ἀπειρίας τὴν ἀνέκλειπτον δύναμιν καὶ τὴν πλήθους καὶ προόδων οἰστικὴν αἰτίαν καταδεξάμεναι καὶ περὶ αὐτὴν προστησάμεναι τὴν οἰκείαν ὕπαρξιν. ᾗπερ οὖν αἱ πρώτισται τῶν ὄντων ἀρχαὶ διεκρίθησαν ἀλλήλων, ταύτῃ καὶ τὰ θεῖα πάντα γένη καὶ τὰ ὄντως ὄντα τὴν ἀπ' ἀλλήλων ἔσχεν ἐν τάξει διωρισμένην πρόοδον· καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἐξάρχει τῆς ἑνώσεως τοῖς δευτέροις, τὰ δὲ τῆς διαιρέσεως παρέχεται τὴν δύναμιν· καὶ τὰ μὲν τῆς ἐπιστροφῆς ἐστιν αἴτια τοῖς προελθοῦσιν συνελίσσοντα τὸ πλῆθος | αὐτῶν εἰς τὰς οἰκείας f. 52 v. *ἀρχάς, τὰ δὲ αὐτῶν ἀφορίζει ⟨τὴν⟩ πρόοδον καὶ τὴν ἐκ τῶν ἀρχῶν ὑφειμένην ἀπογέννησιν. ἔτι δὲ τὰ μὲν τῆς γεννητικῆς ἐστιν περιουσίας χορηγὰ τοῖς καταδεεστέροις, τὰ δὲ τῆς ἀτρέπτου καὶ ἀχράντου καθαρότητος παρεκτικά· καὶ τὰ μὲν τῶν χωριστῶν ἀγαθῶν εἰς ἑαυτὰ τὴν αἰτίαν ἀναδησάμενα, τὰ δὲ τῶν συνυφεστηκότων τοῖς μεταλαμβάνουσιν. ὅθεν δὴ καὶ ἐν ταῖς τοῦ ὄντος ἁπάσαις διακοσμήσεσιν ἡ τοιαύτη τῶν γενῶν ἐναντίωσις διαποικίλλεται· καὶ ἡ μὲν στάσις ἑδράζουσα σταθερῶς ἐν ἑαυτοῖς τὰ ὄντα ταῖς δραστηρίοις καὶ ζωῆς πλήρεσιν τῆς κινήσεως ἀντίκειται δυνάμεσιν, ἡ δὲ τῆς ταυτότητος ὁμοφυὴς κοινωνία ταῖς τῆς ἑτερότητος κατ' εἴδη διακρίσεσιν ἀντιδιῄρηται· τὸ δὲ τῆς ὁμοιότητος γένος τῇ ἀνομοιότητι καὶ τὸ τῆς ἰσότητος τῇ ἀνισότητι κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν τὴν ἐναντίαν ἔλαχεν τάξιν. καὶ τούτων ἁπάντων αἱ διαιρέσεις ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς ἀφορίζονται δυάδος, καθ' ἣν ἕκαστα τῶν ὄντων διακρίνεται*

8 an *ὑποστησάμενοι?* 9 *ταύτῃ] αὐτῆι* 13 *προσελθοῦσιν*
15 *αὐτῶν] αὐτὴν*

τε τοῖς οἰκείοις ὅροις καὶ ἀντιδιῃρημένα πρόεισιν ἀλλήλοις ἀπὸ τῶν γεννητικῶν αἰτίων, καὶ συμπλεκόμενα μετ' ἀλλήλων ἀπογεννᾷ τὴν ποικιλίαν τῶν δευτέρων. τί δὴ οὖν ἔτι θαυμαστόν, εἰ καὶ τῶν θεῶν αὐτῶν καὶ τῶν πρωτίστων ἐν τοῖς οὖσιν τοιαύτην ἐναντίωσιν οἱ μυθοπλάσται κατανοήσαντες διὰ τῶν πολέμων αὐτὴν αἰνίσσοιντο τοῖς ἑαυτῶν τροφίμοις, ἀεὶ μὲν ἡνωμένων ἀλλήλοις τῶν θείων γενῶν, ὁμοῦ δὲ τὴν f. 58r. ἕνωσιν καὶ τὴν ἀσύγχυτον διάκρισιν ἐν ἑαυτοῖς | προστησαμένων.

Καὶ ἕτερον δὲ οἶμαι τρόπον ἔξεστιν λέγειν, αὐτοὺς μὲν τοὺς θεοὺς ἀμερίστως ἀλλήλοις συμφύεσθαι καὶ ἑνοειδῶς ἐν ἀλλήλοις ὑφεστηκέναι, τὰς δὲ προόδους αὐτῶν τὰς εἰς τὸ πᾶν καὶ τὰς μεταδόσεις ἐν τοῖς μετέχουσιν διαιρεῖσθαι καὶ μεριστὰς γίνεσθαι κἀνταῦθα τῆς ἐναντιώσεως ἀναπίμπλασθαι, τῶν προνοουμένων ἀμιγῶς τὰς ἐκεῖθεν προϊούσας δυνάμεις καὶ ἀσυγχύτως καταδέχεσθαι τὰς πολυειδεῖς ἐλλάμψεις οὐ δυναμένων. ἔτι δὲ τὰς τελευταίας τάξεις τὰς ἐξηρτημένας αὐτῶν τῶν θείων, ἅτε πόρρω μὲν τῶν πρωτίστων αἰτίων ἀπογεννωμένας, προσεχεῖς δὲ τοῖς διοικουμένοις καὶ προσύλους ὑπαρχούσας, ἐναντιώσεως ἤδη καὶ διακρίσεως παντοίας μετέχειν καὶ μεριστῶς προεστάναι τῶν ἐνύλων, ἀποτεμαχιζούσας καὶ διαιρούσας τὰς ἑνοειδῶς καὶ ἀμερίστως προϋφεστηκυίας ἐν ταῖς ἑαυτῶν πρωτουργοῖς αἰτίαις δυνάμεις.

Τοιούτων δὴ οὖν καὶ τοσούτων τρόπων ὄντων τε καὶ λεγομένων, καθ' οὓς αἱ μυστικαὶ τῶν θεολόγων φῆμαι καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἀναπέμπειν εἰώθασιν, τοὺς μὲν ἄλλους ποιητὰς καὶ περὶ τὴν τῶν θείων πραγμάτων ἐξήγησιν ἐνθεάζοντας κατ' ἐκεῖνον φῶμεν τὸν τρόπον ἐν τοῖς θεοῖς ὑποτίθεσθαι πολέμους τε καὶ μάχας, ὃν καὶ

7 nempe τῇ ἑνώσει 11 ἑνοειδῶς] ω m[3] ex ου ut vid. 15 post ἀμιγῶς fortasse excidit verbum quale ἐγκολπίζεσθαι 16 ἐλλάμψεισ] λ alterum ss. m[3] 30 ὃν] ὃσ (ὡς b)

τὰ θεῖα γένη διῄρητο κατὰ τὰς πρωτίστας τῶν ὅλων ἀρχάς. τὰ γὰρ ἀναγωγὰ τοῖς γενεσιουργοῖς, καὶ τὰ συνεκτικὰ τοῖς διακριτικοῖς, καὶ τὰ ἑνοποιὰ τοῖς πληθύουσιν τὴν τῶν ὄντων πρόοδον, καὶ τὰ ὁλικὰ τοῖς μεριστῶς δημιουργοῦσι, καὶ τὰ ἀνα|πλωτικὰ τοῖς τῶν μερικῶν προστάταις ἀντικειμενά f. 53 v. πως μάχεσθαι καὶ πολεμεῖν ἀλλήλοις οἱ μῦθοι τὴν ἀλήθειαν ἐπικρυπτόμενοι λέγουσιν. ὅθεν οἶμαι καὶ τοὺς Τιτᾶνας τῷ Διονύσῳ καὶ Διῒ τοὺς Γίγαντας ἀνταγωνίζεσθαί φασιν· τοῖς μὲν γὰρ ὡς πρὸ τοῦ κόσμου δημιουργοῖς ἥ τε ἕνωσις προσήκει καὶ ἡ ἀμέριστος ποίησις καὶ ἡ πρὸ τῶν μερῶν ὁλότης, οἳ δὲ εἰς πλῆθος προάγουσιν τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις καὶ μεμερισμένως διοικοῦσιν τὰ ἐν τῷ παντὶ καὶ προσεχεῖς εἰσιν πατέρες τῶν ἐνύλων πραγμάτων. Τὴν δὲ Ὁμηρικὴν θεομυθίαν κατὰ τὸν ἕτερον τρόπον νοήσωμεν τοὺς ἐν τοῖς θεοῖς πολέμους διαπλάττουσαν. πρῶτον μὲν γὰρ τὴν δημιουργικὴν μονάδα παντὸς ἐξαιρεῖ τοῦ πλήθους τῶν θεῶν καὶ οὔτε προϊοῦσαν ἐπὶ τὴν γενεσιουργὸν ἐναντίωσιν οὔτε ἀνθιστάμενόν τι πρὸς αὐτὴν παραδίδωσιν, ἀλλ' ἐκείνης ἐν ἑαυτῇ σταθερῶς ἱδρυμένης ὁ τῶν θεῶν τῶν ἀπ' αὐτῆς προεληλυθότων ἀριθμὸς μένων ἅμα καὶ προϊὼν εἰς τὸ πᾶν μερίζεσθαι λέγεται περὶ τὴν πρόνοιαν τῶν ἐγκοσμίων. ἔπειτα καὶ τούτων τῶν ἀπὸ τοῦ πατρὸς διῃρημένων θεῶν τοὺς μὲν ἐν τῷ πατρὶ μείναντας καὶ τῆς οἰκείας μονάδος ἀνεκφοιτήτους ὑπάρχοντας, οὓς δὴ καὶ Διὸς ἔνδον ἡ ποίησίς [Il. Υ 13] φησιν ἡδράσθαι καὶ μετὰ τοῦ πατρὸς τῶν ὅλων προνοεῖν ἐξῃρημένως, οὔτε πολεμεῖν ἀλλήλοις οὔτε ἀνθίστασθαι πρὸς ἀλλήλους ὁ μῦθος οὐδὲ κατὰ τὸ φαινόμενον συγχωρεῖ· τοὺς δὲ ἐκεῖθεν εἰς πολλοστὰς τάξεις ὑφιζάνοντας καὶ μερικωτέρους γενομένους καὶ | τοῖς διοι- f. 54 r.

5 τῆσ τῶν μεριστῶνκῶν (exp. et acc. add. m[3]) | προστάτασ (acc. a m[3])] corr. b 16 διμιουργικὴν 21 ἐγκειμένων 26 οὔτε ss. m[3] | ἀνθίστασθαι 28 συγχωρεῖν, corr. b

κουμένοις προσεχεστέρους καὶ ἀγγελικὰς ἢ δαιμονίας στρατιὰς συμπληροῦντας διὰ τὴν πολλὴν πρὸς τὰ καταδεέστερα συμπάθειαν καὶ τὴν τῆς προνοίας μεριστὴν διακλήρωσιν μαχομένους ἀλλήλοις παραδίδωσιν. τούτοις γὰρ οἶμαι καὶ τὰ τῶν προνοουμένων πάθη συγγενέστερά πώς ἐστιν, πληγαί τε καὶ βολαὶ καὶ ἀντιτυπίαι καὶ ἡ γενεσιουργὸς ἐναντίωσις οὐ πόρρω τῆς τούτων εἰσὶν διακοσμήσεως, τό τε μεριστὸν τῆς εἰς τὰ δεύτερα ποιήσεως καὶ τὸ τῆς προνοίας ἀποτετεμαχισμένον ταῖς τοιαύταις προσήκει δυνάμεσιν, ἀλλ' οὐ ταῖς ἀρχηγικαῖς καὶ ταῖς ἐξῃρημέναις πάντων τῶν προνοουμένων καὶ ⟦ταῖς⟧ χωρισταῖς αἰτίαις. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἀγγελικαὶ τάξεις τῶν κρειττόνων γενῶν τῆς τῶν θεῶν ἡγεμονίας ἐξήρτηνται καὶ τὰς ἰδιότητας τῶν σφετέρων ἡγεμόνων, εἰ καὶ μερικῶς καὶ πεπληθυσμένως, ἀλλ' οὖν καὶ αὗται διασῴζουσιν, τοῖς τε ὀνόμασιν ἀποκαλοῦνται τοῖς ἐκείνων καὶ ὡς τοῖς πρωτίστοις ἀνάλογον ὑποστᾶσαι αἱ αὐταί πως εἶναι τοῖς ὁλικωτέροις ἑαυτῶν καὶ προελθοῦσαι φαντάζονται. καὶ τοῦτο οὐχ οἱ παρ' Ἕλλησι μῦθοι μόνον δι' ἐπίκρυψιν μεμηχάνηνται, λέγω δὴ τὸ διὰ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων τούς τε ἡγεμόνας καὶ τοὺς ὀπαδοὺς προσαγορεύειν, ἀλλὰ καὶ αἱ τῶν βαρβάρων τελεταὶ παραδεδώκασιν· καὶ γὰρ καλουμένους τοὺς ἐξημμένους τῶν θεῶν ἀγγέλους ταῖς αὐταῖς ἐπωνυμίαις ἐκείνοις χαίρειν διαφερόντως φασὶν καὶ
f. 54 v. περιβάλλεσθαι τὰ ὀχήμα|τα τῶν ἡγεμόνων τῆς σειρᾶς καὶ τοῖς θεουργοῖς ἀντ' ἐκείνων προφαίνειν ἑαυτούς. εἰ οὖν καὶ Ἀθηνᾶν καὶ Ἥραν καὶ Ἥφαιστον πολεμοῦντας κάτω περὶ τὴν γένεσιν καὶ Λητὼ καὶ Ἄρτεμιν καὶ Ξάνθον τὸν ποταμὸν εἰς ἄλλας τάξεις ἀναπέμποιμεν δευτέρας καὶ προσεχεῖς

16 αἱ αὐταί] δι' αὐτά   17 possis καί⟨τοι⟩ aut προοῦσι
18 τοῦτο ir. m^{3} 21 cf. de or. chald. 58   24 ὀ^{σ}χήματα corr. m^{3} 25 cf. Il. Υ 67—74   26 κά in κάτω (post ω ras.) ss. m^{3}
28 ἀναπέμποιμεν m^{3}] ἀνάπτομεν m^{1}

τοῖς μεριστοῖς καὶ ἐνύλοις πράγμασιν, θαυμάζειν οὐ χρὴ διὰ τὴν τῶν ὀνομάτων κοινωνίαν. ἑκάστη γὰρ σειρὰ τὴν τῆς μονάδος φέρεται προσηγορίαν, καὶ τὰ μερικὰ πνεύματα τοῖς ὅλοις τὴν αὐτὴν ἐπωνυμίαν δέχεσθαι φιλεῖ. διὸ καὶ Ἀπόλλωνες καὶ Ποσειδῶνες καὶ Ἥφαιστοι πολλοί τε καὶ παντοδαποί, καὶ οἳ μὲν αὐτῶν χωριστοὶ τοῦ παντός εἰσιν, οἳ δὲ περὶ τὸν οὐρανὸν διεκληρώθησαν, οἳ δὲ τῶν ὅλων προεστήκασιν στοιχείων, οἳ δὲ περὶ ἕκαστον κατενείμαντο τὴν ἐπιστασίαν. καὶ οὐκ ἂν θαυμαστόν, εἰ ὁ μερικώτατος Ἥφαιστος καὶ τάξιν δαιμονίαν λαχὼν τοῦ ἐνύλου πυρὸς καὶ περὶ τὴν γῆν ὑφισταμένου προβεβλημένην ἔχοι τὴν πρόνοιαν ἢ καὶ τέχνης τινὸς ἔφορος εἴη τῆς χαλκευτικῆς (εἰς γὰρ τὸν ἔσχατον μερισμὸν ἡ τῶν θεῶν πρόνοια τὴν ὕφεσιν ἔσχεν, ἄνωθεν ἀπὸ τῶν ὁλικῶν καὶ ἡνωμένων αἰτίων τὴν εὔτακτον λαχοῦσα πρόοδον), καὶ οὗτος χαίροι μὲν τῇ σωτηρίᾳ τοῦ σφετέρου κλήρου, πρὸς δὲ τὰ φθοροποιὰ τῆς ἐκείνου συστάσεως αἴτια ἀλλοτρίως ἔχοι. καὶ πόλεμος οὖν ἐν τοῖς τοιούτοις γένεσιν καὶ διαίρεσις παντοδαπῶν δυνάμεων, καὶ οἰκειότης πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀλλοτριότης, καὶ ἡ πρὸς τὰ διοικούμενα μεριστὴ συμπάθεια, καὶ αἱ διὰ | λόγων f. 55 r. *ἐναντιώσεις καὶ διὰ τῶν σκωμμάτων ἄμυναι, καὶ ὅσα τοιαῦτα περὶ τὰς ἀποτελευτήσεις εἰκότως ἐμφαντάζεται τῶν θείων διακοσμήσεων. διὸ καὶ οἱ μῦθοι τὰς τοιαύτας δυνάμεις ὑπὲρ τῶν προνοουμένων στασιαζούσας καὶ διαφερομένας ἀλλήλαις ἀναγράφοντες οὐκ ἄν που πόρρω βάλλοιεν τῆς περὶ αὐτῶν ἀληθείας· καὶ γὰρ τὰ πάθη τῶν διοικουμένων ἐπὶ ταύτας ἀναφέρεται προσεχῶς.*

Ὡς οὖν συνελόντι φάναι, διττῆς ἐπινοίας θεωρουμένης τῶν παρὰ τοῖς φοιβολήπτοις ποιηταῖς θρυλουμένων πολέμων, καὶ τῆς μὲν περὶ τὰς δύο τῶν ὅλων ἀρχάς, ἃς ἡ

9 *οὐκ ἂν*] an *οὐδὲν*? 11 *ὑφεσταμένου* m^1, *ι* ss. m^3 | *ἔχει*
13 *εἰς*] *εἰ* 25 *ἀναγράφοντεσ* ex *ἀνατρέφοντεσ* m^3 | *βάλοιεν*

τοῦ ἑνὸς ἐξῃρημένη τῶν πάντων αἰτία παρήγαγεν, τὴν διαίρεσιν τῶν θείων γενῶν εὐτάκτως νοούσης καὶ κατὰ τὴν ἐκείνων ἀντίθεσιν καὶ τούτοις τὴν πρὸς ἄλληλα παρεχομένης ἐναντίωσιν (εἴτε γὰρ πέρας καὶ ἄπειρον, εἴτε μονάδα καὶ ἀόριστον δυάδα χρὴ προσαγορεύειν τὰς πρωτίστας ἐκείνας ὑποστάσεις, πάντως φαίνεταί τις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας ἀντιδιαίρεσις, καθ' ἣν καὶ αἱ τῶν θεῶν διακοσμήσεις ἀπ' ἀλλήλων διεκρίθησαν), ⟨τῆς δὲ⟩ ἐκ τῆς περὶ τὰ ἔσχατα τῶν ὄντων ἐναντιώσεως καὶ τῆς ποικιλίας ἐπ' αὐτοὺς τοὺς προσεχεῖς αὐτῶν προστάτας ἀναφερούσης τὴν τοιαύτην διάστασιν καὶ οὕτως δὴ προϊόντας εἰς τὴν ἔνυλον φύσιν τοὺς θεοὺς καὶ περὶ ταύτην μεριζομένους πολεμεῖν ἀλλήλοις ὑποτιθεμένης, φανήσεται μέν που καὶ περὶ ἐκείνης τοῖς μὴ παρέργως ἀκούουσιν ἐνδεικνύμενος ὁ ποιητής, ἡνίκα ἂν λέγῃ [Il. Ξ 203]·

f. 55v. ὅτε τε Κρόνον εὐρύοπα | Ζεὺς
374 γαίης νέρθε κάθισε.

καὶ περὶ τοῦ Τυφῶνος ἐν ἄλλοις [Il. B 781]·

γαῖα δ' ὑπεστενάχιζε Διῒ ὣς τερπικεραύνῳ
χωομένῳ, ὅτε τ' ἀμφὶ Τυφωέϊ γαῖαν ἱμάσσῃ
εἰν Ἀρίμοις, ὅθι φασὶ Τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς.

πάντως γάρ που τὸν πρὸς τὸν Δία πόλεμον ἐν τούτοις αἰνίσσεται τὸν Τιτανικὸν καὶ τὰς καλουμένας καταταρταρώσεις παρὰ τοῖς Ὀρφικοῖς· διαφερόντως δὲ αὖ κατὰ τὴν δευτέραν ὑπερβολὴν τοὺς θεοὺς πολεμοῦντας ἀλλήλοις καὶ διαφερομένους περὶ τῶν ἀνθρωπίνων παραδιδοὺς (ἐν οἷς καὶ σφόδρα ἄν τις ἀγασθείη τὴν ἔνθεον τοῦ ποιητοῦ καὶ νοερὰν τῶν πλασμάτων διάθεσιν· ἐπεὶ γὰρ ταῦτα τὰ γένη περὶ αὐτὰ τὸν πόλεμον τοῦτον ὑφίστασθαί φησιν, εἰ καὶ τὰς ἀποπερατώσεις ἐκληρώσατο τῶν θείων προόδων, ἀλλ'

17 καθεῖσε Hom. 21 εἰναρίμοισ 24 Orph. fr. 205
25 nempe ἐπιβολὴν cf. 92, 28 29 αὐτὰ τὸν] αὐτὸν

οὖν καὶ αὐτὰ τῶν θεῶν ἐξήρτηται καὶ ἔστι προσεχῆ μὲν τοῖς διοικουμένοις, συγγενῆ δὲ τοῖς αὐτῶν ἡγεμόσιν) τὴν μὲν πρὸς τὰ καταδεέστερα συμπάθειαν αὐτῶν ἐνδείκνυται τὴν ⟦*δὲ*⟧ *διῃρημένην ζωὴν καὶ τὴν μάχην καὶ τὴν ἀντίθεσιν ἀπὸ τούτων εἰς αὐτὰ ἀναφέρων (ὥσπερ δὴ καὶ Ὀρφεὺς τοῖς Διονυσιακοῖς εἰδώλοις τὰς συνθέσεις καὶ τὰς διαιρέσεις καὶ τοὺς θρήνους προσῆψεν ἀπὸ τῶν προνοουμένων ἅπαντα ταῦτα ἐκείνοις ἀναθείς), τὴν δὲ πρὸς τὰς σειρὰς ἀφ' ὧν προεληλύθασι συγγένειαν τῶν μεριστῶν τούτων πνευμάτων παρίστησιν τοῖς τε ὀνόμασιν τοῖς αὐτοῖς, δι' ὧν τὰς ἐξῃρημένας δυνάμεις τῶν ἐνύλων ἐξύμνησεν, καὶ τοῖς ἀριθμοῖς καὶ τοῖς σχήμασι προσήκουσι | ταῖς ὅλαις αὐτῶν* f. 56r. *διακοσμήσεσι χρώμενος. εἰσὶ μὲν γὰρ οἱ τοῦ πολέμου κοινωνοῦντες ἕνδεκα τὸν ἀριθμόν, μιμούμενοι τὴν ἑπομένην τῷ Διῒ θεῶν τε καὶ δαιμόνων στρατείαν, κατὰ ἕνδεκα μέρη κεκοσμημένην. τούτων δὲ οἱ μὲν τῆς κρείττονος προεστῶτες συστοιχίας τῇ πεντάδι συνέχονται (καὶ γὰρ τὸ περιττὸν καὶ τὸ σφαιρικὸν καὶ τὸ κατὰ δίκην πάντα ἄγειν τὰ δεύτερα καὶ ἐκ μέσου διατείνειν ἐπὶ πάντα τὸν ἀριθμὸν οἰκεῖόν ἐστιν τοῖς τὰ νοερώτερα καὶ τὰ τελειότερα καὶ πρὸς τοῦ ἑνὸς ὄντα κρατεῖν ἐθέλουσιν), οἱ δὲ τῆς ὑφειμένης μοίρας κηδεμόνες τῶν ἐνύλων κατὰ τὴν ἑξάδα προεληλύθασιν, τὸ μὲν τελεσιουργὸν τῶν προνοουμένων ἔχοντες διὰ τὸν οἰκεῖον ἀριθμόν, τῷ δὲ ἀρτίῳ καὶ πρὸς τὴν χείρονα φύσιν συστοίχῳ λειπόμενοι τῶν πρὸ αὐτῶν. οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ καὶ θεούς τις ἀποκαλοίη ταῦτα τὰ γένη διὰ τὴν πρὸς τοὺς ἡγεμόνας συγγένειαν καὶ πολεμοῦντας παράγοι διὰ τὴν περὶ τὰ τῇδε προσεχῆ κηδεμονίαν. ἡ μὲν οὖν τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος ἀντίθεσις τὴν τῶν ὑπὸ σελήνην πάντων ὁλικῶν προΐσταται δοκοῦσαν ἐναντίωσιν (διὸ καὶ*

3 *αὐτὸν* corr. b 4 *δὲ* ir. (*τὴν τῇδε* Raderm.) 5 Orph. fr. 198. 199 15 cf. Pl. Phaedr. 246ᵉ 20 *καὶ ταὐτὰ* 21 *μοίρας*, an *σειρᾶς*? 30 an *παρίσταται*?

οὐδὲ μάχονται οἴδε οἱ θεοί· σώζεται γὰρ ὑπὸ τῶν ὁλικῶν τὰ ἐν αὐτοῖς μερικά, καθ' ὅσον ἂν ᾖ χρόνον), ἡ δὲ τῆς Ἥρας καὶ τῆς Ἀρτέμιδος τὴν τῶν ἐνταῦθα ψυχῶν λογικῶν ἢ ἀλόγων, χωριστῶν ἢ ἀχωρίστων, ὑπερφυῶν ἢ φυσικῶν παρίστησιν ἀντιδιαίρεσιν, τῆς μὲν αἰτίας οὔσης τῶν ἀμει- f. 56v. *νόνων, τῆς δὲ τὰ χείρω λοχευούσης καὶ | εἰς φῶς προαγούσης. ἡ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἄρεως τὴν παντὸς τοῦ γενεσιουργοῦ πολέμου διάκρισιν παρίστησιν εἰς τὴν κατὰ νοῦν πρόνοιαν αὐτῶν καὶ τὴν δι' ἀνάγκης ἐπιτελουμένην, τῆς μὲν νοερῶς προεστώσης τῶν ἐναντίων, τοῦ δὲ τὰς φυσικὰς αὐτῶν δυνάμεις ῥωννύντος καὶ κατ' ἀλλήλων ἐγείροντος. ἡ δὲ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Λητοῦς τὴν κατὰ τὰς γνωστικὰς καὶ τὰς ζωτικὰς κινήσεις τῶν ψυχῶν* ⟦*τὰς*⟧ *παντοίαν διαφοράν, τοῦ μὲν τὰς γνώσεις τελειοῦντος, τῆς δὲ τὰς ζωάς, εἰ καὶ πολλάκις αὗται διΐστανται ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἐναντίως ἔχουσιν πρὸς ἀλλήλας. λοιπὴ δὲ ἡ τοῦ Ἡφαίστου καὶ Ξάνθου τοῦ ποταμοῦ τὰς τῆς σωματικῆς ὅλης συστάσεως ἐναντίας ἀρχὰς διακοσμεῖ δεόντως, τοῦ μὲν τῆς θερμότητος καὶ τῆς ξηρότητος τὰς δυνάμεις συγκροτοῦντος, τοῦ δὲ τῆς ψυχρότητος καὶ ὑγρότητος· ἐξ ὧν ἡ πᾶσα συμπληροῦται γένεσις. ἐπεὶ δὲ πάσας ἀνάγκη τὰς ἐναντιώσεις εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλας ὁμολογίαν τελευτᾶν, πάρεστι καὶ ἡ Ἀφροδίτη, καθάπερ εἴπομεν, φιλίαν ἐμποιοῦσα τοῖς ἀντικειμένοις, συμμαχοῦσα δὲ ὅμως τοῖς χείροσιν, διότι καὶ ταῦτα μάλιστα κοσμεῖται σύμμετρα καὶ προσήγορα γινόμενα τοῖς ἀμείνοσι τῶν ἐναντίων. Περὶ μὲν οὖν τῆς παρ' Ὁμήρῳ θεομαχίας τοσαῦτα εἰρήσθω. καὶ γὰρ ἔξεστιν τοῖς περὶ αὐτῆς ἀκριβέστερόν τι πιέσαι βουλομένοις καὶ ταῖς τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν θεωρίαις συγγενέσθαι πολλὰ καὶ θαυμαστὰ δόγματα ἐκκαλυπτούσαις, ἃς ἐν ταῖς λύσεσιν ἐκεῖνος τῶν Ὁμηρικῶν προβλημάτων ἐπραγματεύσατο.*

13 *παντοίας διαφοράς*, corr. Wendl. 15 *εἰ*] an *ἢ*? 22 *τελευτᾶν* (ι suprascr.)

Δ ***Πῶς ἄν τις ὑπὲρ τῶν θείων ἀπολογήσαιτο μύθων τῶν δοκούντων τοὺς θεοὺς αἰτιᾶσθαι τῶν κακῶν.***

Ἡμεῖς δὲ | ἐντεῦθεν ἐπὶ τὰ ἑξῆς τῶν Σωκρατικῶν πρὸς f. 57 r. *Ὅμηρον ἀπορημάτων μετίωμεν. ἕπεται δὲ οἶμαι διασκέψασθαι, πῶς τῶν θεῶν κατὰ τὴν ἀγαθότητα διαφερόντως τὴν ὕπαρξιν λαχόντων ἡ ποίησις κακῶν τε καὶ ἀγαθῶν αἰτιᾶται τοὺς θεούς, δέοντος τῶν ἀγαθῶν μόνων ἐπ' αὐτοὺς ἀναπέμπειν τὴν ἀρχηγὸν αἰτίαν. ταῦτα γὰρ ὁ Σωκράτης ἀποδείξας, τὸν θεὸν τῶν ἀγαθῶν ὑποστάτην μόνων, κακοῦ δὲ οὐδενός, ἐπιστάσεως ἠξίωσεν ἐν τοῖς Ὁμήρου ποιήμασιν· καὶ ἔοικεν τὴν μὲν θεομαχίαν ὡς ἀναιρετικὴν τῆς θείας ἑνώσεως εὐθύνειν, ταῦτα δὲ ἃ νῦν πρόκειται ζητεῖν ὡς τῆς ἀγαθότητος τῶν θεῶν ἐλαττωτικὰ διελέγχειν.*

δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει,
κηρῶν ἔμπλειοι ὁ μὲν ἐσθλῶν, αὐτὰρ ὁ δειλῶν
[Il. Ω 527 sq.].

Πρὸς δὴ τὰς τοιαύτας ἀπαντήσεις λεγέσθω διττὰς εἶναι τὰς συστοιχίας τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων, ὃ καὶ πρότερον εἴπομεν, ἄνωθεν ὡρμημένας ἀπ' αὐτῶν τῶν θεῶν. πάντα γὰρ διῄρηται ταῖς δυοειδέσιν τῶν ὄντων ἀρχαῖς, αἱ τῶν θεῶν διακοσμήσεις, αἱ τῶν ὄντων ὑποστάσεις, τὰ γένη τῶν ψυχῶν, αἱ φυσικαὶ δυνάμεις, αἱ τοῦ οὐρανοῦ περιφοραί, αἱ τῶν ἐνύλων διαφορότητες· τελευτῶσα δὲ ἡ δίδυμος αὕτη τῶν πραγμάτων πρόοδος καὶ τῶν περὶ τοὺς ἀνθρώπους συμπιπτόντων καὶ κατὰ δίκην ἀποκληρουμένων διπλῆν 376 *προεστήσατο γένεσιν. καὶ γὰρ τούτων τὰ μὲν ἐστι τῆς κρείττονος μοίρας, τὰ δὲ τῆς ὑποδεεστέρας· λέγω δὲ | οἷον τὰς* f. 57 v. *μὲν τῶν σωμάτων κατὰ φύσιν διαθέσεις, κάλλος καὶ ἰσχὺν*

1 inscriptio in codice extat post *δειλῶν* l. 16, Δ et hic et infra, ΑΡΧ i. e. *ἀρχή* hic 8 *ἀποδεῖξαι*, corr. b 12 *τῆς* b] *τὴν* 14 v. 528 ita affert Proclus ut immutavit Pl. II 379[d] 19 cf. 87, 29

καὶ εὐεξίαν, καὶ τῶν ἐκτὸς τῆς σωματικῆς συστάσεως συγκυρούντων ταῖς ψυχαῖς, τάς τε δυνάμεις καὶ τὰς τιμὰς καὶ τοὺς πλούτους τῆς ἑτέρας εἶναι συστοιχίας, τὰς δὲ αὖ τούτοις ἀντικειμένας ἕξεις τε καὶ περιστάσεις τῆς χείρονος. τούτων δὴ οὖν κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον ἐξ ἀνάγκης διῃρημένων τὰ μὲν ὡς τῆς ἀμείνονος ὄντα μερίδος αὐτόθεν ἀγαθὰ τοῖς παλαιοῖς ἔθος προσαγορεύειν, τὰ δὲ ὡς τῆς ἐναντίας κακὰ προσονομάζουσιν· καὶ οὐχ οὕτω τὸ κακὸν ἐνταῦθα δήπου λέγουσιν, ὡς τὴν ἄδικον καὶ ἀκόλαστον τῆς ψυχῆς ἕξιν κακὸν ὁμολογοῦμεν ὑπάρχειν· ἀλλ' ὡς τὰ ἐμπόδια τῶν ἐνεργειῶν καὶ τὰ ἐπιπροσθοῦντα ταῖς κατὰ φύσιν ἡμῶν διαθέσεσιν καὶ τὰ διακόπτοντα τῆς ψυχῆς τὴν μετὰ ῥᾳστώνης ἀποτελουμένην τῶν ἀνθρωπίνων πρόνοιαν κακὰ συγχωροῦσιν εἶναι καὶ λέγεσθαι τρόπον ἕτερον τῶν αὐτῆς τῆς ψυχῆς λεγομένων κακῶν, οὕτως ἄρα καὶ τὴν νόσον καὶ τὴν ἀδυναμίαν καὶ τὴν ἄπορον τῶν ἀναγκαίων ζωὴν ἐν τοῖς κακοῖς εἰώθασι καταλέγειν. καὶ τί δεῖ τὴν ποίησιν ἅπασαν μαρτύρεσθαι τῆς τοῦ ὀνόματος ἕνεκα χρήσεως; ἀλλὰ καὶ ὁ τῶν Πυθαγορείων λόγος ὁ τὰς διττὰς τῶν ὄντων συστοιχίας διαιρούμενος ἐν ἁπάσαις ταῖς διακοσμήσεσιν τὴν μὲν τοῦ ἀγαθοῦ καλεῖν οὐκ ἀπηξίου, τὴν δὲ τοῦ κακοῦ· καίτοι τό γε ἄρτιον ἢ τὸ ἑτερόμηκες ἢ τὴν κίνησιν πῶς ἄν τις ἐν τοῖς τοιούτοις τετάχθαι κακοῖς συγ-
f. 58r. χωρήσειεν, ὅσα τῶν ἀγαθῶν στερήσεις ἀφοριζόμε|θα; πῶς δ' ἂν τὸ θῆλυ καὶ τὸ τῆς ἑτερότητος γένος καὶ [[τὸ]] τὴν ἀνομοιότητα παρὰ φύσιν εἶναι τοῖς οὖσιν φήσαιμεν; ἀλλ' οἶμαι παντὶ δὴ τοῦτο καταφανές, ὅτι τῶν ἀντικειμένων κατὰ πάσας τῶν ὄντων τὰς προόδους τὴν καταδεεστέραν σειρὰν ὡς ἀπολειπομένην τῆς ἑτέρας καὶ οὔτε πρώτως οὖσαν ἀγαθουργὸν οὔτε τὴν αὐτὴν λαχοῦσαν ἀπόστασιν πρὸς

6 δηιρημένων 8 καὶ add. m[3] 12 τὴν b] καί 17 εἰώθασι λέγειν καὶ κατὰ τί 19 πυθαγορείων] ει ex ι m[3] 27 δὴ τοῦτο] an δήπου?

τὴν μίαν τῶν καλῶν πάντων καὶ ἀγαθῶν αἰτίαν κακὸν προσηγόρευεν. ταύτας τοίνυν τὰς διττὰς συστοιχίας τῶν τε ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ γεγονότων τῆς δημιουργικῆς ἐξάπτειν προσήκει μονάδος. καὶ γὰρ αἱ τῶν θεῶν διαιρέσεις καὶ αἱ τῶν μετὰ θεοὺς γενῶν εἰς ἐκείνην ἀνήρτηνται τὴν πρωτίστην ἀρχήν· καὶ τῶν καθ' εἱμαρμένην συμπιπτόντων καὶ κατὰ δίκην ταῖς ψυχαῖς περὶ τὴν γένεσιν ἀποκληρουμένων ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν ἐν τῷ διακοσμήσαντι τὸ πᾶν καὶ τὰς ψυχὰς εἰς τὸν θνητὸν τόπον καταπέμποντι τὴν αἰτίαν ὑποθετέον. καὶ γὰρ ἡ τῆς εἱμαρμένης ποίησις τῆς δημιουργικῆς ἐξέχεται προνοίας, καὶ ἡ τῆς δίκης σειρὰ περὶ ἐκείνην ὑφέστηκεν καὶ ἕπεται τοῖς ἐκείνου ὅροις, τοῦ θείου νόμου τιμωρὸς οὖσα, φησὶν ὁ Ἀθηναῖος ξένος [leg. IV 716ᵃ], *καὶ ἡ τῆς τύχης ἀποπληρωτικὴ τῶν κατὰ δίκην διανεμομένων προμηθία κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἀφορίζεται βούλησιν. πάντων ἄρα τῶν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν, τῶν τε βελτιόνων ἐν ταῖς δόσεσιν καὶ τῶν χειρόνων, τῶν τε εὐμοιροτέρων ὁμοῦ καὶ τῶν ἐμποδιστικῶν τῆς τῶν ψυχῶν εἰς τὰ ἐκτὸς ἐνεργείας τὴν αἰτίαν ὁ δημιουργὸς καὶ πατὴρ ἐν ἑαυτῷ προεστήσατο | καὶ πάντα κατὰ νοῦν ποδηγεῖ, δια-* f. 58 v. *νέμων ἑκάστοις τὰ προσήκοντα καὶ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ πατρονομικὴν ἐπιστασίαν ἀνάγων τὰ πάντα. καὶ γὰρ ταῖς ψυχαῖς τά τε τῆς κρείττονος συστοιχίας καὶ τὰ τῆς καταδεεστέρας διανέμει πρὸς τὸ ἀγαθὸν βλέπων καὶ τῆς τῶν δεχομένων ἕνεκα τελειότητος.*

Εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς εἴπομεν, ἀποδεξόμεθα καὶ τὴν Ὁμηρικὴν διάταξιν ἐν τῷ δημιουργικῷ νῷ τοῦ Διὸς τὰς διττὰς ὑποτιθεμένην καὶ πρωτουργοὺς αἰτίας τῶν τε ἀγαθῶν, ὧν δίδωσι ταῖς ψυχαῖς, καὶ τῶν κακῶν· ἐπεὶ καὶ ἡ δυὰς πάντων μάλιστα προσήκει τῶν νοερῶν βασιλέων τῷ

1 *ἀγαθῶν* b] *ἀγαθοῦ* 5 *αἱρέσεισ* m[1], *δι* ss. m[3] 11 *διμιουργικῆς* 12 *ἕπονται* | *ἐκείνου* sc. *τοῦ δημιουργοῦ*, sed praestat *ἐκείνης* 15 *προμήθεια* extat infra 106, 24

δημιουργῷ τοῦ παντός (δυὰς γὰρ παρὰ τῷδε κάθηται, φησὶν τὸ λογίον), καὶ τὸ κυβερνᾶν τὰ πάντα καὶ τάττειν ἕκαστον, οὗ ταχθὲν νικῶσαν μὲν ἀρετὴν ἐν τῷ παντί, κακίαν δὲ ἡττωμένην ἀποδείξειεν. τί γὰρ διαφέρει ταῦτά τε λέγειν καὶ πεττευτῇ τὸν δημιουργὸν εἰκάζειν, μετατιθέντι τὰς ψυχὰς εἰς τοὺς προσήκοντας αὐταῖς βίους ἑκάστην. δύο τοίνυν αὗται πηγαί, τῶν τε βελτιόνων καὶ τῶν χειρόνων μέτρων, οἷς ὁ δημιουργὸς κατὰ δίκην ἄγει τὰς ψυχάς, νοείσθωσαν· ἃς ὁ ποιητὴς μυθολογῶν πίθους προσείρηκεν, εἴθ' ὅτι διὰ πειθοῦς νοερᾶς πᾶσιν ἐπιβάλλει τὸν οἰκεῖον ὅρον (ἀρχὴ γάρ, φησὶν ὁ Τίμαιος [p. 48ᵃ], *τῆς ἀνάγκης ὁ νοῦς τῷ πείθειν αὐτὴν πάντα πρὸς τὸ βέλτιστον ἄγειν), εἴτε καὶ τὸ χωρητικὸν αὐτῶν καὶ περιληπτικὸν τῶν παντοδαπῶν καὶ ποικίλων ἀποτελεσμάτων ἐνδεικνύμενος· τὸ γὰρ διεσπαρμένον*
f. 59r. *πλῆθος πάντων ὧν διανέμει ταῖς | ψυχαῖς ὁ πατὴρ ⟨ἐν⟩ ἐκείναις ἡνωμένως προείληπται. ὥστε καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον συνᾴδουσιν ἀλλήλοις ὅ τε Πλάτων καὶ ἡ Ὁμηρικὴ ποίησις. ὃ μὲν γὰρ οὐδενὸς κακοῦ φησιν χρῆναι τὸν θεὸν αἰτιᾶσθαι, ἢ δὲ πάντα μὲν ἐκεῖθεν παράγει τὰ ἀγαθά, διττὰ δὲ ὄντα καὶ ὠφελητικὰ τῶν δεχομένων ἑκάτερα ταῖς διτταῖς συστοιχίαις διελοῦσα καὶ τὴν πρὸς ἄλληλα διαφορὰν αὐτῶν ἐνδεικνυμένη τὰ μὲν ὡς ἀγαθά, τὰ δὲ ὡς ἐναντία τοῖς ἀγαθοῖς ἀπ' ἐκείνων διέστησεν. καὶ ὅτι τὸ λεγόμενον κακὸν οὐ τοιοῦτόν ἐστιν, ὁποῖον ὁ τοῦ Πλάτωνος λόγος τῆς δόσεως τῶν θεῶν ἀπέφησεν, δηλοῖ που καὶ αὐτὸς ἐπιφέρων ἑξῆς* [Il. Ω 534 sqq.]·

ὡς μὲν καὶ Πηλῆϊ θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
ἐκ γενετῆς.
ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῷ θῆκε θεὸς κακόν.

1 cf. de or. chald. 14 3 *οὗ*] *ου* 4 an *ἀποδείξει?*
6 *βίοσ ἑκάστην* ex *βίουσ κάστην* m¹, deinde *βίουσ* e *βίοσ* m³
19 *ἐκεῖθεν ἀεὶ* (post *α* ras.) 21 *αὐτῶν* ex *αὐτὸν* m³

τί οὖν τοῦτό ἐστιν τὸ κακόν, αὐτὸς προστίθησιν·

ὅττι οἱ οὔ τι
παίδων ἐν μεγάροισι γονὴ γένετο κρειόντων,
ἀλλ' ἕνα παῖδα τέκεν παναώριον· οὐδέ νυ τόν γε
γηράσκοντα κομίζω·

μή σοι δοκεῖ τῶν ἀληθινῶν κακῶν αἰτιᾶσθαι τὸν θεόν; οὐ τὴν ἐρημίαν τῶν παίδων, οὐ τὴν ἀθεραπευσίαν κακὰ προσείρηκεν; καὶ ὅπως ταῦτα κακὰ προείπομεν, δυσκολίαν περὶ τὸν τῇδε βίον καὶ δυσθυμίαν ἐναπεργαζόμενα ταῖς ψυχαῖς. ταῦτα γὰρ εἰ καὶ τοῖς γνησίως φιλοσοφοῦσιν κακὰ προσαγορεύειν οὐ θέμις, ἀλλὰ τοῖς τὸν πρακτικὸν βίον ἑλομένοις ἐμπόδια φαίνεται τῆς κατ' ἀρετὴν εἶναι ζωῆς. διὸ 377
καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος [leg. Π 661[bd]] τὰ τοιαῦτα πάντα τοῖς μὲν ἀγαθοῖς εἶναί που κακὰ διατείνεται, τοῖς δὲ πονηροῖς ἀγαθά· καίτοι καὶ τούτων αἰ|τιᾶται τὸν θεὸν καὶ τῶν f. 59 v.
ἐκ τοῦ παντὸς ἐνδιδομένων ἁπάντων, ὥστε οὐχ Ὅμηρος μόνος καὶ ὁ παρ' Ὁμήρῳ ταῦτά φασιν Ἀχιλλεύς, ἀλλὰ καὶ ὁ Πλάτων αὐτὸς καὶ ὁ κατ' αὐτὸν νομοθέτης.

E **Πῶς τὴν τῶν ὅρκων σύγχυσιν δοκεῖ ἡ ποίησις εἰς θεοὺς ἀναπέμπειν, ἡ ἀληθὴς περὶ αὐτῶν ὑφήγησις.**

Τοσαῦτα καὶ πρὸς ταύτην εἰρήσθω τὴν ζήτησιν· ἐφεξῆς δέ ἐστιν τοῖς εἰρημένοις θεωρῆσαι, πῶς τὴν τῶν ὅρκων σύγχυσιν καὶ τῶν σπονδῶν ἡ ποίησις κατὰ βούλησιν τοῦ μεγάλου Διὸς καὶ τῆς Ἀθηνᾶς ὑπουργούσης τῇ βουλῇ τοῦ πατρὸς γενέσθαι φησίν· καὶ γὰρ ταύτην ὁ Σωκράτης ᾐτιάσατο τὴν τῶν κακῶν ἀρχὴν ἐπὶ τοὺς πρωτίστους τῶν θεῶν ἀναφέρουσαν. κἀνταῦθα μάλιστα διαπορεῖν ἄξιον, πῶς ὁ τῶν τοιούτων τὸν θεὸν αἰτιώμενος οὐχὶ τῶν μεγίστων αὐτὸν

2 οὔ τι] ras. inter τ et ι (οὔτοι Homeri Rehdig.) 9 περὶ ss. m[3] 10 γὰρ ss. m[3] 17 φησι b 25 ταύτησ

αἰτιᾶται καὶ ἀληθινῶν κακῶν· οὐ γὰρ ἔτι πενίας καὶ νόσους οὐδὲ τὴν τοιαύτην συστοιχίαν ἐξέσται λέγοντας δοκεῖν τι λέγειν, ἀλλ' αὐτῶν τῶν παρὰ πᾶσιν ὁμολογουμένων ὡς κακῶν τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν θεὸν ἀνοίσομεν. καὶ ὁ μὲν Τίμαιος [p. 41ᵉ] τὸν δημιουργὸν πρὸ τῆς εἰς γένεσιν καθόδου διαθεσμοθετῆσαι πάντα φησὶν ταῖς ψυχαῖς, ἵνα τῆς ἔπειτα εἴη κακίας ἀναίτιος· ὁ δὲ λόγος οὗτος καὶ κατελθούσαις αὐταῖς καὶ ἐν τῇ γενέσει στρεφομέναις τῶν μεγίστων κακῶν τὴν ἀρχὴν ἐκεῖθεν ἐνδίδοσθαι συγχωρεῖ. πῶς οὖν ἄν τις πρὸς ταύτας τὰς ἐπιστάσεις τοὺς προσή-
f. 60r. κοντας ἀποδοίη λόγους, τῇ τε φύσει τῶν πραγμά|των καὶ τῇ Πλάτωνος ὑφηγήσει τὴν Ὁμήρου διδασκαλίαν συναρμόζοντας.

Ὅτι μὲν οὖν πρὸς τὴν τῶν νέων ἕξιν ἀσύμμετρός ἐστιν ἡ τῶνδε τῶν μύθων ἀκρόασις, εἴρηταί τε πρότερον καὶ νυνὶ λεγέσθω καὶ παρὰ πάντας τοὺς ῥηθησομένους ὑφ' ἡμῶν λόγους. οὐδὲ γὰρ διακρίνειν τὰς φύσεις τῶν ὄντων τοῖς νέοις δυνατὸν οὐδὲ ἐπανάγειν τὰ φαινόμενα συνθήματα τῆς ἀληθείας πρὸς τὴν ἀφανῆ θεωρίαν οὐδὲ καθορᾶν, ὅπως ἐν τῷ κόσμῳ πάντα κατὰ βούλησιν ἐπιτελεῖται τοῦ θεοῦ διὰ μέσων τῶν ἄλλων αἰτίων. ὅτι δὲ οἰκεῖα ταῦτα τῇ Πλάτωνός ἐστι φιλοσοφίᾳ δεικνύωμεν. Τὸν μὲν δὴ θεὸν ἀρχήν τε καὶ τελευτὴν καὶ μέσα τῶν ὄντων ἁπάντων ἔχειν καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος φησίν [leg. IV 715ᵉ], ἕπεσθαι δὲ αὐτῷ τὴν δίκην τῶν ἀπολειπομένων οὖσαν τοῦ θείου νόμου τιμωρόν. οὗτοι δέ εἰσιν, ὡς ὁ ἐκείνου λόγος, οἱ νεότητι καὶ ἀνοίᾳ φλεγόμενοι τὴν ψυχὴν μεθ' ὕβρεως, καὶ χρόνον τινὰ δόξαντες κρατεῖν ἔπειτα αὖθις τιμωρίαν ὑπέσχον τῇ δίκῃ πρέπουσαν, ἑαυτούς τε καὶ πόλιν καὶ οἶκον ἄρδην ἀναστάτους ποιήσαντες. ταῦτα δὴ οὖν ὁ μὲν Ἀθηναῖος ξένος

1 αἰτι$^{\iota}$ᾶται 6 πάντα φησὶν] παντάπασιν 7 ἀναίτιος b] αἴτιοσ 10 οὖν ἢ (exp. m³?) 21 αἰτίων ex αἴτιον m³ 29 ἄρδην (ν ss.)

πολιτικῶς, ὁ δὲ Ὅμηρος ἐνθεαστικῶς ὑφηγούμενος τοὺς πολλὰ πλημμελήσαντας καὶ ἀδικίας τὰς μεγίστας ἠδικηκότας κατὰ τὴν μίαν τοῦ Διὸς βούλησιν δίκην ἀποτιννύναι φησὶν τῶν ἁμαρτημάτων

σὺν σφῇσιν κεφαλῇσι γυναιξί τε καὶ τεκέεσσιν [Δ 162].

ταύτην δὲ ἄρα τὴν δίκην πρώτως μὲν τὸν Δία πληροῦν καὶ ἐξῃρημένως καὶ ἀφα|νῶς τοῖς πᾶσιν, δευτέρως δὲ τὴν f. 60v. *Ἀθηνᾶν ὑπουργοῦσαν καὶ συναπεργαζομένην τὰ δόξαντα τῇ πατρονομικῇ προνοίᾳ τοῦ Διός.*

(*δεινὴ γὰρ Κρονίδαο νόου κράντειρα τέτυκται*

φησὶν Ὀρφεύς), *ἐσχάτως δὲ τοὺς ὑπομένοντας αὐτοῦ τὴν τιμωρίαν· δεῖ γὰρ καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν συμπλέκεσθαι τῇ ποιήσει τῶν ὅλων. οὗτοι δὴ οὖν ἐν ταῖς σπονδαῖς καὶ τοῖς ὅρκοις εἰπόντες, ὅτι τῶν παραβαινόντων ταῦτα*

ὧδέ σφ' ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέοι ὡς ὅδε οἶνος [Il. Γ 300],

καὶ παραβάντες ἑαυτοὺς ὑπάγουσιν τῇ δίκῃ καὶ πρέποντας ἑαυτοὺς ἀποφαίνουσι ταῖς ποιναῖς. ἡ τοίνυν σύγχυσις τῶν ὅρκων καὶ τῶν σπονδῶν ἐπιτελεῖται μὲν ὑπὸ τούτων διαφερόντως τῶν πάσχειν μελλόντων τὰ δοκοῦντα τοῖς θεοῖς κατὰ δίκην τὰ θνητὰ ἄγουσιν ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἁμαρτήμασιν, κινεῖσθαι δὲ λέγεται καὶ εἰς ἐνέργειαν προάγεσθαι παρ' αὐτῶν τῶν θεῶν, οὐχ ὡς ἐκείνων ποιούντων ἀθέους καὶ ἀδίκους τοὺς τιμωρουμένους, ἀλλ' ὡς ἐπιτηδείους ὄντας αὐτοὺς πρὸς τὰς τοιαύτας πράξεις ἐκκαλουμένων εἰς ἐνέργειαν, ἵνα ποτὲ κατὰ τὴν ἔνδον ἕξιν ἐνεργήσαντες καὶ ἣν ἔχουσιν ὠδῖνα τῶν μοχθηρῶν ἐνεργημάτων προβαλόντες ἄξιοι γένωνται τῆς δίκης. τοῦτο γὰρ δή, φησὶν ὁ Πλάτων [leg. V 728c], *δίκη μὲν οὐκ ἔστιν, καλὸν γὰρ τό γε δίκαιον*

5 *σφῖσιν* (*ισιν* ir.) 8 *τοῖσ* ss. m³ 11 Orph. fr. 133 ubi diversa confudit Abel 28 *προβάλλοντεσ*

καὶ ἡ δίκη, τιμωρία δὲ ἀδικίας ἀκόλουθος πάθη, ἧς ὅ τε τυγχάνων καὶ ὁ μὴ τυγχάνων ἄθλιος. πολλὰ δὴ οὖν καὶ τὰ μέγιστα ἀδικήσαντες ἄνθρωποι καὶ ἕξιν ἔχοντες πονηρὰν καὶ ὠδίνουσαν μείζω καὶ χαλεπώτερα κακὰ f. 61 r. *τιμω|ρίαν ὑπέχουσιν πρῶτον, ἣ δοκεῖ μὲν ἐπιτρίβειν τοὺς πάσχοντας ἐπὶ τὰς τῶν ὅρκων ἄγουσα συγχύσεις, ἄγει δὲ αὐτοὺς εἰς τὸ δίκην ὑποσχεῖν τῶν πλημμελημάτων, παραπλήσιόν τι ποιοῦσα ταῖς ἀναστομώσεσιν τῶν ἑλκῶν, αἳ παραχρῆμα μὲν ἐπιτείνουσι τὰ πάθη τῶν σωμάτων, ἐκβάλλουσαι δὲ τὸν ὕπουλον καὶ ἐντὸς ἀποκρυπτόμενον χυμὸν αἴτιαι γίνονται τῆς ἐν χρόνοις ὕστερον παραγινομένης ὑγείας. τὴν δὲ δὴ τιμωρίαν ταύτην ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ Διὸς ἀρχομένην (ἐκείνῳ γὰρ ἕπεται δίκη τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θείου νόμου τιμωρός) διὰ μέσης τῆς Ἀθηνᾶς ἡ ποίησις τελειουμένην παραδίδωσιν, ἵνα δῶσί ποτε δίκην οἱ Τρῶες ἰδόντες οἳ κακοῦ προήγαγον αὐτοὺς καὶ ὡς ταῖς ὀφειλομέναις ποιναῖς ἐγκατέδησαν τὴν ἑαυτῶν ζωήν. ὃν γὰρ ὅρον ἔθεντο τῆς ἐσχάτης τῶν ἁμαρτόντων κολάσεως, τοῦτον σαλευτὸν ὑφ' ἑαυτῶν ταῖς τῶν ὅρκων καὶ τῶν σπονδῶν συγχύσεσιν ἀπέφηναν. Πρῶτον μὲν ⟨οὖν⟩ οὐχ οἱ θεοὶ τῆς πλημμελοῦς ταύτης καὶ ἀτάκτου πράξεώς εἰσιν αἴτιοι τοῖς Τρωσίν, ἀλλ' ἐκεῖνοι διὰ τὴν ἑαυτῶν πονηρίαν ἀξίους ἑαυτοὺς κατέστησαν τῆς τοιαύτης ἐνεργείας, καὶ τούτων διαφερόντως ὁ Πάνδαρος, φιλότιμός τε ὢν καὶ φιλοχρήματος καὶ τὴν ἄθεον ζωὴν προβεβλημένος. διὸ καὶ ἡ Ἀθηνᾶ προελθοῦσα κατὰ τὸν νοῦν τοῦ πατρὸς οὐ τὸν ἐπιτυχόντα κινεῖ πρὸς τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ ζητεῖν λέγεται Πάνδαρον, ὡς ἂν μάλιστα πρέποντα πρὸς τὴν τιμωρὸν ἐνέργειαν*

Πάνδαρον ἀντίθεον διζημένη εἴ που ἐφεύροι [Il. Δ 88].

2 *ὅ τε τυχὼν* Pl. | *ὁ* om. Pl. | *πολλὰ* m[3]] *ταῦτα* m[1] 16 *αὐτοὺσ* 18 *σαλευτὸν ὑφ'*] *ἀσάλευτον ἐφ'*

σπάνιον | γὰρ καὶ δυσεύρετον ὄντως τὸ τοιοῦτον γένος, f. 61 v. τὸ πάντα μὲν δρᾶν ὑπομένον πάντα δὲ πάσχειν, ἀντικεί- 378 μενον δὲ τῷ θείῳ διά δή τινα Γιγαντικὴν καὶ ἀποτετολμημένην ἕξιν τῆς ψυχῆς. ὥσπερ δὴ οὖν οὐχ οἱ ἰατροὶ τῶν τομῶν αἴτιοι καὶ τῶν καύσεων, ἀλλὰ τὰ πάθη τῶν ἰατρευομένων, οὕτως οὐδὲ οἱ θεοὶ τῶν περὶ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς σπονδὰς ἀσεβημάτων, ἀλλ' αἱ ἕξεις τῶν ποιούντων. δεύτερον δὲ ἐπὶ τούτῳ κἀκεῖνο κατανοήσωμεν, ὡς οὐδὲ προελθοῦσα ἡ Ἀθηνᾶ καταναγκάζειν λέγεται τὸν Πάνδαρον εἰς τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ πειρᾶσθαι μόνον, εἰ καὶ πρὸς ταύτην ἐπιδίδωσιν ἑαυτὸν τὴν ἐνέργειαν· οὐ γὰρ ἀναιρεῖται τὸ ἐφ' ἡμῖν, οὐδ' ἂν τὰ ἔσχατα πεπλημμεληκότες ὦμεν·

ἦ ῥά νύ μοί τι πίθοιο, Λυκάονος υἱὲ δαΐφρον [Il. Δ 93];

ὁ δὲ ὑπὸ λαιμαργίας τῶν χρημάτων ἀκούσας καὶ τῆς δυναστείας ἐπιπηδᾷ ταῖς ἀδίκοις ἐνεργείαις, μόνον οὐχὶ τοῦ ποιητοῦ ταῦτα βοῶντος, ἃ καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης, ὅτι πολλὰ προτείνεται ταῖς ψυχαῖς ἐκ τοῦ παντός, ἃ καταπλήττειν τοὺς ἀνοήτους καὶ περὶ τὰς αἱρέσεις τῶν βίων ἀποφαίνειν πλημμελεῖς. ὥσπερ οὖν ὁ προφήτης προτείνει τὸν τυραννικὸν βίον καὶ ὁ πρῶτος ἀνελόμενος τοῦτον ἀνόητος εἴρηται, καίτοι τὸ προτεῖναν θεῖόν τι πάντως ἦν, οὕτω δὴ καὶ τῆς Ἀθηνᾶς εἰς αἵρεσιν τὸν Πάνδαρον καταστησάσης τῆς τε δυνατωτέρας καὶ πλουσιωτέρας τάξεως μετὰ ἀθεότητος καὶ τῆς ἐναντίας ἐκεῖνος αἱρεῖται τὴν χείρονα. καὶ οὐχ ἡ Ἀθηνᾶ τῆς αἱρέσεως αἰτία, ἀλλ' ἡ μοχθηρία τοῦ αἱρουμένου· οὐδὲ γὰρ ὁ προφή|της τῆς τυραννίδος, ἀλλ' f. 62 r. ἡ λαιμαργία τοῦ τὸν βίον τοῦτον προβάλλοντος. διὸ καὶ πειθόμενος ὁ Πάνδαρος τῇ Ἀθηνᾷ δι' ἄνοιαν τοῦτο πάσχειν εἴρηται· οὐ γὰρ ἐκείνῃ πείθεται, ἀλλὰ τῷ φιλοχρηματῳ καὶ

13 πίθοιο] ι prius ex ει m^3 vel rec. 15 malim ὑπακούσας 17 cf. rep. X 618^a sqq. 20 πλημμελεῖν m^1, ν exp. et σ ss. m^3 | προκρίνει m^1, corr. m^3

ἀνοήτῳ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς. καίτοι πῶς οὐ θαυμαστόν, εἰ Ἀθηνᾶ μὴ φρονήσεως αἰτία, ἀλλὰ ἀνοίας; ἀλλὰ καὶ νοῦ ἀπόρροια πανουργία γίνεται, φησὶν ὁ Πλωτῖνος [II 3, 11], καὶ σωφροσύνης ἔλλαμψις ἀκόλαστός ἐστιν καὶ ἀνδρείας δόσις θρασύτης. ὁποῖ᾽ ἅττα γὰρ ἂν ᾖ τὰ τῆς ζωῆς εἴδη, τοιαύτην ἀνάγκη καὶ τὴν μέθεξιν γίνεσθαι τῶν κρειττόνων· καὶ οἳ μὲν νοερῶς τῶν νοερῶν μετέχουσιν, οἳ δὲ δοξαστικῶς, οἳ δὲ φανταστικῶς, καὶ οἳ μὲν ἀπαθῶς τῶν παθῶν, οἳ δὲ μετριοπαθῶς, οἳ δὲ ἐμπαθῶς· πάντα δὲ ὑπὸ τῶν θεῶν κινεῖται ⟦καὶ⟧ κατὰ τὴν ἐπιτηδειότητα τὴν ἑαυτῶν· ὥστε οὐχ ὑπὸ Διὸς καὶ Ἀθηνᾶς ἡ τῶν ὅρκων σύγχυσις, ἀλλὰ ὑπὸ Πανδάρου καὶ τῶν Τρώων. ἐξῆπται δὲ αὕτη τῶν θεῶν ἡ πρᾶξις ὡς πρόδρομος οὖσα τῆς δίκης, καὶ ὡς παρασκευάζουσα τοὺς παρέχοντας πρὸς τὴν τελέαν κόλασιν τῶν ἁμαρτημάτων (τοιαύτη γὰρ ἡ τιμωρία, καθάπερ ἡμᾶς ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἀνεδίδαξεν)· οὐδὲ τῶν ἀληθινῶν κακῶν αἴτιον τὸ θεῖον ταῖς ψυχαῖς, ἀλλ᾽ αἱ μοχθηραὶ τῶν ψυχῶν ἕξεις τῶν πλημμελῶν ἐνεργημάτων εἰσὶν αὐταῖς ἀρχηγοί. πᾶσα δὲ ἐνέργεια, κἂν ᾖ πλημμελὴς εἰς τὸ πᾶν προϊοῦσα, θεῶν ἐφεστώτων γίνεται καὶ προνοίας ὁλικωτέρας ἢ μερικωτέρας. γίνεται γὰρ ἀδίκως μὲν τῷ δρῶντι δικαίως δὲ τῷ πάσχοντι, φησὶν ὁ Πλωτῖνος [IV 3, 16], καὶ ὅσον
f. 62v. μέν | ἐστιν αὐτῆς ἄθεον, ἐκ τῆς μερικῆς αἰτίας ἔχει τὴν γένεσιν τῆς ἀποτελούσης τὴν ἐμπαθῆ πρᾶξιν, ὅσον δὲ ἀγαθόν, ἐκ τῶν ἐφεστώτων τυγχάνει τοῦ προσήκοντος τέλους. ἔδει γὰρ τοὺς τῶν μεγίστων ἀδικημάτων ἄρξαντας ἀνακληθῆναί ποτε πρὸς τὴν δίκην· τοῦτο δὲ οὐκ ἄν ποτε συνέβη, μὴ τῆς μοχθηρίας αὐτῶν ἀναπλωθείσης· πολλαὶ γοῦν τῶν ἕξεων ἀνενέργητοι μένουσαι τῆς προσηκούσης θεραπείας τυχεῖν ἀδυνάτους ποιοῦσιν τοὺς ἔχοντας. διὸ καὶ βουλεύονται

5 an ἐπίδοσις? 11 ἡ ss. m[3] 14 παρέχοντας sc. τὴν πρᾶξιν 16 ὁ add. m[3] 28 ἀναπλωθείσησ m[1]] πληρωθείσησ m[3] 30 cf. Δ 14 sqq.

οἱ θεοὶ περὶ τοῦ παῦσαι τὸν πόλεμον σωζομένων τῶν Τρώων, καὶ ἡ τῆς δίκης προστάτις θεὸς κωλύει τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν, ἵνα θᾶττον ὑπόσχωσι τῶν ἡμαρτημένων ποινήν· καὶ ἡ ταύτης συνεργὸς κινεῖ πρὸς τὴν σύγχυσιν τοῦ ὅρκου, ἵνα κατὰ πᾶσαν ἑαυτῶν τὴν μοχθηρίαν ἐνεργήσαντες ὑπὲρ πάσης τὴν κόλασιν δέξωνται. οὔτε γὰρ ἀνιάτους μένειν ἦν ἀγαθὸν οὔτε πρὸ τῶν δευτέρων ἁμαρτημάτων ἰαθῆναι τὴν ὑποικουροῦσαν ἔνδον μοχθηρίαν. πάσης οὖν τῆς ἀδίκου ζωῆς ἐν αὐτοῖς ἀναστομωθείσης ἕπεται δίκη σωφρονίζουσα τὴν ὅλην ἀνοσιουργίαν.

ϛ **Τίς ἐστιν ἡ ἐν τῇ ποιήσει τοῦ Διὸς τῶν θεῶν εἰς ἔριν κατάστασις διὰ Θέμιδος, ἀνάπτυξις τῆς ὅλης τοῦ μύθου θεωρίας.**

Πρὸς μὲν οὖν τὴν προειρημένην ἀπορίαν ὧδέ πως ἀπαντήσωμεν. ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς κρίσεως διαμνημονεύει τῆς παρ' Ὁμήρῳ τῶν θεῶν καὶ τῆς ἔριδος, ἐφ' ἣν ὁ Ζεὺς ἀνακινεῖ τὰ πλήθη τῶν θεῶν διὰ τῆς Θέμιδος πάντα | πρὸς ἑαυ- f. 63r.
τὸν ἀνάγων, λεκτέον τι καὶ περὶ τούτων. ὅτι μὲν οὖν ὁ Ζεὺς μονάς ἐστι παντὸς τοῦ πλήθους τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, καὶ ὅτι πάντας καὶ παράγειν ἀφ' ἑαυτοῦ δύναται καὶ ἐπιστρέφειν εἰς ἑαυτόν, εἴρηται πολλάκις. διττῆς δὲ οὔσης τῆς εἰς τὸ πλῆθος αὐτοῦ προϊούσης ἐνεργείας, τῆς μὲν ἐπιστρεπτικῆς, τῆς δὲ κινητικῆς εἰς τὴν τῶν καταδεεστέρων προμήθειαν, διττὰς καὶ ἡ ποίησις τοῦ Διὸς πρὸς τοὺς θεοὺς ἀναγράφει δημηγορίας. καὶ κατὰ μὲν τὴν προτέραν τῆς ἀμίκτου καθαρότητος μεταδιδοὺς ὑπόκειται τῷ πλήθει τῶν θεῶν ὁ εἷς καὶ ὅλος δημιουργός, χωριστάς τε δυνάμεις αὐτοῖς ἐνδίδωσιν ἁπάσης τῆς περικοσμίου διαιρέσεως· διὸ

2 προστάτισ] ι ex η m³? 15 ἐπεὶ m³] εἰ m¹ 24 cf. Il. Θ 5 sqq. Υ 20 sqq.

καὶ παρακελεύεται πᾶσιν ἀφίστασθαι τοῖς θεοῖς τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἐναντιώσεως τῶν ἐγκοσμίων πραγμάτων. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ κινεῖ πως αὐτοὺς εἰς τὴν πρόνοιαν τῶν καταδεεστέρων καὶ ἐφίησιν ταῖς διῃρημέναις αὐτῶν εἰς τὸ πᾶν προόδοις, ἵνα μὴ μόνον καθ' ἕνα συνέχωνται τὸν δημιουργικὸν νοῦν, ὃν οὔτε παρεξελθεῖν δυνατόν, ὥς φησιν ἡ ποίησις, οὔτε ὑπερδραμεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἰδιότητας ἐνεργῶσιν εἰς τὰ προνοούμενα· διὸ καί φησιν ὁ Ζεύς·

ἀμφοτέροισι δ' ἀρήγεθ' ὅπῃ νόος ἐστὶν ἑκάστου [Υ 25].

ἐπειδὴ δὲ καὶ αἱ πρόοδοι τῶν θεῶν οὐκ εἰσὶν ἀπεσπασμέναι τῆς δημιουργικῆς μονάδος, ἐπιστρέφει πρῶτον αὐτοὺς ἡ Θέμις εἰς ἐκείνην·

379 Ζεὺς δὲ Θέμιστα κέλευσε θεοὺς ἀγορήνδε καλέσσαι [Υ 4],

ἵνα καὶ προνοοῦντες κατὰ τὴν βούλησιν τοῦ πατρὸς ἐνεργῶσι καὶ τὴν τῆς Θέμιδος κρίσιν. ἀλλ' ὁ μὲν ποιητὴς διῃρημένας
f. 63v παρα|δέδωκεν ἡμῖν τὰς τοῦ ὅλου δημιουργοῦ πρὸς τοὺς νέους δημηγορίας θεούς· ὁ δὲ Τίμαιος [p. 41[a]] ἡνωμένως αὐτὸν καὶ ἐπιστρέφοντα ποιεῖ τὸ πλῆθος εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὴν πρόνοιαν ἀνεγείροντα τῶν θνητῶν, ἵνα κατὰ δίκην ἄγωσιν τὰ δεύτερα πάντα τῆς ἑαυτῶν γενέσεως. ταῦτα δὲ οὐδὲν διαφέρει τοῦ κινεῖν τε αὐτοὺς ἐπὶ τὸν πόλεμον καὶ διὰ τῆς Θέμιδος ἀγείρειν εἰς ἑαυτόν. καὶ γὰρ οἱ τῆς γενεσιουργοῦ προϊστάμενοι φύσεως τὸν ἐν τῇ ὕλῃ διακυβερνῶσι πόλεμον, καὶ οἱ κατὰ δίκην ἐνεργοῦντες τῆς ὅλης ἐξήρτηνται Θέμιδος, ἧς ἡ Δίκη παῖς, καὶ μιμοῦνται τὸν ἕνα δημιουργικὸν νοῦν, ᾧ μὴ θέμις ἄλλο τι δρᾶν πλὴν τὸ κάλλιστον, ὥς αὐτός πού φησιν ὁ Τίμαιος [p. 30[a]].

5 δημιουργὸν, corr. b   10 δ' ἂρ ἥγεθ'

Z *Τίς ἡ τῶν θεῶν κρίσις ἡ ἐν τοῖς μύθοις τοῖς τοῦ ποιητοῦ καὶ τίνας αἰνίσσεται βίων διαφοράς.*

Ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν θρυλουμένην κρίσιν τῶν θεῶν, ἣν παρὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ γενέσθαι φασὶν οἱ μῦθοι κατὰ τὴν παλαιὰν φήμην, οὐ δεῖ νομίζειν αὐτῶν ὄντως εἶναι τῶν θεῶν ἔριν τε πρὸς ἀλλήλας καὶ ὑπ' ἀνδρὸς βαρβάρου κρίσιν, ἀλλ' ἡγητέον ὅτι καὶ αἱ τῶν βίων αἱρέσεις, ἃς δὴ πολλαχοῦ παραδίδωσιν ὁ Πλάτων, ὑπὸ θεοῖς ἐφόροις γίγνονται τῶν ψυχῶν. καὶ τοῦτο δήπου καὶ αὐτὸς ἐν Φαίδρῳ [p. 252ᵉ sq. 265ᵇ] *διδάσκει σαφῶς, τὸν μὲν βασιλικὸν βίον Ἥρας εἶναι λέγων, τὸν δὲ φιλόσοφον Διός, τὸν δὲ ἐρωτικὸν Ἀφροδίτης. ὅταν οὖν αἱ ψυχαὶ πολλῶν αὐταῖς ἐκ τοῦ παντὸς προτεινομένων βίων κατὰ τὴν ἑαυτῶν κρίσιν τούσδε μὲν ἀσπάζωνται, | τούσδε δὲ ἀποσκευάζωνται, τηνικαῦτα* f. 64 r. *οἱ μῦθοι μεταφέροντες ἐπ' αὐτοὺς τοὺς θεοὺς τὰς τῶν βίων ἰδιότητας κρίνεσθαί φασιν ὑπὸ τῶν αἱρουμένων τοὺς βίους τοὺς ἐφόρους τῆς κατ' εἶδος ἐν αὐτοῖς ἐξαλλαγῆς. καὶ κατὰ τοῦτον δὴ τὸν λόγον καὶ ὁ Ἀλέξανδρος καταστῆναι λέγεται κριτὴς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥρας καὶ Ἀφροδίτης, τριῶν μὲν αὐτῷ βίων προτεινομένων, ἑλόμενος δὲ τὸν ἐρωτικόν, καὶ τοῦτο οὐ μετὰ φρονήσεως, ἀλλ' ἐπιτρέχων τῷ τῶν φαινομένων κάλλει καὶ τὸ εἴδωλον ἐπιδιώκων τοῦ νοητοῦ κάλλους. ὁ μὲν γὰρ ὄντως ἐρωτικὸς νοῦν καὶ φρόνησιν προστησάμενος καὶ μετὰ τούτων τό τε ἀληθινὸν κάλλος καὶ τὸ φαινόμενον θεωρῶν οὐχ ἧσσόν ἐστιν Ἀθηναϊκὸς ἢ Ἀφροδισιακός· ὁ δὲ αὐτὸ καθ' αὑτὸ μόνον τὸ ἐρωτικὸν εἶδος ἐπιδιώκων μετὰ πάθους ἀφίσταται μὲν τῶν ἀληθινῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν, ὑπὸ δὲ ἀνοίας καὶ λαιμαργίας ἐπιπηδᾷ τῷ εἰδώλῳ τοῦ καλοῦ καὶ περὶ τοῦτο κεῖται πεσών, οὐδὲ τῆς τῷ ἐρω-*

1 *τοῖς* ante *τοῦ* om. b   13 *τοὺς μὲν* b   21 *φρονήσεων* m¹, corr. m³

τικῷ συμμέτρου τελειότητος τυχών. ὁ γὰρ δὴ τελέως ἐρωτικὸς καὶ Ἀφροδίτῃ μέλων ἐπ' αὐτὸ τὸ θεῖον κάλλος ἀνάγεται τῶν ἐν αἰσθήσει καλῶν ὑπερορῶν· ἐπεὶ δὲ καὶ τοῦ ἐμφανοῦς κάλλους καὶ τοῦ ἐν ὕλῃ τὴν ὑπόστασιν ἔχοντος εἰσί τινες Ἀφροδισιακοὶ προστάται δαίμονες, διὰ δὴ τοῦτο καὶ ὁ τὸ εἴδωλον περιέπων συνεργοῦ λέγεται τῆς Ἀφροδίτης τυγχάνειν.

Τίνες εἰσὶν αἱ ἐν ταῖς θεομυθίαις μεταβολαὶ τῶν θεῶν εἰσαγόμεναι καὶ κατὰ πόσους τρόπους αὐτὰς διατιθέασιν καὶ διὰ ποίας αἰτίας. H

f. 64v. Ταῦτα καὶ πρὸς ταύτην ἀπαντῶντες τοῦ Σωκράτους τὴν ἐπίστασιν ἐροῦμεν. ἐπειδὴ δὲ οὐ μόνον ἀγαθουργὸν ἡμῖν ἀποδέδεικται τὸ θεῖον, ἀλλὰ καὶ ἀμετάβλητον καὶ ἄμορφον καὶ ἁπλοῦν καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχον, εἰκότως ἐφεξῆς ὁ Σωκράτης τὰ τοιαῦτα τοῦ Ὁμήρου κρίσεως ἀξιοῖ·

καί τε θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι
παντοῖοι τελέθοντες ἐπιστρωφῶσι πόληας [Od. ρ 485 sq.]

καὶ αὖ ὅσα περὶ Πρωτέως εἴρηται καὶ Θέτιδος ὡς μεταβαλλόντων τὰς ἑαυτῶν μορφὰς καὶ ποικίλων φανταζομένων. καὶ ὅτι μὲν τῶν τοιῶνδε τοῖς τῆς πολιτικῆς παιδείας γνησίως ἀντιληψομένοις οὐδὲ ἐπαΐειν προσήκει, πάντως που δῆλον· δεῖ γὰρ τῆς ἀκινήτου μελλούσης ἔσεσθαι πολιτείας καὶ τὸ παράδειγμα ἀμετάβλητον ἑστάναι καὶ τῆς ἐν ἁπλοῖς ἤθεσιν ὑφεστώσης ἁπλοῦν, ἀλλ' οὐ ποικίλον οὐδὲ μεταβολαῖς παντοίαις ἐξαλλαττόμενον. ὅτου γὰρ ἂν ὁ δημιουργός, εἰς τὸ κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχον βλέπων ἀεί, τὴν

2 μέλλων 5 ἀφροδισια m[1], κοὶ ss. m[3] 12 cf. 33, 8 15 cf. Pl. II 381[b] sqq. 23 προσήκειν, corr. b 27 non ad verbum affertur Platonis locus Tim. 28[a]

ἰδέαν καὶ τὴν δύναμιν ἀπεργάζηται, καλὸν ἐξ ἀνάγκης οὕτως ἀποτελεῖσθαι πᾶν, ὡς ὁ Τίμαιός φησιν· ὅτου δὲ ἂν εἰς γεγονός, γενητῷ παραδείγματι προσχρώμενος, οὐ καλόν. τῶν γὰρ μεταβολὴν ἐπιδεχομένων καὶ τὰ εἴδωλα πολλῷ μᾶλλόν ἐστιν γενέσεως ἀναπεπλησμένα καὶ ποικιλίας καὶ τῆς ὑλικῆς αἰσχρότητος. δεῖ δὲ αὖ καὶ τὴν Ὁμήρου διάνοιαν ἔνθεον οὖσαν τῷ λογισμῷ συνελεῖν· καίτοι με οὐ λέληθεν, ὅτι τὰς προκειμένας ῥήσεις τῶν μνηστήρων τις αὐτῷ πεποίηται λέγων, ἀφ' ὧν οὐκ ἔστιν τὸν ποιητὴν εὐθύνειν. οὐδὲ | γὰρ ἐκ τῶν f. 65 r. Καλλικλέους λόγων οὐδὲ τῶν Θρασυμάχου τὴν τοῦ Πλάτωνος δόξαν αἱρεῖν δοκιμάζομεν, οὐδ' εἴ τις ἐλέγχειν ἐπιχειροῖ τὸν Πλάτωνα διὰ τῶν τοῖς σοφισταῖς ἀποτετολμημένων ῥημάτων, κατὰ πόδας αὐτὸν ποιεῖσθαι τοὺς ἐλέγχους φήσομεν, ἀλλ' ὅταν Παρμενίδης ἢ Σωκράτης ἢ Τίμαιος ἢ ἄλλος τις τῶν οὕτω θείων φθέγγηται, τότε τῶν Πλάτωνος ἀκούειν ἡγούμεθα δογμάτων. καὶ οὖν καὶ τῶν Ὁμηρικῶν ἐπιβολῶν ποιησόμεθα τὴν κρίσιν οὐκ ἐξ ὧν οἱ μνηστῆρες λέγουσιν ἢ τῶν παρ' αὐτῷ τις εἰς πονηρίαν διαβεβλημένων, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτὸς ὁ ποιητὴς ἢ Νέστωρ ἢ Ὀδυσσεὺς φαίνεται λέγων. εἰ δ' οὖν καὶ ταῦτά τις εἰς τὴν Ὁμήρου διάνοιαν ἀναπέμπειν ἐθέλοι, πάντως οὐκ ἀπορήσει λόγων συμφώνων μὲν ταῖς ἱερατικαῖς ἁπάσαις πραγματείαις, συμφώνων δὲ ταῖς τελεταῖς καὶ 880 τοῖς μυστηρίοις καὶ ταῖς τῶν θεῶν ἐπιφανείαις, ἃς ὄναρ τε καὶ ὕπαρ γινομένας ἄνωθεν ἡ τῶν ἀνθρώπων φήμη παρεδέξατο. ἐν ἅπασι γὰρ τούτοις οἱ θεοὶ πολλὰς μὲν ἑαυτῶν προτείνουσι μορφάς, πολλὰ δὲ σχήματα ἐξαλλάττοντες φαίνονται· καὶ τότε μὲν ἀτύπωτον αὐτῶν προβέβληται φῶς, τότε δὲ εἰς ἀνθρώπου μορφὴν ἐσχηματισμένον, τότε δὲ εἰς

8 προσκειμένασ, corr. b 9 μνηστήρων] στήρ ir. m[3]
17 καὶ ante οὖν ex η ut vid. m[3] (καὶ οὕτω b) 22 συμφωνῶν hic et infra 23 ἁπάσαισ im. m[3]

ἀλλοῖον τύπον προεληλυθός. καὶ ταῦτα καὶ ἡ θεοπαράδοτος μυσταγωγία παραδίδωσιν· ταῦτα γάρ φησιν

ἐπιφωνήσας ἢ παιδὶ κατόψῃ
πῦρ ἴκελον σκιρτηδὸν ἐπ' ἠέρος οἶδμα τιταῖνον,
ἢ καὶ πῦρ ἀτύπωτον ὅθεν φωνὴν προθέουσαν,
ἢ φῶς πλούσιον ἀμφὶ γύην ῥοιζαῖον ἑλιχθέν·
ἀλλὰ καὶ ἵππον ἰδεῖν φωτὸς πλέον ἀστρά-
f. 65 v. πτον|τα,
ἢ καὶ παῖδα θοοῖς νώτοις ἐποχούμενον ἵππου
ἔμπυρον ἢ χρυσῷ πεπυκασμένον ἢ πάλι γυμνόν,
ἢ καὶ τοξεύοντα καὶ ἑστηῶτ' ἐπὶ νώτοις,

καὶ ὅσα τούτοις ἐφεξῆς τὰ λόγια προστίθησιν, οὔτε ἀλλοίωσιν οὔτε ποικιλίαν οὔτε μεταβολὴν ἐπὶ τὸ θεῖον ἀναπέμποντά ποθεν, ἀλλὰ τὰς μεθέξεις αὐτοῦ διαφόρους ἐπιδεικνύοντα. τὸ γὰρ ἁπλοῦν τῶν θεῶν ποικίλον φαντάζεται τοῖς ὁρῶσιν, οὔτε μεταβαλλόντων ἐκείνων οὔτε ἐξαπατᾶν προθεμένων, ἀλλὰ τῆς φύσεως αὐτῆς κατὰ τὰ μέτρα τῶν μετεχόντων τὰς τῶν θεῶν ἰδιότητας ἀφοριζούσης. ἑνὸς γὰρ ὄντος τοῦ μετεχομένου θεοῦ νοῦς μὲν ἄλλως μεταλαμβάνει, ψυχὴ δὲ ἄλλως νοερά, φαντασία δὲ ἄλλως, αἴσθησις δὲ ἄλλως· ὃ μὲν ἀμερίστως, ἣ δὲ ἀνειλιγμένως, ἣ δὲ μορφωτικῶς, ἣ δὲ παθητικῶς. καὶ ἔστι τὸ μετεχόμενον μονοειδὲς μὲν κατὰ τὴν ὕπαρξιν, πολυειδὲς δὲ κατὰ τὴν μέθεξιν, καὶ ἀμετάβλητον καθ' αὑτὸ καὶ μονίμως ἱδρυμένον, ἄλλοτε δὲ ἀλλοῖον διὰ τὴν αὐτῶν ἀσθένειαν τοῖς μετέχουσι φανταζόμενον. καὶ οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ βάρους τὸ ἀβαρὲς φαίνεται τοῖς πληρουμένοις αὐτοῦ μετέχον· οὐ φέρει με

1 cf. de or. chald. 57 3 ἐπιφωνησαση παιδι κατοψη[ι]] corrupit b, unde in errores inductus est Lobeck Agl. 106 4 ἴθμα Lobeck 6 πλησίον Gesner | ἀμφιγύην] ἀμφιχύδην Lobeck 15 ποτε b 18 προσθεμένων, corr. b 22 ἀνειλεγμένωσ (ει ir.) 25 καθαυτὸν, an ⟨μὲν⟩ καθ' αὑτὸ?
28 cf. Wolff Porph. 163[1] Kroll de or. chald. 9

τοῦ δοχέως ἡ τάλαινα καρδία, φησίν τις θεῶν. ὅθεν δὴ καὶ ὁ ποιητὴς ἐν ἄλλοις ἐνθέως καὶ τῶν τοιούτων συνησθημένος περὶ τῆς Ἀθηνᾶς πού φησιν·

μέγα δ' ἔβραχε φήγινος ἄξων
βριθοσύνῃ· δεινὴν γὰρ ἄγεν θεόν [E 838 sq.].

καίτοι κἀνταῦθα λέγειν ἔξεστιν· καὶ πῶς βαρύτητος αἴτιον τὸ ἀβαρές; ἀλλ' ὁποῖον ἂν ᾖ τὸ μετέχον, τοιοῦτον ἀνάγκη φαίνεσθαι τὸ | μετεχόμενον. εἴτε οὖν ξένοις ἐοικότες φαίνοιντο τῶν θεῶν τινες, εἴτε ἄλλην τινὰ προϊσχόμενοι μορφήν, οὐκ ἐν ἐκείνοις ὑποτίθεσθαι χρὴ τὴν φαινομένην μεταβολήν, ἀλλ' ἐν ταῖς διαφόροις ὑποδοχαῖς ποικίλλεσθαι τὴν φαντασίαν. f. 66 r.

Ἕνα μὲν οὖν τρόπον τὸν εἰρημένον ἡ ποίησις τῶν ἀμεταβλήτων μεταβολὰς πολυειδεῖς παραδίδωσιν. ἕτερον δὲ ὅταν καὶ αὐτὸ τὸ θεῖον πολυδύναμον ὑπάρχον καὶ πλῆρες παντοίων εἰδῶν ποικίλα προτείνῃ θεάματα τοῖς εἰς αὐτὸ βλέπουσι. τότε γὰρ αὖ τὴν ἐξαλλαγὴν τῶν δυνάμεων ἐνδεικνυμένη μεταβάλλειν αὐτό φησι τὸ πάσας ἔχον ἐν ἑαυτῷ τὰς δυνάμεις ταύτας εἰς πολλὰς μορφάς, ἄλλοτε ἄλλην προβαλλόμενον, ἀεὶ μὲν κατὰ πάσας ἐνεργοῦν, ταῖς δὲ μεταβατικαῖς νοήσεσι τῶν ψυχῶν ἀλλοῖον ἀεὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν περιεχομένων φανταζόμενον. καὶ κατὰ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον ὁ Πρωτεὺς ἐκεῖνος λέγεται μεταβάλλειν τὸ οἰκεῖον εἶδος τοῖς εἰς αὐτὸν βλέπουσιν, ἄλλος καὶ ἄλλος ἀεὶ προφαινόμενος. εἰ γὰρ καὶ τῶν πρωτίστων θεῶν ἐστιν καταδεέστερος καὶ ἀθάνατος μέν, οὔπω δὲ θεός, καὶ Ποσειδῶνος μὲν ὑποδμώς, οὔπω δὲ ἡγεμονικὴν ἀξίαν λαχών, ἀλλὰ νοῦς τίς ἐστιν ἀγγελικὸς ἐν τῷ κλήρῳ τοῦ Ποσειδῶνος, ἔχων τε καὶ περιέχων ἐν ἑαυτῷ τὰ εἴδη πάντα τῶν γενητῶν· ὑποτέ-

3 συνηϲθημένωϲ (συνησ ir.)] ω ex ο, corr. b 17 αὐτὴν b | ἐνδεικνυμένον] ον ir. m[1], η ss. m[3] quae etiam acc. posuisse vid. 18 μεταβάλλει m[1], ν ss. m[3] 26 cf. δ 386

τακται δὲ αὐτῷ πρῶτον μὲν ἡ Εἰδοθέα, ψυχή τις οὖσα δαιμονία συνημμένη πρὸς τὸν οἰκεῖον νοῦν θεῖον ὄντα καὶ τοῖς εἴδεσιν τοῖς ἐκείνου τὰς ἑαυτῆς συνάψασα νοήσεις· ἔπε- f. 66v. ται δὲ καὶ ἄλλος ἀριθμὸς ψυχῶν, λογικῶν μὴν | καὶ ἀϊδίων, ἃς ὁ μῦθος προσαγορεύει φῶκας. διὸ καὶ ἀριθμῶν αὐτὰς ὁ Πρωτεὺς παραδέδοται, τὸ ἀΐδιον αὐτῶν ἐνδεικνυμένης τῆς ποιήσεως· τῶν γὰρ γινομένων δήπου καὶ ἀπολλυμένων ἀόριστόν ἐστιν τὸ πλῆθος. νοῦν τοίνυν ὄντα τὸν Πρωτέα καὶ νοῦν πολυδύναμον διακορῆ τῶν εἰδῶν αἱ μερικαὶ ψυχαὶ θεώμεναι καὶ ἄλλοτε ἄλλοις εἴδεσιν αὐτοῦ προσβάλλουσαι τὴν μετάβασιν τῶν σφετέρων νοήσεων μεταβολὴν τῶν νοουμένων εἶναι φαντάζονται. διὸ καὶ πάντα δοκεῖ γίνεσθαι τοῖς ἀντεχομένοις αὐτοῦ,

ὅσσ' ἐπὶ γαίης
ἑρπετὰ γίγνονται καὶ ὕδωρ καὶ θεσπιδαὲς πῦρ
[Od. δ 417 sq.].

ὅσα γὰρ ἔχει καὶ περιείληφεν εἴδη, μᾶλλον δὲ ὅσα ἐστὶν ἀεὶ καὶ διαιωνίως, τοσαῦτα παρὰ μέρος γίγνεσθαι δοκεῖ διὰ τὴν τῶν θεωμένων αὐτὸν μεριστὴν ἐπιβολήν.

Τὸ τρίτον τοίνυν λέγωμεν, ὅταν μήτε τοῦ ἑνὸς ποικίλα προφαίνηται σχήματα διὰ τὰς ὑπεστρωμένας ὑποδοχάς, μήτε πολυδύναμον ὂν καὶ ἓν τὸ θεωρούμενον φαντασίαν παρέχηται μεταβολῆς διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν δυνάμεων, ἀλλ' ὅταν τὸ αὐτὸ κατὰ διαφόρους τάξεις προέρχηται καὶ μέχρι τῶν τελευταίων ὑφιζάνῃ, πολλαπλασιάζον ἑαυτὸ κατ' ἀριθμὸν καὶ εἰς ὑφειμένας διακοσμήσεις καταβαῖνον, τότε αὖ πάλιν οἱ μῦθοι μεταβάλλειν φασὶ τὸ προϊὸν εἰς τοῦτο τὸ εἶδος ἄνωθεν, εἰς ὃ πεποίηται τὴν πρόοδον. οὕτω γὰρ καὶ τὴν Ἀθηνᾶν τῷ Μέντορι καὶ τὸν Ἑρμῆν τῷ λάρῳ τῷ ὄρνιθι καὶ τὸν Ἀπόλλω τῷ ἱέρακι φασιν ἐξομοιοῦσθαι, τὰς δαι-

4 μην m[1], ἐν ss. m[2] (unde μὲν b) 5 cf. δ 411 14 γαῖαν Hom. 15 γίγνεται (ε ex?) m[1]] ον ss. m[2] 22 an ὂν ἓν?

μανωτέρας αὐτῶν ἐνδεικνύμενοι τάξεις, εἰς ἃς ἀπὸ τῶν ὅλων προεληλύθασιν. καὶ διὰ ταῦτα, ὅταν μὲν θείας f. 67r. ἐπιφανείας ἀναγράφωσιν, ἀμορφώτους αὐτὰς καὶ ἀσχηματίστους πειρῶνται φυλάττειν· οἷον καὶ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς τῷ Ἀχιλλεῖ φαινομένης καὶ μόνῳ καταφανοῦς γινομένης, παντὸς τοῦ στρατοπέδου παρόντος. ἐκεῖ γὰρ οὐδὲ κατὰ τὸ μυθικὸν πρόσχημα παραδέδοταί τις τῆς θεοῦ μορφὴ καὶ τύπος, ἀλλ' ὅτι μόνον παρῆν· τίς δὲ ὁ τρόπος τῆς παρουσίας, ἄρρητον ἀφῆκεν ὁ λόγος. ὅταν δὲ ἀγγελικάς, μεταμπισχομένους μὲν τοὺς θεοὺς ἀλλοίας μορφὰς εἰσάγουσιν, ἀλλὰ ταύτας καὶ ὁλικάς, οἷον εἰς ἀνθρώπειον εἶδος ἢ κοινὸν ἀνδρὸς ἢ γυναικὸς ἀδιορίστως. οὕτω γὰρ αὖ τῷ Ἀχιλλεῖ πάλιν ὅ τε Ποσειδῶν καὶ ἡ Ἀθηνᾶ συνῆν·

τῷ δὲ μάλ' ὦκα Ποσειδάων καὶ Ἀθήνη
στήτην ἐγγὺς ἰόντε, δέμας δ' ἄνδρεσσιν ἐΐκτην
[Il. Φ 284 sq.].

ὁπόταν δὲ δαιμονίας ἐπιφοιτήσεις ἱστορῶσι, τηνικαῦτα καὶ 381 τὰς μεταβολὰς εἰς ἄτομα καὶ μερικὰ γιγνομένας οὐκ ἀπαξιοῦσιν ἀναγράφειν ἢ καὶ εἰς ἀλλοκότων ζῴων μορφάς· τὰ γὰρ ἔσχατα τῶν ἀεὶ θεοῖς ἑπομένων γενῶν δηλοῦται διὰ τῶν τοιούτων σχημάτων. καὶ ὁρᾷς ὅπως κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων τάξιν τὰ τοιαῦτα διαπλάττεται. τῷ μὲν γὰρ θείῳ προσήκει τὸ ἁπλοῦν, τῷ δὲ ἀγγελικῷ τὸ καθολικόν, τῷ δὲ δαιμονίῳ τὸ μερικόν· καὶ τῷ μὲν τὸ νοερόν, τῷ δὲ τὸ λογικόν, τῷ δὲ τὸ τῆς ἀλογίας γένος· ἐν γὰρ τῇ τῶν δαιμόνων διακοσμήσει καὶ ἡ τοιαύτη ζωὴ συνδιαπέπλεκται. τοσαῦτα περὶ τῶν τρόπων εἶχον λέγειν, καθ' οὓς οἱ παρ' Ὁμήρῳ μῦθοι τῶν ἀμεταβλήτων μεταβολὰς μηχανῶνται καὶ τοῖς μονοειδέσι πολυειδεῖς ἐπεισάγουσι μορφάς.

11 malim καὶ ταύτας ὁλικάς 17 ὁπόταν δὲ] ὡσ ὅτ' ἄν γε| ἱστορῶ, σι] post ρ et ω ras., σι add. m³, supra ρ ss. εἶ m¹ 19 ἀλλοκότων] ἄλλο τῶν 24 δὲ ante δαιμονίωι add. m³ 25 τῆς] τῶν m¹, ῶν exp. et ησ ss. m³ 27 εἶχον m¹, με supra ον ss. m³

f. 67 v. *Περὶ τῆς τοῦ ἐνυπνίου πομπῆς δοκούσης ψεῦδος ἐπὶ θεοὺς ἀναπέμπειν πῶς ἀπολογητέον, ἀψευδὲς τὸ θεῖον δεικνύουσιν.* Θ

Ὑπόλοιπον δέ ἐστί μοι περὶ τῆς τοῦ ἐνυπνίου πομπῆς εἰπεῖν, ἣν ὑπὸ Διὸς ὁ ποιητὴς γεγονέναι τῷ Ἀγαμέμνονί φησιν. καὶ γὰρ ταύτην ὁ Σωκράτης ἐπὶ τέλει τῶν περὶ θεολογίας τύπων ᾐτιάσατο, διότι ⟨τὸ⟩ θεῖον πᾶν καὶ τὸ δαιμόνιον ἀψευδές, ὡς αὐτὸς ταῖς ἀποδεικτικαῖς μεθόδοις συνηνάγκασεν. ὁ δέ γε ποιητὴς ἠπατῆσθαί φησιν τὸν Ἀγαμέμνονα διὰ τοῦδε τοῦ ἐνυπνίου. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον, εἰ καὶ τὸ ὄναρ ἐκ Διός ἐστιν κατὰ τὴν αὐτοῦ ψῆφον, τοῦτο μόνον ἐψεῦσθαι σχεδὸν τῶν μνήμης ἠξιωμένων, ὅπερ ἐκ τοῦ Διὸς ἔχει τὴν πρωτίστην γένεσιν. λεγέσθω μὲν οὖν καὶ οἷς εἰώθασιν οἱ πολλοὶ τῶν ἐξηγητῶν ἀπαντᾶν, ὅτι τὸ ψεῦδος ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἔσχεν τὴν ὑπόστασιν. τοῦ γὰρ Διὸς ἐν τοῖς πρὸς τὸν ὄνειρον λόγοις καὶ αὖ τοῦ ὀνείρου διὰ τῶν πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα ῥημάτων ἐνδεικνυμένων, ὅτι δέοι πᾶν τὸ στράτευμα κινεῖν καὶ μετὰ πάντων προσβάλλειν τοῖς πολεμίοις (τοῦτο γὰρ αὖ δηλοῦν ἑκατέρῳ τὸ πασσυδίῃ), τὸν Ἀγαμέμνονα μὴ συνέντα τοῦ προστάγματος τὴν μεγίστην μοῖραν τοῦ στρατεύματος παριδόντα καὶ τῆς Ἀχιλλέως ἐρημωθέντα χειρὸς ὅμως ἐπιχειρεῖν τῷ πολέμῳ, κἀνταῦθα τοῦ τέλους μὴ τυγχάνειν διὰ τὴν ἑαυτοῦ περὶ τὴν κρίσιν τῶν θείων φασμάτων ἀπειρίαν. ὥστε οὐχ ὁ Ζεύς ἐστιν ὁ τῆς ἀπάτης αἴτιος, ἀλλ' ὁ κακῶς
f. 68 r. τῶν τοῦ Διὸς προ|σταγμάτων ἀκούσας. λεγέσθω μὲν ὅπερ ἔφην καὶ ταῦτα· προσκείσθω δὲ καὶ ἡ τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν ἐπιβολή, τῆς τε Ὁμηρικῆς διανοίας στοχαζομένη καὶ τῆς τῶν πραγμάτων ἀληθείας. εἰ γὰρ Ζεὺς ὑπό-

4 cf. *B* 1 sqq. Pl. II 388a 7 ᾐτιάσατο | τὸ add. b
14 cf. Macrob. in somn. I 7, 4 sqq. 17 τοῦ post αὖ ss. m[3]
20 ἑκατέρω 27 ὅπερ m[1], οὖν ἧπερ ss. m[3]

κειται προνοῶν μὲν τῆς εἰς τὸν ἥρω τὸν Ἀχιλλέα τιμῆς, βουλευόμενος δὲ ὅπως ἂν ἀπολέσῃ πλεῖστον ὅσον τῶν Ἑλλήνων ἀριθμόν, πῶς οὐχὶ καὶ τῆς ἀπάτης αὐτὸν προειληφέναι τὴν αἰτίαν ἀναγκαῖον; οὐ γὰρ ἂν ἀπώλετο τὸ Ἑλληνικὸν Ἀχιλλέως συνόντος, οὐδ' ἂν δίκας ἔδοσαν τῆς εἰς αὐτὸν ἀδικίας. βέλτιον οὖν λέγειν, ὅτι καὶ ἡ ἀπάτη θεόθεν ἐπ' ἀγαθῷ τῶν ἀπατωμένων. τὸ γὰρ αὖ ἀγαθὸν κρεῖττόν ἐστιν τῆς ἀληθείας, καὶ ἐν μὲν τοῖς θεοῖς συνέζευκται ἀλλήλοις (οὔτε γὰρ ὁ νοῦς ἄνευ τῆς θεότητος, οὔτε ἡ θεότης ἄνευ τῆς νοερᾶς οὐσίας), ἐν δὲ τοῖς μετέχουσιν μερίζεται πολλάκις, καὶ τό τε ἀγαθὸν διὰ τοῦ ψεύδους παραγίνεται καὶ τὸ ἀληθὲς ἀποπίπτει τῆς τοῦ ἀγαθοῦ μοίρας. ὅθεν δὴ καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης [rp. V 459c] νομοθετῶν τοῖς φύλαξιν συχνῷ τῷ ψεύδει χρῆσθαι προστάττει διὰ τὴν τῶν ἀνοήτων δόξαν, οὐ δυναμένων ἄλλως τοῦ προσήκοντος αὐτοῖς ἀγαθοῦ τυχεῖν. εἰ οὖν τις λέγοι καὶ τὸν θεὸν τοὺς μὲν διὰ τῆς ἀληθείας εὐεργετεῖν, τοὺς δὲ διὰ τοῦ ψεύδους, πάντας δὲ ὅμως ἐπανάγειν εἰς τὸ ἀγαθόν, οὐ θαυμαστόν. καὶ γὰρ τῶν γινομένων τὰ μὲν ἄνευ ὕλης ὑφίστησι, τὰ δὲ μεθ' ὕλης, ᾗ τὸ ψεῦδος ἔνεστι τὸ ἀληθινόν. ὥστε καὶ ἐν τῇ προνοίᾳ τῶν ψυχῶν, εἰ τὰς μὲν ἄλλως κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον εὐεργετοῖ, τὰς δὲ ἄλλως, καὶ τὰς μὲν ἀΰλως διὰ τῆς ἀληθεί|ας, τὰς δὲ ἐνύλως διὰ τοῦ ψεύδους, ἔχοι ἂν f. 68 v. που καὶ ταῦτα τὸν πρέποντα τοῖς θεοῖς λόγον. εἰ δὲ δεῖ καὶ τοῦτο λέγειν, τικτέσθω μὲν ἡ ἀπάτη καὶ τὸ ψεῦδος ἐν τῷ μετέχοντι, γιγνέσθω δὲ καὶ τοῦτο κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν, ἵνα σωφρονέστερον γένηται διὰ τῆς ἀπάτης τὸ πλημμελῆσαν. ὥσπερ δὴ καὶ γεννᾶται μὲν τὸ ἔνυλον ἐν τοῖς τῇδε τόποις, ὑφίσταται δὲ κατὰ τὴν δημιουργικὴν πρόνοιαν, ἵνα καὶ γένεσις ᾖ καὶ φθορὰ συμπληροῦσα τὸ πᾶν.

7 cf. Pl. Phileb. 64b sqq. 20 ἡ δὲ ὕλη τὸ ψεῦδος ἐστί, im. γρ. ᾗι τὸ ψεῦδος ἔνεστι m²

οὔκουν ἀπατᾷ τὸ θεῖον, ἀλλ' ὑφ' ἑαυτοῦ τὸ ἀπατώμενον ἀπατᾶται, καὶ τοῦτο γίνεται κατὰ τὴν ἐκείνου βούλησιν ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πάσχοντος. καὶ γὰρ ἀΰλως τοῦ θεοῦ ποιοῦντος ἐνύλως γίνεται τὸ γιγνόμενον, καὶ ἀμερίστως ἐνεργοῦντος μεριστῶς ἀποτελεῖται, καὶ νοερῶς σημαίνοντος ἐν τῷ δεχομένῳ τὸ ψεῦδος παρυφίσταται. δηλοῖ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος ποιητής, ὅτι παρὰ τοῖς θεοῖς ⟨τῆς⟩ ἀληθείας οὔσης ἡ ἀπάτη γεννᾶται διὰ τὴν τῶν δεχομένων ἄνοιαν, ὅταν ποιῇ τὸν Δία τῷ ὀνείρῳ παρακελευόμενον [B 10] πάντα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορευέμεν. πῶς οὖν ἐν θεῷ τὸ ψεῦδος καθ' Ὅμηρον; πῶς δὲ ἀπάτης αἴτιος ὁ θεός; εἰ μὴ λέγοι οὕτω τις, ὡς οὐδὲ τῆς ἐνταῦθα παρυφισταμένης ἀπάτης παρὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν γεννωμένης. ἀλλὰ ταῦτα διακρίνειν ἡ τῶν νέων ἕξις ἀδύνατός ἐστιν καὶ θεωρεῖν, πῶς τῶν ὅλων ἀκακώτων μενόντων ἐν τοῖς μεριστῶς αὐτῶν ἀντιλαμβανομένοις ἀναφαίνεται τὸ κακόν, καὶ πῶς τῶν κρειττόνων ἡμῶν οὐκ ἀπατώντων ἡμεῖς ἐξαπατώμεθα πολλάκις,
f. 69r. καὶ ὅπως ἐξαπατώμενοι κα|τὰ πρόνοιαν τοῦτο πάσχομεν. διὸ καὶ ὁ Σωκράτης ἀνηκόους εἶναι τῶν τοιούτων λόγων θέλει τοὺς νέους, ὡς διηρθρωμένας περὶ αὐτῶν φαντασίας ἔχειν οὐ δυναμένους.

---

382 **Κοινὴ ἀπολογία ὑπέρ τε τῶν Ὁμηρικῶν μύθων καὶ τῶν Πλατωνικῶν, ἐν οἷς περὶ τῶν ἐν Ἅιδου λέγουσι δικαιωτηρίων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς λήξεων τῶν διαφόρων, ἃς ἔχουσιν αἱ ἐξελθοῦσαι τῶν σωμάτων ψυχαὶ κατὰ τὰ ἰδιώματα τῆς ἐν σώματι ζωῆς.** I

Ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ταῦτα διεπεράνάμεθα, πάλιν ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς τῶν ἐν τῷ τρίτῳ τῆς Πολιτείας γεγραμμένων ποιησώ-

1 οὔτ' οὖν | ἀλλ' ἐν (εν ex ου?) 13 γεννωμένησ 15 ἀντιλαμβανομένησ, corr. b 24 post δικαιωτηρίων καὶ add. τῶν ψυχῶν m[2] | post αὐτοῖσ ss. καὶ τῶν m[2]

μεθα τὴν ἐξέτασιν. καὶ πρὸ τῶν ἄλλων, ὅσα περὶ τῶν ἐν Ἅιδου διαμυθολογῶν ὁ ποιητὴς ἀνεφθέγξατο, ἢ αὐτὸς λέγων ἢ ἄλλῳ λέγοντι χρώμενος, διασκοπήσωμεν, εἴ πῃ ἄρα ἀληθείας ἔχεταί τινος καὶ ταῖς Πλάτωνος ὑφηγήσεσιν προσήκοντα φαίνεται. τί δὴ οὖν βούλεται καὶ ὁ τῶν ἐν Ἅιδου πάντων χρημάτων τὴν ἐν τῷ τῇδε βίῳ θητείαν προτιθείς, καὶ τὰ οἰκητήρια τὰ φοβερὰ καὶ ἃ στυγέουσιν οἱ θεοί, καὶ τὸ εἴδωλον καὶ ἡ ψυχὴ τὰ ἔρημα τοῦ νοῦ φερόμενα, καὶ αἱ ταῖς σκιαῖς παραβαλλόμεναι ζωαί, καὶ οἱ θρῆνοι τῶν ἐνθένδε ἐκεῖσε φερομένων ψυχῶν, καὶ ἡ πρὸς τὰς νυκτερίδας αὐτῶν ἀπεικασία, καὶ ὁ καπνὸς καὶ ὁ τρισμός, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἐν τοῖς ποιήμασιν γέγραπται, καὶ οἱ ἐν Ἅιδου ποταμοί, καὶ τὰ τραγικώτατα τῶν ὀνομάτων; ταῦτα γὰρ δὴ καὶ ὁ Σωκράτης ηὔθυνεν ⟦ει⟧ καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἕνα κοινὸν προσέθηκεν λόγον, ὅτι πρὸς μὲν ἄλλο τι εὖ ἔχει, ἡμεῖς δὲ ὑπὲρ | τῶν φυλάκων † δεόμεθα, μὴ ἐκ τούτων τῶν δειμάτων f. 69 v. ⟨τὸν θάνατον⟩ ἡγήσωνται φοβερόν. ἐπεὶ ὅτι γε καὶ αὐτὸς πολλαχοῦ χρῆται τοῖς τοιούτοις ὀνόμασίν τε καὶ αἰνίγμασιν, παντί που καταφανές. ἵνα γὰρ παραλείπω τοὺς ἐν Φαίδωνι ποταμούς, καὶ τὰς τῶν ψυχῶν πλάνας καὶ τὰς ἀπορίας, καὶ τὰς τριόδους καὶ τὰς κολάσεις καὶ τὰς ἐν τοῖς ῥεύμασιν φοράς, καὶ τοὺς θρήνους τοὺς ἐκεῖ καὶ τὰς ἐκβοήσεις καὶ τὰς τῶν ἠδικημένων ἱκεσίας, ὧν καὶ ὁ Πλάτων μεστὰ εἶναι τὰ ἐν Ἅιδου φησίν, ἀλλὰ τὰ ἐν ταύτῃ τῇ πραγματείᾳ γεγραμμένα πρὸς τῷ τέλει πῶς οὐ τῆς αὐτῆς ἐστι διανοίας τοῖς Ὁμηρικοῖς ποιήμασιν, τὸ στόμιον τὸ μυκώμενον, ὁ Τάρταρος, οἱ διάπυροι δαίμονες οἱ τὸν Ἀρδιαῖον κνάπτοντες, αἱ μεσταὶ κόνεως καὶ αὐχμοῦ ψυχαί; τί γὰρ ἐν τούτοις ἀπολείπεται τῆς μεγίστης τραγῳδίας; ὥστε ὁ

5 οὖν καὶ | 'βίῳ' 'τῇδε (τῷδε b) 6 προτιθεὶσ, post ο eras. σ 7 ἃ ss. m³? 10 ἐκεῖσε ex ἐκεῖθεν m³ 16 φοβούμεθα Pl., αἰδούμεθα Raderm. 17 τὸν θάνατον suppl. b 19 cf. 85, 1 27 ἀρδιαιον cf. Pl. X 614b sqq.

αὐτὸς λόγος καὶ ταῦτα ἐκβάλλειν ἢ μηδὲ τὴν Ὁμηρικὴν αἰτιᾶσθαι διδασκαλίαν. λέγωμεν τοίνυν ἐπ' ἀμφοτέρων, εἴτε τῶν Ἐπικουρείων τις ἐγκαλεῖν ἐπιχειροῖ τοῖς τοιούτοις μύθοις εἴτε καὶ ἄλλος τις, ὅτι καὶ τῶν ψυχῶν αἱ ἕξεις εἰσὶ διάφοροι τῶν ἀπαλλαττομένων τοῦ σώματος καὶ οἱ τόποι τοῦ παντὸς εἰς οὓς ἐνοικίζονται πολυειδεῖς τυγχάνουσιν ὄντες. καὶ τὰς μὲν οὕτω χωριζομένας τῶν ὀργάνων τῶν θνητοειδῶν, ὡς μήτε σχέσιν ἔχειν πρὸς τὰ χείρονα μήτε ἀναπίμπλασθαι τῆς ἐν αὐτοῖς ταραχῆς καὶ τῆς ὑλικῆς φλυαρίας, καὶ τὰ περιβλήματα τὰ αὐγοειδῆ καθαρὰ φέρειν ἀνάγκη, καὶ μὴ ἐπιθολούμενα ὑπὸ τῶν ἐνύλων ἀτμῶν | f. 70r. *μηδὲ παχυνόμενα ὑπὸ τῆς γηΐνης φύσεως· τὰς δὲ μὴ τελέως αὐτὰς διὰ φιλοσοφίας καθηραμένας, ἀλλὰ καθελκομένας εἰς τὴν πρὸς τὸ ὀστρέϊνον σῶμα προσπάθειαν καὶ τὸν μετὰ τούτου διωκούσας βίον, τοιαῦτα καὶ τὰ ὀχήματα τὰ ἐξηρτημένα αὐτῶν δεικνύναι τοῖς ὁρᾶν δυναμένοις, σκιοειδῆ καὶ ἔνυλα καὶ ὀπισθοβαρῆ, καὶ πολὺ τῆς θνητοειδοῦς ἐφελκόμενα ⟦διὰ τοῦτο καὶ⟧ συστάσεως. καὶ διὰ τοῦτο ὅ τε Σωκράτης ἐν τῷ Φαίδωνι* [p. 81d] *τὰς τοιαύτας φησὶν περὶ τοὺς τάφους καλινδουμένας σκιοειδῆ παρέχεσθαι φαντάσματα, καὶ ὁ ποιητὴς σκιαῖς αὐτὰς παραπλησίως ἀΐσσειν ἱστόρησεν. ἔτι δὲ καὶ τούτων τῶν ψυχῶν τῶν ἔτι τὸν τῇδε βίον περιπτυσσομένων πολλαὶ διαφορότητές εἰσιν. αἱ μὲν γὰρ πρακτικώτερον ζήσασαι καὶ μηδέπω τῆς τοιαύτης ζωῆς ἀποστᾶσαι τὸ προσῆκον ὄργανον ταῖς πρακτικαῖς ἐνεργείαις ἀσπάζονται καὶ χωριζόμεναι τούτου δυσχεραίνουσιν, ὥσπερ ἡ Πατρόκλου λιποῦσα ἀνδρότητά τε καὶ ἥβην* [Il. X 363], *καὶ ἐν Ἅιδου γενόμεναι ποθοῦσιν αὐτοῦ τὴν συνουσίαν,*

2 *ἐπ'*] *ὑπ* (sic) 3 *ἐπικουρείων*] *ει* ex *ι* m[3] | cf. Vat. f. 21r. 13 *αὐτὰ* m[1], *σ* ss. m[3] | *καθηραμένασ* | *καθαιρομένοσ* m[1] unde *καθελκομένασ* m[3] 14 *εἰσ τὴν* praeter *ἐ* ir. m.[3] 18 del. Raderm. 21 cf. *κ* 495 *λ* 207

ὥσπερ ἡ Ἀχιλλέως, διότι καὶ τὴν ἐνταῦθα ζωὴν προτίθησιν τῆς χωριστῆς, ὡς κατ' ἐκείνην μὲν ἐνεργεῖν οὐ δυναμένη, κατὰ δὲ τὸν ἐν πράξει βίον πρωτεύουσα. αἱ δὲ διὰ κακοζωΐαν φιλοφρονοῦνται τὸ ὀστρέϊνον σῶμα καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ ζωήν, οὐδὲν διαφέρειν ἡγούμεναι τῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς. ἃς δὴ καὶ νυκτερίσιν ἀπείκασεν ἡ ἔνθεος ποίησις, ὡς εἰς τὸ σκοτεινὸν φερομένας καὶ τὸ ἔσχατον τοῦ παντός, ὃ δὴ θεσπέσιον ἄντρον ἄν τις προσαγορεύσειεν, | καὶ ὡς τὸ f. 70v. *πτερὸν τὸ ψυχικὸν σαρκῶδες καὶ παχὺ καὶ γήϊνον ἐχούσας. τί οὖν ἔτι θαυμαστόν, εἰ καὶ Ἀχιλλεὺς πρακτικὴν σχὼν ἀρετὴν ἐφίοιτο τῆς μετὰ σώματος ζωῆς ὑπηρετεῖν αὐτοῦ δυναμένου ταῖς πράξεσιν; ὁ μὲν γὰρ Ἡρακλῆς διὰ τελεστικῆς καθηράμενος καὶ τῶν ἀχράντων καρπῶν μετασχὼν τελέας ἔτυχεν τῆς εἰς θεοὺς ἀποκαταστάσεως·*

αὐτὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι
τέρπεται ἐν θαλίῃ καὶ ἔχει καλλίσφυρον Ἥβην·

καὶ εἴρηται πολλὰ πολλαχοῦ καὶ περὶ τῆς Ἡρακλέους ἐκθεώσεως. ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς ἔτι τὸ κατορθοῦν ἐν ταῖς πράξεσιν ἀγαπᾷ καὶ τόνδε τὸν βίον καὶ διώκει καὶ ὄργανον προσῆκον αὐτοῦ τῷ βίῳ καὶ ποθεῖ· κατὰ τὰς συνηθείας γοῦν καὶ αὐτὸς ὡς τὰ πολλὰ τὰς ψυχὰς αἱρεῖσθαί φησι τοὺς δευτέρους βίους ὁ Πλάτων [rp. X 620a]. *πῶς δὲ οὐ καὶ τοῦτο τῆς Ὁμηρικῆς ἐστιν ἐνθέου παραδόσεως, τὸ διακρίνειν ψυχήν τε καὶ εἴδωλον τὸ ταύτης καὶ τὸν νοῦν τὸν τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν μὲν ψυχὴν χρῆσθαι τῷ εἰδώλῳ λέγειν, τὸν δὲ νοῦν ἀμφοῖν ὑπάρχειν θειότερον; καὶ τὸ μὲν εἴδωλον καὶ τὴν ψυχὴν γνωστά πως εἶναι, καὶ ἔτι κατεχομένας ἐν τοῖς σώμασιν καὶ κηδεμόνας φαίνεσθαι τοῦ ὀστρεΐνου*

1 cf. Od. λ 488 sqq. 3 *ἐμπρα|ξει* 6 cf. ω 6 9 cf. Phaedr. 246c sqq. 13 *καθηράμενοσ* (acc. a m³) 15 Od. λ 602 sq. 24 *νοῦν τῶν*, corr. b 27 *κατεχομένησ* 28 *κηδεμόνα*

σώματος καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ πρόνοιαν καὶ μὴ γιγνομένην ἐπιποθεῖν· τὸν δὲ νοῦν ἄληπτον εἶναι ταῖς φανταστικαῖς ἡμῶν καὶ μορφωτικαῖς κινήσεσιν. διὰ γὰρ ταῦτα καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς τὸν Πάτροκλον ἰδὼν περὶ τῆς ταφῆς διαλεγόμενον τοῦ σώματος ψυχὴν μὲν ἐν Ἅιδου καὶ εἴδωλον ἐπίστευσεν 388 εἶναι, νοῦν δὲ οὐκ εἶναι τούτοις μηδὲ φρόνησιν τὴν χρω- f. 71r. μένην. τὰ μὲν γὰρ τῆς ἀλογίας ἐ|νεργήματα πρὸς τὴν τούτων ἐπήγετο θέσιν, τὴν δὲ τῆς νοερᾶς ψυχῆς παραδοχὴν οὐκ εἶχεν ἐκ τῶν ὀνειρωκτικῶν θεαμάτων πιστώσασθαι. πῶς δὲ οὐχὶ καὶ τοῖς πράγμασιν αὐτοῖς ἁπάντων ἐστὶ συμφωνότατον τὸ τὰς πολλὰς τῶν ψυχῶν θρηνούσας ἀφίστασθαι τῶν σωμάτων καὶ δυσαποσπάστως ἐχούσας διὰ τὰς ἐν αὐτῷ ζωὰς καὶ τὰς πολυαράτους ἡδονάς (αὗται γοῦν, φησὶν καὶ ὁ Σωκράτης [Phaed. 83d], ὥσπερ ἧλον ἔχουσαι προσπερονῶσιν αὐτὰς καὶ προσηλοῦσιν τοῖς σώμασιν) καὶ ὀχήμασιν ἐξελθούσας· χρῆσθαι σκιοειδέσιν καὶ τεθολωμένοις ἀπὸ τῶν σεληναίων ἀτμῶν καὶ ἐμβριθέσι καὶ γεώδεσιν, καὶ φωνὴν ἄσημον ἀφιέναι καὶ ἦχον ὑλικόν, ὃν ἡ ποίησις τρισμὸν ἀπεκάλεσεν. ὡς γὰρ τῶν ἀναγομένων ψυχῶν τὰ ὄργανα φωνὴν ἐναρμόνιον ἀφίησιν καὶ ἐμμελῆ, καὶ εὔρυθμον ἔχοντα φαίνεται κίνησιν, οὕτω τῶν ὑπὸ γῆς φερομένων καὶ ἀλογωτέρων ὁ ἦχος τρισμῷ παραπλήσιός ἐστιν, τῆς ὀρεκτικῆς μόνης καὶ φανταστικῆς ζωῆς ἴνδαλμα φέρων. καὶ μὴν καὶ τοὺς τόπους τοὺς ἐν Ἅιδου καὶ τὰ ὑπὸ γῆς δικαιωτήρια καὶ τοὺς ποταμούς, οὓς Ὅμηρός τε καὶ Πλάτων ἡμᾶς ἐδιδαξάτην, οὐ κενὰς φαντασίας οἰητέον εἶναι καὶ μυθικὰς τερατείας· ἀλλ' ὥσπερ ταῖς εἰς οὐρανὸν ἰούσαις

7 Patrocli actus ratione carentes Achillem adducebant, ut animam tantum et umbram ei esse poneret 9 ὀνειρακτικῶν 12 exciditne aliquid? possis τὰς ⟨ποικίλας⟩ 16 ἐξελθοῦσαι 17 σεληναίων] σειρηνίων cf. Ptolem. tetr. 5r, 11 Hermipp. de astrol. 45, 15 Apul. met. XI 2 19 cf. Il. Ψ 101 Od. ω 9 20 ἔρυθμον (ἔρρυθμον b)

ψυχαῖς πολλοὶ τόποι καὶ παντοδαποὶ τῆς ἐκεῖ λήξεως ἀφωρίσθησαν, οὕτω δεῖ νομίζειν καὶ ταῖς κολάσεως ἔτι καὶ καθάρσεως δεομέναις τοὺς ὑπὸ γῆς τόπους ἀνεῖσθαι, ποικίλας μὲν ἀπορροίας ἔχοντας | τῶν ὑπὲρ γῆς στοιχείων, f. 71 r. ἃς δὴ ποταμοὺς καὶ ῥεύματα κεκλήκασιν, δαιμόνων δὲ τάξεις διαφόρους ἐφεστώσας, τὰς μὲν τιμωρούς, τὰς δὲ κολαστικάς, τὰς δὲ καθαρτικάς, τὰς δὲ κριτικάς. εἰ δὲ ἡ ποίησις *σμερδαλέ' εὐρώεντα τά τε στυγέουσι θεοί περ* ἐκεῖνα προσείρηκεν [Il. Υ 65], οὐδὲ τοῦτο αἰτιᾶσθαι προσήκει. καταπλήττει μὲν γὰρ τὰς ψυχὰς διὰ τῆς ποικιλίας καὶ τῆς τῶν ἐφεστώτων φαντασίας, ἀνήπλωται δὲ κατὰ τὰς παντοίας λήξεις τὰς πρεπούσας ταῖς διαφόροις ἕξεσι τῶν ἐκεῖ φερομένων, πορρωτάτω ⟦τὰ⟧ δέ ἐστι τῶν θεῶν ὡς ἔσχατα τοῦ παντός, καὶ πολὺ τῆς ὑλικῆς ἀταξίας ἔχοντα καὶ οὐδὲ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀπολαύοντα. τοσαῦτα καὶ περὶ τούτων εἰρήσθω τῶν στίχων, οὓς ὁ Σωκράτης διαγράφειν ἀξιοῖ, καὶ ὧν τοὺς παρ' αὐτῷ παιδευομένους ἀνηκόους εἶναι παντελῶς δοκιμάζει. διὰ γὰρ τούτων αὔξεσθαι τὸ φιλοσώματον τῆς ψυχῆς καὶ τὸν ἐνθένδε χωρισμὸν παντὸς μᾶλλον ἔτι φαντάζεσθαι φοβερώτερον.

IA **Τίνες αἰτίαι δι' ἃς ἡ ποίησις ἀναπέμπει θρήνους κἀπὶ τοὺς ἥρωας καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς καὶ ἐπὶ τὸν ἄριστον αὐτὸν τῶν ἡρώων καὶ ἐπὶ τὸν μέγιστον τῶν θεῶν.**

Ἕπεται δέ που τοῖς εἰρημένοις θεωρῆσαι, πῶς οὐχὶ φιλόδακρυν ἕκαστον ἡμῶν ἡ ποίησις ἀπεργάζεται καὶ φιλόθρηνον, ὅταν ποιῇ καὶ τοὺς ἥρωας, καὶ τί λέγω τοὺς ἥρωας; τοὺς θεοὺς αὐτοὺς ἀποδακρύοντας ἐπὶ τοῖς τῶν φιλτάτων θανάτοις. καίτοι παρὰ τῷ Πλάτωνι [Phaed. p. 59ᵃ]

4 ἔχοντοσ m¹, α ss. m³ 5 ῥεῦμα, corr. b 9 ὀυ|οὐδὲ
12 ἐκεῖ] ἐκείνου

f. 72r. Σωκράτης μὲν ἄτεγκτος διαμείνας καὶ ἀπροσ|παθὴς πρὸς τὰ δάκρυα τῶν οἰκείων ἀνύμνηται, Ἀπολλόδωρος δὲ ἀστακτὶ δακρύων καὶ εἴ δή τις ἄλλος τοιοῦτος ἐπιτιμήσεως ὑπὸ τοῦ καθηγεμόνος ἠξίωται. ἀλλ' ὅ γε θεῖος ποιητὴς τοὺς ἥρωας ἀσχέτως ὀδυρομένους τὰς τῶν οἰκείων ἀποβολὰς παραδίδωσιν· καίτοι, φαίη τις ἄν, εἰ καὶ Πρίαμον ἔδει τοιαῦτα πάσχειν κυλινδόμενον κατὰ κόπρον, καὶ ἐξονομακλήδην ὀνομάζοντα ἄνδρα ἕκαστον, βάρβαρον ὄντα καὶ ἀλογώτερον, ἀλλ' οὔτι καὶ Ἀχιλλέα τὸν θεᾶς παῖδα, τότε μὲν ὕπτιον κατακείμενον, τότε δὲ πρηνῆ, τότε δὲ ἐπὶ πλευρᾶς ἀλύειν, καὶ χευάμενον κόνιν κατὰ τῆς κεφαλῆς ἀποθρηνεῖν παιδικῶς. εἰ δὲ καὶ ἀνθρώποις ἦν προσῆκον φύσιν θνητὴν λαχοῦσι τὸ πάθος, ἀλλ' οὐ τοῖς θεοῖς αὐτοῖς. τί οὖν ἔδει τὴν Θέτιν δακρύειν λέγουσαν [Il. Σ 54]·

ὤμοι ἐγὼ δειλή, ὤμοι δυσαριστοτόκεια;

πόρρω γὰρ ἡδονῆς καὶ λύπης ἵδρυται τὸ θεῖον. εἰ δὲ καὶ θεούς τις ἐτόλμα τοιαῦτα πάσχοντας εἰσάγειν, ἀλλ' οὐ τὸν μέγιστον ἐχρῆν τῶν θεῶν τόν τε Ἕκτορα διωκόμενον θρηνεῖν καὶ Σαρπηδόνα τὸν υἱόν, καὶ ὤμοι ἐγὼν ἐπ' ἀμφοτέρων λέγειν. ἡ γὰρ τοιαύτη μίμησις οὐδὲν προσήκουσα φαίνεται τοῖς παραδείγμασιν, δάκρυα προστιθεῖσα τοῖς ἀδακρύτοις καὶ λύπας τοῖς ἀλυπήτοις ἐκείνοις καὶ ὅλως πάθη τοῖς ἀπαθέσιν. Τοιαῦτα ὁ Σωκράτης ἐγκαλεῖ τῷ ποιητῇ καὶ τῆς τῶν νέων παιδείας ἐκβάλλει, φυλαττόμενος ἐμπόδιον αὐτῷ γίνεσθαι διὰ τῶν τοιούτων ῥημάτων εἰς τὴν ὀρθὴν πρὸς ἀρετὴν ἀγωγήν. περὶ γὰρ λύπας καὶ ἡδονὰς ἡ παι-
f. 72v. δεία διαφερόντως ἐστίν, ὧν ἐπιτεινομέ|νων ἀνάγκη τὸν νομοθέτην ἀποτυγχάνειν τοῦ προσήκοντος αὐτῷ τέλους.

1 ἀπροσπαθὴσ] ἡ ir. m^3 2 ἀνύμνηται] ἀνύ ir. m^3 3 δακρύων] ν ss. m^3? 7 Il. X 414 sq. 9 οὔτοι b 9 cf. Il. Ω 3 sqq. 11 ἀλύειν praeter ν ir. m^3 (ει ex ι) 18 cf. Il. X 168 Π 433 (hoc tantum loco ὤμοι ἐγών dicit, illo ὢ πόποι) 459

Λέγωμεν τοίνυν καὶ πρὸς ταύτας τὰς ἐπιτιμήσεις, ὅτι τοὺς μὲν ἥρωας ἐν πράξεσιν ὄντας καὶ τὸν ταύταις προσήκοντα βίον ᾑρημένους ὁ ποιητὴς παραδιδοὺς εἰκότως καὶ παθαινομένους περὶ τὰ καθ' ἕκαστον καὶ ζῶντας ὡσαύτως εἰσήγαγεν. τοῖς μὲν γὰρ φιλοσόφοις καὶ καθαρτικῶς ἐνεργοῦσιν ἡδοναὶ καὶ λῦπαι καὶ αἱ τούτων μίξεις οὐδαμῇ προσήκουσιν. χωρίζονται γὰρ ἐκ τούτων καὶ πᾶσαν τὴν θνητὴν φλυαρίαν ἀποσκευάζονται καὶ γυμνοὶ τῶν περιεστοιχημένων αὐτοὺς εἰδῶν τῆς ζωῆς γενέσθαι σπεύδουσιν, ἑαυτοὺς ἀναρπάζοντες ἀπὸ τῶν ἐνύλων καὶ γενεσιουργῶν παθημάτων. τοῖς δὲ ἐν πολέμῳ στρεφομένοις καὶ κατὰ τὸ παθητικὸν ἐνεργοῦσιν ἡδοναί τέ εἰσιν σύστοιχοι καὶ λῦπαι, καὶ συμπάθειαι καὶ ἀντιπάθειαι, καὶ σκηνὴ παντοίων παθῶν. καὶ πῶς ἂν ἡ περὶ τὰς πράξεις συντονία χώραν ἔχοι, μὴ καὶ τῶν ὀρέξεων ἐπιτεταμένων. καὶ Πρίαμος οὖν καὶ 384 *Ἀχιλλεύς, οὔτε φιλόσοφοι ὄντες οὔτε γενέσεως χωρίζειν ἑαυτοὺς ἐθέλοντες οὔτε τὸν τῶν* ⟦*διὰ*⟧ *φυλάκων ζῶντες τρόπον, εἰ καὶ θρηνοῦσι τοὺς οἰκείους καὶ οἰκτίζονται, θαυμαστὸν οὐδέν. καὶ γὰρ φίλων ἀποβολαὶ καὶ παίδων ἐρημίαι καὶ πόλεων ἀφανισμοὶ τοῖς πολεμικοῖς ἀνδράσιν μεγάλην μοῖραν παρέχεσθαι δοκοῦσι τῆς ἀθλιότητος. προσήκει δὲ ἄρα τὸ μεγαλουργὸν αὐτοῖς ὡς φύσιν ἡρωϊκὴν λαχοῦσιν, τὸ δὲ παθητικὸν ὡς περὶ τὰ καθ' ἕκαστα στρεφομένοις· ἐπὶ δὲ αὐτῶν θεῶν, ὅταν δακρύειν καὶ ἐκεῖνοι λέ|γωνται ἢ ὀδύ-* f. 73r. *ρεσθαι τοὺς φιλτάτους, ἄλλος ὁ τρόπος καὶ τοῖς μυθοπλάσταις πάλαι δεδογμένος, οἳ τὴν περὶ τὰ θνητὰ πρόνοιαν καὶ γιγνόμενα καὶ ἀπολλύμενα τῶν θεῶν διὰ τῶν δακρύων εἰώθασιν ἐνδείκνυσθαι. φύσει γὰρ τὸ προνοούμενον τοῦτο δακρύων ἄξιον ὂν πρόφασιν παρέσχε τοῖς μυθοποιοῖς καὶ τὴν πρόνοιαν αὐτὴν διὰ τούτων αἰνίττεσθαι·*

8 an *περιεστοιχισμένων*? (*η* ir.) 15 *ἐπισταμένων* 17 *τὸν τῶν* b] *τόν τὸν* 18 *εἰ* b] *οἱ* 29 an *παρέσχετο*? | *μυθοπόροισ*

δάκρυα μὲν σέθεν ἐστὶ πολυτλήτων γένος ἀνδρῶν,

φησίν τις τὸν ἥλιον ὑμνῶν [Orph. fr. 236]. καὶ διὰ τοῦτο κἀν τοῖς μυστηρίοις τοὺς ἱεροὺς θρήνους μυστικῶς παρειλήφαμεν, σύμβολον ὄντας τῆς εἰς ἡμᾶς καθηκούσης ἐκ τῶν κρειττόνων προνοίας. καὶ ἡ Θέτις οὖν καὶ ὁ Ζεὺς ὀδύρεσθαι λέγονται τοὺς φιλτάτους αὐτοῖς ἐν ἐσχάτοις ὄντας κινδύνοις, οὐχ ὅτι παθητικῶς διάκεινται τὸν αὐτὸν τοῖς ἀνθρώποις τρόπον, ἀλλ' ὅτι πρόεισιν ἀπ' αὐτῶν διωρισμένη τις προμήθεια καὶ δόσις εἰς τὰ καθ' ἕκαστα. καὶ ὅταν μὲν τῇ μεριστῇ ταύτῃ προνοίᾳ καὶ ἡ τοῦ παντὸς συντρέχῃ τάξις, ἀνεμπόδιστός ἐστιν ἡ σωστικὴ τοῦ προνοοῦντος ἐνέργεια, ὅταν δὲ ἀνθίστηται καὶ ὡς μέρος ὂν τοῦ κόσμου καὶ γένεσιν λαχὸν τὴν προσήκουσαν ὑπομένῃ φθοράν, τότε τὴν ἰδιότητα τῆς προνοίας οἱ μῦθοι παριστάντες, ἧς καὶ τοῦτο κατὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν ἀπέλαυεν, θρηνεῖν τοὺς προνοοῦντας λέγουσιν, καὶ τοῦτο ⟨μόνον⟩ οὐχὶ βοῶντές φασιν, ὡς ὁ θρῆνος σύνθημα παρ' αὐτοῖς ἐστιν τῆς ἰδιαζούσης τῶν καθ' ἕκαστα προνοίας. τοῖς μὲν οὖν πρωτίστοις θεοῖς τὸν εἰρημένον τρόπον τοὺς θρήνους ἀποδώσομεν· ἐπεὶ καὶ |
f. 78v. Κόρης καὶ Δήμητρος καὶ αὐτῆς τῆς μεγίστης θεᾶς ἱερούς τινας ἐν ἀπορρήτοις θρήνους αἱ τελεταὶ παραδεδώκασιν. θαυμαστὸν δὲ οὐδέν, εἰ καὶ τὰ ἔσχατα τῶν ἑπομένων ἀεὶ τοῖς θεοῖς γενῶν καὶ προσεχῶς κηδόμενα τῶν θνητῶν καὶ ὀρέξεσιν χρώμενα καὶ πάθεσιν καὶ ἐν τούτοις ἔχοντα τὴν ζωὴν χαίροι μὲν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῶν προνοουμένων, ἀνίλλοιτο δὲ καὶ δυσχεραίνοι φθειρομένων καὶ μεταβάλλοι κατὰ τὰ πάθη·

νύμφαι μὲν κλαίουσιν ὅτε δρυσὶν οὐκ ἔνι φύλλα,
νύμφαι δ' αὖ χαίρουσιν, ὅτε δρύας ὄμβρος ἀέξει,

3 τοῦτο b] τούτων 4 κἀν] καὶ 10 τὰ] τὸν 21 cf. Orph. fr. 215 30 Callim. hymn. 4, 84 sq. (ν. μὲν χαίρουσιν — ἀέξει, ν. δ' αὖ κλαίουσιν — οὐκέτι φύλλα)

φησίν τις ποιητής. πάντα γάρ ἐστι θείως μὲν ἐν τοῖς θεοῖς, μερικῶς δὲ καὶ δαιμονίως ἐν τοῖς διῃρημένοις ἡμῶν προστάταις. ἀρκεῖ καὶ ταῦτα πρὸς τὴν παροῦσαν πρόθεσιν ὑπὲρ τῶν λεγομένων ἐν θεοῖς θρήνων εἰρῆσθαι.

ΙΒ Τίς αἰτία τοῦ ἐν τοῖς θεοῖς λεγομένου γέλωτος ἐν τοῖς μύθοις, καὶ διὰ τί ἡ ποίησις ἐπὶ τῷ Ἡφαίστῳ τοὺς θεοὺς ἐποίησε γελῶντας ἀσχέτως.

Τὸ δὲ αὖ ἐναντιώτατον μὲν τούτοις πάθος τὸ περὶ τοὺς ἀσχέτους γέλωτας, ἐπιστάσεως δὲ ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ἠξιωμένον, εἰ δεόντως ἐπὶ τοὺς θεοὺς αὐτὸ μεταφέρουσιν οἱ μῦθοι, μετὰ ταῦτα σκεπτέον. τί γὰρ δὴ καὶ βουλόμενοι γελῶντάς τε καὶ ἀσχέτως γελῶντας αὐτοὺς εἰσάγουσιν, θεωρίας ἄξιον.

ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνῶρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσι,
φησὶν ἡ ποίησις
ὡς ἴδον Ἥφαιστον διὰ δώματα ποιπνύοντα [Il. Α 599 sq.].

Τίς οὖν ὁ τῶν θεῶν γέλως, καὶ τί δήποτε Ἡφαίστου κινουμένου καὶ ἐνερ|γοῦντος ἐκεῖνοι γελῶσιν; οὐκοῦν τὸν μὲν f. 74r. Ἥφαιστον, ὥς που καὶ ἐν ἄλλοις εἴπομεν, δημιουργὸν καὶ ποιητὴν τοῦ φαινομένου παντὸς εἶναί φασιν οἱ θεολόγοι. διὸ καὶ τοὺς οἴκους αὐτὸς λέγεται κατασκευάσασθαι τοῖς θεοῖς

(ἧχι ἑκάστῳ δῶμα περικλυτὸς ἀμφιγυήεις
Ἥφαιστος ποίησεν [Il. Α 607])

ὡς τὰς ἐγκοσμίους αὐτοῖς προπαρασκευάζων ὑποδοχάς, καὶ ἄμφω τὼ πόδε χωλεύων παραδέδοται, καθόσον ἐστὶν καὶ τὸ δημιούργημα αὐτοῦ ἀσκελές· τῷ γὰρ τὴν περὶ νοῦν καὶ φρόνησιν κινουμένῳ κίνησιν οὐδὲν ἔδει ποδῶν, ὥς φησιν

3 an καὶ ἀρκεῖ ταῦτα? 5 cf. in Tim. 147^d 10 οἱ μῦθοι im. add. m^3 23 ἧχι] supra η ss. ἰ ir. m^3

ὁ *Τίμαιος* [p. 34ᵃ]. καὶ χαλκευτικῆς ἔφορος λέγεται καὶ αὐτὸς χαλκεύων ἐνεργεῖ, διότι χάλκεος ὁ οὐρανὸς πολλαχοῦ τῆς ποιήσεως ἀνύμνηται, καὶ ἄλλα ἂν πολλὰ συνέλοις ταύτην πιστούμενα τὴν δόξαν. ἐπειδὴ δὲ πᾶσα ἡ περὶ τὸ αἰσθητὸν πρόνοια, καθ' ἣν συνεφάπτονται τῷ Ἡφαίστῳ τῆς δημιουργίας, παιδιὰ τῶν θεῶν εἶναι λέγεται (διό μοι δοκεῖ καὶ ὁ *Τίμαιος* [p. 42ᵈ] τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ θεοὺς νέους ἀποκαλεῖν, ὡς ἀεὶ γινομένων καὶ παιδιᾶς ἀξίων προεστῶτας πραγμάτων), ταύτην δὴ τὴν τῆς προνοίας ἰδιότητα τῶν εἰς τὸν κόσμον ἐνεργούντων θεῶν γέλωτα οἱ μυθοπλάσται προσαγορεύειν εἰώθασι. καὶ δὴ καὶ ὅταν ὁ ποιητὴς τῷ Ἡφαίστῳ κινουμένῳ τοὺς θεοὺς ἐπιγηθοῦντας λέγῃ τὸν ἄσβεστον τοῦτον γέλωτα γελᾶν, οὐδὲν ἄλλο ἢ συνδημιουργοὺς αὐτοὺς καὶ τελεσιουργοὺς τῆς Ἡφαίστου τέχνης ἐνδείκνυται γίνεσθαι καὶ τῆς εὐθημοσύνης ἄνωθεν τῷ παντὶ χορηγοὺς ὑπάρχειν.
f. 74v. ὃ μὲν γὰρ ἐξαρτύει πάσας αὐτῶν | τὰς ἐγκοσμίους ὑποδοχὰς καὶ προτείνει ταῖς προνοίαις τῶν θεῶν τὰς ὅλας φυσικὰς δυνάμεις, οἳ δὲ μετὰ τῆς αὐτοῖς προσηκούσης ῥαστώνης ἐνεργοῦντες καὶ τῆς οἰκείας εὐπαθείας οὐκ ἀφιστάμενοι καὶ ταύταις ἐπορέγουσι τὰς σφετέρας μεταδόσεις καὶ κινοῦσι τὰ ὅλα ταῖς τελεσιουργοῖς ἑαυτῶν προνοίαις. ὡς οὖν συνελόντι φάναι, τὸν γέλωτα τῶν θεῶν τὴν ἄφθονον εἰς τὸ πᾶν ἐνέργειαν καὶ τὴν τῆς εὐθημοσύνης τῶν ἐγκοσμίων αἰτίαν ἀφοριστέον. διότι δὲ ἀκατάληπτός ἐστιν ἡ τοιαύτη πρόνοια καὶ ἡ τῶν ἀγαθῶν πάντων μετάδοσις παρὰ τοῖς θεοῖς ἀνέκλειπτος, εἰκότως ἄρα καὶ τὸν ποιητὴν ἄσβεστον
385 αὐτῶν ⟨τὸν⟩ γέλωτα προσειρηκέναι συγχωρητέον. καὶ ὁρᾷς πάλιν, ὅπως καὶ ταῦτα τῇ φύσει τῶν πραγμάτων ἑπόμενοι λέγομεν. δακρύειν μὲν γὰρ οὐκ ἀεί φασιν οἱ μῦθοι τοὺς θεούς, γελᾶν δὲ ἀσχέτως, ἐπειδὴ τὰ μὲν δάκρυα τῆς εἰς τὰ

2 χάλκεος dicitur *P* 425, πολύχαλκος *E* 504 γ 2   16 ἐξαρτύει] ἐξάπτει   18 ῥαστώνησ   27 ὁρᾶσ

θνητὰ προνοίας αὐτῶν καὶ ἐπίκηρα πράγματα καὶ ποτὲ μὲν ὄντα, ποτὲ δὲ οὐκ ὄντα συνθήματά ἐστιν, ὁ δὲ γέλως τῆς εἰς τὰ ὅλα καὶ ἀεὶ ὡσαύτως κινούμενα πληρώματα τοῦ παντὸς ἐνεργείας. διόπερ οἶμαι καὶ ὅταν μὲν εἰς θεοὺς καὶ ἀνθρώπους διαιρῶμεν ⟨τὰ⟩ δημιουργήματα, τὸν μὲν γέλωτα τῇ γενέσει τῶν θείων, τὰ δὲ δάκρυα τῇ συστάσει τῶν ἀνθρώπων ἢ ζῴων ἀπονέμομεν·

δάκρυα μὲν σέθεν ἐστὶ πολυτλήτων γένος ἀν-
δρῶν,
μειδήσας δὲ θεῶν ἱερὸν γένος ἐβλάστησας·

ὅταν δὲ εἰς τὰ οὐράνια καὶ τὰ ὑπὸ σελήνην, πάλιν κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς μὲν οὐρανίοις τὸν γέλωτα, τοῖς δὲ ὑπὸ σελήνην τὰ δάκρυα συνδιαιρούμεθα· ὅταν δὲ καὶ αὐτῶν τῶν | ὑπὸ σελήνην τάς τε γενέσεις καὶ τὰς φθορὰς συλλογιζώ- f. 75r.
μεθα, τὰς μὲν εἰς τὸν γέλωτα τῶν θεῶν, τὰς δὲ εἰς τοὺς θρήνους ἀναπέμπομεν. καὶ διὰ ταῦτα κἀν τοῖς μυστηρίοις κατὰ χρόνους τεταγμένους ἀμφότερα ταῦτα δρᾶν οἱ τῶν ἱερῶν θεσμῶν ἡγεμόνες παρακελεύονται, καὶ εἴρηται ἐν ἄλλοις. καὶ ὁ αὐτὸς τρόπος μήτε τῶν ἐν ἀπορρήτοις δρωμένων παρὰ τοῖς θεουργοῖς τοὺς ἀνοήτους ἐπαΐειν μήτε τῶν τοιούτων πλασμάτων. ἡ γὰρ ἄνευ ἐπιστήμης τούτων ἀμφοτέρων ἀκρόασις δεινὴν καὶ ἄτοπον ἐργάζεται σύγχυσιν ἐν ταῖς τῶν πολλῶν ζωαῖς τῆς περὶ τὸ θεῖον εὐλαβείας.

8 cf. p. 125, 1 10 μειδῆσαν et ἐβλάστησεν edebant ex b 14 συλλογιζόμεθα 17 ἀμφότερα ταῦτα m[3]] ἀμφότεροτα m[1] 18 fort. ⟨ὡς⟩ καὶ at cf. Vat. f. 162v. 19 χρωμένων (ων ss.) 22 ἄτονον, corr. b

Ἀπολογία ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ Ὁμήρου ποιήσει δοκούντων εἰς καταφρόνησιν σωφροσύνης τοὺς ἀκούοντας κινεῖν παντοδαπῶν τρόπων. ΙΓ'

Τοσαῦτα καὶ περὶ τοῦ γέλωτος εἰρήσθω τῶν θεῶν, ὃν ἡ ποίησις ἄσβεστον διὰ τὰς ἀναγεγραμμένας αἰτίας προσείρηκεν. ἐφεξῆς δέ ἐστιν τοῖς τοιούτοις προβλήμασιν διασκέψασθαι τοὺς περὶ τῆς σωφροσύνης λόγους, μή πῃ ἄρα πρὸς ταύτην ἡμᾶς διαλωβᾶται τὰ Ὁμήρου ποιήματα. σωφροσύνης δέ, φησὶν ὁ Σωκράτης [III 389[d]], *μέγιστον μὲν εἶδος ἡ πρὸς τοὺς ἄρχοντας αἰδώς, δεύτερον δὲ ἡ τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τῶν ἡδονῶν ἐπικράτεια, καὶ τρίτον ἄλλο τούτοις ἑπόμενον, ὃ δὴ μικρὸν ὕστερον θεωρήσομεν. ἀλλ' οὖν τοῖν δυοῖν τούτοιν ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς κατὰ θάτερον ἁμαρτάνων φαίνεται, τοιαῦτα πρὸς τὸν ἄρχοντα παρρησιαζόμενος* [Il. *Α* 225]·

οἰνοβαρὲς κυνὸς ὄμματ' ἔχων,

καὶ τὸ ἐφεξῆς τοῦ ἔπους. ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς κατὰ τὸ λοιπόν, f. 75 v. *ὥσπερ* | *ὅταν ἀφοριζόμενος τῶν βίων τὸν κάλλιστον λέγῃ τὴν πολιτείαν διαφερόντως ἐκείνην ἀποδέχεσθαι τῶν ἀνθρώπων, ὁπόταν*

εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα·
δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ
ἥμενοι ἑξείης, παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι
σίτου καὶ κρειῶν, μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων
οἰνοχόος προχέῃσι καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσιν [*ι* 6—10].

ἐν γὰρ τούτοις οὐδὲν ἄλλ' ἢ τὴν πολυάρατον ἡδονὴν καὶ τὴν πλήρωσιν τῶν ἐπιθυμιῶν τέλος προεστήσατο τῆς ζωῆς.

2 *δοκούτων*, corr. b 7 *σωφροσύνης*] *σωτηρίας* 21 *ἢ ὅτ' ἂν εὐφρ.* Hom. 26 *φορέῃσι* Hom., *προχέῃσι* citat etiam Max. Tyr. VII 3

Ταῦτα δὴ τοῦ Σωκράτους ἐπιτιμῶντος τοῖς Ὁμήρου λόγοις, πρὸς μὲν τὴν προτέραν ἐπίστασιν ἀπαντησόμεθα λέγοντες, ὅτι τοῖς μὲν φύλαξιν, οὓς αὐτὸς ἄρχοντας καθίστησιν τῆς πόλεως, τοσαύτην ὑπεροχὴν λαχοῦσιν παιδείας ἕνεκα καὶ ἀρετῆς πρὸς τοὺς ἀρχομένους πρέποι ἄν που τούς τε ἐπικούρους καὶ σύμπαντας τοὺς ἄλλους πλείστην καὶ μεγίστην τιμὴν ἀπονέμειν· σωτῆρες γὰρ ὄντως ἐκεῖνοι καὶ εὐεργέται τῆς ὅλης προεστᾶσι πολιτείας, καὶ οὐδὲν ἀνόσιον οὐδὲ ἄδικον ἄν τις ἀπ' ἐκείνων κατὰ νοῦν καὶ δίκην ἀρχόντων εἰς τοὺς ἀρχομένους ἥξειν προσδοκήσειεν. ὁ δὲ δὴ ποιητὴς οὔτε κατ' ἀρετὴν διαφέροντα τὸν Ἀγαμέμνονα τῶν ὑπηκόων πάντων εἶναι συγχωρήσας οὔτε ἐν τοῖς εὖ ποιοῦσι τοὺς ἄλλους, ἀλλ' ἐν τοῖς εὖ πάσχουσι τετάχθαι, καὶ διαφερόντως ὑπὸ τῆς στρατηγικῆς Ἀχιλλέως ἐπιστήμης, εἰκότως δήπου καὶ πληττόμενον αὐτὸν ὑπὸ τῶν κρειττόνων καὶ μείζονα τὴν εἰς τὸ κοινὸν φιλίαν παρεχομένων, ἐν οἷς πλημμελεῖ καὶ τοῖς ἑαυτοῦ καταχαρίζεται πάθεσιν, εἰσάγει, καὶ μετὰ παρρησίας τοὺς ἀρίστους αὐτῷ τῶν Ἑλλή|νων f. 76r. *διαλεγομένους παραδίδωσιν, οὐδὲν ὑπολογιζομένους τὸ πλῆθος τῶν ἑπομένων στρατιωτῶν οὐδὲ τὴν ναυτικὴν δύναμιν. ἡ γὰρ ἀρετὴ πανταχοῦ τίμιον, ἀλλ' οὐ τὰ ὄργανα τῆς ἀρετῆς. οὐκ ἄρα περὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ σωτῆρας τῶν ὅλων ἐξαμαρτάνειν φήσομεν τὸν τὰ τοιαῦτα ὀνείδη προφέροντα τοῖς πλήθεσιν μὲν τῶν ὑπηκόων διαφέρουσιν, ἀρετῇ δὲ πάμπολυ λειπομένοις. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς μικρὸν ὕστερον ὁ τῶν πολλῶν τούτων καὶ δυσαριθμήτων στρατιωτῶν βασιλεὺς ὁμολογεῖ τὴν διαφορὰν τῆς ἀρετῆς καὶ ἀποδύρεται τὴν ἑαυτοῦ δυστυχίαν·*

ἀασάμην, οὐδ' αὐτὸς ἀναίνομαι,

3 *ἄρχοντας*] *ὄντας* 7 an *ὄντες*? 16 *ὠφέλειαν* Wendl. | *παρεχομένων*] *ἢ ἀρχομένων* 18 cf. *Α* 281 23 *ἐξαμαρτάνει* (*ρ* ss.) m[1], *ν* in fine ss. m[3] | *προσφέροντα*, corr. Wendl. 28 *δυστοιχίαν*, corr. b 29 Il. *Ι* 116—118

καὶ

ἀντί νυ πολλῶν
λαῶν ἐστὶν ἀνήρ, ὅντε Ζεὺς κηρὶ φιλήσῃ,
ὡς νῦν τοῦτον ἔτισε.

Πρὸς δὲ αὖ τὴν κατὰ τῶν Ὀδυσσέως λόγων ἐπιτίμησιν λεγέσθω μὲν καί, ὅτι τὰ τοιαῦτα συμβολικώτερον ἀφερμηνεύειν δέδοκται τοῖς τὴν καλουμένην πλάνην ἐπ' ἄλλας ὑπονοίας μεθιστᾶσι καὶ τοὺς Φαίακας καὶ τὴν παρ' αὐτοῖς εὐδαιμονίαν ἀνωτέρω τῆς θνητῆς φύσεως τάττειν ἀξιοῦσιν. καὶ γὰρ ἡ δαὶς παρ' ἐκείνοις καὶ ἡ θοίνη καὶ ἡ ἐναρμόνιος ᾠδὴ τρόπον ἕτερον ῥηθήσεται καὶ οὐ τὸν τοῖς πολλοῖς συνεγνωσμένον. λεγέσθω δὲ αὖ, ὅτι καὶ τοῖς τὸ φαινόμενον τῆς ποιήσεως μεταθέουσιν ἔξεστιν ἀπαντᾶν πρὸς τοὺς τοιούτους λόγους καὶ δεικνύναι πρῶτον μέν, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ τῶν Ἑλλήνων σοφώτατος οὐχ ἡδονὴν ἀξιοῖ κρατεῖν ἐν ταῖς ὀρθαῖς πολιτείαις, ἀλλ' εὐφροσύνην· ὅπῃ δὲ ταῦτα διέστη-
f. 76v. κεν ἀλλήλων, παρ' αὐτοῦ Πλάτωνος μεμαθήκα|μεν. ἔπειθ' ὅτι διὰ μουσικῆς ἅπασαν συναρμόζεσθαι τὴν πόλιν καὶ πρὸς ἑαυτὴν ὁμόφρονα γίνεσθαι κατήκοον οὖσαν τῶν πρὸς ἀρετὴν ἀγόντων μελῶν δοκιμάζει. τὸ γὰρ ἐπιστῆσαι τῷ πλήθει
386 μὴ τὸν τυχόντα τὴν μουσικήν, ἀλλὰ τὸν θείας μέτοχον κατ' αὐτὴν ἐπιπνοίας, ἄνωθεν ἀπὸ τῶν τῆς μιᾶς ταύτης ἐφόρων ἐπὶ πᾶσαν διατείνει τὴν πολιτείαν παιδείαν τε καὶ ἀρετὴν ἀληθινήν. τρίτον δὲ ὅτι τοῖς τῆς τοιαύτης μετειληφόσιν ἁρμονίας καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν ἀναγκαίων προστίθησιν, ὧν δεῖται τὸ πλῆθος τὸ πολὺ ἐν ταῖς πόλεσιν. οὐ γὰρ τὸ ἐμπιπλαμένους τῶν τοιούτων ζῆν, ἀλλὰ τὸ μηδενὸς προσδεῖν τῶν τὸν θνητὸν βίον συμπληρούντων ⟦τι⟧ διαφερόντως ἐνεκωμίασεν. πρέποντα ἄρα τοῖς ἡμετέροις δόγμασιν καὶ ταῖς ἀδιαστρόφοις προλήψεσιν περὶ τῆς δημοτικῆς εὐδαιμονίας καὶ ὁ τῶν Ἑλλήνων σοφώτατος φαίνεται λέγων. εἰ

5 ὀδυσέωσ 17 cf. Pl. Tim. 80^{b} 25 ἀνάναγκαίων
30 δημιουργικῆσ

δέ τις τὴν μὲν εὐφροσύνην ἀφέλοι καὶ τὴν διὰ τῆς ἐνθέου μουσικῆς παιδείαν, τραπέζας δὲ καὶ ἀπολαύσεις ἀμέτρους καὶ ἀμούσους καὶ πρὸς ἡδονὴν βλεπούσας αὐτὸν ἀποδέχεσθαι νομίζοι, πόρρω που τὰ τοιαῦτα ὁ Σωκράτης εἰκότως εἶναί φησι τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας· οὐ γὰρ θέμις ἐν εὐδαιμόνων πόλει τὴν ἀπέραντον κρατεῖν ἡδονὴν καὶ τὸν τοῖς γαστριμάργοις προσήκοντα βίον.

ΙΔ **Τί αἰνίττεται ἡ τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Ἥραν συνουσία, καὶ τίς ὁ τῆς Ἥρας κόσμος, καὶ τίς ὁ τόπος ἐν ᾧ ἡ συνουσία, καὶ τίς ὁ ἔρως τοῦ Διός, καὶ τίς ὁ θεῖος ὕπνος, καὶ ἁπλῶς πάσης ἐκείνης τῆς μυθολογίας ἐξήγησις.**

Πρὸς μὲν οὖν τὰς τοιαύτας τοῦ Σωκράτους ἐπιστά- f. 77 r. σεις οὐ χαλεπὸν ἀπαντᾶν. ἐκδέχεται δὲ ἡμᾶς ἀπορία μείζων ἔτι ⟨καὶ⟩ χαλεπωτέρα καὶ περὶ μεγίστων οὖσα, τῶν τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Ἥραν συνουσιῶν. καὶ γὰρ ταύτην ὁ Σωκράτης ἀνεκίνησεν ὡς οὐδαμῇ προσήκουσαν ἀκροᾶσθαι νέοις. καὶ πῶς γὰρ οὐ παντελῶς ἂν δόξειεν ἀθέμιτον εἶναι τοιαῦτα περὶ τοῦ μεγίστου τῶν θεῶν ὑπονοεῖν, ὅτι διὰ τὸν πρὸς τὴν Ἥραν ἔρωτα τῶν μὲν δεδογμένων ἐπελάθετο πάντων, αὐτοῦ δὲ χαμαὶ συγγενέσθαι τῇ θεῷ, μηδὲ εἰς τὸ δωμάτιον ἐλθεῖν ἀνασχόμενος ἔσπευσεν, καὶ τὰ τῶν ἀνθρωπίνων ἐραστῶν ὑπέμεινεν φράξασθαι. καὶ γὰρ ἐκείνων ἕκαστος πρῶτον μὲν ἁπάντων ὁμοῦ προτίθησι πραγμάτων τὴν πρὸς τὸ ἐρώμενον συναφήν, ἔπειτα καὶ μείζω πεπονθέναι φησὶν ὧν πέπονθεν ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ. τοιαῦτα γὰρ καὶ ὁ Ζεὺς πεποίηται λέγων·

οὐ γὰρ πώποτέ μ' ὧδε θεᾶς ἔρος οὐδὲ γυναικὸς
θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι περιπροχυθεὶς ἐδάμασσεν
[Il. Ξ 315 sq.],

4 νομίζει praetendere? 15 καὶ add. b 17 οὐδαμῇ 23 φράξασθαι 24 προστίθησι, corr. b 26 πέπονθεναί

καὶ ὅτι καὶ αὐτῆς ἐρᾷ μειζόνως ἢ ὅτε τὴν πρώτην ἐμισγέσθην φιλότητι

εἰς εὐνὴν φοιτῶντε φίλους λήθοντε τοκῆας [Il. Ξ 295 sq.].

ὁ μὲν οὖν ἡμέτερος καθηγεμὼν προηγουμένην καταβαλλόμενος πραγματείαν εἰς τοῦτον ἅπαντα τὸν μῦθον ἐνθεαστικώτατα τὴν ἀπόρρητον αὐτοῦ θεωρίαν ἐξέφηνεν. ἡμεῖς δὲ ὅσον πρὸς τὴν παροῦσαν πρόθεσίν ἐστι τῶν ἐκεῖ γεγραμμένων σύμφωνον παραλαβόντες λέγωμεν ὡς δυνατὸν συντόμως, τίς μὲν ἡ τῆς Ἥρας πρὸς τὸν Δία συνουσία, τίς δὲ
f. 77 v. *ἡ συνα|γωγὸς ἀμφοτέρων αἰτία, πῶς δὲ ὁ Ζεὺς καὶ ἐγρηγορέναι λέγεται καὶ καθεύδειν παρὰ μέρος, τίς δὲ ὁ τρόπος τῆς ἀπάτης, καθ' ἣν αὐτὸν ἡ μεγίστη θεὸς ἀπατᾶν μεμυθολόγηται, καὶ ὁ ἔρως οὗτος, ὃν διαφερόντως ἐρᾶν λέγει τῆς Ἥρας κατὰ ταύτην τὴν συμπλοκήν, τίνα ἔλαχεν δύναμιν· πάντα ταῦτα τῆς πρεπούσης ἀναπτύξεως τυχόντα μόνως ἂν ἡμῖν ἐπιδείξειεν τὸν Ὅμηρον ἁπάσης βλασφημίας ἐν τοῖς προκειμένοις ἔπεσιν καθαρεύοντα.*

Πάντων τοίνυν τῶν θείων διακόσμων προϊόντων ἔκ τε τῆς μιᾶς τῶν ὅλων ἀρχῆς, ἣν ἓν καὶ τἀγαθὸν ὁ Πλάτων εἴωθεν ἀποκαλεῖν, καὶ ἐκ τῶν μετὰ ταύτην προσεχῶς ἀναφανέντων δυοειδῶν αἰτίων, ἃ δὴ πέρας καὶ ἄπειρον ⟨ὁ⟩ ἐν τῷ Φιλήβῳ Σωκράτης προσείρηκεν [p. 23c sqq.], *ἄλλος δὲ ἄλλοις τῶν σοφῶν ὀνόμασιν ἀπεσέμνυνεν, καὶ μεριζομένων μὲν ἀπ' ἀλλήλων καὶ διακρινομένων κατὰ τὴν πρέπουσαν θεοῖς διάκρισιν ἐκ τῶν δευτέρων ἀρχῶν, ᾗπερ δὴ καὶ εἰώθασιν τὰ μὲν ἄρρενα τοῖς θήλεσιν, τὰ δὲ ἄρτια τοῖς περιττοῖς, τὰ δὲ πατρικὰ τοῖς μητρικοῖς ἀντιδιαιρεῖν οἱ τῆς περὶ θεῶν ἀληθείας ἐξηγηταί, πάλιν δὲ αὖ σπευδόντων εἰς ἕνωσιν καὶ ὁμοφυῆ κοινωνίαν διὰ τὴν πρωτίστην αἰτίαν πᾶσιν*

1 *ἐμισγέσθην*] *σ* prius ins. et *ν* ss. m² 20 *ἓν* ir. m² 26 *δευτέρων ἀρχῶν* sc. a fine et infinito

τοῖς οὖσιν ἐξηγουμένην τῶν ἡνωμένων ἀγαθῶν, ἐντεῦθεν οἶμαί ποθεν οἱ μυθοπλάσται λαβόντες ἀφορμὴν τῆς συμβολικῆς θεωρίας τόν τε γάμον ἐπὶ τοὺς θεοὺς ἀνήγαγον καὶ τὰς συνουσίας καὶ τοὺς ἐκ τούτων. τόκους καὶ αὖ τὰς τῶν ἐγγόνων συμπλοκὰς καὶ συ|ζεύξεις, ἕως ἅπαν τὸ θεῖον f. 78r. πλάτος ταῖς τοιαύταις προόδοις καὶ ταῖς κοινωνίαις διαποικιλλόμενον ἄνωθεν ἄχρι τῶν ἐγκοσμίων τελέως ἐθεάσαντο. καθάπερ οὖν ἐν τοῖς πρὸ τῆς δημιουργίας θεοῖς ἀνύμνησαν Κρόνου καὶ Ῥέας καὶ Οὐρανοῦ καὶ Γῆς συνόδους καὶ συναπογεννήσεις, κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ ἐν τοῖς δημιουργοῖς τοῦ παντὸς τὴν πρωτίστην σύζευξιν Διὸς καὶ Ἥρας παραδεδώκασιν τοῦ μὲν Διὸς τὴν πατρικὴν ἀξίαν λαχόντος, τῆς δὲ Ἥρας μητρὸς οὔσης τῶν πάντων ὧν ὁ Ζεὺς πατήρ, καὶ τοῦ μὲν ἐν μονάδος τάξει τὰ ὅλα παράγοντος, τῆς δὲ κατὰ τὴν γόνιμον δυάδα τῷ Διὶ τὰ δεύτερα συνυφιστάσης, καὶ τοῦ μὲν πρὸς τὸ πέρας τὸ νοητόν, τῆς δὲ πρὸς τὴν ἀπειρίαν ἀφομοιουμένων· καθ' ἑκάστην γὰρ τάξιν θεῶν εἶναι προσήκει τὰς ἀνάλογον ἐκείνοις ὑφισταμένας πρωτουργοὺς αἰτίας. πρὸς δὴ τὴν ἕνωσιν τῶν μεγίστων τούτων θεῶν ἀμφότερα δεῖ προϋπάρχειν, τοῦ μὲν μοναδικοῦ καὶ δημιουργικοῦ θεοῦ τὴν ἑνιαίαν ὑπεροχήν, τῆς δὲ γεννητικῆς καὶ δυαδικῆς αἰτίας τὴν πρὸς ἐκεῖνον τελέαν ἐπιστροφήν. ἡ γὰρ ὁμοφυὴς τῶν κρειττόνων κοινωνία τοῦτον ἀποτελεῖται τὸν τρόπον, τῶν μὲν ὑπερτέρων ἐν ἑαυτοῖς ἱδρυμένων καὶ τοῖς ἑαυτῶν θειοτέροις, τῶν δὲ καταδεεστέρων ἐνδιδόντων ἑαυτὰ ταῖς ἐκείνων δυνάμεσιν. καὶ διὰ ταύτας οἶμαι τὰς αἰτίας ἡ μὲν Ἥρα πρὸς τὴν τοῦ Διὸς ἐπειγομένη συνουσίαν τελειοῖ τὴν ἑαυτῆς ὅλην οὐσίαν καὶ προπαρασκευάζει ταῖς παντοίαις δυνάμεσιν, ταῖς ἀχράντοις, ταῖς γεννητικαῖς, ταῖς νοεραῖς, ταῖς ἑνοποιοῖς, ὁ δὲ Ζεὺς ἀνεγείρει τὸν ἐν ἑαυτῷ θεῖον

6 an ταῖς post καὶ del.? 9 γῆσ praeter σ ir. m[3]
17 in ἀφομοιουμένης corrigere nolui; cf. Matthiae 304 adn. 3
23 ἀποτελεῖ

387 ἔρωτα, καθ' ὃν καὶ τὰ προσεχῶς αὐτοῦ μετέχοντα πληροῖ τῶν ἀγαθῶν καὶ προτείνει τὴν συναγωγὸν εἰς ἓν τοῦ πλήθους αἰτίαν καὶ τὴν ἐπιστρεπτικὴν τῶν δευτέρων πρὸς ἑαυτὸν ἐνέργειαν. μία δὲ ἕνωσις ἀμφοτέρων καὶ ἀδιάλυτος συμπλοκὴ τῶν θεῶν τούτων ἀποτελεῖται, χωριστὴ τοῦ παντὸς καὶ τῶν ἐγκοσμίων ὑποδοχῶν ἐξῃρημένη. καὶ γὰρ ὁ Ζεὺς ἐπὶ ταύτην ἀνάγει τὴν κοινωνίαν, τῆς Ἥρας αὐτῷ προτεινούσης τὴν καταδεεστέραν καὶ ἐγκόσμιον, ἀεὶ μὲν καθ' ἑκατέραν τῶν θεῶν ἡνωμένων, τοῦ δὲ μύθου μερίζοντος καὶ τὰ ἀϊδίως ἀλλήλοις συνυφεστηκότα χωρίζοντος, καὶ τὴν μὲν χωριστὴν τοῦ παντὸς μῖξιν εἰς τὴν τοῦ Διὸς βούλησιν ἀναπέμποντος, τὴν δὲ εἰς τὸν κόσμον προϊοῦσαν αὐτῶν κοινὴν συνεργίαν ἐπὶ τὴν τῆς Ἥρας πρόνοιαν. τὸ δὲ αἴτιον, ὅτι πανταχοῦ τὸ μὲν πατρικὸν τῶν ἐξῃρημένων ἀγαθῶν καὶ ἑνικωτέρων προκατάρχει, τὸ δὲ μητρικὸν τῶν προσεχῶν τοῖς μετέχουσιν καὶ πληθυομένων κατὰ τὰς παντοίας προόδους. εἰκότως ἄρα καὶ ὁ ὕπνος καὶ ἡ ἐγρήγορσις μεμερισμένως ἐν τοῖς συμβόλοις ὑπὸ τῶν μύθων παραλαμβάνονται, τῆς μὲν ἐγρηγόρσεως τὴν εἰς τὸν κόσμον πρόνοιαν τῶν θεῶν δηλούσης, τοῦ δὲ ὕπνου τὴν χωριστὴν ἁπάντων τῶν καταδεεστέρων ζωήν, καίτοι τῶν θεῶν ὁμοῦ καὶ προνοούντων τοῦ παντὸς καὶ ἐν ἑαυτοῖς ἱδρυμένων. ἀλλ' ὥσπερ ὁ Τίμαιος τότε μὲν ἐνεργοῦντα παραδίδωσι τὸν τῶν ὅλων
f. 79r. δημιουργὸν καὶ ὑφιστάντα | τὴν γῆν, τὸν οὐρανόν, τὰς πλανωμένας, τὴν ἀπλανῆ, τοὺς κύκλους τῆς ψυχῆς, τὸν νοῦν τὸν κοσμικόν, τότε δὲ ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει μένοντα [p. 42°] καὶ ἀφ' ὅλων ἐξῃρημένον τῶν εἰς τὸ πᾶν ἐνεργούντων, οὕτω δὴ πολὺ πρότερον οἱ μῦθοι ποτὲ μὲν ἐγρηγορότα τὸν πατέρα τῶν ἐγκοσμίων πάντων, ποτὲ δὲ καθεύδοντα πρὸς ἔνδειξιν τῆς διττῆς ζωῆς παραλαμβάνουσιν. νῷ γὰρ κατέχει τὰ νοητά, φησίν τις θεῶν, αἴσθησιν

9 ἑτέραν 17 ὁ ss. m³ | μεμεμερισμένωσ 26 ὅτε
31 cf. de or. chald. 14

δὲ ἐπάγει κόσμοις. οὐκοῦν κατὰ ταύτην μὲν τὴν ἐνέργειαν ἐγρηγορέναι τις ἂν αὐτὸν εἴποι (καὶ γὰρ ἡ παρ' ἡμῖν ἐγρήγορσις ἐνέργεια τῆς αἰσθήσεώς ἐστιν), κατ' ἐκείνην δὲ καθεύδειν ὡς κεχωρισμένην τῶν αἰσθητῶν καὶ κατὰ νοῦν τέλειον ἀφωρισμένην ζωὴν προστησάμενον· καὶ βουλεύεσθαι μὲν περὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐγρηγορότα (κατ' αὐτὴν γὰρ τὴν ζωὴν προνοεῖ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων), καθεύδοντα δὲ καὶ μετὰ τῆς Ἥρας εἰς τὴν χωριστὴν ἕνωσιν ἀναγόμενον οὐκ ἐπιλελῆσθαι τῆς ἑτέρας, ἀλλ' ἔχοντα κἀκείνην ἐνεργὸν μετ' ἐκείνης καὶ ταύτην ἔχειν. οὐ γὰρ ὡς ἡ φύσις τὰ δεύτερα] ποιεῖ νοήσεως χωρὶς οὐδ' αὖ διὰ τὴν νόησιν ἐλαττοῖ τὴν εἰς τὰ καταδεέστερα πρόνοιαν, ἀλλ' ὁμοῦ καὶ κατὰ δίκην ἄγει τὰ προνοούμενα καὶ εἰς τὴν νοητὴν ἄνεισι περιωπήν.

Δηλοῖ δὲ ἄρα τὴν τοιαύτην ὁ μῦθος ἐξῃρημένην ὑπεροχὴν ἐν τῇ Ἴδῃ λέγων αὐτῷ τὴν πρὸς τὴν Ἥραν γενέσθαι συνουσίαν· ἐκεῖ γὰρ καὶ τὴν Ἥραν ἐλθοῦσαν ἑαυτὴν ἐπιδοῦναι τῷ μεγίστῳ Διί. τί οὖν ἄλλο τὴν Ἴδην αἰνίσσεσθαι φήσομεν ἢ τὸν τῶν ἰδεῶν τόπον καὶ τὴν νοητὴν φύσιν, εἰς ἣν ἄνεισιν ὁ Ζεὺς καὶ ἀνά|γει τὴν Ἥραν f. 79v
δι' ἔρωτος οὐκ ἐπιστρέφων εἰς τὸ μετέχον, ἀλλὰ δι' ὑπερβολὴν ἀγαθότητος καὶ ταύτῃ δευτέραν ἕνωσιν πρός τε ἑαυτὸν καὶ τὸ νοητὸν χαριζόμενος. τοιοῦτοι γὰρ οἱ τῶν κρειττόνων ἔρωτες, ἐπιστρεπτικοὶ τῶν καταδεεστέρων εἰς τὰ πρῶτα καὶ ἀποπληρωτικοὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀγαθῶν καὶ τελεσιουργοὶ τῶν ὑφειμένων. οὐκ ἄρα τὴν ἀξίαν ἐλαττοῖ τοῦ μεγίστου Διὸς ὁ μῦθος, αὐτοῦ που χαμαὶ συγγινόμενον τῇ Ἥρᾳ παραδιδούς, οὐκ ἀνασχόμενον εἰς τὸ δωμάτιον ἐλθεῖν· ἀντὶ γὰρ τῆς ἐγκοσμίου συμπλοκῆς τὴν ὑπερκόσμιον αὐτὸν ᾑρῆσθαί φησιν. ὁ γοῦν Ἡφαιστότευκτος θάλαμος τὴν τοῦ παντὸς ἐνδείκνυται διακόσμησιν καὶ τὸν αἰσθητὸν τόπον· ἐπεὶ

11 fort. ⟨εἰς⟩ τὰ 13 cf. Pl. polit. 272e 18 cf. rep. VII 517b 21 οὐκ ἔτι στρέφων, corr. b 25 αὐτοῖσ

καὶ ὁ Ἥφαιστος δημιουργός ἐστιν τοῦδε τοῦ παντός, ὡς εἴρηται καὶ πρότερον. Εἰ δὲ βούλει καὶ τὴν τῆς Ἥρας ἐννοῆσαι παρασκευήν, καθ' ἣν συνῆψεν ἑαυτὴν τῷ μεγίστῳ τῶν θεῶν καὶ προεκαλέσατο τὴν πατρικὴν τοῦ Διὸς πρόνοιαν εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν γονίμων ἑαυτῆς δυνάμεων, μειζόνως οἶμαι θεάσῃ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ὑμνουμένης ἐν τῷ μύθῳ τούτῳ χωριστῆς ἑνώσεως τῶν θεῶν. ἐξομοιοῖ γὰρ ἑαυτὴν παντοδαπῶς τῇ μητρὶ τῶν θεῶν, ἀφ' ἧς καὶ αὐτὴ προελήλυθεν, καὶ ταῖς μερικωτέραις κοσμεῖται δυνάμεσιν τῶν ὁλικῶς ἐν ἐκείνῃ προϋπαρχουσῶν, καὶ μόνον οὐχὶ Ῥέαν αὐτὴν ὑφειμένην ἀποτελέσασα τῷ δημιουργῷ πρόσεισιν τοῦ παντὸς ἐπὶ τὸ σφέτερον ἀνηγμένῳ νοητόν. καὶ γὰρ δεῖ ⟨τὴν⟩ τῷ
f. 80r. μιμουμένῳ τὸν πατέρα διὰ τῆς χωριστῆς τῶν | ἐγκοσμίων ζωῆς συνάπτεσθαι μέλλουσαν καὶ αὐτὴν πρὸς τὴν μητέρα τῶν θείων πάντων διακόσμων ἀφομοιῶσαι τὴν ἑαυτῆς τελειότητα, καὶ οὕτω δὴ συμφυῆ τὴν πρὸς αὐτὸν ἐνστήσασθαι κοινωνίαν. αἱ μὲν οὖν χαῖται τῆς θεοῦ καὶ οἱ πλόκαμοι διασπειρόμενοί τε πανταχῇ καὶ πάλιν ὑπ' αὐτῆς ἑνιζόμενοι πάντως οὐκ ἄδηλον, ὅτι ταῖς χαίταις εἰσὶν ἀνάλογον τῆς μητρός·

> χαῖται μὲν γὰρ ἐς ὀξὺ πεφρικότι φωτὶ βλέπονται,

φησίν τις θεῶν· καὶ γὰρ τοὺς Ἡραίους πλοκάμους φαεινοὺς ὁ ποιητὴς ἀπεκάλεσεν [Il. Ξ 176]. ἡ δὲ ζώνη τοῖς προεληλυθόσιν μὲν ἀπ' αὐτῆς, οὐκ ἀποτετμημένοις δὲ θυσάνοις κατακεκοσμημένη πρὸς τὸν ἐκεῖ ζωστῆρα τὸν ὅλον καὶ παντελῆ τὴν ἀφομοίωσιν ἔλαχεν. καὶ ἔστι ζῳογόνος τις καὶ αὕτη καὶ γεννητικὴ παντὸς τοῦ πλήθους τῶν ψυχῶν, ὧς τῶν ἐξηρτημένων θυσάνων ὁ ἀριθμὸς ἐνδείκνυται συμβολικῶς. τὰ δὲ ἕρματα καὶ τὰ ὑποδήματα τάς τε πρωτίστας

2 cf. p. 126, 19   10 αὑτὴν   21 cf. de or. chald. 29
25 θυσάνοισ (θ ir.), im. γρ. οὖσιν· οἷς m²

καὶ τὰς ἐσχάτας ἀπεικονίζεται τῶν ἐκεῖθεν ἀπορρεουσῶν μερικῶν δυνάμεων, ὧν αἳ μὲν περὶ τὰς ἄκρας ὑφίστανται τῆς θεοῦ δυνάμεις κἀκείνων ἐξέχονται, αἳ δὲ τὰς περιπεζίους αὐτῆς ὑποδέχονται προόδους. ἡ δὲ ἀμβροσία καὶ τὸ ἔλαιον τῶν ἀχράντων ἐστὶν τῆς θεοῦ δυνάμεων συνθήματα· καὶ γὰρ αἱ ἀμείλικτοι τάξεις περὶ αὐτὴν ὑφεστήκασιν. ὅπερ οὖν ἐκεῖ τὸ ἀδάμαστόν ἐστιν τῶν θεῶν καὶ τῆς καθαρότητος αἴτιον γένος, τοῦτο ἐνταῦθα διὰ τούτων σημαίνεται τῶν συμβόλων. καὶ γὰρ ἡ ἀμβροσία τὴν πάσης ἀκαθαρ|σίας καὶ παντὸς μολυσμοῦ δύναμιν ὑπεραίρουσαν f. 80 v. παρίστησιν, καὶ τὸ ἔλαιον ῥώμης ὂν ποιητικὸν καὶ γυμναστικῇ προσῆκον οἰκείως ἔχει τῇ Κουρητικῇ θεότητι. καὶ γὰρ οἱ πρώτιστοι Κούρητες τά τε ἄλλα τῇ τάξει τῆς Ἀθηνᾶς 388 ἀνεῖνται καὶ περιεστέφθαι λέγονται τῷ θαλλῷ τῆς ἐλάας, ὥς φησιν Ὀρφεύς [fr. 133]. Τοιούτοις δὴ οὖν συμβόλοις ἡ θεὸς αὕτη τελειωθεῖσα καὶ οἷον Ῥέα γενομένη μερικὴ πρόσεισιν τῷ δημιουργῷ τοῦ παντὸς κατὰ ταύτην συναφθησομένη τὴν ζωήν, καθ' ἣν διαφερόντως μιμεῖται τὸν Κρόνον, οὐκ εἰς τὸ πᾶν προϊών, ἀλλὰ χωριστὸς ὢν ἀπὸ τῶν ἐγκοσμίων, οὐδὲ περὶ τῶν τῇδε βουλευόμενος κατὰ τὴν ἄγρυπνον πρόνοιαν τῶν ὅλων, ἀλλ' ἐξῃρημένος τῶν αἰσθητῶν κατὰ τὸν θεῖον ὕπνον, καὶ ταύτῃ τὸν πατέρα ζηλῶν· καὶ γὰρ ἐκεῖνος καθεύδων πρώτιστος παραδέδοται τῶν θεῶν·

ἔνθα Κρόνος μὲν ἔπειτα φαγὼν δολόεσσαν ἐδωδὴν
κεῖτο μέγα ῥέγχων [Orph. fr. 115].

εἰκότως δὴ οὖν καὶ ἡ τῆς Ἥρας παρασκευὴ πρὸς τὴν ὅλην Ῥέαν ἀποβλέπει, τοῦ Διὸς κατὰ τὸν Κρόνον ἱσταμένου καὶ διὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνον ὁμοιότητα τὴν ἐν τῇ Ἴδῃ συνουσίαν προτιμῶντος τῆς εἰς τὸν κόσμον προϊούσης. ἐπεὶ καὶ ὁ

2 ὧν ss. m² uv. 19 χωριστῶς, corr. b

κεστὸς καὶ ἡ τῆς Ἀφροδίτης σύλληψις ἐπὶ πλέον αὐτὴν ἐξομοιοῖ πρὸς τὴν Ῥέαν. ἦν γὰρ καὶ ἐκεῖ τῆς θεοῦ ταύτης προϋφεστῶσα μονάς, ἄνωθεν ἀπὸ τῆς συνεκτικῆς τοῦ Οὐρανοῦ θεότητος διὰ μέσου Κρόνου προελθοῦσα καὶ καταλάμψασα πᾶσαν τὴν νοερὰν ζωὴν τῷ φωτὶ τοῦ κάλλους. f. 81r. ἀλλ' ἡ μὲν Ἀφροδίτη τὸν κεστὸν ἐν τῷ στήθει λέγε|ται φέρειν, ὡς ἂν προβεβλημένας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις ἔχουσα· ἡ δὲ Ἥρα κρύπτει πως αὐτὸν ὑπὸ τοῖς κόλποις, ὡς ἂν ἄλλην μὲν ἰδιότητα λαχοῦσα τῆς ὑπάρξεως, ἔχουσα δὲ καὶ τὸν κεστόν, καθ' ὅσον καὶ αὐτὴ πεπλήρωται τῆς ὅλης Ἀφροδίτης. οὐ γὰρ ἔξωθέν ποθεν ἐπάγεται τὴν συνάπτουσαν αὐτὴν πρὸς τὸν δημιουργὸν δύναμιν, ἀλλ' ἐν ἑαυτῇ καὶ ταύτην συνείληφεν. δηλοῦσι δὲ αἱ κοιναὶ προλήψεις τὴν τῶν θεαινῶν τούτων κοινωνίαν, ζυγίαν τε καὶ γάμων προστάτιν τιμῶσαι τὴν Ἥραν, ὡς ἂν ἀφ' ἑαυτῆς ἀρξαμένην τῶν τοιούτων ἐνεργειῶν. ἑαυτὴν γὰρ συζεύγνυσιν τῷ δημιουργῷ κατὰ τὸν ἐν ἑαυτῇ κεστόν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν αὕτη παρέχεται τὴν ἔνθεσμον πρὸς ἄλληλα κοινωνίαν.

Ἀλλὰ πῶς λέγονται πρῶτον μὲν εἰς εὐνὴν φοιτῆσαι τὴν ἀρχὴν φίλους λήθοντε τοκῆας, ἔπειτα μειζόνως ἀλλήλοις συνάπτεσθαι νῦν δι' ἔρωτος ὑπερβολήν, ὃν ὁ Ζεὺς ἠράσθη τῆς Ἥρας; ἢ διτταὶ καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν εἰσιν αἱ ἰδιότητες καὶ τῆς ἑνώσεως ἡ μὲν συμφυὴς τοῖς ἑνιζομένοις, ἡ δὲ ἄνωθεν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν τελειοτέρων αἰτίων ἐφήκουσα. καὶ κατὰ μὲν τὴν ἑτέραν λανθάνειν λέγονται τοὺς ἑαυτῶν γεννήτορας, ὡς ἂν ἰδίαν ταύτην λαχοῦσαι τὴν ἕνωσιν, κατὰ δὲ τὴν λοιπὴν ἐπ' αὐτὰ ἀνάγεσθαι τὰ σφέτερα αἴτια· διὸ καὶ μείζονα ταύτην εἶναι καὶ τελεωτέραν ἐκείνης. ἀμφοτέρων δὲ ὁμοῦ καὶ διαιωνίως οὐσῶν παρὰ

3 sc. a dis συνοχικοῖς (theol. Plat. IV 16 p. 207 ss.)
12 αὐτὴν] αὐτῇ[L]   13 ⟨καὶ⟩ αἱ Raderm.

τοῖς θεοῖς οἱ μῦθοι μερίζουσιν, ὡς τὸν ὕπνον καὶ τὴν ἐγρήγορσιν, ὡς τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἐπιστροφήν, ὡς τὴν μετάδοσιν | τῶν οἰκείων ἀγαθῶν εἰς τὰ δεύτερα καὶ τὴν f. 81v. *μέθεξιν τῶν πρωτουργῶν αἰτίων· καὶ γὰρ ταῦτα συνυπάρχοντα ἀλλήλοις οἱ μυθοπλάσται τὴν ἀλήθειαν ἐπικρυπτόμενοι χωρίζουσιν. Πάντα ἄρα κατὰ τὸν θεολογικὸν τρόπον Ὁμήρῳ τὰ περὶ τῆς συνουσίας λέγεται τοῦ τε μεγίστου Διὸς καὶ τῆς Ἥρας. μαρτυρεῖ δὲ ἄρα τούτοις καὶ ὁ ἐν τῷ Κρατύλῳ Σωκράτης* [p. 404[b]], *οὐκ ἀλλαχόθεν αὐτὴν ἐτυμολογῶν ἢ ἀπὸ τοῦ ἔρωτος, ὡς τῷ Διί, φησίν, οὖσαν ἐραστήν. οὐκ ἄρα κατὰ τὴν ἀπόρρητον θεωρίαν ἐγκαλέσομεν Ὁμήρῳ τοιαῦτα γεγραφότι περὶ τῶν μεγίστων τούτων θεῶν. εἰ δὲ μὴ προσήκοντα νέοις ἐστὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀκούειν, ἀλλ' ἡμῖν, φαῖεν ἂν οἱ ποιηταὶ τῶν τοιούτων, οὐ πρὸς νέους ὁ λόγος οὐδὲ παιδευτικῶς τὰ τοιαῦτα γράφομεν, ἀλλὰ μαινομένῳ στόματι· καὶ ταῦτα ἡμᾶς ἡ τῶν Μουσῶν ἐργάζεται μανία, ἧς τὸν στερόμενον τῶν ἐπὶ ποιητικὰς θύρας ἀφικομένων ἀτελῆ καὶ αὐτὸν καὶ τὴν ποίησιν αὐτοῦ προσειρήκασιν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἱκανὰ τὰ εἰρημένα· περὶ δὲ τῶν Ἄρεως καὶ Ἀφροδίτης συνουσιῶν καὶ τῶν Ἡφαίστου δεσμῶν ἐφεξῆς διέλθωμεν. οὐδὲ γὰρ ταῦτα προσίεσθαί φησιν ὁ Σωκράτης* [III p. 390[c]] *οὐδὲ τοὺς τοιούτους μύθους παραδώσειν τοῖς νέοις. τί οὖν καὶ διὰ τούτων ἡ ποίησις αἰνίσσεται, λέγωμεν συντόμως.*

10 *ἐρατή* Pl. 16 cf. Heraclit. fr. 12 et Phaedr. 245[a]
21 *προσίεσθαι*] *ί* ex *ή*

Τί αἰνίττεται ἡ μυθολογία περὶ Ἀφροδίτης καὶ Ἄρεως καὶ τῶν Ἡφαίστου δεσμῶν, οἷς λέγει συνδεῖν ἀμφοτέρους τὸν Ἥφαιστον. ΙΕ

f. 82r *Ἄμφω μὲν οὖν οἵδε οἱ θεοὶ περὶ πάντα τὸν κό|σμον ἐνεργοῦσιν, ὅ τε Ἥφαιστος λέγω καὶ ὁ Ἄρης, ὃ μὲν διακρίνων τὰς ἐναντιώσεις τοῦ παντὸς καὶ ἀνεγείρων ἀεὶ καὶ σώζων ἀτρέπτως, ἵνα τέλειος ὁ κόσμος ᾖ πᾶσιν τοῖς εἴδεσιν συμπεπληρωμένος, ὃ δὲ τὴν ὅλην αἰσθητὴν διακόσμησιν τεχνικὴν ἀπεργαζόμενος καὶ λόγων φυσικῶν καὶ δυνάμεων ἀποπληρῶν, καὶ περὶ μὲν τὸν οὐρανὸν εἴκοσι τρίποδας ὑφιστάς, ἵνα τῷ τελεωτάτῳ τῶν πολυέδρων αὐτὸν κατακοσμῇ σχημάτων, τὰ δὲ ὑπὸ σελήνην ποικίλα καὶ πολύμορφα διαπλάττων εἴδη·*

πόρπας τε γναπτάς θ' ἕλικας κάλυκάς τε καὶ
ὅρμους [Il. Σ 401]

κατὰ τὴν ἔντεχνον ποίησιν δημιουργῶν. καὶ δὴ καὶ Ἀφροδίτης ἄμφω δέονται κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐνεργείας, ὃ μὲν ἵνα τοῖς ἐναντίοις ἁρμονίαν ἐμποιήσῃ καὶ τάξιν, ὃ δὲ ἵνα τοῖς αἰσθητοῖς δημιουργήμασιν κάλλος ἐναπεργάσηται καὶ ἀγλαΐαν, ὅση καὶ τόνδε τὸν κόσμον κάλλιστον ἀποτελέσαι τῶν δρωμένων ἠδύνατο. πανταχοῦ δὲ τῆς Ἀφροδίτης οὔσης ὁ μὲν Ἥφαιστος αὐτῆς ἀεὶ κατὰ τὰς ὑπερτέρας μετέχει τάξεις, ὁ δὲ Ἄρης κατὰ τὰς ὑποδεεστέρας· οἷον εἰ ὁ Ἥφαιστος ὑπερκοσμίως, ὁ Ἄρης ἐγκοσμίως, καὶ εἰ ἐκεῖνος οὐρανίως, ὑπὸ σελήνην οὗτος. διὸ καὶ ὃ μὲν κατὰ βούλησιν τοῦ Διὸς ἄγεσθαι λέγεται τὴν Ἀφροδίτην, ὃ δὲ μοιχεύειν αὐτὴν μεμυθολόγηται. τῷ μὲν γὰρ δημιουργῷ τῶν αἰσθητῶν κατὰ φύσιν ἐστὶν ἡ πρὸς τὴν καλλοποιὸν αἰτίαν καὶ συνδετικὴν κοινωνία, τῷ δὲ τῆς διαιρέσεως προστάτῃ καὶ τῆς ἐναντιώ-

10 cf. Il. Σ 373 14 *γναπτάς* ut Homeri Townl., *γναμπτάς* cett. 20 cf. Tim. 30[d] 22 *μετέχει*] *έ* ir. m[3] | *τάξεισ*] *ει* ex *ι* m[3] 25 *οὗτος*] *ὁ αὐτόσ*

σεως τῶν ἐγκοσμίων ἀλλοτρία πώς ἐστιν ἡ τῆς ἑνώσεως 389 χορηγὸς δύναμις· τοῖς γὰρ συναγωγοῖς | τὰ διακριτικὰ f. 82v. γένη τῶν θεῶν ἀντιδιήρηται. ταύτην τοίνυν τὴν τῶν ἀνομοίων αἰτίων σύμπνοιαν οἱ μῦθοι μοιχείαν προσειρήκασιν. ἔδει δὲ ἄρα τῷ παντὶ καὶ τῆς τοιαύτης κοινωνίας, ἵνα καὶ τὰ ἐναντία συναρμοσθῇ καὶ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ πόλεμος τέλος ἔχῃ τὴν εἰρήνην. ἐπειδὴ δὲ ἄνω μὲν ἐν τοῖς οὐρανίοις τὸ κάλλος προλάμπει καὶ τὰ εἴδη καὶ ἡ ἀγλαΐα καὶ τὰ Ἡφαιστότευκτα δημιουργήματα, κάτω δὲ ἐν τῇ γενέσει τῶν στοιχείων ἡ ἀντίθεσις καὶ ἡ μάχη καὶ ἐναντίωσις τῶν δυνάμεων καὶ ὅλως τὰ Ἀρεϊκὰ δῶρα, διὰ δὴ τοῦτο καὶ τὴν σύνερξιν τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἐφορᾷ μὲν ἄνωθεν ὁ Ἥλιος, μηνύει δὲ τῷ Ἡφαίστῳ, καθ' ὅσον αὐτοῦ συνεργεῖ ταῖς ὅλαις ποιήσεσιν. ὁ δὲ Ἥφαιστος δεσμοῖς περιβάλλειν αὐτοὺς λέγεται παντοίοις ἀφανέσι τοῖς ἄλλοις, ὡς ἂν καὶ τὰ γενητὰ κατακοσμῶν τοῖς τεχνικοῖς λόγοις καὶ μίαν σύστασιν ἀπεργαζόμενος ἔκ τε τῶν Ἀρεϊκῶν ἐναντιώσεων καὶ τῶν συναρμοστικῶν τῆς Ἀφροδίτης ἀγαθῶν· δεῖ γὰρ ἀμφοῖν τῇ γενέσει. ἐπεὶ δὲ ἄλλοι μὲν οἱ δεσμοὶ τῶν οὐρανίων, ἄλλοι δὲ οἱ τῶν ὑπὸ σελήνην (οἳ μὲν γάρ εἰσιν ἄλυτοι, καθάπερ φησὶν ὁ Τίμαιος [p. 43a], οἳ δὲ λυτοί), διὰ δὴ τοῦτο λύει πάλιν ὁ Ἥφαιστος τοὺς δεσμούς, οἷς τὸν Ἄρη συνέδησε καὶ τὴν Ἀφροδίτην, καὶ τοῦτο διαφερόντως ποιεῖ τῷ Ποσειδῶνι πειθόμενος· ὃς δὴ τὴν ἀειγενεσίαν σώζεσθαι βουλόμενος καὶ τὸν κύκλον τῆς μεταβολῆς εἰς ἑαυτὸν ἀνακυκλεῖσθαι τά τε γενόμενα φθορᾶς ἀξιοῖ καὶ τὰ φθαρέντα εἰς γένεσιν ἀναπέμπει. Τί οὖν θαυμαστόν, | εἰ f. 83r. καὶ Ὅμηρος ὑπὸ τῶν Ἡφαίστου δεσμῶν τόν τε Ἄρεα καὶ τὴν Ἀφροδίτην συνδεῖσθαί φησιν, ὅπου καὶ ὁ Τίμαιος τοὺς λόγους τοὺς δημιουργικούς, οἷς οἱ κατ' οὐρανὸν τὰ γενητὰ συνιστᾶσιν, δεσμοὺς προσείρηκεν [p. 31c]; πῶς δὲ

12 cf. Od. θ 302 30 οἷό] at verum puto

οὐ κατὰ τὴν ⟨τῶν⟩ πραγμάτων λέγεται φύσιν τὸ λύειν αὐτὸν τὰ δεδεμένα τῶν γενεσιουργῶν δεσμῶν λυτῶν ὑπαρχόντων; καὶ ἔοικεν ὅ τε ὅλος δημιουργὸς ἐκ τῶν ἐναντίων στοιχείων τὸν κόσμον συνιστὰς καὶ δι' ἀναλογίας ἐν αὐτῷ φιλίαν ἀπεργαζόμενος συνάγειν εἰς ταὐτὸν τὰς Ἡφαίστου καὶ Ἄρεως καὶ Ἀφροδίτης ἐνεργείας, καὶ γεννῶν μὲν τὰς ἐναντιώσεις τῶν στοιχείων κατὰ τὸν ἐν ἑαυτῷ γεννᾶν Ἄρεα, φιλίαν δὲ μηχανώμενος κατὰ τὴν τῆς Ἀφροδίτης δύναμιν ἐνεργεῖν, συνδέων δὲ τοῖς Ἀρεϊκοῖς τὰ Ἀφροδίσια καὶ τὴν Ἡφαίστου τέχνην ἐν παραδείγματι προειληφέναι· πάντα γάρ ἐστιν αὐτὸς καὶ μετὰ πάντων ἐνεργεῖ τῶν θεῶν. καὶ δὴ καὶ οἱ νέοι δημιουργοὶ τὸν σφέτερον πατέρα μιμούμενοι ζῷά τε ἀπεργάζονται θνητὰ καὶ φθίνοντα πάλιν δέχονται, τῷ Ἡφαίστῳ συναπογεννῶντες τοὺς ἐνταῦθα δεσμοὺς καὶ τῆς λύσεως αὐτῶν προειληφότες αὐτοὶ τὰς αἰτίας· πανταχοῦ γὰρ ὁ τὸν δεσμὸν περιέχων καὶ τὴν τῆς λύσεως οἶδεν ἀνάγκην.

Τίνα ῥητέον πρὸς τὰς τοῦ Σωκράτους ἐπιστάσεις περὶ φιλοχρηματίας τῆς παρ' Ὁμήρῳ τοῖς ἥρωσιν ἀποδιδομένης. Iς

Τοσαῦτα καὶ πρὸς ταύτην εἰρήσθω τοῦ Σωκράτους τὴν f. 83v. *ἐπίστασιν· μετὰ δὲ ταύτην ἐκεῖ|να ἐπισκεπτέον, ὅσα δή φησιν τὸ φιλοχρήματον ἡμῶν αὔξειν τῆς ψυχῆς. τί γὰρ βουλόμενος ὁ Φοῖνιξ τῷ Ἀχιλλεῖ συνεβούλευεν δῶρα μὲν λαβόντι τῆς μήνιος ἀπαλλάττεσθαι, ἄλλως δὲ μή; τί δὲ Ἀχιλλεὺς ὁ καὶ παρὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος δῶρα λαμβάνων ὑπὲρ τῆς ὕβρεως καὶ τὸν τοῦ Ἕκτορος νεκρὸν οὐκ ἄλλως ἀποδιδοὺς ἢ μετὰ χρημάτων λήψεως; ὁ γὰρ τῶν τοιούτων κατήκοος γιγνόμενος δεινὴν καὶ ἀπλήρωτον τὴν ἐπιθυμίαν περὶ τὴν*

2 *λυτῶν*] *αὐτῶν* 10 *γἄρ* (i. e. *ἄρ'*) ex *γάρ* m[3] uv. 11 cf. Tim. 42^{d} 13 *δέχονται* exp. m[3] uv. 16 *ὁ* ss. m[3] 18 cf. Pl. III 390^{d} sq.

τῶν χρημάτων κτῆσιν ἀπεργάζεται. Πρὸς δὴ ταῦτα καὶ ἡμεῖς ἐν βραχεῖ λέγωμεν, ὅτι καὶ ὁ Φοῖνιξ συνεβούλευε χρήματα λαβόντι παύεσθαι τῆς ὀργῆς, καὶ Ἀχιλλεὺς λαβὼν ἀπηλλάττετο, τεκμήριον ἄμφω ποιούμενοι τὴν τῶν χρημάτων δόσιν τῆς τοῦ διδόντος μεταμελείας, ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ φιλοχρήματον ἀποπιμπλάντες τῆς ψυχῆς, οὐδ' ὡς ὅρον τῆς εὐδαιμονίας ἡγούμενοι τὴν τῶν χρημάτων αὔξησιν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν αὐτοὶ τὰ χρήματα ᾔτησαν, ἀλλὰ προτεινόμενα ἐδέξαντο. εἰ δὲ καὶ τοῦ Ἕκτορος τὸν νεκρὸν χρημάτων ἀπέδοτο τῷ πατρί, τάχα μὲν καὶ ἔθος τι τοιοῦτον εἶναι φήσομεν, λύτρα δέχεσθαι τῶν πολεμίων σωμάτων. δεῖ δὲ αὖ κἀκεῖνο συννοεῖν, ὅτι στρατηγικὸν καὶ τοῦτο εἴποι τις ἄν, τὸ τῶν ἀνταγωνιστῶν περικόπτειν τὴν εὐπορίαν, αὔξειν δὲ τὰ τῶν οἰκείων ἐν ἀλλοτρίᾳ χώρᾳ πολεμεῖν ἀναγκαζομένων. ἀλλὰ ταῦτα πάντα καὶ τὰ τοιαῦτα τοῖς μὲν ἥρωσιν ἐκείνοις λόγον τινὰ εἶχεν ὑπ' αὐτῶν πραττόμενα, καὶ περιστατικῶς ἐνεργοῦσιν καὶ κατ' ἄλ|λα ἔθη τὰς πράξεις μετιοῦσιν· τοῖς f. 84r. δὲ ὑπ' αὐτῷ νομοθέτῃ τρεφομένοις ἀνεπιτήδεια πάντως ἐστὶν ἀκούειν, ὧν αἵ τε φύσεις φιλόσοφοι καὶ ἡ παιδεία πρὸς ταύτην βλέπουσα τὴν ζωὴν παραδέδοται, κτήσεις δὲ καὶ περιουσίαι παντελῶς ἀφῄρηνται. εἰ δὲ βούλεσθε, κἀκεῖνα προσθῶμεν τοῖς εἰρημένοις ὑπὲρ Ἀχιλλέως, ὅτι καὶ τῷ Ἀγαμέμνονι φιλοχρηματίαν αὐτὸς ἐγκαλεῖ καὶ ὡς ἐπονείδιστον διαβάλλει τὸ πάθος·

Ἀτρείδη κύδιστε φιλοκτεανώτατε πάντων [Il. A 122]. καὶ τὴν ὀλιγωρίαν ἣν ἔχει περὶ τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν αὐτὸς παρίστησι λέγων, ὅτι πάντα κατορθῶν καὶ πόλεις ἀνδραποδιζόμενος καὶ αἰχμαλώτους λαμβάνων σμικρὰ ἐκ πολλῶν κομιζόμενος οὐ διαφέρεται καὶ ὡς τῶν ὅλων ἐπιτρέπει τῷ Ἀγαμέμνονι τὴν διανομήν, ἐν οὐδενὸς μέρει τήν τε παρουσίαν αὐτῶν καὶ τὴν αὔξησιν τιθέμενος·

4 ἀπηλλάτετο   18 ὑπ' αὐτῷ cf. 159, 10

ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε
ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπὴν κεκάμω πολεμίζων [Il. *A* 167 sq.].

ἔτι δὲ οὐδὲ προτείνοντος τοῦ Ἀγαμέμνονος τὰ δῶρα προσ-
390 ήκατο [[τε]] τὴν ἀρχήν, ὅτε μήπω καιρὸν ᾤετο τῆς πρὸς αὐτὸν εἶναι διαλλαγῆς. οὕτως οὐχ ἡ τῶν χρημάτων ὑπόσχεσις ἡμερώτερον αὐτὸν ἐποίει περὶ τὸν ὑβριστήν, ἀλλὰ καὶ ὅτε προσήκειν ὑπέλαβεν καταλῦσαι τὴν μῆνιν, αὐτὸς μὲν ὡς τῷ φίλῳ τιμωρήσων παρεσκευάζετο, τὰ δὲ δῶρα ὑπ' ἐκείνου μήτε ἐπιστρεφομένου πρὸς αὐτὰ τοῦ Ἀχιλλέως μήτε προστίθεσθαί τι τοῖς αὐτοῦ νομίζοντος ἀγαθοῖς ἀπεπληροῦτο. δηλοῖ δὲ αὐτοῦ καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐν τῷ ἀγῶνι
f. 84v. προτεθέντων ἄθλων τὴν περὶ ταῦτα | ὀλιγωρίαν. καὶ γὰρ ἕκαστον τῶν ἀγωνιστῶν τοῖς προσήκουσιν δώροις ἐφιλοφρονήσατο, τὸν ⟨δὲ⟩ Νέστορα δι' ἡλικίαν ἀθλεῖν οὐ δυνάμενον τῇ χρυσῇ φιάλῃ τῶν ἄλλων διαφερόντως ἐδωρήσατο. πῶς οὖν φιλοχρήματος καθ' Ὅμηρον ὁ χρώμενος εἰς δέον τοῖς χρήμασιν, καὶ παρόντων ὀλιγωρῶν καὶ ἀπόντα μὴ περιεργαζόμενος καὶ ἐλασσοῦσθαι περὶ αὐτὰ τῶν ἄλλων ἀνεχόμενος καὶ ὀνειδίζων ἐν μέσοις τοῖς Ἕλλησιν ὡς νόσημα ψυχῆς τὸ πάθος τῷ πλεονάζοντι κατὰ τὴν τῶν χρημάτων ἄμετρον ὄρεξιν; πῶς δὲ ὁ Φοῖνιξ φιλοχρηματίας διδάσκαλος, ἔθος τι παλαιὸν Ἑλληνικὸν ἀποπληροῦν κελεύων; οὕτω γάρ, φησί,

καὶ τῶν πρόσθεν ἐπευθόμεθα κλέα ἀνδρῶν,
δωρητοί τ' ἐπέλοντο παραρρητοί τ' ἐπέεσσιν [Il. *I* 524. 526].

ἀλλὰ ταῦτα μὲν τοῖς ἡρωϊκοῖς πρέποντα χρόνοις καὶ τοῖς ἔθεσιν, οἷς ἐκεῖνοι πρὸς ἀλλήλους ἐχρῶντο, τῆς ἀκροτάτης ἠξίωται παρ' Ὁμήρῳ μιμήσεως. τοῖς δὲ παρ' ἡμῖν τρεφο-

2 ἐπήν κε κάμω 9 παρεσκευάσατο m² | δὲ ss. m²
12 cf. Il. Ψ 262 sqq. 615 sqq. 23 τι] ἐστὶ (ἐστὶ ἔθος b)

μένοις νέοις πολλοῦ δεῖ τὰ τοιαῦτα προσήκειν, οἷς οὐδὲν ἔργον ὑπὸ τοῦ νομοθέτου προστέτακται πλὴν τῆς παιδείας καὶ τῆς εἰς ἀρετὴν ἀγωγῆς· χρημάτων δὲ ἐπιμέλεια καὶ τῶν ἀναγκαίων τοῖς τὸν θνητὸν βίον διαζῶσιν φροντὶς ἄλλοις παραδέδοται τοῖς εἰς τὴν κάτω πόλιν τελοῦσιν.

IZ **Πῶς δεῖ ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τῆς φαινομένης περὶ τὸ θεῖον ὀλιγωρίας ἐν τῇ ποιήσει τῶν ἡρώων.**

Τούτων δὲ αὖ τὸν εἰρημένον τρόπον ἐχόντων ἑπόμενον ἂν εἴη καὶ τὰ ἄλλα ἐφεξῆς ἀνεγεῖραι τῶν ἀπορημάτων, ὅσα τῷ Ἀχιλλεῖ τὴν | περὶ τὸ θεῖον ὀλιγωρίαν ἐγκαλεῖ. πῶς f. 85r. *γὰρ ⟨οὐ⟩ τοιοῦτος ὁ πρὸς μὲν τὸν Ἀπόλλω τοιαῦτα ἀποτολμῶν φθέγγεσθαι·*

ἔβλαψάς μ' ἑκάεργε, θεῶν ὀλοώτατε πάντων [Il. *X* 15],

πρὸς δὲ τὸν ποταμὸν Ξάνθον διαμαχόμενος ὄντα θεόν, ἀντὶ δὲ τοῦ Σπερχειοῦ τῷ Πατρόκλῳ νεκρῷ ὄντι προσάγων τὰς τρίχας [Il. *Ψ* 141 sqq.]; *ὅτι μὲν οὖν εἴπερ τις ἄλλος τῶν ἡρώων καὶ Ἀχιλλεὺς περὶ τὰ θεῖα καθ' Ὅμηρόν ἐστιν ἀσφαλέστατος, δηλοῖ καὶ τὸν Ἀπόλλω θεραπεύειν αὐτὸς συμβουλεύων θυσίαν τε πέμπειν τῷ θεῷ παρασκευάζων τοὺς Ἕλληνας καὶ τὸν ἱερέα τοῦ θεοῦ παντοδαπῶς ἐκμειλίττεσθαι, καὶ τοῖς τῆς Ἀθηνᾶς ἐπιφοιτησάσης αὐτῷ προστάγμασιν ἑτοίμως πειθόμενος, καὶ ἐπᾴδων τῷ θυμῷ¹, καὶ τὸ περὶ τοὺς θεοὺς σέβας καὶ μέχρι τῆς ἀλογίας διατείνων, καὶ πάντων μάλιστα πεπεισμένος, ὅτι τὸ τοῖς θεοῖς ὑπηρετεῖν καὶ τῆς τῶν κρειττόνων βουλήσεως ἐξάπτειν ἑαυτὸν ἀνυσιμώτατόν ἐστι πρὸς τὴν ἐκείνων εὐηκοΐαν¹, σπένδων τε τῷ Διὶ*

19 cf. *A* 64 sqq. 127 sqq. 22 cf. *A* 216 25 cf. *A* 217 *ὅς κε θεοῖς ἐπιπείθηται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ* 27 cf. *Π* 225 sqq. | *τῶ*

καὶ εὐχόμενος μετὰ τῆς πρεπούσης τοῖς θεοῖς ἐπιστήμης. καὶ γὰρ τὸ προκαθῆραι τὴν φιάλην καὶ τὸ μόνῳ τῷ Διὶ ταύτην ἐξαίρετον ἀνεῖναι καὶ τὸ ἐν μέσῳ ἕρκει στάντα τὸν ἐκ μέσου τοῦ κόσμου πανταχοῦ διήκοντα καλεῖν τῆς περὶ τὸ θεῖόν ἐστιν εὐλαβείας καὶ τῆς γνώσεως τῶν οἰκείων τοῖς τιμωμένοις συνθημάτων τεκμήριον ἐναργές. εἰ δὲ πρὸς τὸν Ἀπόλλω θρασύτερα τοῦ δέοντος ἀπέρριψεν, ἐννοεῖν χρὴ τὰς Ἀπολλωνιακὰς τάξεις ἄνωθεν ἄχρι τῶν τελευταίων διηκούσας, καὶ τὰς μὲν θείας οὔσας, τὰς δὲ ἀγγελικάς, τὰς δὲ δαι-
f. 85v. μονίας, καὶ ταύτας πολυ|ειδῶς μεριζομένας· καὶ ὡς οὐ πρὸς τὸν θεὸν ἀποτείνεται διὰ τῶν τοιούτων ῥημάτων, ἀλλὰ πρὸς τὸν δαιμόνιον, καὶ τοῦτον οὐ τὸν πρώτιστον καὶ τοῖς ὁλικὴν ἔχουσιν ἐπικράτειαν συντεταγμένον, ἀλλὰ τὸν τῶν καθ' ἕκαστα προσεχῶς ἐπιστατοῦντα καὶ (τί γὰρ οὐ δεῖ λέγειν σαφῶς;) τὸν τοῦ Ἕκτορος αὐτοῦ φρουρόν. λέγει γέ τοι διαρρήδην ὁ ποιητής·

αὐτῷ γὰρ ἑκάεργος Ἀγήνορι πάντα ἐοικὼς
ἔστη πρόσθ' Ἀχιλῆος [Il. Φ 600 sq.].

τοῦτον τοίνυν τὸν Ἀπόλλω, καθ' ὅσον αὐτῷ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἐμποδὼν γίνεται φυλάττων ἀπαθῆ τὸν πολέμιον, ὀλοώτατον ἀποκαλεῖ, καὶ οὐ περὶ αὐτὸν πλημμελεῖ τὸν θεόν, ἀλλὰ τὸν ἐν τοῖς μερικωτάτοις τεταγμένον τῆς Ἀπολλωνιακῆς σειρᾶς. καὶ δεῖ μὴ πάντας τοὺς λόγους μηδὲ τὰς ἐνεργείας εἰς ἐκεῖνον ἀναπέμπειν τὸν πρώτιστον, ἀλλὰ καὶ τὰς δευτέρας αὐτοῦ καὶ τρίτας ἀναλογίζεσθαι προόδους, οἷον τίς μὲν ὁ τῷ Διὶ σύνθακος καὶ τοῖς Ὀλυμπίοις θεοῖς, τίς δὲ ὁ τὴν ἡλιακὴν σφαῖραν ἐπιστρεφόμενος, τίς δὲ ὁ ἀέριος Ἀπόλλων, τίς δὲ ὁ χθόνιος, τίς δὲ ὁ τῆς Τροίας προστάτης, τίς δὲ ὁ τοῦ Ἕκτορος ἰδίως προνοῶν, περὶ οὗ καὶ ὁ ποιητὴς λέγει·

12 καὶ ἐν τοῖσ 13 συντεταγμένον] συν ss. 16 post ποιητήσ ss. ὅτι m³ uv. 18 πρόσθε ποδῶν Hom. 23 ἀπολωνιακῆσ

ᾤχετο δ' εἰς Ἀΐδαο, λίπεν δέ ἑ Φοῖβος Ἀπόλλων [Il. X 213].

εἰς γὰρ ταύτας ἁπάσας βλέποντες τὰς τάξεις δυνησόμεθα καὶ τοὺς τοῦ Ἀχιλλέως λόγους πρός τινα τοιαύτην μερικὴν δύναμιν ἀναφέρειν, σώζειν μὲν τὸ προνοούμενον ἐθέλουσαν, ἐμποδίζουσαν δὲ τῷ Ἀχιλλεῖ περὶ τὰς κατορθώσεις. καὶ γὰρ τὸ *ἔβλαψας* οἰκείως ἂν ἔχοι πρὸς τὸν τοιοῦτον δαίμονα, τοῦ τέλους τῶν παρόντων πόνων αὐτὸν ἀφαι|ρούμενον. f. 86 r. καὶ τὸ *ὀλοώτατε* δηλοῖ σαφῶς τὸν διαφερόντως αὐτῷ τῶν ἄλλων θεῶν τε καὶ δαιμόνων ἐναντιούμενον· ὁ γὰρ τὸν μάλιστα λυπήσαντα φυλάττων ἀπαθῆ παντὸς μᾶλλον ἐμποδὼν γίνεται τῷ λυπηθέντι πρὸς τὴν τῆς τιμωρίας ἀπαίτησιν. εἰ δὲ μηδὲ οὗτος ὁ τρόπος τῶν λόγων ἀζήμιος τῷ Ἀχιλλεῖ γέγονεν, ἀλλὰ μικρὸν ὕστερον καὶ αὐτὸς ὑπὸ δή τινος Ἀπολλωνιακῆς δυνάμεως ἀναιρεῖσθαι λέγεται·

ὅτε κέν σε Πάρις καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων
ἐσθλὸν ἐόντ' ὀλέσωσιν [Il. X 359 sq.],

πῶς οὐχὶ καὶ διὰ τούτων ἡμᾶς ἡ ποίησις περὶ τὸ θεῖον σωφρονεστέρους ποιεῖ καὶ τὸ δαιμόνιον; καίτοι με οὐ λέ- **391** ληθεν, ὅτι τοῖς περὶ τὰς τελετὰς δεινοῖς πολλὰ τοιαῦτα περὶ τοὺς δαίμονας ἀποτετόλμηται· ἀλλ' ἴσως ἐκείνοις μὲν ὑπὸ θειοτέρων δυνάμεων φρουρουμένοις οὐδεμίαν τὰ τοιαῦτα ζημίαν ἐπάγειν ἐστὶν ἱκανά, τοῖς δὲ ἄλλοις ἀνθρώποις ἕπεται δίκη σωφρονίζουσα τὴν ἐν τοῖς λόγοις πλημμέλειαν.

Καὶ μὴν καὶ περὶ τῆς πρὸς τὸν Ξάνθον αὐτοῦ λεγομένης μάχης οὐ χαλεπὸν ἀπαντᾶν. οὐ γὰρ πρὸς αὐτὸν τὸν θεὸν ἀπειθὴς ἦν, ἀλλ' ἢ πρὸς τὸ φαινόμενον ὕδωρ ἐμποδίζον αὐτῷ τὴν κατὰ τῶν πολεμίων ὁρμὴν ἢ πρός τινα τῶν ἐγχωρίων δυνάμεων μετὰ θεῶν συμμάχων ἠγωνίζετο· καὶ γὰρ Ἀθηνᾶς καὶ Ποσειδῶνος αὐτῷ παρόντων καὶ

13 *εἰ* m[3]] *ἵνα* m[1] | *μηδὲ*] *δὲ* exp. m[2] 20 cf. Apul. met. III 16 pap. Leid. V II 16 IV 34 (Neue Jahrb. Suppl. XVI) 22 *τὰ τοιαῦτα ζημίαν* im. add. m[3]

συμπνεόντων ἀνθίστατο. καί μοι δοκεῖ κατὰ πάσας τὰς διαφορὰς ἡ ποίησις τοὺς ἀγῶνας διαπλέκουσα, καὶ τότε μὲν ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους μάχας ἱστοροῦσα, τότε δὲ τῶν κρειττόνων γενῶν, ὥσπερ ἐν τῇ καλουμένῃ θεομαχίᾳ, καὶ
f. 86v. ταύτην παραδοῦναι τὴν ἀντί|στασιν τῶν ἡρώων πρός τινας δαιμονίας φύσεις, ἐνδεικνυμένη τοῖς τῶν τοιούτων ἐπαΐειν δυναμένοις, ὅτι καὶ τὰ πρώτιστα τῶν τελευταίων ἐξισοῦταί πως τοῖς ἐσχάτοις τῶν πρώτων, καὶ διαφερόντως ὅταν ὑπ' αὐτῶν κινῆται καὶ φρουρῆται τῶν θεῶν. καὶ οὐκ Ἀχιλλεὺς πρὸς τὸν Ξάνθον μόνος, ἀλλὰ καὶ Ἡρακλῆς οὕτω πρὸς τὸν Ἀχελῷον διαγωνίσασθαι λέγεται, πρὸς ὃν καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ἐπανάγων οὐδὲ τοὺς τοιούτους ἀγῶνας ἀπεσείετο.

Τὸ δὲ δὴ τρίτον τῶν προκειμένων ζητημάτων διαλύσομεν λέγοντες, ὅτι πρώτιστον μὲν ἦν τῷ Ἀχιλλεῖ καὶ προηγούμενον ἀγαθὸν ἐπανελθόντι τῷ Σπερχειῷ τὰς τρίχας ἀποκείρασθαι κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν· ἀπογνόντι δὲ ἄρα τῆς ἐπανόδου καὶ τοῦτο πεισθέντι προειπούσης τῆς μητρός·

αὐτίκα γάρ τοι ἔπειτα μεθ' Ἕκτορα πότμος ἑτοῖμος [Il. Σ 96],

πῶς οὐχὶ τὸ δεύτερον ἦν ἀναγκαῖον εἰς τιμὴν τοῦ φίλου τὰς κόμας ἀφελεῖν; ἐπεὶ καὶ ὁ παρ' ἡμῖν Σωκράτης δέχεται τοὺς στεφάνους, οὓς ὁ Ἀλκιβιάδης ἔφερεν τῷ θεῷ, καὶ ἀναδεῖται καὶ οὐδὲν οἴεται πλημμελὲς οὔτε αὐτὸς ποιεῖν οὔτε ποιοῦντα τὸν νεανίσκον περιορᾶν· καὶ ταῦτα ἐν Ἀλκιβιάδῃ δευτέρῳ [p. 151a] παρειλήφαμεν. ἐῶ λέγειν, ὡς οὐδὲ ἱεραί πω τοῦ ποταμοῦ γεγόνεσαν αἱ τρίχες· ὁ γὰρ μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἱερὰς αὐτὰς ἀνήσειν ἐπαγγειλάμενος ἀφαιρεθεὶς τῆς ἐπανόδου συναφῄρηται καὶ τῆς τῶν τριχῶν ἀφιερώσεως.

5 θεομαχία (sc. in Iliadis Υ) 10 cogitare videtur de Σ 117 16 ἀγαθὸν] an καθῆκον? 24 οὐδὲν] ν ss. m[3]

ΙΗ ***Πῶς ἀπολογητέον ὑπὲρ τῆς τῶν ἡρώων ἐν τῇ ποιήσει περὶ τὸν βίον φαινομένης ὀλιγωρίας ἢ ὅλως ἀτόπου παρὰ τοῖς ποιηταῖς ἐν τοῖς μύθοις ἱστορίας.***

Ἀλλὰ τούτων μὲν ἅδην· ὑπόλοιπον δέ ἐστί μοι περὶ τῶν f. 87 r. *εἰς τὸν Ἕκτορα τῷ Ἀχιλλεῖ πεπραγμένων καὶ τῶν περὶ τὸ σῆμα ἕλξεων τοῦ Πατρόκλου, καὶ ὧν εἰς τοὺς ζωγρηθέντας ἔδρασεν ἐμβαλὼν εἰς τὴν πυράν, τὸν εἰκότα λόγον ἀποδοῦναι. ταῦτα γὰρ οὐκ ἀληθῆ περὶ ἀνδρὸς λέγεσθαί φησιν ὁ Σωκράτης* [p. 391c], *ὃς ἦν θεᾶς παῖς καὶ Πηλέως τοῦ σωφρονεστάτου, καὶ ἀπὸ Διὸς φύντος καὶ ὑπὸ τῷ σοφωτάτῳ Χείρωνι τεθραμμένου. εἴρηται μὲν οὖν καὶ ὑπὸ τῶν παλαιῶν, ὡς Θετταλικόν τι τοιοῦτον ἔθος ἦν (καὶ ὁ Κυρηναῖος μαρτυρεῖ ποιητής·*

πάλαι δ' ἔτι Θεσσαλὸς ἀνὴρ
ῥυστάζει φθιμένων ἀμφὶ τάφον φονέας)

καὶ ὡς ταῦτα συμπληροῦντα τὴν περὶ τὸν Πάτροκλον ὁσίαν παρείληπται. εἰ δὲ καὶ ὁ Ἕκτωρ εἷλκε τὸν Πάτροκλον ὄντα νεκρόν, ἵνα

ἀπ' ὤμοιϊν κεφαλὴν τάμοι ὀξέϊ χαλκῷ,
τὸν δὲ νέκυν Τρῴῃσιν ἐρυσάμενος κυσὶ δοίη
[Il. *P* 126 sq.],

καὶ ταῦτα οὐκ ἠγνόησεν, ἀλλ' εἰπούσης ἔγνω τῆς Ἴριδος·

μάλιστα δὲ φαίδιμος Ἕκτωρ
ἑλκέμεναι μέμονεν, κεφαλὴν δέ ἑ θυμὸς ἀνώγει
πῆξαι ἀνὰ σκολόπεσσι ταμόνθ' ἁπαλῆς ἀπὸ δειρῆς.
ἀλλ' ἄνα μηδ' ἔτι κεῖσο· σέβας δέ σε θυμὸν ἱκέσθω,

6 *ὧν* m³] *ὦ*σ 14 Callim. fr. 466 (locum indicant ipsis versibus non allatis schol. *X* 397) 20 *τρωῆισιν* (ω ir.) | *ἐρυσσάμενος* Hom. | *δώῃ* (ω ex ο; ι ss. m³ uv.)

Πάτροκλον Τρῴῃσι κυσὶν μέλπηθρα γενέσθαι
[Il. Σ 175 sqq.],

πῶς οὐ τὴν πρέπουσαν αὐτῷ δίκην ἀποδίδωσιν ἕλκων περὶ τὸν τοῦ Πατρόκλου τάφον καὶ ταύτῃ τὸν φίλον τιμῶν, καὶ τῆς μὲν ἐννοίας αὐτὸν διὰ τῆς ἕλξεως τὴν τιμωρίαν εἰσπραττόμενος, μὴ ποιήσαντα δὲ ὅσα προὔθετο τοῖς οἰκείοις ἀποδιδοὺς καὶ ταφῆς ἀξιωθῆναι συγχωρῶν. ὁ γὰρ τοιαῦτα μέτρα ταῖς πράξεσιν ἐπάγων κατὰ τὴν ὅλην δίκην ἐνεργεῖ καὶ f. 87v. *τὴν πρόνοιαν τῶν θεῶν. διὸ καὶ ὁ | ποιητὴς ὑπηρετοῦντα ταῖς τῶν κρειττόνων βουλήσεσιν αὐτὸν ἡμερώτερα περὶ τὸν Ἕκτορα βουλεύεσθαί φησιν, ὡς καὶ ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶν θεραπεῦσαι τὸ λείψανον·*

τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμωαὶ λοῦσαν καὶ ἔχρισαν ἐλαίῳ,
ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλον ἠδὲ χιτῶνα,
αὐτὸς τόν γ' Ἀχιλεὺς λεχέων ἐπέθηκεν ἀείρας
[Il. Ω 587 sqq.].

πάντα ἄρα κατὰ τὸ προσῆκον αὐτῷ μέτρον ἀποδέδοται τὰ περὶ τοὺς ἀπελθόντας ἐνεργήματα· τόν τε γὰρ φίλον διαφερόντως ἐτίμησεν οὐ μόνον καταγωνισάμενος τὸν πολέμιον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐννοίας αὐτὸν τῆς ἀνοσίου δίκην εἰσπραξάμενος· καὶ αὖ πάλιν τῷ πολεμίῳ τῆς ὕβρεως ἀμοιβὴν τήν τε περὶ τὸν Πρίαμον φιλανθρωπίαν καὶ τὴν περὶ αὐτὸν θεραπείαν ἐσχάτην κατεβάλλετο.

Περί γε μὴν τῶν ἐπὶ τῇ πυρᾷ σφαγέντων τοσοῦτον ῥητέον, ὅτι κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον ἥ τε περὶ τὸν Πάτροκλον αὐτῷ τιμὴ καὶ διὰ τούτων τελέως συμπεπλήρωται, καὶ οὐδὲν περὶ ἐκείνους ὠμότερον ἔπραξέν τι, [[ἢ]] εἰ πολεμίους ὄντας αὐτοὺς ὥσπερ τῶν ἄλλων τοὺς προστυχόντας ἀπέκτεινεν. τί γὰρ ἂν διαφέροι πρὸς τῇ πυρᾷ τοῦτο πα-

1 *τρωῆσι* (ι ss.) 5 *αὐτὸν* m[3]] *τὴν* (η ex ο) 6 post *δὲ* *οσ* uv. eras. m[3] uv. | *ὅσα* — *οἰκείοισ* im. add. m[3] 8 *ἀπάγων*, corr. b 15 *ἀχιλλεὺσ* 25 post *τε* *ὀν* 27 fort. etiam *τι* del. | *ἢ* ss., *εἰ* ex?

θεῖν ἢ πρὸς τῷ ποταμῷ; πῶς δὲ οὐκ ἄμεινον ἔπραξαν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἄρδην αὐτοῖς τῶν σωμάτων ἀφανισθέντων, ἢ ὑπὸ τῶν θηρίων σπαραττόμενοι καὶ ταὐτὰ τῷ Λυκάονι πάσχοντες, πρὸς ὃν φησιν ὁ Ἀχιλλεύς·

ἐνταυθοῖ νῦν κεῖσο μετ' ἰχθύσιν, οἵ σ' ὠτειλῆς
αἷμ' ἀπολιχμήσονται ἀκηδέες [Il. *Φ* 122 sq.].

εἰ δὲ δεῖ καὶ τῶν ἀπορρητότερον ὑπὸ τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν τεθεωρημένων κἂν τούτοις ποιήσασθαι μνήμην, ῥητέον ὅτι πᾶσα ἡ περὶ τὴν πυρὰν ἐκείνην τοῦ Ἀχιλ|λέως f. 88r. *πραγματεία μιμεῖται τὸν παρὰ τοῖς θεουργοῖς τῆς ψυχῆς ἀπαθανατισμὸν εἰς τὴν χωριστὴν ζωὴν ἀνάγουσα τὴν τοῦ Πατρόκλου ψυχήν. διὸ καὶ στὰς πρὸ τῆς πυρᾶς ἐπικα-* **392** *λεῖσθαι λέγεται τοὺς ἀνέμους, Βορρᾶν καὶ Ζέφυρον* [Il. *Ψ* 194], *ἵνα καὶ τὸ φαινόμενον ὄχημα διὰ τῆς ἐμφανοῦς αὐτῶν κινήσεως τύχῃ τῆς πρεπούσης θεραπείας, καὶ τὸ τούτου θειότερον ἀφανῶς καθαρθῇ καὶ εἰς τὴν οἰκείαν ἀποκαταστῇ λῆξιν, ὑπὸ τῶν ἀερίων καὶ τῶν σεληναίων καὶ τῶν ἡλιακῶν αὐγῶν ἀνελκόμενον, ὥς πού φησίν τις τῶν θεῶν, καὶ πάννυχος ἐπισπένδειν παραδέδοται τῇ πυρᾷ·*

χρυσέου ἐκ κρητῆρος, ἑλὼν δέπας ἀμφικύπελλον,
ψυχὴν κικλήσκων Πατροκλῆος δειλοῖο [Il. *Ψ* 219. 221]·

μονονουχὶ κηρύττοντος ἡμῖν τοῦ ποιητοῦ, καὶ ὅτι περὶ τὴν τοῦ φίλου ψυχὴν ἡ πραγματεία τοῦ Ἀχιλλέως ἦν, ἀλλ' οὐ περὶ τὸ φαινόμενον μόνον, καὶ ὅτι πάντα συμβολικῶς αὐτῷ παρείληπται, καὶ ὁ χρυσοῦς κρατὴρ τῆς πηγῆς τῶν ψυχῶν, καὶ ἡ σπονδὴ τῆς ἐκεῖθεν ἀπορροίας κρείττονα ζωὴν ἐποχετευούσης τῇ μερικῇ ψυχῇ, καὶ ἡ πυρὰ τῆς ἀχράντου κα-

1 *οὐδ'* | *ἔπραξεν* (*εν* ir.) 10 cf. pap. Paris. 747 sqq. (Denkschr. Wien. Ak. 36) 13 *βορὰν* 18 cf. de or. chald. 47 25 *τὸ* b] *τὸν* 26 *πηγῆς*] *ἐπὶ γῆσ* cf. de or. chald. 28 *σύμβολον* subaudiendum aut supplendum 27 *ἡ σπονδὴ* m[3]] *τῆι σπονδῆι* 28 *πυρὰ*] *παρὰ*

θαρότητος τῆς εἰς τὸ ἀφανὲς περιάγειν ἀπὸ τῶν σωμάτων δυναμένης· καὶ ὅλως πολλὰ τῆς ὑπονοίας ταύτης λάβοι τις ἂν τεκμήρια τοῖς τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν ἐντυχών. τοιαύτης δὲ τῆς περὶ τὸν Πάτροκλον οὔσης θεραπείας οὐκ ἂν ἀπὸ τρόπου τις λέγοι καὶ τοὺς δώδεκα τούτους τοὺς πρὸς τῇ πυρᾷ σφαγέντας ὥσπερ ὀπαδοὺς συντετάχθαι τῇ τοῦ Πατρόκλου ψυχῇ, τὸ ἡγεμονικὸν αὐτῆς τοῦ Ἀχιλλέως εἰδότος καὶ θεραπεύσαντος. διὸ καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ὡς οἰκειό- f. 88v. *τατον τοῖς ἕπεσθαι | μέλλουσιν καὶ ταῖς παντελέσι προόδοις ἀνειμένον τῶν θεῶν ἐπελέξατο. πολλοῦ ἄρα δεῖ κατά τινα τῆς ψυχῆς ὠμότητα δεινὴν καὶ ἀγριότητα ταῦτα ἐκεῖνος, ἀλλ' οὐ κατά τινας ἱερατικοὺς θεσμοὺς περὶ τὰς τῶν ἐν πολέμῳ τελευτησάντων ψυχὰς ἀφωρισμένους ἅπασαν τὴν πραγματείαν ταύτην πραγματεύσασθαι. μήτ' οὖν ὑπερηφανίαν αὐτῷ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων ἐγκαλῶμεν μήτε ἀπιστῶμεν, εἰ θεᾶς ὢν παῖς καὶ Πηλέως καὶ Χείρωνος μαθητὴς τοιαῦτ' ἔπραξεν. τὰ μὲν γὰρ ὡς τῆς ὅλης δίκης στοχαζόμενος, τὰ δὲ πολέμου νόμῳ, τὰ δὲ ἱεραῖς μεθόδοις χρώμενος ἔπραξεν. ἐν ἅπασιν δ' ὁ ποιητὴς τὰ μέτρα τῆς μιμήσεως τελέως διεσώσατο.*

Τὰ μὲν δὴ πρὸς Ὅμηρον βλέποντα τῶν Σωκρατικῶν ἐγκλημάτων τοιαύτης ⟨ἂν⟩ ἀπαντήσεως τυγχάνοι. εἰ δὲ Θησέα τις καὶ Πειρίθουν εἰσάγοι τῶν ποιητῶν ἐπὶ τὴν τῆς Ἑλένης ἁρπαγὴν ὡρμηκότας ἢ εἰς Ἅιδου κατεληλυθότας, τάχα ἂν καὶ ταῦτα μυθικώτερον λεγόμενα τῆς πρεπούσης ἀξιώσαιμεν θεωρίας, λέγοντες τοῦ ἀφανοῦς κάλλους καὶ ⟨οὐ⟩ τοῦ ἐμφανοῦς ἐραστὰς γενομένους τοὺς ἥρωας τούτους μεμυθολογῆσθαι τήν τε Ἑλένην ἡρπακέναι καὶ εἰς Ἅιδου πεπορεῦσθαι, κἀκεῖθεν αὖ τὸν μὲν δι' ὑψηλόνοιαν ὑφ'

2 *δυναμένη* 5 *λέγει* | *τοὺς* alterum] *ο̇υ̇τ̇ο̇υ̇σ̇* 8 cf. Phaedr. 246e
11 *ἐκεινοῦ*^σ̇ fort. latet verbum 18 *πολέμου νόμῳ*] *πολεμουμένωι* cf. Heliod. 221, 27 23 cf. Pl. 391c 29 *αὐτὸν*, corr. Raderm.

Ἡρακλέους ἀνῆχθαι, τὸν δὲ αὐτοῦ που καταμεῖναι πρὸς τὸ ἄναντες ἑαυτὸν ἐπιδοῦναι τῆς θεωρίας ἀδυνατήσαντα. εἰ δὲ καὶ ἄλλως πως ἔχει τὰ τοιαῦτα, τῆς Ὁμηρικῆς οὐχ ἅπτεται ποιήσεως, τοῖς τε θεοῖς πανταχοῦ καὶ τοῖς κρείττοσιν ἡμῶν γένεσιν καὶ ταῖς ἡρωϊκαῖς ζωαῖς τὸ πρέπον ἀποδούσης κατὰ τὴν μίμησιν, καὶ τὰ μὲν ἀπορρητότερον ἐνδειξαμένης, τὰ δὲ καὶ αὐτό|θεν σὺν νῷ καὶ ἐπιστήμῃ περὶ τούτων ἡμᾶς δι- f. 89 r. *δαξάσης, καὶ οὐδὲν ἀπολειπούσης γένος τῶν ὄντων ἀδιερεύνητον, ἀλλ' ἕκαστα κατὰ τὴν ἑαυτῶν τάξιν ἐνεργοῦντα πρός τε ἑαυτὰ καὶ τὰ ἄλλα παραδιδούσης.*

⟨Βιβλίον β̄⟩

A **Ὅτι πανταχοῦ τὸν Ὅμηρον ὡς ἡγεμόνα πάσης ἀληθείας ὁ Πλάτων εἴωθεν γεραίρειν ⟦δεύτερον⟧.**

Ἃ μὲν τοίνυν ὑπὲρ Ὁμήρου δυνατὸν λέγειν πρὸς τὰς ἐν Πολιτείᾳ τοῦ Σωκράτους ἐπιστάσεις, τοιαῦτα ἂν εἴη. πάλιν δὲ αὖ ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς δεικνύωμεν, ὡς ἄρα καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων πολλαχοῦ, ⟨πανταχοῦ⟩ μὲν οὖν ὡς εἰπεῖν, εἰσποιεῖται τὸν Ὅμηρον καὶ φίλον ἡγεῖται καὶ μάρτυρα καλεῖ τῶν ἑαυτοῦ δογμάτων, τότε μὲν πρὸ τῶν ἀποδείξεων ὥσπερ εἰς θείαν φήμην ἀναφέρων τὴν τούτου φωνὴν τὴν τῶν ῥηθησομένων ἀλήθειαν, τότε δὲ μετὰ τὰς ἀποδείξεις ἀνέλεγκτον ἀποφαίνων τὴν ἐπιστήμην ἐκ τῆς Ὁμήρου κρίσεως, τότε δὲ καὶ ἐν μέσοις τοῖς περὶ τῶν ὄντων λόγοις ἐπ' αὐ-

1 *τὸ* b] *τε* 11 add. ex indice 13 *δεύτερον* ortum ex *B* littera caput sequens notante 16 *δεικνύομεν* 20 ne *εἰς* addas ante *τὴν τούτου*, cf. f. 105r. [Dionys.] ars 35,24 Dio Prus. VII 22 Galen. de an. vit. 60, 15 Porph. 151, 15. 222, 11 N. Menand. rhet. 45, 25. 134, 31. 139, 6 al. Jambl. protr. 8, 20 Prager Beitr. f. Wachsmuth 89 CFW Müller ad Cic. IV 1 p. 10, 20 progr. Joannei Vratisl. 1888 p. 9 Brenous hellénismes 432
23 *τοῖς*] *τῶν*

τὸν ἀναπέμπων τὴν τῆς θεωρίας ἁπάσης ἀρχήν. ἐν Φαίδωνι [p. 94d] μὲν γάρ, ὅπου διαφερόντως ὁ Σωκράτης τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ἀναπλοῖ καὶ πᾶν τὸ τῆς ἐπιστήμης πλάτος ἀνοίγει τοῖς ἑαυτοῦ ζηλωταῖς, πολλοῖς δή τισιν καὶ παντοδαποῖς λόγοις καταδησάμενος, ὡς ἄρα ἄλλη μέν ἐστιν ἡ ἁρμονία τῶν σωμάτων, ἄλλη δὲ ἡ ψυχῆς φύσις, καὶ διέζευκται ταῦτα κατ' οὐσίαν ἀπ' ἀλλήλων, τελευτῶν ἐπὶ τόνδε τὸν ποιητὴν καταφεύγει καὶ τοῖς ἐκείνου ῥήμασιν ἐναργεστάτοις τεκμηρίοις χρώμενος ἐξῃρημένην ἐπιδείκνυσι τὴν ψυχὴν τῆς περὶ τὸ σῶμα τῶν κράσεων ἁρμονίας. τὸ γὰρ f. 89v. διαμαχόμενον, φησίν, πρὸς τὴν ἐν τῷ στήθει τετα|γμένην ζωὴν κινουμένην καὶ λέγον· τέτλαθι δὴ κραδίη, πάντως που κατὰ φύσιν ἐξήλλακται τούτου πρὸς ὃ διαμάχεται, καὶ τὸ κατεξανιστάμενον τοῦ σώματος οὐκ ἂν ἐν τῷ σώματι τὴν ὑπόστασιν ἔχοι. καὶ οὕτω δὴ προϊὼν ὁ Σωκράτης καὶ συμπεραινόμενος, ὅτι τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς ἑτέραν χρὴ φάναι τῆς τοῦ σώματος ἁρμονίας, ὥσπερ εἰς ἄφυκτον ἀνάγκην κατακλείων τὸν σύμπαντα λόγον· οὔτε γὰρ ἄν, φησίν, Ὁμήρῳ θείῳ ποιητῇ ταύτῃ λέγοντες ὁμολογοῖμεν οὔτε ἡμῖν αὐτοῖς [p. 95a]. πολλοῦ ἄρα δεῖ τὴν Ὁμήρου κρίσιν ἀτιμάζειν, τὴν πρὸς αὐτὸν διαφωνίαν ἐν ἴσῳ τοῖς παντελῶς ἀδυνάτοις τιθέμενος; ἀλλὰ μὴν προσήγορον ἑαυτῷ καὶ φίλον ἐνόμιζεν ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς λόγοις ὁ τὴν πρὸς ἑαυτὸν ἀναρμοστίαν τῆς πρὸς ἐκεῖνον οὐδὲν διαφέρειν ἡγούμενος. ἐν δὲ τοῖς Νόμοις θειότατόν τε αὐτὸν ποιητὴν ἀποκαλεῖ, καθάπερ ἄλλοις ἄλλο τι τῶν ὀνομάτων, καὶ τούτῳ τὸ θεῖον προσήκειν οἰόμενος· ἔοικεν γοῦν, φησίν, οὗτος ὁ ποιητὴς θειότατος γεγονέναι·

1 ἀναπέμπων b] ἀναπέμπειν (πέμ ss., α post ν et π ante ει ir.) 12 κινουμένην varia lectio ad τεταγμένην | τέτλαθι] τλ et θι m³ uv. ex? 16 ἑτέραν] ἑρᾶν 21 ἀτιμάζειν 24 fort. del. ὁ 25 cf. III 682a (θειότατον vocat Tyrtaeum I 629b cf. Ion 530b)

καὶ περὶ τῆς τῶν πολιτειῶν μεταβολῆς διαλεγόμενος, καὶ ὅπως ἐκ τῆς πατρονομικῆς ἐπιστασίας εἰς τοῦτο τὸ σχῆμα προῆλθον τῶν ἀνθρώπων ⟨οἱ⟩ οἰκισμοὶ διδάσκων [III 676ᵃ sqq.], *πανταχοῦ τὴν Ὁμήρου μαρτυρίαν προστίθησιν, καὶ τέλος* 4 *εἰς πᾶσαν ποιητικὴν τὴν ἔνθεον μίαν εὐφημίαν τὴν μεγί-* 398 *στην διέτεινεν· θεῖον γὰρ οὖν δὴ καὶ τὸ ποιητικὸν ὂν γένος ὑμνῳδοῦν πολλῶν τῶν κατ' ἀλήθειαν γεγονότων σύν τισι Χάρισι καὶ Μούσαις ἐφάπτεται ἑκάστοτε* [III 682ᵃ]. *ἐν δὲ τῷ Μίνωϊ τὴν περὶ τοῦδε τοῦ ἥρωος κρίσιν ἣν ἔσχεν Ὅμηρος ἐξηγούμενος ἐπάγει· καὶ Ὀδυσσείας ἐν Νεκυίᾳ δικά|ζοντα χρυσοῦν σκῆ-* f. 90r. *πτρον ἔχοντα πεποίηκεν* [p. 319ᵈ], *καὶ ὅτι χρυσοῦν σκῆπτρον οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν παιδείαν λέγει τοῦ Μίνωος ᾗ εὔθυνε τὴν Κρήτην* [p. 320ᵈ]. *καὶ οὐκ ἐν τούτῳ τῷ διαλόγῳ μόνον Ὁμήρῳ χρῆται μάρτυρι τῆς περὶ τοῦ Μίνωος ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ ἐν Νόμοις* [I 624ᵃ] *γράφων· μῶν οὖν καθ' Ὅμηρον λέγεις ὡς τοῦ Μίνω φοιτῶντος δι' ἐνάτου ἔτους πρὸς τὴν τοῦ πατρὸς ἑκάστοτε συνουσίαν καὶ κατὰ τὰς παρ' ἐκείνου φήμας ταῖς πόλεσιν ὑμῶν θέντος τοὺς νόμους; καὶ ὅλως πανταχοῦ τὴν περὶ τῶν ἡρώων ἀλήθειαν παρ' Ὁμήρου δοκιμάζει μανθάνειν. ἐν δὲ τῷ Γοργίᾳ μετὰ τοὺς πολλοὺς καὶ μακροὺς ἀγῶνας, οὓς ὑπὲρ σωφροσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς ἁπάσης πρὸς τὸν Καλλικλέα διηγωνίσατο, μῦθον διεξιέναι μέλλων, οὐ μῦθον ἀλλὰ λόγον ὄντα, καθάπερ φησὶν αὐτός, καὶ τῶν ἐν Ἅιδου δικαστῶν διαμνημονεύσειν καὶ τῆς ἀφ' ἑνὸς πατρὸς εἰς τρεῖς δημιουργικὰς μονάδας τῶν θεῶν προόδου καὶ τῆς ἐν τῷ παντὶ διακληρώσεως, ἀπὸ τῆς Ὁμηρικῆς ὑφηγήσεως τὰς τῆς θεομυθίας ἀρχὰς καταβάλλεται· ὥσπερ γὰρ Ὅμηρος λέγει, διενείμαντο τὴν ἀρ-*

1 *πολιτῶν* (*ι* ir.), corr. b 11 *Ὀδυσσείας*] *εἰ* ex *ι* m[3]
26 *διαμνημονεύσεισ* m[1] (unde *-εύσας* b), *ν* ss. m[3]

χὴν ὅ τε Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων [p. 523a]· καὶ μικρὸν ὕστερον δικαστὴν ⟨ἐν⟩ Ἅιδου καθίζων τὸν Μίνω ταῖς ψυχαῖς τὴν Ὁμήρου περὶ αὐτοῦ διδασκαλίαν ὡς ἔνθεον προστίθησιν [p. 526c]. ἐῶ λέγειν ὅτι καὶ τῶν ἐν Ἅιδου δικαιωτηρίων παρ' ἐκείνου τὰς ἀφορμὰς εἴληφεν· ἀλλὰ τοῦτο μὲν καὶ εἰσαῦθις μέτιμεν. ἐν δὲ τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ [p. 41a] καὶ περὶ τῆς λήξεως ἣν εἶχεν ἐνδείκνυται καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν συντάξεως· ἢ αὖ Ὀρφεῖ συγγενέσθαι
f. 90v. καὶ Ἡσιόδῳ καὶ Ὁμήρῳ ἐπὶ πόσῳ ἄν τις δέξαι|το ὑμῶν; ἐγὼ μὲν γὰρ πολλάκις ἐθέλω τεθνάναι, εἰ ταῦτά ἐστιν ἀληθῆ. τίς οὖν μηχανὴ μὴ οὐχὶ σοφὸν ὄντως τὰ θεῖα γεγονέναι τὸν τοιοῦτον νομίζειν, πρὸς ὃν καὶ αὐτὸς ἀφορᾷ καὶ ὃν ζηλωτὸν ἡγεῖται τῆς ἐν Ἅιδου λήξεως ὑπάρχειν; τὸ γὰρ εἰς τὴν ὁμοίαν ἐκείνῳ τάξιν ἀποκαταστῆναι μακάριον ὄντως ὑπολαμβάνειν ἁπάσης μὲν αὐτὸν ἐπιστήμης, ἁπάσης δὲ ἀρετῆς ἐπήβολον γενέσθαι μαρτυρεῖ. ἐν δὲ αὖ τῷ Συμποσίῳ (καὶ γὰρ τῶν ἐνταῦθα γεγραμμένων ἀναμνήσωμεν ἡμᾶς αὐτούς) ἄντικρυς καὶ τὴν ὅλην αὐτοῦ πραγματείαν ἀποθαυμάζει καὶ ζηλωτὴν εἶναί φησιν τοῖς ἔμφροσι· καὶ εἰς Ὅμηρον ἀποβλέψας καὶ Ἡσίοδον καὶ τοὺς ἄλλους ἀγαθοὺς ποιητὰς ζηλῶν, ὅσα ἔκγονα καταλείπουσιν, ἃ ἐκείνοις ἀθάνατον κλέος καὶ μνήμην παρέχεται αὐτὰ τοιαῦτα ὄντα [p. 209d]. πολλοῦ ἄρα δεῖ τὰ Ὁμήρου ποιήματα καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι τῆς ἐνθέου κεκοινωνήκασι μανίας (οὗτοι γὰρ ἂν δήπου καὶ ἀγαθοὶ προσαγορεύοιντο ποιηταί) τρίτα παντελῶς ἀπὸ τῆς

3 ἔνθεν, corr. m3 5 ἀφορμὰσ (ρ, χ ss.), exp. et ss. m2 6 καὶ (sic) ir. m2 | εἰσαῦθις] εἰσ ir. m2 7 ἔσχεν m1, corr. m2 8 ἢ αὖ Pl.] παρ' m1 (π ir.), η αν aut η αυ ss. m2 9 ὅμηρον m1, ωι ss. m2 | δέξαιτο] ε ex ι m2, ι ir. m2 10 ἡμῶν (acc. et spir. m3) | τεθνάναι] τεθνά ss. m2 | εἰ ταῦτα] εἰ τ ir. m3 15 ὑπολαμβάνει (καὶ supra ει m3), corr. b (possis εἰ γὰρ aut τῷ γὰρ τὸ pro τὸ γὰρ) 21 π. τοὺς ἀγ. et οἷα Pl.

ἀληθείας καὶ φαντασίαν παρεχόμενα τῆς γνώσεως τῶν ὄντων ἡγεῖσθαι, ζηλωτὰ καὶ ἀξιομνημόνευτα αὐτὰ τιθέμενος εἶναι καὶ διανοίας οὐ τῆς ἐπιτυχούσης γεννήματα. ἐν δὲ τῷ Ἴωνι τά τε ἄλλα ἐξυμνεῖ τόνδε τὸν ποιητὴν καὶ παρακελεύεται παντὸς μᾶλλον αὐτῷ συγγενέσθαι καὶ ἀπολαύειν τῆς νοερᾶς αὐτοῦ καὶ ἐπιστημονικῆς ὑφηγήσεως· ἅμα δὲ καὶ ἀναγκαῖον εἶναι ἔν τε ἄλλοις ποιηταῖς διατρίβειν πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς, καὶ δὴ καὶ μάλιστα ἐν Ὁμήρῳ τῷ ἀρίστῳ καὶ θειοτάτῳ τῶν ποιητῶν, καὶ τὴν τούτου διάνοιαν ἐκμανθάνειν, μὴ μόνον τὰ ἔπη, ζηλωτόν ἐστιν [p. 530b].

Ἐκ δὴ τούτων τε καὶ τῶν | τοιούτων ἁπάντων ἓν f. 91 r. *ἐκεῖνο συναγάγωμεν, ὅτι καὶ προσήγορον ἑαυτῷ τὸν Ὅμηρον ὁ Πλάτων ὑπείληφεν εἶναι καὶ ἡγεμόνα καὶ διδάσκαλον οὐ τῶν τραγῳδιοποιῶν μόνον (τούτων μὲν γὰρ ἔστω καθ' ὅσον ἐστὶ μιμητὴς ἡγεμών), ἀλλὰ τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ δογμάτων καὶ τούτων τῶν μεγίστων. εἰ γὰρ ἐν μὲν τοῖς περὶ θεῶν λόγοις καὶ περὶ τῆς τριττῆς τῶν δημιουργῶν διανομῆς καὶ περὶ τῶν ἐν Ἅιδου λήξεων καὶ περὶ τῆς ψυχικῆς οὐσίας ἐπ' αὐτὸν ἀναπέμπει τὴν αἰτίαν τῆς θεωρίας, ἁπάντων δὲ ποιητῶν θειότατον ἀποκαλεῖ καὶ ζηλωτὸν τοῖς ἔμφροσιν καὶ μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν τὴν πρὸς αὐτὸν συνουσίαν περὶ πολλοῦ τίθεσθαι συνομολογεῖ, πῶς οὐ παντὶ καταφανής ἐστιν τήν τε ὅλην αὐτοῦ ζωὴν ἀποδεχόμενος καὶ τὴν ποίησιν ἀσπαζόμενος καὶ ἣν ἔσχεν περὶ τῶν ὄντων κρίσιν οἰκειούμενος; μὴ τοίνυν ἐκ τῶν ἐν Πολιτείᾳ γεγραμμένων ἐπαιρώμεθα λέγειν, ὅτι τῆς Ὁμήρου διδασκαλίας ὁ Πλάτων ἐστὶν κατήγορος, μηδὲ ὅτι κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς σοφισταῖς καὶ τὴν τούτου πραγματείαν εἰδωλοποιὸν ἀποφαίνει, μηδὲ ὅλως διαφέρεσθαι τοὺς ἄνδρας ὑπολαμβάνωμεν. καὶ γὰρ ἐκεῖνος*

1 *φαντασίαν*] *ν* ultimum partim ir., a m³? 4 ad *ἴωνι* im. *μένωνι* 7 *καὶ* om. Pl. 29 *εἰδολοποιὸν* | cf. Soph. 234c

ἐνθουσιάζων καὶ ὑπὸ τῶν Μουσῶν ἀναβακχευόμενος περὶ τῶν θείων ἡμᾶς ἀναδιδάσκει καὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. ταῦτα ὁ Πλάτων ταῖς ἀνελέγκτοις τῆς ἐπιστήμης μεθόδοις κατεδήσατο καὶ διὰ τῶν ἀποδείξεων ἐναργέστερα τοῖς πολλοῖς ἡμῶν κατέστησεν, οἳ καὶ τῆς τοιαύτης δεόμεθα βοηθείας εἰς τὴν τῶν ὄντων κατανόησιν.

---

f. 91 v. *Διὰ τίνας αἰτίας ἐν Πολιτείᾳ τὴν Ὁμήρου ποίησιν ὡς ἀνεπιτήδειον ἀκούειν τοῖς νέοις ἀπεδοκίμασεν.* B

Εἰ δὲ τοῖς ὑπ' αὐτῷ νομοθέτῃ τρεφομένοις καὶ κατὰ τὸ πρώτιστον εἶδος τῆς ζωῆς τελειουμένοις ἄβατόν τε τὴν ψυχὴν ἔχειν ὀφείλουσιν ἁπάσης ποικιλίας καὶ τῆς ἐναντίας διαθέσεως τῷ καλῷ ⟨καὶ⟩ τῷ ἀγαθῷ καὶ πρὸς μόνον τὸν τῆς ἀρετῆς ὅρον ἀποβλέπειν ἀνάρμοστός ἐστιν ἡ τοιαύτη διδασκαλία, τῆς μὲν ἁπλότητος τῶν θείων πολυειδῆ παραπετάσματα μηχανησαμένη, τῆς δὲ ὑπερφυοῦς περὶ αὐτῶν ἀληθείας καὶ τῆς ἐπέκεινα τῶν καλῶν πάντων ὑπάρξεως
394 τὰ φαινόμενα αἰσχρὰ καὶ τὰ παρὰ φύσιν προκαλύμματα ποιησαμένη, πῶς διὰ ταῦτα προσήκει τὴν Ὁμηρικὴν θεωρίαν διοικίζειν τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας, εἰ μὴ καὶ τὴν αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος πραγματείαν διϊστάνειν τῆς Πλάτωνος ἐπιστήμης ἀνεξόμεθα; κατὰ γὰρ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ταύτην οἶμαι τοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ πολιτείᾳ παιδευομένοις οὐδαμῇ προσήκουσαν ἀποφαίνειν δυνατόν. καὶ πῶς γὰρ ἂν πρέποι τοῖς κατηκόοις μὲν ἐσομένοις τῶν τοῦ νομοθέτου προσταγμάτων, ἀμιγῆ δὲ πρὸς πᾶσαν κακίαν τὴν ζωὴν προστησομένοις, νοῦν δὲ καὶ ἐπιστήμην ἡγεμόνα τῆς ὅλης ἐπιτηδεύσεως ποιησομένοις, ἀκούειν Θρασυμάχου μὲν τοῦ σοφιστοῦ

10 ὑπ' m[2]] ἐπ' 12 ὀφείλουσιν] ὀ et εί ir. m[3] 23 οἶμαι] ἴσμεν m[1] (ισ ex?), οι et αι ss. m[3]

βδελυρώτατον ἀποκαλοῦντος τὸν σοφώτατον [rp. I 338^{d}], *Καλλικλέους δὲ ἠλιθίους τοὺς σώφρονας προσαγορεύοντος* [Gorg. 491^{e}], *αὐτοῦ δὲ Σωκράτους τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν λέγοντος καὶ προσκατασκευάζοντος, ἄλλου δὲ | ἄλλο τι φθεγγο-* f. 92r. *μένου τῶν ἐν τοῖς διαλόγοις κατὰ τὴν φαινομένην μίμησιν προβεβλημένων; ὅλως γὰρ μονοειδεῖς εἶναι χρὴ τοὺς περὶ τῶν ὄντων λόγους καὶ ἁπλᾶς καὶ ἀμιγεῖς πρὸς τὰ ἀντικείμενα τὰς ὑφηγήσεις τῶν ἐκεῖ τρεφομένων νέων καὶ καθαρευούσας ἁπάσης μὲν ἀμφιβολίας, ἁπάσης δὲ ποικιλίας, ἁπάσης δὲ τῆς ἐναντίας πρὸς τὴν ἀρετὴν διαθέσεως. πότ' οὖν ἡ τοιαύτη τῶν ἠθῶν μίμησις, οἵαν οἱ Πλάτωνος προΐστανται λόγοι, καὶ ἡ πολυειδὴς ἐξαλλαγὴ τῶν δογμάτων τούτων καὶ αἱ παντοδαπαὶ τῶν διαλεκτικῶν ἀγώνων ἐπιχειρήσεις πρὸς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς παιδείας συναρμοσθήσονται, μίαν ἁπλότητα καὶ ὅρον ἕνα ζωῆς ἀεὶ μεταθέον, εἰδώλων δὲ παντοίων καὶ φαντασίας ἁπάσης ἐξῃρημένον; διὰ ταῦτα γοῦν καὶ ὁ Σωκράτης ἐν ἐκείνοις διασκεψάμενος, ὁποῖον εἶδος λέξεως ἂν πρέποι τοῖς παρ' αὐτῷ τρεφομένοις νέοις εἰς τὴν περὶ τῶν ὄντων διδασκαλίαν, μάλιστα μὲν ἀποσκευάζεσθαι τὴν μιμητικὴν ἰδέαν τῶν λόγων παρακελεύεται καὶ τῆς ποικιλίας τῆς ἐν ταύτῃ καθαρεύειν τοὺς ποιητάς, εἰ δ' ἄρα καὶ δέοι μιμήσει προσχρῆσθαι, τῶν κατ' ἀρετὴν ζώντων καὶ μετ' ἐπιστήμης φθεγγομένων προΐστασθαι δεῖν τὴν μίμησιν, ἀλλ' οὐ τῶν φορτικῶν καὶ ἀγοραίων ἠθῶν οὐδὲ τῶν πολυκεφάλων θηρίων οὐδὲ ὅλως τῶν ἐναντίων τοῖς ἀγαθοῖς. εἰ τοίνυν καὶ ἡ τοῦ Πλάτωνος αὕτη πραγματεία παντοδαπὰ μὲν εἴδη ζωῆς ἀποτυποῦται, πᾶσι δὲ ἀποδίδωσι τὸ πρέπον ἐν τοῖς λόγοις ⟨καὶ⟩ φθέγγεται ὥσπερ ἐν σκηνῇ κατ' ἐ|ξουσίαν ἕκαστος, καὶ ὁ σοφὸς καὶ ὁ ἀμαθής, καὶ ὁ* f. 92v.

1 *βδελυρώτατον*] supra *λ* alterum *λ* 3 cf. Pl. IX 581^{c}? 4 an *καί πως κατασκευάζοντος*? 11 *τοσαύτη* 15 *μεταθέον*] *μετὰ θεοὺσ* (nolui *μεταθεούσης*) 16 *ἐξῃρημένην* (*ν* ult. ex?) 24 cf. IX 588^{c} 28 *λόγοις*] *ὅλοισ*

σώφρων καὶ ὁ ἀκόλαστος, καὶ ὁ δικαιότατος καὶ ὁ ἀδικώτατος, καὶ ὁ ἐπιστήμων καὶ ὁ σοφιστής, ἀγῶνες δὲ παντοῖοι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ δογμάτων ἀνακινοῦνται, καί που καὶ πιθανώτεροι τῶν τὰ ἀληθῆ κατασκευαζόντων εἰσὶν οἱ τῶν ἀντικειμένων ὑπερηγοροῦντες, πῶς ἂν χώραν ἔχοι παρὰ τῷ νομοθέτῃ τῆς ἁπλῆς ἐκείνης καὶ νοερᾶς πολιτείας; πῶς δὲ οὐ τὰ αὐτὰ ἂν πάσχοι τοῖς Ὁμήρου ποιήμασιν; καὶ γὰρ ταῦτα διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν ἠθῶν οὐ προσιέμεθα καὶ διὰ τὴν φαινομένην εἰδωλοποιΐαν. ὁ αὐτὸς οὖν λόγος καὶ τὸν Ὅμηρον ἡμᾶς ἐκβάλλειν τῆς πολιτείας καὶ τὸν Πλάτωνα αὐτόν, μᾶλλον δὲ ἑκάτερον μὲν ἡγεμόνα τῆς ζωῆς ἐκείνης καὶ ἀρχηγὸν ἀποφαίνειν, τὸ δὲ μιμητικὸν ἀμφοτέρων διὰ πάσης ὡς εἰπεῖν τῆς ἑκατέρου πραγματείας διῆκον ἀποδοκιμάζειν, ὡς ἀλλότριον τῆς κατ' ἐκείνην τελειότητος. πολλὰ γὰρ τῶν δευτέρων καὶ τρίτων ἀγαθῶν καταδεέστερα τῆς πρωτίστης ὄντα πολιτείας ὁ κατ' αὐτὴν ἱστάμενος νομοθέτης ἀποσκευάζεται· λέγω δὲ οἷον τὴν τῶν κτημάτων διανομήν, ἣν ἐν Νόμοις [V 737[c] sqq.] *παρειλήφαμεν, τὴν κατὰ λόγους ἁρμονικοὺς τῶν ὅλων διαίρεσιν, τὴν τῶν ἀρχόντων ποικιλίαν, τὴν ἰδίαν τῶν παίδων ἐπιμέλειαν, τὴν διὰ τῆς μέθης παιδείαν* [II 672[a] sqq.]. *ἅπαντα γὰρ ταῦτα τοῖς μὲν κατὰ τὴν δευτέραν πολιτείαν βιωσομένοις παντὸς μᾶλλόν ἐστιν προσήκοντα, τοῖς δὲ καὶ εἰς ἐκείνην τὴν πρωτίστην καὶ οὐρανίαν ὄντως τελεῖν μέλλουσιν οὐδαμῇ ἂν πρέποντα* f. 98r. *φανείη. ποῦ γὰρ ἡ τῶν κλήρων διαί|ρεσις τοῖς πάντα κοινὰ κεκτημένοις διαφέρει; ποῦ δὲ ἡ μεριστὴ τῶν παίδων ἐπιστασία τοῖς κοινοῖς τῶν γιγνομένων πατράσιν; ποῦ δὲ ἡ μέθη καὶ τὰ συμπόσια καὶ οἱ παιδικοὶ χοροὶ τοῖς ἀδιάστροφα τὰ ἤθη παντελῶς προβεβλημένοις καὶ οὐδὲν προσδεόμενα τῶν ἔξωθεν ἐπῳδῶν; Τί οὖν δεῖ θαυμάζειν, εἰ καὶ οἱ Πλάτωνος λόγοι πάντων ἡμῖν τῶν καλῶν λειμῶνας ἀφθόνους*

19 cf. Pl. leg. VI 1 sqq. VII 1 sqq. 28 *παιδευτικοὶ* (cf. leg. II 664[c]) 30 *οὖν δεῖ* ex *οὐδὲ* m[2] 31 cf. Pl. Soph. 222[a]

προτείνοντες καὶ αἱ τῶν κατόχων ταῖς Μούσαις ποιητῶν πραγματεῖαι τῇ πρωτίστῃ τῶν πολιτειῶν οὐ διαφέρουσιν; τῷ γὰρ ἁπλῷ τὸ ποικίλον, καὶ τῷ μονοειδεῖ τὸ πολυειδές, καὶ τῷ παραδείγματι τῆς ἀρίστης ζωῆς τὸ μιμητικὸν γένος οὐκ ἄν ποτε προσαρμοσθείη· παράδειγμα δέ, φησὶν ὁ Σωκράτης, πολιτείας ὀρθῆς καὶ τελέας γράφομεν. διὸ καὶ πάντα αὐτῇ πρὸς ἀκρίβειαν τὰ ἀγαθὰ φέροντες ἀποδίδομεν, τὴν ἕνωσιν, τὴν ἁπλότητα, τὴν ἀλήθειαν, τὴν αὐτάρκειαν. ὥσπερ οὖν εἴ τις τοῖς νοητοῖς εἴδεσιν, ἃ δὴ παραδείγματα τῶν ὄντων εἶναι τιθέμεθα, σχῆμα προσάγοι καὶ μέγεθος καὶ χρόαν, καὶ ὅσα ἄλλα προσήκει ταῖς τούτων εἰκόσιν, ἀλλ' οὐ τοῖς πρωτουργοῖς καὶ ὄντως οὖσιν γένεσιν, συγχεῖν αὐτὸν ⟨τὰ⟩ κατ' οὐσίαν διεστῶτα καὶ συγκλώθειν τὰ ἀνάρμοστά φαμεν, οὕτως οἶμαι καὶ τοῖς ἐν τῇ τελεωτάτῃ πολιτείᾳ φῦσίν τε καὶ τρεφομένοις ἤθεσιν καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς ἀρίστης παιδείας τελειουμένοις μιμήσεις διὰ λόγων καὶ εἴδη παντοίας ζωῆς καὶ σκηνὴν τῶν διαφόρων παθημάτων ⟨τῶν⟩ ἐν τοῖς ἀνθρώποις προτείνειν οὐκ ἄν ποτε συγχωρήσαιμεν. ἄμικτα γὰρ πάν|τα καὶ ἄχραντα καὶ f. 98 v.
τέλεια ἐπιτηδεύματα τῆς πολιτείας ἐκείνης ἐξῆπται * * * τῶν ἄλλων ἁπάντων· καὶ ὅσα τῷ νῷ σύστοιχα καὶ τοῖς ἀΰλοις καὶ νοεροῖς λόγοις, ταῦτα πρὸς τὴν παιδείαν μόνα τῶν ἐκεῖ τρεφομένων ἐκλεγόμεθα. πᾶσα δὲ αὖ μίμησις τοῖς φαινομένοις, ἀλλ' οὐ τοῖς ἀληθέσιν, καὶ τοῖς πεπληθυσμένοις, ἀλλ' οὐ τοῖς ἡνωμένοις τῶν ὄντων, καὶ τοῖς μεριστοῖς τὴν φύσιν, ἀλλ' οὐ τοῖς ἀμερίστως ὑφεστηκόσιν ἐστὶ σύζυγος. ὅπου τοίνυν ἑνοειδὴς μὲν ὁ τῆς ὅλης ζωῆς σκοπός, κοινωνία δὲ ἀδιαίρετος προτιμᾶται διαφερόντως τῆς μεριστῆς **395**
περιγραφῆς, ἀλήθεια δὲ ἄμικτος πρὸς τὴν ἐπίπλαστον καὶ

5 cf. rep. II 371e VI 499b 11 -α ἄλλα — εἰκόσιν im. m² 12 συγχεῖν] γχεῖ ir. m³ 13 add. b 15 φῦεῖσιν (ε ex ο uv., σ ex ε) 20 fort. ⟨καὶ καθαρὰ⟩ vel tale quid

εἰδωλικὴν ἕξιν προέστηκεν, τίς μηχανὴ τὴν πολυειδῆ μίμησιν οἰκείαν ὑπάρχειν τῇ τοιαύτῃ τελειότητι; μήτ' οὖν τὴν Ὁμήρου ποίησιν μόνον τῆς πρωτίστης ἐκβάλλωμεν πολιτείας, ἀλλὰ καὶ τὴν Πλάτωνος πραγματείαν μετ' ἐκείνης, ὡς πολὺ τῆς μιμήσεως ἀπολαύουσαν, μήτε τὴν μίμησιν ταύτην παντελῶς ἀποδοκιμάζωμεν, διότι τοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ πολιτείᾳ παιδευομένοις ἐστὶν ἀνάρμοστος· οὐ γὰρ τὸ τοῖς πρωτίστοις μηδαμῇ προσῆκον καὶ τῆς δευτέρας ἢ τρίτης τάξεως ἀπεστέρηται τῶν ἀγαθῶν.

Ὅτι διὰ πάσης τῆς ἑαυτοῦ συγγραφῆς Ὁμήρου ζηλωτής ἐστιν ὁ Πλάτων ταῖς τε λεκτικαῖς ἀρεταῖς καὶ ταῖς πραγματικαῖς. Γ

Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἅλις· ὅτι δὲ οὐ μόνον ἡμῖν παρεκελεύσατο ζηλοῦν τὴν Ὁμήρου ποίησιν ὁ Πλάτων, καf. 94r. θάπερ ἐν τῷ Ἴωνι [p. 530b] γέγραπται, | καὶ πρὸς τὴν ἐκείνου διάνοιαν ἀποβλέπειν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὄντως ἐστὶν Ὁμήρου ζηλωτής, μάθοιμεν ἂν τήν τε προβεβλημένην ταύτην τῶν λόγων ἰδέαν καὶ τὴν τῶν δογμάτων ἐπιστήμην, ἣν πανταχοῦ μεταδιώκει, κατανοήσαντες. τὸ μὲν γὰρ τῆς λέξεως εἶδος ὅπως κατ' ἴχνος συνυφαίνεται παρ' αὐτῷ τῆς Ὁμηρικῆς μιμήσεως, καὶ ὡς τὰ ἤθη πάντα τῶν διαλεγομένων ἀνήπλωται καὶ αἱ τῆς ζωῆς ἕξεις μετὰ τῆς ἴσης ἐναργείας ἡμῖν παραδέδονται, μεθ' ὅσης καὶ Ὅμηρος τοὺς περὶ τῶν ἡρώων λόγους διέθηκεν, καὶ ὡς μονονουχὶ παρόντας ἑκάτερος καὶ φθεγγομένους τὰ ἑαυτοῦ δόγματα καὶ ζῶντας παρίστησιν τούτους οὓς ἂν μιμῆται, παντὶ καταφανὲς καὶ διὰ τῶν εἰρημένων ὑπέμνησται. καὶ γὰρ τὴν φαντασίαν ἡμῶν κινεῖ παντοίως ἡ τῶνδε τῶν ἀνδρῶν μίμησις

1 προσέστηκεν 16 ἀποβλέπει, corr. b 17 de ταύτην dubito; an αὐτῷ? 23 παραδέδοται, corr. m[3]

καὶ τὰς δόξας μετατίθησιν καὶ συμμεταμορφοῖ τοῖς ὑποκειμένοις πράγμασιν, ὥστε πολλοὺς μὲν Ἀπολλοδώρῳ συνδακρύειν ἀναβρυχωμένῳ, πολλοὺς δὲ Ἀχιλλεῖ θρηνοῦντι τὸν φίλον, καὶ τοσούτοις ὕστερον χρόνοις τὰ αὐτὰ πάσχειν τοῖς τότε παροῦσιν. οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ἀπεῖναι δοκοῦμεν τῶν πραγμάτων διὰ τὴν ἐκ τῆς μιμήσεως ἐναργῆ φαντασίαν τῶν μεμιμημένων.

Εἰ δὲ τούτων ἀπαλλαγέντες καὶ τὴν περὶ τὴν λέξιν πολυπραγμοσύνην ἄλλοις ἀφέντες ἐπὶ τὴν τῆς θεωρίας ἀναδράμοιμεν τῶν ἀνδρῶν ὁμοιότητα, πάλιν κἀνταῦθα τὴν ἀνέλεγκτον ἐπιστήμην τὴν αὐτὴν παρ' ἀμφοτέροις διαλάμπουσαν γνωσόμεθα καὶ τὸν Πλάτωνα πανταχοῦ μεταθέοντα τὴν πρὸς Ὅμηρον | ἀφομοίωσιν. εἰ γὰρ βούλεσθε, τῶν f. 94 v.
ἐν Τιμαίῳ γεγραμμένων ἀναμνησθῶμεν, ἐν οἷς πάντα μὲν τὰ θεῖα γένη τοῦ κόσμου, πάντα δὲ τὰ θνητὰ παράγων, μίαν δὲ δημιουργικὴν πρόνοιαν ἐπὶ πάντα διατείνων μέχρι τοῦ ποιητοῦ καὶ πατρὸς τῶν ὅλων ἀνάγει τὴν θεωρίαν· τὰ δὲ ἐπέκεινα τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀφίησιν ἄρρητα, πλὴν ὅσον τοῦ νοητοῦ παραδείγματος τῆς δημιουργικῆς ἕνεκα μονάδος πεποίηται μνήμην· ὁ γὰρ τοῦ παντὸς ὑποστάτης αὐτὸς δημιουργεῖ τὰ αἰσθητὰ πρὸς τὸ νοητὸν παράδειγμα βλέπων. ταύτην τοίνυν ἅπασαν τὴν τῶν ὅλων μέθοδον οὐκ ἀλλαχόθεν ἔμοιγε δοκεῖ συνελεῖν ἢ ἐκ τῆς Ὁμηρικῆς ποιήσεως. καὶ γὰρ Ὅμηρος περὶ τῶν ἐγκοσμίων πραγμάτων ἀναδιδάσκων καὶ τῆς εἰς τὸ πᾶν καθηκούσης προνοίας τῶν θεῶν μέχρι τοῦ Διὸς ἄνεισιν καὶ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας, καὶ εἰς μίαν ταύτην ἀρχὴν ἀκίνητον καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἱδρυμένην ἀναπέμπει τὴν γένεσιν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πάντων, καὶ πατέρα θεῶν τε καὶ ἀνδρῶν διὰ πάσης ὡς εἰπεῖν τῆς πραγματείας ἀνυμνεῖ τὸν μέγιστον τοῦτον θεόν· ὥσπερ δὴ καὶ

3 *ἀναβραχωμένωι* cf. Phaed. 117d | *θρηνοῦντασ*, corr. m^3 | cf. Σ 22 Τ 315 5 *δοκοῦμεν τῶν*] *δοκούντων* (acc. m^3); *δοκοῦμεν* b 14 cf. Tim. 28c 20 cf. Tim 30c sqq.

ὁ Τίμαιος [[ὡς]] ὕστερον ἀπογεννῶντα μὲν αὐτὸν τοὺς ἐν τῷ παντὶ θεοὺς παραδίδωσιν, ὑφιστάντα δὲ καὶ τὰς μεριστὰς ψυχὰς καὶ εἰς ἀνδρῶν πέμποντα γένεσιν· τοιαύτη γὰρ ἡ πρωτίστη κάθοδος τῶν ψυχῶν, ἣν ἐξ ἀνάγκης ἁπάσαις αὐταῖς προσκεῖσθαι παρὰ τοῦ γεννήσαντος πατρὸς διατείνεται. μέχρι δ' οὖν τῆς μιᾶς δημιουργίας καὶ Ὅμηρος ἀνατρέχει καὶ πάντα ἐξάπτει τῆς τοῦ Διὸς πατρονομικῆς ἐπιστασίας, Κρόνου δὲ καὶ Ῥέας ὡς αἰτίων τοῦ δημιουργοῦ διαμνη|f. 95r. μονεύει, κατὰ τοὺς δεινοὺς τῶν διαλεκτικῶν ἀπὸ τῆς προσεχοῦς αἰτίας αὐτῷ τὴν περὶ τοῦ δημιουργοῦ θεωρίαν ὁρμῆσθαι βουλόμενος ὡς ἐκεῖθεν μάλιστα καταφανῆ γενησομένην.

Πάλιν τοίνυν ὁ μὲν θεῖος ποιητὴς διττὰς δημηγορίας τοῦ πατρὸς τῶν ὅλων ἡμῖν ἐξέφηνεν, ὥς που καὶ πρότερον εἴπομεν [p. 106, 21], πρὸς τοὺς ἐγκοσμίους θεούς, καὶ τὴν μὲν αὐτῶν ἐπιστρεπτικὴν καὶ συναγωγὸν τῶν ἀκουόντων εἰς τὸν ἕνα δημιουργικὸν νοῦν, χωριστοὺς ἀπεργαζομένην τῶν προνοουμένων ἁπάντων τοὺς θεοὺς καὶ συνελίσσουσαν τὸ πλῆθος ἐπὶ τὴν ἐξῃρημένην μονάδα καὶ Διὸς ἔνδον, ὥς φησιν ἡ ποίησις [Il. Υ 13], συλλέγουσαν, τὴν δὲ προνοίας χορηγὸν καὶ δυνάμεων γεννητικῶν καὶ προάγουσαν ἕκαστον εἰς τὴν τῶν δευτέρων ἐπιμέλειαν καὶ κινητικὴν πρὸς τὴν μετάδοσιν τῆς τάξεως, ἵνα δὴ καὶ τὰ ἔσχατα τοῦ παντὸς καὶ ὁ ἐν τῇ φύσει πόλεμος μετάσχῃ τῆς τῶν θεῶν νοερᾶς ἐπιστασίας. ὁ δὲ αὖ Πλάτων, ἢ εἰ βούλεσθε λέγειν ὁ παρὰ τῷ Πλάτωνι Τίμαιος [p. 41a], δημηγοροῦντα μὲν ⟨καὶ⟩ αὐτὸς ἀπὸ τῆς νοερᾶς περιωπῆς τὸν πατέρα τῶν ὅλων παραδίδωσιν εἰς ἅπαντας τοὺς ἀπ' αὐτοῦ προεληλυθότας θεούς, τούς τε ἀεὶ περιπολοῦντας καὶ τοὺς φαινομένους

1 ὕστερον cf. 71, 6 theol. Plat. 324 in. | cf. Tim. 41d sqq. 2 ὑφιστάνταό 5 προσκεισθαι malim προκεῖσθαι 8 Ῥέας ὡς] ἄρεωσ cf. Ξ 203 Ο 187 18 συνελίσσουσα, corr. m³ 21 γεννητικῶν] ω exp. et η ss. m³ 23 ἵνα] ἵν ir. m³

καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσιν, ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτοῖς λόγοις καὶ ἐπιστρέφοντα τὸ πλῆθος εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὴν πρόνοιαν ἀνεγείροντα τῶν θνητῶν· καὶ τὰ μὲν πρῶτα τῆς δημηγορίας τῆς ἐπιστροφῆς τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς τῆς εἰς τὸν ἕνα δημιουργὸν μεταδίδωσιν, τὰ δὲ τελευταῖα τῆς προνοητικῆς τῶν καταδεεστέρων δυνά|μεως. μιμούμενοι γάρ φησιν τὴν f. 95 v.
ἐμὴν δύναμιν περὶ τὴν ὑμετέραν γένεσιν ζῷα ἀπερ- 396
γάζεσθε καὶ γεννᾶτε. πάντῃ ἄρα φήσομεν αὐτὸν Ὁμήρῳ καὶ τοῖς Ὁμήρου ποιήμασιν ἑπόμενον τὰ τοιαῦτα γράφειν, ζηλοῦντα τὸν τρόπον τῆς περὶ τῶν ὅλων πραγμάτων ὑφηγήσεως.

Καὶ μὴν καὶ ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης ἐνθεαστικῶς ἤδη καὶ ποιητικῶς φθεγγόμενος ἀνάγει μὲν τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ θεοὺς εἰς τὴν τῶν νοητῶν περιωπὴν ὑφ' ἡγεμόνι τῷ μεγίστῳ Διΐ· τούτῳ γάρ, φησίν, ἕπεται στρατιὰ θεῶν τε καὶ δαιμόνων κατὰ ἕνδεκα μέρη κεκοσμημένη [p. 246e], δαῖτα δὲ καὶ θοίνην αὐτοῖς προτίθησιν καὶ εὐπαθείας ἀμηχάνους καὶ τὸ νέκταρ καὶ τὴν ἀμβροσίαν, ταῦτα δὴ τὰ παρὰ τοῖς ποιηταῖς θρυλούμενα, καὶ ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ μετάγει θεωρίαν [p. 247e]. οὐ γάρ ἔστιν μαινομένῳ στόματι λέγοντα τῶν τοιούτων ὀνομάτων ἀπέχεσθαι, ἀλλ' ἡ πρὸς τὸ δαιμόνιον γένος οἰκειότης ἡ προευτρεπίζουσα τὴν τοῦ θείου φωτὸς παρουσίαν ἀνακινεῖ τὴν φαντασίαν εἰς τὴν συμβολικὴν ἀπαγγελίαν. πόθεν δὴ οὖν ὁ Σωκράτης οἴεσθε τὴν τοιαύτην τῶν λόγων μέθοδον ἢ ἐκ τῶν Ὁμηρικῶν ποιημάτων ἀνήγειρεν; ἢ οὐχὶ καὶ Ὅμηρος τοιαῦτα ἄττα γράφει περί τε τοῦ μεγίστου Διὸς καὶ τῶν ἑπομένων αὐτῷ θεῶν·

Ζεὺς γὰρ ἐς Ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα, θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἕπονται [A 423 sq.]

3 δημιουργίας, corr. m[3] 16 κεκοσμημένην, corr. b
19 θορυβούμενα, corr. m[3] 22 προσευτρεπίζουσα 24 ἀπα|γελίαν

παντὶ γοῦν τοῦτο καταφανὲς τῷ καὶ μετρίως τῆς τοιᾶσδε θεωρίας ἐπῃσθημένῳ, ὅτι τὸν μέγιστον τῶν θεῶν ἄνωθεν f. 96r. ἐκ τῶν νοητῶν τρέφεσθαι ῥητέον ἐπὶ δαῖτα καὶ θοί|νην ἰόντα ⟨καὶ⟩ πρὸς τὰς οἰκείας ἀρχὰς ἐπιστρέφειν καὶ ἀπ' ἐκείνων πληροῦσθαι τῶν ἐξῃρημένων καὶ ἑνοειδῶν ἀγαθῶν. ἐκεῖ τοίνυν καὶ οἱ Αἰθίοπες οἱ τῷ θείῳ φωτὶ καταλαμπόμενοι καὶ ὁ πρώτιστος Ὠκεανὸς ὁ τῆς νοητῆς πηγῆς ἀπορρέων, καὶ ἡ πλήρωσις ἐκεῖθεν τῷ τε δημιουργικῷ νῷ καὶ πᾶσι τοῖς ἐξηρτημένοις αὐτοῦ θεοῖς.

Ἔτι τοίνυν Ὅμηρος μὲν ἀγαθότητι καὶ ἀνεκλείπτῳ δυνάμει διὰ πάντων φοιτώσῃ τῶν ὄντων καὶ γνώσει περιληπτικῇ τῶν ὅλων ἑνιαίως χαρακτηρίζει τὴν ἰδιότητα τῶν θεῶν· καὶ γὰρ θεοὶ δωτῆρες ἑάων φησὶν καί· θεοὶ δέ τε πάντα δύνανται, καὶ ἐν ἄλλοις· θεοὶ δέ τε πάντα ἴσασιν. ὁ δὲ Ἀθηναῖος ξένος ἐντεῦθεν ὁρμηθεὶς κατεσκεύασεν ἀδαμαντίνοις ὡς εἰπεῖν λόγοις τὴν ἐπὶ πάντα διήκουσαν πρόνοιαν τῶν θεῶν· καὶ γὰρ βούλεσθαι πάντα πληροῦν ἀγαθῶν τοὺς θεοὺς καὶ δύνασθαι (πάντα γὰρ ποδηγοῦσιν ἀνελάττωτοι κατὰ τὴν δύναμιν ὄντες) καὶ εἰδέναι τὸ προσῆκον αὐτοῖς. προσήκει δὲ ἄρα τοῖς πάντων αἰτίοις τὸ προνοεῖν τῶν σφετέρων γεννημάτων, τοῖς πάντων ἄρχουσιν τὸ κοσμεῖν τὰ ἀρχόμενα ὑπ' αὐτῶν. οὔτ' οὖν δι' ἔνδειαν ἀγαθῶν τὴν πρόνοιαν ἀναιρετέον οὔτε δι' ὕφεσιν δυνάμεως (πολλοῖς γὰρ ἡ μὲν τῆς εὐποιΐας ἔφεσις πάρεστιν, ἡ δὲ ἀσθένεια παραιρεῖται τὴν εὐεργετικὴν εἰς τοὺς ἄλλους ἐνέργειαν) οὔτε δι' ἄγνοιαν τῶν ἐπιβαλλόντων αὐτοῖς ἔργων· οὔτε γὰρ ἑαυτοὺς οὔτε τὰ μεθ' ἑαυτοὺς ἀγνοοῦσιν. ταῦτα δὴ οὖν ὁ Ἀθηναῖος ξένος τοῖς ἀνελέγκτοις κατεδήσατο λογισμοῖς, οὐκ ἀλλαχόθεν ἢ παρ' Ὁμήρου τὰς κοινὰς καὶ διὰ πάντων τῶν θείων γενῶν διηκούσας ἰδιότητας λαβών, τὴν

2 τῶν ss. m[2] 3 ἐπὶ ir. m[2] 4 possis etiam ⟨τῷ⟩ 5 πληροῦσθαι τῶν ἐξῃρημένων im. m[2] 8 ἡ ss. m[2] 10 Ἔτι] ὅτι 13 cf. θ 325 κ 306 δ 379 15 cf. Pl. leg. X 900[c] sqq.

ἀγαθοει|δῆ βούλησιν, τὴν ἀπερίληπτον δύναμιν, τὴν παντελῆ τῶν ὄντων νόησιν. f. 96 v.

Πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις καὶ τὰς παρ' ἀμφοτέροις νεκυίας ἐνθυμηθῶμεν, καὶ ὅπως Ὁμήρῳ μὲν τά τε ἄλλα διεσκεύασται ποιητικῶς καὶ κατὰ τὴν θείαν μανίαν καὶ ἡ τῶν διαφόρων ἐν Ἅιδου λήξεων παράδοσις (καὶ γὰρ κολαζομένους τινὰς καὶ κρινομένους εἰσήγαγεν, καὶ κρίνοντας ἄλλους καὶ καθαίροντας, καὶ τῶν κολάσεων ποικίλα εἴδη καὶ τῶν καθάρσεων τρόπους ἐξηλλαγμένους), τῷ δὲ αὖ Πλάτωνι καὶ ταῦτα κατὰ τὸν Ὁμήρου ζῆλον πεπραγμάτευται. καὶ γὰρ ἐν Πολιτείᾳ καὶ ἐν Φαίδωνι καὶ ἐν Γοργίᾳ περὶ τῶν ἐν Ἅιδου ψυχῶν καὶ ὑπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Πλούτωνος τελουσῶν πολλὰ καὶ θαυμαστὰ διελήλυθεν, ἐν Φαίδωνι μὲν τοὺς τόπους διαφερόντως τοὺς ἐκεῖ καὶ τὰ ὅλα δικαιωτήρια τῶν ψυχῶν ἀφηγούμενος, ἐν Πολιτείᾳ δὲ τὰς παντοίας τῶν κρινομένων τίσεις καὶ τὴν πορείαν αὐτῶν τὴν ὑπὸ γῆν καὶ τὰ δράματα τὰ περὶ αὐτοὺς διεξιών, ἐν δὲ τῷ Γοργίᾳ τῶν δικαστῶν ⟨τὰς⟩ τάξεις καὶ τὰς διαφορότητας προηγουμένως ἡμῖν ἀναφαίνων. καίτοι πανταχοῦ πάντα ἂν εὕροις αὐτῷ μνήμης ἠξιωμένα, ἀλλ' οὗ μὲν πλείων ὁ περὶ τῶν δικαιωτηρίων λόγος, οὗ δὲ ὁ περὶ τῶν δικαστῶν αὐτῶν, οὗ δὲ ὁ περὶ τῶν κρινομένων ψυχῶν καὶ τῶν ποικίλων περὶ αὐτὰς παθημάτων. καὶ ὅτι ταῦτα κατὰ τὸν Ὁμήρου ζῆλον ὁ Πλάτων διέθηκεν, ἐνδείκνυταί που καὶ αὐτὸς τῷ ποιητῇ τούτῳ μάρτυρι χρώμενος ἐν αὐτοῖς ἐκείνοις τοῖς λόγοις. καὶ γὰρ ὡς ὁ Μίνως χρυσοῦν ἔχων σκῆ|πτρον δικάζει καὶ ἐπισκοπεῖ τὴν τῶν λοιπῶν δικαστῶν f. 97 r. *κρίσιν, ἐκ τῆς Ὁμήρου νεκυίας εἰληφέναι συνομολογεῖ* [Gorg. p. 526c], *καὶ ὅτι δυνάσται τινές εἰσιν καὶ τύραννοι καὶ βασιλεῖς οἱ τῶν μεγίστων ἁμαρτημάτων τὰς μεγίστας τιμω-*

8 post *καθαίροντας* *τῶν* 16 *τίσεις*] *πείσεις* (*ει* prius ex *ι*) | *πορείαν*] *ει* ex *ι* m³ 26 *μίνω* 30 *τὰς* b] *κατὰ* m¹ *ἕνεκα τὰς* m³

ρίας ὑπέχοντες (Τιτυοὶ γὰρ καὶ Σίσυφοι καὶ Τάνταλοι, φησίν, καὶ παρ' Ὁμήρῳ κολάζονται [p. 525^d]), καὶ ὅτι μέγιστόν ἐστι τῶν τῆς γῆς χασμάτων καὶ ταῖς ψυχαῖς φρικωδέστατον δικαιωτήριον ὁ Τάρταρος· τούτου γάρ, φησὶν ὁ ἐν τῷ Φαίδωνι Σωκράτης [p. 112^a], καὶ Ὅμηρος διαμνημονεύει λέγων·

τῆλε μάλ' ἧχι βάθιστον ὑπὸ χθονός ἐστι βέρεθρον.

ἐπεὶ καὶ τῶν ποταμῶν ἐκεῖθεν τὴν ἱστορίαν παρείληφεν· καὶ γὰρ ὅτι πάντων ἐστὶν Ὠκεανὸς ἐξωτάτω τῶν ῥευμάτων·

Ὠκεανὸς μὲν πρῶτα, τὸν οὔπως ἔστι περῆσαι.

καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως·

Ἔνθα μὲν εἰς Ἀχέροντα Πυριφλεγέθων τε ῥέουσι
Κωκυτός θ' ὃς δὴ Στυγὸς ὕδατός ἐστιν ἀπορρώξ [κ 513 sq.].

ὅθεν οἶμαι καὶ ὁ Σωκράτης Στύγιον αὐτὸν προσείρηκεν [Phaed. p. 113^c]. ἐν δὲ τῇ Πολιτείᾳ [X 614^b] τῆς νεκυίας ἀρχόμενος οὐκ Ἀλκίνου φησὶν ἀπόλογον ἐρεῖν, ἀλλὰ ἀλκίμου τινὸς ἀνδρὸς Ἠρὸς τοῦ Ἀρμενίου τὸ γένος Παμφύλου, μονονουχὶ λέγων σαφῶς, ὅτι τὴν παρ' Ὁμήρῳ νέκυιαν ἑαυτῷ προθεὶς καὶ ἐκείνην παράδειγμα ποιησάμενος μέλλει
397 καὶ περὶ τούτων διαλέγεσθαι τῶν ἐν ἐκείνῳ τῷ μύθῳ προκειμένων εἰς ἀφήγησιν.

Ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ τῶν ἐν Κρατύλῳ γεγραμμένων ἀναμνησθείημεν, μάθοιμεν ἂν καὶ ἐξ ἐκείνων, ὅτι διὰ πάντων ὡς εἰπεῖν τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ σκεμμάτων εἰς τὴν Ὁμήρου ποίησιν ἀποβλέπων ὁ Πλάτων ἐκεῖθεν παραδέχεται τὰς πρώ-
f. 97 v. τας ὑποθέσεις τῶν λόγων. | πρόκειται μὲν γὰρ αὐτῷ περὶ

6 Il. Θ 14 7 τῆλε Hom.] τῆιδε 10 ἐξωτάτωι (ι ex ν) m^1 ο et υ supra ἐ et ω ss. m^3 | τῶν ss. m^3 est Od. λ 158 13 εἰσ' ἀχέρων τε 19 ἐρεῖ, corr. b (possis ἐρῶ) 23 τούτου m^3

ὀνομάτων ἐν ἐκείνῳ τῷ διαλόγῳ τὴν ἀληθεστάτην ἐκφῆναι θεωρίαν· διττῶν δὲ αὖ ὄντων ὀνομάτων καὶ διττοὺς ἐχόντων τῆς αἰτίας ἀπολογισμούς, τοὺς μὲν ἀγνώστους ἡμῖν, τοὺς δὲ γνωρίμους, ἑκατέρων τὸν Ὅμηρον ποιεῖται μάρτυρα [p. 392[a]]. σαφέστατα γὰρ ἐκεῖνον διαστείλασθαι τά τε ἀνθρώπινα καὶ τὰ θεῖα τῶν ὀνομάτων, τὴν Βατίειαν καὶ τὴν Μυρίνην, καὶ Ξάνθον λέγοντα τὸν ποταμὸν καὶ Σκάμανδρον, καὶ τὴν χαλκίδα τὸ ὄρνεον καὶ τὴν κύμινδιν· καὶ τούτων τὰ μὲν νοερώτερα καὶ τῆς φύσεως τῶν ὑποκειμένων τελέως ἀντεχόμενα πραγμάτων καὶ κατὰ τὸν αἰσθητὸν τύπον εὐπρεπέστερά τε καὶ εὐφωνότερα τῶν θεῶν ἔγγονα τιθέμενον, τὰ δὲ τοῖς εἰρημένοις ἅπασι τούτων λειπόμενα τῶν ἀνθρώπων· καὶ τῶν ἀνθρωπείων αὖ τὰ μὲν εἰς ἐμφρονεστέρους ἀνάγοντα νομοθέτας, τῶν δὲ τοὺς ἀφρονεστέρους ποιοῦντα κυρίους τῆς θέσεως, ⟨ὡς⟩ ἐν τοῖς περὶ τοῦ Ἀστυάνακτος καὶ τοῦ Σκαμανδρίου δεδήλωκε. ταύτας δὴ καὶ τοιαύτας ἀρχὰς ὁ Σωκράτης παρ' Ὁμήρου λαβὼν τῆς περὶ τῶν ὀνομάτων θεωρίας διορίζει, τί μέν ἐστιν αὐτῶν τὸ φύσει, τί δὲ τὸ θέσει, καὶ τίς μὲν ἡ πρὸς τὰ πράγματα αὐτῶν ὁμοιότης, τίς δὲ ἡ ἀπολισθάνουσα τῶν δηλουμένων ἀνομοιότης, καὶ ὅπως τὰ μὲν πρώτιστα τῶν ὀνομάτων καὶ ὅσα θεῖα συνυφέστηκεν τοῖς οὖσιν, τὰ δὲ δεύτερα ἀπεικασίαν τινὰ φέρεται τῶν ὄντων, τὰ δὲ πολλοστὰ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς τοιαύτης ὁμοιότητος ἀποπέπτωκεν· καὶ ὅλως ἅπασαν ἐκείνην τὴν πραγματείαν Ὁμήρῳ καὶ τοῖς ἐνθέοις ποιηταῖς ἑπόμενος διεπραγματεύ|σατο. f. 98 r.

Μὴ τοίνυν μηδὲ ἐκεῖνο παρῶμεν εἰς ἔνδειξιν ἐναργεστέραν τῆς τοῦ Πλάτωνος πρὸς Ὅμηρον φιλίας, ὅτι καὶ

1 ἐκφῆιναι 6 cf. *B* 813 sq. *Υ* 74 *Ξ* 291 7 μυρσίνην 10 αἰσθητὸν — τε καὶ im. m[2], quae etiam εὐ in εὐφωνότερα ir. 13 αὖ] καὶ ss. m[2] 14 ἐμφρονεστέρουσ] υ supra μ m[2] 16 καὶ τοῦ ss. m[3] 17 Ὁμήρου] ὁμήρωι (ω ex ο, ι post add.)

τὴν οἰκονομίαν πολλαχοῦ ζηλοῖ τῶν Ὁμηρικῶν ὑποθέσεων. ὃ μὲν γὰρ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην τριπλῆν ἡμῖν ἀφηγήσατο· καὶ γὰρ γινομένην αὐτὴν παραδίδωσι, καὶ ἐν διηγήσεσι τοῦ Ὀδυσσέως πρὸς τὸν Ἀλκίνουν, καὶ αὖ πάλιν ἐν τοῖς πρὸς τὴν Πηνελόπην λόγοις συνεσπειραμένως ἅπασαν περιλαμβάνοντος. ὃ δὲ τὴν πολιτείαν τριπλασιάσας φαίνεται· καὶ γὰρ ἐν Πειραιεῖ τὴν πρώτην αὐτῆς ἔκφανσιν γενέσθαι φησίν, καὶ ἐν ἄστει διηγουμένου τοῦ Σωκράτους, καὶ ἐκ τρίτων συνοπτικῶς αὐτὴν πρὸ τῆς φυσιολογίας τοῖς ἀμφὶ Τίμαιον καὶ Κριτίαν ἀπαγγέλλοντος. πάνυ γε οὐχ ὁρᾶτε τῆς Ὁμηρικῆς ποιήσεως ὑπερερῶντα τὸν Πλάτωνα καὶ τῶν ἐν αὐτῇ μυστικῶν διανοημάτων, ὃς καὶ τὴν φαινομένην αὐτοῦ ζηλοῖ μεταχείρησιν καὶ ἔστιν οὐκ ἐνθεάζων μόνον καὶ μύθους συντιθείς, ἀλλὰ καὶ φιλοσοφῶν καὶ ῥητορεύων Ὁμηρικός. καὶ γὰρ ἡ τῆς μιμήσεως ἐνάργεια καὶ ἡ ποικιλία τῶν ἠθῶν καὶ ἡ τῶν ὀνομάτων ὥρα καὶ ἡ τῆς οἰκονομίας τέχνη καὶ ἡ τῶν σχημάτων ἐξαλλαγὴ τῆς Ὁμηρικῆς ἐστιν ἰδέας μεστή· καὶ οὐχ οἱ τραγῳδιοποιοὶ μόνον πολλὰ τῶν παρ' Ὁμήρῳ βραχείας μνήμης ἠξιωμένα σκηνὰς καὶ ὑποθέσεις ἐποιήσαντο τελείας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων ἐκ μικρᾶς αὐτῷ δεδομένης ἐκεῖθεν ἀρχῆς πραγματείας ὅλας καὶ διαλόγους πολυστίχους συνεγράψατο. φέρε γὰρ ἑνὸς ἐπιμνησθῶμεν, εἰ βούλεσθε, καὶ τοὺς ἐν Ἀλκιβιάδῃ [I 129 sqq.] *τοῦ Σω-*
f. 98r. *κράτους θεωρήσωμεν λόγους, ἐν οἷς | ἄλλο μὲν τὸ χρώμενον εἶναί φησιν ἐκεῖνος, ἄλλο δὲ τὸ ὄργανον· καὶ τὸ μὲν ἐν ὑπηρέτου μέρει τετάχθαι, τὸ δὲ ἐξῃρῆσθαι τῆς ἐκείνου φύσεως· καὶ τὸν ἕκαστον ἡμῶν οὔτε ἐν τῇ χείρονι μοίρᾳ τὴν ὑπόστασιν ἔχειν οὔτε ἐξ ἀμφοτέρων συμπεπληρῶσθαι, τοῦ τε ὀργάνου λέγω καὶ τοῦ χρωμένου, ἀλλὰ κατ' αὐτὸ μόνον τελέως ἀφωρίσθαι τὸ χρώμενον. ὅθεν δὴ κατὰ τὴν*

6 cf. p. 16, 2 10 *γε* m[2]] *τε* m[1] 11 *ὑπερορῶντα* | *αὐτῇ*] *ταύτηι* m[3] 12 nonne *αὐτῆς*? 24 *θεωρήσομεν*, corr. b

ψυχὴν αὐτὸν ὑφεστάναι τὴν τῶν σωματικῶν ὀργάνων ἐξηρημένην ἐπιδείκνυσιν, καὶ ταύτην οὐ πᾶσαν, ἀλλὰ τὴν νοεράν, ἣν καὶ οὑτωσί πως αὐτὸ τὸ αὐτὸ προσείρηκεν ἐν ἐκείνοις. αὐτὸ μὲν γὰρ καὶ ἡ ψυχὴ πᾶσα πρὸς τὸ ὀστρεῶδες ὄργανον, τὸ δὲ ὄντως αὐτὸ τοῦτο ἄρα ἦν ἐκεῖνο τὸ νοερὸν εἶδος τῆς ψυχῆς. ταύτην δὴ οὖν σύμπασαν τῶν δογμάτων τὴν θεωρίαν περὶ τῆς φύσεως ἡμῶν ἐκ τῶν Ὁμηρικῶν ποιημάτων μοι δοκεῖ παραλαβὼν τοῖς ἀποδεικτικοῖς λόγοις ἱκανῶς καταδήσασθαι. καὶ γὰρ ἐκεῖνος πρῶτος διέκρινεν τὸν ἕκαστον ἡμῶν ἀπὸ τῶν ἐξηρτημένων ὀργάνων καὶ διεστήσατο καλῶς τὰ εἴδωλα τῶν πρωτουργῶν ὑποστάσεων· δηλοῖ δὲ ὁ σοφώτατος Ὀδυσσεὺς ἐν Νεκυίᾳ [λ 601 sqq.] *τὸν Ἡρακλέα λέγων ἰδεῖν γυμνὸν τόξον ἔχοντα καὶ προστιθεὶς εἴδωλον,*

αὐτὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι ⟨θεοῖσιν⟩
τέρπεται ἐν θαλίῃ καὶ ἔχει καλλίσφυρον Ἥβην,

καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐνδεικνύμενος, ἢ ὅτι τὴν μὲν ἀληθινὴν τοῦ Ἡρακλέους οὐσίαν ἐν τῇ ψυχῇ τίθεσθαι προσήκει, τὸ δὲ ἐξημμένον τῆς ψυχῆς εἴδωλον ὄργανον ἐκείνου καὶ ἀπεικασίαν πρὸς ἐκεῖνον φερόμενον, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνον ὑπολαμβάνειν. ἄνωθεν ⟨ἄρα⟩ ἀπὸ τῆς Ὁμηρικῆς ὑφηγήσεως ἤρτηται τὰ περὶ τοῦ ἀνθρώπου τῷ Πλάτωνι δοκοῦντα, | μηδὲ τῶν ὀνομάτων ἀποσχομένῳ τῶν Ὁμηρικῶν. τὸ γὰρ f. 99r. *αὐτὸ τὸ αὐτὸ πόθεν ἀλλαχόθεν ἂν φήσαιμεν ἢ ἐκ τοῦ αὐτὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν ἔχειν τὴν ἀφορμήν, καὶ τὸ τὴν σωματικὴν φύσιν εἴδωλον τῆς ἀληθινῆς οὐσίας ἀποκαλεῖν πῶς οὐχὶ παντὶ δῆλον ἐκεῖθεν μετενηνεγμένον; ἐπεὶ καὶ τὸ*

ἦλθε δ' ἐπὶ ψυχὴ Θηβαίου Τειρεσίαο
χρύσεον σκῆπτρον ἔχων [λ 90 sq.],

σαφῶς τὸν ἕκαστον ἡμῶν ἐν ψυχῇ διορίζεται τὴν ὕπαρξιν ἔχειν.

1 *σωκρατικῶν*, corr. m[3] 3 cf. Pl. Alc. I 130[1] 10 *ἑκάστων* uv. m[1], corr. m[3]

398 ***Πῶς ἂν τις ἀπολογήσαιτο πρὸς τὰ ἐν Φαίδρῳ ῥηθέντα περὶ Ὁμήρου, ἐν οἷς δοκεῖ τὸν Στησίχορον ὡς μουσικώτερον προκρίνειν.*** Δ

Ἀλλὰ τούτων μὲν πολλὰ ἂν εὕροι τις παραδείγματα πρὸς τὴν ἑκατέρου πραγματείαν ἀποβλέπων. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ὑπέμνησται, μικρὰ περὶ τῶν ἐν Φαίδρῳ γεγραμμένων προσθέντες τοὺς περὶ τῆς ποιητικῆς ἀνακινήσωμεν λόγους, οὓς ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης ἐν τῷ δεκάτῳ διέξεισιν. ἴσως γὰρ ἄν τινες καὶ σφόδρα τὸν Πλάτωνα φαῖεν τὴν Ὁμήρου δόξαν ἀφανίζειν καὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ Φαίδρῳ [p. 243ᵃ] *περὶ τῆς παλινῳδίας εἰρημένων. ἔστι γάρ, φησίν, τοῖς ἁμαρτάνουσιν περὶ μυθολογίαν καθαρμὸς ἀρχαῖος, ὃν Ὅμηρος μὲν οὐκ ᾔσθητο, Στησίχορος δέ. τῶν γὰρ ὀμμάτων στερηθεὶς διὰ τὴν Ἑλένης κακηγορίαν οὐκ ἠγνόησεν ὥσπερ Ὅμηρος, ἀλλ' ἅτε μουσικὸς ὢν ἔγνω τὴν αἰτίαν, καὶ ποιεῖ εὐθύς· οὐκ ἔστ' ἔτυμος λόγος οὗτος· καὶ τὰ τούτοις ἐφεξῆς, ἐν οἷς τά τε ἄλλα δῆλός ἐστιν, ὡς ἂν φαῖεν οἱ τῶν τοιούτων ἀντιλαμβανόμενοι ῥημάτων, τὸν Ὅμηρον λοιδορῶν, καὶ ὅτι Στησιχόρου*
f. 99v. *κατα|δεέστερος εἰς τὸ γνῶναί τε τὴν αἰτίαν τῶν δαιμονίων μηνιμάτων καὶ γνόντα διὰ τῆς παλινῳδίας ἱλάσασθαι, ἐπεὶ καὶ τὸ κακηγορῆσαι τὴν Ἑλένην παῖδα τοῦ μεγίστου Διὸς λεγομένην καὶ τὸ δι' ἔνδειαν μουσικῆς ἀγνοῆσαι τὸ πάθος δόξειεν ἂν μεγάλην μοῖραν ἔχειν τῆς περὶ αὐτὸν βλασφημίας.*

Ἀλλ' οὖν καὶ πρὸς ταῦτα λεκτέον, ὅτι Στησίχορος μὲν ὁ Ἱμεραῖος πάντα τὸν περὶ τῆς Ἑλένης μῦθον ὡς λόγον ὄντα καὶ γεγονότων μόνον πραγμάτων ἀφήγησιν παραδεξά-

5 *ἑκάστου* 9 *τὸν* b] *τῶν* 18 *ἀλλῆλόσ*] *ἀδ* ss. m², ˜ ex ´, acc. in *ο* m³, post *ο* ras. 21 *μηνημάτων*, supra *ην* ss. *ιμ* m² | *ἰάσασθαι* 22 *κατηγορῆσαι*, corr. m²

μενος καὶ κατὰ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον τὴν περὶ αὐτοῦ ποίησιν διαθεὶς εἰκότως καὶ δίκης τυχεῖν καὶ διὰ τὴν ἐκ τῆς μουσικῆς ὠφέλειαν ἐπιγνῶναι τὴν ἑαυτοῦ πλημμέλειαν λέγεται, Ὅμηρος δὲ κατ' ἄλλην οἶμαι καὶ τελεωτέραν τῆς ψυχῆς ἕξιν ἀποστὰς μὲν τῶν ἐν αἰσθήσει φερομένων καλῶν καὶ τῆς φαινομένης ἁπάσης ἁρμονίας τὴν ἑαυτοῦ νόησιν ὑπεριδρύσας, εἰς δὲ τὴν ἀφανῆ καὶ ὄντως οὖσαν ἁρμονίαν ἀνατείνας τὸν τῆς ψυχῆς νοῦν καὶ περιαχθεὶς εἰς τὸ ἀληθινὸν κάλλος ὑπὸ τῶν τὰ τοιαῦτα διαμυθολογεῖν εἰωθότων ἀφαιρεθῆναι τῶν ὀμμάτων εἴρηται καὶ τοιοῦτόν τι παθεῖν, οἷον δὴ καὶ αὐτὸς τὸν Δημόδοκον τὸν παρὰ τοῖς Φαίαξιν ᾠδὸν πεπονθέναι φησίν, ὃν ὁ θεὸς ὁ τῆς μουσικῆς χορηγὸς

ὀφθαλμῶν μὲν ἄμερσε, δίδου δ' ἡδεῖαν ἀοιδήν [θ 64].

καὶ γὰρ τοῦτον ἄντικρυς τῆς ἐνθεαστικῆς αὐτοῦ ζωῆς παράδειγμα προεστήσατο, καὶ διὰ τοῦτο τῆς μὲν ἐμφανοῦς ἁπάσης αὐτὸν ἁρμονίας καὶ τοῦ κάλλους διὰ τὴν ἐκ τῆς Μούσης κατακωχὴν ἐξῃρῆσθαι λέγει, τοῖς δὲ νοεροῖς περὶ θεῶν καὶ μυστικοῖς διανοήμασιν τὰς ἑαυτοῦ διαποικίλλειν ἐνεργείας. | καὶ οὐχ Ὅμηρος μόνον καὶ Δημόδοκος ἐκεῖνος, f. 100r. ἀλλὰ καὶ Ὀρφεὺς μυθολογεῖται τοιαῦτα ἄττα τραγικῶς παθεῖν διὰ τὴν ἐν μουσικῇ τελέαν ζωήν· σπαραχθεὶς γὰρ καὶ μερισθεὶς παντοίως τὸν τῇδε βίον ἀπολιπεῖν, ἐπειδὴ μεριστῶς οἶμαι καὶ διῃρημένως αὐτοῦ μετέσχον οἱ τότε τῆς μουσικῆς καὶ ὅλην ἅμα καὶ παντελῆ τὴν ἐπιστήμην οὐ δεδύνηνται δέξασθαι. τὸ δ' οὖν ἀκρότατον αὐτῆς μέρος καὶ πρώτιστον οἱ τὴν Λέσβον οἰκοῦντες παρεδέξαντο· καί που διὰ τοῦτο καὶ τὴν κεφαλὴν ὁ μῦθος τὴν ἐκείνου σπαραχθέντος εἰς Λέσβον ἐξενεχθῆναί φησιν. ἀλλ' Ὀρφεὺς μὲν ἅτε

14 δ' ex δὲ 16 τὸι οὗτον | αὐτοῦ 17 προσεστήσατο, corr. b | μὲν exp. m³? 19 κατακωχὴν, fort. ο ex α altero factum | λέγειν 28 που ex τοι m²

τῶν Διονύσου τελετῶν ἡγεμὼν γενόμενος τὰ ὅμοια παθεῖν ὑπὸ τῶν μύθων εἴρηται τῷ σφετέρῳ θεῷ (καὶ γὰρ ὁ σπαραγμὸς τῶν Διονυσιακῶν ἕν ἐστιν συνθημάτων), Ὅμηρος δὲ ἀφαιρεθῆναι τῶν ὀμμάτων λέγεται, διότι δὴ πᾶν τὸ φαινόμενον κάλλος ὑπερδραμὼν καὶ τὸν ἐνταῦθα τῶν ψυχῶν ἱστορήσας πόλεμον ἐπὶ τὴν νοερὰν ἑαυτὸν ἀνήγαγεν τοῦ κάλλους θεωρίαν. τοῦτο γάρ φησιν καὶ ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης· τὸ τῇδε κάλλος διὰ τῆς ἐναργεστάτης τῶν αἰσθήσεων κατειλήφαμεν, στίλβον ἐναργέστατα. ὄψις γὰρ ἡμῖν ὀξυτάτη τῶν διὰ τοῦ σώματος αἰσθήσεων ἔρχεται, ᾗ φρόνησις οὐχ ὁρᾶται [p. 250ᵈ]. Τὸν τοίνυν ὑπεριδόντα μὲν τοῦ ὁρατοῦ κάλλους, φρονήσει δὲ καὶ νοερᾷ ζωῇ τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν ἐπιτρέψαντά φασιν οἱ τραγικώτεροι τῶν μύθων καὶ αὐτῶν ἀφαιρεθῆναι τῶν ὀμμάτων διὰ τὴν τῆς Ἑλένης κακηγορίαν· ἅπαν γὰρ οἶμαι τὸ περὶ τὴν γένεσιν κάλλος ἐκ τῆς δημιουργίας ὑποστὰν διὰ
f. 100v. τῆς Ἑλένης οἱ μῦθοι σημαίνειν ἐθέ|λουσιν, περὶ ὃ καὶ τῶν ψυχῶν πόλεμος τὸν ἀεὶ χρόνον συγκεκρότηται, μέχρις ἂν αἱ νοερώτεραι τῶν ἀλογωτέρων εἰδῶν τῆς ζωῆς κρατήσασαι περιαχθῶσιν ἐντεῦθεν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, ἀφ᾽ οὗ τὴν ἀρχὴν ὡρμήθησαν. τὴν δὲ περίοδον ἄρα ταύτην ὁ μέν τις δεκέτη προσείρηκεν, ὁ δὲ μυριέτη· διαφέρει δὲ οὐδὲν οὕτως ἢ ἐκείνως λέγειν. καὶ γὰρ ἡ χιλιὰς μία περίοδός ἐστιν ἀπὸ γενέσεως αὖθις εἰς γένεσιν ἄγουσα τὰς ψυχάς· εἴτε τοίνυν ἐννέα χιλιάδας ἐτῶν περὶ γῆν αἱ ψυχαὶ καλινδούμεναι κατὰ τὴν δεκάτην ἀποκαθίστανται, εἴτε ἐνναέτει χρόνῳ τῷ περὶ τὴν γένεσιν προσκαρτερήσασαι πολέμῳ κρατεῖν μὲν τοῦ βαρβαρικοῦ κλύδωνος ἐν τῷ δεκάτῳ, περιάγεσθαι δὲ εἰς

8 τῇδε] δε m¹, τῆι ss. m² (δεῦρό τε ἐλθόντες Pl.) | ἐνεργεστάτησ 9 στίλβον] ιλ m² ex? 11 αρχεται m¹, ἔ ss. m² 14 αὐτὸν 15 τῆς ir. m² | κατηγορίαν, corr. m² 16 τὸ post add. m² 22 δεκέτην̇ exp. m³? | προ|είρηκεν | cf. Phaedr. 248ᵉ et infra f. 39v. 119r cod. Vatic. 25 ἐτῶν] τῶν

τὰς συννόμους ἑαυτῶν οἰκήσεις λέγονται, πάντως που δῆλον, ὅτι τὸν τῶν τοιούτων ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων φιλοθεάμονα καὶ ἀπὸ τῶν ἐμφανῶν ἀνηγμένον καὶ τῶν εἰκόνων εἰς τὴν ἀφανῆ ταῖς αἰσθήσεσιν ἡμῶν θεωρίαν εἰκότως τυφλὸν οἱ μυθοπλάσται γεγονέναι λέγουσιν. ἔπρεπεν δὲ ἄρα τοῖς διὰ συμβόλων ἀεὶ τὴν περὶ τῶν ὄντων ἀλήθειαν κατακρύπτουσιν καὶ τὴν περὶ αὐτῶν φήμην συμβολικώτερον παραδοθῆναι τοῖς ὕστερον. Οὐκ ἄρα Ὁμήρου Στησίχορος μουσικώτερος (οὐδὲ γὰρ τὰ αὐτὰ παθήματα περὶ ἑκάτερον συμβέβηκεν, εἰ μὴ κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον τοῦ μύθου πρόσχημα) οὐδὲ Ὁμήρῳ παλινῳδίας ἔδει πρὸς τὸ θεῖον **399** ἐπιστρέψαντι κάλλος, ἀλλὰ Στησιχόρῳ πέρα τοῦ μέτρου τὸν περὶ τῆς Ἑλένης μῦθον φιλοφρονησαμένῳ. εἰ δὲ ὁ Σωκράτης ἐν ἐκείνοις τῷ φαινομένῳ χρώμενος | ἡμαρτηκέναι f. 101 r. φησὶν τὸν Ὅμηρον καὶ ἁμαρτόντα τὰ αὐτὰ τῷ Στησιχόρῳ παθεῖν, οὐ θαυμαστόν, ἐπεὶ καὶ ἑαυτὸν ὡσαύτως ἁμαρτεῖν περὶ τὸν πρότερον λόγον φησὶν οὐχ ἁμαρτὼν σαφῶς· νῦν δ' ᾔσθημαι τὸ ἁμάρτημα. — λέγεις δὲ δὴ τί; — δεινόν, ὦ Φαῖδρε, δεινὸν λόγον αὐτός τε ἐκόμισας ἐμέ τε ἠνάγκασας εἰπεῖν. — πῶς δή; — εὐήθη καὶ ὑπό τι ἀσεβῆ, οὗ τί ἂν εἴη δεινότερον [p. 242ᵈ]. ὥσπερ οὖν αὐτὸς ὡς λοιδορήσας τὸν ὑβριστὴν ἔρωτα καὶ ὃν οἱ θεοὶ πνιγμὸν ἔρωτος ἀληθοῦς προσειρήκασιν ἡμαρτηκέναι λέγει, καθ' ὅσον ἀντὶ τῆς τοῦ θείου καὶ ἀναγωγοῦ τῶν ψυχῶν ἔρωτος θεωρίας περὶ τὸ ἔσχατον αὐτοῦ καὶ ἔνυλον εἴδωλον ἐστράφη, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ Ὅμηρον περὶ τὴν Ἑλένην ἁμαρτεῖν ἂν λέγοι, καθ' ὅσον τὸν τῆς ψυχῆς νοῦν εἰς τὴν θέαν τοῦ ἐμφανοῦς κάλλους κατήγαγεν· ἁμάρτημα γάρ ἐστιν ψυχῆς ἡ τῶν ἐσχάτων κατανόησις ὡς πρὸς τὴν

6 συμβολικῶν m^1, corr. m^3 12 μετρίου Raderm. 15 ἁμαρτῶντα (ω ex ο) 17 νῦν δ' ᾔσθημαι Pl.] συνήσθημαι 19 ὦ] οι 21 οὔ τίς ἂν εἴη δεινότερος Pl. 23 cf. de or. chald. 26

ἄχραντον καὶ τελείαν τῶν ὄντως ὄντων περιωπήν. τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ἐν Φαίδρῳ γεγραμμένων εἰς Ὅμηρον εἴχομεν λέγειν.

Τίνες εἰσὶν αἱ τρεῖς ἕξεις τῶν ψυχῶν, καὶ πῶς E
τὴν ποιητικὴν τριττὴν ἀποδείξομεν κατὰ ταύτας συνδιαιρουμένην τὰς τρεῖς ἕξεις ἐν ἡμῖν.

Εἶεν· ἀλλ' ἐπὶ τοὺς περὶ τῆς ποιητικῆς λόγους ἐντεῦθεν τραπώμεθα καὶ θεωρήσωμεν, τίνα μὲν γένη τῆς κατὰ Πλάτωνα ποιητικῆς ἐστιν, εἰς ποίαν δὲ ἀποβλέπων ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς Πολιτείας τοὺς κατ' αὐτῆς ἐλέγχους διεξελήλυθεν, ὅπως δὲ ἄρα κἂν τούτοις Ὅμηρος ἐξῃρημένος ἀπο-
f. 101 v. *δείκνυται τῶν τοῖς | πολλοῖς ποιηταῖς προσηκόντων ἐλέγχων. Ἵν' οὖν καὶ ταῦτα γένηται σαφῆ, τὴν ἀρχὴν τῆς περὶ τούτων διδασκαλίας ἐντεῦθεν λάβωμεν. τριττὰς ἐν*
ψυχῇ εἶναί φαμεν ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν ζωάς· τὴν μὲν ἀρί- A
στην καὶ τελεωτάτην, καθ' ἣν συνάπτεται τοῖς θεοῖς καὶ ζῇ τὴν ἐκείνοις συγγενεστάτην καὶ δι' ὁμοιότητος ἄκρας ἡνωμένην ζωήν, οὐχ ἑαυτῆς οὖσαν, ἀλλ' ἐκείνων, ὑπερδραμοῦσα μὲν τὸν ἑαυτῆς νοῦν, ἀνεγείρασα δὲ τὸ ἄρρητον σύνθημα τῆς τῶν θεῶν ἑνιαίας ὑποστάσεως καὶ συνάψασα τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον, τῷ ἐκεῖ φωτὶ τὸ ἑαυτῆς φῶς, τῷ ὑπὲρ οὐσίαν πᾶσαν καὶ ζωὴν ἑνὶ τὸ ἑνοειδέστατον [[τὴν]] τῆς οἰ-
κείας οὐσίας τε καὶ ζωῆς. τὴν δὲ ταύτης μὲν δευτέραν B
πρεσβείᾳ τε καὶ δυνάμει, μέσην δὲ ἐν μέσῃ τῇ ψυχῇ τεταγμένην, καθ' ἣν ἐπιστρέφει μὲν εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ἐνθέου καταβᾶσα ζωῆς, νοῦν δὲ καὶ ἐπιστήμην προστησαμένη τῆς ἐνεργείας ἀρχὴν ἀνελίττει μὲν τὰ πλήθη τῶν λόγων, θεᾶται δὲ τὰς παντοίας τῶν εἰδῶν ἐξαλλαγάς, εἰς ταὐτὸν δὲ συνάγει τό τε νοοῦν καὶ τὸ νοούμενον, ἀπεικονίζεται δὲ

10 *αὐτὴν* 13 *σαφῆ* m²] *σαφῶς* m¹ 17 *ζῇ* 18 *οὖσα* b | *ὑποδραμοῦσα* 22 del. b

τὴν νοερὰν οὐσίαν ἐν ἑνὶ τὴν τῶν νοητῶν φύσιν περι-
Γ *λαβοῦσα. τρίτην δὲ ἄλλην ἐπὶ ταύταις τὴν συμφερομένην ταῖς καταδεεστέραις δυνάμεσιν καὶ μετ' ἐκείνων ἐνεργοῦσαν, φαντασίαις τε καὶ αἰσθήσεσιν ἀλόγοις προσχρωμένην καὶ πάντη τῶν χειρόνων ἀναπιμπλαμένην.*

Τούτων δὴ οὖν τῶν τριττῶν τῆς ζωῆς εἰδῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς θεωρουμένων κατὰ τὴν ὁμοίαν τάξιν καὶ τὴν τῆς ποιητικῆς νοήσωμεν διάκρι|σιν ἄνωθεν συμπροϊούσης ταῖς f. 102 r.
πολυειδέσι τῆς ψυχῆς ζωαῖς καὶ εἰς πρῶτά τε καὶ μέσα καὶ
ᾱ *ἔσχατα γένη τῆς ἐνεργείας ποικιλλομένης. καὶ γὰρ ταύτης ἡ μέν ἐστιν ἀκροτάτη καὶ πλήρης τῶν θείων ἀγαθῶν, καὶ αὐτοῖς ἐνιδρύουσα τὴν ψυχὴν τοῖς αἰτίοις τῶν ὄντων, κατά τινά τε ἕνωσιν ἄρρητον εἰς ταὐτὸν ἄγουσα τῷ πληροῦντι τὸ πληρούμενον, καὶ τὸ μὲν ἀΰλως καὶ ἀναφῶς ὑποστρωννύουσα πρὸς τὴν ἔλλαμψιν, τὸ δὲ προκαλουμένη πρὸς τὴν μετάδοσιν τοῦ φωτός,*

μιγνυμένων δ' ὀχετῶν πυρὸς ἀφθίτου ἔργα τελοῦσα

κατὰ τὸ λόγιον, ἕνα δὲ σύνδεσμον θεῖον ἀπεργαζομένη τοῦ μετεχομένου καὶ μετέχοντος καὶ σύγκρασιν ἑνοποιόν, ὅλον μὲν τὸ καταδεέστερον ἑδράζουσα ἐν τῷ κρείττονι, τὸ δὲ θειότερον μόνον ἐνεργεῖν ὑπεσταλμένου τοῦ καταδεεστέρου καὶ ἀποκρύπτοντος ἐν τῷ κρείττονι τὴν σφετέραν ἰδιότητα παρασκευάζουσα. αὕτη δὴ οὖν μανία μέν ἐστιν σωφροσύνης κρείττων ὡς συνελόντι φάναι, κατ' αὐτὸ δὲ τὸ θεῖον μέτρον ἀφορίζεται· καὶ ὥσπερ ἄλλη πρὸς ἄλλην ὕπαρξιν τῶν θεῶν ⟨ἀνάγει⟩, οὕτω δὴ καὶ αὕτη τῆς συμμετρίας ἀποπληροῖ τὴν ἐνθεάζουσαν ψυχήν· διὸ δὴ καὶ τὰς ἐσχάτας αὐτῆς ἐνεργείας μέτροις τε καὶ ῥυθμοῖς κατεκόσμησεν. ὥσπερ οὖν κατὰ μὲν τὴν ἀλήθειαν τὴν μαντικήν, κατὰ δὲ τὸ κάλλος

2 *ταύτησ* | an *συμφυρομένην*? 13 nempe *τε* delendum 17 cf. de or. chald. 54 21 *ἑδράζουσαν* 28 *τὰσ ἐσχάτασ* ex *τὰ ἔσχατα ὁ* uv. m[3]

*τὴν ἐρωτικὴν μανίαν ὑφίστασθαι λέγομεν, οὕτως ἄρα καὶ
κατὰ τὴν συμμετρίαν τὴν θείαν τὴν ποιητικὴν ἀφωρίσθαι
φαμέν. Ἡ δὲ ταύτης μὲν τῆς ἐνθεαστικῆς καὶ πρωτίστης* β̄
*ὑποδεεστέρα, μέση δὲ ἐν τῇ ψυχῇ θεωρουμένη κατ' αὐτὴν
δήπου τὴν ἐπιστήμονα καὶ νοερὰν ἕξιν ἔλαχεν τὴν ὑπόστα-*
f. 102v. *σιν, γιγνώσκου|σα μὲν τὴν οὐσίαν τῶν· ὄντων καὶ τῶν
καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἔργων τε καὶ λόγων ὑπάρχουσα φιλοθεά-
μων, εἰς δὲ τὴν ἔμμετρον προάγουσα καὶ ἔνρυθμον ἕκαστα
τῶν πραγμάτων ἑρμηνείαν. οἷα δὴ πολλὰ τῶν ἀγαθῶν ποιη-
τῶν εὕροις ἂν γεννήματα, ζηλωτὰ τοῖς εὖ φρονοῦσιν, νου-
θεσίας καὶ συμβουλῶν ἀρίστων πλήρη καὶ νοερᾶς εὐμετρίας
ἀνάμεστα φρονήσεώς τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς προτείνοντα
τὴν μετουσίαν τοῖς εὖ πεφυκόσιν, ἀνάμνησίν τε παρεχό-
μενα τῶν τῆς ψυχῆς περιόδων καὶ τῶν ἀϊδίων ἐν αὐταῖς
λόγων καὶ τῶν ποικίλων δυνάμεων. Τρίτη δὲ ἐπὶ ταύταις* γ̄
*ἐστὶν ἡ δόξαις καὶ φαντασίαις συμμιγνυμένη καὶ διὰ μιμή-
σεως συμπληρουμένη καὶ οὐδὲν ἀλλ' ἢ μιμητικὴ καὶ οὖσα
καὶ λεγομένη καὶ τότε μὲν εἰκασίᾳ προσχρωμένη μόνον,
τότε δὲ καὶ φαινομένην προϊσταμένη τὴν ἀφομοίωσιν, ἀλλ'
οὐκ οὖσαν, εἰς ὄγκον μὲν ἐπαίρουσα τὰ σμικρὰ τῶν παθημά-
των, ἐκπλήττουσα δὲ τοὺς ἀκούοντας τοῖς τοιοῖσδε ὀνόμασι*
400 *καὶ ῥήμασιν, καὶ ταῖς ἐξαλλαγαῖς τῶν ἁρμονιῶν καὶ ταῖς τῶν
ῥυθμῶν ποικιλίαις συμμεταβάλλουσα τὰς τῶν ψυχῶν δια-
θέσεις, καὶ τὰς τῶν πραγμάτων φύσεις οὐχ οἷαίπερ εἰσίν,
ἀλλ' οἷαι φαντασθεῖεν ἂν τοῖς πολλοῖς ἐπιδεικνύουσα· σκια-
γραφία τις οὖσα τῶν ὄντων, ἀλλ' οὐ γνῶσις ἀκριβής, τέλος
τε προϊσταμένη τὴν τῶν ἀκουόντων ψυχαγωγίαν, καὶ πρὸς
ἐκεῖνο διαφερόντως βλέπουσα τὸ παθητικὸν καὶ χαίρειν καὶ
λυπεῖσθαι πεφυκὸς τῆς ψυχῆς. ἔστιν δὲ ὅπερ ἔφαμεν καὶ
ταύτης τὸ μὲν εἰκαστικόν, ὃ καὶ πρὸς τὴν ὀρθότητα τοῦ*
f. 103r. *μιμή|ματος ἀνατείνεται, τὸ δὲ τοιοῦτον οἷον εἴπομεν, φαν-
ταστικὸν καὶ φαινομένην μόνον τὴν μίμησιν παρεχόμενον.*

29 *δὲ* b] *δὴ* (*η* ir.) 32 *μόνην*, corr. m[3]

ϛ̄ *Ὅτι κατὰ Πλάτωνα τὰς τρεῖς ἰδέας τῆς ποιητικῆς ἀποδείξομεν τοιαύτας οὔσας καὶ τοσαύτας.*

Τὰ μὲν τοίνυν γένη τῆς ποιητικῆς τοσαῦτά ἐστιν, ὡς συντόμως διελέσθαι. δεῖ δὲ καὶ τὸν Πλάτωνα τούτων ἐπιδεῖξαι τὴν μνήμην ποιησάμενον καὶ καθ' ἕκαστον ἐπελθεῖν τὰ ἐκείνῳ περὶ αὐτῶν ἀρέσκοντα. καὶ πρῶτον περὶ τῆς ἐνθέου ποιητικῆς, ὅσα θαυμαστὰ διανοήματα λάβοι τις ἂν μὴ παρέργως ἀναλεγόμενος τὰ γεγραμμένα, διαπερανώμεθα· τούτων γὰρ οἶμαι προδιορισθέντων ῥᾴδιον καὶ περὶ τῶν
Ā ἐχομένων ἔσται τοὺς προσήκοντας ἀποδοῦναι λόγους. ταύτην τοίνυν τὴν ἔνθεον ποιητικὴν ἐν Φαίδρῳ [p. 245a] κατοκωχὴν μὲν ἀπὸ Μουσῶν καὶ μανίαν προσείρηκεν, εἰς ἁπαλὴν δὲ καὶ ἄβατον ἄνωθεν δίδοσθαι ψυχήν, ἔργον δὲ αὐτῆς εἶναί φησιν ἀνεγείρειν τε καὶ ἐκβακχεύειν κατά τε τὰς ᾠδὰς καὶ τὴν ἄλλην ποίησιν, τέλος δὲ τὸ μυρία τῶν παλαιῶν ἔργα κοσμοῦσαν τοὺς ἐπιγιγνομένους παιδεύειν.
ᾱ Ἐν οἷς δὴ παντὶ καταφανές, ὅτι πρῶτον μὲν τὴν ἀρχηγικὴν καὶ πρωτουργικὴν αἰτίαν τῆς ποιητικῆς τὴν τῶν Μουσῶν εἶναί φησιν δόσιν. ὡς γὰρ τὰ ἄλλα πάντα τά τε ἀφανῆ καὶ τὰ ἐμφανῆ δημιουργήματα τοῦ πατρὸς τῆς ἁρμονίας πληροῦσιν καὶ τῆς ἐνρύθμου κινήσεως, οὕτως δὴ καὶ ταῖς κατόχοις ⟨ἐξ⟩ αὐτῶν ψυχαῖς τὸ τῆς θείας συμμετρίας ἴχνος ἐλλάμπουσαι τὴν ποι|ητικὴν ἀποτελοῦσιν τὴν ἔνθεον. f. 103v. ἐπεὶ δὲ ὅλη μὲν ἡ ἐνέργεια τοῦ ἐλλάμποντός ἐστιν ἐν ταῖς θείαις παρουσίαις, τὸ δ' ἐλλαμπόμενον ἑαυτὸ ταῖς ἐκεῖθεν κινήσεσιν ἐπιδίδωσιν καὶ τῶν σφετέρων ἠθῶν ἐξιστάμενον ὑπέστρωται ταῖς τοῦ θείου καὶ μονοειδοῦς ἐνεργείαις, διὰ ταῦτα οἶμαι κατοκωχήν τε καὶ μανίαν ὁμοῦ τὴν τοιαύτην προσείρηκεν ἔλλαμψιν· ὡς μὲν κρατοῦσαν τῶν ὑφ' ἑαυτῆς κινουμένων ὅλων κατοκωχὴν αὐτὴν ὀνομάσας, ὡς δὲ ἐξιστᾶ-

1 fort. ὅτι ⟨καὶ⟩ κατὰ 22 συμετρίασ 24 ἡ ss. m3

σαν τῶν οἰκείων ἐνεργημάτων εἰς τὴν ἑαυτῆς ἰδιότητα τὰ ἐλλαμπόμενα μανίαν προσειπών. δεύτερον δὲ ὅτι καὶ αὐτὴν β̄ τὴν κάτοχον ἐσομένην ταῖς Μούσαις ψυχὴν ὁποίαν εἶναι δεῖ προσδιώρισεν, ἁπαλήν γε φησὶν λαβοῦσα καὶ ἄβατον ψυχήν. ἡ μὲν γὰρ σκληρὰ καὶ ἀντίτυπος καὶ δυσπαθὴς πρὸς τὴν θείαν ἔλλαμψιν ἐναντίως ἔχει πρὸς τὴν τῆς κατοκωχῆς ἐνέργειαν· ἑαυτῆς γάρ ἐστιν μᾶλλον ἢ τοῦ ἐλλάμποντος καὶ οὐκ εὐτύπωτος πρὸς τὴν ἐκεῖθεν δόσιν. ἡ δὲ ὑπ' ἄλλων παντοδαπῶν κατεχομένη δοξασμάτων καὶ ποικίλων καὶ ἀλλοτρίων τοῦ θείου πεπληρωμένη διαλογισμῶν ἐπισκιάζει τὴν θείαν ἐπίπνοιαν, συμμιγνῦσα ταῖς ἐκ ταύτης κινήσεσιν τὰς ἰδίας ἑαυτῆς ζωάς τε καὶ ἐνεργείας. δεῖ δὴ οὖν ἀμφότερα ἅμα τὴν ψυχὴν προειληφέναι ταύτην, ἥτις ἂν μέλλῃ ταῖς Μούσαις ἔσεσθαι κάτοχος, ἁπαλήν τε αὐτὴν ὑπάρχειν καὶ ἄβατον, ἵνα πρὸς μὲν τὰ θεῖα παντελῶς εὐπαθὴς ᾖ καὶ συμπαθής, πρὸς δὲ τὰ ἄλλα πάντα ἀπαθὴς καὶ ἄδεκτος αὐτῶν καὶ ἀμιγὴς πρὸς αὐτά. τρίτον τοίνυν γ̄
f. 104r. τὸ κοινὸν ἔργον τῆς τε | τοιαύτης ἐπιτηδειότητος καὶ τῆς τῶν Μουσῶν κατοκωχῆς καὶ μανίας προστίθησιν. τὸ γὰρ ἀνεγείρειν τε καὶ ἐκβακχεύειν τοῦτο δή ἐστιν τὸ ἐκ τῆς ἀμφοτέρων εἰς ταὐτὸν συμπληρούμενον ἔργον, λέγω δὴ τοῦ τε ἐλλαμπομένου καὶ ἐλλάμποντος· τοῦ μὲν ἄνωθεν κινοῦντος, τοῦ δὲ ὑπεστρωμένου τῇ ἐκείνου δόσει. ἔστι δὲ ἡ μὲν ἔγερσις ἀνάτασις ὑπὸ τῆς ψυχῆς καὶ ἀδιάστροφος ἐνέργεια καὶ ἀπὸ τῆς ἐν τῇ γενέσει πτώσεως ἐπιστροφὴ πρὸς τὸ θεῖον, ἡ δὲ βακχεία κίνησις ἔνθεος καὶ χορεία περὶ τὸ θεῖον ἄτρυτος, τελεσιουργὸς τῶν κατεχομένων. δεῖ δὲ αὖ πάλιν καὶ τούτων ἀμφοτέρων, ἵνα ἄπτωτοι μὲν ὦσιν οἱ κάτοχοι πρὸς τὸ χεῖρον, εὐκίνητοι δὲ πρὸς τὸ κρεῖττον. τέταρτον δὴ οὖν τὸ μυρία τῶν παλαιῶν ἔργα κοσμεῖν καὶ δ̄

5 δυσπειθὴς b cf. Pl. Theaet. 155[e] 9 καὶ post ποικίλων add. m[2] 14 μέλλῃ 21 an ⟨ἐνεργείας⟩ εἰς? 24 ὑπὸ] an ἄυπνος?

διὰ τούτων τοὺς ἐπιγινομένους παιδεύειν πρόδηλον, ὅτι τά τε ἀνθρώπινα διὰ τῶν θείων αὐτὴν τελειότερα δεικνύναι καὶ λαμπρότερά φησιν, καὶ παιδείαν ἀπ' αὐτῆς ἀληθινὴν παραγίνεσθαι τοῖς κατηκόοις αὐτῆς γινομένοις. πολλοῦ ἄρα δεῖ τὴν ποιητικὴν ταύτην τὴν ἔνθεον τῆς παιδευτικῆς δυνάμεως ἀποστερεῖν· ἀλλ' οἶμαι τὸ τῆς παιδείας οὐ ταὐτὸν εἶναι πρός τε τὰς τῶν νέων ἕξεις καὶ τὰς τῶν ἤδη τελεωθέντων ἐκ τῆς πολιτικῆς καὶ δεομένων τῆς μυστικωτέρας ἤδη περὶ τῶν θείων ἀκροάσεως. ἔστιν ἄρα ἡ τοιαύτη ποίησις παντὸς μᾶλλον παιδευτικὴ τῶν ἀκουόντων, ὅταν ἔνθεος ᾖ καὶ ὅταν τὸ θεῖον αὐτῆς τοῦτο κατάδηλον γίνηται τοῖς ἀκούουσιν· ἡ γὰρ ἐπιπολῆς αὐτῆς ἐπαφὴ τῆς ἔνδον ἀποκρυπτομένης | μυστικῆς ἀληθείας οὐκ ἀντιλαμβάνεται. f. 104 v.
ταύτην δὴ τὴν ἐκ τῶν Μουσῶν ὑφισταμένην ἐν ταῖς ἁπαλαῖς καὶ ἀβάτοις ψυχαῖς ποιητικὴν ἁπάσης ἄλλης τέχνης ἀνθρωπίνης εἰκότως προτίθησιν· τὸν γὰρ ἄνευ τῆς τοιαύτης μανίας ποιητὴν ἀτελῆ καὶ αὐτὸν καὶ τὴν ποίησιν αὐτοῦ ⟦*καὶ*⟧ *ὑπὸ τῆς τῶν μαινομένων ἀφανίζεσθαι τὴν τοῦ σωφρονοῦντος διϊσχυρίζεται· τῆς γὰρ θείας δόσεως τῷ παντὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἐπιβολὴν ἀπολείπεσθαι.*

Τοιάδε μὲν οὖν ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης ὑπὲρ τῆς ἐνθέου ποιητικῆς ἡμᾶς ἀνεδίδαξεν, τῇ τε θείᾳ μαντικῇ καὶ τῇ τελεστικῇ συντάττων αὐτὴν διαφερόντως καὶ τὴν πρώ- 401
την ἔκφανσιν αὐτῆς εἰς θεοὺς ἀναπέμπων. σύμφωνα δὲ τούτοις καὶ ἐν τῷ Ἴωνι πρὸς τὸν ῥαψῳδὸν διαλέγεται περὶ αὐτῆς, οὗ δὴ καὶ ἐμφανέστατα τὴν Ὁμήρου ποιητικὴν ἔνθεον ἀποφαίνει καὶ ἄλλοις ἐνθουσιασμῶν αἰτίαν τοῖς περὶ αὐτὴν διατρίβουσιν. εἰπόντος γὰρ οἶμαι τοῦ ῥαψῳδοῦ [p. 531[a]] *περὶ μὲν τῶν Ὁμήρου ποιημάτων εὐπορεῖν τι λέγειν, περὶ δὲ τῶν τοῖς ἄλλοις ποιηταῖς γεγραμμένων οὐδαμῶς, ὁ Σω-*

2 *αὐτῶν* | an *ἀποδεικνύναι*? 9 *ἤδη* ex *δὴ* m[3] 12 *ἀποκρυπτομένη* 17 *καὶ* post *αὐτοῦ* ss. 20 *ἀποδεῖσθαι* 23 *τῆι* ss. m[3] 24 *ἔκφασιν*, corr. b

κράτης τὴν αἰτίαν ἀποδιδοὺς τοῦ τοιούτου παθήματος· ἔστι γὰρ τοῦτο, φησίν, τέχνη μὲν οὐκ ὂν παρὰ σοὶ περὶ Ὁμήρου εὖ λέγειν, θεία δὲ δύναμις ἥ σε κινεῖ [p. 533[d]]. *καὶ ὡς τοῦτο ἀληθές, παντί που καταφανές. οἱ μὲν γὰρ τέχνῃ τι ποιοῦντες ἐπὶ πάντων ὡς εἰπεῖν τῶν ὁμοίων τὸ αὐτὸ δύνανται ἀπεργάζεσθαι, οἱ δὲ θείᾳ τινὶ δυνάμει περί τι συμμέτρως ἔχοντες οὐκέτι καὶ πρὸς τὰ ἄλλα* f. 105r. *τὴν | αὐτὴν ἐξ ἀνάγκης ἔχουσι δύναμιν. πόθεν οὖν ἡ τοιαύτη τῷ ῥαψῳδῷ δύναμις ἐφήκει, πρὸς μὲν Ὅμηρον αὐτὸν διαφερόντως συνάπτουσα, πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους οὐκέτι ποιητάς, ἐφεξῆς ὁ Σωκράτης ἀναδιδάσκει, τῇ λίθῳ χρώμενος ἐναργεστάτῳ παραδείγματι τῆς τελεωτάτης ἐκ τῶν Μουσῶν κατοκωχῆς, ἣν Ἡρακλείαν οἱ πολλοὶ καλοῦσιν. τί οὖν αὕτη ἡ λίθος ἀπεργάζεται; οὐ μόνον δή φησιν αὐτοὺς ἄγει πρὸς ἑαυτὴν τοὺς σιδηροῦς δακτυλίους, ἀλλὰ καὶ δύναμιν αὐτοῖς ὁλκὸν τῶν ὁμοίων ἐντίθησιν, ὥστε ἄλλους ἄγειν δακτυλίους· καὶ πολλάκις φησὶν ὁρμαθὸς δακτυλίων ἢ σιδηρίων ἐξ ἀλλήλων ἤρτηται· πᾶσι δὲ ἄρα τούτοις ἀπ' ἐκείνης τῆς λίθου ἡ δύναμις ἐξήρτηται. τίνα μὲν οὖν τρόπον τὰ τοσαῦτα πάθη περὶ τοὺς δακτυλίους συμβαίνει καὶ τίς ἡ τῆς λίθου δύναμις, οὐ πρόκειται λέγειν ἐν τούτοις· τὰ δὲ τούτοις παραπλήσια καὶ ἐπὶ τῆς ἐνθέου ποιητικῆς τοῦ Σωκράτους προστιθέντος ἀκούσωμεν. οὕτω δὲ καὶ ἡ Μοῦσα ἐνθέους μὲν ποιεῖ αὐτούς, διὰ δὲ τῶν ἐνθέων τούτων ἄλλων ἐνθουσιαζόντων ὁρμαθὸς ἐξαρτᾶται. ἐν οἷς πρῶτον μὲν τὴν θείαν αἰτίαν ἑνικῶς προηνέγκατο, Μοῦσαν αὐτὴν προσειπών, ἀλλ' οὐχ ὥσπερ ἐν τῷ Φαίδρῳ τὴν ἐκ Μουσῶν κατοκωχήν τε καὶ μανίαν εἰς ἅπαν αὐτῶν τὸ πλῆθος ἐπέτρεψεν, ἵνα πάντα τὸν τῶν ἐνθεαστικῶς κινου-*

2 *ὂν* m[3]] *εν* m[1] (*ἂν* Stob. in Plat.) 18 *σιδηρίων καὶ δακτυλίων* Pl. Vindob. et Stob., *σιδήρων καὶ δακτυλίων* Pl. T 24 *προτιθέντος* Wendl. 25 *αὐτῆι* m[3] et *αὐτῇ* Plat. 26 *ὁρμαθοῖσ*

μένων ἀριθμὸν οἷον εἰς μονάδα μίαν ἀνάγῃ τὴν πρωτουργὸν τῆς ποιητικῆς ἀρχήν. ἔστι γὰρ ἡ ποιητικὴ μονοειδῶς μὲν ἐν τῷ πρώτῳ κινοῦντι καὶ κρυφίως, δευτέρως δὲ καὶ ἀνειλιγμένως ἐν τοῖς ποιηταῖς ὑπὸ τῆς μονάδος ἐκείνης κινουμένοις, ἐσχάτως δὲ καὶ ὑπουργικῶς ἐν τοῖς ῥαψῳδοῖς, διὰ μέσων τῶν ποιητῶν ἐπὶ τὴν μίαν αἰτίαν ἀναγομένοις. ἔπειτα τὴν θείαν ἐπίπνοιαν ἄνωθεν ἄχρι τῶν τελευταίων μεθέξεων διατείνων δῆλός ἐστιν ὁμοῦ μὲν τὴν περιουσίαν τῆς πρωτίστης ἀρχῆς τῆς κινούσης ἀνυμνῶν, ὁμοῦ δὲ τὴν τῶν πρώτων μετεχόντων μέθεξιν δεικνὺς ἐνεργεστάτην. τὸ γὰρ διὰ τῶν σφετέρων ποιημάτων ἀνεγείρειν καὶ ἄλλους εἰς ἐνθεασμὸν τρανεστάτην ἐν αὐτοῖς τὴν τοῦ θείου παρουσίαν ἐπιδείκνυσιν. τούτοις δὴ οὖν ἑπομένως καὶ τὰ ἐφεξῆς προστίθησιν περὶ τῆς τῶν ποιητῶν κατοκωχῆς. πάντες γὰρ οἵ τε τῶν ἐπῶν ποιηταὶ οἱ ἀγαθοὶ οὐκ ἐκ τέχνης, ἀλλ' ἔνθεοι ὄντες καὶ κατεχόμενοι πάντα ταῦτα τὰ καλὰ λέγουσιν ποιήματα, καὶ οἱ μελοποιοὶ οἱ ἀγαθοὶ ὡσαύτως καὶ πάλιν ἑξῆς· κοῦφον γὰρ χρῆμα ποιητής ἐστι καὶ πτηνὸν καὶ ἱερόν, καὶ οὐ πρότερον οἷός τε ποιεῖν, πρὶν ἂν ἔνθεός τε γένηται καὶ ἔκφρων [p. 534b]. καὶ τέλος, ὅτι διὰ ταῦτα ἅτε οὐ τέχνῃ ποιοῦντες καὶ πολλὰ λέγοντες καὶ καλὰ περὶ τῶν πραγμάτων, ὥσπερ σὺ περὶ Ὁμήρου, ἀλλὰ θείᾳ μοίρᾳ, τοῦτο μόνον ἕκαστος οἷός τέ ἐστι ποιεῖν καλῶς, ἐφ' ὃ ἡ Μοῦσα αὐτὸν ὥρμησεν. ἐν δὴ τούτοις ἅπασιν τὴν ἔνθεον ποιητικὴν μέσην ἀτεχνῶς ἱδρῦσθαί φησιν τῆς τε θείας αἰτίας — ἣν Μοῦσαν προσείρηκεν, καὶ ταύτῃ τὸν Ὅμηρον ζηλῶν, καὶ ποτὲ μὲν εἰς τὸ πλῆθος, ποτὲ δὲ εἰς τὴν ἕνωσιν ἀποβλέπων τῆς τῶν Μουσῶν σειρᾶς (ἔσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι, καὶ ἄνδρα μοι ἔννεπε Μοῦσα φησὶν ἐκεῖνος) — ταύτης δ' οὖν τῆς πρωτίστης ἀρχῆς | τῶν f. 106 r.

3 ἀνειλεγμένωσ (post ει ras., λ ir., ε post λ ex ι)

ἐνθεαστικῶν κινήσεων καὶ τῶν τελευταίων ἀπηχημάτων τῆς ἐπιπνοίας τῶν ἐν τοῖς ῥαψῳδοῖς κατὰ συμπάθειαν δρωμένων ἐν μέσῳ τὴν τῶν ποιητῶν μανίαν ἔταξεν, κινουμένην τε καὶ κινοῦσαν καὶ πληρουμένην ἄνωθεν καὶ εἰς ἄλλα διαπορθμεύουσαν τὴν ἐκεῖθεν ἔλλαμψιν, ἕνα τε σύνδεσμον παρεχομένην τοῖς ἐσχάτως μετέχουσι πρὸς τὴν μετεχομένην μονάδα.

Τούτοις δὴ οὖν καὶ ὅσα ὁ *Ἀθηναῖος ξένος* ἐν τῷ τρίτῳ τῶν *Νόμων* λέγει περὶ τῆς ποιητικῆς καὶ ὅσα ὁ *Τίμαιος* περὶ τῶν ποιητῶν που συναρμόσωμεν. ὃ μὲν γὰρ θεῖον, φησίν, καὶ τὸ ποιητικὸν ἐνθεαστικὸν ὂν γένος ὑμνῳδοῦν σύν τισι Χάρισιν καὶ Μούσαις πολλῶν τῶν κατ' ἀλήθειαν γεγονότων ἐφάπτεται ἑκάστοτε [leg. III 682[a]]. ⟨ὃ⟩ δὲ ἕπεσθαι παρακελεύεται τοῖς φοιβολήπτοις ποιηταῖς τῶν θεῶν οὖσι παισὶν καὶ εἰδόσιν τὰ τῶν σφετέρων προγόνων, καίπερ ἄνευ τε εἰκότων καὶ ἀποδείξεων λέγουσιν [Tim. 40[d]]. ἐξ ὧν καὶ παντὶ ῥᾴδιον ἐννοῆσαι, τίνα μὲν οἴεται εἶναι τὴν ἔνθεον ποιητικήν, ὁποίους δὲ τοὺς κατ' αὐτὴν ἱσταμένους ποιητάς, καὶ ὡς οὗτοι μάλιστα τῶν θείων εἰσὶ καὶ μυστικῶν νοημάτων ἄγγελοι τὰ τῶν πατέρων διαφερόντως εἰδότες. ὅταν ἄρα τῶν μυθικῶν πλασμάτων ἐπιλαμβάνηται καὶ εὐθύνῃ τὰ τραγικώτερα τῶν ἀναγεγραμμένων, δεσμοὺς καὶ τομὰς καὶ ἔρωτας καὶ μίξεις καὶ δάκρυα καὶ γέλωτας, αὐτὸν ἂν μάλιστα τῶν τοιούτων ἔχοιμεν λόγων ὡς εὖ ἐχόντων κατὰ τὴν ἐν τοῖς συμβόλοις τούτοις ἀποκρυπτομένην ὥσπερ προκαλύμμασι θεωρίαν μάρτυρα. ὁ γὰρ διαφερόντως αὐτοῖς πιστεύειν ἐν ταῖς περὶ
f. 106 v. θεῶν πραγματείαις ἀξιῶν, κἂν ἄνευ | ἀποδείξεως λέγωσιν, διὰ τὴν ἐκ τῶν θεῶν ἐπίπνοιαν, οὗτος δή που θαυμάσεται τὴν ἐν τοῖς μύθοις δι' ὧν ἐκεῖνοι τὰ θεῖα παραδιδόασιν

3 τῶν ss. m[3]   6 παρεχομένη, corr. b   22 εὐθύνῃ] η ss. m[1], ι m[3]   28 ἀποδείξεων m[3]

ἀλήθειαν· καὶ ὁ θεῖον τὸ ποιητικὸν γένος ἀποκαλῶν οὐκ ἂν τὴν ἄθεον ἐπ' αὐτὸ καὶ γιγαντικὴν ἀναπέμποι περὶ τῶν θείων πραγμάτων ὑπόνοιαν· καὶ ὁ σύν τισι Χάρισιν καὶ Μούσαις τοὺς ποιητὰς λέγειν ἃ λέγουσιν ἀποφαινόμενος τὴν ἐκμελῆ καὶ ἀνάρμοστον καὶ ἄχαριν φαντασίαν πόρρω τῆς θεωρίας αὐτῶν διῳκίσθαι πάντως προείληφεν. ὅταν οὖν τὴν ποιητικὴν καὶ τὴν διὰ τῶν μύθων ἔνδειξιν μὴ προσάγειν ταῖς τῶν νέων ἀκοαῖς νομοθετῇ, πολλοῦ δεῖ τὴν ποιητικὴν αὐτὴν ἀτιμάζειν, ἀλλὰ τὴν τῶν νέων ἕξιν ὡς 402 *ἀγύμναστον πρὸς τὴν τούτων ἀκρόασιν ἀπάγει τῆς τοιᾶσδε μυθοποιΐας. ὡς γάρ που καὶ ἐν Ἀλκιβιάδῃ δευτέρῳ φησίν* [p. 147^{b}], *τοιοῦτόν ἐστιν τὸ τῆς ποιητικῆς γένος· φύσει γάρ ἐστιν σύμπασα αἰνιγματώδης καὶ οὐ τοῦ προστυχόντος ἀνδρὸς γνωρίσαι. τοιαῦτα δὲ καὶ ἐν Πολιτείᾳ σαφῶς ἔλεγεν* [II 378^{d}], *ὡς ὁ νέος οὐκ ἔστι δυνατὸς κρίνειν ὅ τι τ' ἔστιν ὑπόνοια καὶ ὃ μή. πάντῃ ἄρα φήσομεν αὐτὸν τὴν ἔνθεον ἀποδέχεσθαι ποιητικήν, ἣν θείαν ἐπονομάζει καὶ τοὺς ἔχοντας αὐτὴν σιγῇ σέβειν ἀξιοῖ* [rep. II 378^{a}]. *τοσαῦτα μὲν οὖν περὶ ταύτης εἰρήσθω τῆς πρώτης καὶ θεόθεν ὑφισταμένης ἐν ταῖς ἁπαλαῖς καὶ ἀβάτοις ψυχαῖς.*

B *Μετὰ δὲ ταύτην τὴν ἐπιστήμονα τῶν ὄντων καὶ κατὰ νοῦν καὶ φρόνησιν ἐνεργοῦσαν θεωρήσωμεν, ἣ πολλὰ μὲν περὶ τῆς ἀσωμάτου φύσεως νοήματα τοῖς ἀνθρώποις ἐξέφηνεν, πολλὰ δὲ περὶ τῆς σωματικῆς ὑποστάσεως | εἰκότα* f. 107 r. *προήγαγεν εἰς φῶς δόγματα, διηρευνήσατο δὲ καὶ τὴν καλλίστην καὶ τοῖς ἤθεσιν πρέπουσαν συμμετρίαν καὶ τὴν ἐναντίαν πρὸς ταύτην διάθεσιν, πάντα δὲ ταῦτα μέτροις τε καὶ ῥυθμοῖς κατεκόσμησεν οἰκείοις. τοιαύτην γάρ που καὶ τὴν Θεόγνιδος ποιητικὴν εἶναί φησιν ὁ Ἀθηναῖος ξένος*

6 *διω$^{\iota}$κεῖσθαι* 9 *ἀλλ' οὐ* ex *ἀλλὰ* m^{3} 10 *ἀπάγειν* 15 *ὁ νέοσ* ex *ὄντοσ* m^{3} 24 *ἐξέφη$^{\iota}$νεν* 26 *διερευνήσατο*, corr. m^{3}

[leg. I 630ᵃ], ἣν ἐγκωμιάζει τῆς Τυρταίου μειζόνως, διότι τῆς ὅλης ἀρετῆς ἐστιν ὁ Θέογνις διδάσκαλος καὶ τῆς εἰς ἅπασαν διατεινούσης τὴν πολιτικὴν ζωήν. ὃ μὲν γὰρ τὴν πιστότητα τὴν ἐκ τῶν ἀρετῶν ἁπασῶν συμπληρουμένην ἀποδέχεται καὶ τὴν ἀληθεστέραν κακίαν ἐκβάλλει τῶν πόλεων τὴν στάσιν καὶ εἰς μίαν ὁμόνοιαν περιάγει τὰς τῶν πειθομένων ζωάς, ὃ δὲ αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν ἀνδρείαν ἕξιν ἐγκωμιάζει καὶ εἰς ταύτην προτρέπει τῶν ἄλλων ἀμελήσας ἀρετῶν. κάλλιον δὲ ἀκούειν αὐτῶν τῶν τοῦ Πλάτωνος ῥημάτων. ποιητὴν δὲ καὶ ἡμεῖς μάρτυρα ἔχομεν Θέογνιν, πολίτην τῶν ἐν Σικελίᾳ Μεγαρέων, ὅς φησιν·

πιστὸς ἀνὴρ χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου ἀντερύσασθαι
ἄξιος ἐν χαλεπῇ, Κύρνε, διχοστασίῃ.

τοῦτον δή φαμεν ἐν πολέμῳ χαλεπωτέρῳ ἀμείνονα ἐκείνου πάμπολυ γενέσθαι, σχεδὸν ὅσον ἀμείνω δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη καὶ φρόνησις εἰς ταὐτὸν ἐλθοῦσαι μετὰ ἀνδρείας αὐτῆς μόνον ἀνδρείας. πιστὸς γὰρ καὶ ὑγιὴς ἐν στάσεσιν οὐκ ἄν ποτε γένοιτο ἄνευ ξυμπάσης ἀρετῆς. ἐνταῦθα τοίνυν ἀποδέχεται τὸν Θέογνιν ὡς πολιτικῆς ἐπιστήμης μετέχοντα καὶ τῆς ὅλης ἀρετῆς, ἣν δὴ πιστότητα κέκληκεν, ἡγεμόνα καὶ σύμβουλον· ἐν δὲ Ἀλκιβιάδῃ δευτέρῳ [p. 142ᵉ] τὸν ὀρθότατον τῆς εὐχῆς τρόπον ἀφοριζόμενος καὶ ἀ|σφαλέστατον (f. 107ᵛ.) εἰς τὴν ποιητικὴν αὐτὸν ἀναπέμπει τὴν ἔμφρονα. κινδυνεύει γοῦν, ὦ Ἀλκιβιάδη, φησίν, φρόνιμός τις

3 an ἁπασῶν? 4 ἅπασαν (cf. Pl. 630ᵇ) | συμπεπληρωμένην m³ 5 nempe ⟨ἣ⟩ καὶ | ἀληθεστέραν mirum, sed forte verum; Pl. enim l. c. 629ᵈ στάσιν discernit a bello externo et vocat πάντων πολέμων χαλεπώτατον. Nisi forte praestat edere ἀληθ. καλοκαγαθίαν, ⟨ἣ⟩ ἐκβ. | ἐκβάλει | πολιτειῶν m³ 17 ἐκείνου — ὅσον im. m² | γίγνεσθαι et ἀμείνων Pl. 19 ἀνδρίασ bis 24 πιστοτάτην, corr. m² uv. 27 γοῦν etiam Pl. B] γὰρ Pl. T

εἶναι ἐκεῖνος ὁ ποιητής, ὃς δοκεῖ φίλοις ἀνοήτοις τισὶ χρησάμενος, ὁρῶν αὐτοὺς καὶ πράττοντας καὶ εὐχομένους ἅπερ οὐ βέλτιον ἦν, ἐκείνοις δὲ ἐδόκει, κοινῇ ὑπὲρ ἁπάντων εὐχὴν ποιήσασθαι. λέγει δέ πως ὡδί·

Ζεῦ βασιλεῦ, τὰ μὲν ἐσθλὰ καὶ εὐχομένοις καὶ ἀνεύκτοις
ἄμμι δίδου, τὰ δὲ λυγρὰ καὶ εὐχομένων ἀπέρυκε.

τὴν γὰρ διάκρισιν τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν καὶ τὴν πρέπουσαν ταῖς μέσαις ἕξεσιν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεῖον ὁμιλίαν μόνος ὁ ἐπιστήμων ἀφορίζειν κύριος· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸν τῶν στίχων τούτων ποιητὴν φρόνιμον ὁ Σωκράτης ἀπεκάλεσεν, ὡς οὔτε δι' ἐνθουσιασμὸν οὔτε δι' ὀρθὴν δόξαν, ἀλλὰ δι' ἐπιστήμην κρίνοντα μὲν τὰς τῶν αἰτουμένων φύσεις, στοχαζόμενον δὲ καὶ τῆς τῶν αἰτούντων ἕξεως, σώζοντα δὲ τὸ πρέπον ταῖς ἀγαθουργοῖς τῶν θεῶν δυνάμεσιν. καὶ γὰρ τὸ πάντας ἐπιστρέψαι διὰ τῆς εὐχῆς εἰς τὴν μίαν τοῦ Διὸς βασιλικὴν πρόνοιαν, καὶ τὸ τῶν ἀγαθῶν τὴν ὑπόστασιν ἐξάψαι τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως, καὶ τὸ τῶν ἀληθινῶν κακῶν τὴν γένεσιν ἀφανίσαι διὰ τῆς τοῦ κρείττονος εὐμενείας, καὶ ὅλως τὸ ταῦτα τοῖς μὲν εὐχομένοις ἄγνωστα φάναι, τῷ δὲ θεῷ κατὰ τοὺς προσήκοντας ὅρους διακεκριμένα, φρονήσεώς ἐστι καὶ ἐπιστήμης οὐ τῆς τυχούσης ἔργον. εἰκότως δὴ οὖν τὴν τοιαύτην ποιητικὴν ἔμφρονα καὶ ἐπιστήμονά φαμεν ὑπάρχειν· ἡ γὰρ ταῖς μέσαις ἕξεσιν τὰς ὀρθὰς | ἀφορίζειν δυναμένη δόξας αὕτη δή που κατὰ τὴν τελέαν ἐπιστήμην ὑφέστηκεν. f. 108r.

⟨Γ⟩ *Τὸ τρίτον δὴ οὖν περὶ τῆς μιμητικῆς λέγωμεν, ἣν ποτὲ μὲν εἰκάζειν τὰ πράγματα, ποτὲ δὲ φαινομένως ἀποτυποῦσθαι προείπομεν. ταύτης γὰρ δὴ τὸ μὲν ὅσον εἰκαστι-*

1 *δοκεῖ μοι* Pl. 4 *ἁπάντων αὐτῶν* Pl. 8 *δεινὰ κ. εὐχομένοις ἀπαλέξειν* Pl. (ut Proclus etiam AP X 108 Anon. ap. Buresch Klaros 107, 4)

κόν ἐστιν ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἐναργῶς ἡμῖν παραδίδωσιν, τὸ δὲ ὅσον φανταστικόν, ὁ ἐν τῇ Πολιτείᾳ Σωκράτης παρίστησιν. ὅπως δὲ ταῦτα διενήνοχεν ἀλλήλων, τό τε εἰκαστικὸν λέγω τῆς μιμητικῆς εἶδος καὶ τὸ φανταστικόν, ὁ Ἐλεάτης ξένος ἡμᾶς ἱκανῶς ἀναδιδάσκει. δύο γάρ, φησί [Soph. 235^{d}], φαίνομαι καθορᾶν εἴδη τῆς μιμητικῆς, μίαν μὲν τὴν εἰκαστικὴν ὁρῶν ἐν αὐτῇ τέχνην. ἔστιν δὲ αὕτη μάλιστα, ὁπόταν κατὰ τὰς τοῦ παραδείγματος συμμετρίας τις ἐν μήκει καὶ πλάτει καὶ βάθει καὶ πρὸς τούτοις ἔτι χρώματα ἀποδιδοὺς τὰ προσήκοντα ἑκάστοις τὴν τοῦ μιμήματος γένεσιν ἀπεργάζηται. — τί δέ; οὐ πάντες οἱ μιμούμενοί τι τοῦτ' ἐπιχειροῦσι δρᾶν; — οὔκουν ὅσοι γε τῶν μεγάλων πού τι πλάττουσιν ἔργων ἢ γράφουσιν. εἰ γὰρ ἀποδιδοῖεν τὴν τῶν καλῶν ἀληθινὴν συμμετρίαν οἶσθ' ὅτι σμικρότερα μὲν τοῦ δέοντος τὰ ἄνω, μείζω δὲ τὰ κάτω φαίνοιτ' ἂν δια τὸ τὰ μὲν πόρρωθεν, τὰ δὲ ἐγγύθεν ὑφ' ἡμῶν ὁρᾶσθαι. — πάνυ μὲν οὖν. — ἆρ' οὖν οὐ χαίρειν τὸ ἀληθὲς ἐάσαντες οἱ δημιουργοὶ νῦν οὐ τὰς οὔσας συμμετρίας, ἀλλὰ δοξούσας εἶναι καλὰς τοῖς εἰδώλοις ἐναπεργάζονται; ταῦτα δὴ διελόμενος ὁ Ἐλεάτης ξένος εἰκότως οἶμαι καὶ ἐπὶ τέλει τοῦ διαλόγου [p. 264^{c}] τὸν σοφιστὴν ἐνδῆσαι
f. 108v. τῇ ὁριστικῇ μεθόδῳ βου|λόμενος τῆς εἰδωλουργικῆς τὸ μὲν εἰκαστικὸν ἔθετο, τὸ δὲ φανταστικόν· τὸ μὲν οἷόν ἐστι τὸ παράδειγμα, τοιοῦτον ἀπεργαζόμενον τὸ μίμημα, τὸ δὲ φαίνεσθαι τοιοῦτον τὸ γενόμενον οἷον τὸ μιμηθὲν παρασκευάζον. καὶ τῆς μιμητικῆς τοίνυν τῆς ποιητικῆς τὸ μὲν εἰκαστικόν ἐστιν, αὐτὰ τὰ πράγματα περὶ ὧν ποιεῖται τοὺς λόγους ἀποτυπούμενον, τὸ δὲ μείζω καὶ ἐλάττω τὰ αὐτὰ

11 ἑκάσταις Pl. BT 13 οὐκοῦν 18 πάνυ μὲν οὖν om. Pl. B 20 νῦν exp. m^{2} | οὐ ss. m^{2} 21 τὰς δοξούσας Pl. 27 παρεσκεύαζεν 29 εἰκαστικόν ex ἑκαστονεκαστον m^{3}

φαίνεσθαι καὶ τὴν ὁμοίωσιν ἐν φαντασίᾳ κειμένην ἔχειν, **408** *ἀλλ' οὐκ ἀληθείᾳ παρεχόμενον. Τὸ μὲν δὴ μιμητικὸν ἅμα καὶ εἰκαστικὸν ὁ Ἀθηναῖος ξένος μνήμης ἠξίωσεν. τὴν γὰρ μουσικὴν οὐ τὴν ἡδονὴν τέλος ποιουμένην, ἀλλὰ τὴν πρὸς τὸ παράδειγμα ἀφομοίωσιν, καὶ τὴν ὀρθότητα τοῦ μιμήματος ἐπιδεῖξαι προθέμενος οὑτωσί πως φησίν* [leg. II 667c]· *τί δέ; τῇ τῶν ὁμοίων ἐργασίᾳ, ὅσαι τέχναι εἰκαστικαί, ἆρ' οὐκ, ἂν τοῦτο ἐξεργάζωνται, τὸ μὲν ἡδονὴν ἐν αὐτοῖς γίνεσθαι, παρεπόμενον ἐὰν γίνηται, χάριν αὐτὸ δικαιότατον ἂν ἡμῖν προσαγορεύειν; τὴν δὲ ὀρθότητά που τῶν τοιούτων ἡ ἰσότης ἄν, ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν εἰπεῖν, ἐξεργάζοιτο. — — οὐκοῦν καὶ μουσικήν γε πᾶσάν φαμεν εἰκαστικήν τε εἶναι καὶ μιμητικήν; ἥκιστα ἄρα ὅταν τις μουσικὴν ἡδονῇ φῇ κρίνεσθαι, τοῦτον ἀποδεκτέον τὸν λόγον. καὶ ἐφεξῆς* [p. 668b]· *καὶ μὴν τοῦτό γε πᾶς ἂν ὁμολογοῖ περὶ μουσικῆς, ὅτι πάντα τὰ περὶ αὐτήν ἐστι ποιήματα μίμησίς τε καὶ ἀπεικασία. καὶ τοῦτό γε μῶν οὐκ ἂν ξύμπαντες ὁμολογοῖεν ποιηταί τε καὶ ἀκροαταί; — καὶ μάλα. τὴν ἄρα ποιητικὴν ταύτην, ὅση τῇ μουσικῇ συντέτακται τῇ παιδευτικῇ τῶν ἠθῶν | καὶ τάς τε ἁρμονίας δύναται κρίνειν καὶ τοὺς ῥυ-* f. 109r. *θμούς, εἰκαστικὴν ἄν τις ἐν δίκῃ προσείποι καὶ οὕτω μιμητικήν· διὸ καὶ οὐ τὴν ἡδονὴν τέλος ἔχει, ἀλλὰ τὴν ὀρθότητα τῶν εἰκασθέντων. Τὸ μὲν οὖν εἰκαστικὸν αὐτῆς τοιοῦτον· τὸ δὲ φανταστικὸν ἐκ τῶν ἐν Πολιτείᾳ γεγραμμένων κατανοήσωμεν. ἀποδείξας γὰρ ὁ Σωκράτης, ὅτι τρίτος ἀπὸ*

8 *οὐκὰν* ex *οὖν καὶ* 9 *παρεχόμενον* (*χ* ir. m²), *κ* ss. m² 10 *ἡμῖν*] *εἴη* Pl. 11 *τὴν δέ γε* Pl. | *ἡ¹ ἔστησαν*, im. *γρ. ἡ ἰσότησ ἂν* m² 13 *καὶ*] *ν* ex *ι* m³ uv., om. Pl. 17 *τῆς μουσικῆς* Pl. 18 *ποιήματα*] *αθ* supra *οι* ss. m² 19 *σύπαντεσ*, ξ et μ ss. m² 20 post *ἀκροαταὶ* fort. add. ex Pl. *καὶ ὑποκριταί* 22 *ἀριθμοὺσ*, corr. b 24 *ἔχειν*

τῆς ἀληθείας καὶ μιμητικός ἐστιν ὁ τοιοῦτος ποιητής, οἷον ἐπισκοπεῖν προὔθετο, καὶ τοῦτο ἑξῆς προστίθησιν, ὅτι μιμεῖται φανταστικῶς τῷ τῆς ζωγραφίας παραδείγματι προσχρώμενος. τὸν μὲν δὴ μιμητὴν ὡμολογήκαμεν. εἰπὲ δέ μοι περὶ τοῦ ζωγράφου τόδε, πότερα ἐκεῖνο αὐτὸ τὸ ἐν τῇ φύσει ἕκαστον δοκεῖ σοι ἐπιχειρεῖν μιμεῖσθαι ἢ τὰ τῶν δημιουργῶν ἔργα; — τὰ τῶν δημιουργῶν, ἔφη. — ἆρα οἷα ἔστιν ἢ οἷα φαίνεται; τοῦτο γὰρ ἔτι διόρισον. — πῶς λέγεις; ἔφη. — ὧδε. κλίνη ἐάν τε ἐκ πλαγίου αὐτὴν θεᾷ ἐάν τε καταντικρὺς ἄν τε ὅπῃ οὖν, μή τι διαφέρει αὐτὴ αὑτῆς, ⟨ἢ⟩ διαφέρει μὲν οὐδέν, φαίνεται δὲ ἀλλοία; καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως; — οὕτως, ἔφη, φαίνεται, διαφέρει δὲ οὐδέν. — τοῦτο δὴ αὐτὸ σκόπει· πρὸς πότερον γραφικὴ πεποίηται περὶ ἕκαστον, πότερα πρὸς τὸ ὂν ὡς ἔχει μιμήσασθαι, ἢ πρὸς τὸ φαινόμενον ὡς φαίνεται, φαντάσματος ἢ ἀληθείας οὖσα μίμησις; — φαντάσματος ἔφη [X 597e sqq.]. διὰ δὴ τούτων ἐναργέστατα παρίστησιν ὁ Σωκράτης, ὅτι τὸ φανταστικὸν τοῦ μιμητικοῦ γένους τῆς ποιητικῆς ἀποτεμόμενος ἡδονῆς τε στοχάζεσθαι μόνης καὶ τῆς τῶν ἀκουόντων αὐτὸ ψυχα-
f. 109v. γωγίας φησίν. καὶ γὰρ | ταύτης τῆς μιμήσεως τὸ φανταστικὸν ἀπολείπεται τοῦ εἰκαστικοῦ, καθ' ὅσον ἐκεῖνο μὲν πρὸς τὴν ὀρθότητα βλέπει τοῦ μιμήματος, τοῦτο δὲ ἄρα πρὸς τὴν ἐκ τῆς φαντασίας τοῖς πολλοῖς γινομένην ἡδονήν. Τὰ μὲν οὖν γένη τῆς ποιητικῆς τοιᾶσδε καὶ παρὰ τῷ Πλάτωνι διακρίσεως ἠξίωται, τὸ μὲν ὡς κρεῖττον ἐπιστήμης, τὸ δὲ ⟨ὡς⟩ ἐπιστημονικόν, τὸ δὲ ὡς ὀρθοδοξαστικόν, τὸ δὲ ὡς καὶ τῆς ὀρθῆς δόξης ἀπολειπόμενον. λέγει γοῦν περὶ τοῦ ἐσχάτου σαφῶς [p. 602a], ὡς οὔτε ἄρα εἴσεται οὔτε

3 ζωγραφίασ (ι ss.) (id. 5)   6 σοι] οι ir. m3   10 κλίνη ἐάν Pl.] κλίνησ ἄν | ἐάν ex ἄν | καταντικρὺ Pl.   11 ἄν τε] ἢ Pl. | ἑαυτῆσ Pl. | ἢ add. exPl.   14 ἡ γραφικὴ Pl.   18 δὴ ss. m2

ὀρθοδοξάσει ὁ τοιόσδε μιμητής, οἷον τὸν ποιητὴν τοῦτον ἐλέγομεν, περὶ ὧν ἂν μιμῆται πρὸς κάλλος ἢ πονηρίαν.

Z *Ὅτι καὶ ἡ Ὁμήρου ποίησις ἐπιδείκνυσι τὰς τρεῖς ἰδέας ἐν ἑαυτῇ τῆς ποιητικῆς.*

Τούτων δὲ αὖ διωρισμένων ἐπὶ τὴν Ὁμήρου ποίησιν ἀναδράμωμεν καὶ θεωρήσωμεν πᾶσαν ἐν αὐτῇ ποιητικῆς ἕξιν διαλάμπουσαν, διαφερόντως δὲ τὰς τοῦ ὀρθοῦ καὶ τοῦ καλοῦ στοχαζομένας. ὅταν μὲν γὰρ ἐνθουσιάζων ἐνεργῇ καὶ ταῖς Μούσαις κάτοχος ὢν καὶ τὰ μυστικὰ περὶ αὐτῶν τῶν θεῶν ἀφηγῆται νοήματα, τηνικαῦτα κατὰ τὴν πρωτίστην ἐνεργεῖ καὶ ἔνθεον ποιητικήν· ὅταν δὲ αὖ τὴν τῆς ψυχῆς ζωὴν καὶ τὰς ἐν τῇ φύσει διαφορὰς καὶ τὰ πολιτικὰ καθήκοντα διεξίῃ, τότε δὴ μάλιστα κατὰ τὴν ἐπιστήμην διατίθησιν τοὺς λόγους· ὅταν δὲ ἄρα τοὺς προσήκοντας ἀποδιδῷ τῆς μιμήσεως τύπους τοῖς τε πράγμασι καὶ τοῖς προσώποις, τηνικαῦτα κατὰ τὴν εἰκαστικὴν προΐσταται τὴν μίμησιν· ὅταν | δὲ οἶμαι πρὸς τὸ φαινόμενον τοῖς πολλοῖς, ἀλλ' f. 110 r. *οὐ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ ὄντος ἀποτείνηται καὶ οὕτω δὴ τὰς τῶν ἀκουόντων ἐπάγηται ψυχάς, τότε που κατὰ τὸ φανταστικόν ἐστιν ποιητής. λέγω δὲ οἷον, ἵν' ἀπὸ τῆς ἐσχάτης ἀρξώμεθα τοῦ ποιητοῦ μιμήσεως, τὸν ἥλιον ἔστιν ὅπου λέγει τὰς ἀνατολὰς ἀπό τινος ποιεῖσθαι λίμνης καὶ τὰς δύσεις ὡσαύτως οὐχ ὡς ἔστιν ἑκάτερον τούτων οὐδ' ὡς γίνεται λέγων οὐδὲ ταύτῃ μιμούμενος διὰ λόγων, ἀλλ' ὡς φαίνεται ταῖς αἰσθήσεσιν ἡμῶν διὰ τὴν ἀπόστασιν· τοῦτο τοίνυν καὶ πᾶν τὸ τοιόνδε φανταστικὸν τῆς ποιήσεως φαθί με λέγειν. πάλιν ὅταν τοὺς ἥρωας μιμῆται πολεμοῦντας ἢ*

1 *ὀρθὰ δοξάσει* Pl. 6 *τῶν* ex *τούτων* m[1], *δὲ αὖ* ex? m[1]
15 *ἀποδιδῶ* 21 cf. *γ* 1 27 *φαθί με* suspectum

βουλευομένους ἢ λέγοντας κατὰ τὰ εἴδη τῆς ζωῆς, τοὺς μὲν ὡς ἔμφρονας, τοὺς δὲ ὡς ἀνδρείους, τοὺς δὲ ὡς φιλοτίμους, τῆς εἰκαστικῆς ἂν εἴποιμι τὸ τοιοῦτον ἔργον ὑπάρχειν. καὶ μὴν καὶ ὅταν ἢ τὰς διαφόρους ὑποστάσεις τῶν μορίων τῆς ψυχῆς εἰδὼς ἀναφαίνηται καὶ διδάσκων, ἢ τὴν ἐξαλλαγὴν τοῦ εἰδώλου πρὸς τὴν χρωμένην ψυχὴν ἢ τὴν τάξιν τῶν ἐν τῷ παντὶ στοιχείων, γῆς ὕδατος ἀέρος αἰθέρος οὐρανοῦ, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, τὴν ἐπιστήμονα τῆς ποιητικῆς δύναμιν ταύτην ἂν ἐγὼ θαρρῶν ἀποφηναίμην. ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις ὅταν περί τε τῆς δημιουργικῆς ἡμᾶς ἀναδιδάσκῃ καὶ τῆς εἰς τρία διανομῆς τῶν ὅλων, ἢ ὅταν
404 περὶ τῶν Ἡφαίστου δεσμῶν, ἢ ὅταν περὶ τῆς πατρικῆς τοῦ Διὸς ἑνώσεως πρὸς τὴν γόνιμον θεότητα τῆς Ἥρας δι'
f. 110v. ἀλύτου συμπλοκῆς, τότε δὴ φαίην ἂν | αὐτὸν ἐνθουσιάζειν σαφῶς καὶ διὰ τὴν ἐκ τῶν Μουσῶν κατοκωχὴν τὰ τοιαῦτα διατιθέναι μυθολογήματα. δηλοῖ δέ που καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ Δημοδόκου τὴν ἐκ θεῶν ὡρμημένην ἐνέργειαν, λέγων πρὸ τῆς ᾠδῆς ὅτι ὁρμηθεὶς θεοῦ ἤρχετο καὶ ὅτι ἔνθεος ἦν καὶ ὅτι ἡ Μοῦσα αὐτὸν ἐφίλησεν ἢ ὁ μουσηγέτης θεός·

ἢ σέ γε Μοῦσ' ἐδίδαξε Διὸς παῖς ἢ σέ γ' Ἀπόλλων·
λίην γὰρ κατὰ κόσμον Ἀχαιῶν οἶτον ἀείδεις,
ὅσσ' ἔρξαν τ' ἔπαθόν τε καὶ ὅσσ' ἐμόγησαν Ἀχαιοί
[Od. θ 488—490].

Καίτοι γε ὅτι τὸν Δημόδοκον ὡς ἑαυτὸν τρόπον τινὰ προΐσταται καὶ τῶν περὶ ἑαυτὸν παθημάτων παράδειγμα ποιεῖται, τῶν διατεθρυλημένων ἐστὶν ἱκανῶς, καὶ τὸ

5 καὶ exp. m^3 uv. | cf. 155, 1. 172, 6 10 περί τε] περὶ τὸ 11 nempe ἀναδιδάσκῃ ⟨μονάδος⟩ cf. 164, 26. 156, 30 13 ἑνώσεως] νοήσεωσ 18 cf. θ 499. 63 28 διατεθρυλημένων] λη ir. m^3

ὀφθαλμῶν μὲν ἄμερσε, δίδου δ' ἡδεῖαν ἀοιδὴν
[Od. ϑ 64]

ἄντικρυς τὸν κατ' αὐτὸν μῦθον εἰς ἐκεῖνον ἀναπέμπειν ἔοικεν. τοῦτον δ' οὖν ἐνθεάζοντα λέγειν ἃ λέγει σαφῶς διϊσχυρίζεται.

Ἀλλ' εὖ γε ὅτι Δημοδόκου καὶ τῆς ἐνθεαστικῆς ᾠδῆς ἐπεμνήσθημεν· δοκεῖ γάρ μοι κατὰ τὰ πρόσθεν εἰρημένα τῆς ποιήσεως γένη διελεῖν τοὺς παρ' αὐτῷ μνήμης ἠξιω-
ᾱ *μένους μουσικούς. ὁ μὲν γὰρ Δημόδοκος ἔνθους ἦν, ὥσπερ εἴρηται, καὶ τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἀφηγούμενος, καὶ*
β̄ *θεόθεν ἐξάψασθαι λέλεκται τὴν ἑαυτοῦ μουσικήν· ὁ δὲ Φήμιος ὁ ἐν Ἰθάκῃ κατὰ τὴν γνῶσιν μάλιστα τῶν τε θείων καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐχαρακτηρίζετο·*

Φήμιε, πολλὰ γὰρ ἄλλα βροτῶν θελκτήρια οἶδας,
ἔργ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε, τά τε κλείουσιν ἀοιδοί
[α 33 sq.]

γ̄ *λέγει που πρὸς αὐτὸν ἡ Πηνελόπη· τρίτος δὲ ἄλλος ὁ τῆς Κλυταιμνήστρας ᾠδός, μιμητικός τις ὡς ἔοικεν καὶ ὀρθῇ δόξῃ χρώμενος καὶ τὰ τῆς σωφρο|σύνης μέλη προτείνων* f. 111 r.
τῇ γυναικί·

πὰρ γὰρ ἔην καὶ ἀοιδὸς ἀνήρ, ᾧ πόλλ' ἐπέτελλεν
Ἀτρείδης Τροίηνδε κιών [γ 267 sq.].

καὶ μέχρι τῆς τούτου συνουσίας οὐδὲν ἀνόσιον ἔργον τῇ Κλυταιμνήστρᾳ πέπρακτο, ταῖς παιδευτικαῖς ᾠδαῖς σωφρονί-
δ̄ *ζοντος αὐτῆς τὴν ἄλογον ζωήν. τέταρτος δὲ εἰ βούλει μουσικὸς ἀνάλογον τῇ φανταστικῇ τῆς ποιήσεως ἰδέᾳ τεταγμένος Θάμυρις ἐκεῖνος, ὃν αἱ Μοῦσαι λέγονται παῦσαι τῆς ᾠδῆς·*

1 ἄμερεσε 4 τοῦτο 7 κατὰ ex καὶ m[2] quae tamen postea delevit 12 ὁ ante ἐν ss. m[3] 22 πὰρ δ' ἄρ' partim Hom. libri

αἱ δὲ χολωσάμεναι πηρὸν θέσαν [B 599]· *πολυτροπωτέραν γὰρ καὶ αἰσθητικωτέραν καὶ τοὺς πολλοὺς ἀρέσκουσαν οὗτος μουσικὴν μετεχειρίζετο. διὸ καὶ φιλονικῆσαι λέγεται ταῖς Μούσαις, ὡς ἂν τῆς ἁπλουστέρας μουσικῆς καὶ ταῖς Μούσαις οἰκειοτάτης τὴν ποικιλωτέραν ἐπίπροσθεν ποιησάμενος καὶ ἀποπεσεῖν τῆς τῶν θεαινῶν εὐμενείας. ὁ γὰρ τῶν Μουσῶν χόλος οὐκ εἰς ἐκείνας ἀναπέμπει τι πάθος, ἀλλὰ τὴν τούτου δείκνυσιν ἀνεπιτηδειότητα τῆς ἐκείνων μεθέξεως. οὗτος οὖν ἐστιν ὁ πολλοστὸς ἀπὸ τῆς ἀληθείας ᾠδὸς καὶ τὰ πάθη τῶν ψυχῶν προκαλούμενος καὶ φανταστικὸς καὶ οὔτε δόξαν ὀρθὴν οὔτε ἐπιστήμην ἔχων περὶ τῶν μιμημάτων.*

Πάντα ἄρα τὰ γένη τῆς ποιήσεως παρ' Ὁμήρῳ τεθεάμεθα, διαφερόντως δὲ τὸ ἐνθουσιαστικόν, καθ' ὃ δὴ καὶ μάλιστα χαρακτηρίζεσθαί φαμεν αὐτόν (καὶ οὐχ ἡμεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων θεῖον ποιητὴν καὶ θειότατον τῶν ποιητῶν καὶ παντὸς μᾶλλον ἄξιον ζηλοῦν πολλαχοῦ προσαγορεύων αὐτόν, ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐδείκνυμεν)· ἀμυδρότατον δὲ τὸ μιμητικὸν ἅμα καὶ φανταστικόν, ἵνα καὶ τοῖς πολλοῖς ᾖ πιθανός, καὶ ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη πᾶν τὸ τοιοῦτον τῆς ποιήσεως ἐξῃρῆσθαι. ἀλλὰ Ὅμηρος μὲν τοῦτον τὸν τρόπον· οἱ δὲ τῆς τραγῳδίας ποιηταὶ φανταστικοὶ μόνον ὄντες καὶ τῆς τῶν πολλῶν στοχαζόμενοι ψυχαγωγίας εἰκότως κατὰ τοῦτο πλεονάζουσιν τῆς ποιήσεως τὸ εἶδος. ὥσπερ οὖν εἴ τις εἰς πόλιν εὐνομουμένην εἰσελθὼν καὶ θεασάμενος ἐκεῖ, καθάπερ φησὶν ὁ Ἀθηναῖος ξένος [leg. II 673e], *καὶ τὴν μέθην ἕνεκά τινος χρησίμου παραλαμβανομένην μὴ τὴν φρόνησιν τὴν ἐν τῇ πόλει μηδὲ τὴν ὅλην τάξιν ζηλώσειεν, ἀλλ' αὐτὴν καθ' αὑτὴν μόνην τὴν μέθην, οὐκ ἐκείνην ἂν αἰτίαν ἔχοι τῆς ἑαυτοῦ παρανοίας, ἀλλὰ*

1 *αἱ δὲ*] *καί τε*   4 *φιλονεικῆσαι* m3   18 cf. ad 155, 25
20 *πειθανόσ*   21 *ἐξήιρηται*   30 *ἀλλὰ*] *ἀλλ' αὖ*

τὴν οἰκείαν ἀσθένειαν τῆς κρίσεως, οὕτως οἶμαι καὶ οἱ τραγῳδιοποιοὶ τὸ ἔσχατον τῆς Ὁμηρικῆς ποιήσεως ζηλώσαντες οὐκ εἰς ἐκεῖνον τὴν ἀρχὴν τῆς σφετέρας πλημμελείας, ἀλλ' εἰς τὴν ἑαυτῶν ἀναπέμπουσιν ἀδυναμίαν. λεγέσθω τοίνυν ἡγεμὼν τῆς τραγῳδίας Ὅμηρος, καθόσον αὐτὸν ἐζήλωσαν οἱ τῆς τραγῳδίας ποιηταὶ τά τε ἄλλα, καὶ ὅτι μέρη τῆς ἐκείνου κατενείμαντο ποιήσεως, τὰ μὲν εἰκαστικῶς εἰρημένα φανταστικῶς μιμησάμενοι, τὰ δὲ ἐπιστημόνως συντεθέντα ταῖς τῶν πολλῶν ἀκοαῖς προσαρμόσαντες. ἀλλ' οὐ τραγῳδίας μόνον ἐστὶν διδάσκαλος (ταύτης μὲν γὰρ κατὰ τὸ ἔσχατον τῆς ἑαυτοῦ ποιήσεως), ἀλλὰ καὶ τῆς Πλάτωνος ἁπάσης πραγματείας τῆς μιμητικῆς καὶ τῆς φιλοσόφου θεωρίας ὅλης.

Η **Τί ἐστιν, ὅπερ ὁ Σωκράτης ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς πολιτείας ἐκβάλλει | τῆς Ὁμήρου ποιητικῆς, καὶ διὰ τίνας αἰτίας, καὶ ὅτι οὐχ ὅλην αὐτήν, ἀλλ' ὅτι τὸ ἔσχατον αὐτῆς ἀποδοκιμάζει μόνον.** f. 112 r.

Περὶ μὲν δὴ ποιητικῆς αὐτῆς καὶ τῆς Ὁμήρου τελεωτάτης ποιήσεως ἱκανὰ τὰ εἰρημένα. τούτοις δὲ τοὺς τοῦ Σωκράτους ἀντιπαρατείνωμεν λόγους καὶ θεασώμεθα, τίνα μὲν ἐλέγχει ποιητικὴν ἰδέαν, ὅπως δὲ αὐτὸν Ὅμηρον ἐξαιρήσωμεν τῶν πολλῶν ἐκείνων καὶ παντοδαπῶν ἐλέγχων· καὶ πρῶτον ὅτι μὴ πᾶσαν εὐθύνει τὴν ποιητικὴν ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐπιδείξωμεν. ἐν ἀρχῇ μὲν οὖν εὐθὺς τοῦ δεκάτου βιβλίου· καὶ μήν, ἦν δὲ ἐγώ, φησίν, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα περὶ αὐτῆς ἐννοῶ (τῆς εἰρημένης πολιτείας λέγων), ὡς παντὸς ἄρα μᾶλλον ὀρθῶς ᾠκίζομεν τὴν πόλιν, οὐχ ἥκιστα δὲ ἐνθυμηθεὶς περὶ ποιήσεως,

4 cf. rep. X 595[c]   7 *εἰρημένα φανταστικῶς* im. m[2]   20 *ἀντιπαρατείνομεν*   26 *ἐννοῶ*] *νοῶ* ir. m[2]   28 *ποιήσεως λέγω. — Τὸ ποῖον; ἔφη. — Τὸ μηδαμῇ* Pl.

τὸ μηδαμῇ παραδέχεσθαι αὐτῆς ὅση μιμητική. παν-
405 τὸς γὰρ μᾶλλον οὐ παραδεκτέον νῦν καὶ ἐναργέστερον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, φαίνεται [p. 595a]. καὶ πάλιν ἑξῆς· ὡς μὲν πρὸς ὑμᾶς εἰρῆσθαι (οὐ γάρ μου κατερεῖτε πρὸς τοὺς τραγῳδίας ποιητὰς καὶ τοὺς ἄλλους πάντας τοὺς μιμητικούς), λώβη ἔοικεν εἶναι πάντα τὰ τοιαῦτα τῆς τῶν ἀκουόντων διανοίας [p. 595b]. τὸ μὲν οὖν προκείμενον αὐτῷ τοῦτό ἐστιν, τὴν μιμητικὴν μόνον ποίησιν καὶ ταύτης ὡς δειχθήσεται διαφερόντως τὴν φανταστικὴν ἐκβάλλειν. ἡμεῖς δέ, εἰ μὲν πᾶσαν ποιητικὴν τοιαύτην ἐνόμιζεν εἶναι, τάχ' ἂν ὑπελαμβάνομεν αὐτὸν ὁμοίως ἅπασαν ἐλέγχειν· εἰ δὲ τὴν ἔνθεον ποίησιν καὶ τὴν
f. 112v. μετ' ἐπιστήμης τοὺς λόγους ποιου|μένην ἑτέραν ἀπολείπει τῆς ἀτελοῦς καὶ μιμήσει χρωμένης, πρὸς μὲν ταύτην τείνειν οἰησόμεθα τοὺς ἐλέγχους, ἐκείνην δὲ ἐξαιρήσομεν τῶν προκειμένων λόγων. δηλοῖ δέ που καὶ αὐτὸς εἰπὼν ἐν ἀρχῇ καὶ διορισάμενος [p. 595a], ὡς οὐ χρὴ τῆς ποιητικῆς ἀποδέχεσθαι ταύτην ὅση μιμητική. τό τε γὰρ πᾶσαν οἰόμενον εἶναι μιμητικὴν τοῦτο προστιθέναι περιττόν, καὶ τὸ κατὰ πάσης τοὺς αὐτοὺς ἐφαρμόττειν λόγους ὑπολαμβάνοντα πρὸς τὴν μιμητικὴν ἀποτείνεσθαι μόνην ἄλογον. λείπεται ἄρα τοσοῦτον φάναι τῆς ποιητικῆς εὐθύνεσθαι μόνον, ὅσον περὶ τὴν μίμησιν τὴν πᾶσαν ἔχει σπουδήν. ἐπεὶ κἀν τοῖς ἐφεξῆς οὑτωσί πως προάγει τὸν ἔλεγχον· ὁ ποιητὴς μιμητής· πᾶς μιμητὴς τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας· ὁ ἄρα ποιητὴς τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας. διὸ καὶ ἐξ ἀρχῆς ὡρίσατο, τί ποτέ ἐστι μίμησις, λέγων· τὸν τοῦ τρίτου ἄρα γεννήματος ἀπὸ τῆς φύσεως μιμητὴν καλεῖς [p. 597e], καὶ συνάγων ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις οὑτωσί πως φησίν· τοῦτ' ἄρα ἔσται καὶ ὁ τραγῳδιοποιός,

2 παραδεκτέον in Pl. A² M, -τέα A¹Π   4 ὑμᾶς Pl.] ἡμᾶσ
5 τοὺς τῆς Pl.   6 ἅπαντας Pl.

εἴπερ μιμητής ἐστιν, τρίτος ἀπὸ βασιλέως καὶ τῆς ἀληθείας πεφυκὼς καὶ οἱ ἄλλοι πάντες μιμηταί. εἶτ' ἐπὶ τούτοις δείκνυσιν, ὡς οὐδὲ πάσης μιμήσεως ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ τῆς φανταστικῆς, καὶ συνάγει· πόρρω ἄρα τοῦ ἀληθοῦς ἡ μιμητική ἐστιν [p. 598ᵇ], καὶ ὅτι ὁ κατὰ ταύτην μιμητὴς οὐδὲ ὀρθοδοξάσει περὶ ὧν ἂν μιμῆται πρὸς κάλλος ἢ πονηρίαν συλλογίζεται [p. 602ᵃ]. Τί οὖν ταῦτα πρὸς τὴν καθ' Ὅμηρον ποιητικήν; πρὸς μὲν γὰρ τὴν τραγικὴν ποίησιν καὶ κωμικὴν ἱκανά· τούτων γὰρ τὸ ὅλον μίμησίς ἐστιν πρὸς τὴν τῶν ἀκουόντων ἐξειργασμένη ψυχαγωγίαν· πρὸς δὲ τὴν Ὁμήρου | ποιητικὴν τὴν ἀπὸ θεῶν ὡρμημένην καὶ τῶν ὄντων ἐκ- f. 113 r. φαίνουσαν τὴν φύσιν οὐδὲν ἂν προσήκοι. καὶ πῶς γὰρ ἂν ἡ διὰ συμβόλων τὰ θεῖα ἀφερμηνεύουσα μιμητικὴ προσαγορεύοιτο; τὰ γὰρ σύμβολα τούτων, ὧν ἐστι σύμβολα, μιμήματα οὐκ ἔστιν· τὰ μὲν γὰρ ἐναντία τῶν ἐναντίων οὐκ ἄν ποτε μιμήματα γένοιτο, τοῦ καλοῦ τὸ αἰσχρόν, καὶ τοῦ κατὰ φύσιν τὸ παρὰ φύσιν· ἡ δὲ συμβολικὴ θεωρία καὶ διὰ τῶν ἐναντιωτάτων τὴν τῶν πραγμάτων ἐνδείκνυται φύσιν. εἴ τις ἄρα ποιητὴς ἔνθους ἐστὶν καὶ διὰ συνθημάτων δηλοῖ τὴν περὶ τῶν ὄντων ἀλήθειαν, ἢ εἴ τις ἐπιστήμῃ χρώμενος αὐτὴν ἡμῖν ἐκφαίνει τὴν τάξιν τῶν πραγμάτων, οὗτος οὔτε μιμητής ἐστιν οὔτε ἐλέγχεσθαι δύναται διὰ τῶν προκειμένων ἀποδείξεων.

Σκοπεῖτε δέ, εἰ βούλεσθε, καὶ τῶν λόγων ἕκαστον ἐφ' ἑαυτοῦ θεωροῦντες· ὁ ποιητὴς μιμητής· ὁ μιμητὴς τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας· ⟨ὁ ποιητὴς ἄρα τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας⟩. ἀλλ' οὐχ ὁ πρώτιστος ποιητὴς φαῖμεν ἂν τοιοῦτος, οὐδὲ ὁ τῶν ποιητῶν ὡς φῂς θειότατος, ἀλλ' ἡ μὲν κατο-

1 τρίτος τις Pl. 2 πάντες οἱ ἄλλοι Pl. 4 post συνάγει λέγων add. m³ aut rec. 6 ὁ κατὰ ταύτην ex κατ' αὐτὴν m³ οὐδὲ] οὔτε (οὔτε ἄρα εἴσεται οὔτε ὀρθὰ δοξάσει Pl.) 13 προσήκει 18 τὸ b] τὰ 19 ἐνδείκνυνται 27 add. b 29 ὥς φησι b

χος ταῖς Μούσαις, αὐτοῖς σύνεστι τοῖς οὖσιν καὶ θεᾶται τὴν περὶ τῶν ὄντων ἀλήθειαν, ἡ δὲ μιμητής, τρίτος ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἀληθείας. δεῖ δὲ ἕκαστον ἐκ τοῦ κρατίστου χαρακτηρίζειν, ὧν [[μὲν]] ἐνεργεῖ, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ τελευταίου· ἐπεὶ καὶ Πλάτωνα μιμητὴν ἂν οὕτως τις ἀποφήνειε καὶ τρίτον ἀπὸ τῆς ἀληθείας. ἔστι γὰρ ἐν τοῖς διαλόγοις [[ἡ]] μίμησις τῶν διαλεγομένων συμπινόντων, ἔστι δὲ καὶ πολεμούντων καὶ εἰρηνευόντων μίμησις, ὡς ἐν Τιμαίῳ καὶ ἐν Κριτίᾳ τεθεάμεθα· ἀλλὰ τοῦτο μὲν πάρεργον, τὸ δὲ ἐξαίρετον ἀγα- f. 113 v. θὸν τοῦ Πλάτωνος ἡ φιλόσοφός | ἐστι θεωρία. καὶ Ὁμήρου τοίνυν ὁ μὲν ἐνθεασμὸς τὸ πρώτιστόν ἐστιν ἀγαθὸν ἐν τῇ ποιήσει, τὸ δὲ μιμητικὸν ἔσχατον· τοῖς δὲ τραγῳδιοποιοῖς τοῦτο προηγουμένως ἐσπούδασται καὶ τὸ ὅλον αὐτοῖς ἡ μίμησις δύναται. ἀλλ' εἰ καὶ μιμεῖσθαι, φησίν [p. 599^a], Ὅμηρος ἱκανὸς καὶ πρὸς τῷ παραδείγματι τὸν νοῦν ἔχειν καὶ ποιεῖν ταῦτα ἃ μιμεῖται, πῶς οὐκ ἄτοπον αὐτὸν ἐπὶ τῇ δημιουργίᾳ τῶν εἰδώλων ἑαυτὸν τάξαι καὶ τοῦτο προστήσασθαι τοῦ βίου τέλος; ἀλλ' οὐδὲ ἡμεῖς συγχωρήσομεν τέλος εἶναι τοῦ βίου τῷ θείῳ ποιητῇ τὴν μίμησιν, ἀλλὰ πάρεργον, καὶ δεύτερον, ἀλλ' οὐ πρῶτον, καὶ μιμεῖσθαι μὲν αὐτὸν πολλὰ ὧν οὐ δύναται ποιεῖν διὰ τὸ ψιλὴν αὐτὸν πεῖραν λαβεῖν τῶν μιμημάτων, μιμεῖσθαι δὲ αὖ καὶ ὅσα οἷός τε ποιεῖν ἦν. καὶ γὰρ ναυπηγοῦντα τὸν Ὀδυσσέα καὶ ἡνιοχοῦντα ἄλλον μιμεῖται, ⟨εἰ⟩ καὶ οὐ πάντως ἡνιοχεῖν ἠδύνατο καὶ ναυπηγεῖν· γνωστικῶς γὰρ εἶχεν ταῦτα καὶ οὐ χειρουργικῶς· ἀλλὰ καὶ συμβουλεύοντα καὶ περὶ τῶν δικαίων εἰσηγούμενον· ταῦτα δὲ οὐ μιμεῖσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ποιεῖν ἱκανὸς ἦν.

4 μὲν exp. m^1 et m^3 8 εἰρηνευόντων (η ex ι, ευ ex ου, ο ss.)] ἢ et εμ ss. m^3 (voluit ἠρεμούντων) 24 ἄλλον] an Ἀντίλοχον (cf. Ψ 402)?

Θ̄ Τίνα ἄν τις ἀπολογήσαιτο πρὸς τοὺς ἐλέγχοντας λόγους ὡς οὐκ ὄντα τὸν Ὅμηρον ἀνθρώπων παιδευτικὸν οὐδὲ ὅλως πολιτικόν.

Ἐνταῦθα δὴ λοιπὸν ἐπιρρεῖ παντοίων ἐρωτήσεων πλῆθος, τίνας ἐπαίδευσεν Ὅμηρος, εἴπερ μὴ μιμητὴς μόνον, ἀλλὰ καὶ δημιουργὸς παιδείας ἀληθοῦς, τίσι τῶν πόλεων ἔθετο νόμους, τίς πόλεμος δι' ἐκεῖνον ἐπράχθη καλῶς, τίνες ἰδίᾳ τῆς Ὁμήρου παιδείας ἀπολελαύκασιν. πρὸς δὴ ταῦτα πάντα καὶ τὰ τοιαῦτα | φήσομεν, ὅτι καὶ τὸ μῆκος τοῦ f. 114r.
χρόνου τὴν ἐν ταῖς διαδοχαῖς τῶν ἀνθρώπων μνήμην 406
ἀφῄρηται, καὶ τὸ μὴ εἶναι κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἄνδρας ἱστορεῖν τὰ τοιαῦτα δεινοὺς τῆς διὰ τούτων ἡμᾶς διδασκαλίας ἀπεστέρησεν, ὧν Ὅμηρος ἰδίᾳ τε καὶ κοινῇ ταῖς πόλεσιν εἰς παιδείαν καὶ εὐνομίαν συνετέλεσεν. ἐπεὶ ὅτι γε τῶν πόλεών τινες ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις διαμφισβητήσασαι πρὸς ἀλλήλας Ὁμήρῳ δικαστῇ καὶ τοῖς Ὁμήρου γράμμασιν ἐχρήσαντο τῶν δικαίων, ἐκ τῆς ἱστορίας παρειλήφαμεν. τί οὖν θαυμαστόν, εἰ καὶ ζῶντα νομοθέτην τινὲς προεστήσαντο καὶ ἰδίᾳ διδάσκαλον ἐποιήσαντο καὶ ταῖς ἐκείνου συμβουλαῖς ὥσπερ ἐπῳδαῖς ἐχρήσαντο; ταῦτα δὴ ἠγνόηται τοῖς ὕστερον. καὶ γὰρ ὅτι Πυθαγόρας πολλοὺς ἐπαίδευσεν καὶ ὅτι Λυκοῦργος Λακεδαιμονίοις ἐνομοθέτησεν ἢ Σόλων Ἀθηναίοις, ἐκ τῶν πολυστίχων ἡμεῖς ἔγνωμεν συγγραμμάτων, ὅσοι τῶν χρόνων ἐκείνων ἀπελείφθημεν. ἀλλ' ὅ γε μιμητής, φησίν, οὔτε δόξαν ὀρθὴν ἔχει περὶ ἐκείνων ἃ μιμεῖται, ὥσπερ ὁ δημιουργός (οὐ γὰρ σύνεστιν τῷ χρησομένῳ), οὔτε ἐπιστήμην· οὐ γάρ ἐστιν ὁ χρησόμενος. τρεῖς γὰρ αὗται τέχναι νοείσθωσαν περὶ τὸν χαλινόν, εἰ τύχοι, ἡ χρησομένη, ἡ ποιήσουσα, ἡ μιμησομένη· δῆλον οὖν ὡς ἡ

26 cf. Pl. 602ª. 601ᶜ   28 *εἰτύχοι* puncta a m² | *ἡ* ter ss. m² (om. Pl.)

μὲν ἐπιστήμην ἔχει τῆς τοῦ χαλινοῦ χρείας, ἡ δὲ δόξαν ὀρθήν, ὑπ' ἐκείνης διδασκομένη ποῖον εἶναι δεῖ τὸν χαλινόν, ἡ δὲ οὐδέτερα τούτων· γράφει γὰρ ὁ ζωγράφος χαλινὸν οὔτε ἱππέως οὔτε χαλινοποιοῦ παρόντος. ταῦτα καὶ ἡμεῖς ἀληθῆ φήσομεν ἐπὶ τῶν μιμητῶν μόνον· εἰ δέ τις |
f. 114v. *τοῦτο μὲν προστήσαιτο ὡς πάρεργον, ἄλλην δὲ ἐπιστήμην ἔχοι καὶ γνῶσιν τῶν πραγμάτων, πῶς οὐκ ἀνάγκη τοῦτον καὶ ὧν μιμεῖται τὸ κάλλος εἰδέναι καὶ τὴν πονηρίαν; δηλοῖ δέ που τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος ποιητής, πανταχοῦ τοῖς πραττομένοις τὴν ἑαυτοῦ κρίσιν ἐπιφέρων, ὅτι καλὰ καὶ ὅτι αἰσχρά, τῷ δὲ φ ρ έ ν α ς ἄ φ ρ ο ν ι π ε ῖ θ ε ν, καὶ ν ή π ι ο ς λέγων, καὶ φ ρ ε σ ὶ γ ὰ ρ κ έ χ ρ η τ ο ἀ γ α θ ῇ σ ι ν καὶ ὅσα τοιαῦτα, ταῖς πράξεσιν τὸ κάλλος καὶ τὴν μοχθηρίαν ἀφορίζων. ἀλλ' ὁ μιμητής, φησίν, καὶ εἰδωλοποιὸς οὗτος ποιητὴς πρὸς τὸ παθητικὸν τῆς ψυχῆς ἀποτείνεται καὶ τούτου προκαλεῖται τὰς κινήσεις· καὶ ἡμεῖς συμφήσομεν, εἰ τὴν τραγῳδίαν λέγοι καὶ τὴν κωμῳδίαν καὶ τὴν ἐν ταύταις μίμησιν. εἰ δὲ τὴν Ὁμήρου ποίησιν, τὸ μέγιστον αὐτῆς ἔργον εἰς τὴν τοῦ νοῦ καὶ τῆς διανοίας ἡμῶν τελείωσιν ἀποκεῖσθαι διατεινόμεθα, καὶ οὐχ ἡμεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων, ὅταν λέγῃ* [Ion. p. 533e] *τῷ ποιητῇ τῷ κατόχῳ ταῖς Μούσαις καὶ τοὺς ἀκούοντας συνενθουσιᾶν καὶ συνεπαίρεσθαι πρὸς τὴν θείαν μανίαν. εἰ μὲν οὖν τὸ παθητικόν ἐστι τὸ ἐνθουσιάζον, πρὸς τοῦτο καὶ Ὅμηρος προσεχέτω τὴν ἐνέργειαν· εἰ δὲ νοῦς ἢ τοῦ νοῦ θειότερον, πολλοῦ ἂν δέοιμεν ταὐτὸν ἐκ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως πάσχειν, ὅπερ ἐκ τῆς τραγικῆς μιμήσεως. ὅταν οὖν ὁ Σωκράτης λέγῃ σαφῶς· ὁ δὴ μ ι μ η τ ι κ ὸ ς π ο ι η τ ὴ ς ο ὐ π ρ ὸ ς τ ὸ λ ο γ ι σ τ ι κ ὸ ν τ ῆ ς ψ υ χ ῆ ς π έ φ υ κ ε ν, ε ἰ μ έ λ λ ε ι ε ὐ δ ο κ ι μ ή σ ε ι ν ἐ ν τ ο ῖ ς π ο λ λ ο ῖ ς, ἀ λ λ ὰ π ρ ὸ ς τ ὸ ἀ γ α ν α κ τ η τ ι κ ὸ ν κ α ὶ π ο ι κ ί λ ο ν ἦ θ ο ς* [p. 605a], *ἀπαν-*

3 *οὐδετέρα* 6 nempe *ἄλλῃ* 7 *ἔχει* 11 cf. Δ 104 γ 146 etc. ξ 421 π 398 13 *ἀφορίζοντα* Raderm. 14 cf. Pl. 603e sqq. 18 possis ⟨*κατὰ*⟩ *τὸ*

τησόμεθα λέγοντες· ἀλλ' ὁ ἐνθουσιαστικὸς πρὸς τὸ θεῖον | τῆς ψυχῆς ποιεῖται τοὺς λόγους, ὅταν δὲ καὶ κολάζῃ τὰ f. 115 r. *πάθη διὰ τῶν ἐπιπλήξεων, πῶς ἂν φήσειέν τις αὐτὸν προκαλεῖσθαι καὶ τρέφειν τὸ παθητικόν; τοσαῦτα μὲν πρὸς τὰς Σωκρατικὰς ἐφόδους ὑπὲρ Ὁμήρου δικαιολογούμεθα καὶ τῆς ἐνθέου ποιήσεως.*

I **Διὰ ποίας αἰτίας ὁ Πλάτων ἐλέγχειν εἵλετο τὸν Ὅμηρον ὡς μὴ ὄντα παιδευτικὸν ἀνθρώπων ἱκανόν.**

Πάλιν δὲ ἐπὶ θάτερα μεταβάντες αὐτὸ τοῦτο ζητήσωμεν, διὰ ποίαν οὖν αἰτίαν ὁ Πλάτων τοιαῦτα περὶ Ὁμήρου καὶ ποιητικῆς εἵλετο λέγειν· οὔτε γὰρ ἐλάνθανεν αὐτὸν τὰ παρ' ἡμῶν ῥηθέντα καὶ ὅσα αὐτὸς ἐν ἄλλοις ἀνέγραψεν, οὔτε διὰ πάθος πεποίηται τὴν σύστασιν τῶν εἰρημένων λόγων· οὐ γὰρ θέμις αὐτῷ. τί οὖν τὸ αἴτιον, προσθῶμεν τοῖς ἔμπροσθεν. δοκεῖ δή μοι τὴν τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώπων περὶ φιλοσοφίαν καὶ τοὺς τῆς ἐπιστήμης λόγους ὀλιγωρίαν πολλὴν καὶ ἀμήχανον οὖσαν ὁρῶν, τῶν μὲν ἀχρηστίαν πάντων τῶν περὶ αὐτὴν ἐσχολακότων καταψηφιζομένων, τῶν δὲ καὶ φευκτὸν εἶναι τὸν ἐν φιλοσοφίᾳ βίον ἡγουμένων, ποιητικὴν δὲ πέρα τοῦ μέτρου θαυμαζόντων καὶ τὴν μίμησιν αὐτῆς ζηλούντων καὶ μόνην πρὸς τὴν παιδείαν ἐξαρκεῖν οἰομένων, τοὺς ἀγῶνας ἐνστήσασθαι τούτους, ἐν οἷς ἐπιδείκνυσιν τὸ μὲν ποιητικὸν καὶ μιμητικὸν γένος πόρρω πῃ τῆς ἀληθείας πλανώμενον, τὴν δὲ ἀληθῆ σωτηρίαν τῶν ψυχῶν φιλοσοφίαν παρεχομένην. κατὰ γὰρ τὴν ἀγαθοειδῆ ταύτην βούλησιν καὶ τοὺς σοφιστὰς ἐλέγχει καὶ τοὺς | δη- f. 115 v. *μαγωγούς, ὡς οὐδὲν πρὸς ἀρετὴν συντελεῖν δυναμένους.*

9 *ζητήσεωσ*, corr. m[3] 10 de *οὖν* cf. in Tim. 141[e]. 142[a.d] pap. mus. Brit. 41, 10 Geopon. 153, 22 Iustin. nov. 257, 29 24 *ἀληθῆ*] *ἀλήθειαν* 26 *ἐλέγχειν*, corr. b

οὕτως οὖν οἶμαι καὶ τοὺς ποιητὰς εὐθύνει, διαφερόντως μὲν τοὺς τῆς τραγῳδίας δημιουργούς, καὶ ὅσοι μιμηταὶ ψυχαγωγίαν τινὰ μεμηχανημένοι τῶν ἀκουόντων, ἀλλ' οὐκ ὠφέλειαν πρὸς ἀρετήν, καὶ γοητεύοντες τοὺς πολλούς, ἀλλ' οὐ παιδεύοντες· Ὅμηρον δὲ ὡς ἀρχηγὸν τῆς τοιαύτης Μούσης καὶ τοῖς τραγῳδιοποιοῖς τὰ σπέρματα τῆς μιμήσεως παρασχόμενον ἀξιοῖ τῶν ὁμοίων ἐλέγχων, ἀπάγων τοὺς πολλοὺς τῆς περὶ τὴν ποίησιν πτοίας, οἳ τῆς ἀληθινῆς παιδείας ἀμελήσαντες περὶ τοὺς ποιητὰς ὡς πάντων ἐπιγνώμονας διέτριβον. ὅτι δὲ ἀπὸ ταύτης ὁ Πλάτων τῆς προαιρέσεως πάντας καταβέβληται τοὺς περὶ ποιητῶν λόγους, ἐκ τῶν γεγραμμένων δῆλον· οὐκοῦν, ἦν δὲ ἐγώ, μετὰ ταῦτα σκεπτέον τήν τε τραγῳδίαν καὶ τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς Ὅμηρον, ἐπειδή τινων ἀκούομεν, ὅτι οὗτοι πάσας μὲν τέχνας ἐπίστανται, πάντα δὲ τὰ ἀνθρώ- 407 πεια τὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ κακίαν, καὶ τά γε θεῖα. ἀνάγκη γὰρ τὸν ἀγαθὸν ποιητήν, εἰ μέλλοι περὶ ὧν ἂν ποιῇ καλῶς ποιήσειν, εἰδότα ἄρα ποιεῖν, ἢ μὴ οἷόν τε εἶναι εὖ ποιεῖν. δεῖ δὴ ἐπισκέψασθαι, πότερον μιμηταῖς τούτοις οὗτοι ἐντυχόντες ἐξηπάτηνται καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ὁρῶντες οὐκ αἰσθάνονται τριττὰ ἀπέχοντα τοῦ ὄντος καὶ ῥᾴδια ποιεῖν μὴ εἰδότι τὴν ἀλήθειαν. φαντάσματα γάρ, ἀλλ' οὐκ ὄντα ποιοῦσιν· ἤ τι καὶ λέγουσιν καὶ τῷ ὄντι οἱ ἀγαθοὶ ποιηταὶ ἴσασιν περὶ ὧν δοκοῦσι τοῖς πολλοῖς εὖ λέγειν [p. 598^{d} sqq.]. αὐτὸς γὰρ ἐν τοῖσδε τοῖς | f. 116r. ῥήμασιν λέγει τὴν αἰτίαν σαφῶς, δι' ἣν τὸν κατὰ τῆς ποιητικῆς ταύτης ἐνεστήσατο λόγον, διότι δὴ τοὺς πολλοὺς ἑαλωκότας ὑπὸ τῆς μιμήσεως ἑώρα καὶ πάντων ἐπιστή-

11 γρ. ποιητῶν im. m^{2}] τούτων m^{1} 12 ante ἦν δή, exp. m^{2} | μετὰ τοῦτο ἐπισκεπτέον Pl. 17 μέλλει Pl. 19 εὖ om. Pl. 22 τρίτα 26 ad εὖ λέγειν im. συνάγειν m^{2} 29 ἑώρα] ἑ ss. m^{3} | πάντωσ m^{3}

μονας οἰομένους εἶναι τοὺς πάντα χρήματα μιμουμένους καὶ εἰδωλοποιούς. παιδευτικῶς ἄρα τῶν πολλῶν καὶ διορθωτικῶς τῆς ἀτόπου φαντασίας καὶ προτρεπτικῶς εἰς τὴν φιλόσοφον ζωὴν τούς τε τραγῳδιοποιοὺς κοινοὺς παιδευτὰς ὑπὸ τῶν τότε καλουμένους ὡς οὐδὲν ὑγιὲς ἐπεσκεμμένους διήλεγξεν, καὶ τῆς πρὸς Ὅμηρον ὑφῆκεν αἰδοῦς καὶ συντάξας αὐτὸν τοῖς τραγικοῖς ὡς μιμητὴν ἐν τοῖς λόγοις ηὔθυνεν. οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν ἔτι, πῶς ὁ αὐτὸς καὶ θεῖος ποιητής ἐστι καὶ τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας. ὡς μὲν γὰρ κάτοχος ταῖς Μούσαις θεῖός ἐστιν, ὡς δὲ μιμήσεως ἐφαψάμενος τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας. ὧδέ πως καὶ πρὸς τὰ μέγιστα τῶν δογμάτων αὐτῷ χρῆται μάρτυρι καὶ τῆς πολιτείας αὐτὸν ἐκβάλλει. ὡς μὲν γὰρ ἐπιστήμων τὴν αὐτὴν ἔχει τῷ Πλάτωνι περὶ τῶν ὄντων γνῶσιν, ὡς δὲ τοῖς τραγῳδιοποιοῖς ἔχων τι κοινὸν τῆς εὐνομουμένης ἐκβάλλεται πόλεως· εἰ γὰρ τὴν ἡδυσμένην, φησὶν ὁ Σωκράτης, παραδέξει Μοῦσαν ἐν μέλεσιν ἢ ἔπεσιν, ἡδονή σοι καὶ λύπη ἐν τῇ πόλει βασιλεύσετον [607ᵃ]. ὅτι δὲ καὶ Ὅμηρον, καθόσον ἐστὶν ἐν τῇ ποιήσει τῆς τραγῳδίας τις ἀρχή, συμπεριλαμβάνει τοῖς ἐλέγχοις καὶ ὁ προηγούμενος λόγος εἰς τὴν τοιαύτην τείνει μίμησιν, διὰ πάντων ὡς εἰπεῖν ⟦τῶν ἐκ⟧ τῶν τοῦ Σωκράτους ῥημάτων ἐστὶν καταφανές. ἔοικεν γάρ, φησίν, Ὅμηρος τῶν | καλῶν πάν- f. 116v.
των τούτων τῶν τραγικῶν διδάσκαλος καὶ ἡγεμὼν γενέσθαι. ἀλλ' οὐ γὰρ πρό γε τῆς ἀληθείας τιμητέος ἀνήρ [p. 595ᶜ]. καὶ ἑξῆς· τοῦτο ἄρα ἐστὶ καὶ ὁ τραγῳδιοποιός, εἴπερ μιμητής ἐστι, τρίτος ἀπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ἀληθείας πεφυκώς [p. 597ᵉ]. οὗ μὲν γὰρ τὴν αἰτίαν εἶπεν, δι' ἣν καὶ πρὸς Ὅμηρον ἂν αἱ-

17 Μοῦσαν παραδέξει Pl. | παραδέξεἰ (ε post δ ex ο, acc. et exp. m²) 21 λόγος m²] τόπος m¹ 21 ὡς εἰπεῖν τῶν del. m² quae ἐκ scripsit ir. 28 πέφυκεν 29 εἶπον | ἀναιρεῖται diremi, fort. del. ἂν

ρεῖται παρρησιάζεσθαι διὰ λόγων· οὗ δὲ ὡς προηγουμένως περὶ τραγῳδίας ἀγωνιζόμενος αὐτὸν διαφερόντως τὸν τραγῳδιοποιὸν μνήμης ἠξίωσεν ὡς τρίτον ἀπὸ τῆς ἀληθείας. καὶ ἔοικεν οὐδὲν ἄλλο κατασκευάζειν ἐν τούτοις ὁ Πλάτων ἢ τοῦτο, ὃ καὶ Σωκράτης αὐτῷ πρῶτον ἐντυχὼν περὶ τραγῳδίαν σπουδάζοντι καὶ ἀποδείξας, ὡς οὐδὲν ἀγαθὸν ὑπάρχει τοῖς ἀνθρώποις, ἀπέτρεψεν τῆς τοιαύτης μιμήσεως, καὶ τρόπον τινὰ τοὺς Σωκρατικοὺς ἐκείνους ἀναγράφειν λόγους, ἐν οἷς ἀπέφαινεν οὔτε παιδευτικὴν οὖσαν οὔτε ὠφέλιμον τὴν τραγῳδίαν, ἀλλὰ τρίτην ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ οὔτε ἐπιστήμης οὔτε ὀρθῆς δόξης μετέχουσαν περὶ ὧν μιμεῖται πραγμάτων οὐδὲ τῆς διανοίας ἡμῶν, ἀλλὰ τῆς ἀλογίας στοχαζομένην. ταῦτα δέ, εἰ καὶ ἔστι πως παρ' Ὁμήρῳ συνῃρημένως καὶ ἀρχοειδῶς, ἀλλὰ μὴ διὰ ταῦτα τὴν Ὁμήρου ποίησιν αἰτιώμεθα. οὐδὲ γὰρ Πλάτωνα διὰ τὴν ἐν τῇ λογογραφίᾳ καλλιέπειαν αἰτιατέον καὶ τὴν περὶ τὴν λέξιν ἐπιμέλειαν, εἰ καὶ ἄλλοι περὶ ταύτην διαφερόντως ἐσπούδασαν, τὰς τελευταίας ἐνεργείας μιμούμενοι τοῦ Πλάτωνος, οὐδὲ αὐτὸν τὸν δημιουργὸν τῶν θνητῶν ἕνεκα πραγμάτων καὶ τῆς περὶ τὴν
f. 117r. γένεσιν | κακίας, ἐπειδήπερ αἱ μερισταὶ ψυχαὶ καλινδοῦνται περὶ αὐτήν. ταῦτα, ὦ φίλοι ἑταῖροι, μνήμῃ κεχαρίσθω τῆς τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν συνουσίας, ἐμοὶ μὲν ὄντα ῥητὰ πρὸς ὑμᾶς, ὑμῖν δὲ ἄρρητα πρὸς τοὺς πολλούς.

5 cf. Apul. de Plat. I 2 Olympiod. vit. 3 ex. 6 possis *παρέχει* 12 *οὐδὲ*] *οὔτε* | *ἀλογίας*] *λο* ss. m[2] aut m[3] 20 *ἐπειδήπερ*] *περ* ss. m[3]

ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩΙ ΤΕΤΑΡΤΩΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΝ

ΤΟΥ ΤΡΙΑ ΕΙΝΑΙ ΜΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΤΕΤΤΑΡΑΣ ΤΑΣ ΕΝ ΑΥΤΟΙΣ ΑΡΕΤΑΣ.

Τὸν περὶ τῶν ἀρετῶν λόγον πῶς διέθηκεν ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης, περί τε τῶν πολιτικῶν γενῶν καὶ τῶν ψυχικῶν μερῶν χωρὶς διαλεχθείς, μάθοιμεν ἂν αὐτὸ τοῦτο πρῶτον ζητήσαντες παρ' ἡμῖν αὐτοῖς, τί ποτέ ἐστιν ἀρετῆς ἴδιον ἁπάσης· λέγω δὲ ἀρετὴν οὐ τὴν ὁμωνύμως καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων εἰωθυῖαν τάττεσθαι, καθάπερ φασὶ σκεύους ἀρετὴν καὶ τοιούτων τινῶν, ἀλλὰ τὴν κυρίως ὀνομαζομένην. ταύτην οὖν ζωτικὴν μὲν εἶναι πάντως φήσομεν περὶ αὐτήν, καὶ οὕτως ὡς τελειωτικὴν ἧς ἐστι ζωῆς, τοῦ εὖ αἰτίαν, ἀλλ' οὐ τοῦ εἶναι τοῖς ἔχουσιν. διττῆς δὲ τῆς ζωῆς οὔσης, τῆς μὲν γνωστικῆς, τῆς δὲ ὀρεκτικῆς, εἶναι καὶ αὐτὴν τοῦ τε ὀρεκτικοῦ τινα τελείωσιν καὶ τοῦ γνωστικοῦ τῆς ζωῆς εἴδους. διὸ καὶ μὴ μίαν εἶναι δεῖν τὴν ἀρετὴν μηδὲ πλείους μιᾶς, ὁμοειδεῖς δὲ πάσας, ⟦οὐχ⟧ οὕτω διῃρημένης τῆς μιᾶς, ὡς τὰ ὁμοιομερῆ διαιρεῖται ἀπ' ἀλλήλων, τῷ ποσῷ διαφέροντα μόνον, ἀλλὰ καὶ πλείους | καὶ ἀνομοίας. ἀνάγκη f. 117 v. *γὰρ ὡς ἂν ἔχῃ τὰ ὑποκείμενα, καὶ τὰς τελειότητας αὐτῶν οὕτως ἔχειν, ὡς τῶν μὲν εἴδει διαφόρων καὶ τὰς ἀρετὰς εἴδει διαφέρειν, τῶν δὲ ὁμοειδῶν μίαν εἶναι καὶ τὴν ἀρετὴν κατ' εἶδος. μία γὰρ τελειότης μιᾶς οὐσίας, εἴτε ταὐτὸν εἴη τοῦ τε εἶναι αἴτιον καὶ τοῦ εὖ εἶναι τοῖς οὖσιν (οἷον*

1 cf. Pl. IV 427d—445e 13 *περὶ αὐτήν*] an *ἀρετήν*? 19 *οὐχ* ss.

γὰρ τὸ εἶναι δίδωσι, τοιοῦτον δώσει καὶ τὸ εὖ εἶναι), εἴτε ἕτερον· ἀνάλογον γὰρ θατέρῳ δώσει θάτερον τῷ τὸ εἶναι διδόντι τὸ τοῦ εὖ χορηγόν, τῆς ἑκάστων ἀξίας δήπου στοχαζόμενον. ἀνάγκη δ' οὖν μὴ μίαν εἶναι τὴν ἀρετήν, ὧν οὐκ ἔστιν ἡ οὐσία μία. καὶ διὰ ταῦτα ἄρα καὶ ὁ Σωκράτης ἔν τε τῇ πόλει διεστήσατο τὰ τρία γένη, φυλακικὸν ἐπικουρικὸν θητικόν, πρὶν ἐπιδείξῃ τὰ διαφέροντα γένη τῶν ἀρετῶν τίνα ποτέ ἐστιν ἐν τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ, καὶ πρὶν τὰς 408 *ἐν μιᾷ ψυχῇ κατὰ τὸ ἀνάλογον ἀρετὰς καταδήσηται, τὰ μέρη τῆς ψυχῆς ἐπέδειξεν τὰ τρία κατ' οὐσίαν ἀλλήλων διαφέροντα, λόγον θυμὸν ἐπιθυμίαν, εἰδὼς ταῖς τῶν ὑποκειμένων διαφοραῖς συνεξαλλαττομένας αὐτῶν τὰς τελειότητας, καὶ διὰ τοῦτο πλείους ἀρετὰς ἀνομοειδεῖς οὔσας.*

Ταῦτα μὲν οὖν ὡς ἔφην προειλῆφθαι δεῖ· προσκείσθω δὲ εἰ βούλει τούτοις κἀκεῖνα ῥᾴω ποιήσοντα τὴν τῶν προκειμένων ἡμῖν ἔφοδον, ἄλλην μὲν ἑκάστου τελειότητα καὶ ἐνέργειαν εἶναι καθ' αὑτὸ θεωρουμένου τῶν ὄντων, ἄλλην δὲ κατὰ τὴν πρὸς ἄλλο σχέσιν, καὶ οὕτως ἄλλην, ὡς ἡ ἑκάστου ὕπαρξις ἄλλη τῆς τοῦ αὐτοῦ πρὸς ἄλλο σχέσεώς ἐστιν. οὐ γὰρ ταὐτὸν ἀνθρώπου τελειότης καὶ ἀνθρώπου f. 117a r. *δεσπότου, καθάπερ | οὐδ' ἄνθρωπος καὶ δεσπότης ταὐτόν, οὐδὲ ταὐτὸν ψυχὴν ἁπλῶς δρᾶν καὶ ψυχὴν σώματος ἄρχουσαν. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐξ ὧν αὐτὸς ἐν* Τιμαίῳ *λέγει* [p. 87e sq.]· *τὴν γὰρ ἀσκήσεσιν χρωμένην ψυχὴν συντονωτέραις τοῦ σώματος μὴ εἶναι ὡς σώματος ἄρχουσαν ἐπαινετήν, φθείρουσαν τὸ ἀρχόμενον· καίτοι γε τὸ ψυχῆς ἔργον ποιεῖ τὰ ἑαυτῆς ἀσκοῦσα, καὶ εἰ τὸ ζῷον ἐξ ἀσυμμέτρων πρὸς ἄλληλα φαίνοιτο συνεστός. οὐκ ἔστιν δ' οὖν ταὐτὸν τὴν καθ' αὑτὸ τελειότητα ἑκάστου σκοπεῖν καὶ τὴν σχετικήν· οὐδ' ἄρα τὴν αὐτοπραγίαν ὡσαύτως ληψόμεθα τὴν ὡς αὐ-*

1 *εἴτε* ex? m² 10 cf. IV 435c sqq. 14 *ὡς*] *ἴσως*
19 an del. *τοῦ*? 26 *τὸ* post *γε* ss. m³

τοῦ καθ' αὑτὸ λαμβάνοντες καὶ τὴν ὡς ἄρχοντος ἢ ἀρχομένου. τὸ μὲν γὰρ ἄρχον καὶ ἀρχόμενον σχέσεις τινές εἰσιν· κωλύει δὲ οὐδὲν πράττειν μέν τι τὸ αὐτό, μὴ ὡς ἄρχον δὲ ἢ ὡς ἀρχόμενον, ἀλλ' ὡς ἔχον οὐσίαν τινὰ καθ' αὑτὸ καὶ ἐνέργειαν τῇ οὐσίᾳ συμβαίνουσαν ἣν ἔλαχεν. οἷον τὸ λογικὸν τὸ ἐν ἡμῖν καθαρτικῶς ζῶν ⟨καὶ⟩ θεωρητικῶς ἑαυτοῦ τὸ μὲν οἰκεῖον ἔργον πράττει, πεφυκὸς οὕτω ζῆν κατὰ τὴν αὑτοῦ οὐσίαν, οὐ μέντοι τὸ τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀλόγων μορίων, οὐδὲν ἐκείνοις συμβαλλόμενον ἐν τῷ πρὸς ἑαυτὸ ἐνεργεῖν. ὀρθῶς γοῦν καὶ τοῦτο δέδειχεν ὁ Σωκράτης, πᾶσαν ἀρχικὴν τέχνην τῷ ἀρχομένῳ τὸ ἀγαθὸν ἐκπορίζειν· ὥσθ' ὅταν τὸ λογικὸν ἑαυτῷ μόνον τὸ ἀγαθὸν ἐκπορίζῃ καθαῖρον ἑαυτὸ καὶ ζητοῦν ἑαυτό, τὴν τοῦ ἄρχοντας οὐκ ἔχει ζωήν. οὕτω τοίνυν οὐδ' ὅταν ὁ θυμὸς τὰ θυμοῦ πράττῃ, κινούμενος ὡς ὄρεξις μόνον τιμωρητικὴ τῶν προσπεσόντων λυπηρῶν, οὐ σώζει τὴν ἀρχομένου | f. 117a v. πρὸς τὸν λόγον σχέσιν, ἀλλὰ τὸ μὲν τοῦ θυμοῦ πράττει μόνον (τοῦτο γὰρ ἔργον θυμοῦ τὸ ἀντιλυπήσεως ὀρέγεσθαι), οὐχ ὡς λόγου δὲ ἐνεργεῖ κατήκοος· κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ καὶ τὸ ἐπιθυμητικὸν ἀπλήστως ὀρεγόμενον ἡδονῆς κατὰ τὴν αὑτοῦ φύσιν ζῇ (τοῦτο γὰρ ἔργον ἐπιθυμίας, ἡδέος ἐρᾶν οὐ τινός, ἀλλὰ παντός), οὐχ ὡς ἀρχόμενον δὲ ὑπὸ τοῦ μετρεῖν αὐτοῦ τεταγμένου τὴν ὄρεξιν, ὥσθ' ἕκαστον τῶν τριῶν εἶδος πράττειν ἂν εἴποις κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον, ὅταν τὸ οἰκεῖον πράττῃ μόνον ὡς τῶν λοιπῶν οὐδὲ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ συντεταγμένων. ἐπειδὴ δὲ συνέζευκται πάντα ἀλλήλοις καὶ μίαν συμπληροῖ ζωήν, δεῖ σκοπεῖν αὐτῶν πάντων καὶ τὴν σχετικὴν ἐνέργειαν, καὶ οὕτως ὁρᾶν τήν τε ἀρετὴν ἑκάστου καὶ τὴν κακίαν, καὶ ταύτην ὁρίζεσθαι πολιτικὴν ἀρετὴν ἕξιν οὖσαν τελειωτικὴν τῆς σχετικῆς τῶν τῆς ψυχῆς μορίων ζωῆς, τὴν δὲ

10 cf. Pl. rp. I 341[d] 14 οὕτω] εἰ ir. 15 τιμωρικὴ, corr. b 20 αὑτοῦ b] αὐτὴν 23 ὥσθ' m[3]] ὡς καθ' m[1] 27 ζωὴν — πάντων καὶ im. m[3] 29 ὁρίζεσθαι ex ὁριζόμεθα m[3]

ἐναντίαν ταύτης κακίαν ἕξιν διαφθείρουσαν τὴν κατὰ φύσιν αὐτῶν πρὸς ἄλληλα ζωτικὴν σχέσιν, ἐντεῦθεν δὲ ὁρμηθέντας ὁρᾶν καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν ἑκάστου τὴν ζωὴν οὖσαν διπλῆν, τὴν μὲν καθ' αὑτό, τὴν δὲ κατὰ σχέσιν, καὶ πάλιν ἐπὶ τούτων τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν ὡσαύτως. ἔστω γὰρ ὁ φύλαξ τοιοῦτος, τὰ ὄντα θεώμενος καὶ ἑαυτῷ ζῶν καὶ μέχρι τἀγαθοῦ ταῖς νοεραῖς ἀναγόμενος περιωπαῖς. οὗτος τοίνυν ὡς μὲν ἄνθρωπος ἐνεργεῖ τὴν ἑαυτῷ προσήκουσαν ἐνέργειαν, τὴν δὲ ἀρχικὴν ἀφῆκε ζωήν· διὸ καὶ ὁ Σωκράτης οὐκ ἐᾷ μένειν αὐτὸν ἐπ' ἐκείνης, ἀλλὰ κατάγει πάλιν εἰς τὴν πρόνοιαν τῆς πόλεως, ἵν' ᾖ φύλαξ f. 118r. *ὡς ἀληθῶς καὶ ἐν σχέσει, τὴν ἄσχετον καταλιπὼν | ἐκείνην ζωήν. ἔστω δὲ αὖ ὁ ἐπίκουρος, διότι κύριός ἐστι τῶν ὅπλων, τῶν μὲν ἀρχόντων μηδένα λόγον ποιούμενος, ὁρμῶν δὲ ὡς ἔτυχεν κατὰ πάντων καὶ τῇ δυνάμει χρώμενος ἀμέτρως. ὡς μὲν ὁπλίτης δή που καὶ οὗτος ἐκπληροῖ τὴν πρέπουσαν ἐνέργειαν (τούτου γὰρ τὸ πολεμεῖν), ὡς δὲ ἀρχόμενος οὐκέτι· δεῖν γὰρ τὸν ἀρχόμενον εἰς τὴν τοῦ ἄρχοντος διάνοιαν βλέπειν. ἐκείνῳ τοίνυν ἑπόμενος σῴζει τὴν οἰκείαν τῷ ἀρχομένῳ ἀρετήν, κατεξανιστάμενος δὲ τοῦ ἄρχοντος διέφθειρεν τὴν σχετικὴν ἀρετήν. ἔστω δὴ οὖν καὶ ⟨ὁ⟩ χρηματιστὴς τελευταῖος αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ζῶν καὶ περὶ χρηματισμὸν διατρίβων, ὠνούμενος ἢ πιπράσκων καὶ εἰς μόνον τετραμμένος ⟨τὸ⟩ αὔξειν τὰ χρήματα. τὸ μὲν οἰκεῖον ἔργον δή που πράττει καὶ οὗτος, καθόσον ἔστιν ὃ λέγεται, χρηματιστής, οὔπω δὲ τὴν ἀρχομένου κακίαν ἢ ἀρετὴν ἔχει· εἰ δὲ μέρος γένοιτο πολιτικοῦ συντάγματος καὶ ἔχοι τὴν ἀρχομένου τάξιν, ἐν τούτῳ σχετικῶς μὲν ἤδη ζῇ, κατὰ δὲ ταύτην τὴν σχέσιν ἑπόμενος μὲν τοῖς ἄρχουσιν καὶ κατὰ τὴν ἐκείνων βούλησιν χρηματιζόμενος, ὡς ἂν ὁρίζωσιν ἐκεῖ-*

10 cf. Pl. VII 520[a]   11 *κατάγειν*   24 add. b   28 *ἐν* ss. m[3] (possis *οὕτω*) | *ζῇ*

νοι τόν τε τρόπον τοῦ χρηματισμοῦ καὶ τὸ μέτρον, ἕξει την οἰκείαν ἀρετὴν τῷ ἀρχομένῳ χρηματιστῇ, πλημμελῶν δὲ εἰς τοὺς ἄρχοντας καὶ μὴ φυλάττων τὰ ἐκείνων δόγματα μοχθηρὸς ἔσται χρηματιστὴς ὡς ἀρχόμενος. ἔστιν ἄρα καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν διττὸν τὸ οἰκεῖον ἔργον, τὸ μὲν καθ' αὑτό, τὸ δὲ κατὰ σχέσιν, ὡς ἐν τοῖς μέρεσιν τῆς ψυχῆς. εἰ δέ ἐστιν ἐν ἀμφοτέροις | καὶ ἄρχοντα καὶ ἀρχόμενα f. 118 v. *καὶ ἀρεταὶ καὶ κακίαι, τοῦτο δεῖ κατιδεῖν, ὅπως ἔχουσιν αἱ τῶν ἑτέρων ἀρεταὶ καὶ κακίαι πρὸς τὰς τῶν ἑτέρων, καὶ κατιδόντας λέγειν τὰς τῶν ψυχικῶν μερῶν τῶν ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν ἀρετῶν ἢ κακιῶν* ⟦*ὡς*⟧ *οἷον παραδείγματα προυπάρχειν. εἴσω μὲν γὰρ ἑκάτεραι ἐνεργοῦσαι τὰ μέρη τῶν ψυχῶν χεῖρον ἢ βέλτιον διατιθέασιν, ἔξω δὲ προϊοῦσαι καὶ εἰς πράξεις χωροῦσαι τὰ πολιτικὰ γένη κοσμοῦσιν ἢ ἀκοσμίας ἀναπιμπλᾶσιν. διὸ καὶ ὁ Σωκράτης ὀρθῶς ἀπὸ τῶν ἐν μιᾷ ψυχῇ ποιεῖται τὴν μετάβασιν ἐπὶ τὰς ἐν ταῖς ὅλαις πόλεσιν, ὡς εἰς γνωριμώτερα μεταβαίνων· καὶ γὰρ ἁπάσας τὰς ἔνδον ἕξεις οὐκ ἄλλως γνῶναι δυνατὸν τῶν* 409 *ψυχῶν καὶ τὰς ἔνδον μενούσας ἐνεργείας ἢ ἀπὸ τῶν ἔξω προϊουσῶν ἐνεργειῶν. Τοῦτο μὲν οὖν φανερόν· ὁ γὰρ φύλαξ ἄρχων τῶν ἐπικούρων ἔξω ἐνεργεῖ μιμούμενος τὸν ἔνδον λόγον ἄρχοντα τοῦ θυμοῦ, καὶ ὁ ἐπίκουρος ὡσαύτως ἄρχει τοῦ χρηματιστικοῦ γένους, μιμούμενος ἐν τῇ ἔξω ἐνεργείᾳ τὴν ἔνδον ἀρχὴν τοῦ θυμοῦ κατὰ τῆς ἐπιθυμίας. σχέσεις μὲν οὖν αἱ ἀρχαὶ πᾶσαι, καὶ αἱ ψυχικαὶ καὶ αἱ πολιτικαί, μιμήσεις δὲ αἱ ἔξω τῶν ἔνδον καὶ ἐνέργειαι δεύτεραι πρωτουργῶν ἐκείνων οὐσῶν, καὶ ἡ ὡς ἀληθῶς πολιτικὴ περὶ ἐκείνας, ἀρχόντων οὖσα καὶ ἀρχομένων κοσμητική, πρώτως ἑκατέρων ὄντων, ὥσπερ ἡ τῶν πολιτικῶν γενῶν ὡς εἰκόνων οὖσα καὶ αὐτὴ ἐκείνης εἰκών. μᾶλλον*

8 *τούτωι*, corr. b 11 *ὡσ* exp. m[3] 30 ut rei publicae partes imaginem exhibent partium animae, sic illarum ars huius arti respondet; malim *ὡς ⟨τῶν ἐκείνων⟩ | αὕτη*

δὲ μία μὲν ἕξις οὖσα, διπλᾶς δὲ ἐνεργείας ἔχουσα, τῶν f. 119r. *μὲν ἔνδον ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων, τὰς δὲ τῶν | ἔξω κοσμητικάς.*

Διωρισμένων δὲ τούτων σκοπῶμεν ἤδη, πῶς ταῖς ἀρεταῖς δώσομεν πάροδον πάσαις τέτταρσιν οὔσαις, καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο ποιήσομεν τρανὲς τοῖς ποθοῦσι μαθεῖν, ὅτι τέτταρες. τριῶν δὴ μερῶν ὄντων (ἐντεῦθεν γὰρ ἡμῖν ἀρκτέον), τάξιν δὲ οὐκ ἴσην ἐχόντων, ἀλλὰ τοῦ μὲν ὄντος νῷ συγγενοῦς, τοῦ δὲ φύσει τῷ σώματι προσήκοντος, τοῦ δὲ ἀμφοτέρων ἐν μέσῳ ταχθέντος, ἄρχον μέν ἐστι δήπου μόνον κατὰ φύσιν τὸ τῷ νῷ συγγενές· νῷ δὲ ἄρα συγγενές ἐστι λόγος, ὃς καὶ αὐτὸν πέφυκεν γινώσκειν τὸν νοῦν. ἀρχόμενον δὲ μόνον κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν τὸ τῷ σώματι προσῆκον· τοιοῦτον δὲ τὸ ἐπιθυμητικόν, τῶν σωματικῶν χρειῶν ἐπιθυμοῦν, ὡς ὁ λόγος τῶν νοερῶν ἀγαθῶν· ἅμα δὲ ἄρχον καὶ ἀρχόμενον τὸ θυμοειδές, διότι μὲν ἄλογόν ἐστιν (ὑπάρχει γοῦν καὶ τοῖς ἀλόγοις ζῴοις καὶ γνώσεώς ἐστιν ἄμοιρον, ὡς τὸ ἐπιθυμητικόν), ἄρχεσθαι καὶ αὐτὸ κατὰ φύσιν δεόμενον ὑπὸ τοῦ τῷ νῷ συγγενοῦς, διότι δὲ ἀεὶ τῷ λόγῳ παρίσταται μαχομένης ἐπιθυμίας πρὸς αὐτόν, συγγενέστερον ὂν λόγῳ, μᾶλλον ἐκείνης ἄρχειν ὀφεῖλον, τῆς ἐπιθυμίας πορρωτέρω τοῦ λόγου τεταγμένης καὶ τῷ σώματι διαφερόντως συμπασχούσης. καὶ γὰρ ἣ μὲν περιπτύσσεται τὸ σῶμα καὶ οὐκ ἄν ποτε πρόοιτο πράττουσα τὰ ἑαυτῆς, ὃ δὲ περιπτύει πολλάκις τὸ σῶμα καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ ζωήν, ἄλλο τι ποθῶν ὀρεκτόν, ὃ μή ἐστιν σώματος. τριῶν οὖν ὄντων τούτων, καὶ τοῦ μὲν ἄρχειν ὀφείλοντος μόνως, ὡς νοῦς, τοῦ δὲ ἄρχεσθαι μόνως, ὡς σῶμα, τοῦ δὲ ἄρχειν ἅμα f. 119v. *καὶ ἄρχεσθαι κατὰ τὴν | ἐν μέσῳ τῶν ἄκρων τάξιν, δύο*

1 *δὲ* prius ss. m[3] 2 debebat *τὰς μὲν τῶν ἔνδον* 15 *ὁ* ss. m[3] 17 *ὑπάρχειν* exp. m[3]? 19 cf. Pl. 440[a] sqq. 21 *συγγενέστεροσ ὢν — ὀφείλων* (ω ex ο), fort. titubavit Proclus

μὲν ἐστιν δήπου τὰ ἄρχοντα, τὸ μὲν πρώτως, τὸ δὲ δευτέρως, δύο δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὰ ἀρχόμενα. δεῖ δὴ οὖν τὸ μὲν ⟦ἓν⟧ μόνως ἄρχον μίαν ἔχειν ἀρετὴν τῆς ἀρχικῆς σχέσεως τελειωτικήν, τὸ δὲ ἄρχον μὲν δευτέρως, ἀρχόμενον δὲ πρώτως τῶν δύο σχέσεων ἔχειν διττὰς ἀρετὰς τελειωτικάς (ὡς γὰρ τῶν διαφερουσῶν ὑπάρξεων διαφέρουσιν αἱ τελειώσεις, οὕτω καὶ τῶν σχέσεων), τὸ δὲ μόνως ἀρχόμενον μίαν ἔχει τελειωτικὴν ἀρετήν. ὁ μὲν δὴ λόγος, ὃς δέδεικται μόνως ἄρχειν ὀφείλων, ἀρετὴν ἀρχικὴν ἔχει τὴν φρόνησιν, καθ' ἣν ἑαυτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁρίζει τὰ μέτρα τῶν πράξεων· ἡ δὲ ἐπιθυμία μόνως οὖσα ἀρχόμενον ἀρετὴν ἔχει τὴν σωφροσύνην, καθ' ἣν μετρεῖ τὰς ἑαυτῆς ὀρέξεις ἐπιστρεφομένη πρὸς τὸν λόγον, καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ ὀρεχθῆναι λόγου λαβοῦσα παρὰ τοῦ λόγου διὰ τῶν συνειθισμένων καὶ τῆς παιδείας. ὁ δὲ θυμός, ὃν ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν ἐδείκνυμεν κατὰ φύσιν, ἕξει μὲν ὡς ἄρχων ἀνδρείαν, δι' ἣν ταπεινώσει τὸ ἐπιθυμητικὸν καὶ ἄτρωτον ἑαυτὸν φυλάξει τῶν ἀπ' αὐτοῦ πληγῶν, ἕξει δὲ καὶ σωφροσύνην ὡς ἀρχόμενος, καθ' ὅσον καὶ αὐτὸς ὀρέγεται τῶν ἀπὸ τοῦ λόγου μέτρων παιδευθείς. εἰ δὲ δὴ καὶ ὁ λόγος, ὡς ἀμφοῖν ἄρχων καὶ αἴτιος τῆς πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστροφῆς καὶ τοῦ πειθηνίοις γενέσθαι, τοῦ μέτρου περιέχει τὴν ἀρχὴν ὃ δέδωκεν ἐκείνοις, εἴη ἂν ἡ σωφροσύνη, ἀρξαμένη μὲν ἀπὸ τοῦ λόγου, τελευτῶσα δὲ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν διὰ μέσου τοῦ θυμοῦ, καὶ οὕτως ἁρμονία διὰ πασῶν ἐκ τριῶν ὅρων οὖσα, λόγου θυμοῦ ἐπιθυμίας. ὢν ὁ θυμὸς | μέσος ὢν ὡδὶ μὲν f. 120r.
ποιεῖ τὴν διὰ τεσσάρων, ὡδὶ δὲ τὴν διὰ πέντε συμφωνίαν, τὴν μὲν τοῦ λόγου πρὸς τὸν θυμὸν διὰ πέντε, τὴν δὲ τοῦ

3 exp. m^3 | τησ ss. m^3 8 nempe ἔχειν 14 συνειθισμένων] ειθι et μέν ex? m^3 (an συνεθισμῶν?) 21 ἑαυτὸν ex αὐτὸν m^3 | τοῦ add. m^3 aut rec. | πιθηνίοισ (noli -ους) 23 ἂν m^3] πᾶν possis ἂν ⟨κοινὴ⟩ 26 cf. Pl. 431^e | ὢν (ὧν) ss. m^3 27 ποιεῖ ex οἴει m^3

θυμοῦ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν διὰ τεσσάρων. ταύτην γοῦν ἐκάλουν οἱ Πυθαγόρειοι συλλαβὴν ὡς οὐ τελέαν οὖσαν συμφωνίαν, τὴν δὲ διὰ πέντε μᾶλλον ἢ ταύτην εἶναι συμφωνίαν· ὥσπερ δὴ καὶ τὸν θυμὸν μᾶλλον πρὸς τὸν λόγον ἔχειν δοτέον συμφωνίαν ἢ τὴν ἐπιθυμίαν πρὸς τὸν θυμόν, εἰ καὶ ἐλάσσων ἡ τούτων διάστασις, πλείων δὲ ἡ ἐκείνων· τὰ μὲν γὰρ ὀρέξεις μόνον ἄμφω, τὰ δὲ λόγος καὶ ὄρεξις, ἀλλ' οὖν πλείων ἡ συμφωνία θυμοῦ πρὸς λόγον, εἰ καὶ πλείων ἡ διάστασις, ἢ ἐπιθυμίας πρὸς θυμόν, εἰ καὶ ἐλάσσων. ὡς γὰρ εἴρηται καὶ πρότερον, φιλεῖ γοῦν συντάττειν ἑαυτὸν τῷ λόγῳ κατὰ φύσιν ὁ θυμὸς καὶ μᾶλλον εἶναι σύμμαχος ἐκείνῳ ἢ τῇ ἐπιθυμίᾳ μαχομένων ἐκείνων· διὸ τὴν μᾶλλον συμφωνίαν τῷ θυμῷ πρὸς τὸν λόγον δοτέον ἢ τῇ ἐπιθυμίᾳ πρὸς τὸν θυμόν· διὰ πασῶν δὲ τὴν ἐκ πάντων ῥητέον, ἣν ἐκεῖνοι πάλιν πασῶν συμφωνιῶν κατακορεστάτην ὠνόμαζον. καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐστιν αὕτη συμφωνία· μόνη γὰρ ἐκ πασῶν ἔχει τοῦτο τὸ ἴδιον, ὅπερ ὁ Τίμαιός φησιν, τὸ τῶν ὀξυτέρων φθόγγων τὰς κινήσεις ἀποπαυομένας καταλαμβάνειν τὰς τῶν βαρυτέρων, καὶ καταλαμβανούσας ἀρχὴν τέλει συνάπτειν καὶ μίαν ἀποφαίνειν κίνησιν ἠρέμα ἀπολήγουσαν ἀπὸ τοῦ ὀξέος ἐπὶ τὸ βαρύτερον. μόνη δ' οὖν αὕτη πασῶν συμφωνιῶν τοῦτο λαχοῦσα πρέπουσα ἂν εἴη τῇ μιᾷ τῆς ψυχῆς ἁρμονίᾳ, δι' ὅλων διη- f. 120v. *κούσῃ τῶν μερῶν αὐτῆς καὶ συνειρούσῃ | ταῖς κινήσεσι τῶν ἀνωτέρω τὰς τῶν κατωτέρω, καὶ ταῖς ὑφέσεσιν ἐκείνων τὰς τούτων ἐπιτάσεις συμφυῶς ἐναρμοζούσῃ, καὶ ὄντως μίαν ἐκ πολλῶν ποιούσῃ τὴν ζωήν.*

Ταῦτα μὲν οὖν παρεξέβημεν ἐνδεικνύμενοι, πῶς ἁρ-
410 *μονίαν διὰ πασῶν ὁ Σωκράτης εἶπεν τὴν σωφροσύνην.*

2 *πυθαγόριοι*, corr. m[3] cf. Boeckh Philolaos 68 6 *ἡ* post *δὲ* ss. m[3]? 10 cf. p. 211, 19 | *γουν* ortum esse potest ex *συν* (*ὥσπερ* pro *ὡς γὰρ* Raderm.) 18 cf. Tim. 80[a] sq. 20 *ἀποφαίνει*, corr. m[3] 22 *οὖν* ex *ἦν* m[3]

εἰ δὲ φρόνησις μὲν ἀρετὴ μόνως ἄρχοντος, σωφροσύνη δὲ ἀρετὴ τοῦ ἀρχομένου, ἄμφω δὲ σωφροσύνη καὶ ἀνδρεία τοῦ ἄρχοντος ἅμα καὶ ἀρχομένου, δῆλον τὸ λοιπὸν ἡ δικαιοσύνη πάντων οὖσα, τοῦ μὲν ὡς ἄρχοντος, τοῦ δὲ ὡς ἀρχομένου, τοῦ δὲ ὡς καὶ ἄρχοντος καὶ ἀρχομένου, ὅπως ἂν ἕκαστον ἐνεργῇ κατὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν, τὸ μὲν ὡς ἄρχον, τὸ δὲ ὡς ἀρχόμενον, τὸ δὲ ὡς τὸ συναμφότερον. ταῦτα μὲν οὖν δῆλά πως γέγονεν· ἐκεῖνο δ' ἄν τις ἐπιστήσας ζητήσειεν, πῶς ὁ θυμὸς καὶ ἄρχον ὢν καὶ ἀρχόμενον πρὸς τὴν μὲν ἐπιθυμίαν ὡς ἀρχόμενον ἔχει τινὰ κοινὴν ἀρετήν, μετέχων τι σωφροσύνης, πρὸς δὲ τὸν λόγον ὡς ἄρχον οὐκέτ' ἔχει κοινήν, ἀλλ' ἰδίαν ἀρετὴν τὴν ἀνδρείαν, καὶ ζητήσας ἐννοήσειεν, ὡς ἄρα ὅπερ εἴπομεν ἐστὶν ἀληθές, τὸ πλείονα τὴν ἀπόστασιν εἶναι τοῦ θυμοῦ πρὸς τὸν λόγον κατ' οὐσίαν ἢ τῆς ἐπιθυμίας πρὸς τὸν θυμόν· καίτοι γε μαχομένων λόγου καὶ ἐπιθυμίας οὐδέποτε τῆς ἐπιθυμίας ἐστὶ σύμμαχος, ἀλλὰ τῷ λόγῳ παρίσταται· πάσχει δὲ τοῦτο διὰ τὴν κατὰ τῆς ἐπιθυμίας αὐθάδειαν, δι' ἣν καὶ πρὸς αὐτὸν πολλάκις ἀπαυθαδίζεται τὸν λόγον, οὐ διὰ συγγένειαν τὴν πρὸς αὐτόν. ὥστε διὰ τοῦτο πρὸς μὲν ταύτην ὡς ἀρχόμενος ἀρετὴν ἔχει κοινήν, πρὸς δὲ ἐκεῖνον | f. 131 r. *ὡς ἄρχων διαφέρουσαν· τὸ γὰρ ἀρχικὸν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ λόγου πάντῃ διέστηκεν, τὸ μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ ἀρχόμενον τῆς ἀρχῆς (ἑαυτοῦ γὰρ ἄρχει πρῶτον ὁ λόγος καὶ ἑαυτὸν κοσμεῖ πρὸ τῶν ἄλλων καὶ τὴν οἰκείαν ὄρεξιν οὐκ ἐᾷ μένειν ἀμφίβολον καὶ φέρεσθαι πρὸς τὸ χεῖρον, ἔπειθ' οὑτωσὶ καὶ τὰς τῶν ἀλόγων ὀρέξεις μετρεῖ καὶ ἐπανάγει πρὸς τὴν ἑαυτοῦ κρίσιν καὶ ὄρεξιν), τὸ δὲ οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀρχόμενον, ἀλλὰ τῷ χείρονι μόνῳ ἄνω-*

1 nempe ⟨*τοῦ*⟩ *μόνως* 4 *δὲ ὡσ* ex? 5 *τοῦ δὲ ὡς* ex *του* m[2], im. *γρ. τοῦ μόνως αρχ.* (i. e. *ἄρχοντος*) *τοῦ μόνως ἀρχομένου· τοῦ καὶ ἄρχοντος* (sc. *καὶ ἀρχομένου*) m[3] haud male | *ἑκάστου* m[1], corr. m[3] 11 *ἄρχων*, corr. b 21 *ἄρχον*, corr. b

θεν ἐπιστατοῦν· οὐ γὰρ ἑαυτοῦ δύναταί ποτε τὸ ἄλογον κρατεῖν οὐδὲ ὁρίζειν ἑαυτὸ καὶ ἐπιστρέφειν εἰς ἑαυτό. ὅτι δὲ θυμὸς ἐπιθυμίᾳ συγγενέστερον ἢ λόγῳ κατὰ Πλάτωνα, δῆλον· ἄμφω γὰρ τῶν αὐτῶν πατέρων, λόγος δὲ ἄλλου πατρός· ἄμφω θνητὰ καὶ μετ' ἀλλήλων ὄντα ἢ μὴ ὄντα, λόγος δὲ ἀθάνατον· ἄμφω ἄδεκτα γνώσεως, λόγος δὲ φύσει γνωστικός. διότι μὲν οὖν τὸ ἄρχεσθαι τῷ θυμῷ κοινὸν καὶ ἐπιθυμίᾳ (καθ' ὃ γὰρ ἄλογα ἄμφω καὶ παρ' ἑτέρου κοσμεῖσθαι δεόμενα, ἄρχεται), κοινὴν ἀρετὴν ἔχει τὴν ἐπιστρέφουσαν αὐτὰ πρὸς τὴν τοῦ ἄρχοντος ὄρεξιν. καθ' ὅτι δὲ τὸ ἄρχειν διαφέρον ἐπί τε λόγου καὶ θυμοῦ τὸν εἰρημένον τρόπον, διάφορον ἐσχήκατον ὡς ἄρχοντε τὴν ἀρχικὴν ἀρετήν, τὸ μὲν γνωστικήν (λόγος γὰρ ἦν), τὸ δὲ ζωτικήν· ὄρεξις γάρ. ὅπου μὲν οὖν ὄρεξις ὀρέξεως κρατεῖ, τῆς ἄτρωτον φυλαττούσης ἀρετῆς τὴν ὄρεξιν χρεία, ὅπου δὲ λόγος ὀρέξεως, τῆς κρίνειν τὸν λόγον ὀρθῶς παρασκευαζούσης. καὶ διὰ τοῦτο φρόνησις μὲν ἀρετὴ ἀρχικὴ λόγου, παρ' ᾧ τὸ γιγνώσκειν καὶ τὸ κρίνειν ὀρθῶς τὸ ἄρχειν τῶν κρίσιν f. 121 v. οὐκ ἐχόντων, ἀνδρεία | δὲ ἀρετὴ ἀρχικὴ θυμοῦ, παρ' ᾧ τὸ ζωτικὸν μόνον, παρ' ᾧ ἡ κρίσις μὲν οὐκ ἔστιν, ὄρεξις δὲ κράτος ἔχειν ἐθέλουσα κατὰ ⟨τῆς⟩ τοῦ χείρονος ὀρέξεως, καὶ κατεξανισταμένης αὐτῆς οὐκ ἀνεχομένη τῶν ὑπὲρ αὐτὴν ὀρέξεων. εἰ δ' ὅπερ εἴρηταί μοι καὶ πρότερον, καὶ ἡ διάστασις τῶν ἄνω πλείων ἢ τῶν κάτω καὶ ἡ ἁρμονία μείζων, οὐδὲν θαυμαστόν· ἡ γὰρ ἔκλυσις τῆς ζωῆς ἀμυδροῖ τὴν ἁρμονίαν· ἐν γὰρ τοῖς μᾶλλον ζῶσιν μᾶλλόν ἐστιν, ἐν δὲ τοῖς ἧττον δῆλον ὡς ἧττον.

Ὅτι μὲν οὖν αἱ ἀρεταὶ τέτταρες μόνον καὶ τί ἔργον ἑκάστης, εἴπομεν· ὅπως δὲ καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν

1 ἄλογον ex ἀγαθὸν m^3 2 ἑαυτὸν 10 καθ' ὅτι (θ ir. m^3 uv.)] καθὸ b 12 διάφορον] διαφορὰν m^1 διαφέρον m^3 | ἄρχοντα m^1, corr. m^3 14 post τῆσ ὡσ ss. m^3 18 an ὀρθῶς ⟨καὶ⟩? 23 ἡ ss. m^3

αὐτὰς τακτέον, ἤδη φανερόν. δῆλον γὰρ ὡς ἐν μὲν τῷ ἄρχοντι πάσης τῆς πόλεως καὶ προβουλευομένῳ μάλιστα τὴν φρόνησιν θετέον (τίνος γὰρ ἄλλου τῷ βουλευομένῳ χρεία μᾶλλον ἢ φρονήσεως; ἧς ἔργον ὁρᾶν τὸ ἐν πάσῃ πράξει ἀγαθὸν καὶ κακόν), ἐν δὲ τῷ πολεμοῦντι καὶ φρουρητικῷ γένει τὴν ἀνδρείαν. τούτους γὰρ ἀνδρείους ἡ φήμη καλεῖ, τοὺς ὑπομενητικοὺς τῶν κινδύνων, τοὺς ἀνανταγωνίστους τοῖς ἀντιπάλοις, τοὺς τὸν θάνατον περιπτύοντας. ὅπως μὲν οὖν κρατῶσι πάντων τῶν κατεξανίστασθαι τῆς πολιτείας ἐπιχειρούντων, ἀνδρείους αὐτοὺς εἶναι προσῆκον· τὰ δὲ μέτρα τῶν ἐνεργειῶν ἀπὸ τῶν ὡς ἀληθῶς ἀρχόντων παραδέχεσθαι καὶ ταύτῃ σωφρονεῖν, εἰς τὴν ἐκείνων βλέποντας προαίρεσιν. ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ καὶ τῶν ἀναγκαίων πάντων ἐκποριστικῷ τὴν σωφροσύνην μόνως, ἵνα μὴ ἐπαιρόμενον τῇ περιουσίᾳ τῶν ἀναγκαίων ἀρκεῖν ἑαυτῷ πρὸς τὸ εὔδαιμον ὑπολάβῃ καὶ τῶν ἀρχόντων ὀλιγωρήσῃ διὰ τὴν | ἐν f. 122r. *τοῖς ἀναγκαίοις εὐπορίαν φαντασίαν τοῦ ἀγαθοῦ παρεχομένην. δεῖ γοῦν αὐτὸ σωφρονεῖν, ὑποστελλόμενον τοῖς ἄρχουσιν καὶ ὑπ' ἐκείνων κοσμούμενον καὶ πειθαρχοῦν ἐκείνοις, ὡς ἐν τῷ παντί φησιν ὁ Τίμαιος* [p. 48a] *ἕπεσθαι τῷ νῷ τὴν ἀνάγκην. πάντων δὲ οὑτωσὶ τὴν οἰκείαν ἀρετὴν ἀπειληφότων, καὶ τοῦ μὲν φρονοῦντος, τοῦ δὲ ἀνδριζομένου, τοῦ δὲ σωφρονοῦντος, ἤδη γνώριμον τὸ τῆς δικαιοσύνης ἔργον. ἕκαστον γὰρ ἐν τῇ συντάξει τῇ πρὸς ἄλληλα παρασκευάζει τὸ ἑαυτοῦ μόνον πράττειν, καὶ μὴ δι' ἀλλοτριοπραγίαν ὑφαρπάζειν τὰ τῶν ἄλλων ἐξαίρετα, ζῆν δὲ ἕκαστον ἐφ' ᾧ τέτακται παρὰ τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης· ὡς μὴ τὸν φύλακα στρατεύεσθαι ἐπιχειρεῖν ἢ γεωργεῖν, εἰς ἀναξίαν ἑαυτοῦ μεταπίπτοντα ζωήν, μηδὲ τὸν ἐπίκουρον ἢ θητεύειν ἢ προβουλεύειν, μηδὲ τὸν χρηματιστὴν ἐπικουρεῖν, διότι τὰ*

6 *ἀνδρίαν* m[2] 14 *μόνως*] *μὲν ὡσ* 15 *ἀρκεῖν*] *ἄρχειν*
21 *πάντωσ*, corr. m[2] 25 *μόνου*, corr. b

ὅπλα παρασκευάζει τοῖς ἐπικουρήσουσιν, ἢ γνώμην εἰσφέρειν, διότι τἀναγκαῖα πορίζει τοῖς τὰς γνώμας εἰσφέρειν ὀφείλουσιν. ὥστε καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν αἱ ἀρεταὶ πᾶσαι τὸν αὐτὸν λόγον ἔχουσαι πρὸς ἀλλήλας εἰσίν, ὃν ἐν ἑκάστῃ τῶν ψυχῶν.

Τούτων τοίνυν εὖ κειμένων κατίδωμεν, ὅπῃ μέτεισιν ὁ Σωκράτης τὸν περὶ αὐτῶν λόγον. ἀνάπαλιν μὲν οὖν ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν ἀρετῶν ἄρχεται, καθάπερ εἶπεν [p. 368d], *ὡς ἐν μείζοσι γράμμασιν τὰ διὰ τῶν ἐλασσό-*
411 *νων γεγραμμένα θεάσασθαι βουλόμενος. τῷ γὰρ ὄγκῳ μιᾶς ψυχῆς μείζων ἡ πόλις, ⟨εἰ⟩ καὶ εἰκόνες εἰσὶν αἱ τῆς ὅλης πόλεως ἀρεταὶ τῶν τῆς μιᾶς ψυχῆς, κἀνταῦθα δήπου τοῦ*
f. 122 v. *λόγου κρατοῦν|τος, ὅς φησιν τὰ ἀμερέστερα τῇ δυνάμει κρατεῖν τῶν εἰς πλείονα μερισμὸν ὑποφερομένων, καὶ τὰ ἐλάττω κατ' ἀριθμὸν ὑπερφέρειν τῇ δυνάμει τῶν πλειόνων κατὰ τὸ ποσόν. ἐν δ' οὖν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν ἰδεῖν ἐθέλων προτέροις ἁπάσας αὐτὰ πρῶτον ἐν τάξει τὰ γένη τὰ πολιτικὰ ὑφίστησιν· λέγω δὲ ἐν τάξει, διότι πρῶτον ἔλαβεν ἀνθρώπους περὶ τὰ ἀναγκαῖα μόνα διατρίβοντας, ἀπολέμους, ἀπείρους παιδείας, κατὰ φύσιν ζῶντας, ἐλαχίστοις ἀρκουμένους, σωφρονικῶς διαιτωμένους· δεύτερον δὲ ἐπαύξων τὸ πολίχνιον διὰ τοὺς ἔξωθεν πολεμίους εἰς ἀνάγκην περιήγαγεν κατάλογον στρατιωτικὸν ἐπεισαγαγεῖν. τούτου δὲ εἰσαχθέντος ἀναγκαῖον ἐπέδειξεν λοιπὸν τὸν παιδευτικὸν λόγον, ἐξαναστήσας ἀπὸ τῆς φυσικῆς ζωῆς τὸν βίον ἐπὶ τὴν ἀμυντικήν· ἢ πῶς ἐκεῖνοι σωθήσονται χωρὶς ἐπικούρων, ἔχοντες ἐνίοτε τοὺς παροικοῦντας ἀδίκους; δεῖν οὖν τῶν*

1 *παρασκευάζοι*, corr. b 9 *εἶπον*, corr m[3] 10 *οἴκωι* with *γ* ss. (ι prius ir., corr. m[1]) 11 *μεῖζον ἢ πόλεσι* (ι ir.) *καὶ* 15 *ἐλάσσω*, *ττ* ss. m[1] 17 malim *πρότερον* | *ἁπάσας* non aptum, expectamus *αὐτὰς* ⟨*ὑποστάσας*⟩ aut *τὰς ἀρετὰς* 18 cf. II 369a sqq. 21 cf. 372 e sqq. 23 *κατάλογον*] *τὸν λόγον* | cf. 376c sqq. 24 *τὸν* ss. m[3]

προπολεμησόντων ὑπὲρ τῶν γεωργησόντων· οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν ἄμφω πράξειν. καὶ γὰρ ἄλλη μὲν ἐπιτηδειότης πρὸς γεωργίαν, ἄλλη δὲ πρὸς στρατείαν· ὡς δὲ αἱ ἐπιτηδειότητες διαφέρουσιν, διοίσουσιν καὶ αἱ τελειότητες· καὶ δεῖ κατὰ τὴν αὑτοῦ φύσιν ἕκαστον τελειοῦν, εἰ μὴ μέλλοι κίβδηλον ἕξειν τὴν ζωὴν παρὰ τὴν αὑτοῦ φύσιν ἀγόμενος. καὶ πρὸς τούτῳ τοὺς καιροὺς οὐ παραλείψουσιν τῶν οἰκείων ἔργων, ὅπερ ἂν γένοιτο, εἰ ὁ αὐτὸς εἴη στρατιώτης εἰ τύχοι καὶ γεωργός, καὶ ὅταν δέῃ γεωργῆσαι στρατεύεσθαι ἀναγκαζόμε-| νος πολέμου περιεστῶτος, καὶ ὅταν στρατεύεσθαι φυτεύων f. 123r. ἢ ἀροτριῶν καὶ τὴν γῆν ἐργαζόμενος ἀντὶ τοῦ πολεμεῖν ὑπὲρ τῆς γῆς, καὶ τὰ ὄργανα τὰ γεωργικὰ φέρων ἀντὶ τῶν πολεμίων, τὴν σμινύην ἀντὶ τῆς ἀσπίδος, ὡς εἰ μὴ γεωργήσειεν ἄπορος τῶν ἀναγκαίων ἐσόμενος. εἰ οὖν ἄλλον μὲν εἶναι δεῖ τὸν ἐπίκουρον, ἄλλον δὲ τὸν τῶν ἀναγκαίων φροντιστήν, δύο τούτω γένεε πολιτικὼ θετέον, ἐπικουρικὸν καὶ χρηματιστικόν, τὸ μὲν ποριστικὸν τῶν ἀναγκαίων, τὸ δὲ φρουρητικὸν ἑαυτοῦ τε καὶ ἐκείνου. δεῖν οὖν τούτῳ παιδείας, οὐκ ἐκείνῳ· καὶ γὰρ ἦθος τοῦτο ἔχειν χρὴ διαφέρον, οὐκ ἐκεῖνο· καὶ ὁποῖον τὸ ἦθος, ἐπεκδιηγησάμενος διττὸν τούτου τελειωτικὸν τοῦ γένους εἶδος τῆς παιδείας ἐδίδαξεν, τὸ μὲν εἰς ψυχὴν τεῖνον τῶν ἀνδρῶν, τὸ δὲ εἰς σῶμα. καὶ γὰρ σώματος ἐρρωμένου δεῖ πρὸς τοὺς πόνους τοὺς ἀναγκαίους τοῖς στρατευσομένοις. τρίτῳ δὲ † ὅμως φασὶν τὴν πόλιν ἐπαυξάνων αὐτῶν τῶν ἐπικούρων τοὺς φύσει διαφερούσῃ χρωμένους τῶν ἄλλων καὶ μειζόνως πεπαιδευμένους ἐκλεξάμενος καθίστησι τὸ λοιπὸν ἐκ τούτων γένος. ὡς δὲ

4 διοίσουσιν im. m[3] recte opinor; cf. tamen Sonny anal. 152 Long. IV 26, 4 Heliod. 10, 29 6 ἀγόμενον m[3] 8 εἴη] εἶσ ἧι 13 πολεμικῶν Wendl. | σμινύην m[3]] σμίννυν m[1] (μινν ex?) 16 γένε, corr. m[3] 18 τούτων 19 ἐκείνων 20 cf. 376[e] 24 στρατευσαμένοισ | cf. III 412[b] sqq. 25 διαφερούσηι (ηι ir.)] ό supra ε ss. m[3] (voluit διαφόρῳ?) 26 μειζόνωὀ m[1], corr. m[3] 27 καθίστησι m[3]] καθηγήσει

ἐμαυτὸν πείθω, δοκεῖ μοι δύο τρόπων ὄντων παιδείας, τοῦ μὲν κατὰ μουσικήν, τοῦ δὲ κατὰ γυμναστικήν, τούτους μάλιστα νομίσαι πρὸς τὴν ἁπάντων ἀρχὴν ἐπιτηδείους τοὺς φύσιν τε πρὸς μουσικὴν ἐπιτηδειοτέραν λαχόντας καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐν αὐτῇ τεθραμμένους. αὕτη γὰρ καὶ ἐμφρονεστέρους ἀποτελεῖ διδάσκουσα περὶ θεῶν περὶ δαιμόνων περὶ ἡρώων περὶ ἀνθρώπων τὰ σπουδαιότατα, ἀλλ' οὐχ ἡ γυμναστική. τεκμήριον δὲ οὗ λέγω τὸ καὶ τὴν ὅλην λύεσθαι πολιτείαν οὐ διὰ γυμναστικῆς ἀμέλειαν, ἀλλὰ μουσι-| f. 123v. κῆς, ὡς αὐτός φησιν ὁ τῶν Μουσῶν ἱερὸς λόγος [VIII 546d], τῶν ἀρχόντων διὰ μουσικῆς ἀμέλειαν ἀναξίων ὄντων ⟨τῶν⟩ πατέρων. ὥστε τοὺς πρὸς ταύτην πεφυκότας καὶ μουσικοὺς μᾶλλον εἰ φαῖμεν αὐτὸν ἐκλέγεσθαι καὶ φύλακας καθιστάνειν, οὐκ ἂν ἀπὸ γνώμης αὐτῷ λέγοιμεν, εἰ καὶ αὐτὸς τοσοῦτον μόνον εἶπεν [III 412c], αὐτῶν τούτων φυλοκρινεῖν τοὺς ἀρίστους πρὸς τὸ πάντων ἄρχειν, κατὰ τί δὲ ἀρίστους, οὐ προσέθηκεν. ταῦτ' οὖν τὰ τρία γένη καταστησάμενος πληρώματα τῆς πόλεως εὗρεν, ὃν ἤδη προείπομεν τρόπον, κατὰ τί σοφὴν ἂν εἴποιμεν τὴν ἐκ τούτων πόλιν, κατὰ τί ἀνδρείαν, κατὰ τί σώφρονα, κατὰ τί δικαίαν, τοῦ μὲν φυλακικοῦ διὰ τὸ μουσικώτατον εἶναι τὸ γένος ἐπιστήμην ἔχοντος τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν (ἐδιδάχθη γὰρ ὑπὸ τῆς μουσικῆς, ἃ δὴ προείπομεν, πῶς δεῖ φρονεῖν περὶ τῶν κρειττόνων ἡμῶν, πῶς περὶ τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας· διὸ καὶ τοὺς ποιητὰς ἠνάγκαζεν, ὅσα πρὸς τούτους τείνει τοὺς τύπους, ποιεῖν. εἰ δὲ καὶ τῶν μαθημάτων αὐτῷ καὶ διαλεκτικῆς μεταδοτέον, ἔτι μειζόνως ἂν εἴη σοφὸν καὶ ἐπιστῆμον), τοῦ δὲ ἐπικουρικοῦ διὰ τὸ ζῆν ἐν ὅπλοις καὶ γυμνασίοις δὲ καὶ μελέταις τῶν πολεμικῶν ἀνδρείου μάλιστα ὄντος (τούτοις γοῦν διαφερόντως προσήκειν τὴν

6 διδάσκάλουσα (acc. m^3, supra α secundum et tertium ras.) 15 τὴσ post αὐτὸσ 23 cf. p. 65, 16 sqq. 26 αὐτῷ] αὐτῶν 27 καὶ ⟨τῆς⟩ b

ἀρετὴν ταύτην ἅπαντας ὁμολογήσειν τοὺς καὶ τὴν τυχοῦσαν περὶ ἀνδρείας ἔχοντας ἔννοιαν), τοῦ δὲ χρηματιστικοῦ σωφρονεῖν ὀφείλοντος· ἡ γὰρ τῶν ἀναγκαίων εὐπορία ταύτης μάλιστα δεῖται τῆς ἀρετῆς, ὧν ἡ πλησμονὴ μεθίστησιν εἰς τὴν ἀκόλαστον ζωήν, τῶν δὲ τριῶν ἅμα γενῶν ἐν τῇ πρὸς ἄλληλα κοινωνίᾳ | ἀρχῆς τε πέρι καὶ τοῦ ἄρχεσθαι f. 124r. τὴν αὐτοπραγίαν φυλαττόντων, ἣν ἐπέδειξεν οὖσαν τὴν δικαιοσύνην· πάντες γὰρ ἄνθρωποι τὸ μὴ τῶν ἀλλοτρίων ἐρᾶν φασιν εἶναι δικαιοπραγεῖν, καὶ οἱ ἐπαινέται δικαιοσύνης καὶ οἱ κατήγοροι· διὸ καὶ κακίζουσιν αὐτήν, ὡς δέον ὂν τὰ πάντων ἔχειν τὰ οἰκεῖα μόνα στέργουσαν. καὶ μέχρι μὲν τούτου παραλαμβάνων τὴν δικαιοσύνην ὡς πόλεως οἰκιστὴς οὐκ ἀδικεῖ τοὺς κατηγόρους αὐτῆς. καὶ γὰρ ἐκεῖνοί φασιν αὐτὴν εἶναι νόμῳ καλὸν καὶ ὡς ἀναγκαίαν τιμᾶσθαι, φευγόντων τὸ ἀδικεῖσθαι τῶν τὰ νόμιμα τιθέντων· τοῦτο γὰρ ἔσχατον εἶναι κακῶν, τὸ δὲ ἀδικεῖν μέγιστον ἀγαθόν, τὸ δὲ δίκαιον ἀμφοῖν μέσον, οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακόν, ἀλλ' ἀναγκαῖον. ὅπερ οὖν εἴπομεν, κἂν ὡς πλήρωμα τῶν ἀγαθῶν παραλαμβάνῃ τὴν δικαιοσύνην, οὐκ ἀδικεῖ τοὺς ψέξοντας αὐτήν· νόμῳ γὰρ εἶναι δέδοκται καλόν. ἤδη δὲ καταπειρῶν τοῦ καὶ αὐτὴν ὄντως ἀγαθὸν εἶναι καὶ φύσει καλόν, ἀλλ' οὐ νόμῳ μόνον, προσέθηκεν [p. 433b], ὅτι καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς αὕτη δίδωσι τὸ 412 κράτος· ἑκάστη γὰρ αὐτοπραγεῖ διὰ ταύτην, καὶ οὐδεμία ἐκείνων οὕτως σώζει τὴν πόλιν ὡς αὕτη. δέδεικται γοῦν ὅτι ἡ ἐναλλαγὴ τῶν ἐπιτηδευμάτων, τοῦ φυλακικοῦ τοῦ ἐπικουρικοῦ τοῦ χρηματιστικοῦ, τελεώτατός ἐστι τῆς πολιτείας ὄλεθρος. εἰ οὖν αὕτη ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς ἐστιν ἐνά-

4 ἀρετῆσ im. m[3] 6 τοῦ ex τοὺσ m[3] 10 κολάζουσιν m[1], κακι ss. m[2] | ὡσ ss. m[2] 12 ὡς] ὁ τῆς Wendl. 14 post τιμᾶσθαι καὶ ss. m. rec. 17 ἀγαθον m[1], acc. m[3] 21 καταπειρῶν scripsi dubitanter] κατασπείρων 22 προέθηκεν, corr. m[3] 25 cf. 434a sqq. 28 cf. 433e

μιλλος, ἃς ὁμολογοῦσι καὶ οἱ κατήγοροι τῆς δικαιοσύνης εἶναι τῇ φύσει καλάς, οἷον τὴν φρόνησιν (ταύτης γὰρ ἀντέχονται κατὰ φύσιν πάντες· οἱ γοῦν φρόνησιν ψέγοντες ἢ f. 124v. ἐμ|φρόνως ψέγουσι, καὶ οὐ ψεκτὸν ἡ φρόνησις ὀρθῶς ψέγουσα, ἢ ἀφρόνως, καὶ οὐ ψεκτὸν ἡ φρόνησις οὐκ ὀρθῶς ψεγομένη), πᾶσα ἀνάγκη τὴν δικαιοσύνην εἶναι φύσει καὶ αὐτὴν ἀγαθόν, ἀλλ' οὐ νόμῳ μόνον, ὡς καὶ τὴν φρόνησιν.

Ταῦτα ὁ Σωκράτης περὶ τῶν ἐν πολιτικοῖς γένεσιν ἀρετῶν διανύσας μέτεισιν ἐπὶ τὰς τῶν ψυχικῶν μορίων, ἃς εἶναι πρὸ τούτων εἴπομεν, καὶ μεταχειρίζεται τριχῇ τὸν περὶ ἐκείνων πάντα λόγον. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐπιδείκνυσιν, ὅτι οὐκ ἀλλαχόθεν αἱ διαφορότητες αὗται τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν αἱ κατὰ τὴν ζωὴν οὔτε ἐν μιᾷ πόλει μόνῃ θεωρούμεναι ταγμάτων ἄλλων καὶ ἄλλων οὔτε ἐν ὅλοις ἔθνεσιν, ἢ ἀπὸ τῆς ψυχικῆς διαφόρου ζωῆς. οὐ γὰρ ἀπὸ δρυός, φησὶν [VIII 544^d], οὐδ' ἀπὸ πέτρης (τοῦτο δέ ἐστιν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἐσχάτης φύσεως, ἧς ἡ δρῦς εἰκών, οὐδὲ ἀπὸ τοῦ ἀψύχου καὶ στερεοῦ σώματος καθὸ σῶμα, τοῦτο γὰρ ἡ πέτρα δηλοῖ) Ἕλληνες μὲν εἰς φρόνησιν ἐπιτηδειότεροι, ὡς τὸ ὅλον ἔθνος εἰπεῖν, θυμοειδέστεροι δὲ Θρᾷκες, χρηματιστικώτεροι δὲ Φοίνικες, καὶ τούτων ἑκάτεροι κατὰ τὸ ὅλον ἔθνος, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ψυχῆς, παρ' οἷς μὲν λόγου, παρ' οἷς δὲ θυμοῦ, παρ' οἷς δὲ ἐπιθυμίας ἀρχόντων. ὃ γὰρ ζῶσιν ἕκαστοι, τοῦτο εἰσίν, κἂν πάντα ἔχωσιν ζῶντες, κατὰ τὸ πρόχειρον αὐτοῖς ἐκεῖθεν χαρακτηρίζονται, καὶ τὸ ὅλον ἔθνος ἢ λογοειδὲς ἢ θυμοειδὲς ὀνομάζεται κατὰ τὸ ζῶν ἐν αὐτῷ μάλιστα μέρος τῆς ψυχῆς. ἢ οὖν ἀπὸ τοῦ σώματος ἔχουσι τὰς διαφορὰς ταύτας ἢ ἀπὸ f. 125r. τῆς ψυχῆς. ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τοῦ σώματος· θερμοὶ | γὰρ ἢ

5 ψευκτὸν 10 cf. 434^d 11 τριχῇ 12 alterum 223, 1 tertium 227, 27 | cf. 435^e 13 εἰσὶν αἱ] εἰσι m^1 εἰσιν ἢ m^3 22 τὸν post καὶ exp. m^3, eadem acc. posuit in τούτων 25 ἐκεῖθεν non sanum, an κριθὲν? 27 τῆσ ψυχῆσ im. m^3

ψυχροὶ καὶ λευκοὶ καὶ μέλανες ἀπὸ τοῦ σώματος, οὐχὶ ἔμφρονες ἢ ἀνδρεῖοι ἢ σώφρονες ἢ τὰ ἐναντία τούτων· ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἄρα τὴν ἐν τούτοις ἂν ἔχοιεν ἐξαλλαγήν. τοῦτο τοίνυν πρῶτον ἔδειξεν· ἴσως δ' ἄν τινες φαῖεν καὶ τὰς ἐν τούτοις διαφορὰς εἶναι σωματοειδεῖς· ἕπεσθαι γὰρ ταῖς κράσεσιν τοῦ σώματος, εἶναι δὲ ταύτας διαφόρους τῶν ἐθνῶν, ⟨οὐ⟩ τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ ταῦτα λέγοιεν, δῆλον ὅτι συγχωρήσουσιν τὰς μὲν διαφορὰς εἶναι ταύτας ἀπὸ ψυχῆς, ἐκείνην δὲ ἑπομένην ταῖς κράσεσιν τῶν σωμάτων ἀναβλαστάνειν ταύτας τὰς διαφοράς. μένει τοίνυν ὁ τοῦ Σωκράτους λόγος, καὶ ἀπὸ ψυχῆς αἱ ζωαὶ αὗται, κἂν ῥίζαν ἔχωσιν τὴν κρᾶσιν. δεῖ δὲ καὶ τούτῳ αὐτῷ ἐξ ἀρχῆς ἐφιστάνειν, μὴ οὐ δέῃ τὴν ψυχὴν ἀπάγειν εἰς τὴν σώματος φύσιν. ἐν γὰρ τοῖς ἀπαιδεύτοις αἱ δυνάμεις αὐτῆς ἕπονται ταῖς κράσεσιν, ἡ δὲ φύσις τῷ μὲν δουλεύειν προσέταξεν, ὡς αὐτὸς εἶπεν ἐν *Φαίδωνι* [p. 79e], τῇ δὲ ἄρχειν, πρὸς τῷ καὶ μηδὲ πᾶν τὸ ἐπιθυμητικὸν συμπάσχειν κράσεσιν ἢ τὸ θυμοειδές· οὔκουν τὸ φιλοχρήματον οὐδὲ τὸ φιλότιμον δουλεύει κράσεσιν, ἀλλ' εἴπερ ἄρα τὸ φιλήδονον θατέρου καὶ τὸ ὀργίλον τοῦ λοιποῦ. παρὰ δὲ τοῖς πεπαιδευμένοις καὶ ταῦτα κρατεῖ τῆς κράσεως, ἢ ὥστε μηδὲ πλήττεσθαι τὴν ἀρχήν, ἢ ὥστε πληττόμενα τὴν πληγὴν ἄπρακτον ἐᾶν. τοῦτο μὲν οὖν, ὅπερ ἔφην, ὁ Σωκράτης ἐγύμνασε πρῶτον, δεικνὺς ὅτι ἐν αὐταῖς εἰσιν αἱ διαφοραὶ τῶν εἰδῶν τούτων τῆς ζωῆς ταῖς ψυχαῖς, οὐ μόνον δι' ὧν εἴπομεν, ἀλλὰ καὶ τῷ τὸ πλῆθος ἐκ τῶν κα|θ' f. 125 v. ἕκαστα εἶναι τῶν τοιωσδὶ ζώντων τὸ ἄθροισμα λέγεται τοιονδὶ κατὰ τὴν κοινὴν ὁμοζωίαν. ἐκ γὰρ τῶν ἐμφρόνως ζώντων τὸ ἔμφρον πλῆθος, εἴτε ἕν τι πλῆθος εἴη πόλεως εἴτε ἔθνος, ⟦εἰ⟧ καὶ ἐκ τῶν θυμοειδῶς τὸ θυμοειδές, καὶ ἐκ τῶν

9 ἐν ψυχαῖσ m[1], απο et ῆσ ss. m[3] 13 κἀυτῶι | δέοι | fort. ἀνάγειν 22 μήτε 23 ἐᾶ (α ex αι) m[1], ι ss. m[2]?, ν ex ι m[3] 27 τῶν ex ὧν m[3]

χρηματιστικῶς τὸ χρηματιστικόν. — Δεύτερον δὲ ἐπὶ τούτῳ δείκνυσιν ἀναγκαῖον πρὸς τὸ προκείμενον, ὅτι οὐχ ἕν ἐστιν ἐν τῇ ψυχῇ τὸ λογικὸν τὸ θυμικὸν τὸ ἐπιθυμητικόν. τοῦτο γὰρ ἀναγκαῖον, ἵνα δειχθῇ τὰ τρία ἐκεῖνα τοῖς τρισὶν τούτοις ἀνάλογον, καὶ ὡς ἐκεῖνα καὶ ταῦτα διαφέροντα ἀλλήλων τοῖς αὐτοῖς ὅροις τῆς ζωῆς. δεύτερον δ' οὖν τοῦτο δείκνυσιν προλαβὼν ὁμολόγημα τοιόνδε· τὸ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ τἀναντία ποιεῖν ἢ πάσχειν ἀδύνατον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ μέν, κατ' ἄλλο δὲ καὶ ἄλλο. καὶ γὰρ θερμαίνεσθαι καὶ ψύχεσθαι, καὶ ἑστάναι δὲ καὶ κινεῖσθαι, καὶ θερμαίνειν καὶ ψύχειν δυνατόν, †καὶ ὃ κατὰ τὸ αὐτὸ μέν, οὐ πρὸς ταὐτὸν δέ, πρὸς δὲ ἄλλο καὶ ἄλλο ποιεῖν τἀναντία δυνατὸν καὶ πάσχειν. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ φωτίζεσθαι καὶ σκοτίζεσθαι πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο δυνατόν, ὑπὸ τοῦδε μὲν φωτιζόμενον, ὑπὸ τοῦδε δὲ σκοτιζόμενον, καὶ αὐξητικὸν εἶναι κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ φθίσεως ποιητικὸν πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο. τοιοῦτον γάρ ἐστιν εἰ τύχοι τὸ τρέφον μὲν τοδὶ τὸ μόριον καὶ αὖξον, ἄλλο δὲ τῷ τοῦτο τρέφειν φθίνειν ποιοῦν διὰ τὴν ἐναντίωσιν αὐτῶν· τὸ γάρ τῳ ξυνενεγκόν, φησίν τις, ἄλλο τοῦτο ἔβλαψεν. ἀλλὰ ταὐτὸν λέγω καὶ ⟦*τὸ*⟧ *κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ* ⟦*τὸ*⟧ *πρὸς τὸ αὐτὸ ποιητικὸν ἢ παθητικὸν εἶναι τῶν ἐναντίων ἀδύνατον. τούτου δὲ ὁμολογηθέντος λαμβάνει*
f. 126r. *τὰς τῶν ἐγκρατῶν | καὶ ἀκρατῶν ζωάς, ἐν αἷς ὁ λόγος μάχεται καὶ ὁ θυμός, ἢ ὁ λόγος καὶ ἡ ἐπιθυμία, ἢ ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία· ταῦτα μὲν ἐν τοῖς πολεμοῦσιν γενναίως διὰ φιλοτιμίαν, καὶ τῆς ἐπιθυμίας σθενούσης διὰ λιμόν, καὶ τοῦ μὲν λέγοντος μενετέον, τῆς δὲ βοώσης ἀναχωρητέον· τὰ δὲ πρὸ τούτων ἐν τοῖς νοσοῦσι, τοῦ μὲν λόγου παραγγέλλοντος εἰ πυρεταίνοι τὸ σῶμα μὴ πιεῖν, τῆς δὲ ἐπιθυμίας εἰς τὸ πιεῖν παρακαλούσης, καὶ μαχομένων*

1 *χρηματιστικῶς* b] *χρηματιστικῶν* | cf. 436ᵃ sqq. 11 ὃ (fuit ὃν uv.) *κατὰ* aegre toleratur, latetne *ὅλως*? 13 *φωτίζεσθαι* b] *γυμνάζεσθαι* 25 cf. 439ᵃ sqq. 26 *στενούσης*

ἀλλήλοις· τὰ δὲ πρὸ ἀμφοτέρων ἐν τοῖς ὑβριζομένοις μέν, ἀνεχομένοις δέ, κἂν ὁ θυμὸς ἐρεθίζηται, οἷον ἐποίησεν Ὅμηρος τὸν Ὀδυσσέα πάσχοντα πάθος ἐν οἷς φησιν·

τέτλαθι δή, κραδίη· καὶ κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης [υ 18].

συνελόντες οὖν εἴπωμεν, λόγον καὶ θυμὸν ἅμα τὰ ἐναντία πάσχειν πρὸς ταὐτόν, οἷον τὸ ὑβρίσαν, τοῦ μὲν λέγοντος τιμωρητέον, τοῦ δὲ λέγοντος οὐδαμῶς. οὐκ ἄρα ταὐτόν 418 *ἐστι λόγος καὶ θυμός· ταὐτὸν γὰρ κατὰ ταὐτὸν πρὸς τὸ αὐτὸ τἀναντία πάσχειν ἢ ποιεῖν ἀμήχανον. πάλιν λόγος καὶ ἐπιθυμία τἀναντία βοῶσιν ἐν οἷς εἴπομεν τοῖς πυρεταίνουσιν πρὸς ταὐτὸ τὸ πιεῖν· τὸ δὲ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ αὐτὸ τἀναντία ποιεῖν ἢ πάσχειν ἀμήχανον· οὐκ ἄρα λόγος καὶ ἐπιθυμία ταὐτόν. πάλιν θυμὸς καὶ ἐπιθυμία πρὸς τὸ αὐτὸ τὰς ἐναντίας ἀφιᾶσι φωνὰς ἐν τοῖς πολεμοῦσιν καὶ λιμώττουσιν· τὸ δὲ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ αὐτὸ τἀναντία ποιεῖν ἢ πάσχειν ἀμήχανον· οὐκ ἄρα θυμὸς καὶ ἐπιθυμία ταὐτόν. διαφέρει οὖν τὰ τρία ἀλλήλων κατ' οὐσίαν. ὅτι μὲν οὖν συνέπλεξεν ἐν τῷ ὁμολογήματι τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν, ἄρρη|τον αὐτὸ ποιῶν, δῆλον· ἴσως* f. 126 v. *γὰρ ἄν τις εἴποι τὰς ἀλόγους κινήσεις ἐνεργείας εἶναί τινας, ἴσως δὲ ἄν τις πάθη· καὶ ἤδη τινῶν ἤκουσα λεγόντων ἐμμέτρως μὲν κινουμένων ἐνεργείας εἶναι τὰς κινήσεις, ἀμέτρως δὲ πάθη. ὅπως δ' οὖν ἂν ἔχῃ τὸ ὁμολόγημα, περιλαμβάνει τὰς κινήσεις αὐτῶν. ὥστε εἴ τις λέγοι τὸ μὲν ποιεῖν τὸ δὲ πάσχειν καὶ εἶναι ταῦτα μαχόμενα, δῆλός ἐστιν πολλῷ μᾶλλον αὐτὰ διϊστὰς ἀπ' ἀλλήλων. τὸ γὰρ ἐναντίον ποίημα πάθους αἴτιόν ἐστιν ἐναντίου· ὥστ' εἴ τι πάθος ἐναντίον ἔχει ποίημά τι τινός, ἔσται καὶ τῷ ἀπ' ἐκείνου*

4 cf. 441b 6 *λόγοσ* (*σ* ir.) *καὶ θυμὸσ* 7 *πάσχειν̓* 12 *ταὐτὸ*] *αὐτὸ* | *πιεῖν*] *ο* post *π* eras. m^3 20 *ἄρρητον*] *ρρη* ir. cf. 436b 22 *ἤδη*] *ἤ* ss. m^3 25 *ὥστε εἴ τις*] *ὡσ εἴ τισ τὲ* 27 sq. haec recte se habere non praesto

πάθει ἐναντίον. εἰ οὖν μὴ ἔστιν ταὐτὸν τῷ πάσχοντι τὸ ἐναντίον, μειζόνως διέστηκεν κατ' οὐσίαν τοῦ ποιοῦντος τὸ ἐναντίον οὗ αὐτὸ πάσχει πάθους. τί δ' ἂν εἴποιμεν περὶ τοῦ φιλοχρημάτου καὶ φιληδόνου, πότερον καὶ ταῦτα τῇ οὐσίᾳ διαφέρειν ἢ ὁμοούσια εἶναι, δυνάμεις δὲ διαφόρους ὀρεκτικὰς ὑπάρχειν; ὅτι γὰρ καὶ ταῦτα ἀλλήλοις μάχεται, δηλοῦσιν οἱ φιλάργυροι καὶ λίχνοι, διὰ μὲν τὴν λιχνείαν ὁρμῶντες, ὅσα τὸ πάθος αὐτῶν ἐκπληροῖ, τοῦτο πορίζειν ἑαυτοῖς, διὰ δὲ τὴν φιλαργυρίαν τοὐναντίον βοῶντες· οὐκ ὠνητέον, δεινὴν τὴν τοῦ ἀργυρίου λέγοντες δαπάνην καὶ λιμοκτονοῦντες τῷ φιλοχρημάτῳ τὸ φιλήδονον, ἢ ἀνάπαλιν τῷ φιληδόνῳ τὸ φιλοχρήματον ἀνιῶντες. εἰ μὲν οὖν καὶ ταῦτα διαφέρει κατ' οὐσίαν, τί μὴ τέτταρα τὰ μέρη ποιοῦμεν τῆς ψυχῆς; εἰ δὲ μαχόμενα καὶ τἀναντία πάσχοντα μὴ διαφέρει κατ' οὐσίαν, οὐδὲ τὰ ἄλλα διαφέρειν ἀνάγκη διὰ τὸ τὰ ἐναντία πάσχειν. ταῦτα δὲ ἀποροῦντες λελήθαμεν |
f. 127r *ἡμᾶς αὐτοὺς οὐ συνιέντες τοῦ Σωκράτους πολυκέφαλον ὀνομάζοντος θηρίον τὴν ἐπιθυμίαν* [IX 588c], *ὡς ἂν ἄλογον ζωὴν οὖσαν μίαν καὶ πολλήν, ἅτε τῷ σώματι γειτνιῶσαν, ὃ δὴ παντελῶς ἐστιν πολὺ καὶ μεριστόν, ὥσπερ τὸ λογικὸν νῷ συγγενὲς ὂν μᾶλλον ἀμέριστον ἢ ἄλλο τι τῶν μερῶν τῶν ψυχικῶν. ἔστιν δ' οὖν τὸ ἐπιθυμητικὸν ἕν τε ὂν καὶ πολλὰ κατ' οὐσίαν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ δυνάμεις ἔχον μαχομένας ἀπὸ οὐσιῶν διαφερουσῶν ὡρμημένας, ἵνα καὶ ταύτῃ συμφύηται τῷ σώματι· καὶ γὰρ τοῦτο ἐξ ἐναντίων ὑφέστηκεν. ἓν μὲν οὖν ἐστιν καθ' ὅσον μίαν ὄρεξιν ἔχει τὴν φιλοσώματον, καθ' ὃ καὶ διαφέρει τῶν λογικῶν. οὔτε γὰρ τὸ θυμοειδὲς φιλοσώματον, νίκης ὀρεγόμενον καὶ τιμῆς καὶ διὰ ταῦτα τὸ σῶμα προϊέμενον πολλάκις καὶ ὑπερορῶν τῆς μετ' αὐτοῦ ζωῆς· οὔτε τὸ λογικόν, οὗ τὸ ὀρεκτόν ἐστι τὸ ὄντως ἀγαθόν, μόνον δὲ τὸ ἐπιθυμητικὸν φιλοσώματον, κἂν ἡδονῆς*

8 ταῦτα Wendl. 23 καὶ ante διὰ ss. m³ 29 μετ' ἀταὐ|τοῦ

ὀρέγηται κἂν χρημάτων· πάντα γὰρ ταῦτα σωματικά. καὶ γὰρ τὰ χρήματα, φησὶν αὐτὸς ἐν Φαίδωνι [p. 66c], διὰ τὸ σῶμα ἀναγκαζόμεθα κτᾶσθαι, δουλεύοντες τῷ σώματι καὶ ταῖς τοῦ σώματος ἐπιθυμίαις, καὶ ὅ γε φιλοχρήματος οὐκ ἂν ἑκὼν εἶναι σώματος καταφρονήσειεν, εἰ καὶ ποτὲ αὐτῷ συμβαίνει διὰ φιλοχρηματίαν ἀποθνήσκειν. ὥστε τὸ ἐπιθυμητικὸν ἁπλῶς φιλοσώματον ὂν καὶ ταύτῃ ἕν, φιλοχρήματον δὲ καὶ φιλήδονον καὶ ταύτῃ οὐχ ἕν. διὸ καὶ ὁ Πλάτων οὐχὶ πολλὰ εἶναι αὐτὸ ζῷά φησιν, ἀλλ' ἓν μὲν ζῷον, πολυκέφαλον δὲ καὶ ζῶν ἄλλοτε κατ' ἄλλην τῶν κεφαλῶν, ἀεὶ δὲ φιλοσω|μάτως. (f. 127 v.) καὶ ταύτῃ, καθάπερ εἴπομεν, τρίτον ἐστίν, ὡς τὸ λογικὸν πρῶτον νοῦ ὀρεγόμενον, ὡς τὸ θυμοειδὲς μέσον δυνάμεως· μέση γὰρ νοῦ καὶ ὑπάρξεως ἡ δύναμις. καὶ ταύτης μὲν ἥκει καὶ εἰς τὸ τρίτον ἡ ἔμφασις, καὶ διὰ τοῦτο ἐρᾷ σώματος, ὃ μετέχει μόνης ἐκείνης· τῆς δὲ δυνάμεως εἰς τὸ πρὸ αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο ὀρέγεται δυνάμεως· νοῦ δὲ εἰς τὸ πρώτιστον, καὶ διὰ τοῦτο ἐφίεται τοῦ νοεῖν, ἐκείνου κρατοῦντος κἀνταῦθα τοῦ λόγου τοῦ τὰς τῶν πρώτων ἐμφάσεις διὰ πλειόνων χωρεῖν δεικνύντος καὶ ὀρεκτὰ εἶναι τὰ ἀνωτέρω πλείοσιν ἢ ⟨τὰ⟩ κατωτέρω. φιλοσώματον οὖν τὸ ἔσχατον τῆς ψυχῆς καὶ τούτου μόνου ὀρεγόμενον, τοῦ σώζειν τὸ σῶμα. ἐπειδὴ δὲ τὸ σῶμα διττόν, τὸ μὲν ἐν ᾧ ἐστιν, τὸ δὲ ᾧ τοῦτο σώζει μὴ δυνάμενον ἀφ' ἑαυτοῦ σώζεσθαι, διὰ ταῦτα δυοειδεῖς ὀρέξεις ἔχει, τὴν μὲν τῆς εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἀγωγῆς τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν (καὶ κατ' αὐτὴν γίνεται φιλήδονον, πάσης ἡδονῆς εἰς φύσιν οὔσης ἀγωγῆς), τὴν δὲ τῆς περιποιήσεως ὧν ἐστιν ἐνδεὲς

7 ὂν fort. del.   9 αὐτοζῶια, corr. b   10 ζῶόν] ζ ir. m[3], supra ον ras.   11 δὲ exp. m[3]   12 νοῦν   14 ταύτης sc. ὑπάρξεως cuius solius particeps est corpus   16 ταύτησ ex αὐτῆσ m[3], malim τούτου (sc. corporis)   18 fort. νοεῖν ἐκεῖνο, κρατοῦντος   19 sc. hyparxin sequuntur dynamis et mens   20 suppl. b   22 τὸ σώζειν | post σῶμα ὀν exp. m[3]?

τὸ ἐν ᾧ ἐστιν· καὶ κατὰ ταύτην γίνεται φιλοχρήματον, πάσης τῆς τῶν χρημάτων περιποιήσεως τῆς τοῦ σώματος ἕνεκα θεραπείας ἀγαπωμένης. ὅσον μὲν οὖν ἐπὶ τούτοις, συμφωνεῖν ἔδει τὰς δυνάμεις ταύτας ἀλλήλαις ἀεί, λέγω δὲ τοῦτο τῷ τὴν μὲν σώζειν ὀρέγεσθαι τὸ ἐν ᾧ ἐστιν, τὴν δὲ τῶν ἀναγκαίων ὀρέγεσθαι πρὸς τὴν τούτου σωτηρίαν. ἐπειδὴ δὲ ἡ μὲν ἀντὶ τοῦ σώζειν τὸ κατὰ φύσιν τοῦ παρακολουθήματος ὀρέγεται τῆς εἰς τὸ κατὰ φύσιν ὁδοῦ τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν (ἀπόλλυσιν γοῦν διὰ τὴν φιληδονίαν αὐτὸ καὶ λω-
f. 128r. *βᾶται | μυρίαν λώβην), ἡ δὲ οὐχ ὡς ἄλλου ἕνεκα τὰ τὴν χρείαν ἐκπληροῦντα τούτῳ τὴν ἀναγκαίαν διώκει, ἀλλ' ὡς προηγούμενα ἀγαθά, διέστησαν ἀλλήλων ἑκατέρα τὸ ἕνεκά του θεμένη τέλος, ἃ δὴ ὑλικὰ ὄντα μάχεται ἀλλήλοις, διότι τὰ ἕτερα συντελεῖ τῇ ἑαυτῶν φθίσει πρὸς τὴν τῶν ἑτέρων αὔξησιν. καὶ γὰρ ἡ τῆς ἡδονῆς ἀπέραντος ὄρεξις δεῖται τῆς τῶν χρημάτων δαπάνης, ἅτε δια σωμάτων γιγνομένης προσθήκης, ὧν ἡ εὐπορία διὰ τῆς τῶν χρημάτων ἐλαττώσεως, καὶ ἡ τῶν χρημάτων αὔξησις δεῖται ⟨τῆς⟩ τῶν τὰς*
414 *ἡδονὰς τῷ σώματι ποιούντων ἐλαττώσεως. ἐνταῦθα τοίνυν ἐν τῇ περὶ τὰ ἕνεκά του σπουδῇ ὡς προηγούμενα ἀγαθὰ διέστησαν ἀλλήλων αἱ τῆς ἐπιθυμίας ὀρέξεις, οὐκέθ' ἑνὸς οὖσαι τοῦ τὸ σῶμα κατὰ φύσιν ἔχειν, ἀλλὰ δυεῖν, ὧν ἡ τοῦ ἑτέρου πλησμονὴ διὰ τὴν τοῦ λοιποῦ γίνεται πάντως ἔνδειαν. ἐπειδὴ τοίνυν τὸ κατὰ φύσιν αὐτῶν τέλος ἕν, διὰ ταῦτα ψυχῆς ἓν αὐτὸ μόριον ἔθετο, κἂν ᾖ πολυκέφαλον, ὁ Σωκράτης, ὅπερ οὐκ εἶχεν ὡς ἐδείξαμεν ἐπὶ τοῦ λόγου καὶ τοῦ θυμοῦ, καὶ ἐπ' αὐτῶν καὶ τῆς ἐπιθυμίας. Ἀλλὰ τούτων διαλυθέντων καὶ τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν κατ' οὐσίαν*

4 *τοῦτο*] *τούτωι* 8 *ὀρέγεσθαι*, corr. b 13 *θε|μένη*] supra ε prius acc. eras. et η ir. (fuitne *θέμεναι*?) 16 *γιγνομένων* (-ης sc. *ἡδονῆς*) 18 add. b 19 fort. *περιποιούντων* 21 *αἱ*] *ἡ* | *ὄρεξις* (ι ir.) 24 *ἓν* ss. m²

διακριθέντων τὸ τρίτον τῷ σωτῆρι, φασίν, σκόπει πῶς καὶ ἐν ταύτῃ θήσεται τὰς τέτταρας ἀρετάς· καὶ τοῦτο οὐκέτι χαλεπόν. εἰ μὲν οὖν γνωρίμως ἠβούλετο τοῖς πολλοῖς λέγειν, εἶπεν ἂν τοῦ μὲν λόγου τὴν φρόνησιν ἀρετὴν εἶναι, τοῦ δὲ θυμοῦ τὴν ἀνδρείαν, τοῦ δὲ φιλοχρημάτου τῆς ἐπιθυμίας τὴν δικαιοσύνην, τοῦ δὲ φιληδόνου λοιποῦ τὴν σωφροσύνην. νῦν δέ (δέδοκται | γὰρ αὐτῷ τὸν ἄβατον τοῖς f. 128v. πολλοῖς τρόπον διατάττεσθαι περὶ αὐτῶν καὶ τὰ ἀνάλογον ταῖς ἀρεταῖς τῶν ἐν τῇ πόλει γενῶν κατατείνειν) τὴν μὲν φρόνησιν ἕξιν τελειωτικὴν τοῦ μόνως ἐν τῇ ψυχῇ τῶν λοιπῶν ἄρχειν ὀφείλοντος ἀποφαίνει, τὴν δὲ ἀνδρείαν ἕξιν τελειωτικὴν τοῦ δευτέρως ἄρχοντος ἐν αὐτῇ· καὶ δύο ταύτας ἀρχικὰς ἀρετὰς θέμενος τῶν δύο ἀρχικῶν μορίων τὰς λοιπὰς εἶναί φησιν τὴν μὲν σωφροσύνην ἕξιν εἰς ὁμόνοιαν ἄγουσαν τὰ ἀρχόμενα τοῖς ἄρχουσιν περὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρχειν, τὸ μὲν ἔσχατον τοῖς δυσί, τὸ δὲ μέσον τῷ πρὸ αὐτοῦ ἑνί, τὴν δὲ δικαιοσύνην ἕξιν ἑκάστῳ τῶν μορίων τῶν ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων διορίζουσαν τὸ οἰκεῖον ἔργον. δεῖ γὰρ ὁμολογήσαντα ἀλλήλοις τὰ μὲν ἄρχεσθαι, τὰ δὲ ἄρχειν, πράττειν τὰ μὲν ὅσα ἄρχουσιν προσήκει, τὰ δὲ ὅσα ἀρχομένοις. καὶ γὰρ τὸ ἄρχειν καὶ τὸ ἄρχεσθαι ἐν εἴδει τινὶ θεωρεῖται ζωῆς, ὅπερ ἡ δικαιοσύνη προξενεῖ, τῷ μὲν ἔργον ἀπονέμουσα τὸ πρέπον ἄρχοντι μόνον, ὑπὲρ τῶν ἀρχομένων βουλεύεσθαι, τῷ δὲ τὸ ἄρχοντι καὶ ἀρχομένῳ, τὸ ἕπεσθαι μὲν ἐκείνῳ, κρατεῖν δὲ τοῦ μετ' αὐτό, τῷ δὲ τὸ οἰκεῖον ἀρχομένῳ μόνως, ὑπεστάλθαι τοῖς ἄρχουσιν καὶ τὴν ἐκείνων κρίσιν ἐκπληροῦν.

Ἀλλὰ τὸν μὲν περὶ τῶν ἀρετῶν τῶν πολιτικῶν λόγον

1 σωτῆρι m[1] ρίτηι (i. e. σωρίτῃ) ss. m[2], im. σωτηρι
2 μηκέτι m[1] οὐ ss. m[2]   14 ὁμόνοιαν m[2] uv. (cf. Pl. 432a)] ὁμολογίαν   18 ὁρίζουσαν, δι ss. nescio quae manus | δεῖν m[3]   19 πράττεινὸὶὺ (ειν ex ου), corr. m[3] uv. (possis πράττοντα)   24 τῶι ἄρχοντι, corr. b

οὑτωσὶ διέθηκεν ὁ Σωκράτης· καὶ δῆλον γέγονεν, ὅτι ἀνάγκη καὶ τοιαύτας εἶναι καὶ τοσαύτας αὐτάς. ἓν δὲ λείπεται πιέσαι μόνον, πόθεν ἂν γένοιτο δῆλον ὅτι τρία μόνα τὰ δεκτικὰ τούτων ἐστὶν μόρια τῆς ψυχῆς. τὸ μὲν γὰρ ἀλλήλων αὐτὰ f. 129 r. *κατ' οὐ|σίαν διαφέρειν ἔδειξεν ὁ Σωκράτης, τὸ δὲ ταῦτ' εἶναι μόνα καὶ μήτε πλείω μήτε ἐλάττω δεῖταί τινος σκέψεως, ἵνα γνῶμεν, ὅτι καὶ ἀρεταὶ τοσαῦται καὶ οὔτε πλείους οὔτε ἐλάττους εἰσίν· πλειόνων γὰρ ὄντων δεησόμεθα καὶ ἄλλων ἀρετῶν. εἰλήφθω τοίνυν, ὅτι δύο τινῶν ὄντων καὶ ἰδιότητας ἐναντίας ἐχόντων τρεῖς δύο γίγνονται μεσότητες, ὥσπερ ἐπὶ τῶν στοιχείων ἐδιδάχθημεν, ἑκατέρας δύο μὲν ⟨ἐκ⟩ τοῦ ἐγγυτέρω κειμένου λαμβανούσης, μίαν δὲ ἐκ τοῦ λοιποῦ τοῦ πορρωτέρου· τούτου δὲ ληφθέντος ἴδωμεν, τίνες αἱ τοῦ λόγου καὶ τοῦ σώματος ἰδιότητες. οὐκοῦν ὁ λόγος ἀμερής ἐστιν, τὸ δὲ σῶμα πολυμερές, καὶ ὁ μὲν λόγος ὀρεκτικόν, τὸ δὲ σῶμα ἀνόρεκτον, καὶ ὁ μὲν λόγος νοητικόν, τὸ δὲ σῶμα ἀνόητον· καὶ εἴληπται ταῦτα τὸ μὲν ἀπὸ τῆς οὐσίας τοῦ λόγου, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ζωῆς, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς γνώσεως· ἣν γὰρ τριφυής, ὃν ζωὴ νοῦς. τούτων οὖν ταύτῃ διῃρημένων ὁ θυμὸς ἀμερὴς μέν (ἔστι γὰρ ἁπλοῦς τῇ ἑαυτοῦ φύσει καὶ μίαν διὰ τοῦτο πολιτείαν παρεχόμενος) καὶ ὀρεκτικὸν ἅμα, ἔχων ὄρεξιν δυνάμεως· οὐ μέντοι νοητικόν, ἀλλὰ τῷ σώματι ταύτῃ προσέοικεν. ἡ δὲ ἐπιθυμία πολυμερὲς μέν, ὡς καὶ τὸ σῶμα, καὶ πολυειδές (διὸ καὶ πολυκέφαλον λέγεται θηρίον καὶ εἰς πλείους συντελεῖ πολιτείας), ὀρεκτικὸν δὲ οὐ τῶν αὐτῶν καὶ γνώσεως ἄμοιρον. ἀνάγκη ἄρα τὸν μὲν θυμὸν εἶναι τῷ λόγῳ προσεχῆ, τὴν δὲ ἐπιθυμίαν τῷ σώματι, δύο κοινωνοῦντα ἰδιώμασι, τὸν μὲν τῷ λόγῳ,*

3 *πιέσαι* exp. m[3] (m[2]?) | *γένοιτο πόθεν ἂν*] *ἂν* ss. et transposuit m[3] (possis *μόνον, πόθεν δῆλον ὅτι*) 5 *ταῦ|τ'*] *ταῦ* ir. m[3] 10 *γίγνεται*, corr. m[3] 12 cf. Tim. 32[b] 12 *ἐγγυτέρωι* 19 *ὃν* m[3]] *ἓν* 22 *ἔχον*, corr. b 24 *πολυειδήσ*, corr. b 26 fort. *οὐ* ⟨*μέντοι*⟩

τὴν δὲ τῷ σώματι, ὧν ἑκάτερον εἶχεν ἰδίᾳ τριῶν· καὶ γὰρ ἀλλήλοις κατὰ δύο κοινωνεῖ, τό τε ὀρεκτικὸν καὶ τὸ ἀνό|ητον, διαφέροντα καθ' ἓν τὸ ἀμερὲς καὶ πολυμερές. οὐκ f. 129 v. ἄρα ἔστιν τι μόριον ἄλλο μεταξὺ σώματος καὶ ψυχῆς πλὴν τούτων. Καίτοι γε δόξειεν ἂν ὁ Σωκράτης μὴ ταῦτα μόνον ἀπολείπειν, ἐν οἷς φησιν [p. 443[d]] εὖ ἕξειν ἕκαστον ἡμῶν, ὅταν ἕκαστον τῶν τριῶν παρέχηται τὰ ἑαυτοῦ πρᾶττον καὶ συναρμόσηται ταῦτα ἀλλήλοις διὰ τῆς σωφροσύνης, καὶ εἴ τινα ἄλλα μεταξὺ τούτων ἐστίν· τοῦτο γὰρ ἄν που δόξειεν, ὡς εἶπον, μὴ ταῦτα μόνα ἀπολιπεῖν. καὶ τί ἂν εἴη μήτε τιμῆς ὀρεγόμενον ἐν ἡμῖν μήτε χρημάτων, μεταξὺ δὲ ὂν τούτων; ⟦καὶ μήτε ὀρεγόμενον μήτε τιμῆς, μεταξὺ δὲ ὂν καὶ τούτων⟧ μήποτε οὖν ἐκεῖνο ἐνδεικνύμενος ὁ Σωκράτης τοῦτο προσέρριψεν τοῖς περὶ τῶν τριῶν λόγοις, ὡς ἄρα οἱ βίοι τῶν ψυχῶν οὐκ εἰσὶν ἀμιγεῖς (οἷον ὁ μὲν κατὰ λόγον λέγω πρὸς τοὺς λοιποὺς ἄμικτος, ὁ δὲ κατὰ θυμὸν ἐν οὐδενὶ πρὸς τοὺς ἄκρους κοινωνῶν, ὁ δὲ κατ' ἐπιθυμίαν μόνην οὐδ' οὗτος τοῖς πρὸ αὐτοῦ συγκεραννύμενος), ἀλλά τινες καὶ μέσοι τούτων ἄρα εἰσίν, ὁμοῦ μὲν εἰ τύχοι κατὰ λόγον, ὁμοῦ δὲ κατὰ θυμόν, φιλομαθεῖς καὶ φιλότιμοί τινες, ὁμοῦ δὲ κατὰ θυμὸν καὶ κατ' ἐπιθυμίαν, φιλότιμοι καὶ φιλοχρήματοί τινες ὄντες, καὶ ἢ τὰς τιμὰς διώκοντες, ἵνα χρήματα ἀθροίσωσιν, ἢ τὰ χρήματα περιβαλλόμενοι, ἵνα διὰ ταῦτα τίμιοι γένωνται τοῖς τοὺς πλουσίους θαυμάζουσιν· ὥσπερ καὶ οἱ πρὸ τούτων ἢ τὰς μαθήσεις διώκοντες, ἵνα ἔντιμοι γένωνται μαθημάτων θύλακον ἔχοντες, ἢ τὴν τιμὴν διώκοντες, ἵνα τιμηθέντες ὑπὸ τῶν τὰ μαθήματα ἐχόντων μετάσχωσιν αὐτῶν. ταῦτ' οὖν | ἐστιν τὰ μεταξὺ λόγου f. 130 r. καὶ θυμοῦ καὶ αὖ θυμοῦ καὶ ἐπιθυμίας εἴδη τῆς ζωῆς, οὐχὶ ἄλλα μόρια ψυχῆς, ἀλλ' ἐκ τῆς τούτων μίξεως γινό-

3 καὶ πολυμερέσ im. m[3] 8 ταῦτα ex πάντα m[3] uv.
10 εἶπεν 12 del. m[3] 17 ὀυδὲ ex οὐδὲ 26 cf. Theaet. 161[a]

μενα ποικίλα ἀντὶ ἁπλῶν. ἐκείνων γὰρ αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἕκαστον ἦν ἁπλοῦν, τὸ μὲν φιλομαθὲς μόνως πάσης τιμῆς ὑπερορῶν, πάντων τῶν σωματικῶν περιπτύον, εἰς ἓν δὲ συντεταμένον, τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας· τὸ δὲ φιλότιμον 415 ἄγροικον εἶναι βουλόμενον καὶ τοῦ σώματος καταφρονοῦν ὡς σκιᾶς, ἑνὸς δὲ μόνου τῆς τιμῆς ἀπλήστως ἔχον· τὸ δὲ ἐπιθυμοῦν τοῦ σώματος μόνου κηδόμενον καὶ τῶν σώματος, τιμὰς δὲ ἐκείνας καὶ μαθήσεις λήρους ὑπολαμβάνον εἶναι. τῶν οὖν ἁπλῶν τοιούτων ὄντων ἀμίκτων τὰς ἐκ τούτων συμμιγεῖς ζωὰς τῶν ψυχῶν μεταξὺ τούτων ὁ Σωκράτης εἶπεν, ἃς δεῖν πάσας μετὰ τῶν ἀμίκτων ἁρμόσαι διὰ τῆς ἀρίστης ἁρμονίας, ἵν' ᾖ μέτρον καὶ τῆς τῶν μαθημάτων ὀρέξεως καὶ τῆς τῶν τιμῶν καὶ τῆς τῶν σωμάτων ἐπιμελείας, κἂν τῶν ἑτέρων διὰ τὰ ἕτερα γίνηταί τις ὄρεξις, ἵνα ἐμμελὴς ᾖ καὶ αὕτη καὶ μὴ διαφωνοῦσα πρὸς τὸν λόγον. οὐ μορίων οὖν ἄλλων οἰητέον αὐτὸν ἐνδείκνυσθαι φύσεις τῶν εἰς πολιτικὴν ἀρετὴν τελούντων, ἀλλὰ μῖξιν αὐτῶν τούτων καὶ γένεσιν ποικιλωτέρων εἰδῶν ἀνδράσιν πολιτικοῖς πρέπουσαν, [[ἢ]] οἷς προσῆκεν ἄλλα ἀντ' ἄλλων αἱρεῖσθαι πάθη καὶ ἄλλα ἀντ' ἄλλων ἀποικονομεῖσθαι μετὰ φρονήσεως· τὸ γὰρ πάντων † ἰδεῖν, ἀμιγῶν συμμιγῶν ἁπλῶν ποικίλων, ἄλλης ἐστὶ δήπου καὶ οὐ πολιτικῆς ἀρετῆς. εἰ μὴ ἄρα τριῶν ὄντων, f. 180 v. ὧν παρέλαβεν, λόγου | καὶ θυμοῦ κατὰ τὸ ὀργιστικόν, καὶ ἐπιθυμίας κατὰ τὸ φιλοσώματον (κατὰ ταῦτα γὰρ τὴν στάσιν λαβὼν ἔδειξε τὴν πάντων διαφοράν), καὶ μεταξὺ τούτων ἐνεδείξατό πως εἶναι τῶν μὲν τὸ φιλότιμον θυμοειδὲς μέν τι ὄν, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ τὸ ὀργιστικόν (θραύεται γοῦν

3 genetivus aegre excusatur 5 ἄγριον (ι ir. et 2 litt. eras. post ι) m^1 οικ ss. m^2? 7 τῶν ⟨τοῦ⟩ b 8 δὲ ir. m^3 9 τοιούτων] fort. τούτων 19 ἢ ss. | ἀντ'] μετ' 21 δεῖν (= δεῖσθαι) inducere ausus non sum 23 λόγου ⟨κατὰ τὸ νοητικὸν⟩ Wendl. 25 στάσιν ex τάσιν m^3 | cf. 221, 9 | καὶ ss. fort. perperam 27 μέν exp. m^2 | θραύεται] nempe πραΰνεται

πολλάκις διὰ τὸ φιλότιμον τὸ κινούμενον εἰς ὀργήν), τῶν δὲ τὸ φιλοχρήματον· καὶ γὰρ τοῦτο μάχεται πολλάκις πρὸς τὸ φιλήδονον· καὶ κρείττω ταῦτα ἐκείνων, εἴπερ ἐκεῖνα μὲν συναλλοιοῦται ταῖς σωματικαῖς κράσεσιν, ταῦτα δὲ οὐδὲν δεῖται κράσεως, ἐν πάσαις ἡλικίαις ἐνοχλοῦντα τὰς ψυχάς. οὐχ ὅτι τοίνυν λόγου καὶ θυμοῦ καὶ ἐπιθυμίας ἄλλα ἄττα μεταξύ, διὰ τοῦτο ἔφατο χρῆναι καὶ τὰ εἰρημένα συναρμόσασθαι, καὶ εἴ τινα αὐτῶν εἴη μεταξύ· οὐδὲ γάρ ἐστιν ἀληθές, ὅτι τῶν ληφθέντων εἰς τὴν παραβολήν ἐστιν ἕτερα μεταξὺ ταῦτα τὸ φιλότιμον καὶ φιλοχρήματον. ἦν γὰρ τὰ ληφθέντα τὶ τοῦ θυμοειδοῦς καὶ τὶ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ καὶ οὐχ ὅλον ἑκάτερον· τούτων οὖν δεῖν τὰ μεταξὺ μετὰ τῶν ληφθέντων εἰς μίαν ἀναγαγεῖν ἁρμονίαν τὸν ὅλην μέλλοντα κοσμεῖν τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν.

Τόδε οὖν δῆλον ἐκ τῶν ἀποδεδειγμένων, ὡς οὔτε μία ἡ ψυχὴ οὔτε εἰς πλείω διαιρουμένη τῶν εἰρημένων, πλὴν ὅτι τὸ αἰσθητικὸν τούτων ἐστὶν πάντων ἕτερον· τοῦ μὲν λόγου, διότι καὶ ἄλογόν ἐστιν καὶ ἀλόγοις ὑπάρχει ζωαῖς, τῶν δὲ ἀλόγων δύο μερῶν, διότι ταῦτα μὲν ὀρεκτικά, γνωστικὸν δὲ τὸ αἰσθητικόν. καὶ τοῦτο μὲν ὑπάρχει καὶ οἷς τὸ ὀρεκτικὸν οὐ πάρεστιν, ὥσπερ τοῖς οὐρανίοις, τὸ δὲ ὀρεκτικὸν ἐξ ἀνάγκης δεῖται | αἰσθήσεως· μετὰ αἰσθήσεων f. 131 r.
γὰρ αἱ ὀρέξεις. διὸ καὶ τὸ ζῴδιον οὐ τῷ ὀρεκτικῷ χαρακτηρίζουσιν, ἀλλὰ τῷ αἰσθητικῷ· τοῦτο γὰρ πᾶσιν ὑπάρχει ζῴοις. καὶ τὰ φυτὰ γοῦν ὁ Τίμαιος [p. 77b] αἰσθήσεως μετέχειν τῆς τῶν ἡδέων καὶ ἀλγεινῶν λέγων ζῷα καλεῖν ἠξίωσεν καὶ δέδειχεν ὄντα ζῷα· πᾶν γὰρ ζῷον εἶναι τὸ ζωῆς μετέχον. τοῦτο μὲν οὖν, ὅπερ ἔφην, ἄλλο τι τῶν

7 καὶ τὰ ex κατὰ m[3]   8 εἴη] ἐν ἧι m[1], ειν ss. m[3] quae quid voluerit dubium   9 ἀληθές] ἀλλ' | λειφθέντων (ει ex ι), corr. b | ἔστιν] στιν exp. m[3]   12 δεῖ b   13 ὅλον, η ss. m[3]   16 ἡ b] om. m[1] ἣν ss. m[3]   23 χαρακτηρίζουσα, ιν ss. m[3]

τριῶν ὃν ὑπόκειται πᾶσι· καὶ γὰρ τῷ λογικῷ, καθόσον καὶ αἱ τούτου ἀναμνήσεις δι' αἰσθήσεώς εἰσιν, καὶ τοῖς ἀλόγοις, καθόσον καὶ αἱ τούτων κινήσεις μετ' αἰσθήσεώς εἰσιν. τὸ δὲ αὖ φανταστικὸν ζητητέον, εἰ ταὐτὸν τῷ αἰσθητικῷ πάντως θετέον· ἔξω μὲν γὰρ ἐνεργοῦν, ὡς ἂν δόξειεν, ἐστὶν αἰσθητικόν, κατέχον δὲ ὧν εἶδεν ἢ ἤκουσεν ἢ ἄλλην τινὰ αἴσθησιν ἔλαβεν τοὺς τύπους μνημονευτικόν. τοῦτο δὴ τὸ φανταστικόν. οὐ μὴν ἀλλ' ὅ γε ἐν τῷ Φιλήβῳ [p. 39[b]] *Σωκράτης τὸν ζῳγράφον ἐν ἡμῖν ἕτερον λέγων εἶναι τοῦ γραμματέως τοῦ διὰ τῶν αἰσθήσεων γράφοντος ἐν τῇ ψυχῇ μιμήματα τῶν παθημάτων, ὧν αἱ αἰσθήσεις ἀπαγγέλλουσιν, οὐκέτι τοῦτον ἐνεργοῦντα μετὰ τῆς αἰσθήσεως, ἀλλ' αὐτὸν καθ' αὐτὸν ἀνακινοῦντα τοὺς ἀπ' ἐκείνων τύπους ἐνδείκνυται τὸν ζῳγράφον κατὰ τὸ φανταστικὸν τάττων, τὸν δὲ γραμματιστὴν κατὰ τὴν κοινὴν αἴσθησιν, ἕτερα εἶναι ταῦτα κατ' οὐσίαν ἀλλήλων. ἐπεὶ καὶ τὸ ἐν Θεαιτήτῳ* [p. 191[c]] *κήρινον ἐκμαγεῖον σαφῶς διίστησι τῆς αἰσθήσεως, ἐν ᾧ τὰς σφραγῖδας ἀπομάττεσθαι τῶν αἰσθητῶν. εἴτε δὲ κατ' οὐσίαν διέστηκεν ταῦτα ἀλλήλων, εἴτε ἕν ἐστιν καὶ πολλὰ τοῦτο* f. 131v. *τῆς φύσεως τὸ εἶδος, ἐκεῖνο | φανερόν, ὅτι τὸ μνημονεῦον καὶ τὸ αἰσθανόμενον ἕτερον, κἂν περὶ μίαν οὐσίαν ἡ τούτων ὑπόστασις διαιρῆται, τῆς μιᾶς πλῆθος οὐσιῶδες ἐχούσης, καὶ ὡς τὸ μνημονευτικὸν ἐγγυτέρω λόγου μᾶλλον ἢ τὸ αἰσθητικόν· δέχεται γὰρ καὶ τοὺς ἀπ' ἐκείνου τύπους, ὥσπερ ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως. ταῦτα καὶ περὶ τούτων, ἵν' ἔχωμεν ὡς ἄρα, κἂν ἄλλα μόρια ᾖ τῆς ἀλόγου ψυχῆς, περὶ τούτων εἴρηται νῦν τῶν πρὸς τὴν πολιτικὴν ἀρετὴν χρησίμων καὶ τῶν παιδευομένων ὑπ' αὐτῆς.*

Οἶδα δὲ ἔγωγε τὸν Πορφύριον ἐν τοῖς συμμίκτοις

1 ὃν ss. m[2] | *πᾶσιν* 4 ante *εἰ* est *ὀν* 6 *εἶδεν* ex *ἴδεν* m[2] 17 *κήρινον*] *κρίνον* 22 *διαιρῆται* (ηι ir.) 24 *τοῦ αἰσθητικοῦ* ex *τὸ αἰσθητικὸν* 26 nempe *εἰ δῶμεν* 29 cf. Porph. ap. Stob. I 351, 14

ἱστοροῦντα προβλήμασι Μηδίου πρὸς Λογγῖνον συνουσίαν τινὰ περὶ τῶν μορίων τῆς ψυχῆς, ἣν οὐκ ἄξιον παραδραμεῖν. τοῦ γὰρ Μηδίου τὴν ψυχὴν ὀκταμερῆ ποιοῦντος καὶ διαιροῦντος εἰς τὸ ἡγεμονικόν, εἰς τὰς πέντε αἰσθήσεις, εἰς τὸ σπερματικόν, καὶ ἐπὶ πᾶσιν εἰς τὸ φωνητικόν, τὸν Λογγῖνον φάναι· τί οὖν τὸ μίαν τὴν ψυχὴν ποιοῦν εἰς ὀκτὼ διῃρημένην; τὸν δὲ Μήδιον ἀντερωτῆσαι· τί δὲ τὸ μίαν ποιοῦν τὴν ψυχὴν κατὰ Πλάτωνα τριμερῆ οὖσαν; τοῦτο δὴ οὖν ἡμεῖς ἀξιώσωμεν λόγου τινός. ὅτι μὲν γὰρ οὐχ ἡ αὐτὴ ζήτησις τοῖς τε ἀπὸ τῆς στοᾶς ὀκταμερῆ ποιοῦσιν αὐτὴν καὶ Πλάτωνι τριμερῆ, δῆλον. οἳ μὲν γὰρ σωματικὰς ἀποδιαλήψεις ποιοῦνται τῶν μερῶν (διὸ εἰκότως ἄπορον θήσουσιν, ποῦ τὸ ἕν, καθ' ὃ μία ⟨ἡ⟩ ψυχή, διῃρημένων τῶν ὀκτὼ μερῶν καὶ συνεχείας οὐκ οὔσης), Πλάτων δὲ ἀσώματον λέγων, τῶν ἀσωμάτων ἀσυγχύτως ἡνωμένων, οὐ τὴν αὐτὴν ἂν ἔχοι φροντίδα περὶ τῆς κατὰ τὴν τριμέρειαν ἑνώσεως. οὐ μὴν | ἀλλὰ καὶ ἕτερον τρόπον εὐοδεῖν f. 132 r. τῷ Πλάτωνι τὸν λόγον δυνατόν, λέγοντι τὸν μὲν λόγον ἄλλης οὐσίας εἶναι θειοτέρας, τὸ δὲ ἄλογον ἄλλης καὶ πολλῷ 416 λειπομένης, καὶ τὸν μὲν συνέχειν καὶ κοσμεῖν, τὸ δὲ συνέχεσθαι καὶ κοσμεῖσθαι. καθάπερ οὖν τὸ εἶδος τῇ ὕλῃ συγγενόμενον ἐπάγει τὸ ἕν, καὶ οὐδὲν ἄλλου δεόμεθα ταῦτα ἀλλήλοις ἑνοῦντος, κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ ὁ λόγος εἴδους ἔχων τάξιν αὐτὸς ἑνίζει τὴν ἄλογον ζωὴν καὶ οὐ δεῖ τρίτου τινὸς ἄμφω συνδέοντος. εἰ δὲ καὶ τὸ μὲν οἱ νέοι θεοὶ παράγουσιν τῷ Πλάτωνι, τὸν δὲ ὁ εἷς δημιουργὸς προαίτιος ὤν, ὧν ἐκεῖνοι παράγουσιν, οὐκ ἂν ἀπορήσαις ἔτι τῆς ἑνιζούσης τῷ λόγῳ τὸ ἄλογον οὐσίας. ὁ γὰρ τοῦ μὲν αἴτιος ὤν, τοῦ δὲ προαίτιος αὐτὸς εἷς ὢν δίδωσιν καὶ τούτοις τὴν πρὸς ἄλληλα συνέχειαν καὶ ἕνωσιν.

7 τὸ μήδιον, ss. νδὲ (ν a m[1], δὲ a m[3] uv.) 14 οὐκ ss. m[3] 22 possis ⟨τοῦ⟩ ταῦτα 25 cf. Tim. 41[a] sqq.

Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τοιαύτην ἂν ἔχοι πρὸς τὸν γενναῖον Μήδιον ἀπόκρισιν τοῖς ὑπὲρ Πλάτωνος λέγουσιν. ἐκεῖνο δὲ προσθέντες τοῖς εἰρημένοις αὐτοῦ περιγράψωμεν τὸν λόγον, ὡς ἄρα καὶ ὄρεξίς ἐστιν ἐν τῇ λογικῇ ψυχῇ καὶ γνῶσις, καὶ ἡ ὄρεξις ἢ μὲν τοῦ ὄντος, ἢ δὲ τῆς γενέσεως, δι' ἣν ἄνεισίν τε εἰς τὸ ὂν καὶ πίπτει πάλιν εἰς γένεσιν· ἢ μὲν οὖν ἐστι φιλόσοφος, ἢ δὲ φιλογένεσις. καὶ ἡ γνῶσις ὡσαύτως, ἢ μὲν κατὰ τὸν ταὐτοῦ κύκλον τῶν νοητῶν, ἢ δὲ κατὰ τὸν θατέρου τῶν αἰσθητῶν, δι' ἃς καὶ ἀνάγει ἑαυτὴν εἰς τὴν ἐκείνων θέαν καὶ διερευνᾶται τὴν τῶν αἰσθητῶν φύσιν. τούτων οὖν εἰκόνες εἰσὶν αἱ ἄλογοι δυνάμεις, αἱ μὲν ὀρεκτικαὶ τῶν ὀρέξεων, αἱ δὲ γνωστικαὶ τῶν γνώσεων· f. 132v. *ἡ μὲν | φανταστικὴ τῆς νοητικῆς, ἡ δὲ αἰσθητικὴ τῆς δοξαστικῆς, καὶ ἡ μὲν θυμοειδὴς τῆς ἀναγωγοῦ ὀρέξεως, ἡ δ' ἐπιθυμητικὴ τῆς γενεσιουργοῦ. καὶ γὰρ αὕτη περιέπει τὸ σῶμα, καθάπερ ἡ φιλογένεσις ὄρεξις τὴν γένεσιν, καὶ ὁ θυμὸς ὑπερορᾷ μὲν σώματος, εἰς ἀσώματον δὲ ἀγαθὸν βλέπει τὴν τιμήν· καὶ ἡ μὲν φαντασία νόησις οὖσα μορφωτικὴ νοητῶν ἐθέλει γνῶσις εἶναί τινων, ἡ δὲ αἴσθησις περὶ ταὐτὸν ἔχει τῇ δόξῃ τὸ γενητόν, δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ὂν ἀλόγου δοξαστόν.*

3 *αὐτοῦ* „hic" 10 *ἐκείνων* sc. intelligibilium 18 ante *βλέπει καὶ* exp. 20 *ἔχει* cf. [Menand.] rhet. 80, 25. 96, 29 Burs. Lyd. de ost. 98, 13

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩΙ ΠΕΜΠΤΩΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΔΕΙΚΝΥΝΤΩΝ ΛΟΓΩΝ ΚΟΙΝΑΣ ΕΙΝΑΙ ΤΑΣ ΑΡΕΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑΝ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

Τὴν ἀρετὴν τὴν πολιτικὴν οὐκ ἀνδράσι μόνοις, ἀλλὰ καὶ γυναιξὶ κοινὴν ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς Πολιτείας Σωκράτης ἐπιδεῖξαι βουλόμενος ἀναγκαίως πρὸ τῆς ἀρετῆς τὴν παιδείαν τὴν αὐτὴν ἀνδρῶν εἶναί φησι καὶ γυναικῶν, ὅσην καὶ οἵαν ἀφώρισεν, τὴν διὰ μουσικῆς καὶ τὴν διὰ γυμναστικῆς. τῆς δὲ αὖ παιδείας πολλῷ πρότερον τὴν φύσιν ὁμοειδῆ τῶν γενῶν ἀμφοτέρων οὖσαν ἐπιδείκνυσιν· μὴ γὰρ τούτου πιεσθέντος οὔτ' ἂν οἱ περὶ τῆς παιδείας λόγοι τὸ πιστὸν ἔχοιεν οὔτ' ἂν οἱ περὶ τῆς ἀρετῆς. καὶ γὰρ ἀνάγκη τῇ μὲν φύσει τὴν παιδείαν ἑπομένην εἶναι, τῇ δὲ παιδείᾳ τὴν ἀρετήν, τὴν μὲν τελειοῦσαν τὴν φύσιν, τὴν δὲ τέλος οὖσαν τῆς παιδείας. καί μοι δοκεῖ κἀν τούτοις ὁ Πλάτων γνῶναί τε καὶ καταδήσασθαι τἀληθές, τὸ μὲν ἄρρεν καὶ θῆλυ τῷ εἴδει τὰ αὐτὰ θέμενος, τὰ δὲ ὁμοειδῆ, καθάπερ τὸ εἶδος ἕν, καὶ τὴν ἀ|ρετὴν μίαν ἔχειν διορίσας. εἴτε f. 133 r. *γὰρ νοῦς τὸ πρῶτον ὀρεκτόν, αὐτὸς ἑκάστῳ τὸ εἶναι καὶ τὸ εὖ εἶναι διδούς, οἷς μίαν δίδωσιν οὐσίαν, τούτοις δήπου καὶ τελειότητα δίδωσι μίαν, εἴτε τὸ μὲν ἀγαθὸν ἐπέκεινα τοῦ νοῦ, τῶν δὲ εἰδῶν ὁ νοῦς αἴτιος, συντρέχειν ἀνάγκη τὰς δόσεις αὐτῶν, καὶ τῇ τῶν εἰδῶν διανομῇ τὴν ἐκ τἀγα-*

5 *τὴν πολιτικὴν*] in utroque *ν σ* ss. m^3 10 cf. V 453^b sqq. 12 *πιθέντοσ* sed post *ι* ras. a m^3, in qua *εσ* fuisse potest; *πεισθέντος* b

θοῦ τελειότητα διανέμεσθαι κατ' ἀξίαν, ὡς τῶν μὲν ἑτέρων κατ' εἶδος καὶ τὸ εὖ διαφέρειν, τῶν δὲ κατ' οὐσίαν ὁμοειδῶν καὶ τὴν ἀρετὴν ὁμοειδῆ πάντων ὑπάρχειν. Πλάτων μὲν οὖν, ὅπερ ἔφην, κἀνταῦθα τῇ τάξει τῶν ὄντων συμβαινούσας ἀφῆκεν φωνάς· τῶν δὲ μετ' αὐτὸν οἳ μὲν ὁμοειδῆ λέγοντες εἶναι τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ καὶ τὸν ἄνθρωπον ἄτομον εἶδος καλοῦντες διασπῶσι τὰς ἀρετάς, ἄλλας μὲν ἀνδρός, ἄλλας δὲ γυναικὸς τιθέμενοι, καθάπερ οἱ ἐκ τοῦ περιπάτου φασίν. οἳ δὲ τὴν μὲν ἀρετὴν κοινὴν [[μὲν]] αὐτῶν ποιοῦσιν (καὶ οὐδέν γε τοῦτο θαυμαστόν, ὅπου καὶ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου μίαν εἶναι διατείνονται τὴν ἀρετήν), ἕτερα δὲ κατ' εἶδος τὸ θῆλυ καὶ ἄρρεν εἶναι, καθάπερ ἄνθρωπον καὶ θεόν, ὥσπερ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς. δεῖ δὲ τοῖς εἰρημένοις κανόσιν ἑπομένους οἷα περὶ τῆς ἑκάστων ὑπάρξεως ταυτότητός τε πέρι καὶ ἑτερότητος, τοιαῦτα καὶ περὶ τῆς τελειότητος ὁμοιότητός τε πέρι καὶ ἀνομοιότητος ὑπειληφέναι. καὶ γὰρ ἐπὶ πάντων ὡς εἰπεῖν ὁρῶμεν ταῖς φύσεσιν τὰς κατὰ φύσιν ἐνεργείας ἀκολουθούσας, ἐπὶ μὲν τῶν ἁπλῶν παντὶ πυρὶ τὴν ἐπὶ τὸ ἄνω φοράν, καὶ πάσῃ γῇ τὴν ἐπὶ τὸ κάτω, καὶ f. 133v. ἐπὶ τῶν μέσων ὡσαύτως· ἐπὶ δὲ τῶν συν|θέτων οἷον ζῴων ἕκαστον, ὡς ἔχει μίαν ἰδέαν ἐκ τῆς φύσεως, οὕτω καὶ ἰδιότητα μίαν ἔχον ζωῆς, εἰ καὶ τὰ μὲν μᾶλλον τῶν καθ' ἕκαστα, τὰ δὲ ἧττον ἔχει τὸ κοινόν. λέοντες μὲν γὰρ ἀνδρικοὶ πάντες, σωφρονικοὶ οἱ βόες, ἔμφρονες δὲ αἱ γέρανοι, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁ αὐτὸς λόγος, εἰ καὶ ὡς εἴπομεν ἔνι καὶ ἐν τούτοις ἐπίτασίς τις καὶ ἄνεσις. καὶ τοῦτο δήπου τεκμήριον αὐτὸ τῆς κατ' εἶδος ὁμοιότητος ἐν ταῖς ἐνεργείαις· ἐν γὰρ τοῖς ὁμοειδέσιν ὑπάρχει τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. οὕτω δὴ οὖν καὶ ἄνθρωποι πάντες ὁμοειδεῖς ὄντες καὶ τὰς τελειότητας ἕξουσι τὰς αὐτὰς καὶ τὰς φυσικὰς ἐνεργείας, ὥσπερ

1 τῶν b] τὸν 9 del. b 19 πάσησ γῆσ 25 ἔνι (νι ss.) ex εἰ m[s] 27 exciditne aliquid ante ἐν ταῖς? velut τὸ διεστηκὸς

*καὶ τὰς φύσεις. ταύτας δὲ ὅτι τὰς αὐτὰς κατ' εἶδος ἔχουσιν,
δηλοῖ τό τε τίκτειν μετ' ἀλλήλων κατὰ φύσιν, καὶ οὐχ
ὡς τὰ κοινογενῆ, καθάπερ ἵππον καὶ ὄνον, καὶ τὸ τὴν* 417
*διαφορὰν αὐτῶν περὶ τὸ σῶμα εἶναι κατὰ τὰ ὄργανα τῆς
παιδογονίας, βίους δὲ τοὺς αὐτοὺς ἀμφοτέρων, σώφρονας
ἀκολάστους, δειλοὺς ἀνδρείους, ἔμφρονας ἀνοήτους, καὶ τὸ
μεταβολὰς εἶναι κατὰ μόνα τὰ εἰρημένα μόρια τῆς μετασχη-
ματίσεως γενομένης, τοῦ τε ἄρρενος εἰς ἄλληλα καὶ θήλεος,
ὡς ἐκ τῆς ἱστορίας γνώριμον ἤδη γέγονεν, τῶν ἀνομοειδῶν
εἰς ἄλληλα μὴ μεταβαλλόντων ἄνευ φθορᾶς.*

*Ταῦτα δ' οὖν ὁ Σωκράτης εἰδὼς καὶ τὰς ἀρετὰς εἶναι
κοινὰς τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν ἐθέλων ἀποφῆναι,
καὶ μὴ μόνον φύλακας εἶναι χρῆναί τινας, ἀλλὰ καὶ τὰς
συστοίχους αὐτοῖς φυλακίδας, μηδὲ ἐπικούρους ἄνδρας μό-
νους, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας ὁπλίζειν, δείκνυσιν ἐξ ἀνάγκης,
ὅτι δυνα|τὰ νομοθετεῖ καὶ ὅτι, ἐπειδὰν κρατήσῃ, τοῖς* f. 134r.
*πεισθεῖσιν ὠφέλιμα. δύο γὰρ οὗτοι σκοποὶ πάσης εἰσὶ τῆς
πολιτικῆς ἐπιστήμης, ὃ μὲν τὸ δυνατόν, ὃ δὲ τὸ ὠφέλιμον
δεικνὺς τῶν προσταττομένων· οὔτε γὰρ εὐχαῖς ὅμοια δεῖ
γράφειν τὸν νοῦν ἔχοντα νομοθέτην, οὔτ' εἰ καὶ δυνατὰ
λέγοι, πρὸς ἄλλο τι βλέποντα γράφειν ἢ τὸ ὠφέλιμον. καὶ
ταῦτα εἰκότως· καὶ γὰρ ἡ νομοθετικὴ νοῦς τίς ἐστι μερικός,
διὸ καὶ αὐτὸς τὸν νόμον ὡρίσατο νοῦ διανομήν* [leg. IV
714a]. *εἰ δὲ νοῦς ἐστιν, τρίτην μὲν ἔχει τάξιν ἀπὸ τοῦ
ἀγαθοῦ, δευτέραν δὲ ἀπὸ τῆς δυνάμεως. καὶ γὰρ πᾶς νοῦς
δυνάμεως δεῖται, ἵνα τὸ οἰκεῖον ἐκπληροῖ πάντως· οὐχ ὅπου
δὲ δύναμις, ἐκεῖ καὶ νοῦς· ὥστ' ἐπέκεινα τοῦ νοῦ κατὰ
φύσιν ἡ δύναμις. καὶ εἰς ταῦτα ἄρα βλέπων καὶ ὁ Σωκρά-
της πάσας ἐπιστήμας καὶ πάσας τέχνας δυνάμεις τινὰς εἶναι
διορίζεται, ἀλλ' οὐκ ἀνάπαλιν· δυνάμεως γάρ φησιν οὔτε*

3 *κοινογενῆ* cf. polit. 265d   8 *θήλεος*] ο ex ω   9 *ὡς* ss. m3 | cf. Phleg. mir. 4—9   15 cf. 458b   19 cf. 456c
24 cf. Zeller V3 801

χρόαν οὔτε σχῆμα ὁρᾶν, ἀλλ' ἀφ' ὧν ἐργάζονται ἢ ἐφ' οἷς τετάχαται τὰς διαφορὰς αὐτῶν ἐξευρίσκειν [p. 477c], *ἀφ' ὧν μὲν ἐργάζονται, τὰς ποιητικάς, ἐφ' οἷς δὲ τετάχαται, τὰς γνωστικάς. πᾶσα δ' οὖν γνῶσις ἀπὸ δυνάμεως, οὐ πᾶσα δὲ δύναμις γνωστικὴ πάντως (εἰσὶ γοῦν καὶ ὀρεκτικαὶ δυνάμεις καὶ ἄλλαι φυσικαὶ ζῴων ἢ φυτῶν ἢ ἀψύχων), ὥστε ὑπὲρ νοῦν ἡ δύναμις. πάλιν δὲ αὖ τῆς δυνάμεως ἐπέκεινα τὸ ἀγαθόν· ἅπασα γὰρ δύναμις αὐτὴ καθ' αὑτὴν ἀγαθόν. εἰ δέ τις εἴη βλαβερὰ λεγομένη δὲ ὅμως δύναμις, ἀδυναμία μειζόνως οὖσα φαντάζεταί τισιν εἶναι δύναμις· τί γὰρ ἄλλο δυνάμεως ἴδιον ἢ τὸ σώζειν τὸ ἔχον αὐτήν; εἰ δὲ* f. 184 v. *βλαβερά τίς ἐστιν | δύναμις, οὐδ' ἂν δύναμις εἴη, τοὐναντίον δρῶσα τῇ τῆς δυνάμεως χρείᾳ. πᾶσα μὲν οὖν δύναμις ἀγαθόν, οὐ πᾶν δὲ τὸ ἀγαθὸν δύναμις, εἴπερ καὶ ἄλλα ἀγαθά ἐστιν οὐκ ὄντα δυνάμεις, ὅπου καὶ ἕξεις ἀγαθάς τινας λέγομεν, καὶ ἐνεργείας πρὸ ἕξεων, καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι πρὸ δυνάμεως ὂν ἀγαθόν. εἰ δὲ ταῦτα ὀρθῶς εἴπομεν καὶ τὸ προρρηθὲν ἀληθές, τὸ τὴν νομοθετικὴν ἐπιστήμην νοῦν τινα μερικὸν εἶναι, διότι καὶ ὁ νόμος ὡς εἴρηται νοῦ διανομὴ κατ' αὐτόν ἐστιν, ἐν τῇ τρίτῃ σειρᾷ τῶν πάντων οὖσα, βλέπειν εἰς τὰς πρὸ αὐτῆς ὀφείλει, τήν τε τῆς δυνάμεως λέγω καὶ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ. σειραὶ γάρ εἰσιν καὶ τούτων, καὶ ἄλλαι ἀπ' ἄλλων δυνάμεις προΐασιν καὶ ἀγαθότητες ὡσαύτως. εἰ δὲ εἰς ἐκείνας βλέπει, τό τε δυνατὸν ὀφείλει πανταχοῦ σκοπεῖν εἰς αἵρεσιν καὶ τὸ ὠφέλιμον εἰς τεῦξιν· αἱροῦνται γὰρ ἕκαστοι τὰ δυνατά, τυγχάνειν δ' ἐφίενται τῶν ὠφελιμωτάτων.*

Τούτων οὖν ὄντων δύο σκοπῶν, τὸ δυνατὸν πρότερον ὁ Σωκράτης ἡμῖν ἐπιδεικνὺς τοῦ γυναικείου δόγματος ἀπὸ τῶν κυνῶν ὑπομιμνήσκει τὴν εἰς τὸ φυλάττειν τὴν πόλιν

16 *πρὸ ἕξεων*] *ἀπὸ ἕξεων* cf. Aristot. eth. Nic. *B* 1103b 21
17 *ταῦτα* ss. m[3] 20 *τρίτῃ* i. e. *νοερᾷ* 23 *δυνάμεων*
29 *γυναικείου*] *ει* ex *ι* m[3]

ὁμοιότητα πρὸς τοὺς ἄνδρας τῶν γυναικῶν [p. 451d]. *τοῦτο γὰρ δὴ τὸ ζῷον εἰκόνα φύσεως ἐποιήσατο φυλακτικῆς, ταύτην ἔχον τὴν δύναμιν κατὰ φύσιν, ὡς ἄλλα τῶν ζῴων ἄλλην, τὰ μὲν τοῦ μέλλοντος προορατικήν, τὰ δὲ τὴν οἰκονομικήν, τὰ δὲ τὴν ἀμυντικήν. τῆς δὲ δυνάμεως ταύτης ἴδιον πρᾶον μὲν εἶναι τοῖς οἰκείοις, χαλεπὸν δὲ τοῖς ἀλλοτρίοις, ὃ δὴ διαφερόντως ὑπάρχει τοῖς | κυσίν, ὥσπερ* f. 135r. *δὴ καὶ τὸ ἀγρυπνητικόν (καθεύδοντα γὰρ ἄλλου φύλακος ἀνάγκη δεῖσθαί τινος) καὶ τὸ ὀξὺ καὶ τὸ εὐαίσθητον· ὁ γὰρ τούτοις ἐλλείπων οὐ προσιόντας γνώσεται τοὺς ἀλλοτρίους, οὐ χαιρήσει καὶ ἀποσκευάσεται πρὸ τοῦ παθεῖν, τὸ μὲν διὰ δυσαισθησίαν, τὸ δὲ δι' ἀργίαν. καὶ ἐοίκασιν ἄρα διὰ ταῦτα καὶ οἱ τὰ θεῖα σοφοὶ ταύτην κατιδόντες τῶν κυνῶν τὴν ἰδιότητα τὴν φυλακτικὴν τοῖς φρουρητικοῖς αὐτοὺς οἰκείους θεοῖς ὑπολαβεῖν καὶ κυνοπροσώπους αὐτοὺς ἐν τοῖς εἴδεσι ποιεῖν, ὡς τὸν Ἄνουβιν Αἰγύπτιοι τὸν τοῦ Ὀσίριδος φρουρόν. τὸν δ' οὖν κύνα τοῖς φύλαξιν ἀνθρώποις καὶ αὐτὸς * * διὰ τὴν κατὰ φύσιν πρὸς τὸ φυλακικὸν δαιμόνιον γένος συγγένειαν* [Π 376a]. *ἐντεῦθεν ὁρμηθεὶς ἀποδείκνυσιν οὐ τῷ ἄρρενι μόνον τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τῷ θήλει τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως οἰκείαν· καὶ γὰρ τοὺς κύνας οὐ μεῖον τοὺς θήλεις ἢ τοὺς ἄρρενας εἶναι τῶν ἀγελῶν φυλακικούς, οὐκ ἐκ παραδείγματος ἐπιβαλλόμενος (ἀσθενὴς γὰρ ὁ τοιόσδε τῆς ἐπιβολῆς τρόπος καὶ οὐ διαλεκτικός) οὐδὲ ὡς ἐπαγωγῇ χρώμενος (ἐκ γὰρ ἑνὸς ἐπαγωγὴν ποιεῖν ἀδύνατον), ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ ἥττονος ἐπιχειρῶν· ὥστ' εἶναι τὸν λόγον τοιοῦτον. εἰ τοῖς ἧττον ἀνθρώπων ὀφείλουσιν τὴν κατὰ φύσιν ὁμοιότητα κεκτῆσθαι διὰ τὴν ὕφεσιν τῆς ζωῆς ὑπάρχει τὸ ὅμοιον ἐν τῇ φύσει, πολλῷ μᾶλλον ἀνθρώποις κρείττονα*

4 fort. *μὲν* ⟨*τὴν*⟩ *τοῦ* 11 *αἱρήσει*? | cf. Pl. Π 376a *ὃν μὲν ἂν ἴδῃ ἀγνῶτα, χαλεπαίνει, οὐδὲν δὲ κακὸν προπεπονθώς* 16 *ὀσείριδοσ*, *ει* exp. et *ι* ss. m2 18 excidit verbum quale *παρεικάζει* | cf. de or. chald. 45

καὶ τρανεστέραν ἔχουσι ζωήν. ἐν γὰρ τοῖς κατ' οὐσίαν ὑπερέχουσιν, συστοίχοις δὲ ἀλλήλοις μᾶλλον ἡ κοινωνία τῆς
f. 135 v. φύσεώς ἐστιν ἢ ἐν τοῖς κα|ταδεεστέροις. ὅσῳ γοῦν ἕκαστα τῇ φύσει λείπεται τῶν πρὸ αὐτῶν, τοσούτῳ μᾶλλον καὶ τῆς ὁμοιότητος ἀποδεῖ τῆς πρὸς ἄλληλα, τῆς δὲ ἀνομοιότητος μετέχει πλείονος. ἀλλὰ μὴν τὸ ἡγούμενον· οἱ γοῦν κύνες ἐγγυτάτω μὲν ὄντες ἀνθρώπων καὶ συζῶντες αὐτοῖς, ὑφειμένοι δὲ διὰ τὴν τοῦ λόγου στέρησιν, οὐ μόνον οἱ ἄρρενες
418 ἀλλὰ καὶ οἱ θήλεις, τὴν ἰδιότητα ταύτην εἰλήχασιν, ἣν κυνῶν ἰδίαν φαμέν. πολλῷ ἄρα μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι, ὧν διὰ τὴν λογικὴν φύσιν κοινὴν οὖσαν τὸ προνοητικὸν τῶν ἀνθρώπων ἴδιον καὶ τὸ σωστικόν, ἕξουσιν ταύτην φύσιν πάντες τὴν τὸ συγγενὲς σώζειν ὀφείλουσαν, εἰ καὶ οἳ μὲν μᾶλλον, οἳ δὲ ἧττον. καὶ γὰρ τοῦτο προσέθηκεν δαιμονίως εἰς πίστιν τῆς ὁμοειδοῦς οὐσίας τῶν ἀνθρώπων· τὸ γὰρ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐν τοῖς ὁμοειδέσιν καὶ Ἀριστοτέλης εἶναί φησιν, ἐν λευκοῖς ἐν μέλασιν ἐν θερμοῖς ἐν ψυχροῖς. τὸ δὲ μηδ' ὅλως ταὐτοῦ μέτοχον εἴδους οὐ λέγεται μᾶλλον ἢ ἧττον μετέχειν, ἀλλ' ὃ ἂν ᾖ ταὐτὸν μετ' ἐπιτάσεως ἢ ἀνέσεως. εἰ δ' οὖν καὶ οἳ μὲν μᾶλλον, οἳ δὲ ἧττον τῆς ἀνθρώπῳ προσηκούσης τελειότητος μετέχουσιν, ἀλλ' ἡ φύσις κοινὴ καὶ τῶν ἀρρένων ἐστὶ καὶ τῶν θηλειῶν, καὶ κοινὰ πάντα ἀμφοτέροις τὰ ἐπιτηδεύματα, τὸ ἄρχειν τὸ ἐπικουρεῖν τὸ τεχνικῶς ζῆν. ὥστε σκοπητέον, τίνες καὶ ἐν γυναιξὶ φυλακικαὶ φύσεις εἰσίν, καὶ παιδευτέον καὶ ταύτας ὡς τοὺς ἄνδρας. ἡ γὰρ φυσικὴ ἐπιτηδειότης ἀτελής, ἡ δὲ παιδεία πρὸς τὸ τέλειον ἄγει τὴν φύσιν. κἂν ἀσθενέστερον ᾖ τὸ θῆλυ πρὸς
f. 136 r. ταῦτα μᾶλλον ἢ τὸ ἄρρεν, ὡς | ὅλον εἰπεῖν, οὐ διοισόμεθα· δεῖ γὰρ οὐκ εἰς τὰ ὄργανα βλέπειν, ἀλλ' εἰς τὰ εἴδη τῆς ζωῆς. καίτοι καὶ τὴν ἐν τοῖς ὀργάνοις τοῦ θήλεος

12 an τοιαύτην? 19 ὃ ss. m² 20 ἀνθρώπῳ] ωι ex ων
27 cf. Pl. 455ᵉ ἐπὶ πᾶσι δὲ ἀσθενέστερον γυνὴ ἀνδρὸς

δύναμιν ἔδειξεν ὅλα γυναικῶν ἔθνη παμπόλλην οὖσαν, Ἀμαζόνας λέγω τὰς διὰ τὴν ῥώμην καὶ Ἄρεως εἶναι ῥηθείσας ὀπαδοὺς καὶ τιμηθείσας μετὰ τὴν ἧτταν Ἀθήνησιν ὡς Ἀρεϊκάς· Σαυρομάτιδας οὐ μεῖον τῶν ἀνδρῶν πολεμικὰς καὶ τολμώσας ἐν τοῖς δεινοῖς· Λυσιτανῶν δὲ ἀκήκοα τὴν πολιτείαν ἱστουργίαν μὲν ἀποδιδόναι καὶ ταλασίαν τοῖς ἀνδράσιν, πολέμους δὲ καὶ ἀγῶνας ταῖς γυναιξίν. οὕτως ὁμαλὴ γέγονεν ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις πρὸς ἀρετὴν ἐκ τῆς δημιουργίας.

Ὁ μὲν δὴ λόγος τοιοῦτός ἐστιν, δι᾽ οὗ τὴν φύσιν κοινὴν οὖσαν ἐν πᾶσι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἐπιδείκνυσιν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν· δύο δὲ πρὸς τὴν δόξαν ταύτην κινήσας ἀπαντήσεις ἀμφοτέρας μεταχειρίζεται τὸν ἐπιστημονικὸν τρόπον. ἔστι δὲ ἡ μὲν τῶν ἀπαντήσεων ἀπὸ τοῦ ἔθους εἰς ἄδοξόν τι περιάγουσα τὴν θέσιν, εἰωθὸς τοῦτο τοῖς περὶ τὰς ἀντιλογίας διατρίβουσι καὶ τὸ ἔνδοξον θηρῶσιν ἐν τοῖς λόγοις, ἣ δὲ ἀπὸ τῶν ἡμετέρων ὁμολογημάτων ὁρμωμένη δοκοῦσα μείζω τὴν ἰσχὺν ἔχειν καὶ περιτρεπτικὴ τῶν λόγων αὐτῶν πρὸς αὐτούς. ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ ἔθους εἰς τὸ ἄδοξον ἄγουσα ἀπάντησίς ἐστιν τοιάδε τις. εἰ δεῖ τὰς γυναῖκας φυλακικὰς γίνεσθαι, δεῖ γυμνάζεσθαι καὶ μὴ μουσικεύεσθαι μόνον. εἰ δὲ γυμνάζεσθαι, δεῖ καὶ ἀποδύεσθαι ἐν τοῖς γυμνασίοις ὡς τοὺς ἄνδρας καὶ τἆλλα πάντα ὑπομένειν, ὅσα καὶ ἐκείνους, οἷον πηδᾶν | ἱππάζεσθαι τρέχειν· ταῦτα f. 136 v. *δὲ αἰσχρὰ πάντα γυναιξὶν τὸ ἔθος εἶναί φησιν, ὃ δὴ κρατεῖ νῦν ἐν ταῖς πόλεσιν. τὸ δὲ αἰσχρὸν καὶ ἄσχημον ἄδοξον· οὐκ ἄρα γυμναστέον τὰς γυναῖκας· οὐκ ἄρα φυλακίδας πόλεως τακτέον. ἡ δὲ λοιπὴ τοιαύτη· κεῖται διὰ τῶν ἔμπροσθεν λόγων, ἕκαστον ἕν τι χρῆναι ἐπιτηδεύειν, ὃ κατὰ*

4 cf. Pl. leg. VII 804^{e} Strab. III 165 Herod. II 35   7 *ὁμαλὴ*] *οὐ χωλή*   18 an *περιτρεπτικὴν*?   19 cf. Pl. 452^{a} 21 *μουσικεύεσθαι*] supra *κεύ* m^{3} ss. *ασ ᾽ σ* (voluit *μουσικὰς ἔσεσθαι*) 22 *γυναζεσθαι*, *μ* et acc. ss. m. rec.   28 cf. Pl. 453^{b}

φύσιν ἐστὶν ἑκάστοις· εἰ δὲ τοῦτο ὀρθόν, ἀνάγκη τὰς διαφερούσας φύσεις διάφορα ἐπιτηδεύειν. εἰ οὖν αἱ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς φύσεις διαφέρουσιν ἀλλήλων, αἱ δὲ διαφέρουσαι φύσεις διαφέροντα ἐπιτηδεύουσιν, ἡ ἄρα ἀνδρὸς καὶ ἡ γυναικὸς φύσις διαφέροντα ἐπιτηδεύσουσιν. εἰ ἄρα ἡ ἀνδρὸς φύσις φυλακική, ἡ γυναικὸς οὐ φυλακική· ἄμφω γὰρ λέγειν ἅμα ἀδύνατον, καὶ τὰς φύσεις εἶναι διαφόρους καὶ τὰς ἐπιτηδεύσεις τὰς αὐτάς. ὥστ' ἢ τὰ πρότερα ψευδῶς διωρίζομεν ἢ τὰ νῦν ψευδῶς δείκνυμεν. Αἱ μὲν οὖν ἀπαντήσεις τοιόνδε παρ' αὐτῷ τρόπον προήχθησαν· λύει δὲ ἀμφοτέρας, τὴν μὲν προτέραν συλλογιζομένην οὕτως· τὸ γυμνάζεσθαι τὰς γυναῖκας, ἢ παραποδυομένας τοῖς ἀνδράσιν ἢ ἱππαζομένας ἢ ἄλλο τι τοιοῦτο μελετώσας, παρὰ τὸ κοινὸν ἔθος ἐστί· πᾶν τὸ παρὰ ⟨τὸ⟩ κοινὸν ἔθος ἄσχημον καὶ αἰσχρόν, καὶ τὸ συμβαῖνον δῆλον — ταύτην δ' οὖν οὑτωσὶ λύει, τὴν μείζω πρότασιν σαλεύσας. τὸ γὰρ ἔθος διττόν, ἢ οὗ λόγος πατήρ, ἢ οὗ πάθος αἴτιον· καὶ τὸ αἰσχρὸν διττόν, ἢ τὸ τοῖς νοῦν ἔχουσιν τοιοῦτον φανταζόμενον, ἢ τὸ τοῖς ἀνοήτοις· καὶ τὸ ἄδοξον ὡσαύτως καὶ ἑπομένως τούτοις διττόν, ἢ τὸ τοῖς πολλοῖς, ἢ τὸ τοῖς
f. 187r. περιττοῖς. | εἰ μὲν οὖν τοῦ ἔθους ἡγεμὼν εἴη λόγος, κἂν ἄσχημον εἶναι δοκῇ τοῖς ἀνοήτοις κἂν ἄδοξον παρὰ τοῖς πολλοῖς, εἰσακτέον αὐτὸ πάντως εἰς τὰς πόλεις· ἔσται γὰρ καὶ τοῦτο χρόνῳ πᾶσιν ἀρέσκον. εἰ δὲ πάθος αἴτιον, κἂν καλὸν εἶναι φαίνηται τοῖς νοῦν οὐκ ἔχουσι κἂν ἔνδοξον ῃ διὰ χρόνον γεγονὸς παρὰ τοῖς πολλοῖς, ἐκβλητέον αὐτὸ τῶν πόλεων. ἡ γὰρ νομοθετικὴ οὐ τῶν πολλῶν στοχάζεται τῆς κρίσεως, ἀλλὰ τῶν ὀλίγων, οὐδὲ εἰς δόξας ὁρᾷ τῶν ἀνοήτων, ἀλλ' εἰς τὰς τῶν νοῦν ἐχόντων. καὶ τὰ ἄδοξα οὖν παρὰ τοῖς πολλοῖς νομοθετήσει πρὸς τὰ ἔνδοξα βλέπουσα

4 ἡ post καὶ exp. m[3]? 10 possis παρ' αὐτοῦ 14 add. b 28 ἀνοήτων b] ὄντων

παρὰ τοῖς ὀλίγοις. εἰ γὰρ ἔδει τοῖς πονηροῖς ἔθεσι δουλεύειν, οὐδέποτ' ἂν ἐγένετο μεταβολή, τῶν χειρόνων τῶν προτέρων ἀεὶ κρατούντων. συλλογιστέον οὖν οὕτως· τινὰ ἔθη οὐ συνᾴδει ἀλλήλοις· τὰ κατὰ λόγον συνᾴδει ἀλλήλοις· οὐ πάντα ἄρα τὰ ἔθη κατὰ λόγον. ἐπεὶ οὖν οὐ πάντα κατὰ λόγον, ἐκεῖνα ἐκλεκτέον, οὐχ ὅσα κατὰ φαντασίαν ἐστὶν καλά, ἀλλ' ὅσα διὰ τὴν τοῦ λόγου κρίσιν. τὴν μὲν οὖν προτέραν οὕτως ἔλυσεν ἀπάντησιν, καὶ ἀπὸ τῆς ἱστορίας ὑπομνήσας, ὅτι πολλὰ τῶν ἐθῶν αἰσχρὰ πρότερον νομιζόμενα προϊόντος τοῦ χρόνου οὐκέτ' ἔδοξαν εἶναι τοιαῦτα, καθάπερ ἐν Λακεδαίμονι τὸ ἄνευ διαζώματος θεῖν. Τὴν δὲ δευτέραν συλλογιζομένην οὕτως· ἀνδρὸς φύσεις καὶ γυναικὸς διάφοροί εἰσιν· αἱ διάφοροι φύσεις διάφορα ἐπιτηδεύειν ὀφείλουσιν, λύει τὸ διάφορον διελὼν ὁσαχῶς λέγεται, καὶ ὡς τὸ μὲν πῇ τὸ δὲ ἁπλῶς, καὶ ὡς οὐ καθ' ὃ διαφέρουσιν, κατὰ τοῦτο τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν | αὐταῖς f. 137 v. *προσάπτομεν, ἀλλὰ καθ' ὃ μὴ διαφέρουσιν. ἔστιν μὲν γάρ τις αὐτῶν διαφορὰ κατὰ τὴν τῶν ὀργάνων τῶν παιδοποιῶν θέσιν καὶ διάπλασιν, καὶ κατ' αὐτὴν ἄλλα μὲν ἀνδράσιν ἄλλα δὲ γυναξὶν ἐπιτηδευτέον, τοῖς μὲν ὅπως ἂν εὔρωστα σπείρωσιν καὶ μὴ ἀδρανῆ καὶ ἐξίτηλα διά τε τροφῆς τοιᾶσδε* 419 *καὶ κινήσεως (καὶ γὰρ τῶν σπερμάτων τὰ μέν ἐστιν ἄγονα, ὅσα ὑδατώδη, τὰ δὲ γόνιμα, ὅσα εὐπαγῆ καὶ χαλαζώδη, φησὶν Ἀριστοτέλης* [hist. an. VII 1. 582ᵃ 19]), * * * *καὶ τῶν κυουσῶν γυναικῶν ἐστιν ἴδια ἐπιτηδεύματα, οἷα προσέταξεν ἐν Νόμοις Πλάτων, γυμνασίαν καὶ δίαιταν ἄοινον καὶ εἴ τι τούτοις ὅμοιον. ταύτῃ μὲν οὖν διαφέρουσιν· ταῖς δὲ τῶν ψυχῶν δυνάμεσιν οὐ διαφέρουσιν, καθ' ἃς δεῖ τὰ αὐτὰ αὐτοὺς ἐπιτηδεύειν, εἰ καὶ ἀσθενέστερον ἐπιτηδεύ-*

3 possis *παυροτέρων* 7 cf. Pl. 452[c] 13 cf. Pl. 454[b] 16 aut ⟨*τὸ*⟩ *τὰ αὐτὰ* aut (et id melius) *προστάττομεν* 23 cf. Pl. legg. III 674[b] VI 775[bc]. 789[ae] 24 lac. statuit Raderm. 26 *ἄοινον* b

σουσιν ὡς τὸ ὅλον αἱ γυναῖκες· ἐπεὶ ὅτι πολλαὶ καὶ τούτων εἰς ἅπασαν παιδείαν ἀνδρῶν εἰσί τινων ἐρρωμενέστεραι, δῆλον. οὐχ ᾗ δ' οὖν διαφέρουσι, ταύτῃ κοινὰ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐταῖς ἀφορίζομεν, ἀλλ' ᾗ κοινὴν ἔχουσι φύσιν· καὶ σαφῆ τὸν παραλογισμὸν ἐποίησε τῷ πῇ καὶ ἁπλῶς χρησάμενος ὡς μηδενὶ διαφέρουσιν, τὸν φαλακρὸν καὶ τὸν κομήτην παραλαβὼν ὡς φύσιν ἔχοντας διάφορον καὶ οὐκ ὀφείλοντας τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν. ἔστι γάρ τι καὶ ἐν τούτοις διάφορον, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο τὸ ποιοῦν τὰς ἐπιτηδεύσεις διαφερούσας. ὅλως δὲ ἐν τοῖς συνθέτοις πᾶσιν ἔνεστίν τι πάντως καὶ ταὐτὸν καὶ ἕτερον, καὶ οὐ δεῖ τὸ πῇ ἕτερον ἁπλῶς ἕτερον λέγειν, οὐδὲ τὸ πῇ ταὐτὸν ἁπλῶς ταὐτόν.

Αἱ μὲν οὖν ἀπαντήσεις οὕτως ὑπ' αὐτοῦ διελύθησαν· f. 188r. *ὧν λυθεισῶν συνάγει δεῖν μὲν τῶν | τε ἀνδρῶν εἶναι καὶ τῶν γυναικῶν τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύματα, δεῖν δὲ ταῖς γυναιξὶν ὡς ἀσθενεστέραις διδόναι μὲν ὄργανα τὰ κουφότερα, προστάττειν δὲ ἔργα, ὅσα μὴ παντάπασιν ἐπίπονα, διὰ τὴν τῆς φύσεως ὕφεσιν ἐν ἅπασιν, οἷς γυνὴ καὶ ἀνὴρ ἐπιτηδεύετον. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ὁμολογουμένοις εἶναι γυναικείοις ἔργοις ἐρρωμενέστερον ἀνὴρ ἐνεργεῖ γυναικός, ὡς ἐν τῷ ὑφαίνειν, ὡς ἐν τῷ ταλασιουργεῖν, ὡς ἐν τῷ ποπανοποιεῖν· ἔνθα καὶ τὸ ἔθος ἡμᾶς ἐδίδαξε τὸ Ἀττικόν, ὡς ἄρα γυναῖκες ἦσαν οὐχ αἱ ἀλετρίδες μόνον, ἀλλὰ καὶ αἱ ποπανοποιοί, μιμούμεναι τὰς φύσεις τὰς πλαττούσας ὅσα τοῖς θεοῖς ἀνιᾶσιν ζῷα καὶ φυτά. διὰ πάντων δ' οὖν τούτων τῶν γυναικείων ἔργων οἱ ἄνδρες εἰς τὸ τὰ αὐτὰ ποιεῖν εἰσιν μᾶλλον ἐρρωμένοι τῶν γυναικῶν· ὥστ' οὐδὲν θαυμαστόν, εἰ καὶ ἐν τῷ ὁπλιτεύειν καὶ ἐν τῷ τρέχειν ἢ ἐν τῷ ἀγρυπνεῖν. ἀλλὰ*

6 Plato cum calvum et capillatum idem munus suscipere posse negat, sic utitur *τῷ πῇ* et *τῷ ἁπλῶς διαφέροντι*, tamquam nihil differant 14 cf. Pl. 457[a] 18 *φύσεως* im add. m[3], quae etiam acc. fecit in *τῆς* 19 *γυναικείοις*] *ει* ex *ι* m[3] 22 cf. Pl. 455[c] 24 *ἀνίασιν*, corr. b 25 *γυναικείων*] *ει* ex *ι* m[3]

προστακτέον αὐταῖς κοινωνεῖν καὶ τούτων τῶν ἐπιτηδευμάτων, τὴν ὕφεσιν τῆς φύσεως σοφιζομένους τοῖς ἐλαφροτέροις τῶν ἔργων. καὶ ἔοικεν καὶ τοῦτο τῷ θήλει ὑπάρχειν κατὰ τὴν πρὸς τὰ θεῖα ἀναλογίαν ⟦*ὑπάρχειν*⟧, *τὰς ἑαυτῶν φύσεις ἀνατείνοντα καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων, ἐν οἷς τῶν συστοίχων τὰ θήλεα τῶν ἀρρένων ἐστὶν ὑφειμένα ταῖς δυνάμεσιν, διότι δὲ συντέτακται ἀλλήλοις* (*διὸ καὶ λέγεται σύστοιχα*), *κοινὰς ἔχει τὰς ἀναγωγοὺς ἐπὶ τὰ σφῶν αὐτῶν αἴτια δυνάμεις. ὃ δὴ καὶ ἐνταῦθα ὂν εἰκονικῶς κοινὰς ἀπέφηνε τὰς ἀρετάς· ὥσπερ ἐκεῖ τῷ γεννᾶν διαφέρουσιν, τὸ μὲν ἄρρεν ἄλλως τὴν ἕνωσιν* | *διδὸν τοῖς ἀπογεννωμένοις, τὸ δὲ θῆλυ* f. 138 v. *τρόπον ἕτερον μερίζον καὶ πληθῦον τὰ κοινὰ αὐτῶν ἀποτελέσματα, κατὰ τὸν αὐτὸν καὶ ἐνταῦθα λόγον ἡ διαφορότης ὑπάρχει τῷ θήλει πρὸς τὸ ἄρρεν ἐν ταῖς γονίμοις τῶν ὁμοίων ἐνεργείαις· εἰ καὶ ἐπιπονώτερον καὶ τοῦτο ἐργάζεται τὸ θῆλυ, τὸ δ' ἄρρεν οὐ μόνον μετὰ ἀπονίας, ἀλλὰ καὶ μεθ' ἡδονῆς, εἰκόνες καὶ ταῦτα τῶν θείων, ἐν οἷς τὸ μὲν διὰ περιουσίαν δυνάμεως μετὰ πλείονος ἐνεργεῖ ῥᾳστώνης, ἀπόλυτον ὂν καὶ ἄφετον τῆς προόδου τῶν δευτέρων, τὸ δὲ μετὰ ἐλάσσονος μὲν τῆς ἐξῃρημένης ὑπεροχῆς, πλείονος δὲ τῆς πρὸς τὰ γεννώμενα συμπαθείας.*

Ἀλλὰ τούτων μὲν ἅδην. τὸ δὲ δεύτερον, ὅτι καὶ βέλτιστον πρὸς τῷ δυνατῷ τὸ γυναικεῖον δρᾶμα, κατεσκεύασεν συνδρομώτερον, καὶ ἔστιν ὁ λόγος δυνάμει τοιοῦτος. εἰ τὸ πλείους ἀγαθοὺς εἶναι πολιτείᾳ λυσιτελέστερον ἢ τὸ ἐλάσσους, καὶ τὸ παιδεύεσθαι μὴ ἄνδρας μόνον ἀλλὰ καὶ γυναῖκας λυσιτελέστερον. ἀλλὰ μὴν ἐκεῖνο πᾶς ἂν ὁμολογήσειεν· ὅσῳ γὰρ πλείους οἱ ἀγαθοί, τοσούτῳ κρείσσων ἡ ζωὴ τῆς πόλεως.

2 *φύσεως*] *πόλεωσ* 4 del. b 5 dici solet *μέχρι καὶ* 8 *ἔχειν* 10 *ἄλλως* corruptum (*ἐν ἄλλῳ* 252, 15 cft. W.) 15 praestat fortasse *ἐνεργείαις, εἰ καὶ . . . ἡδονῆς.* ⟨*καὶ*⟩ *εἰκόνες . . .* 22 cf. 239, 28 23 cf. Pl. 451c | *γυναικεῖον*] *εῖ* ex *ι* m[3] 24 nempe *συντομώτερον*

ὥσπερ γὰρ καὶ τὸ πᾶν εὔδαιμον, διότι τὸ μὲν πλεῖστον αὐτοῦ ζῇ θείως, τὰ δὲ κατὰ τὴν θνητὴν φύσιν καὶ τόνδε τὸν τόπον πάνσμικρον ὄντα περιπολεῖ καὶ διὰ τοῦτο κρατεῖται ὑπὸ τῶν ἀμεινόνων, πλειόνων καὶ δυνατωτέρων ὄντων. τὸ ἄρα ἑπόμενον ἀληθέστατον, ὅτι τὸ παιδεύεσθαι καὶ τὰς γυναῖκας λυσιτελέστερον ἢ μόνους τοὺς ἄνδρας· ἔσται γὰρ τὸ ἥμισυ τῆς πόλεως ἀπαίδευτον τῶν ἀνδρῶν μόνων εἰς
f. 139r. ἀρετὴν ἀγομέ|νων, τῶν δὲ γυναικῶν ἀμελουμένων. ἐπεὶ καὶ ὅσῳ τὸ θῆλυ γένος ἀσθενέστερον ὂν ἐπιρρεπέστερόν ἐστιν εἰς τὸ ἐμπαθές, τοσούτῳ μᾶλλον τῆς περὶ αὐτὸ παιδείας τῷ νομοθέτῃ φροντιστέον, διὰ τῆς ὀρθῆς ἀγωγῆς ἀνέλκοντι πρὸς τὸ ἄριστον καὶ τοῦτο καὶ ἀμυνομένῳ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως τῇ δυνάμει τῆς ἀρετῆς. ἔσται γὰρ καὶ ἡ ὅλη πόλις ἑαυτῇ σύμφωνος μᾶλλον ἐξ ἀγαθῶν οὖσα πάντων ἢ ἐξ ἀγαθῶν καὶ μὴ ἀγαθῶν. καὶ γὰρ ὁ τοῦδε τοῦ παντὸς πατήρ, ⟨ὃν⟩ ὁ νομοθέτης καὶ ἁπλῶς ὁ πολιτικὸς ὄντως ἀνὴρ ἀπεικονίζεται, τὸ πᾶν ὑπέστησεν ἀγαθὰ μὲν πάντα, φλαῦρον δὲ μηδὲν εἶναι βουλόμενος κατὰ δύναμιν. διὸ καὶ πάντα κεκόσμηται κατὰ τὴν ἐκείνου βούλησιν, θεοί τε καὶ θεαὶ τῶν ὅλων προεστᾶσιν καὶ δαίμονες καὶ δαιμονίδες. εἰ οὖν, ὡς αὐτός φησιν [IX 592b], οὐράνιόν ἐστιν τὸ τῆς πολιτείας ταύτης εἶδος, μιμείσθω τὰς δύο τῶν κρειττόνων συστοιχίας, διακεκοσμημένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν τοῖς καλλίστοις τῆς παιδείας ὅροις. τοῦτο γὰρ ὡς ἀληθῶς ὠφελιμώτατον τοῖς μέρεσιν, μιμεῖσθαι τὸ ὅλον, καὶ ταῖς ἀνθρωπίναις πολιτείαις, ἀπεικάζεσθαι ταῖς θείαις. εἰ δὲ δή τις ἔροιτο, πῶς εἰ κοινὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν τε ἀρρένων καὶ τῶν θηλειῶν καὶ οἱ αὐτοὶ τῆς παι-

1 γὰρ melius abesset | τόδε|πᾶν (unde τόδε τὸ πᾶν b) 2 dele καὶ aut scribe κατὰ 10 ἐστι et post ι ras. octo litt. 12 ἀμυνομένωι] μυνο ex? et ε ex υ m²? 16 add. b 17 cf. Tim. 30a 26 τὰς ἀνθρωπίνασ πολιτείασ, sed ter inter α et σ ras. 28 θήλεων, corr. m³

δείας ὅροι, τὰς ἐκ τοῦ νοητοῦ ψυχὰς κακυνθείσας ἐν τοῖς πρώτοις βίοις εἰς γυναῖκας ἄγομεν ἐν τοῖς ἑξῆς, ὡς ἂν τῆς ἀρετῆς οὐκ οὔσης κοινῆς, ἀλλὰ τῆς κακίας γυναιξὶ πρεπούσης, ἀποκρινόμεθα πρὸς τὸν ταῦτα διερωτῶντα τὴν τάξιν τῆς προόδου τὸν Πλάτωνα πα|ριστάνοντα τῶν ἀπὸ τοῦ f. 139v. νοητοῦ προϊουσῶν εἰς τὸν τῇδε τόπον ψυχῶν ἐκεῖνα διατάττεσθαι περὶ τῶν βίων, οὐχ ὡς ἀφαιρούμενον τὰς γυναῖ- 420 κας τῆς κατ' ἀρετὴν ὁμοίας τοῖς ἀνδράσι ζωῆς, ἀλλ' ὡς εἰδότα τὴν ὕφεσιν τοῦ θήλεος γένους πρὸς τὸ ἄρρεν κἂν τοῖς τῆς ἀρετῆς ἐπιτηδεύμασι κοινοῖς ἀμφοτέρων οὖσιν. οὐ γὰρ πᾶσα ὕφεσις εἶδος οἶδεν ἐξαλλάττειν, ἀλλ' ἥτις ἂν μηδέποτε ἐν τῷ ἑτέρῳ δεικνύῃ ταὐτὸν εἶδος, ⟨ὃ⟩ ἦν ἐν τῷ κρείττονι. νῦν δὲ τὸ τῆς ἀρετῆς εἶδος ἔν τισι θήλεσιν γένοιτο ἂν τοιοῦτον οἷον ἐν τοῖς ἄρρεσιν, ὥστ' εἶναί τινων ἀνδρῶν γυναῖκας μειζόνως ζώσας κατ' ἀρετὴν τὴν αὐτῶν τῶν ἀνδρῶν. εἰ δὲ μηδέποτε τὸ θῆλυ τὴν ὁμοίαν ἀρετὴν εἶχεν τῷ ἄρρενι, δῆλον ἂν ἦν ὡς κατ' εἶδος ἐξήλλακτο τὸ τῆς ἀρετῆς εἶδος ἐν τούτοις. οὔκουν τὴν ἀνθρωπίνην ἀρετὴν γενέσθαι ποτὲ κρείττονα τῆς δαιμονίας δυνατὸν διὰ τὴν ἀμφοτέρων ἐξαλλαγὴν κατ' εἶδος, οὐδέ τι τῶν ἀλόγων ζῆσαι τὴν ἀνθρωπίνην ἀρετὴν διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. ἡ μὲν οὖν κατ' εἶδος τῆς ἀρετῆς * * * ἀνέπεισε τὸν Σωκράτη κοινὴν ποιῆσαι τὴν παιδείαν· ταύτην δὲ εὗρεν λαβὼν ἀπὸ τῶν πραγμάτων, ὅτι τινὲς γυναῖκες ζῶσι τὴν ἀνδρῶν ἀρετήν. καὶ τοῦτο Τιμαίῳ γνώριμον καὶ εὐπαράδεκτον, εἰδότι τοὺς βίους τῶν Πυθαγορείων γυναικῶν, τῆς Θεανοῦς, τῆς Τιμύχας, τῆς Διοτίμας αὐτῆς. ἡ δὲ ὕφεσις τῆς ἐν ταῖς γυναιξὶν ἐπιτηδειότητος πρὸς πᾶσαν ἐπιτήδευσιν ἀνέπεισεν καὶ αὐτὸν καὶ τὸν Τίμαιον ἐν δευτέροις βίοις ἄγειν εἰς γυναικὸς φύσιν | τὴν ψυχήν [p. 42^b]. οὐ γὰρ διὰ δύνα- f. 140r

1 cf. Tim. 42^b 12 add. b 13 τισι b] τινι 14 οἷον] εἶδος 22 κοινωνία suppl. b, malim ὁμοιότης 26 πυθαγορείων] ει ex ι m^3 | cf. Diag. L. VIII 42 Jambl. vit. Pyth. 132. 146. 192

μιν ἡ κάθοδος, ἀλλὰ διὰ ἀδυναμίαν· ἡ ⟦οὖν⟧ γὰρ μᾶλλον ἀδυναμία ποιεῖ τὸ μᾶλλον ἀσθενές. ὅτι δὲ εἰς τὴν ἑκάστων ἐπιτηδειότητα δεῖ βλέποντα τὸν νομοθέτην ἢ μεταδιδόναι τισὶ παιδείας ἢ μή, δηλοῖ καὶ τῶν θητῶν τοὺς δι' εὐφυΐαν ὑποχρύσους ἀνάγων εἰς τὴν ἄνω πόλιν, καὶ τῶν ἄνω τοὺς δι' ἀφυΐαν ὑποχάλκους καταπέμπων [III 415ᶜ]. οὐ γὰρ γένος ἐστὶ θητῶν καὶ φυλάκων ὡς ἵππων καὶ ἀνθρώπων διωρισμένον, ⟨ὧν⟩ αἱ φύσεις οὐκ ἂν ὑπομείναιεν ἐπάλλαξιν, ἀλλ' ἑκάστων ἐπιτηδειότης ἢ τοῖσδε τὴν ψυχὴν ἢ τοῖσδε συντάττει τοῖς γένεσιν. οὕτως οὖν καὶ γυναῖκές εἰσιν τῆς ἀνδρῶν ἄξιαι παιδείας καὶ ἀρετῆς, ἐξαναστᾶσαί τινα τρόπον ἀπὸ τῆς θηλυπρεποῦς ἀδυναμίας, καὶ ἄνδρες εἰς τὴν ἐκείνων ἀδυναμίαν ἐκπεσόντες. καὶ δεῖ μὴ τὸ γένος βλέπειν, ἀλλὰ τὴν ἑκατέρου τοῖν γενοῖν δύναμιν ἢ ἀδυναμίαν καὶ ταύτῃ τὴν παιδείαν ὁρίζειν. εἰ δὲ καὶ αἱ αὐταὶ ψυχαὶ γίγνονται καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀλλάττουσαι τοὺς βίους, αἱ δὲ ἀρεταὶ ψυχῶν εἰσιν οὐ σωμάτων, τίς μηχανὴ διὰ τὰ σώματα ποιεῖν αὐτῶν τὰς τελειότητας διαφερούσας, ἀλλὰ μὴ διὰ τὰς ψυχὰς τὰς αὐτάς; ὡς αὐτό γε τοῦτο τεκμήριον ἱκανὸν τοῦ κοινὰς εἶναι τὰς ἀρετάς, τὸ κοινὰς εἶναι πολλῷ πρότερον ἀμφοτέρων τὰς ψυχάς. μὴ τοίνυν μηδὲ ἐκεῖνον ἀποδεχώμεθα τὸν λόγον, ὃς ἂν λέγῃ ταῖς ποιαῖς τῶν σωμάτων κράσεσιν ἕπεσθαι τὰς δυνάμεις τῶν ψυχῶν, ταύταις δὲ τὰς ἀρετάς, καὶ διὰ τοῦτο τὴν γυναικὸς ἄλλην ἀρετὴν
f. 140v. εἶναι καὶ τὴν ἀνδρὸς | ἄλλην. πρῶτον μὲν γάρ, εἰ ταῦτα κρατοίη, καὶ τὴν ὑγείαν ἄλλην τῷ εἴδει ποιήσομεν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καίτοι μίαν οὖσαν, ὡς δηλοῖ καὶ μία τέχνη ταύτης τε οὖσα καὶ ἐκείνης ἀποτελεστική, καίτοι τῆς ἵππων θεραπευτικῆς καὶ τῆς ἀνθρώπων ἄλλης οὔσης. ἔπειτα καὶ

1 ἀλλ]ὰ usque ad ἡ οὖν im. m^3, quae etiam ἀλλ- fecit ex ου | γὰρ exp. m^3 7 γένος] ἐνόσ 8 διωρισμένων | ἐπάλλαξιν] ε ex? (ὑπάλλαξιν b) 9 nempe ἀλλ' ⟨ἢ⟩ 14 ἑκατέρω et ras. post ω (ι?)

αὐτῶν τῶν ἀνδρῶν τὰς ἀρετὰς κατ' εἶδος διαφέρειν ἐροῦμεν τῶν κράσεων διαφερουσῶν· εἰ δὲ αὗται τῷ καθέκαστα διαφέρουσιν διὰ τὰς κράσεις, ὁ αὐτὸς καὶ ἐπ' ἐκείνων λόγος ἔσται. πρὸς δὲ τούτοις οὐδὲ τὸ ἐξ ἀρχῆς ὁμολογήσομεν εἶναι ἀληθές. οὐ γὰρ ταῖς σωματικαῖς ποιότησιν ἀκολουθεῖν τὰς τῶν ψυχῶν διαφόρους ζωάς, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐπὶ τῶν ἀπαιδεύτων τὸ ἦθος μόνον κρατεῖν κατά τινας ὀρέξεις ἐνύλους, εἶναι δέ τινας καὶ αὐτῆς τῆς ἀλόγου ψυχῆς δυνάμεις οὐχ ἑπομένας κράσεσιν οὐδὲ ποιαῖς ἡλικίαις, ὥσπερ τὴν φιλότιμον καὶ φιλοχρήματον. εἰ δὲ μὴ αὗται, σχολῇ ἂν αἱ προαιρετικαὶ δυνάμεις ἀκολουθοῖεν κράσεσι σωμάτων καὶ αἱ τούτων κρείττους.

7 *ἦθοσ* ex voc. a *ν* incipiente corr. m[2] (m[3]?), in *μόνον* *μόν* ir. m[2], *κρατεῖν* ss. m[2]   10 *μὴ*] possis *μηδὲ*

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΑΣΙΝΑΙΟΥ
ΛΟΓΩΝ
ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΟΝΤΩΝ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΑΡΕΤΗΝ ΑΝΔΡΟΣ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ, ΚΑΙ ΩΝ Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΕΙΠΕΝ ΕΞΕΤΑΣΙΣ.

Ὁ μὲν Σωκράτης δυσὶν ἐχρήσατο λόγοις, δι' ὧν τὸ τὴν αὐτὴν εἶναι παιδείαν καὶ ἀρετὴν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς οἴεται σαλεύεσθαι, τῷ μὲν εἰς ἄδοξόν τι περιάγοντι τὸ δόγμα (καὶ γὰρ αἱ ἀπὸ τῶν ἀδόξων ἐπιχειρήσεις ἀνατρεπτικὴν ἔχουσι δύναμιν, ὡς αἱ ἀπὸ τῶν ἐνδόξων πιθαναὶ πρὸς τὰς
f. 141 r. *θέσεις εἰσὶ τῶν | ζητουμένων), τῷ δὲ ἀπὸ ὁμολογήματος, δι' οὗ καὶ τὴν δικαιοσύνην ἥτις ἐστὶν ἐπέδειξεν καὶ πᾶσαν διεκόσμησεν τὴν πολιτείαν. ὁ μὲν οὖν πρότερος λόγος ἐστίν· εἰ αἱ αὐταὶ ἀρεταὶ καὶ γυναικῶν αἵπερ ἀνδρῶν, καὶ παιδείαν ἀνάγκη τὴν αὐτὴν εἶναι, πρόδρομον οὖσαν τῶν ἀρετῶν. εἰ δὲ παιδείαν τὴν αὐτήν, καὶ μουσικεύσονται καὶ γυμνάσονται ἡμῖν αἱ γυναῖκες· εἰ δὲ ταῦτα, γυμνώσονται, καθάπερ οἱ ἄνδρες, ἐν τοῖς γυμνασίοις. τοῦτο δὲ ἄδοξον· οὐκ ἄρα γυμνάσονται· οὐκ ἄρα τὴν αὐτὴν παιδεύσονται παιδείαν· οὐκ ἄρα τὴν αὐτὴν ἕξουσιν τοῖς ἀνδράσιν ἀρετήν. τοῦτον δὲ ἐπιρραπίζει τὸν λόγον πολιτικῶς. ἀξιοῖ γὰρ μὴ εἰς τὸ ἄδοξον εἶναι δοκοῦν βλέπειν τὸν ἔχοντα νοῦν, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀγαθόν, κἂν ᾖ παρὰ τοῖς πολλοῖς μὴ εὐδοκιμοῦν. γευσάμενοι γὰρ οἱ ἄνθρωποι τῆς ὠφελείας μεταβάλλουσι τὰς δόξας, καὶ φανήσεται αὐτοῖς ἔνδοξον τὸ πρὸ*

6 cf. Muson. ap. Stob. II 235, 26 sqq.   16 sc. *ἀνάγκη εἶναι*   23 *παρὰ τοῖς πολλοῖς* im. m[3]

τοῦ φαινόμενον ἄδοξον. ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ ὁμολογήματος λόγος·
εἰ τὰς διαφόρους φύσεις δεῖ διάφορα ἐπιτηδεύειν (τοῦτο
γὰρ ἦν, ὃ μάλιστα διεκόσμει τὴν πόλιν καὶ ὁδὸν παρεῖχεν 421
εἰς τὴν τῆς δικαιοσύνης εὕρεσιν), διαφέρουσι δὲ αἱ φύσεις
τῶν ἀρρένων καὶ θηλειῶν, διαφέροι ἂν αὐτῶν καὶ τὰ ἐπι-
τηδεύματα. εἰ δὲ τοῦτο, παιδεία δ' ἦν διὰ μουσικῆς καὶ
γυμναστικῆς τῶν ἀνδρῶν, ταῖς ἄρα γυναιξὶ τούτων οὐ μετα-
δοτέον ἄν. εἰ δὲ μὴ δεῖ παιδεύεσθαι τὰς γυναῖκας, οὐδὲ
ἀρετῶν αὐταῖς μεταδοτέον ὧν τοῖς ἀνδράσιν. τοῦτον δ' αὖ
πάλιν ἤλεγξε τὸν λόγον ἀπὸ τῆς ὁμωνυμίας. τὸ γὰρ ταὐ-
τὸν καὶ τὸ ἕτερον ἢ πῇ ἢ ἁπλῶς λέγεται· | τοῖς μὲν οὖν f. 141 v.
ἁπλῶς ἑτέροις οὐδὲν ἀποδιδόναι προσήκει ταὐτόν, τοῖς δὲ
πῇ ταὐτ' ἔχουσιν, καθ' ὃ μὲν ταὐτά, ταὐτὸν ἔργον ὁριστέον,
καθ' ὃ δ' ἕτερα, ὁμοίως ἕτερον. ἀνὴρ οὖν καὶ γυνή, καθ'
ὃ μὲν ἕτερα, διοίσει τοῖς ἔργοις, τὸ μὲν ἐν ἄλλῳ γεννῶν,
τὸ δὲ ἐν ἑαυτῷ (κατὰ γὰρ ταῦτα διαφέρετον), καθ' ὃ δὲ
ἔχετον ζωὴν λογικὴν καὶ ἄλογον, ὧν τὸ μὲν ἄρχειν πέφυκεν,
τὸ δὲ ἄρχεσθαι, καὶ ἔργον ἂν ταὐτὸν ἔχοιεν, τῷ μὲν ἄρχειν,
τῷ δὲ ἄρχεσθαι· ταῦτα δὲ ἦν ἴδια τῶν ἀρετῶν. εἰ οὖν
ταῦτα κοινὰ αὐτοῖς, καὶ αἱ ἀρεταὶ δήπου κοιναὶ ἂν εἶεν
αὐτοῖς. ταῦτα μὲν ὁ Σωκράτης. καὶ ἐπιστατέον, ὅτι κἀν-
ταῦθα μόνος ἑαυτῷ σύμφωνος, τῶν μὲν ἀπὸ τῆς στοᾶς
κατ' εἶδος διαφέρειν οἰομένων τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν, ἀμφοῖν
δὲ ὅμως εἶναι τὴν αὐτὴν ἀρετήν, τῶν δὲ ἐκ τοῦ περιπάτου
κατ' εἶδος μὲν εἶναι τὰ αὐτά, τὰς δὲ ἀρετὰς αὐτῶν εἶναι μὴ
τὰς αὐτάς· αὐτὸς λέγων καὶ κατ' εἶδος ταὐτὰ εἶναι καὶ τὴν ἀρε-
τὴν αὐτῶν τὴν αὐτήν, δι' ἐκεῖνο τὸ ἀξίωμα τὸ ταῖς οὐσίαις
τὰς τελειότητας εἶναι συστοίχους, ταῖς αὐταῖς τὰς αὐτάς,
ταῖς ἑτέραις τὰς ἑτέρας. νοῦς γὰρ ὁ καὶ τὰς οὐσίας διδοὺς
τοῖς εἴδεσιν καὶ τὰς τελειότητας· οἵαν οὖν δίδωσιν οὐσίαν,
τοιαύτην καὶ τελειότητα τῇ οὐσίᾳ συζυγοῦσαν.

5 διαφέροι] supra οι ss. αν m^2 (δὴ b) 8 aut dele ἄν aut adde ἂν ⟨εἴη⟩ 13 ταῦτ' 18 ἔχοι ἐν τῶι 23 θῆλυν

*Τούτων δὲ εὖ κειμένων δεῖ μεμνῆσθαι καὶ ὧν ὁ μέγας
Θεόδωρος συνεξηυπόρησεν, πρῶτον μὲν ἐρωτῶν, εἰ μηδε-* ᾱ
*μίαν ὅλως ἀρετὴν ἀποδώσομεν ταῖς θηλείαις ἤ τινὰ ἀπο-
δώσομεν, καὶ εἰ τοῦτο, εἰ τὴν αὐτὴν ἣν καὶ τοῖς ἄρρεσιν
ἢ ἑτέραν, ὡς λέγουσιν, τοῖς μὲν τὴν ἀνδρείαν, ταῖς δὲ τὴν*
f. 142r. *σωφροσύνην. εἰ μὲν γὰρ | μηδεμίαν, κολοβὸν ποιήσομεν
τὴν πόλιν ἐξ ἴσων σπουδαίων καὶ ἀσπούδων αὐτὴν ποιοῦν-
τες καὶ τὰ γεννώμενα ἐκ τούτων ὁμοίως εὐφυῆ καὶ ἀφυῆ
πρὸς παιδείαν. εἰ δὲ τινά, πάλιν ἑκάτερον ἔσται κολοβὸν
τὸ γένος καὶ ἡμιτελές, οὐκ ἔχον οὐδ' ἣν ἔχει ἀρετὴν τελείαν.
εἰ γὰρ ἦν τελεία, καὶ αἱ ἄλλαι ἂν ἀντηκολούθουν, ὥσπερ
καὶ αὐτοί φασιν οἱ ἐκ τοῦ περιπάτου τὰς τελείας ἀντα-
κολουθεῖν ἀλλήλαις. εἰ δὲ πάσας ἑκατέροις δοτέον, ἔχομεν
τὸ ζητούμενον. δεύτερον δὲ καὶ ἀπ' αὐτῶν ἐπιχειρῶν τῶν* β̄
*πραγμάτων. δῆλον γὰρ τὰ διάφορα γένη τῶν ἀνθρώπων
κατὰ τὰς διαφόρους πολιτείας, ὅτι τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ
ταὐτὰ ἀποδίδωσιν. καὶ γὰρ Ἀμαζόνες ἀνδρικαὶ καὶ Σαυρο-
μάτιδες ὡς Θρᾷκες, παρὰ δὲ Λυσιτανοῖς, ὥς φασι, στρατη-
γοῦσι μὲν αἱ γυναῖκες καὶ πολιτεύονται καὶ πάντα πράτ-
τουσιν, ὅσα παρ' Ἕλλησιν οἱ ἄνδρες, καὶ ἱστοποιοῦσιν καὶ
ταλασιουργοῦσιν οἱ ἄνδρες καὶ πάντα πράττουσιν, ὅσα παρ'
Ἕλλησιν αἱ γυναῖκες. εἰ οὖν ταῦτα διωμολόγηται, μηδὲν
οἰώμεθα διαφέρειν πρὸς ἀρετῆς κτῆσιν τοῦ θήλεος τὸ ἄρρεν,
μηδὲ τοῖς ἔθεσιν ταῦτα διορίζωμεν, ἀλλὰ ταῖς φύσεσιν, ἃς
τὰς αὐτὰς οὔσας δείκνυσιν ἡ τῶν αὐτῶν ἔργων ἐπιτήδευσις,
εἰ καὶ ἐν ἄλλοις καὶ ἄλλοις τόποις. τρίτον τοίνυν καὶ τὸν* γ̄
*θεολογικὸν τρόπον ἀξιῶν ἐκεῖνος δρᾶν, ὅτι καὶ ἡ τῶν τὰ
θεῖα σοφῶν φήμη τὴν αὐτὴν θεὸν ἱστουργόν τε εἶναί
φησιν καὶ ἐργάνην ὑμνεῖ διαφερόντως ἐν μέσοις τοῖς ἱεροῖς*

4 *εἰ τὴν* b] *ἢ τὴν* 15 *δηλõῦν* (acc. a m[2]) unde recte *δῆλον* b 16 *κατὰ*] *καὶ* 18 *ὡς Θρᾷκες* suspectum 24 *διορίζομεν* 28 *θεὸν* ex *οἷον* m[3] 29 *μέσοις τοῖς*] nempe *μεγίστοις*

καὶ ἐνόπλιον παραδίδωσιν καὶ στρατηγι|κήν, καὶ ἀπὸ f. 142v.
ταύτης ἀναβὰς ἐπὶ πᾶν τὸ θεῖον γένος ἐρωτᾷ, πότερον καὶ ἐν ἐκείνῳ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν οὐ δοτέον τῷ ἄρρενι καὶ θήλει τῶν θεῶν. ἢ τοῦτό γε συγχωρητέον· εἰ γὰρ ἄτοπον θεόν τινα λέγειν ἀρετῆς καὶ ἡστινοσοῦν ἄμοιρον, ἀνάγκη πάντας καὶ πάσας ἀρετὴν ἅπασαν ἔχειν· τὸ γὰρ καθ' ἡντιναοῦν ἐλλεῖπον οὐκ εὔδαιμον, θεὸς δὲ πᾶς εὐδαίμων. εἰ οὖν ἐκεῖ τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ πάσης ἑκάτερον ἀρετῆς μέτοχον, δῆλον δήπουθεν ὅτι κατὰ τὸ ἀνάλογον καὶ παρ' ἡμῖν τὰ γένη
δ̄ ταῦτα τὴν αὐτὴν ἕξει τοῖς ἐκεῖ γένεσιν ἀρετήν. τέταρτον τοίνυν φυσικῶς ἐπιχειρῶν ἀξιοῖ σκοπεῖν, εἰ τὰ ὄργανα, ἐξ ὧν τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ συμπέπηγεν, πρὸς τὸ αὐτὸ ἔργον ἑκατέρῳ πέπηγεν, οἷον ὀφθαλμοὶ πρὸς τὸ ὁρᾶν καὶ ὦτα πρὸς τὸ ἀκούειν καὶ ἐγκέφαλος πρὸς τὸ αἰσθάνεσθαι καὶ σκέλη πρὸς τὸ βαδίζειν καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστα τῶν κοινῶν. εἰ δὲ ἐν τῷ σώματι πάντα τὰ κοινὰ τῶν αὐτῶν ἕνεκα γέγονεν ἐπ' ἀμφοῖν, τίς μηχανὴ μὴ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς μέρη κοινὰ ὄντα τῶν αὐτῶν ἔργων ἕνεκα ἐν αὐτοῖς ὑποστῆναι; εἰ δὲ καὶ ταῦτα τῶν αὐτῶν ἕνεκα, καὶ αἱ τελειότητες αὐτῶν αἱ αὐταὶ δήπουθέν εἰσιν, αἳ καὶ τὰ ἔργα τέλεια ποιοῦσιν. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν σωματικῶν, ἐπειδὴ τὸ ὁρᾶν κοινόν, καὶ ἡ ὀξυωπία κοινή, καὶ ἐπειδὴ τὸ ἀκούειν, καὶ ἡ ὀξυηκοΐα. ὥστ' ἐπειδὴ καὶ ὁ λόγος κοινός, καὶ τὸ κατὰ λόγον ζῆν κοινόν, ὥστε καὶ τὸ φρονεῖν κοινόν· καὶ ἐπειδὴ τὸ ἐπιθυμητικὸν κοινόν, καὶ τὸ τεταγμένως ἐπιθυμεῖν, | ὥστε f. 143r.
καὶ τὸ σωφρονεῖν κοινόν· καὶ ἐπειδὴ τὸ θυμοῦσθαι κοινόν, καὶ τὸ ἀνδρίζεσθαι. οὐ γὰρ δὴ θυμὸν μὲν δέδωκεν, ἀεὶ δὲ ἀλόγως ζῶντα ταῖς θηλείαις· μάτην γὰρ ἂν αὐτὸν ὑπὸ
ε̄ τῷ λόγῳ ζῶντα ἐποίησεν. πέμπτον δὴ οὖν ἄλλον λόγον προστίθησιν, Αἰγυπτίων τινὸς προφήτου τόνδε τὸν λόγον

10 ἀρετὴν im. m^3 12 θῆλυν (acc. a m^3) 26 καὶ ἐπ. τ. θ. κοινὸν im. m^3

ἀκοῦσαι λέγων, ὡς ἄρα καὶ τῶν εἰς ἄνθρωπον ἰουσῶν ψυχῶν ἔρχονταί τινες καὶ εἰς τὸ θῆλυ φῦλον ἔνθεοι. καὶ δὴ καὶ τὴν Ἑλένην [[εἶναι]] τοιαύτην εἶναι, οὐ μεῖον τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς τῶν Διοσκούρων θείαν, καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα τῶν Ἀφροδίτης ὡρῶν ἔμπλεων· καὶ ἵνα, φάναι τὸν προφήτην, μὴ μακρολογῶ, καὶ ταύτην Ἀφροδίτην γενέσθαι τινά, καὶ ἤκουσαν ἐξ οὐρανοῦ τὸν μὲν βάρβαρον ἐξαπατῆσαι ὡς ἔχοντα ἣν οὐκ εἶχεν, ἐλθοῦσαν δ' εἰς Αἴγυπτον τῶν πρώτων ἱερῶν μετασχεῖν. καὶ ταῦτα ἀπομνημονεύεσθαι παρ' αὐτοῖς· τοὺς δὲ παρ' Ἕλλησιν θεατρικοὺς ἄνδρας ἄλλους ἄλλα δυσφημεῖν εἰς αὐτήν, οὐδὲν εἰδότας τῶν ἀληθῶν. ταῦτα μὲν ὁ Αἰγύπτιος καὶ ὁ Θεόδωρος ἐκεῖνον ὑποκρινόμενος. εἰ δέ ἐστιν ἀληθὲς τὸ καὶ εἰς θηλείας ἰέναι ψυχὰς
422 θεοειδεῖς, τίς μηχανὴ μὴ καὶ τὰς ἀρετὰς αὐταῖς εἶναι κοινάς; ἢ μαντικὰς μὲν γενέσθαι γυναῖκας ὡς καὶ ἄνδρας κατόχους τοῖς μαντῴοις θεοῖς ὡς τὰς προφήτιδας δώσομεν, καὶ τελεστικὰς ἄλλας, ὡς τὴν Διοτίμαν τὴν Πλάτωνος, ὡς τὴν Θεοξέναν τῶν βαρβάρων, ὡς τὴν Βερενίκην, ἄλλην ταύτην μαγείας διδάσκαλον, σωφροσύνην δὲ καὶ ἀνδρείαν καὶ φρόνησιν αὐτῶν ἀφαιρήσομεν; καὶ πῶς ἐτύγχανον θείων
f. 143 v. μὲν ὄψεων, θείων δὲ | ἐπιπνοιῶν; ἄνευ γὰρ ἀρετῆς θεὸς ἀνθρώποις οὐκ ἄν ποτε παραγένοιτο· τὸ γοῦν ὅμοιον πανταχοῦ τῷ ὁμοίῳ συνεῖναι φιλεῖν ἅπαντες ἂν φαῖμεν· ὥστε καὶ τὸ πάσης ἀρετῆς μετέχον τῷ ζῶντι κατ' ἀρετήν.

Τοσαῦτα καὶ ἀφ' ὧν ὁ μέγας Θεόδωρος γέγραφεν συνεισφέρειν δεῖ τοῖς Σωκράτους λόγοις ὑπὲρ τῆς τῶν γυναικῶν ὁμοίας ἀνδράσι παιδείας, δι' ἧς ἡ πρὸς τὴν τελείαν ἐστὶν ἀρετὴν καὶ ἀνδράσι καὶ γυναιξὶν ὁδός. δύο δὲ ὄντων ἄλλων ἐν τούτοις ἀπόρων Πλατωνικῶν, ἑνὸς μὲν πῶς, εἰ τῆς ὁμοίας ἀρετῆς τὸ θῆλυ δεκτικόν, οὐδεμίαν

3 καὶ post δὴ ss. m² | εἶναι exp. m³ 16 μαντώοισ
19 ἀνδρίαν, corr. b 23 φαμέν 27 τελείαν] παιδ ss. m³
28 ἀρετὴν] σ supra ν ss. m³

ψυχὴν ἀπὸ τοῦ νοητοῦ κατιοῦσαν ἄγει εἰς τὸ θῆλυ γένος, ἑτέρου δέ, πῶς οὐχὶ καὶ ἐν Νόμοις ἐπιτρέπει καὶ γυναιξὶ τὴν νομοφυλακικὴν ἀρχὴν ὡς ἐνταῦθα τὴν φυλακικήν, πρὸς μὲν τὸ πρότερον λεκτέον, ὅτι τὴν ὕφεσιν ἐθέλων σημῆναι τοῦ γένους παρὰ τὸ γένος τὴν νεοτελῆ ψυχὴν εἰς ἀνδρῶν ἄγει γενέσεις, εἶτ' εἰς γυναικῶν. οὐ γὰρ ἐπειδὴ τῆς ὁμοίας εἰσὶν ἀρετῆς μετέχειν δυνάμεναι, διὰ τοῦτο καὶ ὡσαύτως μετέχουσιν, ἀλλὰ ἐρρωμενέστερον οἱ ἄνδρες, ὥσπερ καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἀντιλαμβάνονται καὶ ὅσα δοκεῖ γυναικῶν εἶναι μᾶλλον ἢ ἀνδρῶν, καθάπερ λέγει καὶ αὐτός [p. 455c]. φύσει οὖν ⟨αἱ⟩ ἀρρενωποὶ ψυχαὶ τῶν θηλυπρεπῶν δυνατώτεραι· διὸ τῇ ἄνω ζωῇ τῶν ψυχῶν αὗται προσεχεῖς. αἱ δὲ κάθοδοι διὰ τῶν προσεχῶν εἰς τὰ πορρώτερον γίνεσθαι φιλοῦσιν, ὥστ' εἰκότως εἰς ταύτας πρότερον τὰς ἀρρενουμένας ἐκείνων τῶν θηλυνομένων. πρὸς δὲ τὸ δεύτερον, ὅτι ἐν Νόμοις ἤδη λαμβάνει βεβιωκότας ἀνθρώπους ἐν ἄλλαις πολιτείαις, | εἰ καὶ ἀδιαστρόφους μείναντας, καὶ f. 144r.
οὐ τὰς ἀκροτάτας φύσεις ἔχοντας, ὥσπερ ἐνταῦθα, φύντας εὐθὺς ἐκ τοῦ παντὸς ὑποδέχεται καὶ παιδεύει. διὸ τινὰς μὲν ἀρχὰς ἐπιτρέπει κἀκεῖ ταῖς γυναιξίν, οὐ μέντοι τὴν ἀκροτάτην τῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ μόνοις ἀνδράσιν, ὡς ἔχουσιν αὐτὸ τοῦτο ὅπερ ἔφαμεν, τὸ τῇ φύσει καὶ ἐρρωμενέστερον καὶ ὑψηλοφρονέστερον. καὶ γὰρ ἡ ἄλλη διάθεσις τῆς πολιτείας οὐχ ὁμοία τῆς τε ἐν Νόμοις καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Σωκράτους διακοσμουμένης, οὐδὲ ἡ διὰ πάντων κοινωνία χώραν ἔχειν ἔδοξεν καὶ ἐπ' ἐκείνης, ἣν ὁ Σωκράτης ἐπὶ ταύτης ἐνέκρινεν, οὐδὲ τὸ εἶδος τῆς ζωῆς ταὐτὸν τῶν ἐν ταύτῃ κἀκείνῃ ζώντων· ὥστ' εἰκότως ἀγαπᾷ τὴν μεγίστην ἀρχὴν ἀνδράσιν ἐπιτρέπων μόνοις διακοσμεῖν ἐκείνην, ταύτης τοσοῦτον ὑφειμένην, ὅσον τῆς διὰ πάντων κοινωνίας

18 si recte distinxi, τοὺς requiritur pro τὰς   30 ὑφειμένησ

ἀπολείπεται τὸ μεριστὸν εἶδος τῆς πολιτείας. καὶ γὰρ συμπαθέστερον φύσει τὸ θῆλυ περὶ τὸ ἴδιον τοῦ ἄρρενος· οὐκ ἦν οὖν ἀσφαλὲς μερισμὸν εἰσαγαγόντα καὶ χρημάτων καὶ παίδων καὶ εἰς γυναῖκας ἄγειν τὴν τῶν ὅλων ἀρχήν, ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως ἠναγκασμένας τοῖς ἰδίοις συμπάσχειν ἀντὶ τῶν κοινῶν καὶ τοῖς μέρεσιν ἀντὶ τῶν ὅλων.

3 *ἀσφαλείασ*, corr. m[3]

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩΙ ΠΕΜΠΤΩΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΛΟΓΟΥ

ΔΕΙΚΝΥΝΤΟΣ ΤΙΣ Η ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΦΙΛΟΜΑΘΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ Η ΤΩΝ ΠΟΛΛΩΝ.

Τὴν διαφορὰν τῶν φιλοσόφων ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς Πολιτείας πρὸς τοὺς φιλοδόξους λαβεῖν ἐθέλων τελευτᾷ μὲν εἰς τὸ δεῖξαι τοὺς φιλοσόφους τῶν καθόλου τὴν γνῶσιν ἀσπα-|ζομένους, τοὺς δὲ φιλοδόξους τῶν μερικῶν· τοὺς μὲν γὰρ f. 144 v. *τὰ πολλὰ καλὰ μόνως ἐφίεσθαι μανθάνειν, τοὺς δὲ τὸ ἁπλῶς καλόν. ἵνα δὲ ταῦτα δείξῃ, προλαμβάνει τίς ἡ διαφορὰ τοῦ ἁπλῶς καλοῦ καὶ τῶν πολλῶν καλῶν· καὶ δείκνυσιν, ὅτι τὸ μέν ἐστιν ἕν, τὰ δὲ αὐτὸ τοῦτο πολλά. καὶ πάλιν ὅτι τὸ αὐτοκαλὸν ἕν, δείκνυσιν ἀπὸ τῶν ἐναντίων. εἰ γὰρ δύο τὰ ἐναντία, καλὸν αἰσχρόν, ἕν ἐστιν ἑκάτερον· τὰ γὰρ δύο ἑνῶν ἐστι σύνοδος. ἔδειξε δὲ ἀπὸ τῶν ἐναντίων, ἐπείπερ οὐ δυνατὸν τὰ ἐναντία μὴ οὐχὶ δύο λέγειν, τὰ δὲ δύο οὐ δυνατὸν μὴ οὐχὶ ἐξ ἑνῶν λέγειν. ἓν οὖν τὸ καλὸν καὶ ἓν τὸ αἰσχρόν, τὰ δὲ πολλὰ καλὰ καὶ πολλὰ αἰσχρὰ αὐτὸ τοῦτο πολλά ἐστιν. οὐκ ἄρα ταὐτὸν τὸ καλὸν τοῖς καλοῖς ἢ τὸ αἰσχρὸν τοῖς αἰσχροῖς. ὅτι δέ ἐστιν πολλὰ καλὰ καὶ πολλὰ αἰσχρά, ἔλαβεν ἀπὸ τῆς ἐναργείας· κοινωνήσαντα γὰρ ταῦτα σώμασιν, ὥς φησι* [p. 476^a], *καὶ πράξεσι πολλὰ ἐγενέσθην· ἔστι γὰρ ἑκάτερον καὶ ἐν ταῖς τῶν ψυχῶν ἐνεργείαις καὶ ἐν ταῖς τῶν σωμάτων συστάσεσιν. εἰ δὲ κοινωνήσαντα ταῦτα ἀλλήλοις πολλὰ ποιεῖ, δῆλον ἐκ τού-*

6 cf. Pl. 474^b sqq. 8 cf. Pl. 479^e 16 *ἀπὸ* ex *ἐπὶ* m^2 19 *πολλὰ* post *καὶ* im. m^3 24 *γενέσθην*, *ἐ* ss. m^3 25 cf. Pl. l. c. *τῇ δὲ τῶν πράξεων καὶ σωμάτων καὶ ἀλλήλων κοινωνίᾳ*

των, ὅτι οὐκ ἔστιν χωριστὰ τῶν πολλῶν, εἴπερ κοινωνεῖ πως αὐτοῖς· ἐπεὶ καὶ σαφῶς μετέχοντα μὲν καλεῖ τὰ πολλά, μετεχόμενα δὲ τὰ εἴδη. εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, ἔοικεν τὰ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα λαμβάνειν· περὶ γάρ τοι ταῦτα καὶ διέτριβεν ὁ Σωκράτης τὰ ὁριστὰ εἴδη, καὶ ὅ γε Ἀριστοτέλης φησὶν αὐτὸν ἀπὸ τῆς περὶ τοὺς ὁρισμοὺς διατριβῆς εἰς ἔννοιαν τῶν εἰδῶν ἀναδραμεῖν [met. *M* 4]. ἀλλὰ μὴν προϊὼν καθ' αὑτὰ αὐτά φησιν εἶναι, καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ
f. 145r. ἔχοντα καὶ | ὅμοια τὰ πολλὰ τοῖς εἴδεσιν· εἰ οὖν δεῖ καὶ ταῦτα καὶ τὰ πρότερα συμβαίνειν ἀλλήλοις, πᾶν τὸ καθόλου λαμβάνειν αὐτὸν ῥητέον, τό τε μετεχόμενον καὶ τὸ μεθεκτόν, καὶ ἀντιδιαιρεῖν εἰκότως τοῖς πολλοῖς καὶ μερικοῖς, καὶ ἄρχεσθαι μὲν ἀπὸ τῶν μετεχομένων εἰδῶν (διὸ καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπιχειρεῖ· ἔστι γὰρ ἐν τοῖς μετέχουσιν οὐ καλὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ αἰσχρὸν διὰ τὴν τῶν μετεχόντων ἀνωμαλίαν), τελευτᾶν δὲ εἰς τὰ ἀμέθεκτα τῶν εἰδῶν, ἃ δή ἐστι παντελῶς ὄντα καὶ ὡσαύτως ἔχοντα. διὸ καὶ οὐκέτι μεμνῆσθαι τοῦ αἰσχροῦ καὶ ὅλως τῶν στερήσεων· οὐ γάρ εἰσιν ἐν τοῖς ἀμεθέκτοις εἴδεσιν αἱ στερήσεις τῶν εἰδῶν οὐδὲ αἱ τῶν κακῶν ὑποστάσεις· εἰ μή τις λέγοι τὸν νοῦν
428 τῷ γιγνώσκειν τὸ καλὸν γιγνώσκειν καὶ τὸ αἰσχρόν, οὐχ ὥς τι ὂν αὐτὸ τῶν τῇδε αἰσχρῶν, ἀλλ' ὡς ὅρον ἐπάγον τοῦ καλοῦ τῇ στερήσει. οὐ γὰρ πᾶσα ἔκβασις ταὐτὸν ἕξεισιν, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ψυχῆς, ἄλλη δὲ σώματος ἔκβασις τοῦ καλοῦ· καὶ ἡ μὲν μέχρι φθορᾶς, ἡ δὲ μέχρις ποιᾶς ζωῆς. εἰ οὖν ταῦτα κρατοίη καὶ εἴη τὸ αἰσχρον ἐν τοῖς μετέχουσιν, τὰ ἐναντία ληπτέον, τὸ καλὸν λέγω καὶ αἰσχρόν, καὶ τὰ ἐν

4 γὰρ m^1, γάρ ^{τοι} m^3 6 cf. Pl. 479^e τί δὲ αὖ τοὺς αὐτὰ ἕκαστα θεωμένους καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως ὄντα; 16 τελευτᾶ^b 18 μέμνηται b 20 cf. Parm. 141^e. 143^a 22 αἰσχρὸν, corr. b | ἐπάγων (ω ex ο) 23 nempe ⟨εἰς⟩ ταὐτὸν 25 an πονηρᾶς ζωῆς? 27 aut scribendum κατὰ τὰ pro καὶ τὰ aut del. καὶ

τοῖς ὑποκειμένοις ὄντα καὶ μαχόμενα ἀλλήλοις περὶ ταὐτὸν ὑποκείμενον. καὶ ἔοικεν ὁ λόγος ἀπὸ τῶν προσεχῶν τοῖς πολλοῖς εἰδῶν ἀναβαίνοντι ἐπὶ τὰ πορρώτερον, ἕως ἂν ἐπὶ τὰ ἀκρότατα ἀνέλθῃ. πλὴν κοινὰ τὰ λεγόμενα ἁπάντων, καὶ τῶν μετεχομένων καὶ τῶν ἀμεθέκτων. ἐπεὶ καὶ τὰ ἀμέθεκτα φαίης ἂν μετέχεσθαί πως, ἀλλ' ὡς μεταδιδόντα ἑαυτῶν, καὶ τὰ μετεχόμενα ὄντα καὶ ὡσ|αύτως ἔχοντα, οὐχ f. 145 v ὡς τὰ ἀμέθεκτα, ἀλλ' ὡς ἀΐδια καὶ αὐτά. κοινὸν οὖν πάντων εἰδῶν, καὶ τῶν χωριστῶν καὶ τῶν ἐν τοῖς πολλοῖς, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν πολλῶν τὸ ἓν ἕκαστον εἶναι καὶ μονογενές [[εἶναι]], καὶ μόνως ὂν τὸ ὡσαύτως ἔχον, ἀλλὰ μὴ ἄλλοτε ἄλλως. τὰ δὲ πολλὰ τούτοις ἀντιθέτως οὐ μονογενῆ, ἀλλὰ καὶ πολλά, οὐκ ὄντα μόνον, ἀλλὰ καὶ μὴ ὄντα, οὐκ ἀΐδια, ἀλλὰ καὶ φθαρτά. εἰ μὲν οὖν δύο ταῦτα ἔλεγεν εἶναι, τὸ μερικὸν καὶ τὴν ἰδέαν, ἠναγκάζετο καὶ τὸ αἰσχρὸν ἕν τι παρὰ τὰ πολλὰ τιθεὶς ἰδέαν αἰσχροῦ λέγειν· εἰ δὲ πᾶν εἶδος ἀντιδιαιρεῖ πρὸς τὸ μερικόν, οὐδὲν ἂν λέγοι ἄλλο ἢ ὅτι ἐστὶν καὶ αἰσχρὸν εἶδός τι ἕν· τοῦτο δὲ οὐ πάντως ἰδέαν εἶναι ἀναγκάζει, ἀλλ' ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα κατὰ ἀπόπτωσιν ὑποστὰν τῆς ἰδέας, καὶ εἶδος [[ἂν]] λεγόμενον ὡς πολλοῖς κοινόν, ἢ ἐν ταῖς ψυχαῖς ὡς νόημα ὑστερογενές, οὐκ ἄνωθεν αὐταῖς ἐγγενόμενον, ἀλλὰ κάτωθεν. ἐξ ὧν δῆλον, ὅτι τὰ μὲν κατὰ φύσιν τριχῶς ἐστιν, πρὸ τῶν πολλῶν, ἐν τοῖς πολλοῖς, ἐπὶ τοῖς πολλοῖς, τὰ δὲ παρὰ φύσιν διχῶς, ἐν τοῖς πολλοῖς καὶ ἐπὶ τοῖς πολλοῖς. ὅτι δὲ οὐχὶ τὴν ἰδέαν ἀντιδιεῖλεν τοῖς πολλοῖς, δῆλον· ἀτελὴς γὰρ ἂν ἦν ἡ διαίρεσις, ὄντων καὶ ἄλλων παρὰ ταῦτα τῶν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα καὶ τῶν ὑστερογενῶν.

Τούτων δὲ διῃρημένων δείκνυται τὸ μὲν εἶδος πάντῃ γνωστόν, τὰ δὲ πολλὰ γνωστὰ καὶ ἄγνωστα, μέσα ὄντα τοῦ

7 οὐχ ὡσ τὰ im. add. m[3] 10 καὶ μον. εἶναι im. add. m[1], εἶναι exp. m[3] 11 post εἶναι m[3] add. τὸ ὂν ἕκαστον εἶναι 20 ἂν exp. m[1]

ὄντος καὶ μὴ ὄντος (γιγνόμενα γάρ), ἡ δὲ γένεσις μέση τούτων· τὰ δὲ εἴδη ἀγένητα· ἀΐδια γάρ. εἰ οὖν τὰ τρία διέστηκεν, ὂν γένεσις μὴ ὄν, καὶ τὰ μὲν ἄκρα ἀσύναπτα, τὸ δὲ μέσον ἀμφοῖν μετέχον, ὄντος καὶ μὴ ὄντος, ἕπεται f. 146r. | ἰδεῖν, ἐπειδὴ τὸ ὂν γνωστὸν καὶ τὸ μὴ ὂν ἄγνωστον (ταῦτα γὰρ κατεσκεύασεν), τὸ μέσον πῶς ἔχει· καὶ δεικνυσιν, ὅτι καὶ τοῦτο γνωστὸν ἅμα καὶ ἄγνωστον. εἶτα δείξας τὴν ὡς ἀληθῶς γνῶσιν οὐ μετέχουσαν τοῦ ἐναντίου (οὐδὲ γὰρ ἄλλο τι τοῦ ἐναντίου ἀναπίμπλαται τῶν εἰλικρινῶς ὄντων, οἷον μέλανος τὸ λευκόν, ἢ τοῦ ψυχροῦ τὸ θερμόν, ἢ ταῦτα ἐκείνων) δείκνυσι τὴν δόξαν ἑτέραν τῆς ὡς ἀληθῶς γνώσεως. ἁμαρτάνει γάρ, ἣ δὲ ἀναμάρτητος, εἴπερ ἀγνοίας καθαρεύει· γνωστικῆς γὰρ δυνάμεως ἁμαρτὰς ἡ ἄγνοια. εἰ δὲ δόξα τῆς ὄντως γνώσεως ἑτέρα, γνῶσις δέ τις ὅμως (τοῦτο δὲ ἔλαβεν, διότι πᾶς ὁ δοξάζων γιγνώσκει τι), εἴη ἂν ἑτέρα καὶ ἀγνοίας. ἢ οὖν πρὸ ἀμφοῖν ἐστιν ἢ μετὰ ἄμφω, ἑτέρα οὖσα αὐτῶν, ἢ μέση. ἀλλὰ μὴν οὐ πρὸ ἀμφοῖν (οὐ γὰρ ἂν μετεῖχεν ἀγνοίας, ἧς ἡ γνῶσις ἄδεκτος) οὐδὲ μετὰ ἄμφω (οὐ γὰρ ἄν πῃ μετεῖχεν γνώσεως, ἧς ἡ ἄγνοια ἄδεκτος), ἐν μέσῳ ἄρα ἀμφοῖν. εἰ οὖν ἡ γνῶσις τῶν εἰδῶν ἐστιν ἃ δὴ ὄντα ἐστίν, ἡ δὲ ἄγνοια τοῦ μὴ ὄντος, ἡ δόξα τῶν γενητῶν ἐστιν. λεγέσθω τοίνυν οὕτως. τὰ πολλὰ καλὰ γενητά· τὰ γενητὰ μεταξὺ ὄντος καὶ μὴ ὄντος· τὰ μεταξὺ ὄντος καὶ μὴ ὄντος δοξαστά· τὰ ἄρα πολλὰ καλὰ δοξαστά. καὶ πάλιν· τὰ εἴδη μόνως ἐστὶν ὄντα· τὰ μόνως ὄντα μόνως γνωστά· τὰ εἴδη ἄρα μόνως γνωστά. τὸ μηδαμῶς ὂν οὐδαμῶς ἕν ἐστιν· πᾶν τὸ γνωστὸν ἕν γέ τί ἐστιν, εἴπερ ὁ γινώσκων ἕν γέ τι γιγνώσκει· τὸ ἄρα μηδαμῶς ὂν οὐκ ἔστι γιγνώσκειν. Τούτων δεδειγμένων δείκνυται τὰ προκείμενα οὕτως. οἱ φιλόσοφοι τὰ εἴδη γιγνώσκειν ἐφίενται· οἱ τὰ

14 εἰ b] ἡ | ὅλωσ 15 cf. Pl. 478ᵇ οὐχ ὁ δοξάζων ἐπὶ τὶ φέρει τὴν δόξαν; 21 δὴ] δηλὰ 23 ὄντοσ καὶ μὴ ὄντοσ· τὰ μεταξὺ im. m[3]

εἴδη γιγνώσκειν ἐφιέμενοι | γνώσεώς εἰσιν φίλοι· δῆλον f. 146 v.
τὸ συναγόμενον. πάλιν· οἱ πολλοὶ τὰ καθ' ἕκαστα μανθάνειν ἐθέλουσιν· οἱ τὰ καθ' ἕκαστα μανθάνειν ἐθέλοντες τὰ δοξαστὰ μανθάνειν ἐθέλουσιν· οἱ τὰ δοξαστὰ μανθάνειν ἐθέλοντες φιλόδοξοι· οἱ ἄρα πολλοὶ φιλόδοξοι. καὶ τρίτον· οἱ πολλοὶ φιλόδοξοι· οἱ φιλόσοφοι οὐ φιλόδοξοι· οἱ ἄρα πολλοὶ οὐ φιλόσοφοι. τοῦτο δ' ἦν τὸ ζητούμενον. Ἐν δὴ τούτοις τοσοῦτον μόνον ἐπιστάσεως ἄξιον, ὅτι τοὺς πολλοὺς καταλέγων ἐν τούτοις ἔθετο καὶ τοὺς τεχνικοὺς καὶ τοὺς πρακτικούς, οὗτοι δέ που καὶ εἰδῶν ἔχουσιν γνῶσιν, ἀφ' ὧν τεχνιτεύουσιν ἢ πράττουσιν. δεῖ δὲ συννοεῖν, ὅτι καὶ οὗτοι τὴν τῶν εἰδῶν ἐπίσκεψιν διὰ τὰ καθ' ἕκαστα προβέβληνται, καὶ σκοπὸς αὐτοῖς οὐχ ἡ τῶν εἰδῶν αὐτῶν γνῶσις, ἀλλ' ἡ τῶν τεχνητῶν καὶ τῶν πρακτῶν, δι' ἃ τὰ εἴδη καὶ ὁπωσοῦν προεννοοῦσιν. πολλοῦ δὴ οὖν δέουσιν καὶ οὗτοι φιλοσοφεῖν, οὐκ ἀναχωροῦντες ἀπὸ τῶν μερικῶν, ἀλλὰ κυπτάζοντες περὶ αὐτὰ καὶ οὐ διὰ τὰ εἴδη τὰ εἴδη σκοποῦντες. ὥστε εἰκότως ὁ Σωκράτης καὶ τούτων διώρισε τοὺς φιλοσόφους, οἳ καὶ ἀναβαίνουσιν ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἐπὶ τὰ εἴδη καὶ οὐδὲ ἐν τούτοις ἵστανται μόνοις, ἀλλ' ἐπ' αὐτὰς χωροῦσι τὰς νοητὰς αἰτίας καὶ χωριστὰς τῶν εἰδῶν. ταῦτα μὲν δὴ περὶ τούτων ἄν τις ἐπιστήσας διορίσαιτο δεόντως.

Ἐπειδὴ δὲ δόξαν καὶ γνῶσιν ἀπ' ἀλλήλων αὐτὸς διώρισεν, ἄξιον ἰδεῖν, τίνα ἑκατέραν ἐν τῷ λόγῳ τῷδε παρα-
ᾱ λαμβάνει. λέγεται μὲν οὖν δόξα παρ' αὐτῷ καὶ τὸ συμπέρασμα τῆς διανοητικῆς ἐνεργείας, ὡς ἐν Σοφιστῇ [p. 263e sqq.] φησιν, ὅταν λέγῃ | διάλογον μὲν αὐτῆς πρὸς ἑαυτὴν τῆς f. 147 r.
ψυχῆς εἶναι τὴν διάνοιαν, διανοίας δὲ ἀποτελεύτησιν τὴν
β̄ δόξαν, μίαν κρίσιν οὖσαν ὧν ἐκείνη συλλελόγισται. λέγεται δὲ καὶ ἡ ἄνευ αἰτίας γνῶσις τῆς ψυχῆς εἶναι παρ' αὐτῷ

10 cf. Pl. 475e   14 δι' ἃ Raderm. Wendl.] διὰ
29 ἐκείνησ

δόξα, καθάπερ ἐν τῷ Μένωνι διώρισεν [p. 98a], ἐπιστήμην μὲν εἶναι γνῶσιν δεθεῖσαν αἰτίας λογισμῷ, δόξαν δὲ τὴν ἄνευ αἰτίας τῶν αὐτῶν γνῶσιν. λέγεται δὲ καὶ ἡ τῶν γ̄ αἰσθητῶν γνῶσις παρ' αὐτῷ δόξα τῆς ἐπιστήμης τῶν νοητῶν οὔσης, ὡς ἐν Τιμαίῳ [p. 37b] παραδέδοται, ὅταν μὲν ᾖ περὶ τὰ ὄντα ἡ γνῶσις, νοῦν ⟨καὶ⟩ ἐπιστήμην ἀποτελεῖσθαι ἐξ ἀνάγκης, ὅταν δὲ περὶ τὰ αἰσθητά, δόξας καὶ 424 πίστεις. Τούτων δὲ οὕτως ἐν ἄλλοις αὐτῷ περὶ δόξης καὶ ἐπιστήμης διωρισμένων ἐνταῦθα τὰ πάντα διελὼν εἰς τὰ εἴδη καὶ τὰ καθ' ἕκαστα τοῖς μὲν εἴδεσιν ἀποδίδωσι τὴν ἐπιστήμην καὶ καλεῖ γνῶσιν αὐτὴν ὡς ἀκίβδηλον οὖσαν καὶ τοῦ ἐναντίου ἄδεκτον (καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον καθαρὸν τὸ μὴ ἀναπεπλησμένον τοῦ ἐναντίου· λευκὸν γοῦν ὄντως εἶναι τοιοῦτόν φαμεν, ᾧ μὴ μέτεστι μέλανος), τοῖς δὲ πολλοῖς καὶ καθ' ἕκαστα, περὶ ἃ πλανῶνται οἱ μὴ φιλόσοφοι, τὴν δόξαν· ταῦτα γὰρ εἰ καὶ ὡς αἰσθητὰ γιγνώσκεται διὰ τῶν αἰσθήσεων, ἀλλ' ἡ λογικὴ γνῶσις αὐτῶν γίγνεται διὰ δόξης, καὶ ἔστι δοξαστὰ κυρίως, ὥσπερ τὰ καθόλου ἐπιστητά· τούτων γάρ εἰσιν αἱ ἐπιστῆμαι, τῶν δὲ καθ' ἕκαστα λαβεῖν ἐπιστήμην ἀδύνατον. οὕτω δὲ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ἀποδεικτικοῖς [anal. post. I 33. 88b 30] τῶν f. 147v μὲν ἀναγκαίων εἶπεν εἶναι τὴν ἐπιστήμην, | τῶν δὲ ἐνδεχομένων καὶ ἄλλως ἔχειν τὴν δόξαν· οὐδὲν ἄλλο λέγων ἢ ὃ φησιν ἐν τούτοις ὁ Σωκράτης, πλανητὰ μὲν τὰ δοξαστὰ καλῶν, κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ ἔχοντα τὰ καθόλου καὶ ἐπιστητά. τὰ μὲν οὖν ὑπὸ σελήνην, ἐν οἷς τὸ εἶδος ἐν πολλοῖς ἐστιν, ἐναργῶς τὰ πολλὰ δείκνυσιν ἐνδεχομένως ὄντα, τὰ δὲ οὐράνια μοναδικὰ ὄντα δόξειεν ἂν μηδὲ τὸ εἶδος ἔχειν τὸ μετεχόμενον διάφορον τοῦ μερικοῦ καὶ μετέχοντος. πλὴν καὶ

6 καὶ add. b 9 εἰσ τὰ im add. m² 14 fort. ⟨τὸ⟩ τοιοῦτον 17 αἰσθήσεων] αἰσθητῶν 24 cf. Pl. 479d τῇ μεταξὺ δυνάμει τὸ μεταξὺ πλανητὸν ἁλισκόμενον et 484b 28 μηδὲν, corr. b 29 διαφέρον m²

ἐν ἐκείνοις ὁ τῆς ἐπιστήμης λόγος εὑρίσκει τὴν ἑκατέρου διαφοράν· τὸ μὲν γὰρ εἶδος τῆς ἐν αὐτοῖς ὑπάρξεως ἑστώσης αἴτιόν ἐστιν, τὸ δὲ μερικὸν ἰδίωμα τῆς μεταβολῆς. τὸ γὰρ κινεῖσθαι καὶ ἄλλοτε ἄλλως ἔχειν ὑπάρχει κἀκείνοις ὡς μερικοῖς. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος ἔλεγεν πᾶν τὸ γενητὸν εἶναι δοξαστόν· ᾗ γὰρ γενητόν, τοιοῦτόν ἐστιν, εἴτε κατ' οὐσίαν ἔχοι τὸ γενητὸν εἴτε κατ' ἐνέργειαν. ὥστε κἂν ᾖ τι τῶν οὐρανίων ὡς μερικὸν εἶναι ὡσαύτως ἔχον, διὰ τὴν πρὸς τὸ εἶδος σύμβασιν τοῦτο πέπονθεν, οὐδὲν διαφέρειν τοῦ εἴδους δοκοῦν, ἵνα καὶ ἐνταῦθα τὰ πρῶτα τῶν πρὸ αὐτῶν ἔχοι μορφήν. λέγω δὲ τῶν μερικῶν πρῶτα ὄντα τὰ ἐν οὐρανῷ τῶν εἰδῶν ἔχειν τὸν τύπον ἀεὶ ὡσαύτως ὄντα, φέροντα δὲ ὅμως καὶ τῆς τῶν μερικῶν ἰδιότητος γνώρισμα τὴν κατὰ τόπον μεταβολήν. οὐ γὰρ τὸ εἶδός ἐστιν ἐν τόπῳ (πᾶν γὰρ εἶδος ἀσώματον), ἀλλὰ τὸ μερικὸν σωματικὸν ὂν καὶ τοῦ εἴδους σωματικῶς μετέχον. μὴ γὰρ οὐδὲ ἄλλο τι ᾗ τοιοῦτον μερικὸν ἢ τὸ σῶμα μεριστὸν ὄν, καὶ πᾶν εἶδος γίνηται μερικὸν | σωματικὸν γενόμενον· ἐν ὅσῳ δὲ ἔξω f. 148r. *σώματός ἐστιν ἀσώματον ὂν μόνως, εἶδός ἐστιν μόνως· διὸ καὶ πάντα τὰ χωριστὰ σωμάτων εἴδει διέστηκεν ἀλλήλων.*

Τὴν μὲν οὖν δόξαν καὶ τὴν ἐπιστήμην τοιαύτην ἑκατέραν δεῖ θεωρεῖν. ἐπειδὴ δὲ ἀρχόμενος τοῦ περὶ αὐτῶν σκέμματος δύο πεποίηται ἐρωτήσεις, ἄξιόν τι καὶ περὶ τούτων φάναι. τὴν μὲν οὖν προτέραν τοιαύτην πεποίηται, εἰ πᾶς ὁ γιγνώσκων τὶ γιγνώσκει ἢ οὐδέν· ἀντίφασις γὰρ τὸ τὶς καὶ τὸ οὐδείς, ὡς τὸ πᾶς καὶ τὸ οὐ πᾶς. λαβὼν δὲ ὅτι γιγνώσκει τὶ πᾶς ὁ γιγνώσκων, ἠρώτησεν πάλιν δευτέραν ἐρώτησιν, εἰ ὁ τὶ γιγνώσκων ὂν γιγνώσκει ἢ καὶ μὴ ὄν, ὡς διαφέρουσαν ταύτην τῆς πρὸ αὐτῆς ποιησάμενος τὴν ἐρώτησιν. οὐ γὰρ ἂν εἰ τὸ τὶ καὶ τὸ ὂν ταὐτὸν ἦν, καὶ τὸ

5 cf. p. 263, 5 7 *ἔχει* b 9 *πέπονθεν* potius quam *εἶναι* ab *ὥστε* pendet; certe aliquid turbatum 16 *ᾗ*] *ἧι* (spir. ir.) 20 *εἴδη* b 24 Pl. 476ᵉ 27 Pl. 477ᵃ

οὐδὲν καὶ τὸ μή ὄν, εἶχεν λόγον ἐρωτᾶν, εἰ ὁ τὶ γιγνώσκων ἢ ὂν ἢ μὴ ὂν γιγνώσκει. ταὐτὸν γὰρ ἦν ταῦτα ἐρωτᾶν καὶ εἰ ὁ τὶ γιγνώσκων γιγνώσκει τὶ ἢ οὐδέν. ἃ δὴ πάντως ἄτοπα. τούτων δὲ διαφερόντων ἄλλο τὸ μὴ ὂν καὶ τὸ οὐδέν· καὶ δῆλον ὅτι τὸ οὐδὲν πάντως καὶ μὴ ὄν, οὐ μέντοι ἔμπαλιν· εἴη γὰρ ἂν πάλιν τὸ οὐδὲν καὶ μὴ ὂν ταὐτόν, εἰ ἀντιστρέφοιεν ἀλλήλοις. εἰλήφθω τοίνυν τοῦτο, ὅπερ ἀποφάσκει τὸ οὐδέν, λέγω δὴ τὸ ἕν· τοῦτο οὖν οὐδὲν μὲν εἰπεῖν ἀδύνατον, ἐπειδὴ τὸ οὐδὲν ἀποφάσκει καὶ αὐτὸ τὸ ἕν. ἐπειδὴ δὲ ἀντίκειται τὸ ἓν καὶ τὸ οὐδὲν καὶ τὸ ὂν πρὸς τὸ μὴ ὄν, ἐπὶ πλέον δὲ τὸ μὴ ὂν τοῦ οὐδενός, ἀνάπαλιν δήπου τὸ ἓν ἐπὶ πλέον τοῦ ὄντος. δέδεικται γὰρ τοῦτο ἐν τοῖς προτέροις ἀναλυτικοῖς. εἴ τι ἄρα ὂν ἐστιν, μετέχει f. 148 v. | ἑνός, οὐ μέντοι εἴ τι ἕν, μετέχει ὄντος· ηὕρηται γοῦν τοῦτο ἕν, ὃ μὴ ἔστιν ὄν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἡμεῖς ἐπιέσαμεν· ὁ δὲ Γλαύκων εἶπεν [p. 477a] πάντα τὸν γιγνώσκοντα ὂν γιγνώσκειν, οὐκ ὢν ἱκανὸς συνορᾶν ὅτι ἐστίν τι ἓν μὴ ὂν μέν, ἔσχατον δὲ μάθημα τῶν τὰ ὄντα γιγνωσκόντων, οἷον εἶναι τὸ ἀγαθόν φησιν ὁ Σωκράτης. ὅθεν καὶ ἐν τοῖς ἑπομένοις λόγοις εἰπόντος τοῦ Σωκράτους τἀγαθὸν πρὸ οὐσίας ὑφεστάναι καὶ αὐτὸ παράγειν τὸ ὄν, Ἄπολλον, ἔφη ὁ Γλαύκων, δαιμονίας ὑπερβολῆς [VI 509c], εἰς τὸ ὑπερούσιον ἐνατενίσαι μὴ δυνηθείς· καὶ κατέγνω τοῦ θαύματος ὁ Σωκράτης μάλα γελοίως τοῦτο εἰπὼν ἀπορρῖψαι τὸν Γλαύκωνα, καὶ πολλά φησιν τῶν δοκούντων αὐτῷ περὶ ἐκείνου σιωπήσεσθαι. λαβὼν δ' οὖν, ὅτι πᾶς ὁ γιγνώσκων ὂν γιγνώσκει (τὸ γὰρ μὴ ὂν ὡς τὸ μηδαμῶς ὂν οὐκ εἶναι γιγνώσκειν) ἐκ τῆς ἀποκρίσεως τοῦ Γλαύκωνος μὴ δυνηθέντος τὸ μὴ ὂν διελεῖν ὁσαχῶς λέγεται, μόνον δὲ μὴ ὂν οἰηθέντος εἶναι τὸ μηδαμῶς ὄν, δείκνυσι τῷ μὲν ὄντι τὴν

9 ἓν m^3] οὐδὲν m^1 15 τοῦτο] an τοιοῦτον? 23 ἀτενίσαι, corr. m^3

γνῶσιν, τῷ δὲ μὴ ὄντι συνεξευγμένην τὴν ἄγνοιαν. τούτων δὲ πάντῃ διεστώτων δείξας καὶ τὸ μέσον τοῦ ὄντος καὶ μὴ ὄντος ὑφεστὸς γνωστὸν ἅμα φησὶν αὐτὸ καὶ ἄγνωστον, καὶ δύναμιν ἐπ' αὐτῷ γνωστικὴν εἶναι τὴν δοξαστικήν, ἑτέραν οὖσαν τῆς ἐπιστημονικῆς. ἐπειδὴ δὲ ἀναγκαῖον ἦν αὐτὸν εἰπεῖν, τῷ διορίζει τὰς ἑκατέρας δυνάμεις καὶ πῶς αὗται δυνάμεις εἰσίν, τοῦτο μὲν ὡς ὁμολογούμενον προείληφεν, ἐκεῖνο δὲ κανονίζει μόνον. ὅτι μὲν οὖν τὴν δόξαν καὶ τὴν ἐπι|στήμην χρὴ τιθέναι ὡς δυνάμεις, μάθοιμεν ἂν διε- f. 149r. *λόντες τὰ πάντα εἰς οὐσίας εἰς δυνάμεις εἰς κινήσεις, καὶ τὰς μὲν οὐσίας εἰς ἀσωμάτους ἢ σωματικάς, τὰς δὲ δυνάμεις εἰς ποιητικὰς ἢ παθητικάς, τὰς δὲ κινήσεις εἰς χρονικὰς ἢ αἰωνίας. τούτων γὰρ διῃρημένων οὔτε οὐσίας δυνατὸν φάναι τὰς γνώσεις καὶ δόξας (ἐν ἄλλῳ γάρ εἰσιν) οὔτε ἐνεργείας (ἀπ' αὐτῶν γὰρ αἱ ἐνέργειαι, λέγω δὴ τὸ γνῶναι καὶ δοξάσαι), δυνάμεις ἄρα εἰσίν. εἰ δὲ ὀρθῶς αὐτὸς εἶπεν* δυνάμεις εἶναι γένος τι τῶν ὄντων [p. 477c], *οὐ πᾶν τὸ ὂν δύναμις· καὶ ἔχοις ἂν διὰ τούτου τὸν ἐν τῷ* Σοφιστῇ [p. 247e] *γεγραμμένον ὅρον τοῦ ὄντος ἐλέγχειν, ὅς φησιν τὸ ὂν τὴν δύναμιν ὁρίζειν, ὡς οὐκ ὄντα Πλατω-* 425 *νικόν, ὥσπερ καὶ ἐκεῖ διέσυρεν αὐτὸν προϊὼν ὁ Ἐλεάτης ξένος. δεῖ δὲ καὶ τῷ εἴδει προσέχειν τῆς ἑρμηνείας, ὅπως εἶπεν ἀδιορίστως δυνάμεις εἶναι γένος τι τῶν ὄντων ἀλλ' οὐχὶ τὰς δυνάμεις οὐδὲ δὴ πάσας δυνάμεις· ὥστ' εἴ τινές εἰσιν ὑπερούσιοι δυνάμεις, οὐδὲν πρὸς ταύτας ὁ παρὼν λόγος, οὐδὲ εἰ τὴν ὕλην δυνάμεις ἔχειν λέγοι πρὸς τὸ ὂν αὐτὴν καὶ τὴν γένεσιν ἀντιτιθείς· τριχῶς γὰρ ἡ δύναμις, προούσιος οὐσιώδης ἀνούσιος. ὅτι δὲ χρὴ διορίζειν τὰς δυνάμεις οὕτως, ὡς αὐτὸς διώρισεν, ἐφ' ᾧ τέτακται ἑκάστη καὶ ὃ ἀπεργάζεται λαμβάνοντας δῆλον. ἀπὸ γὰρ τῶν ἐνεργημάτων διαφόρων φαινομένων καὶ ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων, περὶ ἃ τα*

6 *ἑτέρασ* 26 *δυνάμει* 28 Pl. 477d

ἐνεργήματα, διεσταλμένων κἀκείνας διαιρούμεθα καὶ ἑτέρας λέγομεν. δηλοῖ δὲ τὸ μὲν ἐφ' ᾧ τέτακται πρὸς ὃ ὡς f. 149v. ὑποκείμενον τέτακται, τὸ δὲ ὃ ἀ|περγάζεται τὴν ἐνέργειαν τὴν εἰς ἐκεῖνο τὸ ὑποκείμενον. οἷον ἡ ἐπιστήμη δύναμίς ἐστιν ἐπὶ τῷ ὄντι τεταγμένη, καὶ ἡ δόξα ἐπὶ τῷ πῇ μὲν ὄντι, πῇ δὲ μὴ ὄντι· ἀπεργάζεται δὲ ἡ μὲν γνωστικοὺς ἡμᾶς τοῦ ὄντος, ἡ δὲ δοξαστικοὺς τοῦ πῇ μὲν ὄντος, πῇ δὲ μὴ ὄντος· οὐ γὰρ δηλοῖ τὸ ἐφ' ᾧ τέτακται τὸ αὐτῇ ὑποκείμενον, ἀλλὰ τὸ τῇ ἐνεργείᾳ αὐτῆς ὑποβεβλημένον. δῆλον δὲ αὖ καὶ ὅτι εἰ τέτακται ἡ δύναμις, οὐκ ἂν εἴη πρῶτον, ἀλλὰ πρὸ αὐτῆς τὸ τάττον αὐτήν ἐστιν· καὶ εἰ ἀπεργάζεταί τι, οὐκ ἂν εἴη ἔσχατον, ἀλλὰ μετ' αὐτὴν ὃ ἀπεργάζεται· τῶν μέσων ἄρα ἡ δύναμις. εἰ δὲ τοῦτο, δῆλον ὅτι πᾶσα δύναμις ἑνὸς αἰτία καὶ ἓν ἀποτελεῖ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον· εἰ γὰρ πλείω ἑνός, οὐκέτι δυνατὸν ἐκ τῶν ἐνεργουμένων διαφερόντων ἢ τῶν αὐτῶν ὄντων ἑτέρας τὰς δυνάμεις λέγειν ἢ τὰς αὐτὰς τὰς τούτων αἰτίας. ὥστε μία δύναμις ἑνός ἐστιν ἔργου ὃ ἀπεργάζεται· κἂν ἡ αὐτὴ πλείω δοκῇ ποιεῖν, ἢ ἐκεῖνα ἔστιν ὅπῃ ἕν, ἢ ἡ δύναμις ἔστιν ὅπῃ μία οὖσα οὐ μία ἐστίν. εἰ δὲ πᾶσα δύναμις ἀχρώματός ἐστι καὶ ἀσχημάτιστος (δυνάμεως γάρ φησιν [p. 477c] μήτε σχῆμα μήτε χρῶμα ὁρᾶν), δῆλον ὅτι πᾶσα δύναμις ἀσώματός ἐστιν κατ' αὐτόν· πᾶν γὰρ σῶμα πεπερασμένον σχήματος μετέχει πάντως. καὶ διὰ τοῦτο ἀληθὲς καὶ ὅπερ ὁ Πλωτῖνός φησιν [IV 7, 8], τὸ καὶ ἐν μεγάλοις σώμασιν εἶναι δυνάμεις οὐ μεγάλας καὶ ἐν σμικροῖς οὐ σμικράς, τῶν ὄγκων οὐ προστιθέντων ταῖς δυνάμεσιν ἢ ἐλαττούντων αὐτάς. τοῦτό τε οὖν λάβωμεν περὶ δυνά- f. 150r. μεως καὶ ὅπερ ἐν Νόμοις φησίν, ὅτι αἱ μὲν γνω|στικαὶ δυνάμεις ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν αἱ τὰ ἐλάσσονα γιγνώ-

17 τὰσ ante τούτων ins. m^2 aut m^3 19 post ὅπηι μὴ ss. m^2 (debebat μὴ ἓν ὄντα ἕν ἐστιν) 24 an ⟨ὂν⟩ σχήματος?

σκουσαι καὶ τὰ μείζονα γιγνώσκουσιν, ὡς ἐπὶ τῶν νοητῶν αἱ τὰ μείζονα καὶ τὰ ἐλάσσονα, αἱ δὲ κινητικαὶ αἱ τὰ μείζω κινοῦσαι καὶ τὰ ἐλάσσονα κινοῦσιν, οὐκ ἀνάπαλιν, ὥσπερ αἱ παθητικαὶ αἱ ὑπὸ τῶν ἐλασσόνων κινούμεναι καὶ ὑπὸ τῶν μειζόνων κινοῦνται, ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν. τούτων δὲ φανερῶν ὄντων δῆλον, ὅτῳ δόξαν καὶ γνῶσιν χρὴ διακρίνειν· ἐφ' ἑτέροις γὰρ τετάχαται, εἴπερ τὸ γνωστὸν καὶ τὸ δοξαστὸν ἕτερα ἀλλήλων.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΔΕΙΚΝΥΝΤΟΣ ΤΙ ΠΟΤΕ ΕΣΤΙΝ ΤΑΓΑΘΟΝ.

Τοὺς γνησίως φιλομαθεῖς καὶ φιλοσόφους οὐ πλαστῶς ὁ Σωκράτης ἄρχοντας τῆς ἀρίστης πολιτείας καθιστὰς καὶ ἀξιῶν θεωροὺς εἶναι τῶν ὅλων, οἷς καὶ τὰ διοικούμενα ὑπ' αὐτῶν ἀφομοιοῖ, καὶ τὸ πάντων ἔσχατον αὐτοὺς μάθημα γιγνώσκειν μάλιστα πάντων τιθέμενος, ὅτι ποτέ ἐστιν τοῦτο, τῶν κοινωνούντων αὐτῷ τοῦ λόγου ζητησάντων, τί ποτε λέγει τοῦτο καὶ αἰνίσσεται τῶν μαθημάτων ἁπάντων τὸ ἔσχατον, πολλάκις μὲν αὐτοὺς ἤδη καὶ πρότερον ἀκηκοέναι φησίν, ὡς ἄρα τοῦτό ἐστιν τὸ ἀγαθόν, οὗ πάντα ἐφίεται. καὶ γὰρ οὐδὲ ὅποι τις τρέψῃ τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν ⟦ἔχει⟧ τούτου τοῦ ἀξιώματος ἀμελήσας, ἔστιν φάναι. τί δὲ ἄρα ἐστὶν τἀγαθόν, ἐπαγγέλλεται δηλώσειν, καὶ ἐπαγγειλάμενος τότε μὲν ὡς περὶ τοῦ ἐν ἡμῖν ἀγαθοῦ ποιεῖσθαι φαίνεται τὸν λόγον, ὁπόταν ζητῇ, πότερον αὐτὸ δεῖ λέγειν ἡδονὴν ἢ φρόνησιν ἢ μηδέτερον τούτων (ὃ δὴ καὶ ὁ ἐν τῷ Φιλήβῳ f. 150 v. [p. 20e sqq.] *Σωκράτης ἐζήτησέν τε καὶ διήρθρωσεν, | ἀποδείξας ὡς οὔτε ἡδονὴ τὸ ἀγαθὸν ἡμῶν ἐστιν οὔτε νοῦς, ἣ μὲν ἄνους οὖσα καὶ ληφθεῖσα παντελῶς, ὃ δὲ ἀνήδονος καὶ οὗτος παντελῶς), τότε δὲ ὡς περὶ τοῦ εἴδους τῶν ἀγαθῶν πάντων, ὅπερ εἴωθεν ἐπονομάζειν αὐτοαγαθὸν καὶ σύστοιχον λέγειν τῷ αὐτοδικαίῳ καὶ τῷ αὐτοκαλῷ (καθάπερ*

6 cf. Pl. VI 500c IX 592b 7 *ἀφομοιοῦν* | cf. Pl. VI 504d 13 malui delere *ἔχει* quam scribere *τρέψαι* 16 cf. Pl. 505b 22 cf. Pl. 506d ?

καὶ ἐν τῷ Φαίδωνι [p. 65d] τὰ τρία συνάπτων ἠρώτησεν, εἴ φησιν ὁ Σιμμίας εἶναί τι δικαίου εἶδος καὶ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ· καὶ ἐν Παρμενίδῃ [p. 130b] τὸν αὐτὸν τρόπον, εἰ οἴεται τούτων ἕκαστον ὁ Σωκράτης εἶδος εἶναι καθ' αὑτὸ τῶν πολλῶν ἕτερον, ἠρώτηται παρὰ τοῦ καθηγεμόνος καὶ ὡμολόγησεν), τότε δὲ ὡς περὶ ἄλλου τινός, οὔτε ἐν ἡμῖν ὄντος οὔτε εἰδητικὴν ἔχοντος οὐσίαν οὐδ' ὅλως οὐσίαν, ἀλλ' ἐπέκεινα, καθάπερ φησίν, τοῦ εἶναι καὶ οὐσίας ὑπάρχοντος· τοῦτο γὰρ οὔτε τῷ ἐν ἡμῖν ἐστιν ταὐτόν, ἐν τῷ νοητῷ τόπῳ βασιλεύειν λεγόμενον, οὐ τοῦ ἐν ἡμῖν ἀγαθοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν ὑπὸ τὸ νοητὸν τεταγμένων, οὔτε τῷ εἴδει τῶν ἀγαθῶν, ὅ ἐστι τῷ δικαίῳ καὶ τῷ καλῷ σύστοιχον. διττῶν γὰρ ὄντων τῶν εἰδῶν, καὶ μόνως τῶν μὲν τὰς ὑπάρξεις τῶν εἰδοποιουμένων ἀφοριζόντων, τῶν δὲ τὰς τελειώσεις, τὸ μὲν τῆς οὐσίας γένος καὶ ταὐτοῦ καὶ ἑτέρου καὶ ζῴου δὲ καὶ ἵππου καὶ ἀνθρώπου καὶ πᾶν ὅτι τοιοῦτον εἶδος ὑπάρξεών ἐστιν ἀφοριστικὰ καὶ ὑποκειμένων, τὸ δὲ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ δικαίου καὶ εἴ τι ἀρετῆς εἶδος, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τῆς ὑγείας καὶ ἰσχύος καὶ πᾶν ὅτι τοιοῦτον, τελειωτικὰ τῶν ὑποστάσεών ἐστιν. καὶ τῶν μὲν ἡ οὐσία πάντων ἡγεῖται, τῶν δὲ τὸ ἀγαθόν· πᾶν γὰρ τὸ ὂν
οὐσίας ἀνάγκη | μετέχειν, ὡς αὐτός φησιν, καὶ πᾶν τὸ f. 151r.
σωστικόν τινος καὶ τέλειον ποιοῦν ἢ φυλάσσον ἀγαθὸν 426
ὑπάρχει, ὡς καὶ τοῦτο δοκεῖ τῷ Σωκράτει [X 608e]. δύο δὲ τούτων ἡγουμένων, τῆς μὲν τῶν ὑπαρκτικῶν εἰδῶν, τοῦ δὲ τῶν τελειωτικῶν, ἀνάγκη θάτερον ὑπὸ θάτερον εἶναι, λέγω δὴ τὸ ἀγαθὸν τὸ τῶν τελειοτήτων τὴν συστοιχίαν εἰληχὸς ὑπὸ τὴν οὐσίαν τὴν τῶν ὑπαρκτικῶν αἰτίαν, εἴπερ ὄν ἐστιν τὸ ἀγαθὸν καὶ τὶ ὄν. ἢ γὰρ τῇ οὐσίᾳ ταὐτόν ἐστιν ἢ ἕτερον παρὰ τὴν οὐσίαν, ἣν γένος ἐδείκνυ τοῦ ὄντος ὁ Ἐλεάτης ξένος. καὶ εἰ μὲν τῇ οὐσίᾳ ταὐτόν,

6 cf. maxime Pl. 509b 9 τῷ prius b] τῶν | cf. Pl. 508c
13 sanumne μόνως? 31 cf. Pl. Soph. 248a sqq.

ἄτοπον· οὐ γὰρ ταὐτὸν τὸ εἶναι καὶ τὸ εὖ εἶναι· εἰ δὲ ἕτερόν τι τῆς οὐσίας, ἀνάγκη μετέχειν αὐτὸ τῆς οὐσίας· ἐκείνη γὰρ πάντων γένος τῶν εἰδῶν. εἰ δὲ τὰ γένη πρεσβύτερα τῶν εἰδῶν, οὐκ ἂν εἴη τοῦτο τὸ ἀγαθὸν βασιλεῦον τῶν νοητῶν, ἀλλὰ ἐκεῖνο, ὑφ' ὃ καὶ τοῦτο τέτακται καὶ εἶδος ἅπαν, τὸ ὄν, ὅπερ ἐστίν, καὶ τῶν ἄλλων γενῶν τοῦ ὄντος ἡγεμονοῦν. ὅταν ἄρα τὸ ἀγαθὸν βασιλεύειν λέγῃ τῶν νοητῶν ἐκ τῆς περὶ τὸν ἥλιον ἀναλογίας ὁρμώμενος, οὔτε τὸ ἐν ἡμῖν ἔοικεν ἀγαθὸν λέγειν, ὅ γέ ἐστιν ἐν ἡμῖν, ἀλλ' οὐκ ἐν ἐκείνοις, οὔτε τὸ τῷ καλῷ καὶ τῷ δικαίῳ σύστοιχον, ὅ γέ ἐστιν ἄλλου μετειληχὸς καὶ τὶ ὄν, ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς ὄν. καίτοι γε, ὥσπερ ἔφαμεν, ἤρξατο μὲν ὡς τὸ ἐν ἡμῖν ἀγαθὸν ζητῶν (καὶ γὰρ τοῦτο ἦν τὸ πράγματα παρέχον τοῖς ζητοῦσιν, εἴτε ἡδονὴν αὐτὸ λεκτέον ἐστὶν εἴτε νοῦν ἢ φρόνησιν), προϊὼν δὲ ἐκεῖνο τὸ ὡς εἶδος ἀγαθὸν χωρὶς ὂν ὡς τὸ δίκαιον μνήμης ἠξίωσεν, καὶ μέχρι γέ τινος ὡς πέρα
f. 151 v. τῶν εἰωθό|των οὐδὲν ἀπομαντευόμενος ἐχρῆτο τῷ λόγῳ· τέλος δὲ εἰπὼν αὐτὸ τῆς οὐσίας εἶναι τοῖς γιγνωσκομένοις αἴτιον, ἐπέκεινα ὂν οὐσίας αὐτὸ καὶ τοῦ εἶναι παντελῶς, ὑπερθέων ἐγένετο δῆλος καὶ τὸ ὡς εἶδος ἀγαθόν. δοκεῖ τοίνυν μοι τρόπον τινὰ τοῖς ἐπαναβασμοῖς χρήσασθαι τῶν περὶ τοῦ ἀγαθοῦ λόγων δαιμόνιον, τριττὰ λαβὼν ἀγαθά, ὧν οὐδ' ἂν γένοιτο πλείω, τὸ μὲν ἀμέθεκτον καὶ ὑπερούσιον, τὸ δὲ οὐσιῶδες ἀμέθεκτον, τὸ δὲ μεθεκτόν (τοιοῦτο γὰρ τὸ ἐν ἡμῖν, οὐσιῶδες δὲ τὸ εἰδητικόν, ὑπερούσιον δὲ τὸ οὐσίας ἐπέκεινα ῥηθέν)· εἰ δὲ βούλει, τὸ μὲν ὡς ἕξιν λαβὼν ἐν ὑποκειμένῳ οὖσαν, τὸ δὲ ὡς οὐσίαν καὶ ὡς μέρος οὐσίας, οἷον εἶδος, τὸ ⟨δὲ⟩ μήθ' ὡς ἕξιν μήθ' ὡς μέρος. καίτοι γε δόξειεν ἂν ἑκάτερον ἐπάγειν τῷ πρωτίστῳ

3 ἐκείνην 5 ἐκεῖνο ὑφ' ὃ m^3] ἐκείνου ἐφ' ὃ m^1 (υ exp. m^1 uv.) 8 cf. Pl. 508ª 11 ἄλλου b] ἀλλ' οὐ 12 cf. p. 425, 36 16 ὡς πέρα] ὥσπερ ἓν 20 ὑπερθέων ἐγ. δῆλος] ὑπερθεον ἐγ. δηλοῖ 26 ωσ (sic) ante ἕξιν ss. m^3

τῶν ἀγαθῶν, τὴν μέν, ὅταν λέγῃ τὴν τἀγαθοῦ ἕξιν [p. 509ᵃ], τὸ δέ, ὅταν ἕν τι ποιῇ καὶ αὐτὸ τῶν νοητῶν, ἰδέαν τοῦ ἀγαθοῦ λέγων καὶ ἔτι νοητὸν λέγων καὶ γνωστὸν καὶ ἐκεῖνο, καθάπερ καὶ τὸν ἥλιον ἕν τι τῶν ὁρατῶν καὶ τοῦδε τοῦ κόσμου μέρος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅπως λέγεται μικρὸν ὕστερον ἔσται καταφανές, ἡνίκα ἂν ἐξεργαζώμεθα τὴν περὶ τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο καὶ τὸν ἥλιον ἀναλογίαν.

Νυνὶ δὲ ἀναλάβωμεν τὰς ῥήσεις πρῶτον, ἐν αἷς τό τε ἐν ἡμῖν ἀγαθὸν ἤρξατο σκοπεῖσθαι καὶ ἐπὶ τούτῳ το ἐν τοῖς εἴδεσιν, ἔπειτα προσέθηκεν ἐκ τρίτων, ὅσα ἐπ' ἄλλο τι πρὸ τούτου μετέστησεν τὴν θεωρίαν. εἰπὼν γὰρ ὅτι ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα μάθημα τὸ μέγιστόν ἐστιν, ᾗ καὶ τὰ δίκαια καὶ τἆλλα προσχρησάμενα χρήσιμα καὶ ὠφέλιμα| ἀποτελεῖται, καὶ ὅτι αὐτὴν οὐχ ἱκανῶς ἴσμεν, καὶ f. 152 r.
τούτων ῥηθέντων κοινῶν καὶ τῷ ἐν ἡμῖν ἀγαθῷ καὶ τῷ ἐν τοῖς εἴδεσιν καὶ τῷ ὑπονοουμένῳ πρὸ πάντων εἶναι τῶν νοητῶν (ἰδέα γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τὸ μετεχόμενόν ἐστιν εἶδος καὶ τὸ νοητόν, ὅ ἐστι χωριστόν, καὶ τὸ πρὸ τῶν νοητῶν, εἴπερ τὸ τῆς ἰδέας ὄνομα δηλοῖ [[ηι]] τὸ πρὸ πάντων ἱδρυμένον ἐφετόν) — τούτων δ' οὖν ῥηθέντων ἐπήγαγεν, ὅτι τὸ ἀγαθὸν οἳ μὲν φρόνησιν οἱ κομψότεροι λέγουσιν, οἳ δὲ ἡδονήν. οἷς καὶ ὁ ἀκροατὴς ὡς γνωρίμοις συνεχώρησεν καὶ ἠξίωσεν γνῶναι τὴν τοῦ Σωκράτους περὶ τούτων κρίσιν· ὁ δὲ ὅτι μὲν οὐκ ἔστιν τὸ ἀγαθὸν φρόνησις οὐδ' αὖ ἡδονή, συντεμὼν ἔδειξεν. ἐρωτώμενοι γάρ, φησίν, οἱ ταῦτα διορίζοντες, εἰ πᾶσα φρόνησις τὸ ἀγαθόν, οἷον καὶ ἡ τῶν ξυλίνων σκευαστῶν καὶ ἡ τῶν ἄλλων, οὐκ ἀξιοῦσιν, ἀλλὰ προστιθέασιν τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φρόνησιν ἀγαθὸν εἶναι, γελοῖόν τι πάσχοντες, ἐν τῷ ὅρῳ τοῦ ζητουμένου τὸ ζητούμενον αὐτὸ παραλαμβάνοντες. καὶ αὖθις τὴν ἡδονὴν ἀγα-

3 cf. Pl. 505ᵃ 11 cf. Pl. 504ᵈ et 505ᵃ 19 nolui scribere δηλοίη 27 cf. Pl. IV 428ᶜ

θὸν τιθέντες ἀναγκαζόμενοι ὁμολογεῖν ἡδονὰς εἶναί τινας κακὰς περιάγονται εἰς τὸ λέγειν εἶναί τινα κακὰ τῶν ἀγαθῶν· τοῦτο δὲ ἀδύνατον, τί ποτε δέ ἐστιν, οὐκέτ' εἶπεν αὐτός· ἔδει γὰρ πάντας ἀνακινῆσαι τοὺς ἐν τῷ Φιλήβῳ λόγους, ἐξ ὧν ἔδειξεν ἐν τῷ μικτῷ τὸ ἀγαθὸν ἐν ἐκείνοις. ταῦτα δ' οὖν ὅτι περὶ τοῦ ἐν ἡμῖν ἀγαθοῦ τὴν ζήτησιν ποιεῖται, παντὶ γνώριμον· καὶ δὴ καὶ αὐτὸς ἐδίδαξεν ἐπαγαγών, ὅτι δίκαια μὲν καὶ καλὰ πολλοὶ ἂν ἕλοιντο καὶ τὰ δοκοῦντα κεκτῆσθαι, ἀγαθὰ δὲ οὐδενὶ ἀρκεῖ τὰ f. 152v. δοκοῦντα κτᾶσθαι, ἀλλὰ τὰ ὄν|τα ζητοῦσιν. ἐκ γὰρ τούτων δῆλον, ὅτι τὸ ἀγαθὸν τὸ κτητὸν ζητεῖ, καὶ οὐ τὸ χωριστὸν ὂν ἡμῶν· οὐ γὰρ ἐκεῖνο ἐκτώμεθα, ἀλλὰ τὸ ἐν ἡμῖν, ὃ καὶ ἀπομαντευομένην πᾶσαν ψυχήν φησιν πράττειν ἅπαντα τῆς κτήσεως αὐτοῦ χάριν [p. 505e]. καὶ μέχρι τούτου προῆλθεν ὁ περὶ τοῦ ἐν ἡμῖν ἀγαθοῦ λόγος, κτητὸν αὐτὸ καὶ ἑκτὸν καλέσας. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ ἀγαθόν, διορισάμενος τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον ὡς μείζονα ὄντα τῶν προκειμένων, τοῦ Γλαύκωνος κινήσαντος ὅπως ἂν ἐνδείξηται τί τὸ τῷ ὄντι ἀγαθόν, ὥρμησεν μέν, ὡς καὶ αὐτός φησιν [p. 506e], οὐχ ὅτι ἐστὶν εἰπεῖν τὸ ἁπλῶς ἀγαθόν, ἀφ' οὗ καὶ τὸ ἐν ἡμῖν, ἀλλὰ τί τὸ ἐοικὸς αὐτῷ. καὶ γὰρ οὐ τὸ ἐν ἡμῖν διὰ τῆς εἰκόνος ὁρμήσας ποιῆσαι σαφές, ἀλλὰ τὸ ἁπλῶς, δεδήλωκεν εἰπών· ἀλλ', ὦ μακάριε, αὐτὸ μὲν τί ποτέ ἐστι τὸ ἀγαθὸν ἐάσωμεν τὸ νῦν εἶναι· πλέον γάρ μοι φαίνεται ἢ κατὰ τὴν παροῦσαν ὁρμὴν ἐφικέσθαι τοῦ γε δοκοῦντος ἐμοὶ νῦν. ἀφ' οὗ κἀκεῖνο συλλογίσαιτ' ἄν τις, ὅτι κἂν ἐξ εἰκόνος τι δοκῇ λέγειν περὶ τοῦ ἀγαθοῦ κἂν παραγυμνοῦν τι τῶν ἀπορρήτων, ἀλλ' οὐ παντάπασιν

4 cf. Phileb. 25b sqq. 5 an ἐνεῖναι? 8 cf. Pl. 505d 11 ζητεῖν | χωριστὸν ὂν b] χωριστὸν ποιον m1 χωρίσ που ὂν m2 22 ὡρμησεν] ω exp. m1, εν ex αι? m2 (possis servato ὥρμησεν scribere ὅτι γὰρ pro καὶ γὰρ) 23 μακάριοι Pl. 25 παροῦσαν Pl.] δοκοῦσαν 26 τὰ νῦν Pl.

ὅλην ἐκφαίνει τὴν περὶ αὐτοῦ ἀλήθειαν. καὶ ἴσως τοῦτό γε διὰ τοὺς Θρασυμάχους καὶ τοὺς Κλειτοφῶντας, οὐκ ἀξιῶν ἐν σοφισταῖς τὰ μυστικώτατα ἐκφαίνειν. διὸ καὶ ἑξῆς εἰπὼν ὑπερούσιον εἶναι τὸ ἀγαθόν, τοῦ Γλαύκωνος δαιμονίαν εἶναι φάντος τὴν ὑπερβολὴν ἐπέπληξε, γελοίως αὐτὸν 427 εἰπεῖν ἀποφηνάμενος. εἶθ' ὡς κενεμβατοῦντος πρὸς τὴν θέαν τοῦ πάντων ἐπέκεινα πάλιν πολλά φησιν παραλείψειν ἑκὼν εἶναι τῶν ἑαυτῷ δοκούντων καὶ μόνην τὴν περὶ τὸν | ἥλιον ἀναλογίαν γυμνώσειν· εἰ δ' ἦσαν οἱ ἀκροαταὶ τοῖς f. 153 r. τοιοῖσδε λόγοις προσφερεῖς, πολλῶν ἂν καὶ ὄντως θεολογικῶν ἡμᾶς ἐπλήρωσεν περὶ αὐτοῦ λόγων. ἀλλ' οὖν, ὅπερ ἐλέγομεν, ἀπὸ τοῦ ἐν ἡμῖν ἀγαθοῦ, περὶ οὗ καὶ ἐζήτουν οἱ φρόνησιν αὐτὸ λέγοντες ἢ ἡδονήν, εἰς αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν μεθιστὰς τὴν ζήτησιν (οὐδὲ γὰρ τὸ τὶ ἀγαθον ἄνευ τοῦ ἁπλῶς ἀγαθοῦ γνῶναι δυνατόν) καὶ τῆς εἰκόνος ἀρχόμενος τῆς κατὰ τὸν ἥλιον πρῶτον μὲν παρακελεύεται τοῖς ἀκροαταῖς παραφυλάττειν, μὴ κίβδηλον ἀποδῷ τὸν λόγον τοῦ τόκου [p. 507a], τὸν μὲν ἥλιον τόκον ἀποκαλῶν, τὴν δὲ κιβδηλίαν ἀπὸ τῶν ἐν νομίσμασι τόκων μεταγαγών, ἐνδεικνύμενος δὲ τοῖς οὐδὲ τούτων παρέργως ἀκούουσι τῶν ἐν παιδιᾶς μοίρᾳ λεγομένων, ὡς ἄρα ἐπισφαλής ἐστι τρόπος διδασκαλίας ὁ διὰ τῆς ἀναλογίας. δέος γὰρ μὴ κατ' ἄλλο τι τὰ πράγματα μεταθέοντες καὶ οὐ καθ' ὅσον ἡ ἀναλογία παρείληπται, σοφισώμεθα τὴν ἀπόδειξιν. οἷον καὶ ἐν τούτοις, εἰ λέγοντος αὐτοῦ τῷ ἀγαθῷ τὸν ἥλιον ἀναλογεῖν, ᾗ φωτός ἐστιν αἴτιος, ὡς ἐκεῖνο τῆς ἀληθείας, λαμβάνοι τις τὸν ἥλιον οὐκέτι μόνον αἴτιον φωτός, ἀλλὰ ᾗ κινούμενόν ἐστιν, καὶ ζητοῖ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγαθοῦ τὸ ὅμοιον. οὐ γὰρ ἔτι φυλάττει τὸν τοῦ ἡλίου λόγον ὁ τοῦτο δρῶν· οὐ γὰρ

6 ἀποφηνάμενοσ 7 παραλήψειν 9 γυμνάσειν, corr. Wendl. 14 μεθιστάντασ 17 ἀποδῶ | cf. Pl. 507c τοῦτον δὲ δὴ οὖν τὸν τόκον τε καὶ ἔκγονον αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ κομίσασθε 18 τὸ δὲ κίβδηλον m² 19 τύπων b 20 παιδείασ 29 φυλλάττει

ᾗ αἰτιατὸν ὁ ἥλιος, εἴληπται κατὰ τὴν ἀναλογίαν, ἀλλ' ᾗ αἴτιον μόνον. ἐπεὶ καὶ ἀδύνατον ἦν τῷ ἀγαθῷ τι λαβεῖν κατὰ πάντα ὅμοιον· πᾶν γὰρ τὸ μετ' ἐκεῖνο προσλαβόν τι χεῖρον ἐκείνου γέγονεν, τὸ μὲν νόησιν, ὡς νοῦς, τὸ δὲ κίνησιν, ὡς ψυχή, τὸ δὲ γένεσιν, ὡς σῶμα. κἂν ἐν νοῖς
f. 158 v. οὖν λαμβάνῃς τὸν πρῶ|τον νοῦν, ὡς τῷ ἀγαθῷ ἀνάλογον, ἰδὲ μόνον ἐκεῖνο καθ' ὃ τῷ ἀγαθῷ ἔοικεν, μὴ καθ' ὃ ἐκείνου κεχώρισται, κἂν ἐν ψυχαῖς κἂν ἐν σώμασι. δεῖ γὰρ εἶναι τὸ ἀναλογοῦν τῷ ἀγαθῷ, μετὰ τῆς ὁμοιότητος μέντοι καὶ τὴν ἀνομοιότητα ἔχον· αἱ δὲ ἀναλογίαι καὶ οἱ λόγοι οὐχὶ κατὰ τὸ ἀνόμοιον λαμβάνονται πάντων, ἀλλ' αὐτὸ τοὐναντίον κατα τὸ ὅμοιον. ταύτην δ' οὖν τὴν εὐλάβειαν ἀξιώσας εὐλαβηθῆναι τοὺς κοινωνοὺς τῶν περὶ τοῦ ἀγαθοῦ λόγων, καὶ ἤδη μέντοι τῶν λόγων ἀρχόμενος καὶ διορίσασθαι ἐθέλων, ὡς ἄλλα μὲν τὰ νοητά ἐστιν εἴδη, ἄλλα δὲ τα αἰσθητά, ⟦ἃ⟧ διαμνημονεύει τοῦ τε αὐτοκαλοῦ καὶ τοῦ αὐτοαγαθοῦ, ταῦτα μὲν ὡς εἴδη τῶν πολλῶν καλῶν θέμενος καὶ ἀγαθῶν, διορίζων δὲ οὑτωσί· καὶ τα μὲν ὁρᾶσθαί φαμεν, νοεῖσθαι δὲ οὔ, τὰς δὲ ἰδέας νοεῖσθαι μέν, ὁρᾶσθαι δὲ οὔ [p. 507b]. καὶ μέχρι τούτων δῆλός ἐστιν εἰς τας ἰδέας ἡμᾶς ἀναπέμπων καὶ τὰ καθόλου τα πρὸ τῶν πολλῶν, ἐν οἷς εἰώθει τὴν πραγματείαν ἔχειν ὁ Σωκράτης, αὐτὸ τὸ καλὸν καὶ αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν ὁριζόμενος καὶ τῶν πολλῶν ἀγαθῶν ἢ καλῶν ἀναχωρῶν. καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο προσέθηκεν, οὐκ ἂν ἔγωγε συνεβούλευσα τοῖς Πλάτωνος φίλοις ἄλλο τι νοεῖν τὸ ἀγαθὸν ἢ τοῦτο δὴ τὸ τῶν εἰδῶν αἴτιον καὶ πρώτιστον ἐν τοῖς τελειωτικοῖς τῶν ὄντων εἴδεσιν, ὑφ' ὃ καὶ τὸ καλὸν καὶ πᾶν εἶδος ἀρετῆς, ὥς που καὶ μικρῷ πρότερον εἴπομεν. ἐπειδὴ δὲ τῆς ἀναλογίας ἀψάμενος τῆς περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν ὄψιν καὶ τὸ φῶς θαυ-

7 ἰδὲ] εἰ δὲ   9 an ⟨ὅμοιον⟩ εἶναι? (ἐοικέναι Wendl.)   11 τὸ b] τὸν | πάντως b   16 ἃ del. b   18 οὑτωσί m[3]] οὕτωσ m[1] | μὲν δὴ Pl.   19 τὰς δ' αὖ Pl.   28 ὥς b] ἕωσ   29 cf. 270, 13 sqq.

μαστῶς ὅπως τας μὲν ἰδέας πάσας νοητὰς οὔσας, τὸ αὐτοκαλὸν | τὸ αὐτοαγαθὸν τὸ αὐτοδίκαιον, καὶ οὐ ταύτας f. 154r. *μόνας, ἀλλὰ καὶ τας τῶν πράξεων καταλάμπεσθαί φησιν ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦτο δὲ τὴν τελειότητα καὶ τὴν ὕπαρξιν ἐνδοῦναι τοῖς νοητοῖς πᾶσιν, ὡς καὶ τῶν οὐσιῶν καὶ τῶν τελειοτήτων αἴτιον καὶ αὐτὸ τούτων ἐπέκεινα ὄν, σκοπεῖν ἀξιῶ, μήποτε τὸ μὲν εἰδητικὸν ἀγαθὸν ὁμοῦ τῷ καλῷ μνήμης ἠξίωσεν, ὡς εἶδος ἕν τι τελεσιουργόν, ἵνα λάβῃ τὰ εἴδη πάντα πρὸ τῶν πολλῶν εἶναι τὰ νοητὰ πρὸ τῶν ὁρατῶν, ἀναβαίνει δὲ ἐπ' αὐτὸ τὸ πρώτιστον τῶν ὅλων αἴτιον ἐντεῦθεν, ὃ δὴ κρείττονι μὲν ὀνόματι τοῦ ἀγαθοῦ προσειπεῖν οὐκ εἶχεν (πάντων γὰρ τἀγαθὸν σεμνότατον καὶ πάντα τοῦ ἀγαθοῦ ἐφίεσθαι πεπίστευται· οὗ δὲ πάντα ἐφίεται, τοῦτο πάντων αἴτιον), εὐλαβηθεὶς δὲ μή πῃ ἄρα τοιόνδε τι τὸ πρῶτον ὑπολάβωμεν, οἷον τὸ ἐν ταῖς ἰδέαις ἀγαθὸν τῆς τελειότητος μόνης αἴτιον ἑκάστοις, τὴν μὲν ἀρχὴν ἔδειξεν αὐτὸ καὶ ἐπιστήμης καὶ ἀληθείας ἐπέκεινα, καθάπερ ὄψεως καὶ φωτὸς τὸν ἥλιον, εἰς δὲ τὸ πρόσω προϊὼν καὶ τῶν νοουμένων πρωτουργὸν αἴτιον καὶ ὑπερούσιον, ὡς τὸν ἥλιον ὑπὲρ γένεσιν· καὶ οὕτω δὴ τοῦ ἐν τοῖς εἴδεσιν ἀγαθοῦ καὶ τοῦ καλοῦ μέντοι καὶ τῶν νοητῶν ὅλων οὐσιῶν τἀγαθὸν αἰτίαν τὴν πρώτην ἀπέφηνεν.*

Ἵνα δὲ μὴ παραδράμωμεν τὴν διὰ τῆς ἀναλογίας διδασκαλίαν, σκόπει πῶς φησιν τῷ μὲν ἀγαθῷ τὸν ἥλιον ἀναλογεῖν· κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν (λέγω δὲ οὐ καθόσον σῶμα ἔχει καὶ τόπον σωματικόν, οὐ καθόσον κινητόν), καθ' ἓν δὲ μόνον τὸ αἴτιον εἶναι φω|τός, δι' οὗ τὰ ὁρώμενα f. 154v. *πάντα ὁρατά· καὶ αὖ τῇ ἀληθείᾳ τὸ τοιοῦτον φῶς, οὐχὶ*

3 ante *πράξεων ὑπαρχόντων* exp. m[1]; sententiam non prorsus assequor   6 *αὐτὸ* b] *αὖ τὸ*   8 cf. Pl. 507[b] *καὶ αὐτὸ δὴ καλὸν καὶ αὐτὸ ἀγαθὸν* . . . | *λάθη* m[1], *β* ss. m[3]   15 an ⟨*τὸ*⟩ *τῆς*?   19 *νοουμένων* b] *ἠθουμένων*   22 *ἀπεφηⁱνεν*   28 *αὖ τῇ*] *ἄυτησ* (acc. posuit et *σ* exp. m[3]); subaudi *ἀναλογεῖν* ex v. 25 | cf. Pl. 508[e] | *τὸ* ss. m[3]

καθόσον διαστατὸν ἢ ἀνακλάσεις ἔχει παντοίας, ἀλλὰ μόνον καθόσον αἰτίαν παρέχεται τοῖς ὁρατοῖς τοῦ ὁρᾶσθαι καὶ τοῦ ὁρᾶν τοῖς ὁρῶσιν, ὡς ἡ ἀλήθεια τοῖς μὲν νοητοῖς τοῦ νοεῖσθαι, τοῖς δὲ νοοῦσι τοῦ νοεῖν· τὰ δὲ δρώμενα τοῖς νοουμένοις, οὐχὶ ὡς ἐν τόπῳ ὄντα καὶ κινούμενα, ἀλλ' ὡς δρώμενα μόνον. δεῖ γὰρ ὡς εἴπομεν ἐν ταῖς ἀναλογίαις ᾗ ὅμοια βλέπειν ἕκαστα τῶν λαμβανομένων ἐν τοῖς αὐτοῖς λόγοις, ἀλλ' οὐχ ᾗ ἀνόμοια καὶ τῶν αὐτῶν ἐστι λόγων τῶν εἰλημμένων ἐκτός. Τούτων δὲ οὕτως ληφθέντων δείκνυται δηλονότι τἀγαθὸν ἐπέκεινα νοῦ καὶ ἐπιστήμης, ὡς ὁ ἥλιος τῶν αἰσθητῶν καὶ τούτων μάλιστα τῆς ὄψεως. καὶ διὰ ταύτης ἄρα τῆς λήψεως φαίνεται οὐδ' ἐν ἡμῖν τὸ ἀγαθὸν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ φρονήσει ταὐτόν, εἴπερ μηδὲ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ ἁπλῶς ἀγαθὸν τῇ ἐπιστήμῃ. δείκνυται δὲ καὶ τῆς ἀληθείας ἐπέκεινα ὄν, ὡς ὁ ἥλιος τοῦ φωτός· τούτῳ δὲ ἕπεται τἀγαθὸν ἄδεκτον ἀληθείας εἶναι. τὸ γὰρ ὑπὲρ ἀλήθειαν οὔτ' εἶναι ἀληθῶς οὔτ' ἄλλο τι τῶν πάντων
428 *ὑπάρχειν ἀληθῶς δυνατόν, ὥστ' εἴπερ ἔστιν, μὴ ἔστιν δὲ ἀληθῶς, εἴη ἂν οὐκ ἀληθῶς ὄν. τοῦτο δὲ ἀδύνατον· τὸ γὰρ οὐκ ὄντως ὂν μετὰ τὸ ὄντως ὂν εἶναί φησιν Πλάτων. οὐκ ἔστιν δὲ ἀληθῶς ὂν τὸ ἀγαθόν, ἐπειδὴ γεννᾷ τὴν ἀλήθειαν, οὗ δὲ γεννᾷ, τούτου παντελῶς ἄδεκτόν ἐστιν· πᾶν δὲ ἀληθῶς ὂν μετέχειν ἀληθείας ἀναγκαῖον. δείκνυται δὲ καὶ τοῦ ὄντος ἐπέκεινα ὄν. εἰ γὰρ τὸ μὲν ὂν ἀληθῶς ὄν ἐστιν, τὸ δὲ ἀγαθὸν τὴν ἀλήθειαν ὑπέστησεν τοῦ ὄντος οὖσαν*
f. 155r. *κρείσσονα, καθά|περ τοῦ ὁρατοῦ διὰ τὸ φῶς αὐτὸ σεμνότερον τὸ φῶς, κρεῖσσον τὸ ἀγαθὸν τοῦ ὄντος. ὅτι δὲ τῷ δρωμένῳ διὰ τὸ φῶς ἀνάλογον ἔλαβεν τὸ ὄν, δηλοῖ σαφῶς· εἰπὼν γάρ· ὀφθαλμοί, ἦν δὲ ἐγώ, ὅταν τις αὐτοὺς μὴ ἐπ' ἐκεῖνα τρέπῃ, ὧν τὰς χρόας ἡμερινὸν φῶς*

12 *οὐδ' ἐν*] *οὐδὲν* 21 *ἐπειδὴ* b] *ἐπειδὲ* 26 accuratius scripsisset *σεμνότερος ὁ ἥλιος*

ἐπέχει, ἀμβλυώττουσιν, ὅταν δὲ ὧν ὁ ἥλιος καταλάμπει, σαφῶς ὁρῶσιν [p. 508cd] — ταῦτ' οὖν ἐπὶ τῶν ὁρατῶν διελόμενος, χρόας φῶς ὀφθαλμοὺς ἥλιον, ἐπήνεγκεν τὰ ἀνάλογον καὶ ἐπὶ νοουμένων λέγων· οὕτω καὶ τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς, ᾧ δὴ νοεῖ, ὅταν μὲν τρέπῃ τις οὗ τὸ ὂν καὶ ἡ ἀλήθεια λάμπει, νοεῖ καὶ γιγνώσκει, ὅταν δὲ εἰς τὸ τῷ σκότῳ κεκραμένον, τὸ γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, δοξάζει τε καὶ ἀμβλυώττει. τῇ οὖν χρόᾳ τὸ ὂν ἀνάλογον ἔλαβεν, τῷ δὲ φωτὶ τὴν ἀλήθειαν, τῷ δὲ ἡλίῳ τὸ ἀγαθόν, ὡς τῷ ὄμματι τὸν νοῦν· ἐξ ὧν δῆλον, ὅτι τὸ ὂν μετὰ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὴν ἀλήθειαν, ὡς ἡ χρόα μετὰ τὸ φῶς καὶ τὸν ἥλιον· ἐπέκεινα ἄρα τοῦ ὄντος τὸ ἀγαθόν. οὐ γάρ τι τῶν ὄντων, ἀλλὰ τὸ ὂν αὐτὸ λάμπειν εἶπεν τῇ ἀληθείᾳ, καθάπερ τῷ φωτὶ τὴν χρόαν. εἰ οὖν ὑπὲρ τὸ ὂν τἀγαθὸν ἐξ ἀνάγκης, καὶ ὑπὲρ οὐσίαν ἂν εἴη.

Τούτων δὲ αὐτῷ διὰ τῆς ἀναλογίας ἠνυσμένων ἔτι μεῖζον προστίθησιν, ὅτι τῶν νοητῶν αἴτιον τὸ ἀγαθόν, οὐ τοῦ νοεῖσθαι μόνον αἴτιον αὐτοῖς ὄν, ἀλλὰ καὶ τῆς οὐσίας, ὡς ὁ ἥλιος τοῖς ὁρωμένοις οὐ τοῦ ὁρᾶσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς γενέσεως καὶ τροφῆς καὶ αὔξης· καὶ ὡς αὐτὸς οὐ γένεσις, οὕτως τὸ ἀγαθὸν οὐκ οὐσία. ταῦτα γὰρ ἐναργῶς ἔδειξεν ἑπόμενος τῇ ἀναλογίᾳ, καὶ ὡς ὑπερούσιον τὸ ἀγαθόν· ἀφ' ὧν ἐκεῖνο λοιπὸν δῆλον, ὡς οὐκ ἔστιν | τοῦτο τὸ f. 155 r.
ἀγαθὸν τῷ ἐν τοῖς εἴδεσι ταὐτόν. τοῦτο μὲν γὰρ ὑπερούσιον, ἐκεῖνο δὲ ἕν τι τῶν εἰδῶν ὂν πάντως ὑπὸ οὐσίαν ἀνάγεται· γένος γὰρ ἡ οὐσία πάντων τῶν εἰδῶν· καὶ τοῦτο

1 Platonis verba decurtavit (ἐπέχῃ et καταλάμπῃ Pl.) 4 οὕτω τοίνυν καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὧδε νόει· ὅταν Pl. 6 καταλάμπει Pl. 20 cf. Pl. 509b τὸν ἥλιον τοῖς ὁρωμένοις οὐ μόνον, οἶμαι, τὴν τοῦ ὁρᾶσθαι δύναμιν παρέχειν φήσεις, ἀλλὰ καὶ τὴν γένεσιν καὶ αὔξην καὶ τροφήν, οὐ γένεσιν αὐτὸν ὄντα 22 ταῦτα accusativus coordinatus enuntiato καὶ ὡς ὑπ. τὸ ἀγαθόν (an ταῦτά τε?)

μὲν οὐσιοποιόν ἐστι τῶν ὄντων, ἐκεῖνο δὲ τελειωτικὸν μόνον τῶν αὐτῶν. καὶ γὰρ ἐπίστησον, τίνα καλεῖται γιγνωσκόμενα, οἷς φησιν οὐ τοῦ γιγνώσκεσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς οὐσίας αἴτιον εἶναι τἀγαθόν [p. 509ᵇ]. εἰ μὲν δὴ τὰ μετὰ τὸ νοητὸν αὐτὸν λέγοιμεν λαμβάνειν, οἷον τὰ διανοητά, γελοῖον. τούτων γὰρ οὐ τὸ ἀγαθὸν μόνον ἐπέκεινά ἐστιν, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ νοητά, καθάπερ τὰ αἰσθητὰ τῶν εἰκαστῶν· ὁ γὰρ αὐτὸς τῶν νοητῶν πρὸς τὰ διανοητὰ λόγος καὶ πρὸς τὰ εἰκαστὰ τῶν αἰσθητῶν. τίνα οὖν ἔτι φήσεις τῷ ἀγαθῷ προτίμησιν ἀπονέμειν, εἰ καὶ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς νοητοῖς αἰτίοις εἶναι τῆς τῶν διανοητῶν οὐσίας; εἰ δὴ μὴ τὰ διανοητὰ λέγοιμεν εἶναι τὰ γιγνωσκόμενα καὶ παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ δεξάμενα τὴν οὐσίαν, ὑπόλοιπον αὐτὰ τὰ νοητὰ τὰ ὄντως ὄντα λέγειν. οὐ γάρ που τὰ αἰσθητά· ταῦτα γὰρ οὔτε γνωστὰ φίλον αὐτῷ καλεῖν, ἀλλὰ δοξαστά· καὶ οὐδὲν διαφέρει τῶν ὁρωμένων, οἷς ὁ ἥλιος τῆς γενέσεως αἴτιος· καὶ ὅλως ἀναίνεται τὸ εἶναι ταῦτα καὶ τὴν οὐσίαν. εἰ οὖν τῶν γιγνωσκομένων προϋπάρχει τἀγαθόν, καὶ οὐ τινῶν γε τούτων, ἀλλὰ πάντων (τοῦτο γὰρ δηλοῖ λέγων καθόλου [p. 509ᵇ]· *καὶ τοῖς γιγνωσκομένοις τοίνυν τὸ ἀγαθὸν μὴ μόνον τὸ γιγνώσκεσθαι παρέχειν, ἀλλὰ καὶ τὴν οὐσίαν*), πρόδηλον ὡς ἄρα καὶ τῆς νοητῆς οὐσίας
f. 156r. αἴτιον ὂν τἀγαθὸν ὑπερούσιον ἂν εἴη διαφερόν|τως. καὶ οὐκ ἐκεῖνο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀλήθεια· καὶ γὰρ ταύτην καταλάμπειν εἶπεν τὰ γιγνωσκόμενα πάντα, καθάπερ τὰ ὁρώμενα τὸ τοῦ ἡλίου φῶς· καὶ ἔοικεν ἔλλαμψις εἶναι τῆς ὑπερουσίου τῶν ὅλων ἀρχῆς, δι' ἣν καὶ τοῖς νοητοῖς ὑπάρχει μετουσία τις ἐκείνης καὶ τοῖς νοοῦσιν, ἑνοποιὸς οὖσα τούτων αὐτῶν τε καθ' ἑαυτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα. διὸ καὶ λέγεται προξενεῖν τοῖς μὲν τὸ νοεῖσθαι, τοῖς δὲ τὸ νοεῖν·

1 μόνον τῶν] μενόντων   2 possis καλεῖ τὰ   5 λέγομεν m[1], corr. m[3] | διονοητὰ   14 ὄντα b] νοητὰ   15 an οὐδὲ?   29 cf. Pl. 508ᵉ

ἄνευ γὰρ δόσεως καὶ κοινοῦ τινος δεσμοῦ συναφθῆναι ταῦτα ἀδύνατον, ὡς τὸ μὲν νοητὸν ὅλως γενέσθαι, τὸ δὲ νοητικόν. ἧπερ οὖν τὸ φῶς καὶ τὰ ὁρατὰ ποιεῖ λάμπειν καὶ τὰ ὁρατικά, συνάπτει δὲ ἄμφω δι' ὁμοιότητος, ἑκατέροις προσθὲν τοῦ ἐνόντος μεῖζον φῶς, κατὰ ταὐτὰ δὴ καὶ τὸ νοοῦν ὑπὸ τῆς ἀληθείας ἐνιζόμενον καὶ τὸ νοούμενον ἀλλήλοις συμφύεται· καὶ τὸ μὲν νοεῖται, τὸ δὲ νοεῖ, γενόμενον ἑκάτερον ἀγαθοειδές, καὶ ἐφαρμόζει θατέρῳ θάτερον. ἵν' οὖν μὴ μακρολογῶμεν, φανερὸν ἐκ τούτων, ὅτι κατὰ Πλάτωνα τἀγαθόν ἐστιν ὑπὲρ τὴν τῶν νοητῶν οὐσίαν καὶ ὄντως ὑπερούσιον. σαφῶς γὰρ εἶπεν [p. 509[b]]· οὐκ οὐσίας ὄντος ἐκείνου, ἀλλ' ἐπέκεινα οὐσίας καὶ τοῦ εἶναι καὶ τιμιωτέρου τούτων ὄντος, καίτοι καὶ γνωστὸν εἶναί φησιν αὐτό, πᾶσι τοῖς γιγνωσκομένοις τοῦ γιγνώσκεσθαι αἴτιον ὂν καὶ μάθημα ἔσχατον. καὶ γὰρ τοῦτο λέγει σαφῶς καὶ ἐπ' αὐτὸ τὴν διαλεκτικὴν ἀνάγειν· καὶ ὥσπερ τὸν ἥλιον ὁρᾶσθαί φησιν, τοῖς ὁρωμένοις αἴτιον ὄντα τοῦ ὁρᾶσθαι καὶ τοῖς ὁρῶσι τοῦ ὁρᾶν, οὕτω καὶ | περὶ τῆς τἀγαθοῦ f. 156v. ἰδέας ἀξιοῖ τὸν ἀκροατὴν ὡς γιγνωσκομένης διανοεῖσθαι, κρείσσονος δὲ ἀληθείας καὶ ἐπιστήμης. καὶ γὰρ ὅτι μὲν δοξαστὸν οὐκ ἔστιν, συνιδεῖν ῥᾴδιον· δοξαστὸν γὰρ αὐτὸς ἔθετο πᾶν τὸ πῇ μὲν ὄν, πῇ δὲ μὴ ὄν. ὅτι δὲ οὐδὲ ἐπιστητόν, καὶ τοῦτο δῆλον· εἰ γὰρ ἀπ' αἰτίας γνωστὸν τὸ ἐπιστητόν, οὗ μὴ ἔστιν αἰτία, τοῦτο οὐκ ἐπιστητόν. εἰ δὲ καὶ ὑπὲρ ἀλήθειάν ἐστιν, οὐκ ἂν εἴη γνωστὸν οὕτως ὡς τὰ νοητὰ τὰ διὰ τῆς ἀληθείας γνωστὰ τοῖς νοοῦσι. μόνῃ ἄρα γνωστὸν τῇ ἐνθέῳ προσβολῇ τῇ τοῦ νοῦ κρείττονι, ἣν αὐτὸς αὐγὴν καλεῖ τῆς ψυχῆς, ἣν ἀνακλίναντα, φησίν [III 540[a]], ἐκείνῳ δεῖ προσβάλλειν διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν μετ' αὐτὸ πάντων. καὶ γὰρ τοῦτο σαφῶς εἶπεν αὐτός, ὅτι

2 ὅλως b] ἄλλωσ 5 ταὐτὰ] αὐτὰ | νοοῦν m[2]] νοητὸν m[1] 11 σοφῶσ 13 ὄντωσ, corr. b 16 fort. ἀνάγει 21 συνὲιδεῖν | cf. Pl. 477[ab] et supra 261, 6 sqq.

ἀφελεῖν δεῖ τὴν τἀγαθοῦ ἰδέαν ἀπὸ πάντων, καὶ οὕτως ἐπ' αὐτὸ ἀνακλῖναι τὴν τῆς ψυχῆς αὐγήν, εἴπερ μέλλοι τις ὄψεσθαι αὐτὴν καθ' αὑτήν. ὥστε δῆλον ἐκ τούτων, καὶ ποίαις γνώσεσιν γνωστὸν οὐκ ἔστιν τἀγαθόν, καὶ πῶς γνωστὸν καὶ μάθημα ἔσχατον, καὶ τίς ἡ ἐσχάτη μάθησις, καὶ τί συντελεῖ πρὸς τὴν ἐκείνου θέαν ἡ τῆς διαλεκτικῆς ὁδὸς
429 ἐπ' αὐτὸ διὰ τῶν ἀφαιρέσεων ἀνάγουσα τὸν ψυχικὸν νοῦν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦ ἡλίου πεποιήμεθα μνήμην ὡς ὁρατοῦ, καλῶς ἂν ἔχοι περὶ τούτου πρῶτον εἰπεῖν, πῶς οὐκ ἔστι γένεσις, εἴπερ πᾶν τὸ ὁρατὸν γενητόν. εἰ γὰρ οὗτος ὀφθήσεται καὶ γένεσις ὢν καὶ ὑπὲρ γένεσιν, τί κωλύει, φασίν, καὶ τἀγαθὸν οὐσίαν τ' εἶναι καὶ ὑπερούσιον; μήποτε οὖν ἐνταῦθα τῶν περὶ τῆς ἀναλογίας ἡμῖν προδιῃρημένων μνη-
f. 157r. μονεύειν καιρός, ἐν οἷς ἐλέ|γομεν δεῖν μὴ μεταβαίνειν ἐπ' ἄλλας ἰδιότητας τῶν τοὺς λόγους ἐχόντων, ἀλλ' ἐμμένειν χρῆναι ταῖς ἐξ ἀρχῆς, καθ' ἃς ἡ ἀναλογία θεωρεῖται. καὶ γὰρ ἐν τούτοις, ὅταν τὸν ἥλιον ὑπὲρ γένεσιν θέμενοι τὴν τῶν φωτιζομένων αὐτὸν γένεσιν λέγωμεν, οὐκέθ' ἡγούμενον αὐτὸν οὐδὲ αἴτιον, ἀλλ' ἑπόμενον ποιοῦμεν. ἐπισκοποῦντες δὲ τὴν γένεσιν τὴν τῶν ὑπ' αὐτοῦ φωτιζομένων ἀγένητον αὐτὸν παντελῶς εὑρήσομεν. μόνος γὰρ οὗτος τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πάντων ὄντως ἐστὶν ἀγένητον σῶμα, προσλαμβάνων οὐδὲν οὐδὲ γιγνόμενος οὐδ' ἀποβάλλων τι ἀφ' αὑτοῦ. πάντα δὲ τὰ ἄλλα, ὅσα φωτίζει, δεχόμενα παρὰ μέρος φῶς ἄλλοτε ἄλλο παρ' αὐτοῦ διὰ τὴν περὶ τὸ κέντρον τὸ οἰκεῖον κίνησιν τῆς ἡλιακῆς σφαίρας, ἄλλοτε ἄλλας ἀκτῖνας κατὰ κύκλον εἴς τε τὰ ἐν οὐρανῷ διαπεμπούσης καὶ εἰς τὰ ὑπὸ σελήνην, γένεσίν τε ἴσχει, καθόσον φωτίζεται, καὶ φθοράν· καθάπερ καὶ ἡ σελήνη φθίσεις τε δέχεται καὶ αὐξήσεις τοῦ φωτός. κατ' αὐτὸ ἄρα τὸ φωτίζειν ἀγένητός ἐστιν

5 τίς] πῶσ   14 καιρὸσ m[2]] καὶ πρὸσ m[1] | cf. p. 274, 22. 277, 6   17 τούτοις] τοῖσ   18 αὐτὸν] αὐτῶν   19 αὐτὸ   22 ἀγένητοσ, corr. m. rec.

παντελῶς ὁ ἥλιος· κατὰ δὲ τοῦτο ἀπείκασται πρὸς τἀγαθόν, οὐ καθ' ὅσον σῶμά ἐστιν· κατὰ γὰρ τοῦτο ἀνόμοιος πρὸς ἐκεῖνο τῆς ἀναλογίας δι' ὁμοιότητα λόγων συνισταμένης. λάβωμεν οὖν ἀπὸ τούτων, ὅτι θείως συνεῖδεν ὁ Πλάτων, ὡς ἄρα ἔνεστι καὶ ἐν τοῖς γενητοῖς ἀγένητον εἶναι καθάπερ τοῖς μεριστοῖς ἀμερές, καὶ κατὰ τοῦτο δὴ τὸ ἀγένητον ὁ ἥλιος βασιλεύει τῶν ὁρατῶν. ἐπεὶ καθόσον σῶμα καὶ καθόσον κινητόν, τῶν βασιλευομένων ἐστίν, οὐ τῶν βασιλευόντων· ἄγεται γὰρ ὑπὸ τῆς ταὐτοῦ περιόδου, | καὶ f. 157 v. ἡ περίοδος αὐτοῦ δευτέραν ἔχει τάξιν τῆς φρονιμωτάτης κυκλήσεως. εἶτα κἂν τοῦτο συγχωρήσωμεν, κατ' ἄλλην τινὰ γένεσιν τὸν ἥλιον γενητόν, οὐκέτ' ἀληθὲς τὸ καὶ τἀγαθὸν κατ' ἄλλο σημαινόμενον οὐσίας ὑπάρχειν οὐσίαν. τῆς μὲν γὰρ γενέσεως ὑπελείπετό τι καὶ ἕτερον σημαινόμενον, σώματι παντὶ προσῆκον, τῆς δὲ καὶ τοῦ ὄντος οὐδέν· ἓν γὰρ ἦν μόνον τὸ τοῖς νοητοῖς πᾶσιν ὑπάρχον, ὃ καὶ εἶναι καὶ ὄντως εἶναί φαμεν. τούτων δὲ ὑπεριδρυμένον τἀγαθὸν ποίαν ἂν ἔχοι λοιπὸν οὐσίαν, καθ' ἣν οὐσία ἐστὶν καὶ οὐχ ὑπερούσιον μόνον; πᾶσα γὰρ οὐσία ὄν ἐστιν ἐξ ἀνάγκης, τἀγαθὸν δὲ οὐχὶ μόνης τῆς οὐσίας εἶπεν ὁ Σωκράτης ἐπέκεινα, ἀλλὰ καὶ τοῦ εἶναι. οὐκ ἄρα δεῖ φάναι τὸ ἀγαθὸν εἶναι, ὅπερ ἐπέκεινα τοῦ εἶναί ἐστιν, καὶ διὰ τοῦτο ⟨οὐδὲ⟩ μὴ εἶναι χρὴ λέγειν αὐτό· πάλιν γὰρ τὸ μὴ εἶναι κοινόν ἐστιν πρὸς ἄλλα, οἷς το μὴ ὂν οἰκεῖον. ἄμφω τοίνυν λεκτέον, ὡς οὔτεὄν ἐστιν οὔτε μὴ ὄν. ὃ καὶ ἄλλους ἀνέπεισεν ἄγνωστον αὐτὸ λέγειν καὶ ἄρρητον παντὸς ἢ ὄντος ἢ μὴ ὄντος, οὐδὲ τοῦ Πλάτωνος, ὁπόταν αὐτὸ γνωστὸν προσαγορεύῃ καὶ μάθημα τελευταῖον καὶ πᾶν ὅτι τοιοῦτον, ἀφέντος ἡμᾶς ἀοριστα[ί]-

4 συνεῖδεν ex συνίδεν m^{3} 6 ⟨ἐν⟩ τοῖς b 9 cf. Pl. Tim. 36^{c} et rep. X 616^{e} (Procl. f. 148^{v} cod. Vat.); sapientissima rotatio est sphaerae inerrantis 15 τῆς δὲ sc. οὐσίας 23 χρὴ melius abesset 24 ἄλλα οἷσ ex ἄλλασ m^{3} | ὂν m^{3}] ἓν m^{1} 26 aut ἄρρητον corruptum (ἄδεκτον sententiae convenit) aut id quod verisimilius excidit v. g. καὶ ὑπεριδρυμένον

νειν καὶ οὕτω γνωστὸν ὑπολαμβάνειν, ὡς τὰ ὄντα καὶ ὢν ἐστι τῆς οὐσίας αἴτιον. ταῦτα μὲν ⟨γὰρ⟩ γνωστὰ καὶ ἐπιστητὰ κατὰ τὸν τῆς ἐπιστήμης τρόπον ὃν αὐτὸς διώρισεν τὸν ἀκριβέστατον, καθ' ὃν τὰς ἐξ ὑποθέσεως ἐπιστήμας ἠτίμασεν καὶ μίαν ἔφατο τὴν ὄντως οὖσαν ἐπιστήμην ὑπάρχειν. λέγει δὲ οὑτωσὶ περὶ τούτων, ἣν ἔχει διάνοιαν
f. 158r. ἐκδιδάσκων, ὡς αἱ μὲν ἄλλαι ἐπιστῆμαι δοκοῦ|σαι εἶναι ποιοῦνται τὰς ἀρχὰς ὑποθέσεις, μόνη δὲ διαλεκτικὴ ἐπ' αὐτὴν ὁρμωμένη τὴν ἀρχὴν ἀναιρεῖ τὰς ὑποθέσεις, ἕως ἂν εὕρῃ τὴν μὴ οὕτως οὖσαν ἀρχὴν ὡς ὑπόθεσιν, ἀλλ' ὄντως ἀνυπόθετον. τοιαύτη δὲ ἀρχὴ τὸ ἕν, εἰς ὃ πᾶσαν τὴν τῶν γνωστῶν ὑπόστασιν τελευτᾶν. οὐκοῦν ἀπὸ τούτων δῆλον, ὡς ἄρα τὴν διαλεκτικὴν θριγκὸν τῶν ἐπιστημῶν εἶναι δοκουσῶν ἀποκαλῶν καὶ ὄντως ἐπιστήμην ὁριζόμενος ἐξ ἀνυποθέτου φησὶν ἀρχῆς ὁρμωμένην πάντα σκοπεῖν, ὡς ἔχει φύσεως, ὅτι ποτέ ἐστιν ἕκαστον. εἰ μὲν οὖν καὶ τὸ ἀγαθὸν θεωμένη, τίνα ἰδιότητα ἔχει καὶ πῇ διέστηκεν τῶν ἄλλων, ἐξ ἀρχῆς ἀνυποθέτου σκοπεῖ, καὶ τοῦτο τάχ' ἂν εἴη τις ἐπιστήμη καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, τί ποτέ ἐστιν ὄντως ἢ οὐκ ἔστιν. εἰ δὲ ἀρχὴ τοῦτο πάντων, ἀρχῆς δὲ οὐκ ἔστι λαβεῖν ἀρχήν, τίς μηχανὴ καὶ τούτου λέγειν εἶναί τινα ἐπιστήμην; παντὸς μὲν ἐπιστητοῦ ἀπὸ ἀρχῆς ἀνυποθέτου καταληπτοῦ ὄντος, ὅπερ ἐστὶ κυρίως ἐπιστητόν, τοῦ δὲ ἀγαθοῦ μὴ ὄντος ἐξ ἀρχῆς ἀνυποθέτου καταληπτοῦ, τῷ μήδ' ἥντιν' οὖν ἔχειν ὅλως ἀρχήν· ὥστ' εἰ οὗτός ἐστι τῆς ἐπιστήμης ὅρος, οὐδαμῶς ἐπιστητὸν τὸ ἀγαθόν. ἕπεται δὲ τούτῳ μηδὲ ὂν αὐτὸ παντελῶς πάλιν εἶναι, σαφέστατα τοῦ Πλάτωνος ἐπιστήμην μὲν ἐπὶ τῷ ὄντι τάττοντος, πίστιν δὲ ἐπὶ τῷ δοκοῦντί πως εἶναι καὶ αἰσθητῷ, διάνοιαν δὲ ἐπὶ τοῖς διανοητοῖς, καὶ εἰκασίαν ἐπὶ τοῖς εἰκαστοῖς· καὶ νόησιν μὲν ἐπὶ

3 cf. Pl. VII 533[a] sqq. 10 οὕτως] ὄντωσ 13 θριγχὸν (γ ir.) m[1], er. m[3] | cf. Pl. 534[e] 19 ὄντοσ, corr. b 25 cf. Pl. VI 511[d] VII 534[a]

τοῖς νοητοῖς καὶ διανοητοῖς ⟦καὶ εἰκαστοῖς⟧, δόξαν δὲ ἐπὶ τοῖς αἰσθητοῖς καὶ εἰκαστοῖς. καὶ οὐκ ἐν τούτοις | *μόνον,* f. 158 v. *ἀλλὰ καὶ ἐν Τιμαίῳ* [p. 37[b]] *λέγοντος, ὅτι ὅπερ οὐσία πρὸς γένεσιν, τοῦτο πρὸς πίστιν ἀλήθεια, καὶ λόγους μὲν τοὺς ἀνελέγκτους τοῖς οὖσιν, λόγους δὲ εἰκοτολογικοὺς τοῖς γενητοῖς ἀποδιδόντος, ὡς ἂν τῆς ἐπιστήμης τὰ ὄντως ὄντα καταθεωμένης. εἰ οὖν τὸ ὂν ἐπιστητόν, τὸ δὲ ἀγαθὸν οὐκ ἐπιστητόν, τὸ ἄρα ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν ὄν· ὅπερ καὶ αὐτὸς ἔλεγεν, οὐσίας αὐτὸ λέγων ἐπέκεινα καὶ τοῦ εἶναι. μή σοι δοκεῖ καὶ διὰ τούτων ἀφανῶς ὑπερούσιον αὐτὸ λέγειν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ οἷς διορίζεται περὶ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης τὸ αὐτὸ συμβαίνειν, οἷς ἐκ τῆς πρὸς τὸν ἥλιον ἀναλογίας συνήγαγεν, ὡς ὑπὲρ γένεσιν ἐκεῖνον, ὑπὲρ οὐσίαν τὸ ἀγαθὸν ἀποφαίνων; τῶν δύο τοίνυν θάτερον, τὴν ἐπιστήμην ἐροῦμεν εἶναι τὴν ἐκ τῆς ἀνυποθέτου δεικνῦσαν ἀρχῆς (καὶ οὐκ ἔσται τοῦ ἀγαθοῦ ἐπιστήμη) ⟨ἢ⟩ καὶ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς οὖσαν μηκέτ' ἀπ' ἀρχῆς εἶναι γνῶσιν, καὶ οὕτως εἶναι καὶ πρὸ τῆς διαλεκτικῆς ἄλλην ἐπιστήμην ζητήσομεν. εἰ δὲ αὐτὴν τὴν διαλεκτικὴν οὐ μόνον εἰδέναι τἄλλα φήσομεν ἀπὸ τῆς ἀνυποθέτου †μόνην ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν* **480** *τὴν ἀρχήν, δῆλον μέν, ὡς οὐκ ἂν ἀπὸ ἀρχῆς γιγνώσκοι καὶ ταύτην, ὥσπερ τὰ ἀπ' αὐτῆς. λείπεται δὲ ἀπὸ τῶν μετ' αὐτὴν ἂν ὑπάρχειν αὐτῇ τὴν γνῶσιν, καὶ δῆλον ὡς δεικνῦσαν ἐκείνην μηδὲν οὖσαν τῶν μετὰ ταύτην, ἢ ὡς ἐκ τεκμηρίων τούτων συλλογιζομένην περὶ ἐκείνης. ἀλλ' εἰ μὲν οὕτως, χειρόνως γνώσεται τὴν ἀρχὴν τῶν ὄντων ἢ τὰ ὄντα· ταῦτα μὲν γὰρ ἀπ' αἰτίας, ἐκείνην δὲ ἐκ τῶν ἀπ' αὐτῆς. τοῦτο δὲ οὐκ ἐπιστημονικόν· καὶ γὰρ αὐτῷ* | *δοκεῖ* f. 159 r. *τὴν ἐπιστήμην εἶναι γνῶσιν τῷ τῆς αἰτίας λογισμῷ*

11 *οἷσ διορίζεται* ex *οἱ διορίζονται* m[3] 18 *εἶναι* post *οὕτως* fort. del. 20 nempe *ἀρχομένην* aut *ὁρμωμένην* | *ἀρχὴν*, corr. b 23 *ἂν* abundat; displicet *ἐνυπάρχειν* 24 *δεικνῦσα*

δεθεῖσαν, ὡς ἐν Μένωνι διώρισεν [p. 98ᵃ]. ὥστε καὶ κατὰ τοῦτον τὸν ὅρον οὐκ ἐπιστητὸν τἀγαθόν, ὃ μὴ δυνατὸν ἀπ' αἰτίας γνῶναι. κἂν ὡς ἐκ τεκμηρίων δὲ γιγνώσκηται, πάλιν οὐκ ἐπιστητόν· οὐ γὰρ αἰτία ταὐτὸν καὶ τεκμήριον. εἰ δὲ κατὰ ἀφαίρεσιν ἡ γνῶσις τοῦ ἀγαθοῦ, μόνως ἂν οὕτως τῷ Σωκράτει συμφωνοῖμεν, ἀξιοῦντι καθάπερ ἐν μάχῃ διεξιόντα περὶ τοῦ ἀγαθοῦ διελέγχειν ὡς ἄρα οὐκ ἔστιν ἕν τι τῶν ἄλλων [VII 534ᶜ]· οὐ γὰρ ἄλλο τι δηλοῖ ταῦτα πλὴν τῶν ἀφαιρέσεων. τοῦτο δὲ αὖ πάλιν δείκνυσιν αὐτὸ μὴ ὂν ἐπιστητόν. τὸ γὰρ ἐπιστητὸν οὐ τί οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ τί ἔστι, γνωστὸν ὑπάρχει διὰ τῆς ἐπιστήμης. οὐ μόνον ἄρα ἐστὶν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀληθείας τὸ ἀγαθὸν ἐπέκεινα, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιστητῶν, καὶ οὔτε ἐπιστήμη οὔτε ἐπιστητὸν οὔτε ἡ ταῦτα ἀλλήλοις συνάπτουσα ἀλήθεια. γνωστὸν δὲ ὅμως⟨⟩ τρόπον ἕτερον διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν ἄλλων ἀπ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἐλέγχων, οἳ δεικνύουσιν αὐτὸ μηδὲν ὑπάρχον ἐκείνων, ὥσπερ αὐτὸς ὑπέμνησεν διὰ τῆς ἀναλογίας, ὡς οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη οὐκ ἔστιν ἀλήθεια οὐκ ἔστιν οὐσία καὶ ὄν. Καὶ εἰ βούλει τούτοις ὡς ἀρχαῖς χρησάμενος τὰ ἑπόμενα σκοπεῖν, εὕροις ἂν μήτε ταὐτὸν ἐκεῖνο μήτε ἕτερον, εἰ μὴ ἔστιν ὄν, μὴ κινούμενον μὴ ἑστός, μὴ σχῆμα ἔχον μὴ ἀριθμόν, μὴ ὅμοιον μὴ ἀνόμοιον, μὴ ἴσον μὴ ἄνισον, μὴ χρόνου μετέχον. ἃ δὴ πάντα καὶ ὁ Παρμενίδης ἐν τῇ πρώτῃ συνήγαγεν τῶν ὑποθέσεων, καὶ συναγαγὼν ἐπήνεγκεν [p. 142ᵃ], ὡς ἄρα οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη
f.159v. τοῦ ἑνὸς οὐδὲ δόξα· καὶ γὰρ γενέσεως ἐπέκεινα | καὶ οὐσίας· ὅλως δὲ ταύτης σεσαλευμένης ἕπεται τὰ λοιπὰ τοῖς μὴ κενολογεῖν ἐθέλουσιν. οὐκ ἄρα τοῦτο μόνον ἔχομεν ἀπὸ τῶν Σωκρατικῶν λόγων, ὅτι οὐκ ἐπιστητὸν τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἄλλως γνωστὸν ἀπτῶτι λόγῳ διὰ τῶν ἐλέγχων καὶ τῶν ἀφαιρέσεων. καὶ εἴπερ μὴ κατέγνω τοῦ Γλαύκωνος ὡς

19 καὶ εἰ ss. m² 21 μὴ ἑστός b] ἢ ἑστόσ 24 συνάγων m¹, corr. m² 31 cf. Pl. 509ᶜ

γελοίως ἀποκρινομένου πρὸς τὴν τοῦ ὑπερουσίου διὰ τῆς ἀναλογίας ὑπόμνησιν, ἤκουσας ἂν αὐτοῦ περὶ ἐκείνου κατατείνοντος τοιαῦτα, οἷα ὁ Παρμενίδης εἰς τὸ ἓν ἀνέπεμψεν. ἀλλὰ γὰρ ἰδὼν τὸν ἀκροατὴν ἐκτείνειν οὔπω πρὸς ταῦτα τὸν νοῦν ἱκανόν, πολλὰ τῶν αὐτῷ δοκούντων ἔφατο παρήσειν [p. 509c] *καὶ παρῆκεν· ἣν δὲ ταῦτα μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς οὐσίας καὶ τὰ λοιπὰ συναφελεῖν. ὥστε καὶ εἴ τι προστίθησιν ἕλκων ἀπὸ τῶν μετὰ τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο, τὰ ὀνόματα μὴ θαυμάσῃς· τὰ γὰρ συνήθη τοῖς ἀκροαταῖς ἠνάγκασται φέρειν ἐπ' αὐτὸ τῶν ἀήθων ἀδέκτοις οὖσιν. Οὔτ' οὖν μέρος οὐσίας ἐκεῖνο δεῖ λέγειν πρὸ οὐσίας ὄν, οὔτ' εἶδος ἕν τι τῶν εἰδῶν· τὸ μὲν γὰρ ὡς εἶδος ἀγαθὸν οὕτως ἔχει πρὸς τὴν νοητὴν οὐσίαν, ὡς τὸ ἐν ἡμῖν πρὸς τὴν ἡμετέραν· ὑφίστησιν γὰρ ἡ μὲν οὐσία τὴν οὐσίαν, ἡ νοητὴ τὴν ἡμετέραν, τὸ δὲ ἀγαθὸν ἐκεῖνο τὸ ἐν ἡμῖν. ὥστε τῆς νοητῆς οὐσίας ἐκεῖνο καταδεέστερον, ὡς τὸ ἐν ἡμῖν τῆς ἡμετέρας, καὶ οὐσιῶδες ἀγαθὸν τὸ ὡς εἶδος καὶ οὐσία μέν τις, ἀγαθὸν δὲ ἁπλῶς τὸ πάντων αἴτιον τῶν οὐσιωδῶν ἀγαθῶν τῶν τελειωτικῶν τῆς οὐσίας. ὥστ' εἴπερ τἀγαθόν, ὅπερ ὁ Σωκράτης ἐξύμνησεν νῦν, οὐσίας ἐστὶν καὶ τοῦ εἶναι κρεῖσσον, ἕτερόν ἐστι παντός τε εἴ|δους* f. 160r. *ἄλλου καὶ τοῦ τῆς οὐσίας ἀγαθοῦ. τὸ δὲ δὴ μέρος τῆς οὐσίας πᾶν ἀτελέστερον ὂν τῆς οὐσίας, ἧς ἐστι μέρος, οὐκ ἂν εἴη τὸ ὡς ἀληθῶς ἀγαθόν· τοῦτο γάρ ἐστιν, οὗ ἕνεκα πάντα· πᾶν δὲ μέρος οὐχὶ οὗ ἕνεκά ἐστιν, ἀλλ' ἕνεκά του. τοῦ γὰρ ὅλου ἕνεκα τὸ μέρος, ὡς καὶ αὐτός πού φησιν Πλάτων· μέρος μὴν ὅλου ἕνεκα καὶ οὐχὶ ὅλον μέρους* [legg. X 903c]. *εἰ οὖν τἀγαθὸν οὐκ ἔστιν ἕνεκά του, πᾶν δὲ μέρος ἕνεκά του, τἀγαθὸν οὐδενὸς ἂν εἴη μέρος, ὥστ' οὔτε τοῦ νοητοῦ κόσμου μέρος οὔτ' ἄλλου τινός. καὶ πάλιν ἐκ τούτου δῆλον, ὅπως αἱ κοιναὶ ἔννοιαι τὸ οὗ ἕνεκα λέγου-*

2 *ἤκουσας ἂν* ex *ηκουσαν* m³ 3 *τοιαῦτα*] *ταῦτα* 8 *εἴ τι* ex *ἐπι* uv. m³ 18 *τὸ*] *ὡσ* 25 *οὗ ἕνεκά* b] *οὕνεκά* 27 *μὴν* m¹] *ἦν* m³

σαι πάντα τὸ ἀγαθὸν εἶναι καὶ τὸ οὗ πάντα ἐφίεται τὸ ὑπὲρ οὐσίαν ἀπομαντεύονται. τὸ γὰρ οὐσιῶδες ἀγαθὸν ἕνεκα τῆς οὐσίας ἐστίν, ἐκείνης ἕνεκα καὶ ὑποστὰν καὶ ζητούμενον, ὡς εἰς τὴν ἐκείνης τελείωσιν συντελοῦν, ἵνα ἔχῃ κατὰ φύσιν καὶ τὸ εἶναι αὐτῆς μὴ εἴη ἀτελές. μόνον οὖν ἐκεῖνο τἀγαθόν, εἰς ὃ καὶ ὑπόστασις ἀνήρτηται πᾶσα καὶ τελειότης, οὗ ἕνεκα πάντα ἐστίν, ἕνεκα δὲ οὐδενὸς αὐτό, οὔτε τινὸς ὂν ὡς τὸ εἰδητικὸν ἀγαθόν, οὔτε ἄλλου ἐφιέμενον, ὡς ἡ οὐσία παντὸς ὄντος ἐφίεται τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ ἵνα ᾖ καὶ ἵνα τελέως ᾖ. καὶ τοῦτό ἐστιν ἄρα τὸ πάντων βασιλεῦον καὶ νοητῶν καὶ αἰσθητῶν, εἰς ὃ καὶ ὁ Πλάτων ἡμᾶς ἐν ἐπιστολαῖς [II 312e] ἀνήγαγεν εἰπών· περὶ τὸν πάντων βασιλέα πάντα ἐστὶν καὶ ἐκείνου ἕνεκα πάντα, καὶ ἐκεῖνο αἴτιον πάντων ⟨τῶν⟩ καλῶν. ἃ γὰρ ἐκεῖ συντόμως, ταῦτα ἐν τούτοις διὰ πλειόνων ἐδίδαξεν· ἀλλὰ μὴν ἐκεῖ περὶ τοῦ πρώτου θεοῦ ταῦτα ἔφθεγκται· τὸ ἄρα ἀγαθόν ἐστιν ὁ πρῶτος κατὰ Πλάτωνα θεός.

---

f. 160 v.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩΙ ΕΒΔΟΜΩΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΣΠΗΛΑΙΟΥ.

Εἴ τι δεῖ καὶ ἡμᾶς φάναι περὶ τοῦ σπηλαίου καὶ τῶν ἔξω τοῦ σπηλαίου πάντων καὶ τῆς πρὸς τὰ πράγματα αὐτῶν ὁμοιότητος, λεγέσθω πρῶτον, ὅπως διεῖλεν αὐτὸς ἐν τῇ κατατομῇ τῆς γραμμῆς τὰ πάντα. καὶ γὰρ ⟨ἐν⟩ ἐκείνοις ἀπεικάζει τὰ μὲν εἴσω τοῦ σπηλαίου τοῖς δοξαστοῖς, τὰ δὲ ἔξω τοῖς γνωστοῖς. διὸ καὶ ἐπὶ τῇ διαιρέσει συμπληρώσας
481 αὐτὴν ἐν τῷ ἕκτῳ τὴν εἰκόνα ταύτην ἔπλασεν εὐθὺς ἀρχόμενος τοῦ ἑβδόμου, καὶ ἐπὶ τῇ εἰκόνι πάλιν ἔλαβεν τὴν

5 nolui ἔχοι scribere (cf. e. g. Usener ad Theodor. 11, 18)
7 τελειότητεσ 8 possis ⟨μέρος⟩ τινὸς | εἰδητικὸν] εἰ δεικτικόν
14 τῶν add. e Plat. 18 cf. Pl. 514a 22 cf. Pl. VI 509d

προρρηθεῖσαν διαίρεσιν, τὰς γνώσεις συνδιαιρούμενος καὶ ἐφ' οἷς εἰσιν αἱ γνώσεις, ὡς αὐτὸς εἶπεν· καὶ μεταξύ που τούτων ἀπεικάζειν ἑπομένως ταῦτα παρακελεύεται τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις, ἅπερ ἦν τὰ τέτταρα τμήματα τῶν πάντων. ἀναλάβωμεν οὖν ἐκεῖνα διὰ βραχέων, οἷς ὁμολογουμένην ἀποδείξομεν τὴν εἰκόνα πᾶσαν. Τὴν μὲν οὖν ἀφ' ἑνὸς πρόοδον τῶν ὄντων συνεχῆ καὶ ἡνωμένην οὖσαν ἐνδείξασθαι βουλόμενος γραμμῇ μιᾷ τὴν συνέχειαν ταύτην ἀπείκασεν, δι' ὁμοιότητος καὶ ἀλληλουχίας τῶν δευτέρων ἀπὸ τῶν πρώτων ἀεὶ προϊόντων, κενοῦ δὲ οὐδενὸς τὰ ὄντα διείργοντος: οὐδὲ γὰρ ἦν τοῦτο θεμιτόν, τἀγαθοῦ πάντα παράγοντος καὶ εἰς ἑαυτὸ πάλιν ἐπιστρέφοντος. δεῖ γοῦν ὁμοιοῦσθαι τῷ γεννῶντι τὴν γένεσιν· ἑνὸς οὖν ἐκείνου ὄντος συνεχῆ τὴν γένεσιν ἀναγκαῖον εἶναι· συγγενὲς γὰρ τῷ ἑνὶ τὸ συνεχές. τούτου δὲ αἴτιον τοῦ συνεχοῦς ἡ ὁμοιότης τῶν ἑπο|μένων τμημάτων πρὸς τὰ ἡγούμενα· ταύτην δὲ f. 161 r. *εἶναι πρὸς τοῦ ἑνὸς ὁμολογοῦμεν ἅπαντες· ἡ γὰρ ὁμοιότης ἑνότης τίς ἐστιν. μίαν μὲν οὖν γραμμὴν διὰ ταῦτα λαμβάνει, τέμνει δὲ δίχα ταύτην, οὐκ εἰς ἴσα μέρη τέμνων, ἀλλ' εἰς ἄνισα, δύο δὲ ὅμως. καὶ γὰρ ἐν Φιλήβῳ* [p. 16^{cd}] *τοῖς τὰ ὄντα σκοποῦσιν παρεκελεύσατο μετὰ τὸ ἓν σκοπεῖν τὰ δύο, εἴ πως ἐστίν, εἰ δὲ μή, τὸν σύνεγγυς τῆς δυάδος ἀριθμόν. ἡ δ' οὖν εἰς ἄνισα τομὴ τῶν πάντων αὐτῷ τὴν ἀξίαν ἐνδείκνυται τῶν τετμημένων, τὴν κατὰ τὸ συνεχὲς ἀνισότητα τῆς κατὰ τὴν ὕπαρξιν ἀνισότητος εἰκόνα τιθεμένῳ. τούτων δὲ τῶν ἀνίσων δύο τμημάτων ἑκάτερον ἀνάλογον τέμνει τῇ ἐξ ἀρχῆς γραμμῇ, τῆς ἀναλογίας πάλιν ταύτης ἐναργῶς δηλούσης τὴν διὰ ταυτότητος τῶν δευτέρων ἀπὸ τῶν πρότερον ὕφεσιν. λόγου γάρ ἐστιν ἡ ἀναλογία*

2 cf. Pl. 534^{a} *τὴν δ' ἐφ' οἷς ταῦτα ἀναλογίαν* | cf. Pl. 517^{a} *ταύτην τοίνυν . . . τὴν εἰκόνα . . . προσαπτέον ἅπασιν τοῖς ἔμπροσθεν λεγομένοις* 12 *ἐπιτρέφοντοσ* m^{1}, corr. m^{3} aut m. rec. 15 *τούτου*] *τοῦτο* 25 *τιθεμένων* 29 possis *προτέρων*

ταυτότης καὶ δεσμῶν ὁ κάλλιστος, ὡς ἐν Τιμαίῳ [p. 31c] μεμαθήκαμεν, καὶ Διὸς κρίσις, ὡς ἐν Νόμοις [VI 757b] ἠκούσαμεν. ὡς οὖν ὁ κόσμος οὗτος δεδημιούργηται ⟨κατὰ⟩ τὴν ἀναλογίαν, πάντων φιλίαν ἄλυτον πρὸς ἄλληλα λαβόντων, οὕτω καὶ τὰ πάντα προῆλθεν συνδεθέντα διὰ ταύτης καὶ ὁμολογήσαντα ἀλλήλοις. τεττάρων δὲ τῆς μιᾶς γραμμῆς ἀναφανέντων αὐτῷ τμημάτων τὰ μὲν δύο τὰ τὸ μεῖζον αὐτῆς τμῆμα συμπληροῦντα τοῦ νοουμένου γένους εἶναι τίθεται, τὰ δὲ δύο τὰ τὸ ἔλασσον τοῦ δρωμένου γένους. δεῖ γὰρ τῷ νοουμένῳ τὸ μεῖζον ἀποδιδόναι, κρείττονί τε ὄντι καὶ περιέχοντι θάτερον, τῷ δὲ δρωμένῳ τὸ ἔλασσον· περιέχεται
f. 161 v. γὰρ ἐν ἐκείνῳ | κατ' αἰτίαν. ἔλασσον δὲ τοῦ περιέχοντος πανταχοῦ τὸ περιεχόμενον, εἴτε κατ' οὐσίαν εἴτε κατὰ δύναμιν εἴτε κατ' ἐνέργειαν λαμβάνοις τὴν περιοχήν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν συνεχῶν καὶ ἐπὶ τῶν διῃρημένων ὁρᾶται πάντων. τὰ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς ἄνισα δύο τμήματα τῆς γραμμῆς νοούμενόν ἐστι γένος τὸ μεῖζον, δρώμενον δὲ θάτερον τὸ ἔλασσον. τούτου δὲ ἑξῆς φησιν ἀπὸ τῶν πρὸς ἡμᾶς πρώτων ὡς γνωριμωτέρων ἀρξάμενος τοῦ δρωμένου γένους· τὸ μὲν γὰρ ἕτερον τοῖν τμημάτοιν εἰκόνες, τὸ δὲ λοιπὸν πᾶν ἀφ' ὧν αἱ εἰκόνες. τῶν δὲ αὖ εἰκόνων δηλοῦν δυναμένων καὶ ἀγάλματα καὶ ζῳγραφήματα καὶ πᾶν ὅτι τοιοῦτον, αὐτὸς διοριζόμενος, τίνας εἶναι βούλεται τὰς εἰκόνας, καὶ ὡς τὰς ἀπὸ τῶν φωτιζόντων ἀποτελουμένας ἐν φωτιζομένοις, τάς τε σκιάς φησιν εἰκόνας καλεῖν καὶ τὰς ἐμφάσεις τάς τε ἐν ὕδασιν καὶ τὰς ἐν τοῖς ἄλλοις ἐνόπτροις. καὶ δὴ καὶ διορίζων, τίνα ποτὲ δεῖ τούτοις ὑπάρχειν τοῖς ἐνόπτροις, πυκνότητά φησι καὶ λειότητα καὶ φανότητα· τῆς μὲν γὰρ πυκνότητος δεῖν, ἵνα μὴ τοῖς πόροις ἐμπίπτουσα ἡ ἔμφασις

2 add. b (nolui dativum reponere) 7 αὐτῶν, corr. b 15 ὁραῖται 20 Pl. 509e nil nisi haec: ἐν μὲν τῷ ὁρωμένῳ τὸ μὲν ἕτερον τμῆμα εἰκόνες 29 δεῖν pro δέον, quoniam nihil horum apud Pl. (cf. 43, 16 etc.)

ἀπολέσῃ τὸ ἓν ἐκ πολλῶν γενέσθαι τῶν ἀπορροιῶν εἴδωλον· τῆς δὲ λειότητος, ἵνα μὴ ταῖς ἐξοχαῖς καὶ εἰσοχαῖς ἡ τραχύτης ἀνωμαλίας αἰτία γίνηται τῷ συστησομένῳ· τῆς δὲ φανότητος, ἵνα τὸ εἴδωλον ἀμυδρὰν ἔχον τὴν ἰδέαν ὅμως ὀφθῇ· καὶ γὰρ τὰ ἐν τῷ ἀέρι φαινόμενα διὰ τῶν θυρίδων καταλαμπόμενα ξύσματα χωρὶς φωτὸς ἀόρατά ἐστιν, ἀμαυρὰν ἔχοντα τὴν ἑαυτῶν σύστασιν. ἐκ δὴ τού|των συλλογιστέον f. 162r. *ἡμῖν, καὶ ὅτι κατὰ Πλάτωνα αἱ ἐμφάσεις ὑποστάσεις εἰσὶν εἰδώλων τινῶν δαιμονίᾳ μηχανῇ δημιουργούμεναι, καθάπερ αὐτὸς ἐν τῷ Σοφιστῇ* [p. 266b] *διδάσκει. καὶ γὰρ αἱ σκιαί, αἷς τὰ εἴδωλα συζυγεῖν φησιν, τοιαύτην ἔχουσι φύσιν· καὶ γὰρ αὗται σωμάτων εἰσὶ καὶ σχημάτων εἰκόνες, καὶ παμπόλλην ἔχουσιν πρὸς τὰ ἀφ᾽ ὧν ἐκπίπτουσιν συμπάθειαν, ὡς δηλοῖ καὶ ὅσα μάγων τέχναι πρός τε τὰ εἴδωλα δρᾶν ἐπαγγέλλονται καὶ τὰς σκιάς. καὶ τί λέγω τὰς ἐκείνων δυνάμεις; ἃ καὶ τοῖς ἀλόγοις ἤδη ζῴοις ὑπάρχει πρὸ λόγου παντὸς ἐνεργεῖν. ἡ γὰρ ὕαινα, φασί, τὴν τοῦ κυνὸς ἐν ὕψει καθημένου πατήσασα σκιὰν καταβάλλει καὶ θοίνην ποιεῖται τὸν κύνα· καὶ γυναικὸς καθαιρομένης, φησὶν Ἀριστοτέλης* [π. ἐνυπν. 2. 459b 27], *εἰς ἔνοπτρον ἰδούσης αἱματοῦται τό τε ἔνοπτρον καὶ τὸ ἐμφαινόμενον εἴδωλον. ὅτι δὲ ὑποστάσεις εἰσὶ καὶ τὰ εἴδωλα κατὰ Πλάτωνα, καὶ ἐκ τῆς ἀναλογίας οἶμαι δῆλον· οὕτω γὰρ ἔχειν τὰ εἰκαστὰ πρὸς τὰ ὁρατά φησιν, ὡς τὰ διανοητὰ πρὸς τὰ νοητά· ταῦτα δὲ εἰκότως καὶ εἴδη τινὰ καὶ ὄντα· καὶ τὰ εἰκαστὰ ἄρα τῶν ὁρατῶν εἴδωλα ὄντα φύσιν ἔχει τινὰ καὶ οὐσίαν ἁμωσγέπως ἐν οἷς ἐστιν.*

Ἀλλὰ τοῦτο μὲν καὶ διὰ πλειόνων γνῶναι τοῖς Πλάτωνος φίλοις δυνατόν. τοιούτων δὲ ἄρα τῶν εἰκαστῶν

11 *αἶσ* m3] *οἷσ* m1 14 *δηλοῖ* corr. in *δηλοῦσι* uv. m3 17—19 cf. Aristot. fr. 369 (= Aelian. h. a. VI 14) mir. ausc. 145 Plin. VIII 106 23 cf. Pl. 534a (511d) 27 an ⟨*τῶν*⟩ *ἐν οἷς ἐστιν?*

ὄντων τὸ ἕτερον γένος οἷον ὁρίζεται τῶν ὁρωμένων ἄκουσον. ἐκεῖνο γὰρ εἶναι πᾶν, ᾧ τοῦτο ἔοικεν, τά τε περὶ ἡμᾶς ζῷα καὶ τὸ φυτευτὸν καὶ τὸ σκευαστὸν ὅλον γένος.
f. 162 v. *ὥστε δῆλον ἐκ τούτων εἶναι τοῖς ἐπιβλέπειν δυνα|μένοις, ὅτι καὶ ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῖς ὁρατοῖς ἀνάλογον ἔσται πᾶν, ὅσον τε περὶ τοὺς δεσμώτας ζῷον καὶ τὰ σκεύη πάντα ὅσα φέρουσιν πάντες οἱ παριόντες, καὶ ὅσον περὶ αὐτοὺς ἐκείνους φυτευτόν, σῶμα ὂν καὶ διὰ τοῦτο τοῦ ὁρατοῦ γένους. διεῖλεν γὰρ οἶμαι πᾶν εἴς τε τὸ σκευαστὸν καὶ τὸ φυσικόν, ὃ δὴ φυτευτὸν εἶπεν. τὰς δὲ ἀπὸ τούτων σκιὰς καὶ τὰ εἴδωλα τὰ ἐν τοῖς ἐνόπτροις φανταζόμενα κοινῶς εἰκόνας προσαγορεύσας εἰς τὴν τοῦ τετάρτου τμήματος ἔταξεν μοῖραν. μεταβὰς δὲ ἐπὶ τὸ μεῖζον τμῆμα τῆς γραμμῆς, ὃ δὴ τοῦ νοουμένου*
432 *μένου γένους ἔθετο, τὸ μὲν ὁρίζεται κἀν τούτῳ δεύτερον, τὸ δὲ φύσει πρότερον, διανοητὸν μὲν τὸ δεύτερον (ὃ δὴ τοῖς τότε μιμηθεῖσιν, τοῖς ὁρατοῖς δήπουθεν, ὧν ἦν τὰ εἰκαστὰ μιμητὰ καὶ εἰκόνες, αὐτὰ δὲ ὑπ' ἐκείνων μιμηθέντα — τούτοις οὖν τοῖς ἐν τῇ τοῦ ἐλάσσονος τμήματος διαιρέσει μιμηθεῖσιν εἰκόσιν χρώμενον ἐξ ὑποθέσεών τινων ὡρμημένον, καὶ ταύταις ὡς ἀρχαῖς ὁμολογουμέναις τὰ ἑπόμενα ζητοῦσα ἀναγκάζεται σκοπεῖν ἡ ψυχή. τῶν γὰρ διανοημάτων τὰ ὁρατὰ μιμητά, κύκλος μὲν ὁ γραφόμενος δηλαδὴ τοῦ ἐν γεωμετρίᾳ καὶ τρίγωνον, ἀριθμοὶ δὲ οἱ ἐν τοῖς ὁρατοῖς τῶν ὑπὸ τοῦ ἀριθμητικοῦ θεωρουμένων, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ὁ αὐτὸς τρόπος. ταῦτα δὴ τὰ ὁρατὰ μιμηθέντα πρότερον ὑπὸ τῶν μετὰ ταῦτα, τῶν εἰκαστῶν λέγω, μιμητὰ δὲ αὐτὰ τῶν διανοητῶν ὄντα. διανοητὸν μὲν οὖν τοῦτό ἐστιν ὡς ἔφην), νοητὸν δὲ εἰλικρινῶς τὸ πρότερον, ὃ δὴ*

2 cf. Pl. 510a 15 *τοῖς* Pl. 510b] *τούτοισ* 16 *μιμηθεῖσιν* etiam Pl. A, *τμηθεῖσιν* Pl. M et vulg. 19 *χρωμένη* et *πορευομένη* (pro *ὡρμημένη*) Pl., et sic scribere debebat Proclus 20 *ζητῶν* m[1], *ουσα* ss. m[3] 25 an *οὕτω δή*? 26 *λέγων*, corr. m[3] 27 *αὐτὰ*] *αὐτῶν* | *νοητά* m[1], *ὄντα* ss. m[3]

τῶν διανοητῶν ὑπέρτε|ρον ⟨ὂν⟩ νοῦς ἐπισκοπεῖ καὶ οὗτος f. 163 r. οὐκ ἐπὶ τελευτὴν πορευόμενος, οἷον ἐξ ὑποθέσεών τινων ἐπὶ συμπεράσματα, τῶν ὑποθέσεων ἀναποδείκτων κειμένων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἐπ' ἄλλας ἀνωτέρω κειμένας ἀρχάς, ἕως ἂν ἐπὶ τὴν ἀναπόδεικτον ἀναδράμῃ καὶ ἀνυπόθετον ἀρχήν, οὐ καθ' ὑπόθεσιν ταύτην οὖσαν, ἀλλὰ κατ' ἀλήθειαν τῶν πάντων ἀρχήν, ἧς οὐδὲν ἐπέκεινα νοεῖν θέμις, μηδενὶ μὲν ὑποκειμένης, αὐτῇ δὲ τῶν ἄλλων ὑποκειμένων. τὸ μὲν γὰρ σημεῖον, εἰ καὶ ἀρχὴ τῶν ἐν γεωμετρίᾳ πάντων ἐστίν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς κοινῆς ἀνῆπται πάντων ἀρχῆς καὶ ὑπόκειται ἐκείνῃ. τινῶν οὖν ἀρχὴ καὶ μονὰς καὶ οὐ πάντων ὡσαύτως, ἀριθμῶν μὲν ἀρχὴ καὶ τῶν ἐν ἀριθμητικῇ πάντων, ὑπόκειται δὲ τῇ πάντων ἀρχῇ. καὶ ἐπαναβασμοῖς τούτοις χρῆσθαι δυνατὸν τοῖς ἐπ' ἐκείνην ἀνιοῦσιν τὴν τοῦ παντὸς ἀρχήν. ποίου δὴ λέγων τοῦ παντὸς ἢ τοῦ νοουμένου παντός; τοῦτο γὰρ ἦν θάτερον τμῆμα τοῦ ὁπωσοῦν ὄντος, ὥσπερ θάτερον τὸ ὁρώμενον γένος. καὶ τούτου μὲν ἐπὶ τὸν ἥλιον ἡ ἄνοδος τὸν βασιλέα τῶν ὁρωμένων, ἐκείνου δὲ ἐπὶ τἀγαθὸν τῶν νοουμένων πάντων βασιλεῦον, οἷς τὴν οὐσίαν εἴρηται πρότερον αὐτῷ παρέχειν, αὐτὸ καὶ οὐσίας ὂν ἐπέκεινα καὶ ὄντος.

Ταῦτα μὲν τοίνυν ὑπεμνήσθω τῶν ζητουμένων ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος, ἣν ἡ κατὰ τὸ σπήλαιον εἰκὼν ἐνδείξασθαι πειράσεται. ταύτης δὲ ἀρχόμενος ἐν προοιμίοις τοῦ ἑβδόμου σκόπει τί φησιν· ἀπείκασον τὴν ἡμετέραν φύσιν, αὐτὴν δήπου τὴν ἀνθρωπίνην ζωήν, | οὐ καθ' ὅσον ἐστὶν f. 163 v. οὐσία καὶ δύναμιν ἔλαχεν τοιὰν ἢ τοιάν, ἀλλὰ παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. τὴν μὲν γὰρ οὐσίαν ἡμῶν ἐν τῷ ἐνάτῳ [p. 588^d] Πλάτων ἀπεικάζει ζῴῳ συμμιγῆ λαχόντι φύσιν ἔκ τε ἀνθρώπου καὶ λέοντος καὶ θηρίου

1 οὗτωσ 2 ὑποθέσεώσ, corr. b 11 ante μονὰς ὀὐ 14 cf. Pl. 511^b ἐπὶ τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν ἰών 19 an ⟨τὸ⟩ τῶν? | οἷς] εἰσ 20 cf. Pl. 509^b 24 ἀρχόμενον, corr. m^3 27 τοιὰν ἢ im. m^2

πολυκεφάλου τινός, καὶ τοῦ ἔξωθεν οἷον ἐλύτρου περικειμένου πᾶσιν. τὴν δὲ παροῦσαν εἰκόνα πλάττει τρόπον ἕτερον, δεικνὺς ἀπαίδευτον ζωήν, ὁποία δή τις ἂν εἴη, καὶ πεπαιδευμένην τοῖς εἰρημένοις τμήμασιν καὶ ταῖς γνώσεσιν αὐτῶν ἑπομένην. καὶ τὸ μὲν σπήλαιον ἀπεικάζει παντὶ τῷ ὁρωμένῳ γένει, τὰ πάντα δίχα τέμνων, ὥσπερ τὴν γραμμήν, κἀνταῦθα μεῖζον τιθείς, ὅσον ἀφομοιοῖ τῷ νοουμένῳ, πάντα τὸν ἔξω τόπον, ἔλασσον δέ, ὅσον τῷ ὁρωμένῳ, πάντα τὸν ἔνδον τοῦ σπηλαίου τόπον· αὐτοῦ δὲ τοῦ σπηλαίου τὸ μὲν κατάγειον ὑπογράφων (οὕτω γάρ που καὶ εἶπεν· ἰδὲ γὰρ ἀνθρώπους ἐν καταγείῳ σπηλαιώδει οἰκήσει), τὸ δὲ ἀνωτέρω τεταγμένον, καὶ ἐπ' αὐτό τινα μεμηχανημένην ἄνοδον· μεταξὺ γοῦν φησιν τῶν τε δεσμωτῶν δεῖν νοεῖν ἡμᾶς καὶ τοῦ πυρὸς ἐπάνω ὁδόν, καὶ αὐτὸ τὸ πῦρ ἄνωθεν φωτίζειν τούς τε σκευοφόρους καὶ τοὺς δεσμώτας, ὅπως καὶ τῶν δεσμωτῶν ἐκπίπτοιεν αἱ σκιαὶ κάτω καὶ ὧν φέρουσιν οἱ παριόντες σκευῶν. ὥστ' εἶναι καὶ ἐν τῷ σπηλαίῳ τινὰ ἄνοδον ἀπὸ τῆς χαμαιζηλοτέρας ζωῆς ἐπὶ τὴν ὑψηλοτέραν, καὶ τὰς σκιὰς ἢ τῶν δεσμωτῶν ἢ τῶν σκευῶν, ἃ δὴ καὶ τὴν ἀρχὴν ὄντα νομίζουσιν οἱ δεσμῶται δι' ἀπαιδευσίαν, τὴν πρώτην εἶναι μοῖραν τῆς γραμμῆς |
f. 164r. ** * * * πρὸς τὰ ὁρατά, καὶ τὰ διανοητὰ πρὸς τὰ νοητά. τούτων δὲ πρώτων ἁπάντων ἡμῖν ἀνιοῦσιν φανεισῶν, προσέθηκεν μεταξὺ τούτων τε καὶ τῶν ὄντως νοητῶν παρεμβαλὼν ἄλλο τι λεληθότως, καὶ ὕστερον αὐτά, τί δὴ διὰ τούτου τοῖς μὴ παρέργως ἀκούουσιν ἐνδεικνύμενος ἢ τοῦτο ἐκεῖνο, τὸ τῶν διανοητῶν, ὧν ἡ γεωμετρία σκοπεῖται καὶ ὧν ἡ ἀριθμητική, τοὺς λόγους ἔχειν τὴν ψυχήν, ὡς εἰκόνας εἶναι τὰ ὑπὸ τούτων θεωρούμενα καὶ χρῆναι τὴν διάνοιαν ἐν τούτοις γυμναζομένην καὶ ἑαυτὴν καθαίρουσαν αὐτοὺς προ-*

2 *πράττει* 10 *ειδε γὰρ* 11 *σπηλαίωι διοικήσει* 22 deest unum ad minimum folium | *ἄνοητά* 23 *φανεισῶν*] *θέαν εἰπὼν* 24 cf. Pl. 515[d] 27 *ὧν ἡ γεωμετρία*] *ἐν γεωμετρίᾳ*[L] 28 *ἔχει*

βάλλειν τοὺς ἐν αὐτῇ τούτων λόγους, καὶ οὐκ ἐν ταῖς εἰκόσιν, ἀλλ' ἐν ἑαυτῇ ταῦτα θεάσασθαι συνεπτυγμένως ὄντα καὶ ἀμερῶς· ἃ δὴ καὶ ἀνελίσσουσα τοσοῦτον ἐγεννήσατο πλῆθος θεωρημάτων. μετὰ δὲ ταῦτά φησιν αὐτὸν ἰδεῖν ἤδη τὸν ὅλον οὐρανὸν ἐν νυκτὶ καὶ τὰ ἄστρα τῶν νοητῶν ὄντα ὁμοιώματα καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς φῶτα, καθ' ὃ ἡλιοειδῆ πάντα ἐστίν, ὅπως ἂν καὶ τὴν οἰκείαν οὐσίαν αὐτῶν νοήσωμεν καὶ τὰς θεότητας αὐτῶν. ὡς γὰρ ταῦτα ἡλιοειδῆ διὰ τὸ ἀφ' ἡλίου φῶς, οὕτως ἐκεῖνα θεῖα πάντα διὰ τὸ ἐκ τἀγαθοῦ φῶς. εἰ δὲ ὡς τὸν ὅλον οὐρανὸν δεῖ πρὸ τῆς τοῦ ἡλίου θέας καὶ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ πάντα ἰδεῖν προσήκει καὶ τὰ ἄστρα, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ πρὸ τοῦ ἀγαθοῦ τὸν νοητὸν σύμπαντα διάκοσμον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα, συλλογιστέον ἐστὶν ἐκ τούτων ἡμῖν, ὡς ἄρα δεῖ καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς τὰ μὲν εἶναι ταῖς ὅλαις σφαίραις ἀνάλογον, τὰ δὲ τοῖς ἄστροις, οἷς αἱ σφαῖραι περιέχουσιν, τὰ δὲ τοῖς ἐν αὐτοῖς κύκλοις· καὶ ταῦτα | κατιδόντας τὰς τῶν νοητῶν τάξεις [f. 164v.] *τῶν ὑπὲρ ψυχὴν καταδήσασθαι, τὰς μὲν ὁλότητας τῶν σφαιρῶν εἰκόνας ὑπολαβόντας εἶναι τῶν ὡς ἀληθῶς ὑμνουμένων ὁλικῶν θεῶν, τοὺς δὲ κύκλους τῶν ὁλικῶν ἅμα καλουμένων καὶ μερικῶν, τὰ δὲ ἄστρα τῶν μερικῶν ἰδίως προσαγορευομένων, καὶ ταῦτα πάλιν ὑποδιαιρεῖν ἀπὸ τῶν εἰκόνων ἀναγομένους. καὶ γὰρ καὶ Πλάτων οἶδεν ταύτας τὰς τάξεις, ὡς ἐν ἄλλοις ἐδείξαμεν, καὶ πλήρεις τούτων αἱ τῶν θεολόγων εἰσὶν ὑφηγήσεις. Μετὰ δὴ τὴν τούτων θεωρίαν καὶ τὸν πρὸς τὸ φῶς διὰ τούτων συνεθισμὸν τελευταῖόν φησι δεῖν ἐν τῷ ὁρατῷ τὸν ἥλιον ὁρᾶν οὕτως ⟨ὡς⟩ ἐν τῷ γνωστῷ τὴν τἀγαθοῦ ἰδέαν. καὶ ὅτι μὲν γνωστὸν καλεῖν* [433] *εἴωθεν τὸ νοητόν, καὶ διὰ ταύτης ἐστὶ τῆς ῥήσεως*

2 *νω* in *συνεπτυγμένως* et *το* prius in *τοσοῦτον* v. 3 cum membrana perierunt 4 cf. Pl. 516a 22 *ὑποδιαιρε|σιν* 25 cf. Pl. 517b 27 *τὸν* lacuna haustum | sic enim l. c. Pl.: *ἐν τῷ γνωστῷ τελευταία ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα*

γνώριμον, ὥστε καὶ ἡνίκα τοῖς γιγνωσκομένοις ἔλεγεν τὴν οὐσίαν παρέχειν τἀγαθόν [VI 509ᵇ], οὐ τοῖς μετὰ τὴν πρωτίστην οὐσίαν ἔλεγεν, ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς ἀκροτάτοις τῶν ὄντων. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ οὐσίας ὑμνούμενον ἐπέκεινα καὶ τοῦ ὄντος αὐτῶν ἐστιν ἐκβεβηκὸς τῶν θειοτάτων οὐσιῶν καὶ οὕτως ὑπερούσιον, ὡς πρὸ τῆς νοητῆς ὂν οὐσίας. ὅτι δὲ καὶ πάνυ δαιμονίως εἴρηται τελευταίαν ἐν τῷ γνωστῷ τὴν τἀγαθοῦ ἰδέαν ὁρᾶσθαι καὶ μόγις (καὶ γὰρ τοῦτο προσέθηκεν)', δῆλον ἂν γένοιτο νοήσασιν, διότι τοῖς εἰς τὸ νοητὸν ἀναβᾶσιν ἀπ' ἐκείνου μόνου καὶ δι' ἐκείνου συναφθῆναι πρὸς αὐτὴν δυνατόν. ἐν τῷ γνωστῷ οὖν ὁρᾶται τἀγαθὸν ἐν προθύροις αὐτοῦ κειμένῳ· τὸ γὰρ πρώτως αὐτοῦ μετέχον ἐστὶ τὸ νοητόν, ὃ δὴ τοῖς ἰδεῖν αὐτὸ δυνη|-
f. 165 r. θεῖσιν ἀφ' ἑαυτοῦ δείκνυσιν, εἰ θέμις εἰπεῖν, οἷον ἄρα ἐστὶν τὸ ὑπὲρ τὸ νοητὸν τοῦ ἐν αὐτῷ φωτὸς αἴτιον. καὶ γὰρ θειότερόν ἐστιν τὸ ἐν αὐτῷ φῶς ἢ τὸ ἐν τοῖς νοοῦσιν, τὸ νοητόν, ὥσπερ καὶ τὸ ἐν ἄστροις ἢ ⟨τὸ ἐν⟩ τοῖς ὄμμασιν τοῖς τὰ ἄστρα θεωμένοις. οὕτω δὲ καὶ ὁ ἐν Φιλήβῳ [p. 65ᵃ] Σωκράτης δύσληπτον ὂν τὸ ἀγαθὸν καὶ μόγις, ὡς κἂν τούτοις εἶπεν, ὁρατὸν ἔφατο σὺν τρισὶν χρῆναι μονάσιν εὑρεῖν ταῖς ἐν προθύροις αὐτοῦ τεταγμέναις καὶ οὔσαις νοηταῖς, τῇ ἀληθείᾳ, τῇ καλλονῇ, τῇ συμμετρίᾳ· διαβιβάζουσιν γὰρ ἡμᾶς ἐπ' αὐτὸ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸ συγγένειαν. καὶ εἴπομεν ἡμεῖς ἐν τῷ περὶ τῶν τριῶν τούτων μονάδων βιβλίῳ, πῶ[ς ἑ]κάστη τἀγαθὸν ἐκφαίνει καὶ τίνα παρέχ[εται χ]ρείαν τοῖς νοητοῖς καὶ πῶς· τὸ γὰρ ὂν ταύτας τε παρήγαγεν καὶ διὰ τούτων ἅπαν τὸ νοητὸν πλάτος κατέλαμψεν. ὧν διὰ πλειόνων εἰρημένων ἐν ἄλλοις οὐ σχολὴ διαμνημονεύειν ἐν τοῖς προκειμένοις λόγοις, ἀλλὰ τοῖς φιλοθεάμοσι τῶν ὄντων ἀπ' ἐκείνου ληπτέον τὰς περὶ

17 ellipsin tolerare nolui, quamquam veteres rarius praepositiones repetere constat; cf. ad 154, 20 20 σὺν τρισὶν 25 sq. perierunt quae inclusi 26 possis etiam παρέχει

τούτων ἡμῶν ὑπονοίας. τὸν αὐτὸν δ' οὖν τρόπον καὶ διὰ τούτων ἀξιοῖ τῶν ῥημάτων τελευταῖον ὁρᾶν τὴν τἀγαθοῦ ἰδέαν ἐν τῷ γνωστῷ, διότι τὸ γνωστόν, ὃ δὴ τὸ νοητόν ἐστιν, ὑποβάθρα τῆς ἐκείνου θέας ἐστίν. ἐν τούτῳ οὖν ὁρᾶται, καίτοι γε ἐπέκεινα τοῦ νοητοῦ παντὸς ὄν, ὡς ἐν πρώτως μετέχοντι καὶ δεικνύντι τῶν πάντων ἐναργέστατα, τί ποτέ ἐστιν, οὗ μετασχόν ἐστιν μόνως γνωστόν. ἐφ' ἅπασιν δὴ τον ἰδόντα τἀγαθὸν χρῆναι συλλογίζεσθαι παρακελεύεται, πάντων αὐτὸ καλῶν τε καὶ ὀρθῶν αἴτιον ὑπάρχειν, ἐν μὲν τῷ ὁρατῷ γεν|νῆσαν τὸ φῶς καὶ τὸ τούτου κύριον, ἐν δὲ τῷ νοητῷ f. 165 v. *†μόνως ἂν κύριον πάντων ἀλήθειαν παρασχὸν καὶ νοῦν. καὶ γὰρ εἰ τὸν ἥλιον ἐγέννησεν, καὶ οἷς ὁ ἥλιος τῆς γενέσεώς ἐστιν αἴτιος, κἀκεῖνο πολλῷ πρότερον αἴτιον, καὶ εἰ τῆς οὐσίας ἐστὶν τοῖς νοητοῖς αἴτιον, καὶ ὧν ταῦτα αἴτια, μειζόνως αἴτιον ἂν ὑμνοῖτο.*

7 *μόνως*] an *ὅλως*? 10 *τὸν τούτου κύριον* Pl. et fortasse Proclus | *ἔν τε νοητῷ αὐτὴ κυρία* (sc. *ἡ τἀγαθοῦ ἰδέα*) *ἀλήθειαν καὶ νοῦν παρασχομένη* Pl.; an *μόνον ὂν* aut *ὡς ἂν*?